XENOPHONTIS

V

OPVSCVLA

SCRIPTORUM CLASSICORUM
BIBLIOTHECA OXONIENSIS

OXONII
E TYPOGRAPHEO CLARENDONIANO
LONDINI ET NOVI EBORACI
APUD HUMPHREDUM MILFORD

XENOPHONTIS

OPERA OMNIA

RECOGNOVIT
BREVIQVE ADNOTATIONE CRITICA INSTRVXIT

E. C. MARCHANT

COLLEGII LINCOLNIENSIS APVD OXONIENSES SOCIVS

TOMVS V

OPVSCVLA

OXONII

E TYPOGRAPHEO CLARENDONIANO

OXONII
Excudebat Fridericus Hall
Typographus academicus

XENOPHONTIS OPERA

TOMVS I	HISTORIA GRAECA
TOMVS II	COMMENTARII OECONOMICVS CONVIVIVM APOLOGIA SOCRATIS
TOMVS III	EXPEDITIO CYRI
TOMVS IV	INSTITVTIO CYRI
TOMVS V	OPVSCVLA

HIERO

HIERO

PRAEFATIO

NVPER de textu Xenophonteo optime meruit Axel W. Persson, cuius opusculo palmario *Zur Textgeschichte Xenophons* quantum in hoc volumine debeam longum est enarrare.

Hieronis et Agesilai textum ut constituerem ante oculos habui exemplaria photographica trium codicum, Vaticani 1335 (A), Vaticani 1950 (B), Marciani 511 (M). Mutinensis 145 lectiones edidit Kalinka (*Innsbrucker Festgruss*, 1909). Editionis fundamentum est A. Alterius Vaticani ex A descripti mentionem facere supersedi nisi si parentis sui testimonium illustrare videbatur. Et Harleiani 5724, qui ab eodem A iam correctoris manum experto originem ducit, modo interdum verba commemoravi.

Codices qui dialogum nobis tradidere in tres classes distribuit C. Schenkl. Alterius classis testis est M: tertia neglegi potest. Num ceterorum omnium codicum stirps sit unica Vaticanus 1335, quod sibi aliisque persuasit Thalheimius, equidem valde dubito. Nam cum constet Stobaeum non usum esse eo archetypo unde ductus sit A, non video quomodo fieri potuerit

ut M nonnumquam Stobaei lectionem contra A servaret. Locos perscribam in quibus haereo:

M cum Stobaeo:

ἂς i. 11 (ὡς A)
τε i. 12 (om. A C)
ἐμπιπλάμενος i. 25 (πιπλάμενος A C)
δήπου iii. 7 (om. A)
ἂν iv. 10 (om. A C)
ἂν ix. 7 (om. A C)

De Mutinensis origine et auctoritate magna orta est controversia. Eius codicis patrocinium suscepit Kalinka: sed plerique censent omnia quae propria sibi habet—et sunt multa—ad ipsum librarium esse referenda, ita ut bonae quas praebet lectiones nihil sint nisi viri docti tentamina. Exemplum insignissimum est ad Hieronem i. 23, ubi librarius, ut ait Thalheimius, 'cum aperto vitio legeret (in A scilicet): *ταῦτα τὰ ἐδέσματα εἶναι ἢ μαλακῆς καὶ ἀσθενούσης τρυφῆς ψυχῆς ἐπιθυμήματα.* primum facillimam et veram sanandi viam iniit *τρυφῇ*, deinde lectionis traditae religione motus *σ* et in margine *ὑπὸ* addidit', id quod 'facere nullo modo potuit, si in exemplari proposito veram lectionem ante oculos habuisset'.[1] At si concedimus librarium aperta vitia corrigere studuisse, num veri simile est ut idem multa loca quae in A vere tradita esse videantur tamquam ex lubidine mutaverit?

Talia ipse opinor *τούτοις* pro *τοῖσδε* i. 8; *καταφρονεῖν* pro *κατηγορεῖν* i. 14; *ἄχρηστός τε καὶ ἄτιμος* i. 27; *τῶν δούλων* i. 28; *ἐκείνῃ* pro *ἐν ἐκείνοις* ii. 2; fortasse *ἐντυγχάνειν* pro *τυγχάνειν* viii. 3. Quod si levis esse momenti haec

[1] *τρυφῆς* glossema fuisse recte indicat Persson.

videntur, graviora sunt ea quae cum Stobaeo habet C communia:

C cum Stobaeo:

πολὺ μείω i. 8 (sic det.: *μείω πολὺ* A M)
ἃς i. 11 (*ἃς* M: *ὡς* A)
δήπου iii. 7 (*δήπου* M: om. A)
τοὺς μὲν iii. 8 (*μὲν τοὺς* A M)
τούτων τι iv. 9 (*τι* om. A M)

Equidem nihil certe affirmare audeo de eo quod nec probari nec refelli possit: immo rem sua natura dubiam in dubio relinquere malo. Sed per hosce annos ostenderunt papyrorum fragmenta quam sit lubricum uni optimoque codici fidem tribuere spretis ceterorum testimoniis, nec deest quod admoneat insigne exemplum. Olim enim G. Gemollius credidit Parisini 1640 manum primam in Anabasi ceteris omnibus codicibus tantum praestare ut ne mentione quidem digni essent habendi nisi ubi lacuna aut mendum in illo libro inveniretur. Quam rationem cum in textu suo secutus esset, ecce in lucem subito prodiit papyrus qui deteriorum nonnullas exhibet lectiones. Pro pudor! coactus est vir minime inhumanus suam ipse prolem ignibus dare ut novum progeneraret apparatum. Requiescat igitur in pace quod prius ille sustulerat: nos, si omnino peccandum est, in eam partem peccemus quae cautior est.

SIGLA

A = Vaticanus 1335, s. x vel xi
B = Vaticanus 1950, s. xv
Ha = Harleianus 5724, s. xv vel xvi
C = Mutinensis 145, s. xv
M = Marcianus 511, s. xiii
a etc. = A etc. *man. rec.*

Stobaei codd.:
S = Vindobonensis lxviii, s. xi
M = Escorialensis xc, s. xi vel xii
A = Parisinus 1984, s. xiv

Dialogus c. a. 359 A. C. compositus

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ

ΙΕΡΩΝ

Η ΤΥΡΑΝΝΙΚΟΣ

Σιμωνίδης ὁ ποιητὴς ἀφίκετό ποτε πρὸς Ἱέρωνα τὸν **I**
τύραννον. σχολῆς δὲ γενομένης ἀμφοῖν εἶπεν ὁ Σιμωνίδης·
Ἆρ' ἄν μοι ἐθελήσαις, ὦ Ἱέρων, διηγήσασθαι ἃ εἰκὸς εἰδέναι
σε βέλτιον ἐμοῦ; Καὶ ποῖα ταῦτ' ἐστίν, ἔφη ὁ Ἱέρων, ὁποῖα
5 δὴ ἐγὼ βέλτιον ἂν εἰδείην σοῦ οὕτως ὄντος σοφοῦ ἀνδρός;
Οἶδά σε, ἔφη, ἐγὼ καὶ ἰδιώτην γεγενημένον καὶ νῦν τύραννον 2
ὄντα· εἰκὸς οὖν ἀμφοτέρων πεπειραμένον καὶ εἰδέναι σε
μᾶλλον ἐμοῦ πῇ διαφέρει ὅ τυραννικός τε καὶ ὁ ἰδιωτικὸς
βίος εἰς εὐφροσύνας τε καὶ λύπας ἀνθρώποις. Τί οὖν, ἔφη 3
10 ὁ Ἱέρων, οὐχὶ καὶ σύ, ἐπεὶ νῦν γε ἔτι ἰδιώτης εἶ, ὑπέμνησάς
με τὰ ἐν τῷ ἰδιωτικῷ βίῳ; οὕτως γὰρ ἄν σοι οἶμαι μάλιστα
ἐγὼ δύνασθαι δηλοῦν τὰ διαφέροντα ἐν ἑκατέρῳ. οὕτω δὴ 4
ὁ Σιμωνίδης εἶπεν· Τοὺς μὲν δὴ ἰδιώτας ἔγωγε, ὦ Ἱέρων,
δοκῶ μοι καταμεμαθηκέναι διὰ μὲν τῶν ὀφθαλμῶν ὁράμασιν
15 ἡδομένους τε καὶ ἀχθομένους, διὰ δὲ τῶν ὤτων ἀκούσμασι,
διὰ δὲ τῶν ῥινῶν ὀσμαῖς, διὰ δὲ τοῦ στόματος σίτοις τε καὶ
ποτοῖς, τὰ δ' ἀφροδίσια δι' ὧν δὴ πάντες ἐπιστάμεθα· τὰ 5
δὲ ψύχη καὶ θάλπη καὶ σκληρὰ καὶ μαλακὰ καὶ κοῦφα καὶ
βαρέα ὅλῳ τῷ σώματί μοι δοκοῦμεν, ἔφη, κρίνοντες ἥδεσθαί

Tit. ἢ τυραννικός om. Stob. lemm.; agnoscunt Diog. Laert. ii. 57, Athenaeus §§ 1–10 Σιμωνίδης . . . λέγω = Stob. *Fl.* 49. 30 (iv, p. 305 Hense) 4 ὁποῖα ἂν ἐγὼ βέλτιον εἰδείην Stob. 5 δὴ om. C 8 τε del. Cobet ὁ om. Stob. et det. 16 τε om. C 18 post σκληρὰ add. καὶ στριφνὰ Stob.

τε καὶ λυπεῖσθαι ἐπ᾽ αὐτοῖς· ἀγαθοῖς δὲ καὶ κακοῖς ἔστι
μὲν ὅτε δι᾽ αὐτῆς τῆς ψυχῆς μοι δοκοῦμεν ἥδεσθαι, ὁτὲ δ᾽
αὖ λυπεῖσθαι, ἔστι δ᾽ ὅτε κοινῇ [καὶ] διά τε τῆς ψυχῆς καὶ
6 διὰ τοῦ σώματος. τῷ δ᾽ ὕπνῳ ὅτι μὲν ἡδόμεθα δοκῶ μοι
αἰσθάνεσθαι, ὅπως δὲ καὶ ᾧτινι καὶ ὁπότε, ταῦτα μᾶλλόν 5
πως, ἔφη, δοκῶ μοι ἀγνοεῖν. καὶ οὐδὲν ἴσως τοῦτο θαυ-
μαστόν, εἰ τὰ ἐν τῷ ἐγρηγορέναι σαφεστέρας ἡμῖν τὰς
7 αἰσθήσεις παρέχεται ἢ τὰ ἐν τῷ ὕπνῳ. πρὸς ταῦτα δὴ
ὁ Ἱέρων ἀπεκρίνατο· Ἐγὼ μὲν τοίνυν, ἔφη, ὦ Σιμωνίδη,
ἔξω τούτων ὧν εἴρηκας σύγε οὐδ᾽ ὅπως ἂν αἴσθοιτό τινος 10
ἄλλου ὁ τύραννος ἔχοιμ᾽ ἂν εἰπεῖν, ὥστε μέχρι γε τούτου
οὐκ οἶδ᾽ εἴ τινι διαφέρει ὁ τυραννικὸς βίος τοῦ ἰδιωτικοῦ
8 βίου. καὶ ὁ Σιμωνίδης εἶπεν· Ἀλλ᾽ ἐν τοῖσδε, ἔφη, δια-
φέρει· πολλαπλάσια μὲν δι᾽ ἑκάστου τούτων εὐφραίνεται,
πολὺ δὲ μείω τὰ λυπηρὰ ἔχει. καὶ ὁ Ἱέρων εἶπεν· Οὐχ 15
οὕτως ἔχει, ὦ Σιμωνίδη, ταῦτα, ἀλλ᾽ εὖ ἴσθ᾽ ὅτι μείω πολὺ
εὐφραίνονται οἱ τύραννοι τῶν μετρίως διαγόντων ἰδιωτῶν,
9 πολὺ δὲ πλείω καὶ μείζω λυποῦνται. Ἄπιστα λέγεις, ἔφη
ὁ Σιμωνίδης. εἰ γὰρ οὕτως ταῦτ᾽ εἶχε, πῶς ἂν πολλοὶ
μὲν ἐπεθύμουν τυραννεῖν, καὶ ταῦτα τῶν δοκούντων ἱκανω- 20
τάτων ἀνδρῶν εἶναι; πῶς δὲ πάντες ἐζήλουν ἂν τοὺς τυράν-
10 νους; Ὅτι ναὶ μὰ τὸν Δί᾽, ἔφη ὁ Ἱέρων, ἄπειροι ὄντες
ἀμφοτέρων τῶν ἔργων σκοποῦνται περὶ αὐτοῦ. ἐγὼ δὲ
πειράσομαί σε διδάσκειν ὅτι ἀληθῆ λέγω, ἀρξάμενος ἀπὸ
τῆς ὄψεως· ἐντεῦθεν γὰρ καὶ σὲ δοκῶ μεμνῆσθαι ἀρξάμενον 25
11 λέγειν. πρῶτον μὲν γὰρ ἐν τοῖς διὰ τῆς ὄψεως θεάμασι
λογιζόμενος εὑρίσκω μειονεκτοῦντας τοὺς τυράννους. ἄλλα

2 ὁτὲ δ᾽ αὖ] τε καὶ Stob. 3 ἔστι δ᾽ ὅτε om. C κοινῇ om. M καὶ om. Stob.: καὶ κοινῇ det. 6 οὐδὲν δὴ ἴσως Stob. 10 σὺ Stob. ἂν Stob.: om. codd. 11 ἄλλου om. Stob. 12 ἐν τίνι Franke: εἴ τι M in mg.: ὅ τι Stob. βίος om. Stob. 13 ἀλλὰ ἐν μὲν τοῖσδε διαφέροι ἂν εἰ πολλαπλάσια Stob. τοῖσδε] τούτοις C 16 πολὺ μείω C et Stob. 17 ἰδιωτῶν] ὑπηρετῶν Stob. 19 εἶχε Stob.: ἔχει A C M 21 πάντας A 22 τὸν om. Stob. 24 ὅτι] ὡς Stob. §§ 11–12 πρῶτον . . . ἀσφαλές = Stob. l. c. 26 διὰ τῆς ὄψεως del. Schenkl

μέν γε ἐν ἄλλῃ χώρᾳ ἐστὶν ἀξιοθέατα· ἐπὶ δὲ τούτων ἕκαστα οἱ μὲν ἰδιῶται ἔρχονται καὶ εἰς πόλεις ἃς ἂν βούλωνται θεαμάτων ἕνεκα, καὶ εἰς τὰς κοινὰς πανηγύρεις, ἔνθα γ' ἃ ἀξιοθεατότατα δοκεῖ εἶναι ἀνθρώποις συναγείρεται. 5 οἱ δὲ τύραννοι οὐ μάλα ἀμφὶ θεωρίας ἔχουσιν. οὔτε γὰρ 12 ἰέναι αὐτοῖς ἀσφαλὲς ὅπου μὴ κρείττονες τῶν παρόντων μέλλουσιν ἔσεσθαι, οὔτε τὰ οἴκοι κέκτηνται ἐχυρά, ὥστε ἄλλοις παρακαταθεμένους ἀποδημεῖν. φοβερὸν γὰρ μὴ ἅμα τε στερηθῶσι τῆς ἀρχῆς καὶ ἀδύνατοι γένωνται τιμω- 10 ρήσασθαι τοὺς ἀδικήσαντας. εἴποις οὖν ἂν ἴσως σύ, ἀλλ' 13 ἄρα ἔρχεται αὐτοῖς τὰ τοιαῦτα καὶ οἴκοι μένουσι. ναὶ μὰ Δία, ὦ Σιμωνίδη, ὀλίγα γε τῶν πολλῶν καὶ ταῦτα τοιαῦτα ὄντα οὕτω τίμια πωλεῖται τοῖς τυράννοις ὥστε οἱ ἐπιδεικνύμενοι καὶ ὁτιοῦν ἀξιοῦσι πολλαπλάσια λαβόντες ἐν ὀλίγῳ 15 χρόνῳ ἀπιέναι παρὰ τοῦ τυράννου ἢ ὅσα ἐν παντὶ τῷ βίῳ παρὰ πάντων τῶν ἄλλων ἀνθρώπων κτῶνται. καὶ ὁ Σιμω- 14 νίδης εἶπεν· Ἀλλ' εἰ ⟨ἐν⟩ τοῖς θεάμασι μειονεκτεῖτε, διά γέ τοι τῆς ἀκοῆς πλεονεκτεῖτε. ἐπεὶ τοῦ μὲν ἡδίστου ἀκροάματος, ἐπαίνου, οὔποτε σπανίζετε· πάντες γὰρ οἱ 20 παρόντες ὑμῖν πάντα καὶ ὅσα ἂν λέγητε καὶ ὅσα ἂν ποιῆτε ἐπαινοῦσι. τοῦ δ' αὖ χαλεπωτάτου ἀκροάματος, λοιδορίας, ἀνήκοοί ἐστε· οὐδεὶς γὰρ ἐθέλει τυράννου κατ' ὀφθαλμοὺς κατηγορεῖν. καὶ ὁ Ἱέρων εἶπε· Καὶ τί οἴει, ἔφη, τοὺς μὴ 15 λέγοντας κακῶς εὐφραίνειν, ὅταν εἰδῇ τις σαφῶς ὅτι οἱ 25 σιωπῶντες οὗτοι πάντες κακὰ νοοῦσι τῷ τυράννῳ; ἢ τοὺς ἐπαινοῦντας τί δοκεῖς εὐφραίνειν, ὅταν ὕποπτοι ὦσιν ἕνεκα

2 ἃς a C M et Stob. : ὡς A B ἂν βούλωνται] βούλονται a 3–4 ἔνθα . . . συναγείρεσθαι om. Stob. 4 γ' ἃ scripsi : τὰ codd. : ἅ γ' Leoncl. ἀξιοθεώτατα A C εἶναι del. Reuchlin συναγείρεται Leoncl. : συναγείρεσθαι codd. 8–10 φοβερὸν . . . ἀδικήσαντας del. Richter 9 τε om. A C 10 ἂν οὖν C 10–§ 30 ἀλλ' . . . ἀφροδισίων = Stob. l. c. 11–12 ναὶ . . . Σ. om. Stob. 12 γε Stob. : τε codd. 12–16 multa om. Stob. 15 παρὰ om. C 17 ἐν ex Stob. add. Thalheim 17–18 διὰ . . . ἀκοῆς] ἐν ταῖς ἀκοαῖς Stob. 18 ἐπειδὴ Stob. 20 ὑμῖν om. Stob. 22–23 τύραννον . . . κακηγορεῖν Cobet 23 καταφρονεῖν C 25 πάντα Stob.

16 τοῦ κολακεύειν τοὺς ἐπαίνους ποιεῖσθαι; καὶ ὁ Σιμωνίδης εἶπεν· Τοῦτο μὲν δὴ ναὶ μὰ τὸν Δία ἔγωγέ σοι, Ἱέρων, πάνυ συγχωρῶ, τοὺς ἐπαίνους παρὰ τῶν ἐλευθερωτάτων ἡδίστους εἶναι, ἀλλ', ὁρᾷς; ἐκεῖνό γε οὐκ ἂν ἔτι πείσαις ἀνθρώπων οὐδένα ὡς οὐ δι' ὧν τρεφόμεθα οἱ ἄνθρωποι, πολὺ 5
17 πλείω ὑμεῖς ἐν αὐτοῖς εὐφραίνεσθε. Καὶ οἶδά γ', ἔφη, ὦ Σιμωνίδη, ὅτι τούτῳ κρίνουσιν οἱ πλεῖστοι ἥδιον ἡμᾶς καὶ πίνειν καὶ ἐσθίειν τῶν ἰδιωτῶν, ὅτι δοκοῦσι καὶ αὐτοὶ ἥδιον ἂν δειπνῆσαι τὸ ἡμῖν παρατιθέμενον δεῖπνον ἢ τὸ ἑαυτοῖς· τὸ γὰρ τὰ εἰωθότα ὑπερβάλλον, τοῦτο παρέχει τὰς 10
18 ἡδονάς. διὸ καὶ πάντες ἄνθρωποι ἡδέως προσδέχονται τὰς ἑορτὰς πλὴν οἱ τύραννοι· ἔκπλεῳ γὰρ αὐτοῖς ἀεὶ παρεσκευασμέναι οὐδεμίαν ἐν ταῖς ἑορταῖς ἔχουσιν αἱ τράπεζαι αὐτῶν ἐπίδοσιν· ὥστε ταύτῃ πρῶτον τῇ εὐφροσύνῃ τῆς
19 ἐλπίδος μειονεκτοῦσι τῶν ἰδιωτῶν. ἔπειτα δ', ἔφη, ἐκεῖνο 15 εὖ οἶδ' ὅτι καὶ σὺ ἔμπειρος εἶ ὅτι ὅσῳ ἂν πλείω τις παραθῆται τὰ περιττὰ τῶν ἱκανῶν, τοσούτῳ καὶ θᾶττον κόρος ἐμπίπτει τῆς ἐδωδῆς· ὥστε καὶ τῷ χρόνῳ τῆς ἡδονῆς μειονεκτεῖ
20 ὁ παρατιθέμενος πολλὰ τῶν μετρίως διαιτωμένων. Ἀλλὰ ναὶ μὰ Δί', ἔφη ὁ Σιμωνίδης, ὅσον ἂν χρόνον ἡ ψυχὴ 20 προσίηται, τοῦτον πολὺ μᾶλλον ἥδονται οἱ ταῖς πολυτελεστέραις παρασκευαῖς τρεφόμενοι τῶν τὰ εὐτελέστερα παρα-
21 τιθεμένων. Οὐκοῦν, ἔφη ὁ Ἱέρων, ὦ Σιμωνίδη, τὸν ἑκάστῳ ἡδόμενον μάλιστα, τοῦτον οἴει καὶ ἐρωτικώτατα ἔχειν τοῦ ἔργου τούτου; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. Ἦ οὖν ὁρᾷς τι τοὺς 25 τυράννους ἥδιον ἐπὶ τὴν ἑαυτῶν παρασκευὴν ἰόντας ἢ τοὺς

1 ποιούμενοι Stob. 2–3 τοῦτο . . . πάνυ om. Stob. 3 τὸ τοὺς Stobaei M A ἐλευθεριωτάτων Stob. 5 οὐχὶ Stob. §§ 17–20 = Athen. iv, p. 144 c 7 πλεῖστοι ἥδιον] οι et ἥ in ras. a 8–10 ὅτι . . . ἑαυτοῖς om. Stob. 12 παρεσκευασμέναι Athen. et Stob. : παρεσκευασμένα codd. 15 δ' om. Athen. ἐκείνου Stob. 16 τις παραθῆται] παραθῆτε Stobaei codd. 17 καὶ Athen et Stob. : om. codd. 18 ἡδονῆς Athen. : ἐδωδῆς codd. et Stob. μειονεκτεῖ ὁ a et Athen. et Stob. : μειονεκτεῖς A M : μειονεκτεῖ C 22 τῶν . . . παρατιθεμένων om. Stob. 23–25 ὦ . . . ἦ οὖν om. Stob. 25 τι om. C 26 αὐτῶν Stob.

ἰδιώτας ἐπὶ τὴν ἑαυτῶν; Οὐ μὰ τὸν Δί', ἔφη, οὐ μὲν οὖν, ἀλλὰ καὶ ἀγλευκέστεροι, ὡς πολλοῖς ἂν δόξειεν. Τί γάρ, 22
ἔφη ὁ Ἱέρων, τὰ πολλὰ ταῦτα μηχανήματα κατανενόηκας ἃ παρατίθεται τοῖς τυράννοις, ὀξέα καὶ δριμέα καὶ στρυφνὰ
5 καὶ τὰ τούτων ἀδελφά; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη ὁ Σιμωνίδης, καὶ πάνυ γέ μοι δοκοῦντα παρὰ φύσιν εἶναι ταῦτα ἀνθρώποις.
Ἄλλο τι οὖν οἴει, ἔφη ὁ Ἱέρων, ταῦτα τὰ ἐδέσματα εἶναι 23
ἢ μαλακῆς καὶ ἀσθενούσης ψυχῆς ἐπιθυμήματα; ἐπεὶ εὖ οἶδ' ἔγωγε ὅτι οἱ ἡδέως ἐσθίοντες καὶ σύ που οἶσθα ὅτι
10 οὐδὲν προσδέοιται τούτων τῶν σοφισμάτων. Ἀλλὰ μέντοι, 24
ἔφη ὁ Σιμωνίδης, τῶν γε πολυτελῶν ὀσμῶν τούτων, αἷς χρίεσθε, τοὺς πλησιάζοντας οἶμαι μᾶλλον ἀπολαύειν ἢ αὐτοὺς ὑμᾶς, ὥσπερ γε καὶ τῶν ἀχαρίτων ὀσμῶν οὐκ αὐτὸς ὁ βεβρωκὼς αἰσθάνεται, ἀλλὰ μᾶλλον οἱ πλησιάζοντες.
15 Οὕτω μέντοι, ἔφη ὁ Ἱέρων, καὶ τῶν σίτων ὁ μὲν ἔχων 25
παντοδαπὰ ἀεὶ οὐδὲν μετὰ πόθου αὐτῶν λαμβάνει· ὁ δὲ σπανίσας τινός, οὗτός ἐστιν ὁ μετὰ χαρᾶς πιμπλάμενος, ὅταν αὐτῷ προφανῇ τι. Κινδυνεύουσιν, ἔφη ὁ Σιμωνίδης, 26
αἱ τῶν ἀφροδισίων μόνον ὑμῖν ἀπολαύσεις τοῦ τυραννεῖν
20 τὰς ἐπιθυμίας παρέχειν· ἐν γὰρ τούτῳ ἔξεστιν ὑμῖν ὅ τι ἂν κάλλιστον ἴδητε τούτῳ συνεῖναι. Νῦν δή, ἔφη ὁ Ἱέρων, 27
εἴρηκας ἐν ᾧ γε, σάφ' ἴσθι, μειονεκτοῦμεν τῶν ἰδιωτῶν. πρῶτον μὲν γὰρ γάμος ὁ μὲν ἐκ μειζόνων δήπου καὶ πλούτῳ καὶ δυνάμει κάλλιστος δοκεῖ εἶναι καὶ παρέχειν τινὰ τῷ

1 ἐπὶ τὴν ἑαυτῶν om. Stob. οὖν] δὴ Stob. 2-6 ἀλλὰ . . . ἀνθρώποις om. Stob. ἀγλευκέστερον Suidas: ἀγλυκέστερον codd. §§ 22-23 = Athen. iii, p. 121 e 4 στριφνὰ A 6 ἀνθρώπῳ Athen. 7 οὖν om. Athen. 8 ἢ det. et Athen. et Stob.: om. A C M μαλακῆς] ἅμα κακῆς Stob.: μὴ διὰ κακῆς Athen. ἀσθενοῦς τῆς Stob. τρυφῇ ψυχῆς C (sed ὑπὸ τρυφῆς etiam coni. C): τρυφῆς ψ. codd.: τρυφῆς om. Athen. et Stobaei A: ψυχῆς τροφῆς Stobaei S M ἐνθυμήματα Hartman 8-9 εὖ . . . οἱ] οἵ γε Athen. 11 γε Stob.: τε codd. 13 ἀχαρίστων Stobaei M A 15 οὕτω] τούτων cit. Thalheim τῶν σίτων] τοιούτων Schenkl 17 μετὰ χαρᾶς] καὶ χαρμονῆς Stob. ἐμπιπλάμενος M et Stob 18 τι del. Hartman κινδυνεύουσιν οὖν C 19 μόνον om. C 21 δή] γε Stob.: δὲ C 22 γε Reuchlin: ras. in A (δὲ B): δὴ Stob.: om. C M σάφ' ἴσθι] πλεῖστον Stob. 22-§ 29 τῶν . . . τύραννος om. Stob. 24 κάλλιστον C παρέχει A in mg.

γήμαντι φιλοτιμίαν μεθ' ἡδονῆς· δεύτερος δ' ὁ ἐκ τῶν ὁμοίων· ὁ δ' ἐκ τῶν φαυλοτέρων πάνυ ἄτιμός τε καὶ ἄχρη-
28 στος νομίζεται. τῷ τοίνυν τυράννῳ, ἂν μὴ ξένην γήμῃ, ἀνάγκη ἐκ μειόνων γαμεῖν, ὥστε τὸ ἀγαπητὸν οὐ πάνυ αὐτῷ παραγίγνεται. πολὺ δὲ καὶ αἱ θεραπεῖαι αἱ ἀπὸ τῶν μέ- 5 γιστον φρονουσῶν γυναικῶν εὐφραίνουσι μάλιστα, αἱ δ' ὑπὸ δούλων παροῦσαι μὲν οὐδέν τι ἀγαπῶνται, ἐὰν δέ τι
29 ἐλλείπωσι, δεινὰς ὀργὰς καὶ λύπας ἐμποιοῦσιν. ἐν δὲ τοῖς παιδικοῖς ἀφροδισίοις ἔτι αὖ πολὺ μᾶλλον ἢ ἐν τοῖς τεκνοποιοῖς μειονεκτεῖ τῶν εὐφροσυνῶν ὁ τύραννος. ὅτι ⟨μὲν⟩ 10 γὰρ τὰ μετ' ἔρωτος ἀφροδίσια πολὺ διαφερόντως εὐφραίνει
30 πάντες δήπου ἐπιστάμεθα· ὁ δὲ ἔρως πολὺ αὖ ἐθέλει ἥκιστα τῷ τυράννῳ ἐγγίγνεσθαι. οὐ γὰρ τῶν ἑτοίμων ἥδεται ⟨ὁ⟩ ἔρως ἐφιέμενος, ἀλλὰ τῶν ἐλπιζομένων. ὥσπερ οὖν [εἴ] τις ἄπειρος ὢν δίψους τοῦ πιεῖν οὐκ ἂν ἀπολαύοι, οὕτω καὶ 15 ὁ ἄπειρος ὢν ἔρωτος ἄπειρός ἐστι τῶν ἡδίστων ἀφροδισίων.
31 ὁ μὲν οὖν Ἱέρων οὕτως εἶπεν. ὁ δὲ Σιμωνίδης ἐπιγελάσας, Πῶς λέγεις, ἔφη, ὦ Ἱέρων; τυράννῳ οὐ φῂς παιδικῶν ἔρωτας ἐμφύεσθαι; πῶς μὴν σύ, ἔφη, ἐρᾷς Δαϊλόχου τοῦ
32 καλλίστου ἐπικαλουμένου; Ὅτι μὰ τὸν Δί', ἔφη, ὦ Σιμωνίδη, 20 οὐ τοῦ ἑτοίμου παρ' αὐτοῦ δοκοῦντος εἶναι τυχεῖν τούτου μάλιστα ἐπιθυμῶ, ἀλλὰ τοῦ ἥκιστα τυράννῳ προσήκοντος
33 κατεργάσασθαι. ἐγὼ γὰρ δὴ ἐρῶ μὲν Δαϊλόχου ὧνπερ ἴσως ἀναγκάζει ἡ φύσις ἀνθρώπου δεῖσθαι παρὰ τῶν καλῶν, τούτων δὲ ὧν ἐρῶ τυχεῖν, μετὰ μὲν φιλίας καὶ παρὰ βουλο- 25 μένου πάνυ ἰσχυρῶς ἐπιθυμῶ τυγχάνειν, βίᾳ δὲ λαμβάνειν παρ' αὐτοῦ ἧττον ἄν μοι δοκῶ ἐπιθυμεῖν ἢ ἐμαυτὸν κακόν
34 τι ποιεῖν· παρὰ μὲν γὰρ πολεμίων ἀκόντων λαμβάνειν

1 δεύτερον A C M : corr. Hanow 2 ἄχρηστός τε καὶ ἄτιμος C 3 μὴ C in ras. : μὲν A M 7 τῶν δούλων C (non B) : δουλῶν Nitsche Cf. *Cyneg.* vii. 5 adnot. 10 μὲν Stob. : om. codd. 12 πολὺ ἥκιστα ἐθέλει Stob. 13 ἐμφύεσθαι Stob. ὁ Stob. : om. codd. 14 εἰ del. Schenkl : οὐκ ἂν Thalheim 15 ὢν] fort. εἴη δίψης Stob. οὐκ ἂν ἀπολαύοι C : ἀπολαύοι cet. et Stob. 24 ἄνθρωπον C : ἀνθρώπους Reiske

πάντων ἥδιστον ἔγωγε νομίζω εἶναι, παρὰ δὲ παιδικῶν βουλομένων ἥδισται οἶμαι αἱ χάριτές εἰσιν. εὐθὺς γὰρ 35 παρὰ τοῦ ἀντιφιλοῦντος ἡδεῖαι μὲν αἱ ἀντιβλέψεις, ἡδεῖαι δὲ αἱ ἐρωτήσεις, ἡδεῖαι δὲ αἱ ἀποκρίσεις, ἥδισται δὲ καὶ
5 ἐπαφροδιτόταται αἱ μάχαι τε καὶ ἔριδες· τὸ δὲ ἀκόντων 36 παιδικῶν ἀπολαύειν λεηλασίᾳ, ἔφη, ἔμοιγε δοκεῖ ἐοικέναι μᾶλλον ἢ ἀφροδισίοις. καίτοι τῷ μὲν λῃστῇ παρέχει τινὰς ὅμως ἡδονὰς τό τε κέρδος καὶ τὸ ἀνιᾶν τὸν ἐχθρόν· τὸ δὲ οὗ ἂν ἐρᾷ τις τούτῳ ἥδεσθαι ἀνιωμένῳ καὶ φιλοῦντα μισεῖ-
10 σθαι καὶ ἅπτεσθαι ἀχθομένου, πῶς οὐχὶ τοῦτο ἤδη δυσχερὲς τὸ πάθημα καὶ οἰκτρόν; καὶ γὰρ δὴ τῷ μὲν ἰδιώτῃ εὐθὺς 37 τεκμήριόν ἐστιν, ὅταν ὁ ἐρώμενός τι ὑπουργῇ, ὅτι ὡς φιλῶν χαρίζεται, διὰ τὸ εἰδέναι ὅτι οὐδεμιᾶς ἀνάγκης οὔσης ὑπηρετεῖ, τῷ δὲ τυράννῳ οὔποτ' ἔστι πιστεῦσαι ὡς φιλεῖται. ἐπι- 38
15 στάμεθα γὰρ δὴ τοὺς διὰ φόβον ὑπηρετοῦντας ὡς ᾗ μάλιστ' ἂν δύνωνται ἐξεικάζουσιν αὑτοὺς ταῖς τῶν φιλούντων ὑπουργίαις. καὶ τοίνυν αἱ ἐπιβουλαὶ ἐξ οὐδένων πλέονες τοῖς τυράννοις εἰσὶν ἢ ἀπὸ τῶν μάλιστα φιλεῖν αὐτοὺς προσποιησαμένων.

20 Πρὸς ταῦτα εἶπεν ὁ Σιμωνίδης· Ἀλλὰ ταῦτα μὲν πάνυ II ἔμοιγε μικρὰ δοκεῖ εἶναι ἃ σὺ λέγεις. πολλοὺς γάρ, ἔφη, ἔγωγε ὁρῶ τῶν δοκούντων ἀνδρῶν εἶναι ἑκόντας μειονεκτοῦντας καὶ σίτων καὶ ποτῶν καὶ ὄψων καὶ ἀφροδισίων γε ἀπεχομένους. ἀλλ' ἐκείνῃ γε πολὺ διαφέρετε τῶν ἰδιω- 2
25 τῶν, ὅτι μεγάλα μὲν ἐπινοεῖτε, ταχὺ δὲ κατεργάζεσθε, πλεῖστα δὲ τὰ περιττὰ ἔχετε, κέκτησθε δὲ διαφέροντας μὲν ἀρετῇ ἵππους, διαφέροντα δὲ κάλλει ὅπλα, ὑπερέχοντα δὲ κόσμον γυναιξί, μεγαλοπρεπεστάτας δ' οἰκίας, καὶ ταύτας κατεσκευασμένας τοῖς πλείστου ἀξίοις, ἔτι δὲ πλήθει καὶ

2 αἱ om. C 4 ὑποκρίσεις A 5 ἐπαφροδιτώταται a (B) C καὶ αἱ a M 15 δὴ τοὺς scripsi : αὐτοὺς codd. : αὖ τοὺς Stephanus : τοὺς Dind. 20 post ταῦτα add. δὲ C 24–§ 3 ἀλλ' . . . εἶπεν = Stob. *Fl.* 49. 36 (iv. 307 Hense) 24 ἐκείνῃ C : ἐν ἐκείνοις A M et Stob. 25 post δὲ add. ταῦτα Stob. 26 τὰ om. C 29 πλήθει] fort. ἄνθει : εἴδει Ernesti πλήθει τε καὶ Stob.

ἐπιστήμαις θεράποντας ἀρίστους κέκτησθε, ἱκανώτατοι δ'
3 ἐστὲ κακῶσαι μὲν ἐχθρούς, ὀνῆσαι δὲ φίλους. πρὸς ταῦτα
δὲ ὁ Ἱέρων εἶπεν· Ἀλλὰ τὸ μὲν ⟨τὸ⟩ πλῆθος τῶν ἀνθρώπων,
ὦ Σιμωνίδη, ἐξαπατᾶσθαι ὑπὸ τῆς τυραννίδος οὐδέν τι
θαυμάζω· μάλα γὰρ ὁ ὄχλος μοι δοκεῖ δοξάζειν ὁρῶν καὶ 5
4 εὐδαίμονάς τινας εἶναι καὶ ἀθλίους· ἡ δὲ τυραννὶς τὰ μὲν
δοκοῦντα πολλοῦ ἄξια κτήματα εἶναι ἀνεπτυγμένα θεᾶσθαι
φανερὰ πᾶσι παρέχεται, τὰ δὲ χαλεπὰ ἐν ταῖς ψυχαῖς τῶν
τυράννων κέκτηται ἀποκεκρυμμένα, ἔνθαπερ καὶ τὸ εὐδαι-
5 μονεῖν καὶ τὸ κακοδαιμονεῖν τοῖς ἀνθρώποις ἀπόκειται. τὸ 10
μὲν οὖν τὸ πλῆθος περὶ τούτου λεληθέναι, ὥσπερ εἶπον, οὐ
θαυμάζω· τὸ δὲ καὶ ὑμᾶς ταῦτ' ἀγνοεῖν, οἳ διὰ τῆς γνώμης
δοκεῖτε θεᾶσθαι κάλλιον ἢ διὰ τῶν ὀφθαλμῶν τὰ πλεῖστα
6 τῶν πραγμάτων, τοῦτό μοι δοκεῖ θαυμαστὸν εἶναι. ἐγὼ δὲ
πεπειραμένος σαφῶς οἶδα, ὦ Σιμωνίδη, καὶ λέγω σοι ὅτι οἱ 15
τύραννοι τῶν μεγίστων ἀγαθῶν ἐλάχιστα μετέχουσι, τῶν
7 δὲ μεγίστων κακῶν πλεῖστα κέκτηνται. αὐτίκα γὰρ εἰ μὲν
εἰρήνη δοκεῖ μέγα ἀγαθὸν τοῖς ἀνθρώποις εἶναι, ταύτης
ἐλάχιστον τοῖς τυράννοις μέτεστιν· εἰ δὲ πόλεμος μέγα
8 κακόν, τούτου πλεῖστον μέρος οἱ τύραννοι μετέχουσιν. εὐθὺς 20
γὰρ τοῖς μὲν ἰδιώταις, ἂν μὴ ἡ πόλις αὐτῶν κοινὸν πόλεμον
πολεμῇ, ἔξεστιν ὅποι ἂν βούλωνται πορεύεσθαι μηδὲν φοβου-
μένους μή τις αὐτοὺς ἀποκτείνῃ, οἱ δὲ τύραννοι πάντες
πανταχῇ ὡς διὰ πολεμίας πορεύονται. αὐτοί τε γοῦν
ὡπλισμένοι οἴονται ἀνάγκην εἶναι διάγειν καὶ ἄλλους ὁπλο- 25
9 φόρους ἀεὶ συμπεριάγεσθαι. ἔπειτα δὲ οἱ μὲν ἰδιῶται, ἐὰν
καὶ στρατεύωνταί που εἰς πολεμίαν, ἀλλ' οὖν ἐπειδάν γε

3 τὸ add. Richards 4 τι om. M 6–10 ἡ . . . ἀπόκειται = Stob. l. c. 8 καὶ φανερὰ Stephanus: φανερὰ del. Ernesti coll. Hesych. ἀνάπτυκτα φανερά. 9 κέκτηται om. Stob. ἔνθαπερ] ἐν αἷσπερ Stob. εὔδαιμον Stob. 10 καὶ τὸ κακοδαιμονεῖν om. B et Stob. κακοδαιμονᾶν a 11 τὸ om. C περὶ τούτου] malim ταῦτα § 7 = Stob. l. c. 18 τοῖς om. Stob. 19 ἐλάχιστον μέρος Stob. 20 μέρος om. Stob. μετέχομεν οἱ τύραννοι Stob. 21 κοινωνὸν A 23 πάντες om. C 27 ποι Heindorf γε om. C

ἔλθωσιν οἴκαδε, ἀσφάλειαν σφίσιν ἡγοῦνται εἶναι, οἱ δὲ τύραννοι ἐπειδὰν εἰς τὴν ἑαυτῶν πόλιν ἀφίκωνται, τότε ἐν πλείστοις πολεμίοις ἴσασιν ὄντες. 10 ἐὰν δὲ δὴ καὶ ἄλλοι στρατεύωσιν εἰς τὴν πόλιν κρείττονες, ἐὰν ἔξω τοῦ τείχους 5 ὄντες οἱ ἥττονες ἐν κινδύνῳ δοκῶσιν εἶναι, ἀλλ' ἐπειδάν γε εἴσω τοῦ ἐρύματος ἔλθωσιν, ἐν ἀσφαλείᾳ πάντες νομίζουσι καθεστάναι, ὁ δὲ τύραννος οὐδ' ἐπειδὰν εἴσω τῆς οἰκίας παρέλθῃ ἐν ἀκινδύνῳ ἐστίν, ἀλλ' ἐνταῦθα δὴ καὶ μάλιστα φυλακτέον οἴεται εἶναι. 11 ἔπειτα τοῖς μὲν ἰδιώταις καὶ διὰ 10 σπονδῶν καὶ δι' εἰρήνης γίγνεται πολέμου ἀνάπαυσις, τοῖς δὲ τυράννοις οὔτε εἰρήνη ποτὲ πρὸς τοὺς τυραννευομένους γίγνεται οὔτε σπονδαῖς ἄν ποτε πιστεύσας ὁ τύραννος θαρρήσειε. 12 καὶ πόλεμοι μὲν δή εἰσιν οὕς τε αἱ πόλεις πολεμοῦσι καὶ οὓς οἱ τύραννοι πρὸς τοὺς βεβιασμένους· τούτων 15 δὴ τῶν πολέμων ὅσα μὲν ἔχει χαλεπὰ ὁ ἐν ταῖς πόλεσι, ταῦτα καὶ ὁ τύραννος ἔχει· 13 καὶ γὰρ ἐν ὅπλοις δεῖ εἶναι ἀμφοτέρους καὶ φυλάττεσθαι καὶ κινδυνεύειν, καὶ ἄν τι πάθωσι κακὸν ἡττηθέντες, λυποῦνται ἐπὶ τούτοις ἑκάτεροι. 14 μέχρι μὲν δὴ τούτου ἴσοι οἱ πόλεμοι· ἃ δὲ ἔχουσιν ἡδέα οἱ 20 †συνόντες ⟨ταῖς⟩ πόλεσι πρὸς τὰς πόλεις, ταῦτα οὐκέτι ἔχουσιν οἱ τύραννοι. 15 αἱ μὲν γὰρ πόλεις δήπου ὅταν κρατήσωσι μάχῃ τῶν ἐναντίων, οὐ ῥᾴδιον εἰπεῖν ὅσην μὲν ἡδονὴν ἔχουσιν ἐν τῷ τρέψασθαι τοὺς πολεμίους, ὅσην δ' ἐν τῷ διώκειν, ὅσην δ' ἐν τῷ ἀποκτείνειν τοὺς πολεμίους, ὡς δὲ γαυροῦνται ἐπὶ 25 τῷ ἔργῳ, ὡς δὲ δόξαν λαμπρὰν ἀναλαμβάνουσιν, ὡς δ' εὐφραίνονται τὴν πόλιν νομίζοντες ηὐξηκέναι. 16 ἕκαστος δέ τις προσποιεῖται καὶ τῆς βουλῆς μετεσχηκέναι καὶ πλείστους ἀπεκτονέναι, χαλεπὸν δὲ εὑρεῖν ὅπου οὐχὶ καὶ ἐπιψεύδονται, πλέονας φάσκοντες ἀπεκτονέναι ἢ ὅσοι ἂν τῷ ὄντι ἀπο-

3 δὴ om. C 5 δοκοῦσιν A C M : corr. Dind. § 11 = Stob. l. c. 9 ἔπειτα δὲ Stob. 15 ὁ ἐν Reuchlin : σὺν A C M 19 πόλεμοι a : πολέμιοι A C M 20 συνόντες A C M : ἐν ταῖς Reuchlin : κοινοὶ ταῖς Thalheim, sed vix credit sufficere 24 τοὺς πολεμίους del. Richards 25 λαμβάνουσι Cobet 27 τροπῆς cit. Thalheim

θάνωσιν· οὕτω καλόν τι αὐτοῖς δοκεῖ εἶναι τὸ πολὺ νικᾶν.
17 ὁ δὲ τύραννος ὅταν ὑποπτεύσῃ καὶ αἰσθανόμενος τῷ ὄντι
ἀντιπραττομένους τινὰς ἀποκτείνῃ, οἶδεν ὅτι οὐκ αὔξει ὅλην
τὴν πόλιν, ἐπίσταταί τε ὅτι μειόνων ἄρξει, φαιδρός τε οὐ
δύναται εἶναι οὐδὲ μεγαλύνεται ἐπὶ τῷ ἔργῳ, ἀλλὰ καὶ 5
μειοῖ καθ' ὅσον ἂν δύνηται τὸ γεγενημένον, καὶ ἀπολογεῖται
ἅμα πράττων ὡς οὐκ ἀδικῶν πεποίηκεν. οὕτως οὐδ' αὐτῷ
18 δοκεῖ καλὰ τὰ ποιούμενα εἶναι. καὶ ὅταν ἀποθάνωσιν οὓς
ἐφοβήθη, οὐδέν τι μᾶλλον τοῦτο θαρρεῖ, ἀλλὰ φυλάττεται
ἔτι μᾶλλον ἢ τὸ πρόσθεν. καὶ πόλεμον μὲν δὴ τοιοῦτον 10
ἔχων διατελεῖ ὁ τύραννος ὃν ἐγὼ δηλῶ.

III Φιλίας δ' αὖ καταθέασαι ὡς κοινωνοῦσιν οἱ τύραννοι.
πρῶτον μὲν εἰ μέγα ἀγαθὸν ἀνθρώποις ἡ φιλία, τοῦτο
2 ἐπισκεψώμεθα. ὃς γὰρ ἂν φιλῆται δήπου ὑπό τινων,
ἡδέως μὲν τοῦτον οἱ φιλοῦντες παρόντα ὁρῶσιν, ἡδέως δ' 15
εὖ ποιοῦσι, ποθοῦσι δέ, ἤν που ἀπῇ, ἥδιστα δὲ πάλιν
προσιόντα δέχονται, συνήδονται δ' ἐπὶ τοῖς αὐτοῦ ἀγαθοῖς,
3 συνεπικουροῦσι δέ, ἐάν τι σφαλλόμενον ὁρῶσιν. οὐ μὲν
δὴ λέληθεν οὐδὲ τὰς πόλεις ὅτι ἡ φιλία μέγιστον ἀγαθὸν
⟨καὶ⟩ ἥδιστον ἀνθρώποις ἐστί· μόνους γοῦν τοὺς μοιχοὺς 20
νομίζουσι πολλαὶ τῶν πόλεων νηποινεὶ ἀποκτείνειν, δῆλον
ὅτι διὰ ταῦτα ὅτι λυμαντῆρας αὐτοὺς νομίζουσι τῆς τῶν
4 γυναικῶν φιλίας πρὸς τοὺς ἄνδρας εἶναι. ἐπεὶ ὅταν γε
ἀφροδισιασθῇ κατὰ συμφοράν τινα γυνή, οὐδὲν ἧττον τού-
του ἕνεκεν τιμῶσιν αὐτὰς οἱ ἄνδρες, ἐάνπερ ἡ φιλία δοκῇ 25
5 αὐταῖς ἀκήρατος διαμένειν· τοσοῦτον δέ τι ἀγαθὸν κρίνω
ἔγωγε τὸ φιλεῖσθαι εἶναι ὥστε νομίζω τῷ ὄντι αὐτόματα
τἀγαθὰ τῷ φιλουμένῳ γίγνεσθαι καὶ παρὰ θεῶν καὶ παρὰ

1 *παρὰ πολὺ* cit. Weiske 3 *ἀντιπράττοντας* Cobet *αὔξει* det. : *ἄξει* A C M 6 *δύναται* A 9 *τοῦτο* Iacobs : *τούτου* A M : *τότε* C corr. (*τούτων* ut vid. C pr.) : *τούτῳ* Weiske : fort. *τούτους* 10 *τὸ* om. C 12 *ὡς* Ernesti : *ἃς* A C M 13 *μὲν*] *μέντοι* C, unde *μὲν τοίνυν* Kalinka 16 *ἀπίῃ* codd. : corr. Cobet 17 *ἑαυτοῦ* A C M 20 *καὶ* add. det. 21 *νηποινὴ* M : *νήποινα* C 26 *αὐτοῖς* a in mg. (Ha) § 5 = Stob. *Fl.* 49. 40 (iv, p. 313 Hense) 27 *ὥστε*] *ὡς* Stob. 28 *τἀγαθὰ* Stob. : *ἀγαθὰ* codd.

ἀνθρώπων· καὶ τούτου τοίνυν τοῦ κτήματος τοιούτου ὄντος 6
μειονεκτοῦσιν οἱ τύραννοι πάντων μάλιστα. εἰ δὲ βούλει,
ὦ Σιμωνίδη, εἰδέναι ὅτι ἀληθῆ λέγω, ὧδε ἐπίσκεψαι. βε- 7
βαιόταται μὲν γὰρ δήπου δοκοῦσι φιλίαι εἶναι γονεῦσι πρὸς
5 παῖδας καὶ παισὶ πρὸς γονέας καὶ ἀδελφοῖς πρὸς ἀδελφοὺς
καὶ γυναιξὶ πρὸς ἄνδρας καὶ ἑταίροις πρὸς ἑταίρους· εἰ 8
τοίνυν ἐθέλεις κατανοεῖν, εὑρήσεις τοὺς μὲν ἰδιώτας ὑπὸ
τούτων μάλιστα φιλουμένους, τοὺς δὲ τυράννους πολλοὺς
μὲν παῖδας ἑαυτῶν ἀπεκτονότας, πολλοὺς δ' ὑπὸ παίδων
10 αὐτοὺς ἀπολωλότας, πολλοὺς δὲ ἀδελφοὺς ἐν τυραννίσιν
ἀλληλοφόνους γεγενημένους, πολλοὺς δὲ καὶ ὑπὸ γυναικῶν
τῶν ἑαυτῶν τυράννους διεφθαρμένους καὶ ὑπὸ ἑταίρων γε
τῶν μάλιστα δοκούντων φίλων εἶναι. οἵτινες οὖν ὑπὸ τῶν 9
φύσει πεφυκότων μάλιστα φιλεῖν καὶ νόμῳ συνηναγκασμένων
15 οὕτω μισοῦνται, πῶς ὑπ' ἄλλου γέ τινος οἴεσθαι χρὴ αὐτοὺς
φιλεῖσθαι;

Ἀλλὰ μὴν καὶ πίστεως ὅστις ἐλάχιστον μετέχει, πῶς **IV**
οὐχὶ μεγάλου ἀγαθοῦ μειονεκτεῖ; ποία μὲν γὰρ ξυνουσία
ἡδεῖα ἄνευ πίστεως τῆς πρὸς ἀλλήλους, ποία δ' ἀνδρὶ καὶ
20 γυναικὶ τερπνὴ ἄνευ πίστεως ὁμιλία, ποῖος δὲ θεράπων
ἡδὺς ἀπιστούμενος; καὶ τούτου τοίνυν τοῦ πιστῶς πρός 2
τινας ἔχειν ἐλάχιστον μέτεστι τυράννῳ· ὁπότε γε οὐδὲ
σιτίοις καὶ ποτοῖς πιστεύων διάγει, ἀλλὰ καὶ τούτων πρὶν
ἀπάρχεσθαι τοῖς θεοῖς τοὺς διακόνους πρῶτον κελεύουσιν
25 ἀπογεύεσθαι διὰ τὸ ἀπιστεῖν μὴ καὶ ἐν τούτοις κακόν τι

§ 7–iv. 1 *βεβαιόταται . . . μειονεκτεῖ* = Stob. l. c. 4 *γὰρ* om. Stob. *δήπου* C M et Stob.; cf. c. x. 4: om. A 5 *γονέας* Stob.: *γονεῖς* codd. 7 *τοὺς μὲν* C et Stob.: *μὲν τοὺς* A M 8 *τούτων πάντων* Stob. 9 *ἀπεκτονότας* Stob.: *ἀπεκτονηκότας* codd. *πολλοὺς*] *πολλῶν* A 10 *αὐτοὺς* om. C 12 *τυράννους* del. Cobet 14 *φύσει τε* Stobaei S M *φιλεῖσθαι* A C M et Stob.: corr. Zeune 15 *χρὴ* Stob.: *χρῆν* codd. 21–25 *καὶ . . . ἀπογεύεσθαι* = Stob. l. c. § 2 *οὐδὲ . . . πίωσιν* = Athen. iv, p. 171 e 22 *οὐδὲ* Stob.: *οὔτε* codd. et Athen. 23 *σίτοις* Stob. *καὶ ποτοῖς* Athen.: *κρατίστοις* codd.: *οὐδὲ ποτοῖς* Stob. *πρὶν*] *ἀντὶ τοῦ* Athen. (*πρὶν . . . θεοῖς* om. Stob.) 24 *τοῖς* om. Athen. *πρῶτον* om. Stob. 25 *ἀπογεύσασθαι* det.

3 *φάγωσιν ἢ πίωσιν· ἀλλὰ μὴν καὶ αἱ πατρίδες τοῖς μὲν ἄλλοις ἀνθρώποις πλείστου ἄξιαι. πολῖται γὰρ δορυφοροῦσι μὲν ἀλλήλους ἄνευ μισθοῦ ἐπὶ τοὺς δούλους, δορυφοροῦσι δ' ἐπὶ τοὺς κακούργους, ὑπὲρ τοῦ μηδένα τῶν πολιτῶν*
4 *βιαίῳ θανάτῳ ἀποθνῄσκειν. οὕτω δὲ πόρρω προεληλύθασι* 5 *φυλακῆς ὥστε πεποίηνται πολλοὶ νόμον τῷ μιαιφόνῳ μηδὲ τὸν συνόντα καθαρεύειν· ὥστε διὰ τὰς πατρίδας ἀσφαλῶς*
5 *ἕκαστος βιοτεύει τῶν πολιτῶν. τοῖς δὲ τυράννοις καὶ τοῦτο ἔμπαλιν ἀνέστραπται. ἀντὶ γὰρ τοῦ τιμωρεῖν αἱ πόλεις αὐτοῖς μεγάλως τιμῶσι τὸν ἀποκτείναντα τὸν τύραννον, καὶ* 10 *ἀντί γε τοῦ εἴργειν ἐκ τῶν ἱερῶν, ὥσπερ τοὺς τῶν ἰδιωτῶν φονέας, ἀντὶ τούτου καὶ εἰκόνας ἐν τοῖς ἱεροῖς ἱστᾶσιν αἱ πόλεις τῶν τοιοῦτόν τι ποιησάντων.*

6 Εἰ *δὲ σὺ οἴει ὡς πλείω ἔχων τῶν ἰδιωτῶν κτήματα ὁ τύραννος διὰ τοῦτο καὶ πλείω ἀπ' αὐτῶν εὐφραίνεται, οὐδὲ* 15 *τοῦτο οὕτως ἔχει, ὦ Σιμωνίδη, ἀλλ' ὥσπερ οἱ ἀθληταὶ οὐχ ὅταν ἰδιωτῶν γένωνται κρείττονες, τοῦτ' αὐτοὺς εὐφραίνει, ἀλλ' ὅταν τῶν ἀνταγωνιστῶν ἥττους, τοῦτ' αὐτοὺς ἀνιᾷ, οὕτω καὶ ὁ τύραννος οὐχ ὅταν τῶν ἰδιωτῶν πλείω φαίνηται ἔχων, τότ' εὐφραίνεται, ἀλλ' ὅταν ἑτέρων τυράννων ἐλάττω* 20 *ἔχῃ, τούτῳ λυπεῖται· τούτους γὰρ ἀνταγωνιστὰς ἡγεῖται*
7 *αὑτῷ τοῦ πλούτου εἶναι. οὐδέ γε θᾶττόν ⟨τι⟩ γίγνεται τῷ τυράννῳ ἢ τῷ ἰδιώτῃ ὧν ἐπιθυμεῖ. ὁ μὲν γὰρ ἰδιώτης οἰκίας ἢ ἀγροῦ ἢ οἰκέτου ἐπιθυμεῖ, ὁ δὲ τύραννος ἢ πόλεων ἢ χώρας πολλῆς ἢ λιμένων ἢ ἀκροπόλεων ἰσχυρῶν, ἅ ἐστι* 25 *πολὺ χαλεπώτερα καὶ ἐπικινδυνότερα κατεργάσασθαι τῶν*
8 *ἰδιωτικῶν ἐπιθυμημάτων. ἀλλὰ μέντοι καὶ πένητας ὄψει*

1 *ἀλλὰ μὲν δὴ καὶ πατρίδες* a in mg. (Ha) 2 *οἱ πολῖται* Frotscher 4–13 *τοῦ . . . πόλεις* = Stob. l. c. 5 *δὲ* om. Stob. 7 *ὥστε*] *ὅθεν* Stob. 9 *ἀντέ(στραπται)* a in mg. 9–10 *αὐτοῖς. αἱ πόλεις* Weiske *αὐτοῖς* del. Richter posterius *τὸν* om. C 13 *τοιοῦτό τι* C : *τοιούτω* A : *τοιοῦτο* a M : *τοῦτο* det. 18 *ἧττον* A 21 *ἥγηται* A C M : corr. det. 22 *αὐτῷ* A C §§ 7–11 *χρημάτων* = Stob. l. c. 22 *τι* add. Stob. 24 *ἢ οἰκίας* cit. Hense *οἰκίας* om. Stob. *ἀγροὺς ἢ οἰκέτας* A *πόλεως* Stob. 26 *κατεργάζεσθαι* Stob. 27 *μέντοι*] *μὴν* Stob.

[οὐχ] οὕτως ὀλίγους τῶν ἰδιωτῶν ὡς πολλοὺς τῶν τυράννων.
οὐ γὰρ τῷ ἀριθμῷ οὔτε τὰ πολλὰ κρίνεται οὔτε τὰ ὀλίγα,
ἀλλὰ πρὸς τὰς χρήσεις· ὥστε τὰ μὲν ὑπερβάλλοντα τὰ
ἱκανὰ πολλά ἐστι, τὰ δὲ τῶν ἱκανῶν ἐλλείποντα ὀλίγα.
5 τῷ οὖν τυράννῳ τὰ πολλαπλάσια ἧττον ἱκανά ἐστιν εἰς τὰ 9
ἀναγκαῖα δαπανήματα ἢ τῷ ἰδιώτῃ. τοῖς μὲν γὰρ ἰδιώταις
ἔξεστι τὰς δαπάνας συντέμνειν εἰς τὰ καθ' ἡμέραν ὅπῃ
βούλονται, τοῖς δὲ τυράννοις οὐκ ἐνδέχεται. αἱ γὰρ μέγι-
σται αὐτοῖς δαπάναι καὶ ἀναγκαιόταται εἰς τὰς τῆς ψυχῆς
10 φυλακάς εἰσι· τὸ δὲ τούτων τι συντέμνειν ὄλεθρος δοκεῖ
εἶναι. ἔπειτα δὲ ὅσοι μὲν δύνανται ἔχειν ἀπὸ τοῦ δικαίου 10
ὅσων δέονται, τί ἂν τούτους οἰκτίροι τις ὡς πένητας; ὅσοι
δ' ἀναγκάζονται δι' ἔνδειαν κακόν τι καὶ αἰσχρὸν μηχανώ-
μενοι ζῆν, πῶς οὐ τούτους ἀθλίους ἄν τις καὶ πένητας δικαίως
15 νομίζοι; οἱ τύραννοι τοίνυν ἀναγκάζονται πλεῖστα συλᾶν 11
ἀδίκως καὶ ἱερὰ καὶ ἀνθρώπους διὰ τὸ εἰς τὰς ἀναγκαίας
δαπάνας ἀεὶ προσδεῖσθαι χρημάτων. ὥσπερ γὰρ πολέμου
ὄντος ἀεὶ ἀναγκάζονται στράτευμα τρέφειν ἢ ἀπολωλέναι.

[Χαλεπὸν δ' ἐρῶ σοι καὶ ἄλλο πάθημα, ὦ Σιμωνίδη, τῶν V
20 τυράννων. γιγνώσκουσι μὲν γὰρ οὐδὲν ἧττον τῶν ἰδιωτῶν
τοὺς ἀλκίμους τε καὶ σοφοὺς καὶ δικαίους. τούτους δ'
ἀντὶ τοῦ ἄγασθαι φοβοῦνται, τοὺς μὲν ἀνδρείους, μή τι
τολμήσωσι τῆς ἐλευθερίας ἕνεκεν, τοὺς δὲ σοφούς, μή τι
μηχανήσωνται, τοὺς δὲ δικαίους, μὴ ἐπιθυμήσῃ τὸ πλῆθος
25 ὑπ' αὐτῶν προστατεῖσθαι. ὅταν δὲ τοὺς τοιούτους διὰ τὸν 2
φόβον ὑπεξαιρῶνται, τίνες ἄλλοι αὐτοῖς καταλείπονται χρῆ-
σθαι ἀλλ' ἢ οἱ ἄδικοί τε καὶ ἀκρατεῖς καὶ ἀνδραποδώδεις;

1 οὐχ del. Bremi ἰδιωτικῶν C ὡς πολλοὺς] πολλοὺς δὲ Stob.
2 ὀλίγα Coppello : ἱκανά codd. et Stob. 5 εἰς . . . ἢ] ἢ τἀναγκαῖα
δαπανήματα Stob. 6 καὶ γὰρ τοῖς μὲν Stob. 7 ὅπῃ β. om. Stob.
10 τι C et Stob. : om. A M 12 ὅσων C M : ὅσον A (Ha : ὅσου B) :
ὧν Stob. ἂν M et Stob. : om. A C οἰκτ(ε)ίροι τις] οἰκτείροις
Stob. 15 πλεῖστα om. Stob. : τὰ πλεῖστα Richards 20–25
γιγνώσκουσι . . . προστατεῖσθαι = Stob. l. c. 21 ἀλκίμους Stob. :
κοσμίους codd. γε A C τε καὶ σοφοὺς καὶ] καὶ τοὺς σοφοὺς καὶ τοὺς
Stob. 26 ὑπεξαίρωνται codd. : corr. Schneider

οἱ μὲν ἄδικοι πιστευόμενοι, διότι φοβοῦνται ὥσπερ οἱ τύραννοι τὰς πόλεις μήποτε ἐλεύθεραι γενόμεναι ἐγκρατεῖς αὐτῶν γένωνται, οἱ δ' ἀκρατεῖς τῆς εἰς τὸ παρὸν ἐξουσίας ἕνεκα, οἱ δ' ἀνδραποδώδεις, διότι οὐδ' αὐτοὶ ἀξιοῦσιν ἐλεύθεροι εἶναι. χαλεπὸν οὖν καὶ τοῦτο τὸ πάθημα ἔμοιγε δοκεῖ 5 εἶναι, τὸ ἄλλους μὲν ἡγεῖσθαι ἀγαθοὺς ἄνδρας, ἄλλοις δὲ 3 χρῆσθαι ἀναγκάζεσθαι. ἔτι δὲ φιλόπολιν μὲν ἀνάγκη καὶ τὸν τύραννον εἶναι· ἄνευ γὰρ τῆς πόλεως οὔτ' ἂν σῴζεσθαι δύναιτο οὔτ' εὐδαιμονεῖν· ἡ δὲ τυραννὶς ἀναγκάζει καὶ ταῖς ἑαυτῶν πατρίσιν ἐνοχλεῖν. οὔτε γὰρ ἀλκίμους οὔτ' εὐ- 10 όπλους χαίρουσι τοὺς πολίτας παρασκευάζοντες, ἀλλὰ τοὺς ξένους δεινοτέρους τῶν πολιτῶν ποιοῦντες ἥδονται μᾶλλον 4 καὶ τούτοις χρῶνται δορυφόροις. ἀλλὰ μὴν οὐδ' ἂν εὐετηριῶν γενομένων ἀφθονία τῶν ἀγαθῶν γίγνηται, οὐδὲ τότε συγχαίρει ὁ τύραννος. ἐνδεεστέροις γὰρ οὖσι ταπεινοτέροις 15 αὐτοῖς οἴονται χρῆσθαι.

VI Βούλομαι δέ σοι, ἔφη, ὦ Σιμωνίδη, κἀκείνας τὰς εὐφροσύνας δηλῶσαι ὅσαις ἐγὼ χρώμενος ὅτ' ἦν ἰδιώτης, νῦν ἐπειδὴ τύραννος ἐγενόμην, αἰσθάνομαι στερόμενος αὐτῶν. 2 ἐγὼ γὰρ ξυνῆν μὲν ἡλικιώταις ἡδόμενος ἡδομένοις ἐμοί, 20 συνῆν δὲ ἐμαυτῷ, ὁπότε ἡσυχίας ἐπιθυμήσαιμι, διῆγον δ' ἐν συμποσίοις πολλάκις μὲν μέχρι τοῦ ἐπιλαθέσθαι πάντων εἴ τι χαλεπὸν ἐν ἀνθρωπίνῳ βίῳ ἦν, πολλάκις δὲ μέχρι τοῦ ᾠδαῖς τε καὶ θαλίαις καὶ χοροῖς τὴν ψυχὴν συγκαταμιγνύναι, πολλάκις δὲ μέχρι κοίτης ἐπιθυμίας ἐμῆς τε καὶ 25 3 τῶν παρόντων. νῦν δὲ ἀπεστέρημαι μὲν τῶν ἡδομένων ἐμοὶ διὰ τὸ δούλους ἀντὶ φίλων ἔχειν τοὺς ἑταίρους, ἀπεστέρημαι δ' αὖ τοῦ ἡδέως ἐκείνοις ὁμιλεῖν διὰ τὸ μηδεμίαν ἐνορᾶν εὔνοιαν ἐμοὶ παρ' αὐτῶν· μέθην δὲ καὶ ὕπνον

6 τὸ] τοὺς A 10 ἐνοχλεῖν scripsi, coll. *Inst.* V. iv. 34 et *Exped.* II. v. 13 : ἐγκαλεῖν codd. : ἐγκαλεῖσθαι ὅτι οὔτε ἀλκίμους Nitsche ἐνόπλους C 12 δυνατωτέρους C 15 συγχαίρει det. : συγχωρεῖ A C M 25 κοινῆς A C M : corr. Hermann 28 αὖ C : αὐτοὺς A a (B) : αὐτὸς M

ὁμοίως ἐνέδρᾳ φυλάττομαι. τὸ δὲ φοβεῖσθαι μὲν ὄχλον, 4
φοβεῖσθαι δ' ἐρημίαν, φοβεῖσθαι δὲ ἀφυλαξίαν, φοβεῖσθαι
δὲ καὶ αὐτοὺς τοὺς φυλάττοντας, καὶ μήτ' ἀόπλους ἔχειν
ἐθέλειν περὶ αὑτὸν μήθ' ὡπλισμένους ἡδέως θεᾶσθαι, πῶς
5 οὐκ ἀργαλέον ἐστὶ πρᾶγμα; ἔτι δὲ ξένοις μὲν μᾶλλον ἢ 5
πολίταις πιστεύειν, βαρβάροις δὲ μᾶλλον ἢ Ἕλλησιν, ἐπιθυ-
μεῖν δὲ τοὺς μὲν ἐλευθέρους δούλους ἔχειν, τοὺς δὲ δούλους
ἀναγκάζεσθαι ποιεῖν ἐλευθέρους, οὐ πάντα σοι ταῦτα δοκεῖ
ψυχῆς ὑπὸ φόβων καταπεπληγμένης τεκμήρια εἶναι; ὅ γέ 6
10 τοι φόβος οὐ μόνον αὐτὸς ἐνὼν ταῖς ψυχαῖς λυπηρός ἐστιν,
ἀλλὰ καὶ πάντων τῶν ἡδέων συμπαρακολουθῶν λυμεὼν
γίγνεται. εἰ δὲ καὶ σὺ πολεμικῶν ἔμπειρος εἶ, ὦ Σιμωνίδη, 7
καὶ ἤδη ποτὲ πολεμίᾳ φάλαγγι πλησίον ἀντετάξω, ἀνα-
μνήσθητι ποῖον μέν τινα σῖτον ᾑροῦ ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ,
15 ποῖον δέ τινα ὕπνον ἐκοιμῶ. οἷα μέντοι σοὶ τότ' ἦν τὰ 8
λυπηρά, τοιαῦτά ἐστι τὰ τῶν τυράννων καὶ ἔτι δεινότερα·
οὐ γὰρ ἐξ ἐναντίας μόνον, ἀλλὰ καὶ πάντοθεν πολεμίους
ὁρᾶν νομίζουσιν οἱ τύραννοι. ταῦτα δ' ἀκούσας ὁ Σιμωνίδης 9
ὑπολαβὼν εἶπεν· Ὑπέρευ μοι δοκεῖς ἔνια λέγειν. ὁ γὰρ
20 πόλεμος φοβερὸν μέν, ἀλλ' ὅμως, ὦ Ἱέρων, ἡμεῖς γε ὅταν
ὦμεν ἐν στρατείᾳ, φύλακας προκαθιστάμενοι θαρραλέως
δείπνου τε καὶ ὕπνου λαγχάνομεν. καὶ ὁ Ἱέρων ἔφη· Ναὶ 10
μὰ Δία, ὦ Σιμωνίδη· αὐτῶν μὲν γὰρ προφυλάττουσιν οἱ
νόμοι, ὥστε περὶ ἑαυτῶν φοβοῦνται καὶ ὑπὲρ ὑμῶν· οἱ δὲ
25 τύραννοι μισθοῦ φύλακας ἔχουσιν ὥσπερ θεριστάς. καὶ 11
δεῖ μὲν δήπου τοὺς φύλακας μηδὲν οὕτω ποιεῖν δύνασθαι ὡς
πιστοὺς εἶναι· πιστὸν δὲ ἕνα πολὺ χαλεπώτερον εὑρεῖν ἢ

§§ 4–6 = Stob. l. c. 3 *φύλακας* Stob. *ἀόπλους* a et Stob.: *ἀνόπλους* A C M 3–4 *ἐθέλειν ἔχειν* C 4 *περὶ αὐτὸν* om. Stob. *αὐτὸν* C 5 *ἀργαλέον*] *χαλεπόν* Stob. *μὲν* om. Stob. 6 *δὲ* Bach: *τε* A C M: om. Stob. 9 post *φόβων* in A erasum *τε* *παρα-πεπληγμένης* Stob. 11 *συμπαρομαρτῶν λυμαντήρ ἐστιν* Stob. 16 *εἰσὶ* C (et B) 19 *ὑπὲρ εὖ* A pr. 20 *τε* A C M: corr. Iunt. 21 *στρατείᾳ* Frotscher: *στρατιᾷ* A C M; cf. *Inst.* V. ii. 19 22 *τυγχά-νομεν* A in mg. (Ha)

πάνυ πολλοὺς ἐργάτας ὁποίου βούλει ἔργου, ἄλλως τε καὶ ὁπόταν χρημάτων μὲν ἕνεκα παρῶσιν οἱ φυλάττοντες, ἐξῇ δ' αὐτοῖς ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ πολὺ πλείω λαβεῖν ἀποκτείνασι τὸν τύραννον ἢ ὅσα πολὺν χρόνον φυλάττοντες
12 παρὰ τοῦ τυράννου λαμβάνουσιν. ὃ δ' ἐζήλωσας ἡμᾶς 5 ὡς τοὺς μὲν φίλους μάλιστα εὖ ποιεῖν δυνάμεθα, τοὺς δὲ ἐχθροὺς πάντων μάλιστα χειρούμεθα, οὐδὲ ταῦθ' οὕτως
13 ἔχει. φίλους μὲν γὰρ πῶς ἂν νομίσαις ποτὲ εὖ ποιεῖν, ὅταν εὖ εἰδῇς ὅτι ὁ τὰ πλεῖστα λαμβάνων παρὰ σοῦ ἥδιστ' ἂν ὡς τάχιστα ἐξ ὀφθαλμῶν σου γένοιτο; ὅ τι 10 γὰρ ἄν τις λάβῃ παρὰ τυράννου, οὐδεὶς οὐδὲν ἑαυτοῦ νομίζει πρὶν ἂν ἔξω τῆς τούτου ἐπικρατείας γένηται.
14 ἐχθροὺς δ' αὖ πῶς ἂν φαίης μάλιστα τοῖς τυράννοις ἐξεῖναι χειροῦσθαι, ὅταν εὖ εἰδῶσιν ὅτι ἐχθροὶ αὐτῶν εἰσι πάντες οἱ τυραννούμενοι, τούτους δὲ μήτε κατακαίνειν 15 ἅπαντας μήτε δεσμεύειν οἷόν τε ᾖ (τίνων γὰρ ἔτι ἄρξει;)
15 ἀλλ' εἰδότα ὅτι ἐχθροί εἰσι, τούτους ἅμα μὲν φυλάττεσθαι δέῃ, καὶ χρῆσθαι δ' αὐτοῖς ἀναγκάζηται; εὖ δ' ἴσθι καὶ τοῦτο, ὦ Σιμωνίδη, ὅτι καὶ οὓς τῶν πολιτῶν δεδίασι χαλεπῶς μὲν αὐτοὺς ζῶντας ὁρῶσι, χαλεπῶς δ' ἀποκτεί- 20 νουσιν· ὥσπερ γε καὶ ἵππος εἰ ἀγαθὸς μὲν εἴη, φοβερὸς δὲ μὴ ἀνήκεστόν τι ποιήσῃ, χαλεπῶς μὲν ἄν τις αὐτὸν
16 ἀποκτείναι διὰ τὴν ἀρετήν, χαλεπῶς δὲ ζῶντι χρῷτο, εὐλαβούμενος μή τι ἀνήκεστον ἐν τοῖς κινδύνοις ἐργάσηται, καὶ τἆλλά γε κτήματα ὅσα χαλεπὰ μὲν χρήσιμα δ' ἐστίν, 25 ὁμοίως ἅπαντα λυπεῖ μὲν τοὺς κεκτημένους, λυπεῖ δὲ ἀπαλλαττομένους.

VII Ἐπεὶ δὲ ταῦτα αὐτοῦ ἤκουσεν ὁ Σιμωνίδης, εἶπεν· Ἔοικεν, ἔφη, ὦ Ἱέρων, μέγα τι εἶναι ἡ τιμή, ἧς ὀρεγόμενοι οἱ ἄνθρωποι πάντα μὲν πόνον ὑποδύονται, πάντα δὲ κίνδυνον

5 δὲ ζηλώσας A C M codd.: corr. Cobet 11 τοῦ τυράννου C M 15 κατακτείνειν codd.: corr. Cobet 17 φυλάττεσθαί τε A M 18 ἀναγκάζεσθαι codd.: corr. Bahrdt 21 γε Reuchlin: γὰρ codd. 22 μὴ . . . ποιήσῃ del. Richter fort. ποιήσαι

ὑπομένουσι. καὶ ὑμεῖς, ὡς ἔοικε, τοσαῦτα πράγματα 2
ἐχούσης ὁπόσα λέγεις τῆς τυραννίδος, ὅμως προπετῶς
φέρεσθε εἰς αὐτήν, ὅπως τιμᾶσθε καὶ ὑπηρετῶσι μὲν ὑμῖν
πάντες πάντα τὰ προσταττόμενα ἀπροφασίστως, περι-
5 βλέπωσι δὲ πάντες, ὑπανιστῶνται δ' ἀπὸ τῶν θάκων ὁδῶν
τε παραχωρῶσι, γεραίρωσι δὲ καὶ λόγοις καὶ ἔργοις πάντες
οἱ παρόντες ἀεὶ ὑμᾶς· τοιαῦτα γὰρ δὴ ποιοῦσι τοῖς τυράν-
νοις οἱ ἀρχόμενοι καὶ ἄλλον ὅντιν' ἂν ἀεὶ τιμῶντες τυγχάνωσι.
καὶ γάρ μοι δοκεῖ, ὦ Ἱέρων, τούτῳ διαφέρειν ἀνὴρ τῶν 3
10 ἄλλων ζῴων, τῷ τιμῆς ὀρέγεσθαι. ἐπεὶ σιτίοις γε καὶ
ποτοῖς καὶ ὕπνοις καὶ ἀφροδισίοις πάντα ὁμοίως ἥδεσθαι
ἔοικε τὰ ζῷα· ἡ δὲ φιλοτιμία οὔτ' ἐν τοῖς ἀλόγοις ζῴοις
ἐμφύεται οὔτ' ἐν ἅπασιν ἀνθρώποις· οἷς δ' ἂν ἐμφύῃ τιμῆς
τε καὶ ἐπαίνου ἔρως, οὗτοί εἰσιν ἤδη οἱ πλεῖστον μὲν τῶν
15 βοσκημάτων διαφέροντες, ἄνδρες δὲ καὶ οὐκέτι ἄνθρωποι
μόνον νομιζόμενοι. ὥστε ἐμοὶ μὲν εἰκότως δοκεῖτε ταῦτα 4
πάντα ὑπομένειν ἃ φέρετε ἐν τῇ τυραννίδι, ἐπείπερ τιμᾶσθε
διαφερόντως τῶν ἄλλων ἀνθρώπων. καὶ γὰρ οὐδεμία ἀνθρω-
πίνη ἡδονὴ τοῦ θείου ἐγγυτέρω δοκεῖ εἶναι ἢ ἡ περὶ τὰς
20 τιμὰς εὐφροσύνη. πρὸς ταῦτα δὴ εἶπεν ὁ Ἱέρων· Ἀλλ', 5
ὦ Σιμωνίδη, καὶ αἱ τιμαὶ τῶν τυράννων ὅμοιαι ἐμοὶ δοκοῦσιν
εἶναι οἷάπερ ἐγώ σοι τὰ ἀφροδίσια ὄντα αὐτῶν ἀπέδειξα.
οὔτε γὰρ αἱ μὴ ἐξ ἀντιφιλούντων ὑπουργίαι χάριτες ἡμῖν 6
ἐδόκουν εἶναι οὔτε τὰ ἀφροδίσια τὰ βίαια ἡδέα ἐφαίνετο.
25 ὡσαύτως τοίνυν οὐδὲ αἱ ὑπουργίαι ⟨αἱ⟩ ὑπὸ τῶν φοβουμένων
τιμαί εἰσι. πῶς γὰρ ἂν φαίημεν ἢ τοὺς βίᾳ ἐξανισταμένους 7
θάκων διὰ τὸ τιμᾶν τοὺς ἀδικοῦντας ἐξανίστασθαι, ἢ τοὺς
ὁδῶν παραχωροῦντας τοῖς κρείττοσι διὰ τὸ τιμᾶν τοὺς

5 ὑπανιστῶνται δὲ θάκων cit. Nitsche 7 τοὺς τυράννους Heindorf
8 ὅντιν' ἂν Frotscher: ὅντινα codd. τυγχάνωσι A: τυγχάνουσι a C M
10 γε Schneider: τε codd. 11–12 ἔοικεν ἥδεσθαι C 13 ἐμφυῇ
codd. 14 τῶν om. C 17 post φέρετε del. πάντα A (habet
B): τῇ om. C 19 ἢ om. A (add. a: habet B) 23 ἡμῖν
om. C 25 αἱ add. Weiske ὑπὸ] παρὰ A in mg. 28 ὁδοῦ,
ῦ in ras. C

8 ἀδικοῦντας παραχωρεῖν; καὶ δῶρά γε διδόασιν οἱ πολλοὶ
τούτοις οὓς μισοῦσι, καὶ ταῦτα ὅταν μάλιστα φοβῶνται μή
τι κακὸν ὑπ' αὐτῶν πάθωσιν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν οἶμαι δουλείας
ἔργα εἰκότως ἂν νομίζοιτο· αἱ δὲ τιμαὶ ἔμοιγε δοκοῦσιν ἐκ
9 τῶν ἐναντίων τούτοις γίγνεσθαι. ὅταν γὰρ ἄνθρωποι ἄνδρα 5
ἡγησάμενοι εὐεργετεῖν ἱκανὸν εἶναι, καὶ ἀπολαύειν αὐτοῦ
ἀγαθὰ νομίσαντες, ἔπειτα τοῦτον ἀνὰ στόμα τε ἔχωσιν
ἐπαινοῦντες, θεῶνταί τ' αὐτὸν ὡς οἰκεῖον ἕκαστος ἀγαθόν,
ἑκόντες τε παραχωρῶσι τούτῳ ὁδῶν καὶ θάκων ὑπανιστῶνται
φιλοῦντές τε καὶ μὴ φοβούμενοι, καὶ στεφανῶσι κοινῆς 10
ἀρετῆς καὶ εὐεργεσίας ἕνεκα, καὶ δωρεῖσθαι ἐθέλωσιν, οἱ αὐτοὶ
οὗτοι ἔμοιγε δοκοῦσι τιμᾶν τε τοῦτον ἀληθῶς οἳ ἂν τοιαῦτα
ὑπουργήσωσι καὶ ὁ τούτων ἀξιούμενος τιμᾶσθαι τῷ ὄντι.
10 καὶ ἔγωγε τὸν μὲν οὕτω τιμώμενον μακαρίζω· αἰσθάνομαι
γὰρ αὐτὸν οὐκ ἐπιβουλευόμενον ἀλλὰ φροντιζόμενον μή τι 15
πάθῃ καὶ ἀφόβως καὶ ἀνεπιφθόνως καὶ ἀκινδύνως καὶ
εὐδαιμόνως τὸν βίον διάγοντα· ὁ δὲ τύραννος ὡς ὑπὸ πάν-
των ἀνθρώπων κατακεκριμένος δι' ἀδικίαν ἀποθνῄσκειν,
οὕτως, ὦ Σιμωνίδη, εὖ ἴσθι, καὶ νύκτα καὶ ἡμέραν διάγει.
11 ἐπεὶ δὲ ταῦτα πάντα διήκουσεν ὁ Σιμωνίδης, Καὶ πῶς, ἔφη, 20
ὦ Ἱέρων, εἰ οὕτως πονηρόν ἐστι τὸ τυραννεῖν καὶ τοῦτο σὺ
ἔγνωκας, οὐχ ἀπαλλάττῃ οὕτω μεγάλου κακοῦ, ἀλλ' οὔτε σὺ
οὔτε ἄλλος μὲν δὴ οὐδεὶς πώποτε ἑκὼν εἶναι τυραννίδος
12 ἀφεῖτο, ὅσπερ [ἂν] ἅπαξ κτήσαιτο; Ὅτι, ἔφη, ὦ Σιμωνίδη,
καὶ ταύτῃ ἀθλιώτατόν ἐστιν ἡ τυραννίς· οὐδὲ γάρ ἀπαλ- 25
λαγῆναι δυνατὸν αὐτῆς ἐστι. πῶς γὰρ ἄν τίς ποτε
ἐξαρκέσειε τύραννος ἢ χρήματα ἐκτίνων ὅσους ἀφείλετο ἢ
δεσμοὺς ἀντιπάσχων ὅσους δὴ ἐδέσμευσεν, ἢ ὅσους κατέκανε
13 πῶς ἂν ἱκανὰς ψυχὰς ἀντιπαράσχοιτο ἀποθανουμένας; ἀλλ'

1 γε] δὲ cit. Thalheim 7 ἔχουσιν A 11–12 ἐθέλωσιν οἱ αὐτοί, οὗτοι Reuchlin 22 οὕτω om. C ἀλλ' om. A M 23 ἄλλος; οὐ μὲν δὴ cit. Thalheim 24 ἂν del. Frotscher κτήσηται a. 25 καὶ Reuchlin : ἐν A C M 28 ἀντιπαράσχοι A C M : corr. Schneider κατέκτανε(ν) A C M : corr. Dind. 29 ἀποθανουμένας del. Dind.

εἴπερ τῳ ἄλλῳ, ὦ Σιμωνίδη, λυσιτελεῖ ἀπάγξασθαι, ἴσθι, ἔφη, ὅτι τυράννῳ ἔγωγε εὑρίσκω μάλιστα τοῦτο λυσιτελοῦν ποιῆσαι. μόνῳ γὰρ αὐτῷ οὔτε ἔχειν οὔτε καταθέσθαι τὰ κακὰ λυσιτελεῖ.

5 Καὶ ὁ Σιμωνίδης ὑπολαβὼν εἶπεν· Ἀλλὰ τὸ μὲν νῦν, ὦ **VIII** Ἱέρων, ἀθύμως ἔχειν σε πρὸς τὴν τυραννίδα οὐ θαυμάζω, ἐπείπερ ἐπιθυμῶν φιλεῖσθαι ὑπ' ἀνθρώπων ἐμποδών σοι τούτου νομίζεις αὐτὴν εἶναι. ἐγὼ μέντοι ἔχειν μοι δοκῶ διδάξαι σε ὡς τὸ ἄρχειν οὐδὲν ἀποκωλύει τοῦ φιλεῖσθαι, 10 ἀλλὰ καὶ πλεονεκτεῖ γε τῆς ἰδιωτείας. ἐπισκοποῦντες δὲ 2 αὐτὸ εἰ οὕτως ἔχει μήπω ἐκεῖνο σκοπῶμεν, εἰ διὰ το μεῖζον δύνασθαι ὁ ἄρχων καὶ χαρίζεσθαι πλείω δύναιτ' ἄν, ἀλλ' ἂν τὰ ὅμοια ποιῶσιν ὅ τε ἰδιώτης καὶ ὁ τύραννος, ἐννόει πότερος μείζω ἀπὸ τῶν ἴσων κτᾶται χάριν. ἄρξομαι δέ σοι 15 ἀπὸ τῶν μικροτάτων παραδειγμάτων. ἰδὼν γὰρ πρῶτον 3 προσειπάτω τινὰ φιλικῶς ὅ τε ἄρχων καὶ ὁ ἰδιώτης· ἐν τούτῳ τὴν ποτέρου πρόσρησιν μᾶλλον εὐφραίνειν τὸν ἀκούσαντα νομίζεις; ἴθι δὴ ἐπαινεσάντων ἀμφότεροι τὸν αὐτόν· τὸν ποτέρου δοκεῖς ἔπαινον ἐξικνεῖσθαι μᾶλλον εἰς εὐφρο-20 σύνην; θύσας δὲ τιμησάτω ἑκάτερος· τὴν παρὰ ποτέρου τιμὴν μείζονος ἂν χάριτος δοκεῖς τυγχάνειν; κάμνοντα 4 θεραπευσάτωσαν ὁμοίως· οὐκοῦν τοῦτο σαφὲς ὅτι αἱ ἀπὸ τῶν δυνατωτάτων θεραπεῖαι καὶ χαρὰν ἐμποιοῦσι μεγίστην; δότωσαν δὴ τὰ ἴσα· οὐ καὶ ἐν τούτῳ σαφὲς ὅτι αἱ ἀπὸ τῶν 25 δυνατωτάτων ἡμίσειαι χάριτες πλέον ἢ ὅλον τὸ παρὰ τοῦ ἰδιώτου δώρημα δύνανται; ἀλλ' ἔμοιγε δοκεῖ καὶ ἐκ θεῶν 5 τιμή τις καὶ χάρις συμπαρέπεσθαι ἀνδρὶ ἄρχοντι. μὴ γὰρ

1 fort. εὖ ἴσθι; cf. *Inst.* I. vi. 25; *Hipparch.* ix. 8; *Inst.* I. vi. 19 adnot. 4 λυσιτελεῖ] requiritur fere ἔξεστι vel ἐγχωρεῖ Hartman: possis etiam ἐνδέχεται 8 μοι ἔχειν C 10 πλεονεκτεῖ a M: πλεονεκτεῖν A C: πλεονεκτεῖν γε ποιεῖ Reiske 14 σοι om. C 18 ἀμφότεροι Frotscheri amicus: ἀμφοτέρων codd. 20 δ' ἑστιασάτω Nitsche παρ' ὁποτέρου A C M: corr. Dind. 21 ἐντυγχάνειν C 22 et 24 θεραπευσάτωσαν et δότωσαν] vide Gautier, *La Langue de Xén.* p. 81

ὅτι καλλίονα ποιεῖ ἄνδρα, ἀλλὰ καὶ τὸν αὐτὸν τοῦτον ἥδιον
θεώμεθά τε ὅταν ἄρχῃ ἢ ὅταν ἰδιωτεύῃ, διαλεγόμενοί τε
ἀγαλλόμεθα τοῖς προτετιμημένοις μᾶλλον ἢ τοῖς ἐκ τοῦ
6 ἴσου ἡμῖν οὖσι. καὶ μὴν παιδικά γε, ἐν οἷς δὴ καὶ
σὺ μάλιστα κατεμέμψω τὴν τυραννίδα, ἥκιστα μὲν γῆρας 5
ἄρχοντος δυσχεραίνει, ἥκιστα δ' αἶσχος, πρὸς ὃν ἂν τυγχάνῃ
ὁμιλῶν, τούτου ὑπολογίζεται. αὐτὸ γὰρ τὸ τετιμῆσθαι
μάλιστα συνεπικοσμεῖ, ὥστε τὰ μὲν δυσχερῆ ἀφανίζειν, τὰ
7 δὲ καλὰ λαμπρότερα ἀναφαίνειν. ὁπότε γε μὴν ἐκ τῶν
ἴσων ὑπουργημάτων μειζόνων χαρίτων ὑμεῖς τυγχάνετε, 10
πῶς οὐκ ἐπειδάν γε ὑμεῖς πολλαπλάσια μὲν διαπράττοντες
ὠφελεῖν δύνησθε, πολλαπλάσια δὲ δωρεῖσθαι ἔχητε, ὑμᾶς
8 καὶ πολὺ μᾶλλον φιλεῖσθαι τῶν ἰδιωτῶν προσήκει; καὶ
ὁ Ἱέρων εὐθὺς ὑπολαβών, Ὅτι νὴ Δί', ἔφη, ὦ Σιμωνίδη,
καὶ ἐξ ὧν ἀπεχθάνονται ἄνθρωποι, ἡμᾶς πολὺ πλείω τῶν 15
9 ἰδιωτῶν ἀνάγκη ἐστὶ πραγματεύεσθαι. πρακτέον μέν γε
χρήματα, εἰ μέλλομεν ἕξειν δαπανᾶν εἰς τὰ δέοντα, ἀναγ-
καστέον δὲ φυλάττειν ὅσα δεῖται φυλακῆς, κολαστέον δὲ
τοὺς ἀδίκους, κωλυτέον δὲ τοὺς ὑβρίζειν βουλομένους· καὶ
ὅταν γε τάχους καιρὸς παραστῇ ἢ πεζῇ ἢ κατὰ θάλατταν 20
10 ἐξορμᾶσθαι, οὐκ ἐπιτρεπτέον τοῖς ῥᾳδιουργοῦσιν. ἔτι δὲ
μισθοφόρων μὲν ἀνδρὶ τυράννῳ δεῖ· τούτου δὲ βαρύτερον
φόρημα οὐδέν ἐστι τοῖς πολίταις. οὐ γὰρ τυράννοις ἰσοτιμίας,
ἀλλὰ πλεονεξίας ἕνεκα νομίζουσι τούτους τρέφεσθαι.

IX Πρὸς ταῦτα δὴ πάλιν εἶπεν ὁ Σιμωνίδης· Ἀλλ' ὅπως 25
μὲν οὐ πάντων τούτων ἐπιμελητέον, ὦ Ἱέρων, οὐ λέγω.
ἐπιμέλειαι μέντοι μοι δοκοῦσιν αἱ μὲν πάνυ πρὸς ἔχθραν
2 ἄγειν, αἱ δὲ πάνυ διὰ χαρίτων εἶναι. τὸ μὲν γὰρ διδάσκειν

1 ἥδιον a (Ha): om. A C M 6 δ' a (Ha) det.: δ' ἂν A C M
7 τοῦτο A C M: corr. Weiske 14 δία A pr. C 15 ante
ἄνθρωποι add. οἱ a (Ha) C 17 μέλλομεν Weiske: μέλλοιμεν A C M
23 ἰσοτιμίας det.: ἰσότιμος A: ἰσοτίμους a (B Ha) C M: ἰσότητος Thal-
heim: τιμῆς Leoncl.: σωτηρίας Zeune (*salutis suae causa* Aretinus)
24 τρέφειν A in mg. 27–§ 5 περαίνεσθαι = Stob. *Fl.* 46. 109 (iv.
p. 236 Hense) 27 γε μέντοι Stob. 28 διδάσκειν τε Stob.

ἅ ἐστι βέλτιστα καὶ τὸν κάλλιστα ταῦτα ἐξεργαζόμενον
ἐπαινεῖν καὶ τιμᾶν, αὕτη μὲν ἡ ἐπιμέλεια διὰ χαρίτων
γίγνεται, τὸ δὲ τὸν ἐνδεῶς τι ποιοῦντα λοιδορεῖν τε καὶ
ἀναγκάζειν καὶ ζημιοῦν καὶ κολάζειν, ταῦτα δὲ ἀνάγκη δι'
5 ἀπεχθείας μᾶλλον γίγνεσθαι. ἐγὼ οὖν φημι ἀνδρὶ ἄρχοντι 3
τὸν μὲν ἀνάγκης δεόμενον ἄλλοις προστακτέον εἶναι κολάζειν,
τὸ δὲ τὰ ἆθλα ἀποδιδόναι δι' αὑτοῦ ποιητέον. ὡς δὲ ταῦτα
καλῶς ἔχει μαρτυρεῖ τὰ γιγνόμενα. καὶ γὰρ ὅταν χοροὺς 4
ἡμῖν βουλώμεθα ἀγωνίζεσθαι, ἆθλα μὲν ὁ ἄρχων προτίθησιν,
10 ἁθροίζειν δὲ αὐτοὺς προστέτακται χορηγοῖς καὶ ἄλλοις δι-
δάσκειν καὶ ἀνάγκην προστιθέναι τοῖς ἐνδεῶς τι ποιοῦσιν.
οὐκοῦν εὐθὺς ἐν τούτοις τὸ μὲν ἐπίχαρι διὰ τοῦ ἄρχοντος
ἐγένετο, τὰ δ' ἀντίτυπα δι' ἄλλων. τί οὖν κωλύει καὶ 5
τἆλλα τὰ πολιτικὰ οὕτως περαίνεσθαι; διῄρηνται μὲν γὰρ
15 ἅπασαι αἱ πόλεις αἱ μὲν κατὰ φυλάς, αἱ δὲ κατὰ μόρας, αἱ
δὲ κατὰ λόχους, καὶ ἄρχοντες ἐφ' ἑκάστῳ μέρει ἐφεστήκασιν.
οὐκοῦν εἴ τις καὶ τούτοις ὥσπερ τοῖς χοροῖς ἆθλα προτιθείη 6
καὶ εὐοπλίας καὶ εὐταξίας καὶ ἱππικῆς καὶ ἀλκῆς τῆς ἐν
πολέμῳ καὶ δικαιοσύνης τῆς ἐν συμβολαίοις, εἰκὸς καὶ ταῦτα
20 πάντα διὰ φιλονικίαν ἐντόνως ἀσκεῖσθαι. καὶ ναὶ μὰ Δία 7
ὁρμῷντό γ' ἂν θᾶττον ὅποι δέοι, τιμῆς ὀρεγόμενοι, καὶ
χρήματα θᾶττον ⟨ἂν⟩ εἰσφέροιεν, ὁπότε τούτου καιρὸς εἴη,
καὶ τὸ πάντων γε χρησιμώτατον, ἥκιστα δὲ εἰθισμένον διὰ
φιλονικίας πράττεσθαι, ἡ γεωργία αὐτὴ ἂν πολὺ ἐπιδοίη, εἴ
25 τις ἆθλα προτιθείη κατ' ἀγροὺς ἢ κατὰ κώμας τοῖς κάλλιστα
τὴν γῆν ἐξεργαζομένοις, καὶ τοῖς εἰς τοῦτο τῶν πολιτῶν
ἐρρωμένως τρεπομένοις πολλὰ ἂν ἀγαθὰ περαίνοιτο· καὶ 8

1 ἐργαζόμενον C 6 τὸν Thalheim : τὸ codd. et Stob. 7 αὐτοῦ C 9 προστίθησι A 12 τὰ μὲν ἐπιχάριτα Stob. 14 πολιτικὰ Stob. : κωλυτικὰ codd. 15 μοίρας C M 17–§ 8 (p. seq.) ἆθλα . . . ἐμφύονται = Stob. l. c. προστιθείη A pr. : προτεθείη Stob. 19 ἐν τοῖς Stob. 20 φιλονεικίας Stob. ἐντόνως A et Stob. : εὐτόνως a M νὴ Δία Stob. 21 γ' ἂν Stob. : γε A C : ἂν a in mg. ante γε (ἂν τό γε Ha) : ἂν M ὅποι a C M : ὅπου A et Stob. 22 ἂν Stob. : om. codd. εἰσφέροιντο Stob. 24 καὶ αὐτὴ Stob. : αὕτη C ἐπιδιδοίη Richards 25 μάλιστα Stob.

γὰρ αἱ πρόσοδοι αὔξοιντ' ἄν, καὶ ἡ σωφροσύνη πολὺ μᾶλλον σὺν τῇ ἀσχολίᾳ συμπαρομαρτεῖ. καὶ μὴν κακουργίαι γε
9 ἧττον τοῖς ἐνεργοῖς ἐμφύονται. εἰ δὲ καὶ ἐμπορία ὠφελεῖ τι πόλιν, τιμώμενος ἂν ὁ πλεῖστα τοῦτο ποιῶν καὶ ἐμπόρους ἂν πλείους ἀγείροι. εἰ δὲ φανερὸν γένοιτο ὅτι καὶ ὁ πρόσ- 5 οδόν τινα ἄλυπον ἐξευρίσκων τῇ πόλει τιμήσεται, οὐδ'
10 αὕτη ἂν ἡ σκέψις ἀργοῖτο. ὡς δὲ συνελόντι εἰπεῖν, εἰ καὶ κατὰ πάντων ἐμφανὲς εἴη ὅτι ὁ ἀγαθόν τι εἰσηγούμενος οὐκ ἀτίμητος ἔσται, πολλοὺς ἂν καὶ τοῦτο ἐξορμήσειεν ἔργον ποιεῖσθαι τὸ σκοπεῖν τι ἀγαθόν. καὶ ὅταν γε πολλοῖς περὶ 10 τῶν ὠφελίμων μέλῃ, ἀνάγκη εὑρίσκεσθαί τε μᾶλλον καὶ
11 ἐπιτελεῖσθαι. εἰ δὲ φοβῇ, ὦ Ἱέρων, μὴ ἐν πολλοῖς ἄθλων προτιθεμένων πολλαὶ δαπάναι γίγνωνται, ἐννόησον ὅτι οὐκ ἔστιν ἐμπορεύματα λυσιτελέστερα ἢ ὅσα ἄνθρωποι ἄθλων ὠνοῦνται. ὁρᾷς ἐν ἱππικοῖς καὶ γυμνικοῖς καὶ χορηγικοῖς 15 ἀγῶσιν ὡς μικρὰ ἆθλα μεγάλας δαπάνας καὶ πολλοὺς πόνους καὶ πολλὰς ἐπιμελείας ἐξάγεται ἀνθρώπων;

X Καὶ ὁ Ἱέρων εἶπεν· Ἀλλὰ ταῦτα μέν, ὦ Σιμωνίδη, καλῶς μοι δοκεῖς λέγειν· περὶ δὲ τῶν μισθοφόρων ἔχεις τι εἰπεῖν ὡς μὴ μισεῖσθαι δι' αὐτούς; ἢ λέγεις ὡς φιλίαν κτησάμενος 20
2 ἄρχων οὐδὲν ἔτι δεήσεται δορυφόρων; Ναὶ μὰ Δία, εἶπεν ὁ Σιμωνίδης, δεήσεται μὲν οὖν. οἶδα γὰρ ὅτι ὥσπερ ἐν ἵπποις οὕτως καὶ ἐν ἀνθρώποις τισὶν ἐγγίγνεται, ὅσῳ ἂν ἔκπλεα τὰ δέοντα ἔχωσι, τοσούτῳ ὑβριστοτέροις εἶναι.
3 τοὺς μὲν οὖν τοιούτους μᾶλλον ἂν σωφρονίζοι ὁ ἀπὸ τῶν 25 δορυφόρων φόβος. τοῖς δὲ καλοῖς κἀγαθοῖς ἀπ' οὐδενὸς ἄν μοι δοκεῖς τοσαῦτα ὠφελήματα παρασχεῖν ὅσα ἀπὸ τῶν
4 μισθοφόρων. τρέφεις μὲν γὰρ δήπου καὶ σὺ αὐτοὺς σαυτῷ φύλακας· ἤδη δὲ πολλοὶ καὶ δεσπόται βίᾳ ὑπὸ τῶν δούλων

2 σὺν del. Sauppe συμπαρομαρτοῖ A et Stob. 6 ἄλυπον om. C § 10 ὡς . . . ἐπιτελεῖσθαι = Stob. l. c. 8 πάντα Victorius, sed confert *Inst.* I. ii. 16 Thalheim 10 τὸ Stob. et det. : τοῦ A C M σκοπεῖσθαι Stob. γε om. Stob. 12 ἐπιτελεῖσθαι Stob. : ἐπιμελεῖσθαι codd. ἐν] ἐπὶ Cobet 13 προτεθειμένων A C M : corr. Cobet

ἀπέθανον. ἓν οὖν ἂν πρῶτον τοῦτ' εἴη τῶν προστεταγμένων
τοῖς μισθοφόροις, ὡς πάντων ὄντας δορυφόρους τῶν πολιτῶν
βοηθεῖν πᾶσιν, ἄν τι τοιοῦτον αἰσθάνωνται. γίγνονται δέ
που, ὡς πάντες ἐπιστάμεθα, κακοῦργοι ἐν πόλεσιν· εἰ οὖν
5 καὶ τούτους φυλάττειν εἶεν τεταγμένοι, καὶ τοῦτ' ἂν εἰδεῖεν
ὑπ' αὐτῶν ὠφελούμενοι. πρὸς δὲ τούτοις καὶ τοῖς ἐν τῇ 5
χώρᾳ ἐργάταις καὶ κτήνεσιν οὗτοι ἂν εἰκότως καὶ θάρρος
καὶ ἀσφάλειαν δύναιντο μάλιστα παρέχειν, ὁμοίως μὲν τοῖς
σοῖς ἰδίοις, ὁμοίως δὲ τοῖς ἀνὰ τὴν χώραν. ἱκανοί γε μὴν
10 εἰσι καὶ σχολὴν παρέχειν τοῖς πολίταις τῶν ἰδίων ἐπι-
μελεῖσθαι, τὰ ἐπίκαιρα φυλάττοντες. πρὸς δὲ τούτοις καὶ 6
πολεμίων ἐφόδους κρυφαίας καὶ ἐξαπιναίας τίνες ἑτοιμότεροι
ἢ προαισθέσθαι ἢ κωλῦσαι τῶν ἀεὶ ἐν ὅπλοις τε ὄντων καὶ
συντεταγμένων; ἀλλὰ μὴν καὶ ἐν τῇ στρατιᾷ τί ἐστιν
15 ὠφελιμώτερον πολίταις μισθοφόρων; τούτους γὰρ προ-
πονεῖν καὶ προκινδυνεύειν καὶ προφυλάττειν εἰκὸς ἑτοιμο-
τάτους εἶναι. τὰς ⟨δ'⟩ ἀγχιτέρμονας πόλεις οὐκ ἀνάγκη διὰ 7
τοὺς ἀεὶ ἐν ὅπλοις ὄντας καὶ εἰρήνης μάλιστα ἐπιθυμεῖν;
οἱ γὰρ συντεταγμένοι καὶ σῴζειν τὰ τῶν φίλων μάλιστα
20 καὶ σφάλλειν τὰ τῶν πολεμίων δύναιντ' ἄν. ὅταν γε μὴν 8
γνῶσιν οἱ πολῖται ὅτι οὗτοι κακὸν μὲν οὐδὲν ποιοῦσι τὸν
μηδὲν ἀδικοῦντα, τοὺς δὲ κακουργεῖν βουλομένους κωλύουσι,
βοηθοῦσι δὲ τοῖς ἀδικουμένοις, προνοοῦσι δὲ καὶ προκινδυ-
νεύουσι τῶν πολιτῶν, πῶς οὐκ ἀνάγκη καὶ δαπανᾶν εἰς
25 τούτους ἥδιστα; τρέφουσι γοῦν καὶ ἰδίᾳ ἐπὶ μείοσι τούτων
φύλακας.

Χρὴ δέ, ὦ Ἱέρων, οὐδ' ἀπὸ τῶν ἰδίων κτημάτων ὀκνεῖν **XI**
δαπανᾶν εἰς τὸ κοινὸν ἀγαθόν. καὶ γὰρ ἔμοιγε δοκεῖ τὰ
εἰς τὴν πόλιν ἀναλούμενα μᾶλλον εἰς τὸ δέον τελεῖσθαι
30 ἢ τὰ εἰς τὸ ἴδιον ἀνδρὶ τυράννῳ. καθ' ἓν δ' ἕκαστον σκο-

1 ἓν οὖν ἂν scripsi, coll. *Hipparch.* v. 5 : εἰ οὖν ἓν codd. : τί οὖν εἰ ἓν cit. Thalheim, coll. *Oec.* vi. 12, *Conv.* ii. 3 4 πάντες post εἰδεῖεν transp. Haeberlin 10 ἰδίων] ων in ras. C : ἰδιωτῶν A M 12 ἐφόδου C 14 τῇ om. det. στρατείᾳ Leoncl. 17 δ' add. det.

2 πῶμεν. οἰκίαν πρῶτον ὑπερβαλλούσῃ δαπάνῃ κεκαλλωπισμένην μᾶλλον ἡγῇ κόσμον ἄν σοι παρέχειν ἢ πᾶσαν τὴν πόλιν τείχεσί τε καὶ ναοῖς καὶ παστάσι καὶ ἀγοραῖς καὶ
3 λιμέσι κατεσκευασμένην; ὅπλοις δὲ πότερον τοῖς ἐκπαγλοτάτοις αὐτὸς κατακεκοσμημένος δεινότερος ἂν φαίνοιο τοῖς 5
4 πολεμίοις ἢ τῆς πόλεως ὅλης εὐόπλου σοι οὔσης; προσόδους δὲ ποτέρως ἂν δοκεῖς πλείονας γίγνεσθαι, εἰ τὰ σὰ ἴδια μόνον ἐνεργὰ ἔχοις ἢ εἰ τὰ πάντων τῶν πολιτῶν με-
5 μηχανημένος εἴης ἐνεργὰ εἶναι; τὸ δὲ πάντων κάλλιστον καὶ μεγαλοπρεπέστατον νομιζόμενον εἶναι ἐπιτήδευμα ἁρματοτροφίαν, ποτέρως ἂν δοκεῖς μᾶλλον κοσμεῖν, εἰ αὐτὸς 10 πλεῖστα τῶν Ἑλλήνων ἅρματα τρέφοις τε καὶ πέμποις εἰς τὰς πανηγύρεις, ἢ εἰ ἐκ τῆς σῆς πόλεως πλεῖστοι μὲν ἱπποτρόφοι εἶεν, πλεῖστοι δ' ἀγωνίζοιντο; νικᾶν δὲ πότερα δοκεῖς κάλλιον εἶναι ἅρματος ἀρετῇ ἢ πόλεως ἧς προστατεύεις 15
6 εὐδαιμονίᾳ; ἐγὼ μὲν γὰρ οὐδὲ προσήκειν φημὶ ἀνδρὶ τυράννῳ πρὸς ἰδιώτας ἀγωνίζεσθαι. νικῶν μὲν γὰρ οὐκ ἂν θαυμάζοιο ἀλλὰ φθονοῖο, ὡς ἀπὸ πολλῶν οἴκων τὰς δαπάνας ποιού-
7 μενος, νικώμενος δ' ἂν πάντων μάλιστα καταγελῷο. ἀλλ' ἐγώ σοί φημι, ὦ Ἱέρων, πρὸς ἄλλους προστάτας πόλεων 20 τὸν ἀγῶνα εἶναι, ὧν ἐὰν σὺ εὐδαιμονεστάτην τὴν πόλιν ἧς προστατεύεις παρέχῃς, κηρυχθήσῃ νικῶν τῷ καλλίστῳ καὶ
8 μεγαλοπρεπεστάτῳ ἐν ἀνθρώποις ἀγωνίσματι. καὶ πρῶτον μὲν εὐθὺς κατειργασμένος ἂν εἴης τὸ φιλεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀρχομένων, οὗ δὴ σὺ ἐπιθυμῶν τυγχάνεις· ἔπειτα δὲ τὴν 25 σὴν νίκην οὐκ ἂν εἷς εἴη ὁ ἀνακηρύττων, ἀλλὰ πάντες
9 ἄνθρωποι ὑμνοῖεν ἂν τὴν σὴν ἀρετήν. περίβλεπτος δὲ ὢν οὐχ ὑπὸ ἰδιωτῶν μόνον ἀλλὰ καὶ ὑπὸ πολλῶν πόλεων ἀγαπῷο ἄν, καὶ θαυμαστὸς οὐκ ἰδίᾳ μόνον ἀλλὰ καὶ δημοσίᾳ

1 πρῶτον B C : πότερον (sic) a M 3 παστάσι Ernesti, coll. *Comm.* III. viii. 9 (ubi παραστάδας Stob.) et Poll. VII. 122 : παραστάσι codd. 4 πρότερον A 7 εἰ om. A (B Ha) 22 κηρυχθήσῃ scripsi, coll. *Conv.* viii. 37 : εὖ ἔσῃ(ι) codd. : σὺ ἔσει (malim σὺ εἴσῃ) Nitsche : εὖ ἴσθι ἔσει ὁ Richards 23 τῶν ἐν Schneider

παρὰ πᾶσιν ἂν εἴης, καὶ ἐξείη μὲν ἄν σοι ἕνεκεν ἀσφαλείας, 10
εἴ ποι βούλοιο, θεωρήσοντι πορεύεσθαι, ἐξείη δ' ἂν αὐτοῦ
μένοντι τοῦτο πράττειν. ἀεὶ γὰρ ἂν παρὰ σοὶ πανήγυρις
εἴη τῶν βουλομένων ἐπιδεικνύναι εἴ τίς τι σοφὸν ἢ καλὸν
5 ἢ ἀγαθὸν ἔχοι, τῶν δὲ καὶ ἐπιθυμούντων ὑπηρετεῖν. πᾶς 11
δὲ ὁ μὲν παρὼν σύμμαχος ἂν εἴη σοι, ὁ δὲ ἀπὼν ἐπιθυμοίη
ἂν ἰδεῖν σε. ὥστε οὐ μόνον φιλοῖο ἄν, ἀλλὰ καὶ ἐρῷο ὑπ'
ἀνθρώπων, καὶ τοὺς καλοὺς οὐ πειρᾶν, ἀλλὰ πειρώμενον
ὑπ' αὐτῶν ἀνέχεσθαι ἄν σε δέοι, φόβον δ' οὐκ ἂν ἔχοις
10 ἀλλ' ἄλλοις παρέχοις μή τι πάθῃς, ἑκόντας δὲ τοὺς πειθο- 12
μένους ἔχοις ἂν καὶ ἐθελουσίως σου προνοοῦντας θεῷο ἄν,
εἰ δέ τις κίνδυνος εἴη, οὐ συμμάχους μόνον ἀλλὰ καὶ προ-
μάχους καὶ προθύμους ὁρῴης ἄν, πολλῶν μὲν δωρεῶν ἀξιού-
μενος, οὐκ ἀπορῶν δὲ ὅτῳ τούτων εὐμενεῖ μεταδώσεις,
15 πάντας μὲν συγχαίροντας ἔχων ἐπὶ τοῖς σοῖς ἀγαθοῖς,
πάντας δὲ πρὸ τῶν σῶν [ἰδίων] ὥσπερ τῶν ἰδίων μαχο-
μένους. θησαυρούς γε μὴν ἔχοις ἂν πάντας τοὺς παρὰ τοῖς 13
φίλοις πλούτους. ἀλλὰ θαρρῶν, ὦ Ἱέρων, πλούτιζε μὲν
τοὺς φίλους· σαυτὸν γὰρ πλουτιεῖς· αὖξε δὲ τὴν πόλιν·
20 σαυτῷ γὰρ δύναμιν περιάψεις· κτῶ δὲ αὐτῇ συμμάχους· . . .
νόμιζε δὲ τὴν μὲν πατρίδα οἶκον, τοὺς δὲ πολίτας ἑταίρους, 14
τοὺς δὲ φίλους τέκνα σεαυτοῦ, τοὺς δὲ παῖδας ὅ τιπερ τὴν
σὴν ψυχήν, καὶ τούτους πάντας πειρῶ νικᾶν εὖ ποιῶν.
ἐὰν γὰρ τοὺς φίλους κρατῇς εὖ ποιῶν, οὐ μή σοι δύνωνται 15
25 ἀντέχειν οἱ πολέμιοι. κἂν ταῦτα πάντα ποιῇς, εὖ ἴσθι,
πάντων τῶν ἐν ἀνθρώποις κάλλιστον καὶ μακαριώτατον
κτῆμα κεκτήσει· εὐδαιμονῶν γὰρ οὐ φθονηθήσῃ.

2 ποι C corr. : που cet. 11 σοι C 13 καὶ del. Heindorf: καὶ τούτους προθύμους Richards : καὶ προθύμους fort. delenda 14 εὐμενείας C 16 ἰδίων del. Schneider 17 ἔχεις C ἂν a M : om. A C 19 αὔξει A C M : corr. Reuchlin 20 excidisse vidit σαυτῷ γὰρ ἕξεις συμμαχοῦντας vel sim. Weiske 27 κεκτῆσθαι C M : σθαι in ras. a (κέκτησο B) : corr. Reuchlin fort. φθονήσῃ

AGESILAVS

PRAEFATIO

AGESILAVM a Xenophonte scriptum esse crediderunt viri docti iam proximo a postremo ante Christum natum saeculo. Primus subditicium esse suspicatus est Valckenaerius: cuius opinioni, quamvis a multis deinceps probatae, ego adstipulari non possum. Sed huius libelli de oratione rhetorica et compositionis licentia non a Xenophonte aliena, satis iam ab aliis est disputatum: verborum delectum et syntaxim optime illustravere Herbertus Richards et Leopoldus Gautier. Ea igitur quae de rerum obiter commemoratarum fide obiecta sunt quam possum brevissime recognoscam. Et primo c. ii. 20 ubi pro τοῖς ψιλοῖς requirimus τοῖς ὁπλίταις, num credere possumus imitatorem qui cum Hellenica tum alia multa Xenophontis opera tam diligenter perlegerit tantum in errorem incidisse? Illius loci quin prior pars non scriptoris sed librariorum ex errore laboret non dubito. Deinde i. 6 νέος appellatur Agesilaus plusquam annos XL natus, quod plerisque ridiculum videtur. At permisit sibi laudator deminuere aliquid de aetate regis qui non solum ad summam vixit senectutem, verum solus demonstrasse dicitur proborum virorum senescere quidem corporis vires, sed animi vigorem perpetua frui iuventute. Inter ea quae de Agesilao praedicantur

Ages. ii. 22 et *Hell.* vi. 4. 5 nulla est discrepantia, modo recte locos interpreteris. Cf. Dakyns ad *Hell.* v. 4. 38. Postremo, quod pugna Coronensis *οἵαπερ οὐκ ἄλλη τῶν ἐφ' ἡμῶν* fuisse dicitur (*Ages.* ii. 9; cf. *Hell.* iv. 3. 16), id etiam post pugnam Mantinensem propterea repetere ausus est Xenophon, quia voluit res ab Agesilao gestas amplificare, Epaminondam elevare. Alias huius generis amplificationes enumerare supervacaneum est. Nam qui modus in laudatione servandus sit alius aliter diiudicat; et sunt fortasse quibus valde displiceant quae Evagori tribuit Isocrates *Ev.* § 24 s., 29, 72. Xenophontem autem ne ignoremus in re narranda censuisse aliud historico, aliud encomiographo decere, iam ea quae de Socratis in contione Atheniensium auctoritate *Hell.* i. 7. 15 et *Comm.* i. 1. 18 (cf. iv. 4, 2) narravit inter se pugnare concedendum est.

Restat ut ad unum Agesilai locum provocem qui per se ipse vociferatur Xenophontem hunc libellum conscripsisse. Auctor enim capite decimo summatim commemorans quot quantasque virtutes aliis ad imitandum prae se tulerit Agesilaus, illum et *θεοσεβῆ* et *δίκαιον* et *ἐγκρατῆ* fuisse declarat. Quid Xenophon de duobus illis quos praeter Agesilaum maxime est admiratus? Velim conferas ea quae de Cyro maiore narrat in *Cyrop.* viii. 1, 2 s. Ait enim Cyrum primo *τῇ θεοσεβείᾳ*, deinde *τῇ δικαιοσύνῃ*, tum *τῇ ἐγκρατείᾳ* effecisse ut alii virtutem colerent. Eadem in fine Commentariorum de Socrate praedicat. Ecce eaedem virtutes eodem ordine dispositae, quibus maxime insignita sint tria illa ingenia. Nonne apparet haec omnia uno eodemque ab auctore esse profecta?

Transeamus ad textum, qui Vaticano 1335 cum

Hellenicorum codicibus comparato fere omnis nititur. Cum tenue sit quod ex aliis Agesilai libris percipi potest et lacunae Vaticani ceteris omnibus sint communes, Thalheimi opinio, Vaticanum archetypum esse omnium, hic fortasse vera est. Mutinensis Agesilaum omittit. Eo magis est dolendum Stobaeum nihil fere ex hoc opusculo citasse. Duobus locis (i. 25 et ii. 5) ab Aristide recuperata est vera lectio.

SIGLA

A = Vaticanus 1335
B = Vaticanus 1950
Ha = Brit. 5724
M = Marcianus 511
a etc. = A etc. *man. rec.*
det. = codd. deteriorum unus pluresve

Encomium c. a. 357 A. C. compositum

ΑΓΗΣΙΛΑΟΣ

Οἶδα μὲν ὅτι τῆς Ἀγησιλάου ἀρετῆς τε καὶ δόξης οὐ I
ῥᾴδιον ἄξιον ἔπαινον γράψαι, ὅμως δ' ἐγχειρητέον. οὐ
γὰρ ἂν καλῶς ἔχοι εἰ ὅτι τελέως ἀνὴρ ἀγαθὸς ἐγένετο, διὰ
τοῦτο οὐδὲ μειόνων ἂν τυγχάνοι ἐπαίνων. περὶ μὲν οὖν 2
5 εὐγενείας αὐτοῦ τί ἄν τις μεῖζον καὶ κάλλιον εἰπεῖν ἔχοι
ἢ ὅτι ἔτι καὶ νῦν τοῖς προγόνοις ὀνομαζομένοις ἀπομνη-
μονεύεται ὁπόστος ἀφ' Ἡρακλέους ἐγένετο, καὶ τούτοις οὐκ
ἰδιώταις ἀλλ' ἐκ βασιλέων βασιλεῦσιν; ἀλλὰ μὴν οὐδὲ 3
ταύτῃ γ' ἄν τις ἔχοι καταμέμψασθαι αὐτοὺς ὡς βασιλεύουσι
10 μέν, πόλεως δὲ τῆς ἐπιτυχούσης· ἀλλ' ὥσπερ τὸ γένος
αὐτῶν τῆς πατρίδος ἐντιμότατον, οὕτω καὶ ἡ πόλις ἐν τῇ
Ἑλλάδι ἐνδοξοτάτη· ὥστε οὐ δευτέρων πρωτεύουσιν, ἀλλ'
ἡγεμόνων ἡγεμονεύουσιν. τῇδέ γε μὴν καὶ κοινῇ ἄξιον 4
ἐπαινέσαι τήν τε πατρίδα καὶ τὸ γένος αὐτοῦ· ἥ τε γὰρ
15 πόλις οὐδεπώποτε φθονήσασα τοῦ προτετιμῆσθαι αὐτοὺς
ἐπεχείρησε καταλῦσαι τὴν ἀρχὴν αὐτῶν, οἵ τε βασιλεῖς
οὐδεπώποτε μειζόνων ὠρέχθησαν ἢ ἐφ' οἷσπερ ἐξ ἀρχῆς
τὴν βασιλείαν παρέλαβον. τοιγαροῦν ἄλλη μὲν οὐδεμία
ἀρχὴ φανερά ἐστι διαγεγενημένη ἀδιάσπαστος οὔτε δημο-
20 κρατία οὔτε ὀλιγαρχία οὔτε τυραννὶς οὔτε βασιλεία· αὕτη
δὲ μόνη διαμένει συνεχὴς βασιλεία. ὥς γε μὴν καὶ πρὶν 5

3 *εἰ διότι καλὸς κἀγαθὸς ὑπερβαλλόντως ἐγένετο, διὰ τοῦτο μηδὲ μετρίων ἐπαίνων τύχῃ* (immo *τύχοι*) Aristid. *Rhet.* II. 13 3   6 *νῦν ἐν* Naber ; fort. *νῦν σὺν τοῖς προγόνοις ὀνομαζόμενος* ; cf. *Inst.* V. iv. 30   15 *τοῦ* M : *τὸ* A   18 *ἄλλη μὲν* a M : *ἃ μὲν ἄλλη* A (B) : *ἅμα μὲν ἄλλη* Thalheim : *ἄλλης μὲν οὐδεμιᾶς ἀρχῆς* Aristid. II. 13. 11   19 *ἀδιασπάστως* codd. : corr. Schneider : *ἀδιάπαυστος* Bek. *Anec. Gr.* I. 344

ἄρξαι ἄξιος τῆς βασιλείας ἐδόκει εἶναι Ἀγησίλαος τάδε τὰ σημεῖα. ἐπεὶ γὰρ Ἆγις βασιλεὺς ὢν ἐτελεύτησεν, ἐρισάντων περὶ τῆς ἀρχῆς Λεωτυχίδα μὲν ὡς Ἄγιδος ὄντος υἱοῦ, Ἀγησιλάου δὲ ὡς Ἀρχιδάμου, κρίνασα ἡ πόλις ἀνεπικλητότερον εἶναι Ἀγησίλαον καὶ τῷ γένει καὶ τῇ ἀρετῇ τοῦτον 5 ἐστήσατο βασιλέα. καίτοι τὸ ἐν τῇ κρατίστῃ πόλει ὑπὸ τῶν ἀρίστων κριθέντα τοῦ καλλίστου γέρως ἀξιωθῆναι ποίων ἔτι τεκμηρίων προσδεῖται τῆς γε πρὶν ἄρξαι αὐτὸν ἀρετῆς;

6 Ὅσα γε μὴν ἐν τῇ βασιλείᾳ διεπράξατο νῦν ἤδη διηγήσομαι· 10 ἀπὸ γὰρ τῶν ἔργων καὶ τοὺς τρόπους αὐτοῦ κάλλιστα νομίζω καταδήλους ἔσεσθαι. Ἀγησίλαος τοίνυν ἔτι μὲν νέος ὢν ἔτυχε τῆς βασιλείας· ἄρτι δὲ ὄντος αὐτοῦ ἐν τῇ ἀρχῇ, ἐξηγγέλθη βασιλεὺς ὁ Περσῶν ἀθροίζων καὶ ναυτικὸν καὶ πεζὸν πολὺ στράτευμα ὡς ἐπὶ τοὺς Ἕλληνας· 15 7 βουλευομένων δὲ περὶ τούτων Λακεδαιμονίων καὶ τῶν συμμάχων, Ἀγησίλαος ὑπέστη, ἐὰν δῶσιν αὐτῷ τριάκοντα μὲν Σπαρτιατῶν, δισχιλίους δὲ νεοδαμώδεις, εἰς ἑξακισχιλίους δὲ τὸ σύνταγμα τῶν συμμάχων, διαβήσεσθαι εἰς τὴν Ἀσίαν καὶ πειράσεσθαι εἰρήνην ποιῆσαι, ἢ ἂν πολεμεῖν βούληται 20 ὁ βάρβαρος, ἀσχολίαν αὐτῷ παρέξειν στρατεύειν ἐπὶ τοὺς 8 Ἕλληνας. εὐθὺς μὲν οὖν πολλοὶ πάνυ ἠγάσθησαν αὐτὸ τοῦτο ⟨τὸ⟩ ἐπιθυμῆσαι, ἐπειδὴ ὁ Πέρσης πρόσθεν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα διέβη, ἀντιδιαβῆναι ἐπ' αὐτόν, τό τε αἱρεῖσθαι ἐπιόντα μᾶλλον ἢ ὑπομένοντα μάχεσθαι αὐτῷ, καὶ τὸ 25 τἀκείνου δαπανῶντα βούλεσθαι μᾶλλον ἢ τὰ τῶν Ἑλλήνων πολεμεῖν, κάλλιστον δὲ πάντων ἐκρίνετο ⟨τὸ⟩ μὴ περὶ τῆς Ἑλλάδος ἀλλὰ περὶ τῆς Ἀσίας τὸν ἀγῶνα καθιστάναι. 9 ἐπεί γε μὴν λαβὼν τὸ στράτευμα ἐξέπλευσε, πῶς ἄν τις

1 τά del. Nitsche 10 ἤδη om. M 12 οὐκέτι Richards; si quid mutandum, conicias ἔτη μὲν γεγονὼς μ' 17 λ (τριάκοντα) A (sed ν' B); cf. *Hell.* III. iv. 2, Plut. *Ages.* 6: πεντήκοντα cet. 18 δισχιλίους *Hell.* et Plut.: τρισχιλίους codd. 22 αὐτοῦ Weiske 23 τὸ add. Reuchlin 27 τὸ add. Reiske 28 καθεστάναι Dind.

σαφέστερον ἐπιδείξειεν ὡς ἐστρατήγησεν ἢ εἰ αὐτὰ διηγήσαιτο ἃ ἔπραξεν; ἐν τοίνυν τῇ Ἀσίᾳ ἥδε πρώτη πρᾶξις 10 ἐγένετο. Τισσαφέρνης μὲν ὤμοσεν Ἀγησιλάῳ, εἰ σπείσαιτο ἕως ἔλθοιεν οὓς πέμψειε πρὸς βασιλέα ἀγγέλους,
5 διαπράξεσθαι αὐτῷ ἀφεθῆναι αὐτονόμους τὰς ἐν τῇ Ἀσίᾳ πόλεις Ἑλληνίδας, Ἀγησίλαος δὲ ἀντώμοσε σπονδὰς ἄξειν ἀδόλως, ὁρισάμενος τῆς πράξεως τρεῖς μῆνας. ὁ μὲν δὴ 11 Τισσαφέρνης ἃ ὤμοσεν εὐθὺς ἐψεύσατο· ἀντὶ γὰρ τοῦ εἰρήνην πράττειν στράτευμα πολὺ παρὰ βασιλέως πρὸς
10 ᾧ πρόσθεν εἶχε μετεπέμπετο. Ἀγησίλαος δὲ καίπερ αἰσθόμενος ταῦτα ὅμως ἐνέμεινε ταῖς σπονδαῖς. ἐμοὶ οὖν τοῦτο 12 πρῶτον καλὸν δοκεῖ διαπράξασθαι, ὅτι Τισσαφέρνην μὲν ἐμφανίσας ἐπίορκον ἄπιστον πᾶσιν ἐποίησεν, ἑαυτὸν δ' ἀντεπιδείξας πρῶτον μὲν ὅρκους ἐμπεδοῦντα, ἔπειτα συν-
15 θήκας μὴ ψευδόμενον, πάντας ἐποίησε καὶ Ἕλληνας καὶ βαρβάρους θαρροῦντας συντίθεσθαι ἑαυτῷ, εἴ τι βούλοιτο. ἐπεὶ δὲ μέγα φρονήσας ὁ Τισσαφέρνης ἐπὶ τῷ καταβάντι 13 στρατεύματι προεῖπεν Ἀγησιλάῳ πόλεμον, εἰ μὴ ἀπίοι ἐκ τῆς Ἀσίας, οἱ μὲν ἄλλοι σύμμαχοι καὶ Λακεδαιμονίων οἱ
20 παρόντες μάλα ἀχθεσθέντες φανεροὶ ἐγένοντο, νομίζοντες μείονα τὴν παροῦσαν δύναμιν Ἀγησιλάῳ τῆς βασιλέως παρασκευῆς εἶναι· Ἀγησίλαος δὲ μάλα φαιδρῷ τῷ προσώπῳ ἀπαγγεῖλαι τῷ Τισσαφέρνει τοὺς πρέσβεις ἐκέλευσεν ὡς πολλὴν χάριν αὐτῷ ἔχοι ὅτι ἐπιορκήσας αὐτὸς μὲν πολε-
25 μίους τοὺς θεοὺς ἐκτήσατο, τοῖς δ' Ἕλλησι συμμάχους ἐποίησεν. ἐκ δὲ τούτου εὐθὺς τοῖς μὲν στρατιώταις παρήγ- 14 γειλε συσκευάζεσθαι ὡς εἰς στρατείαν· ταῖς δὲ πόλεσιν εἰς ἃς ἀνάγκη ἦν ἀφικνεῖσθαι στρατευομένῳ ἐπὶ Καρίαν προεῖπεν ἀγορὰν παρασκευάζειν. ἐπέστειλε δὲ καὶ Ἴωσι καὶ Αἰολεῦσι
30 καὶ Ἑλλησποντίοις πέμπειν πρὸς αὐτὸν εἰς Ἔφεσον τοὺς συστρατευσομένους. ὁ μὲν οὖν Τισσαφέρνης, καὶ ὅτι 15

1 διηγήσοιτο A 5 διαπράξασθαι A 9 ἔχειν *Hell.* III. iv. 6
10 ᾧ m et *Hell.* : ὃ cet. αἰσθανόμενος *Hell.* 11 ἐπέμενε *Hell.*
16 αὐτῷ M 23 Τισσαφέρνη M 30 αὐτὸν A M : ἑαυτὸν *Hell.*

ἱππικὸν οὐκ εἶχεν ὁ Ἀγησίλαος, ἡ δὲ Καρία ἄφιππος ἦν, καὶ ὅτι ἡγεῖτο αὐτὸν ὀργίζεσθαι αὐτῷ διὰ τὴν ἀπάτην, τῷ ὄντι νομίσας ἐπὶ τὸν αὐτοῦ οἶκον εἰς Καρίαν ὁρμήσειν αὐτόν, τὸ μὲν πεζὸν ἅπαν διεβίβασεν ἐκεῖσε, τὸ δὲ ἱππικὸν εἰς τὸ Μαιάνδρου πεδίον περιήγαγε, νομίζων ἱκανὸς εἶναι κατα- 5 πατῆσαι τῇ ἵππῳ τοὺς Ἕλληνας πρὶν εἰς τὰ δύσιππα ἀφ-
16 ικέσθαι. ὁ δὲ Ἀγησίλαος ἀντὶ τοῦ ἐπὶ Καρίαν ἰέναι εὐθὺς ἀντιστρέψας ἐπὶ Φρυγίας ἐπορεύετο· καὶ τάς τε ἐν τῇ πορείᾳ ἀπαντώσας δυνάμεις ἀναλαμβάνων ἦγε καὶ τὰς πόλεις κατε- στρέφετο καὶ ἐμβαλὼν ἀπροσδοκήτως παμπληθῆ χρήματα 10
17 ἔλαβε. στρατηγικὸν οὖν καὶ τοῦτο ἐδόκει διαπράξασθαι, ὅτι ἐπεὶ πόλεμος προερρήθη καὶ τὸ ἐξαπατᾶν ὅσιόν τε καὶ δίκαιον ἐξ ἐκείνου ἐγένετο, παῖδα ἀπέδειξε τὸν Τισσαφέρνην τῇ ἀπάτῃ, φρονίμως δὲ καὶ τοὺς φίλους ἐνταῦθα ἔδοξε
18 πλουτίσαι· ἐπεὶ γὰρ διὰ τὸ πολλὰ χρήματα εἰλῆφθαι ἀντί- 15 προικα τὰ πάντα ἐπωλεῖτο, τοῖς μὲν φίλοις προεῖπεν ὠνεῖ- σθαι, εἰπὼν ὅτι καταβήσοιτο ἐπὶ θάλατταν ἐν τάχει τὸ στράτευμα κατάγων· τοὺς δὲ λαφυροπώλας ἐκέλευσε γρα- φομένους ὁπόσου τι πρίαιντο προΐεσθαι τὰ χρήματα. ὥστε οὐδὲν προτελέσαντες οἱ φίλοι αὐτοῦ οὐδὲ τὸ δημόσιον βλά- 20
19 ψαντες πάντες παμπληθῆ χρήματα ἔλαβον. ἔτι δὲ ὁπότε αὐτόμολοι ὡς εἰκὸς πρὸς βασιλέα ἰόντα χρήματα ἐθέλοιεν ὑφηγεῖσθαι, καὶ ταῦτα ἐπεμέλετο ὡς διὰ τῶν φίλων ἁλί- σκοιτο, ὅπως ἅμα μὲν χρηματίζοιντο, ἅμα δὲ ἐνδοξότεροι γίγνοιντο. διὰ μὲν δὴ ταῦτα εὐθὺς πολλοὺς ἐραστὰς τῆς 25
20 αὑτοῦ φιλίας ἐποιήσατο. γιγνώσκων δ' ὅτι ἡ μὲν πορθου- μένη καὶ ἐρημουμένη χώρα οὐκ ἂν δύναιτο πολὺν χρόνον στράτευμα φέρειν, ἡ δ' οἰκουμένη μὲν σπειρομένη δὲ ἀέναον ἂν τὴν τροφὴν παρέχοι, ἐπεμέλετο οὐ μόνον τοῦ βίᾳ χει-

2 ἑαυτῷ A pr. (αὐτῷ *Hell.*) 3 αὐτοῦ Hertlein; *ipsius* Corn. Nep. *Ages.* 17 5 περιῆγε *Hell.* 10 ἀπροσδοκήτοις *Hell.* codd. praeter C παμπληθῆ M: παμπληθεὶ A 13 ἐκείνων A 19 ὥστ' M 21 παμπληθῆ det.: παμπληθεὶ A (-εῖ Ha) M 22 ἰόντα Nitsche: ἰόντες codd. 26 αὐτοῦ M 28 τρέφειν van Gent ἀένναον A 29 παρέχεται sine ἂν Aristid. II. 13. 27

ροῦσθαι τοὺς ἐναντίους, ἀλλὰ καὶ τοῦ πρᾳότητι προσάγεσθαι. καὶ πολλάκις μὲν προηγόρευε τοῖς στρατιώταις τοὺς ἁλι- 21 σκομένους μὴ ὡς ἀδίκους τιμωρεῖσθαι, ἀλλ' ὡς ἀνθρώπους ὄντας φυλάττειν, πολλάκις δὲ ὁπότε μεταστρατοπεδεύοιτο, 5 εἰ αἴσθοιτο καταλελειμμένα παιδάρια μικρὰ ἐμπόρων, ἃ πολλοὶ ἐπώλουν διὰ τὸ νομίζειν μὴ δύνασθαι ἂν φέρειν αὐτὰ καὶ τρέφειν, ἐπεμέλετο καὶ τούτων ὅπως συγκομίζοιντό ποι. τοῖς δ' αὖ διὰ γῆρας καταλειπομένοις αἰχμαλώτοις προσ- 22 έταττεν ἐπιμελεῖσθαι αὐτῶν, ὡς μήτε ὑπὸ κυνῶν μήθ' ὑπὸ 10 λύκων διαφθείροιντο. ὥστε οὐ μόνον οἱ πυνθανόμενοι ταῦτα, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ οἱ ἁλισκόμενοι εὐμενεῖς αὐτῷ ἐγίγνοντο. ὁπόσας δὲ πόλεις προσαγάγοιτο, ἀφαιρῶν αὐτῶν ὅσα δοῦλοι δεσπόταις ὑπηρετοῦσι προσέταττεν ὅσα ἐλεύθεροι ἄρχουσι πείθονται· καὶ τῶν κατὰ κράτος ἀναλώτων τειχέων 15 τῇ φιλανθρωπίᾳ ὑπὸ χεῖρα ἐποιεῖτο. ἐπεὶ μέντοι ἀνὰ τὰ 23 πεδία οὐδὲ ἐν τῇ Φρυγίᾳ ἐδύνατο στρατεύεσθαι διὰ τὴν Φαρναβάζου ἱππείαν, ἔδοξεν αὐτῷ ἱππικὸν κατασκευαστέον εἶναι, ὡς μὴ δραπετεύοντα πολεμεῖν δέοι αὐτόν. τοὺς μὲν οὖν πλουσιωτάτους ἐκ πασῶν τῶν ἐκεῖ πόλεων ἱπποτροφεῖν 20 κατέλεξε. προεῖπε δέ, ὅστις παρέχοιτο ἵππον καὶ ὅπλα 24 καὶ ἄνδρα δόκιμον, ὡς ἐξέσοιτο αὐτῷ μὴ στρατεύεσθαι· καὶ ἐποίησεν οὕτως ἕκαστον προθύμως ταῦτα πράττειν ὥσπερ ἄν τις τὸν ὑπὲρ αὐτοῦ ἀποθανούμενον προθύμως μαστεύοι. ἔταξε δὲ καὶ πόλεις ἐξ ὧν δέοι τοὺς ἱππέας παρασκευάζειν, 25 νομίζων ἐκ τῶν ἱπποτρόφων πόλεων εὐθὺς καὶ φρονηματίας μάλιστα ἂν ἐπὶ τῇ ἱππικῇ γενέσθαι. καὶ τοῦτ' οὖν ἀγαστῶς ἔδοξε πρᾶξαι, ὅτι κατεσκεύαστο τὸ ἱππικὸν αὐτῷ καὶ εὐθὺς ἐρρωμένον ἦν καὶ ἐνεργόν. ἐπειδὴ δὲ ἔαρ ὑπέφαινε, συν- 25 ήγαγε πᾶν τὸ στράτευμα εἰς Ἔφεσον· ἀσκῆσαι δὲ [καὶ] αὐτὸ

4 μεταστρατοπεδεύσοιτο M 6 πόλλ' οὐκ Thalheim, sed ἐπώλουν conatum significat 14 post τειχέων add. πολλὰ Reiske 18 αὐτόν om. *Hell.* 20 παρέχοι τὸ M ἵππον *Hell. Marc.* 368 et Plut. *Ages.* 9: ἱππικὸν codd et *Hell.* cet. 22–23 ταῦτα . . . προθύμως om. B M 29 δ' *Hell.*: δὲ καὶ a: καὶ A M

βουλόμενος ἆθλα προὔθηκε καὶ ταῖς ἱππικαῖς τάξεσιν, ἥτις κράτιστα [ἂν] ἱππεύοι, καὶ ταῖς ὁπλιτικαῖς, ἥτις [ἂν] ἄριστα σωμάτων ἔχοι· καὶ πελτασταῖς δὲ καὶ τοξόταις ἆθλα προύθηκεν, οἵτινες κράτιστοι τὰ προσήκοντα ἔργα φαίνοιντο. ἐκ τούτου δὲ παρῆν ὁρᾶν τὰ μὲν γυμνάσια μεστὰ [τῶν] 5 ἀνδρῶν γυμναζομένων, τὸν δὲ ἱππόδρομον ἱππέων ἱππαζομένων, τοὺς δὲ ἀκοντιστὰς καὶ τοὺς τοξότας ἐπὶ στόχον

26 ἱέντας. ἀξίαν δὲ καὶ ὅλην τὴν πόλιν ἐν ᾗ ἦν θέας ἐποίησεν. ἥ τε γὰρ ἀγορὰ μεστὴ ἦν παντοδαπῶν καὶ ὅπλων καὶ ἵππων ὠνίων, οἵ τε χαλκοτύποι καὶ οἱ τέκτονες καὶ οἱ σιδηρεῖς καὶ 10 σκυτεῖς καὶ γραφεῖς πάντες πολεμικὰ ὅπλα κατεσκεύαζον· ὥστε τὴν πόλιν ὄντως ἂν ἡγήσω πολέμου ἐργαστήριον

27 εἶναι. ἐπερρώσθη δ' ἄν τις κἀκεῖνο ἰδών, Ἀγησίλαον μὲν πρῶτον, ἔπειτα δὲ καὶ τοὺς ἄλλους στρατιώτας ἐστεφανωμένους τε ὅπου ἀπὸ τῶν γυμνασίων ἴοιεν, καὶ ἀνατιθέντας 15 τοὺς στεφάνους τῇ Ἀρτέμιδι. ὅπου γὰρ ἄνδρες θεοὺς μὲν σέβοιεν, πολεμικὰ δὲ ἀσκοῖεν, πειθαρχίαν δὲ μελετῷεν, πῶς οὐκ εἰκὸς ἐνταῦθα πάντα μεστὰ ἐλπίδων ἀγαθῶν εἶναι;

28 ἡγούμενος δὲ καὶ τὸ καταφρονεῖν τῶν πολεμίων ῥώμην τινὰ ἐμβαλεῖν πρὸς τὸ μάχεσθαι, προεῖπε τοῖς κήρυξι τοὺς ὑπὸ 20 τῶν λῃστῶν ἁλισκομένους βαρβάρους γυμνοὺς πωλεῖν. ὁρῶντες οὖν οἱ στρατιῶται λευκοὺς μὲν διὰ τὸ μηδέποτε ἐκδύεσθαι, πίονας δὲ καὶ ἀπόνους διὰ τὸ ἀεὶ ἐπ' ὀχημάτων εἶναι, ἐνόμισαν μηδὲν διοίσειν τὸν πόλεμον ἢ εἰ γυναιξὶ δέοι μάχεσθαι. προεῖπε δὲ καὶ τοῦτο τοῖς στρατιώταις, ὡς 25 εὐθὺς ἡγήσοιτο τὴν συντομωτάτην ἐπὶ τὰ κράτιστα τῆς

1 ἆθλα τὲ M 1 et 2 ἥτις *Hell.* codd. (praeter B) et Aristid. 7. 2: εἴτις codd. 2 κράτιστος M prius ἂν om. *Hell.* et Aristid. l. c. post. ἂν om. *Hell.* (habet Aristid.) 4 πρὸς τὰ *Hell.* 5 πάντα μεστὰ *Hell.* τῶν ἀνδρῶν] ἀνδρῶν τῶν *Hell.*: τῶν om. Aristid. 13. 5 loc. negligenter citans 6 ἱππέων codd. et Aristid.: τῶν *Hell.* 7 στοίχων codd.: corr. Wyttenbach (cf. μελετῶντας *Hell.*) 8 ἰόντας M 9 παντοδαπὴ ἦν μεστὴ καὶ M: ἦν μεστὴ *Hell.* 11 γναφεῖς A: κναφεῖς M: corr. Leoncl. (cf. ζωγράφοι *Hell.*) 12 ἂν om. M 13 κἀκεῖνα M 16 ὁπότε Nitsche 17 σέβοιντο *Hell.* πειθαρχεῖν *Hell.* 20 ἐμβάλλειν *Hell.* 24 ἰέναι Richards οὐδὲν *Hell.*

χώρας, ὅπως αὐτόθεν αὐτῷ τὰ σώματα καὶ τὴν γνώμην παρασκευάζοιντο ὡς ἀγωνιούμενοι. ὁ μέντοι Τισσαφέρνης 29 ταῦτα μὲν ἐνόμισε λέγειν αὐτὸν πάλιν βουλόμενον ἐξαπατῆσαι, εἰς Καρίαν δὲ νῦν τῷ ὄντι ἐμβαλεῖν. τό τε οὖν 5 πεζὸν καθάπερ τὸ πρόσθεν εἰς Καρίαν διεβίβασε καὶ τὸ ἱππικὸν εἰς τὸ Μαιάνδρου πεδίον κατέστησεν. ὁ δὲ Ἀγησίλαος οὐκ ἐψεύσατο, ἀλλ' ὥσπερ προεῖπεν εὐθὺς ⟨εἰς⟩ τὸν Σαρδιανὸν τόπον ἐχώρησε, καὶ τρεῖς μὲν ἡμέρας δι' ἐρημίας πολεμίων πορευόμενος πολλὰ τὰ ἐπιτήδεια τῇ στρατιᾷ παρ-10 εῖχε· τῇ δὲ τετάρτῃ ἡμέρᾳ ἧκον οἱ τῶν πολεμίων ἱππεῖς. καὶ τῷ μὲν ἄρχοντι τῶν σκευοφόρων εἶπεν ὁ ἡγεμὼν δια- 30 βάντι τὸν Πακτωλὸν ποταμὸν στρατοπεδεύεσθαι· αὐτοὶ δὲ κατιδόντες τοὺς τῶν Ἑλλήνων ἀκολούθους ἐσπαρμένους καθ' ἁρπαγὴν πολλοὺς αὐτῶν ἀπέκτειναν. αἰσθόμενος δὲ 15 ὁ Ἀγησίλαος βοηθεῖν ἐκέλευσε τοὺς ἱππέας. οἱ δ' αὖ Πέρσαι ὡς εἶδον τὴν βοήθειαν, ἠθροίσθησαν καὶ ἀντιπαρετάξαντο παμπληθέσι τῶν ἱππέων τάξεσιν. ἔνθα δὴ ὁ Ἀγη- 31 σίλαος γιγνώσκων ὅτι τοῖς μὲν πολεμίοις οὔπω παρείη τὸ πεζόν, αὐτῷ δὲ οὐδὲν ἀπείη τῶν παρεσκευασμένων, καιρὸν 20 ἡγήσατο μάχην συνάψαι, εἰ δύναιτο. σφαγιασάμενος οὖν τὴν μὲν φάλαγγα εὐθὺς ἦγεν ἐπὶ τοὺς ἀντιτεταγμένους ἱππέας, ἐκ δὲ τῶν ὁπλιτῶν ἐκέλευσε τὰ δέκα ἀφ' ἥβης θεῖν ὁμόσε αὐτοῖς, τοῖς δὲ πελτασταῖς εἶπε δρόμῳ ὑφηγεῖσθαι· παρήγγειλε δὲ καὶ τοῖς ἱππεῦσιν ἐμβάλλειν, ὡς αὐτοῦ τε 25 καὶ παντὸς τοῦ στρατεύματος ἑπομένου. τοὺς μὲν δὴ ἱππέας 32 ἐδέξαντο οἱ ἀγαθοὶ τῶν Περσῶν· ἐπειδὴ δὲ ἅμα πάντα τὰ δεινὰ παρῆν ἐπ' αὐτούς, ἐνέκλιναν, καὶ οἱ μὲν αὐτῶν εὐθὺς ἐν τῷ ποταμῷ ἔπεσον, οἱ δὲ ἄλλοι ἔφευγον. οἱ δὲ Ἕλληνες

4 ἐμβάλλειν *Hell.* 7 εἰς ex *Hell.* add. Stephanus 10 ἡμέρᾳ om. *Hell.* 11 ὁ ἡγεμὼν om. *Hell.* 13 ἐπαρμένους A et *Hell.* F : ἐπηρμένους a : ex *Hell.* corr. Hutchinson 18 παρήει A 22 τὰ δέκα ex *Hell.* corr. Leoncl. et Schneider : τινὰς codd. 23 αὐτοῖς ex *Hell.* Zeune : αὐτῶι A : αὐτῷ M 24 ἐμβάλλειν ex *Hell.* Zeune : ἐμβαλεῖν codd. 27 ἐπ' αὐτούς om. *Hell.*

ἑπόμενοι αἱροῦσι καὶ τὸ στρατόπεδον αὐτῶν. καὶ οἱ μὲν πελτασταὶ ὥσπερ εἰκὸς ἐφ᾽ ἁρπαγὴν ἐτρέποντο· ὁ δὲ Ἀγησίλαος ἔχων κύκλῳ πάντα καὶ φίλια καὶ πολέμια περιε-
33 στρατοπεδεύσατο. ὡς δ᾽ ἤκουσε τοὺς πολεμίους ταράττεσθαι διὰ τὸ αἰτιᾶσθαι ἀλλήλους τοῦ γεγενημένου, εὐθὺς ἦγεν ἐπὶ 5 Σάρδεις. κἀκεῖ ἅμα μὲν ἔκαιε καὶ ἐπόρθει τὰ περὶ τὸ ἄστυ, ἅμα δὲ καὶ κηρύγματι ἐδήλου τοὺς μὲν ἐλευθερίας δεομένους ὡς πρὸς σύμμαχον αὐτὸν παρεῖναι· εἰ δέ τινες τὴν Ἀσίαν ἑαυτῶν ποιοῦνται, πρὸς τοὺς ἐλευθεροῦντας διακρινουμένους
34 ἐν ὅπλοις παρεῖναι. ἐπεὶ μέντοι οὐδεὶς ἀντεξῄει, ἀδεῶς δὴ 10 τὸ ἀπὸ τούτου ἐστρατεύετο, τοὺς μὲν πρόσθεν προσκυνεῖν Ἕλληνας ἀναγκαζομένους ὁρῶν τιμωμένους ὑφ᾽ ὧν ὑβρίζοντο, τοὺς δὲ ἀξιοῦντας καὶ τὰς τῶν θεῶν τιμὰς καρποῦσθαι, τούτους ποιήσας μηδ᾽ ἀντιβλέπειν τοῖς Ἕλλησι δύνασθαι, καὶ τὴν μὲν τῶν φίλων χώραν ἀδῄωτον παρέχων, τὴν δὲ 15 τῶν πολεμίων οὕτω καρπούμενος ὥστε ἐν δυοῖν ἐτοῖν πλέον τῶν ἑκατὸν ταλάντων τῷ θεῷ ἐν Δελφοῖς δεκάτην ἀποθῦσαι.
35 ὁ μέντοι Περσῶν βασιλεύς, νομίσας Τισσαφέρνην αἴτιον εἶναι τοῦ κακῶς φέρεσθαι τὰ ἑαυτοῦ, Τιθραύστην καταπέμψας ἀπέτεμεν αὐτοῦ τὴν κεφαλήν. μετὰ δὲ τοῦτο τὰ 20 μὲν τῶν βαρβάρων ἔτι ἀθυμότερα ἐγένετο, τὰ δὲ Ἀγησιλάου πολὺ ἐρρωμενέστερα. ἀπὸ πάντων γὰρ τῶν ἐθνῶν ἐπρεσβεύοντο περὶ φιλίας, πολλοὶ δὲ καὶ ἀφίσταντο πρὸς αὐτόν, ὀρεγόμενοι τῆς ἐλευθερίας, ὥστε οὐκέτι Ἑλλήνων μόνον ἀλλὰ καὶ βαρβάρων πολλῶν ἡγεμὼν ἦν ὁ Ἀγησίλαος. 25
36 ἄξιόν γε μὴν καὶ ἐντεῦθεν ὑπερβαλλόντως ἄγασθαι αὐτοῦ, ὅστις ἄρχων μὲν παμπόλλων ἐν τῇ ἠπείρῳ πόλεων, ἄρχων δὲ καὶ νήσων, ἐπεὶ καὶ τὸ ναυτικὸν προσῆψεν αὐτῷ ἡ πόλις, αὐξανόμενος δὲ καὶ εὐκλείᾳ καὶ δυνάμει, παρὸν δ᾽ αὐτῷ πολλοῖς καὶ ἀγαθοῖς χρῆσθαι ὅ τι ἐβούλετο, πρὸς δὲ τούτοις 30

2 εἰς et ἐτράποντο *Hell.* 3 ἔχων om. *Hell.* 9 τῷ ἐλευθεροῦντας (ἐλευθεροῦν, τοὺς a) διακρινόμενος A: τῷ ἐλευθεροῦν τοὺς M: corr. Reiske et Schneider 12 Ἕλληνας del. Naber 20 ἀποτέμνει *Hell.*: ἀποκόπτει Aristid. 13. 25

τὸ μέγιστον, ἐπινοῶν καὶ ἐλπίζων καταλύσειν τὴν ἐπὶ τὴν
Ἑλλάδα στρατεύσασαν πρότερον ἀρχήν, ὅμως ὑπ᾽ οὐδενὸς
τούτων ἐκρατήθη, ἀλλ᾽ ἐπειδὴ ἦλθεν αὐτῷ ἀπὸ τῶν οἴκοι
τελῶν βοηθεῖν τῇ πατρίδι, ἐπείθετο τῇ πόλει οὐδὲν δια-
5 φερόντως ἢ εἰ ἐν τῷ ἐφορείῳ ἔτυχεν ἑστηκὼς μόνος παρὰ
τοὺς πέντε, μάλα ἔνδηλον ποιῶν ὡς οὔτε ἂν πᾶσαν τὴν
γῆν δέξαιτο ἀντὶ τῆς πατρίδος οὔτε τοὺς ἐπικτήτους ἀντὶ
τῶν ἀρχαίων φίλων οὔτε αἰσχρὰ καὶ ἀκίνδυνα κέρδη μᾶλλον
ἢ μετὰ κινδύνων τὰ καλὰ καὶ δίκαια. ὅσον γε μὴν χρόνον 37
10 ἐπὶ τῇ ἀρχῇ ἔμεινε πῶς οὐκ ἀξιεπαίνου βασιλέως καὶ τοῦτ᾽
ἔργον ἐπεδείξατο, ὅστις παραλαβὼν πάσας πόλεις ἐφ᾽ ἃς
ἄρξων ἐξέπλευσε στασιαζούσας διὰ τὸ τὰς πολιτείας κινη-
θῆναι, ἐπεὶ Ἀθηναῖοι τῆς ἀρχῆς ἔληξαν, ἐποίησεν ὥστ᾽
ἄνευ φυγῆς καὶ θανάτων ἕως αὐτὸς παρῆν ὁμονόως πολι-
15 τευομένας καὶ εὐδαίμονας τὰς πόλεις διατελέσαι; τοιγαροῦν 38
οἱ ἐν τῇ Ἀσίᾳ Ἕλληνες οὐχ ὡς ἄρχοντος μόνον ἀλλὰ καὶ
ὡς πατρὸς καὶ ἑταίρου ἀπιόντος αὐτοῦ ἐλυποῦντο. καὶ τέλος
ἐδήλωσαν ὅτι οὐ πλαστὴν τὴν φιλίαν παρείχοντο. ἐθε-
λούσιοι γοῦν αὐτῷ συνεβοήθησαν τῇ Λακεδαίμονι, καὶ ταῦτα
20 εἰδότες ὅτι οὐ χείροσιν ἑαυτῶν δεήσοι μάχεσθαι. τῶν μὲν
δὴ ἐν τῇ Ἀσίᾳ πράξεων τοῦτο τέλος ἐγένετο.

Διαβὰς δὲ τὸν Ἑλλήσποντον ἐπορεύετο διὰ τῶν αὐτῶν II
ἐθνῶν ὧνπερ ὁ Πέρσης τῷ παμπληθεῖ στόλῳ· καὶ ἣν
ἐνιαυσίαν ὁδὸν ὁ βάρβαρος ἐποιήσατο, ταύτην μεῖον ἢ ἐν
25 μηνὶ καθήνυσεν ὁ Ἀγησίλαος. οὐ γὰρ ὡς ὑστερήσειε τῆς
πατρίδος προεθυμεῖτο. ἐπεὶ δὲ ἐξαμείψας Μακεδονίαν εἰς 2
Θετταλίαν ἀφίκετο, Λαρισαῖοι μὲν καὶ Κραννώνιοι καὶ Σκο-
τουσαῖοι καὶ Φαρσάλιοι σύμμαχοι ὄντες Βοιωτοῖς, καὶ πάντες

2 στρατεύσασαν m : στρατεύουσαν codd. 5 φορείῳ codd. : corr. Philelphus : *comitio* Nep. *Ages.* 4 10 τῆς ἀρχῆς M 13 οἱ ἀθηναῖοι M 14 ἕως ἂν A 20 δεήσει M 24 ταύτηι A : ταύτῃ B 25 κατήνυσεν codd. 25–26 τῇ πατρίδι cit. Thalheim 27 ἀφίκετο *Hell.* IV. iii. 3 et b : ὑφίκετο codd. κρανώνιοι, καρνώνιοι codd. : corr. Dind. σκοτουσσαῖοι *Hell.* et Pausan. : utrumque agnoscit Herodian 28 ὄντες om. *Hell.*

δὲ Θετταλοὶ πλὴν ὅσοι αὐτῶν φυγάδες τότε ὄντες ἐτύγχανον,
ἐκακούργουν αὐτὸν ἐφεπόμενοι. ὁ δὲ τέως μὲν ἦγεν ἐν πλαι-
σίῳ τὸ στράτευμα, τοὺς ἡμίσεις μὲν ἔμπροσθεν, τοὺς ἡμίσεις
δὲ ἐπ' οὐρᾷ ἔχων τῶν ἱππέων· ἐπεὶ δ' ἐκώλυον τῆς πορείας
αὐτὸν οἱ Θετταλοὶ ἐπιτιθέμενοι τοῖς ὄπισθεν, παραπέμπει ἐπ' 5
οὐρὰν καὶ τὸ ἀπὸ τοῦ προηγουμένου στρατεύματος ἱππικὸν
3 πλὴν τῶν περὶ ἑαυτόν. ὡς δὲ παρετάξαντο ἀλλήλοις, οἱ μὲν
Θετταλοί, νομίσαντες οὐκ ἐν καλῷ εἶναι πρὸς τοὺς ὁπλίτας
ἱππομαχεῖν, στρέψαντες βάδην ἀπεχώρουν· οἱ δὲ μάλα
σωφρόνως ἐφείποντο. γνοὺς δὲ ὁ Ἀγησίλαος ἃ ἑκάτεροι 10
ἡμάρτανον παραπέμπει τοὺς ἀμφ' αὐτὸν μάλ' εὐρώστους
ἱππέας, καὶ κελεύει τοῖς τε ἄλλοις παραγγέλλειν καὶ αὐτοὺς
διώκειν κατὰ κράτος καὶ μηκέτι δοῦναι αὐτοῖς ἀναστροφήν.
οἱ δὲ Θετταλοὶ ὡς εἶδον παρὰ δόξαν ἐλαύνοντας, οἱ μὲν
αὐτῶν οὐδ' ἀνέστρεψαν, οἱ δὲ καὶ ἀναστρέφειν πειρώμενοι 15
4 πλαγίους ἔχοντες τοὺς ἵππους ἡλίσκοντο. Πολύχαρμος
μέντοι ὁ Φαρσάλιος ἱππαρχῶν ἀνέστρεψέ τε καὶ μαχόμενος
σὺν τοῖς ἀμφ' αὐτὸν ἀποθνήσκει. ὡς δὲ τοῦτο ἐγένετο, φυγὴ
γίγνεται ἐξαισία· ὥσθ' οἱ μὲν ἀπέθνησκον αὐτῶν, οἱ δὲ καὶ
ζῶντες ἡλίσκοντο. ἔστησαν δ' οὖν οὐ πρόσθεν πρὶν ἢ ἐπὶ τῷ 20
5 ὄρει τῷ Ναρθακίῳ ἐγένοντο. καὶ τότε μὲν δὴ ὁ Ἀγησίλαος
τρόπαιόν τε ἐστήσατο μεταξὺ Πραντὸς καὶ Ναρθακίου· καὶ
αὐτοῦ κατέμεινε, μάλα ἡδόμενος τῷ ἔργῳ, ὅτι τοὺς μέγιστον
φρονοῦντας ἐφ' ἱππικῇ ἐνενικήκει σὺν ᾧ αὐτὸς ἐμηχανήσατο
ἱππικῷ. τῇ δ' ὑστεραίᾳ ὑπερβάλλων τὰ Ἀχαϊκὰ τῆς Φθίας 25
ὄρη τὴν λοιπὴν [ἤδη] πᾶσαν διὰ φιλίας ἐπορεύθη εἰς τὰ Βοιω-
6 τῶν ὅρια. ἐνταῦθα δὴ ἀντιτεταγμένους εὑρὼν Θηβαίους,

2 αὐτὸν ex *Hell.* Richards : οὗτοι codd. 4 οὐρᾷ ex *Hell.* Richards : οὐρὰν codd. 5 αὐτὸν om. *Hell.* 6–7 ἱππικὸν πλὴν ex *Hell.* Dind. : καὶ codd. 7 αὐτόν M et *Hell.* 8 κακῷ A 9 στρέψαντες ex *Hell.* Leoncl. : τρέψαντες codd. 9–10 μάλα σωφρόνως ex *Hell.* Weiske : μαλ' ἀφρόνως codd. 11 αὐτὸν M 18 αὐτὸν M 20 ἢ om. *Hell.* 21 Ναρθακίῳ *Hell.* et Plut. *Ages.* 16, *Ap. Lac.* 211. 46 : τῶν ἀνθρακίων A (τῷ ναρθηκίω B γρ.) : τῶν ἀνθρακέων M 22 ναρθηκίου codd. 25 ὑπερβάλλων codd. et *Hell.* et Aristid. 13. 26 : ὑπερβαλὼν Hirschig 26 ἤδη om. *Hell.* et Aristid.

Ἀθηναίους, ⟨Ἀργείους⟩, Κορινθίους, Αἰνιᾶνας, Εὐβοέας καὶ
Λοκροὺς ἀμφοτέρους, οὐδὲν ἐμέλλησεν, ἀλλ' ἐκ τοῦ φανεροῦ
ἀντιπαρέταττε, Λακεδαιμονίων μὲν ἔχων μόραν καὶ ἥμισυ,
τῶν δ' αὐτόθεν συμμάχων Φωκέας καὶ Ὀρχομενίους μόνους,
5 τό τ' ἄλλο στράτευμα ὅπερ ἠγάγετο αὐτός. καὶ οὐ τοῦτο 7
λέξων ἔρχομαι, ὡς πολὺ μὲν ἐλάττους πολὺ δὲ χείρονας ἔχων
ὅμως συνέβαλεν· εἰ γὰρ ταῦτα λέγοιμι, Ἀγησίλαόν τ' ἄν μοι
δοκῶ ἄφρονα ἀποφαίνειν καὶ ἐμαυτὸν μωρόν, εἰ ἐπαινοίην
τὸν περὶ τῶν μεγίστων εἰκῇ κινδυνεύοντα· ἀλλὰ μᾶλλον τάδ'
10 αὐτοῦ ἄγαμαι, ὅτι πλῆθός τε οὐδὲν μεῖον ἢ τὸ τῶν πολεμίων
παρεσκευάσατο, ὥπλισέν τε οὕτως ὡς ἅπαντα μὲν χαλκόν,
ἅπαντα δὲ φοινικᾶ φαίνεσθαι· ἐπεμελήθη δ' ὅπως οἱ στρα- 8
τιῶται τοὺς πόνους δυνήσοιντο ὑποφέρειν· ἐνέπλησε δὲ καὶ
φρονήματος τὰς ψυχὰς αὐτῶν, ὡς ἱκανοὶ εἶεν πρὸς οὕστινας
15 δέοι μάχεσθαι· ἔτι δὲ φιλονικίαν ἐνέβαλε πρὸς ἀλλήλους
τοῖς μετ' αὐτοῦ ὅπως ἕκαστοι αὐτῶν ἄριστοι φαίνοιντο.
ἐλπίδων γε μὴν πάντας ἐνέπλησεν ὡς πᾶσι πολλὰ κἀγαθὰ
ἔσοιτο, εἰ ἄνδρες ἀγαθοὶ γίγνοιντο, νομίζων ἐκ τῶν τοιούτων
ἀνθρώπους προθυμότατα τοῖς πολεμίοις μάχεσθαι. καὶ μέντοι 9
20 οὐκ ἐψεύσθη. διηγήσομαι δὲ καὶ τὴν μάχην· καὶ γὰρ ἐγένετο
οἵαπερ οὐκ ἄλλη τῶν ἐφ' ἡμῶν. συνῇσαν μὲν γὰρ εἰς τὸ κατὰ
Κορώνειαν πεδίον οἱ μὲν σὺν Ἀγησιλάῳ ἀπὸ τοῦ Κηφισοῦ,
οἱ δὲ σὺν τοῖς Θηβαίοις ἀπὸ τοῦ Ἑλικῶνος. ἑώρων δὲ τάς
τε φάλαγγας ἀλλήλων μάλα ἰσοπάλους, σχεδὸν δὲ καὶ οἱ
25 ἱππεῖς ἦσαν ἑκατέρων ἰσοπληθεῖς. εἶχε δὲ [ὁ] Ἀγησίλαος
μὲν τὸ δεξιὸν τοῦ μεθ' ἑαυτοῦ, Ὀρχομένιοι δὲ ἔσχατοι ἦσαν
αὐτῷ τοῦ εὐωνύμου. οἱ δ' αὖ Θηβαῖοι αὐτοὶ μὲν δεξιοὶ ἦσαν,

1 Ἀργείους ex *Hell.* add. Zeune: habent *Laur.* 55. 22 in mg., *Paris.* 1642, et Aristid. 13. 15 αἰνειᾶνας A pr. M, sed Αἰνιᾶνες Steph. Byzant., Pausan., Herodian 3 μόρον codd.: corr. *Marc.* 369 5 τὸ δ' codd.: corr. Leoncl. 12 φοινικίδα cit. Schneider, φοινικίδας Richards (φοίνικα Aristid. 13. 16) 15 ἐνέβαλλε A pr. 19 ἀνθρώπων codd.: corr. Weiske 21 οὐκ] lac. in M et δὴ s. v. τῶν γ' *Hell.* 24 ἰσομάλους codd.: corr. Hutchinson: ἰσομάχους Leoncl.: ἰσωμάλους Sturz 25 δ' Ἀγησίλαος μὲν δεξιὸν τὸ μετ' αὐτοῦ *Hell.* ὁ del. Reiske

10 Ἀργεῖοι δ' αὐτοῖς τὸ εὐώνυμον εἶχον. συνιόντων δὲ τέως μὲν σιγὴ πολλὴ ἦν ἀπ' ἀμφοτέρων· ἡνίκα δὲ ἀπεῖχον ἀλλήλων ὅσον στάδιον, ἀλαλάξαντες οἱ Θηβαῖοι δρόμῳ ὁμόσε ἐφέροντο. ὡς δὲ τριῶν ἔτι πλέθρων ἐν μέσῳ ὄντων ἀντεξέδραμον ἀπὸ τῆς Ἀγησιλάου φάλαγγος ὧν Ἡριππίδας 5
11 ἐξενάγει (ἦσαν δ' οὗτοι τῶν τε ἐξ οἴκου αὐτῷ συστρατευσαμένων καὶ τῶν Κυρείων τινές), καὶ Ἴωνες δὲ καὶ Αἰολεῖς καὶ Ἑλλησπόντιοι ἐχόμενοι. καὶ πάντες οὗτοι τῶν συνεκδραμόντων τε ἐγένοντο καὶ εἰς δόρυ ἀφικόμενοι ἐτρέψαντο τὸ καθ' ἑαυτούς. Ἀργεῖοι μέντοι οὐκ ἐδέξαντο τοὺς ἀμφ' Ἀγη- 10 σίλαον, ἀλλ' ἔφυγον ἐπὶ τὸν Ἑλικῶνα. κἀνταῦθα οἱ μέν τινες τῶν ξένων ἐστεφάνουν ἤδη τὸν Ἀγησίλαον, ἀγγέλλει δέ τις αὐτῷ ὅτι Θηβαῖοι τοὺς Ὀρχομενίους διακόψαντες ἐν τοῖς σκευοφόροις εἰσί. καὶ ὁ μὲν εὐθὺς ἐξελίξας τὴν φάλαγγα ἦγεν ἐπ' αὐτούς· οἱ δ' αὖ Θηβαῖοι ὡς εἶδον τοὺς 15 συμμάχους πρὸς τῷ Ἑλικῶνι πεφευγότας, διαπεσεῖν βουλό-
12 μενοι πρὸς τοὺς ἑαυτῶν ἐχώρουν ἐρρωμένως. ἐνταῦθα δὴ Ἀγησίλαον ἀνδρεῖον μὲν ἔξεστιν εἰπεῖν ἀναμφιλόγως, οὐ μέντοι εἵλετό γε τὰ ἀσφαλέστατα· ἐξὸν γὰρ αὐτῷ παρέντι τοὺς διαπίπτοντας ἑπομένῳ χειροῦσθαι τοὺς ὄπισθεν οὐκ 20 ἐποίησε τοῦτο, ἀλλ' ἀντιμέτωπος συνέρραξε τοῖς Θηβαίοις. καὶ συμβαλόντες τὰς ἀσπίδας ἐωθοῦντο, ἐμάχοντο, ἀπέκτεινον, ἀπέθνῃσκον. καὶ κραυγὴ μὲν οὐδεμία παρῆν, οὐ μὴν οὐδὲ σιγή, φωνὴ δέ τις ἦν τοιαύτη οἵαν ὀργή τε καὶ μάχη παράσχοιτ' ἄν. τέλος δὲ τῶν Θηβαίων οἱ μὲν 25 διαπίπτουσι πρὸς τὸν Ἑλικῶνα, πολλοὶ δ' ἀποχωροῦντες
13 ἀπέθανον. ἐπειδὴ δὲ ἡ μὲν νίκη σὺν Ἀγησιλάῳ ἐγένετο, τετρωμένος δ' αὐτὸς προσηνέχθη πρὸς τὴν φάλαγγα, προσελάσαντές τινες τῶν ἱππέων λέγουσιν αὐτῷ ὅτι τῶν πολε-

5 ἡριπίδας codd. 6 οὗτοι] αὐτοὶ codd. : corr. Dind. 7 κυριείων M 9 ἐγίνοντο codd. : ex *Hell.* corr. Weiske ἔτρεψαν *Hell.* 10 μέντοι ex *Hell.* Weiske: μὲν codd. 16 τῷ om. *Hell.* 17 ante ἐχώρουν add. συσπειραθέντες *Hell.* 19 παρόντι M: παρεῶντι m 22 συμβάλλοντες M τὰς om. M ἀσπίδας *Hell.* et *de Sublim.* 19 : om. codd. cum lac. (φάλαγγας det.)

μίων ὀγδοήκοντα σὺν τοῖς ὅπλοις ὑπὸ τῷ ναῷ εἰσι, καὶ ἠρώτων τί χρὴ ποιεῖν. ὁ δὲ καίπερ πολλὰ τραύματα ἔχων πάντοσε καὶ παντοίοις ὅπλοις ὅμως οὐκ ἐπελάθετο τοῦ θείου, ἀλλ' ἐᾶν τε ἀπιέναι ὅποι βούλοιντο ἐκέλευε καὶ ἀδικεῖν οὐκ
5 εἴα, καὶ προπέμψαι ἐπέταξε τοὺς ἀμφ' αὐτὸν ἱππεῖς ἔστε ἐν τῷ ἀσφαλεῖ ἐγένοντο. 14 ἐπεί γε μὴν ἔληξεν ἡ μάχη, παρῆν δὴ θεάσασθαι ἔνθα συνέπεσον ἀλλήλοις τὴν μὲν γῆν αἵματι πεφυρμένην, νεκροὺς δὲ κειμένους φιλίους καὶ πολεμίους μετ' ἀλλήλων, ἀσπίδας δὲ διατεθρυμμένας, δόρατα συν-
10 τεθραυσμένα, ἐγχειρίδια γυμνὰ κολεῶν, τὰ μὲν χαμαί, τὰ δ' ἐν σώματι, τὰ δ' ἔτι μετὰ χεῖρας. 15 τότε μὲν οὖν (καὶ γὰρ ἦν ἤδη ὀψέ) συνελκύσαντες τοὺς τῶν πολεμίων νεκροὺς εἴσω φάλαγγος ἐδειπνοποιήσαντο καὶ ἐκοιμήθησαν· πρῲ δὲ Γῦλιν τὸν πολέμαρχον παρατάξαι τε ἐκέλευσε τὸ
15 στράτευμα καὶ τρόπαιον ἵστασθαι καὶ στεφανοῦσθαι πάντας τῷ θεῷ καὶ τοὺς αὐλητὰς πάντας αὐλεῖν. 16 καὶ οἱ μὲν ταῦτ' ἐποίουν· οἱ δὲ Θηβαῖοι ἔπεμψαν κήρυκα, ὑποσπόνδους τοὺς νεκροὺς αἰτοῦντες θάψαι. καὶ οὕτως δὴ αἵ τε σπονδαὶ γίγνονται καὶ ὁ Ἀγησίλαος οἴκαδε ἀπεχώρει, ἑλόμενος
20 ἀντὶ τοῦ μέγιστος εἶναι ἐν τῇ Ἀσίᾳ οἴκοι τὰ νόμιμα μὲν ἄρχειν, τὰ νόμιμα δὲ ἄρχεσθαι.

17 Ἐκ δὲ τούτου κατανοήσας τοὺς Ἀργείους τὰ μὲν οἴκοι καρπουμένους, Κόρινθον δὲ προσειληφότας, ἡδομένους δὲ τῷ πολέμῳ, στρατεύει ἐπ' αὐτούς· καὶ δῃώσας πᾶσαν
25 αὐτῶν τὴν χώραν εὐθὺς ἐκεῖθεν ὑπερβαλὼν κατὰ τὰ στενὰ εἰς Κόρινθον αἱρεῖ τὰ ἐπὶ τὸ Λέχαιον τείνοντα τείχη· καὶ ἀναπετάσας τῆς Πελοποννήσου τὰς πύλας οὕτως οἴκαδε ἀπελθὼν εἰς τὰ Ὑακίνθια ὅπου ἐτάχθη ὑπὸ τοῦ χοροποιοῦ

1 νεῷ *Hell.* 6 γένοιντο Weiske 10 κουλεῶν M 11 σώμασι Eustath. ad *Il.* x. 298 12 τῶν πολεμίων del Schneider: τῶν ἀπολομένων Iacobs; sed cf. l. 17 14 γύλιν *Hell.*: γύλον ex γῦλον A: γύλον M 17 κήρυκας *Hell.* 19-21 ἑλόμενος . . . ἄρχεσθαι post c. i. 36 δίκαια transp. Schneider; cf. Nep. *Ages.* 4 25 τὰ στενὰ] τέγεαν *Hell.*, ubi Τενέαν Köppen 26 λέχεον codd. 28 ὑακίνθινα codd.: corr. Philelphus

18 τὸν παιᾶνα τῷ θεῷ συνεπετέλει. ἐκ τούτου δὲ αἰσθανόμενος
τοὺς Κορινθίους πάντα μὲν τὰ κτήνη ἐν τῷ Πειραίῳ σῳζο-
μένους, πᾶν δὲ τὸ Πείραιον σπείροντας καὶ καρπουμένους,
μέγιστον δὲ ἡγησάμενος ὅτι Βοιωτοὶ ταύτῃ ἐκ Κρεύσιος
ὁρμώμενοι εὐπετῶς τοῖς Κορινθίοις παρεγίγνοντο, στρατεύει 5
ἐπὶ τὸ Πείραιον. ἰδὼν δὲ ὑπὸ πολλῶν φυλαττόμενον, ὡς
ἐνδιδομένης τῆς πόλεως ἐξ ἀρίστου μετεστρατοπεδεύσατο
19 πρὸς τὸ ἄστυ· αἰσθόμενος δὲ ὑπὸ νύκτα βεβοηθηκότας ἐκ
τοῦ Πειραίου εἰς τὴν πόλιν πασσυδίᾳ, ὑποστρέψας ἅμα τῇ
ἡμέρᾳ αἱρεῖ τὸ Πείραιον, ἔρημον εὑρὼν φυλακῆς, καὶ τά τε 10
ἄλλα τὰ ἐνόντα λαμβάνει καὶ τὰ τείχη ἃ ἐνετετείχιστο.
20 ταῦτα δὲ ποιήσας οἴκαδε ἀπεχώρησε. μετὰ δὲ ταῦτα προ-
θύμων ὄντων τῶν Ἀχαιῶν εἰς τὴν συμμαχίαν καὶ δεομένων
συστρατεύειν αὐτοῖς εἰς Ἀκαρνανίαν . . . καὶ ἐπιθεμένων
ἐν στενοῖς τῶν Ἀκαρνάνων καταλαβὼν [τοῖς ψιλοῖς] τὰ ὑπὲρ 15
κεφαλῆς αὐτῶν μάχην συνάπτει καὶ πολλοὺς ἀποκτείνας
αὐτῶν τρόπαιον ἐστήσατο, καὶ οὐ πρότερον ἔληξε πρὶν
Ἀχαιοῖς μὲν φίλους ἐποίησεν Ἀκαρνᾶνας καὶ Αἰτωλοὺς καὶ
21 Ἀργείους, ἑαυτῷ δὲ καὶ συμμάχους. ἐπειδὴ δὲ εἰρήνης ἐπι-
θυμήσαντες οἱ πολέμιοι ἐπρεσβεύοντο, Ἀγησίλαος ἀντεῖπε 20
τῇ εἰρήνῃ, ἕως τοὺς διὰ Λακεδαιμονίους φυγόντας Κορινθίων
καὶ Θηβαίων ἠνάγκασε τὰς πόλεις οἴκαδε καταδέξασθαι.
ὕστερον δ' αὖ καὶ Φλειασίων τοὺς διὰ Λακεδαιμονίους
φυγόντας κατήγαγεν, αὐτὸς στρατευσάμενος ἐπὶ Φλειοῦντα.
εἰ δέ τις ἄλλῃ πῃ ταῦτα μέμφεται, ἀλλ' οὖν φιλεταιρίᾳ γε 25
22 πραχθέντα φανερά ἐστι. καὶ γὰρ ἐπεὶ τοὺς ἐν Θήβαις τῶν

2 et 3 *περαίῳ* et *πέραιον* codd. 5 *ἐγίγνοντο* M 7 *μετεστρατοπεδεύετο* M 9 *πασσυδὶ* M; cf. *Hell.* IV. iv. 9 et *Inst.* I. iv. 18 11 *ἃ ἐνετετείχιστο* Hutchinson: cf. *Hell.* *τὸ ἐντετειχισμένον*: *ἀνετετείχιστο* A: *ἀνατετείχιστο* M 14 *αὐτοὺς* codd.: corr. Stephanus lacunam indicavi; cf. Plut. *Ages.* 22 *διέβαινεν εἰς Ἀκαρνανίαν στρατιᾷ μετ' αὐτῶν καὶ πολλὴν μὲν ἠλάσατο λείαν* et *Hell.* IV. vi. 1–9 18 *μὲν ἀχαιοῖς* codd.: corr. Reuchlin 21 *διὰ* a: om. A M: *διὰ τοὺς* b in mg. 23 *φλιασίων* a M *λακεδαιμονίους* b m: *λακεδαιμονίων* codd. 24 *φλιοῦντα* M 25 *φιλεταιρείᾳ* codd. 26–1 (p. seq.) *τῇ λακεδαιμονίᾳ* codd.: corr. m

Λακεδαιμονίων κατέκανον οἱ ἐναντίοι, βοηθῶν αὖ τούτοις στρατεύει ἐπὶ τὰς Θήβας. εὑρὼν δὲ ἀποτεταφρευμένα καὶ ἀπεσταυρωμένα ἅπαντα, ὑπερβὰς τὰς Κυνὸς κεφαλὰς ἐδῄου τὴν χώραν μέχρι τοῦ ἄστεως, παρέχων καὶ ἐν πεδίῳ καὶ
5 ἀνὰ τὰ ὄρη μάχεσθαι Θηβαίοις, εἰ βούλοιντο. ἐστράτευσε δὲ καὶ τῷ ἐπιόντι ἔτει πάλιν ἐπὶ Θήβας· καὶ ὑπερβὰς τὰ κατὰ Σκῶλον σταυρώματα καὶ τάφρους ἐδῄωσε τὰ λοιπὰ τῆς Βοιωτίας. τὰ μὲν δὴ μέχρι τούτου κοινῇ αὐτός τε καὶ ἡ 23 πόλις ηὐτύχει· ὅσα γε μὴν μετὰ τοῦτο σφάλματα ἐγένοντο
10 οὐδεὶς ἂν εἴποι ὡς Ἀγησιλάου ἡγουμένου ἐπράχθη. ἐπεὶ δ᾽ αὖ τῆς ἐν Λεύκτροις συμφορᾶς γεγενημένης κατακαίνουσι τοὺς ἐν Τεγέᾳ φίλους καὶ ξένους αὐτοῦ οἱ ἀντίπαλοι σὺν Μαντινεῦσι, συνεστηκότων ἤδη Βοιωτῶν τε πάντων καὶ Ἀρκάδων καὶ Ἠλείων, στρατεύει σὺν μόνῃ ⟨τῇ Λακεδαι-
15 μονίων δυνάμει⟩, πολλῶν νομιζόντων οὐδ᾽ ἂν ἐξελθεῖν Λακεδαιμονίους πολλοῦ χρόνου ἐκ τῆς αὐτῶν. δῃώσας δὲ τὴν χώραν τῶν κατακανόντων τοὺς φίλους οὕτως αὖ οἴκαδε ἀπεχώρησεν. ἀπό γε μὴν τούτου ἐπὶ τὴν Λακεδαίμονα 24 στρατευσαμένων Ἀρκάδων τε πάντων καὶ Ἀργείων καὶ
20 Ἠλείων καὶ Βοιωτῶν, καὶ σὺν αὐτοῖς Φωκέων καὶ Λοκρῶν ἀμφοτέρων καὶ Θετταλῶν καὶ Αἰνιάνων καὶ Ἀκαρνάνων καὶ Εὐβοέων, πρὸς δὲ τούτοις ἀφεστηκότων μὲν τῶν δούλων, πολλῶν δὲ περιοικίδων πόλεων, καὶ αὐτῶν Σπαρτιατῶν οὐ μειόνων ἀπολωλότων ἐν τῇ ἐν Λεύκτροις μάχῃ ἢ λειπομένων,
25 ὅμως διεφύλαξε τὴν πόλιν, καὶ ταῦτα ἀτείχιστον οὖσαν, ὅπου μὲν ⟨τῷ⟩ παντὶ πλέον ἂν εἶχον οἱ πολέμιοι, οὐκ ἐξάγων ἐνταῦθα, ὅπου δὲ οἱ πολῖται πλέον ἕξειν ἔμελλον, εὐρώστως παρατεταγμένος, νομίζων εἰς μὲν τὸ πλατὺ ἐξιὼν πάντοθεν ἂν περιέχεσθαι, ἐν δὲ τοῖς στενοῖς καὶ ὑπερδεξίοις

1 κατέκτανον codd.: corr. Reuchlin 3 τὰς] ταῦτα A 4 ἄστεος codd. 7 στρατεύματα M 9 εὐτύχει A M 11 αὖ τῆς] αὐτοῖς M 14–15 τῇ . . . δυνάμει add. Victorius 16 αὐτῶν M 21 αἰνιάνων B: αἰνειάνων A (Ha) M 26 τῷ add. Schneider πλεῖον codd.

25 τόποις ὑπομένων τῷ παντὶ κρατεῖν ἄν. ἐπεί γε μὴν ἀπεχώρησε τὸ στράτευμα, πῶς οὐκ ἂν φαίη τις αὐτὸν εὐγνωμόνως χρῆσθαι ἑαυτῷ; ὡς γὰρ τοῦ στρατεύεσθαι αὐτὸν καὶ πεζῇ καὶ ἐφ' ἵππων ἀπεῖργεν ἤδη τὸ γῆρας, χρημάτων δὲ ἑώρα τὴν πόλιν δεομένην, εἰ μέλλοι σύμμαχόν 5 τινα ἕξειν, ἐπὶ τὸ πορίζειν ταῦτα ἑαυτὸν ἔταξε. καὶ ὅσα μὲν ἐδύνατο οἴκοι μένων ἐμηχανᾶτο, ἃ δὲ καιρὸς ἦν οὐκ ὤκνει μετιέναι, οὐδ' ᾐσχύνετο, εἰ μέλλοι τὴν πόλιν ὠφελή-
26 σειν, πρεσβευτὴς ἐκπορευόμενος ἀντὶ στρατηγοῦ. ὅμως δὲ καὶ ἐν τῇ πρεσβείᾳ μεγάλου στρατηγοῦ ἔργα διεπράξατο. 10 Αὐτοφραδάτης τε γὰρ πολιορκῶν ἐν Ἀσσῷ Ἀριοβαρζάνην σύμμαχον ὄντα δείσας Ἀγησίλαον φεύγων ᾤχετο· Κότυς δ' αὖ Σηστὸν πολιορκῶν Ἀριοβαρζάνου ἔτι οὖσαν λύσας καὶ οὗτος τὴν πολιορκίαν ἀπηλλάγη· ὥστ' οὐκ ἀλόγως καὶ ἀπὸ τῆς πρεσβείας τρόπαιον τῶν πολεμίων εἱστήκει αὐτῷ. 15 Μαύσωλός γε μὴν κατὰ θάλατταν ἑκατὸν ναυσὶ πολιορκῶν ἀμφότερα τὰ χωρία ταῦτα οὐκέτι δείσας ἀλλὰ πεισθεὶς
27 ἀπέπλευσεν οἴκαδε. . . . ἄξια θαύματος διεπράξατο· οἵ τε γὰρ εὖ πεπονθέναι νομίζοντες ὑπ' αὐτοῦ καὶ οἱ φεύγοντες αὐτὸν χρήματα ἀμφότεροι ἔδοσαν. Ταχώς γε μὴν καὶ 20 Μαύσωλος, διὰ τὴν πρόσθεν Ἀγησιλάου ξενίαν συμβαλόμενος καὶ οὗτος χρήματα τῇ Λακεδαίμονι, ἀπέπεμψαν
28 αὐτὸν οἴκαδε προπομπὴν δόντες μεγαλοπρεπῆ. ἐκ δὲ τούτου ἤδη μὲν ἔτη ἐγεγόνει ἀμφὶ τὰ ὀγδοήκοντα· καταγενοηκὼς δὲ τὸν Αἰγυπτίων βασιλέα ἐπιθυμοῦντα τῷ Πέρσῃ 25 πολεμεῖν, καὶ πολλοὺς μὲν πεζούς, πολλοὺς δὲ ἱππέας, πολλὰ δὲ χρήματα ἔχοντα, ἅσμενος ἤκουσεν ὅτι μετεπέμπετο
29 αὐτόν, καὶ ταῦτα ἡγεμονίαν ὑπισχνούμενος. ἐνόμιζε γὰρ

4 *αὐτὸν* om. M 11 *γάρ τε* M *ἄσσω* A sed *Ἀσσός* Pausan. et Herodian: *νάσσῳ* a (*νάσῳ* Ha) M 15 *εἱστήκει* M: *ἑστήκει* A 18 lac. indicavi: *κἀνταῦθα οὖν* add. det.: *καὶ ταῦτα δὲ* H Sauppe 20 *ταχέως* codd.: corr. Schneider, coll. Plut. *Ages.* 36 21 *συμβαλλόμενος* codd.: corr. Reuchlin *συμβαλόμενοι καὶ οὗτοι* Thalheim, coll. § 29 *ἀνθ' ὧν . . . Λακεδαίμονα* 24 *ἐγεγόνει ἔτη* M 28 *ὑπισχνούμενος* b: *ὑπισχνούμενον* codd.

τῇ αὐτῇ ὁρμῇ τῷ μὲν Αἰγυπτίῳ χάριν ἀποδώσειν ἀνθ' ὧν
εὐεργετήκει τὴν Λακεδαίμονα, τοὺς δ' ἐν τῇ Ἀσίᾳ Ἕλληνας
πάλιν ἐλευθερώσειν, τῷ δὲ Πέρσῃ δίκην ἐπιθήσειν καὶ τῶν
πρόσθεν καὶ ὅτι νῦν σύμμαχος εἶναι φάσκων ἐπέταττε
5 Μεσσήνην ἀφιέναι. ἐπεὶ μέντοι ὁ μεταπεμψάμενος οὐκ 30
ἀπεδίδου τὴν ἡγεμονίαν αὐτῷ, ὁ μὲν Ἀγησίλαος ὡς τὸ
μέγιστον ἐξηπατημένος ἐφρόντιζε τί δεῖ ποιεῖν. ἐκ τούτου
δὲ πρῶτον μὲν οἱ δίχα στρατευόμενοι τῶν Αἰγυπτίων
ἀφίστανται τοῦ βασιλέως, ἔπειτα δὲ καὶ οἱ ἄλλοι πάντες
10 ἀπέλιπον αὐτόν. καὶ αὐτὸς μὲν δείσας ἀπεχώρησε φυγῇ
εἰς Σιδῶνα τῆς Φοινίκης, οἱ δ' Αἰγύπτιοι στασιάζοντες
διττοὺς βασιλέας αἱροῦνται. ἐνταῦθα δὴ Ἀγησίλαος γνοὺς 31
ὅτι, εἰ μὲν μηδετέρῳ συλλήψοιτο, μισθὸν οὐδέτερος λύσει
τοῖς Ἕλλησιν, ἀγορὰν δὲ οὐδέτερος παρέξει, ὁπότερός τ' ἂν
15 κρατήσῃ, οὗτος ἐχθρὸς ἔσται, εἰ δὲ τῷ ἑτέρῳ συλλήψοιτο,
οὗτός γε εὖ παθὼν ὡς τὸ εἰκὸς φίλος ἔσοιτο, οὕτω δὴ
κρίνας ὁπότερος φιλέλλην μᾶλλον ἐδόκει εἶναι, στρατευ-
σάμενος μετὰ τούτου τὸν μὲν μισέλληνα μάχῃ νικήσας
χειροῦται, τὸν δ' ἕτερον συγκαθίστησι· καὶ φίλον ποιήσας
20 τῇ Λακεδαίμονι καὶ χρήματα πολλὰ προσλαβὼν οὕτως
ἀποπλεῖ οἴκαδε καίπερ μέσου χειμῶνος ὄντος, σπεύδων ὡς
μὴ ἀργὸς ἡ πόλις εἰς τὸ ἐπιὸν θέρος πρὸς τοὺς πολεμίους
γένοιτο.

Καὶ ταῦτα μὲν δὴ εἴρηται ὅσα τῶν ἐκείνου ἔργων μετὰ III
25 πλείστων μαρτύρων ἐπράχθη. τὰ γὰρ τοιαῦτα οὐ τεκμη-
ρίων προσδεῖται, ἀλλ' ἀναμνῆσαι μόνον ἀρκεῖ καὶ εὐθὺς
πιστεύεται. νῦν δὲ τὴν ἐν τῇ ψυχῇ αὐτοῦ ἀρετὴν πειρά-
σομαι δηλοῦν, δι' ἣν ταῦτα ἔπραττε καὶ πάντων τῶν καλῶν
ἤρα καὶ πάντα ⟨τὰ⟩ αἰσχρὰ ἐξεδίωκεν. Ἀγησίλαος γὰρ τὰ 2
30 μὲν θεῖα οὕτως ἐσέβετο ὡς καὶ οἱ πολέμιοι τοὺς ἐκείνου
ὅρκους καὶ τὰς ἐκείνου σπονδὰς πιστοτέρας ἐνόμιζον ἢ τὴν

13 fort. μισθὸν μὲν . δώσει Ernesti 29 τὰ add. Victorius ἐδίωκεν M

ἑαυτῶν φιλίαν· . . . μὲν ὤκνουν εἰς ταὐτὸν ἰέναι, Ἀγησιλάῳ δὲ αὑτοὺς ἐνεχείριζον. ὅπως δὲ μή τις ἀπιστῇ, καὶ
3 ὀνομάσαι βούλομαι τοὺς ἐπιφανεστάτους αὐτῶν. Σπιθριδάτης μέν γε ὁ Πέρσης εἰδὼς ὅτι Φαρνάβαζος γῆμαι μὲν τὴν βασιλέως ἔπραττε θυγατέρα, τὴν δ᾿ αὐτοῦ ἄνευ γάμου 5 λαβεῖν ἐβούλετο, ὕβριν νομίσας τοῦτο Ἀγησιλάῳ ἑαυτὸν καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τὰ τέκνα καὶ τὴν δύναμιν ἐνεχείρισε.
4 Κότυς δὲ ὁ τῶν Παφλαγόνων ἄρχων βασιλεῖ μὲν οὐχ ὑπήκουσε δεξιὰν πέμποντι, φοβούμενος μὴ ληφθεὶς ἢ χρήματα πολλὰ ἀποτείσειεν ἢ καὶ ἀποθάνοι, Ἀγησιλάου δὲ καὶ 10 οὗτος ταῖς σπονδαῖς πιστεύσας εἰς τὸ στρατόπεδόν τε ἦλθε καὶ συμμαχίαν ποιησάμενος εἵλετο σὺν Ἀγησιλάῳ στρατεύεσθαι, χιλίους μὲν ἱππέας, δισχιλίους δὲ πελτοφόρους
5 ἔχων. ἀφίκετο δὲ καὶ Φαρνάβαζος Ἀγησιλάῳ εἰς λόγους καὶ διωμολόγησεν, εἰ μὴ αὐτὸς πάσης τῆς στρατιᾶς στρα- 15 τηγὸς κατασταθείη, ἀποστήσεσθαι βασιλέως· ἢν μέντοι ἐγὼ γένωμαι στρατηγός, ἔφη, πολεμήσω σοι, ὦ Ἀγησίλαε, ὡς ἂν ἐγὼ δύνωμαι κράτιστα. καὶ ταῦτα λέγων ἐπίστευε μηδὲν ἂν παράσπονδον παθεῖν. οὕτω μέγα καὶ καλὸν κτῆμα τοῖς τε ἄλλοις ἅπασι καὶ ἀνδρὶ δὴ στρατηγῷ τὸ 20 ὅσιόν τε καὶ πιστὸν εἶναί τε καὶ ὄντα ἐγνῶσθαι. καὶ περὶ μὲν εὐσεβείας ταῦτα.

IV Περί γε μὴν τῆς εἰς χρήματα δικαιοσύνης ποῖα ἄν τις μείζω τεκμήρια ἔχοι τῶνδε; ὑπὸ γὰρ Ἀγησιλάου στέρεσθαι μὲν οὐδεὶς οὐδὲν πώποτε ἐνεκάλεσεν, εὖ δὲ πεπονθέναι πολ- 25 λοὶ πολλὰ ὡμολόγουν. ὅτῳ δὲ ἡδὺ τὰ αὑτοῦ διδόναι ἐπ᾿ ὠφελείᾳ ἀνθρώπων, πῶς ⟨ἂν⟩ οὗτος ἐθέλοι τὰ ἀλλότρια

1 lac. est in codd. (in A M 22 fere litt.): οἱ συντιθέμενοι ἀλλήλοις Breitenbach post Schneiderum ex Philelpho 2 δ᾿ ἑαυτοὺς a (ut vid.) post. δὲ Reuchlin: δὴ codd. 8 Κότυς codd. et Plut. *Ages.* 11: Ὄτυς ex *Hell.* IV. i. 3 Thalheim: Θῦς appellatur apud Athen., *Thyus* ap. Nep., Γύης *Hell. Oxy.* 11 τὸ] τι M 13 χιλίους et δισχιλίους Stephanus ex *Hell.* IV. i. 3 et Plut. *Ages.* 12: δισχιλίους et τετρακισχιλίους codd. 15 στρατιᾶς] στρατηγίας M 17 ὡς ex *Hell.* IV. i. 37 Weiske: ἕως codd. 24 ἔχοι det.: ἔχει A M 27 ὠφέλειαν A ἂν om. A M: add. m

ἀποστερεῖν ἐφ' ᾧ κακόδοξος εἶναι; εἰ γὰρ χρημάτων ἐπιθυμοίη, πολὺ ἀπραγμονέστερον τὰ αὑτοῦ φυλάττειν ἢ τὰ μὴ προσήκοντα λαμβάνειν. ὃς δὲ δὴ καὶ χάριτας ἀποστερεῖν 2 μὴ ἐθέλοι, ὧν οὐκ εἰσὶ δίκαι πρὸς τὸν μὴ ἀποδιδόντα, πῶς 5 ἅ γε καὶ νόμος κωλύει ἐθέλοι ἂν ἀποστερεῖν; Ἀγησίλαος δὲ οὐ μόνον τὸ μὴ ἀποδιδόναι χάριτας ἄδικον ἔκρινεν, ἀλλὰ καὶ τὸ μὴ πολὺ μείζους τὸν μείζω δυνάμενον. τά γε μὴν 3 τῆς πόλεως κλέπτειν πῇ ἄν τις αὐτὸν εἰκότως αἰτιάσαιτο, ὃς καὶ τὰς αὑτῷ χάριτας ὀφειλομένας τῇ πατρίδι καρποῦ-10 σθαι παρεδίδου; τὸ δ', ὁπότε βούλοιτο εὖ ποιεῖν ἢ πόλιν ἢ φίλους χρήμασι, δύνασθαι παρ' ἑτέρων λαμβάνοντα ὠφελεῖν, οὐ καὶ τοῦτο μέγα τεκμήριον ἐγκρατείας χρημάτων; εἰ γὰρ ἐπώλει τὰς χάριτας ἢ μισθοῦ εὐεργέτει, οὐδεὶς ἂν 4 οὐδὲν ὀφείλειν αὐτῷ ἐνόμισεν· ἀλλ' οἱ προῖκα εὖ πεπον-15 θότες, οὗτοι ἀεὶ ἡδέως ὑπηρετοῦσι τῷ εὐεργέτῃ, καὶ διότι εὖ ἔπαθον καὶ διότι προεπιστεύθησαν ἄξιοι εἶναι παρακαταθήκην χάριτος φυλάττειν. ὅστις δ' ᾑρεῖτο καὶ σὺν τῷ 5 γενναίῳ μειονεκτεῖν ἢ σὺν τῷ ἀδίκῳ πλέον ἔχειν, πῶς οὗτος οὐκ ἂν πολὺ τὴν αἰσχροκέρδειαν ἀποφεύγοι; ἐκεῖνος 20 τοίνυν κριθεὶς ὑπὸ τῆς πόλεως ἅπαντα ἔχειν τὰ Ἄγιδος τὰ ἡμίσεα τοῖς ἀπὸ μητρὸς αὐτῷ ὁμογόνοις μετέδωκεν, ὅτι πενομένους αὐτοὺς ἑώρα. ὡς δὲ ταῦτα ἀληθῆ πᾶσα μάρτυς ἡ τῶν Λακεδαιμονίων πόλις. διδόντος δ' αὐτῷ πάμπολλα 6 δῶρα Τιθραύστου, εἰ ἀπέλθοι ἐκ τῆς χώρας, ἀπεκρίνατο 25 ὁ Ἀγησίλαος· Ὦ Τιθραύστα, νομίζεται παρ' ἡμῖν τῷ ἄρχοντι κάλλιον εἶναι τὴν στρατιὰν ἢ ἑαυτὸν πλουτίζειν, καὶ παρὰ τῶν πολεμίων λάφυρα μᾶλλον πειρᾶσθαι ἢ δῶρα λαμβάνειν.

V Ἀλλὰ μὴν καὶ ὅσαι γε ἡδοναὶ πολλῶν κρατοῦσιν ἀνθρώ-30 πων, ποίας οἶδέ τις Ἀγησίλαον ἡττηθέντα; ὃς μέθης μὲν

12 τοῦτο καὶ M 13 εὐηργέτει M 14 ὀφείλειν a : ὠφελεῖν A M 17 τῷ Reuchlin : αὐτῷ codd. 18 τῷ ἀδίκῳ Reuchlin : αὐτῷ ἀδίκῳ codd. : αὐτῷ τῷ δικαίῳ Reiske, coll. c. xi. 8 19 οὕτως A αἰσχροκερδίᾳν A 30 ποίαις A M

ἀποσχέσθαι ὁμοίως ᾤετο χρῆναι καὶ λαιμαργίας, σίτων δ'
ὑπὲρ καιρὸν ὁμοίως [ὡς] καὶ ἁμαρτίας. διμοιρίαν γε μὴν
λαμβάνων ἐν ταῖς θοίναις οὐχ ὅπως ἀμφοτέραις ἐχρῆτο,
ἀλλὰ διαπέμπων οὐδετέραν αὑτῷ κατέλειπε, νομίζων βασιλεῖ
τοῦτο διπλασιασθῆναι οὐχὶ πλησμονῆς ἕνεκα, ἀλλ' ὅπως 5
2 ἔχοι καὶ τούτῳ τιμᾶν εἴ τινα βούλοιτο. οὐ μὴν ὕπνῳ γε
δεσπότῃ ἀλλ' ἀρχομένῳ ὑπὸ τῶν πράξεων ἐχρῆτο, καὶ
εὐνήν γε εἰ μὴ τῶν συνόντων φαυλοτάτην ἔχοι, αἰδούμενος
οὐκ ἄδηλος ἦν· ἡγεῖτο γὰρ ἄρχοντι προσήκειν οὐ μαλακίᾳ
3 ἀλλὰ καρτερίᾳ τῶν ἰδιωτῶν περιεῖναι. τάδε μέντοι πλεον- 10
εκτῶν οὐκ ᾐσχύνετο, ἐν μὲν τῷ θέρει τοῦ ἡλίου, ἐν δὲ τῷ
χειμῶνι τοῦ ψύχους· καὶ μὴν εἴ ποτε μοχθῆσαι στρατιᾷ
συμβαίη, ἑκὼν ἐπόνει παρὰ τοὺς ἄλλους, νομίζων πάντα
τὰ τοιαῦτα παραμυθίαν εἶναι τοῖς στρατιώταις. ὡς δὲ συν-
ελόντι εἰπεῖν, Ἀγησίλαος πονῶν μὲν ἠγάλλετο, ῥᾳστώνην 15
4 δὲ πάμπαν οὐ προσίετο. περί γε μὴν ἀφροδισίων ἐγκρα-
τείας αὐτοῦ ἆρ' οὐχὶ εἰ μή του ἄλλου ἀλλὰ θαύματος ἕνεκα
ἄξιον μνησθῆναι; τὸ μὲν γὰρ ὧν μὴ ἐπεθύμησεν ἀπέχεσθαι
ἀνθρώπινον ἄν τις φαίη εἶναι· τὸ δὲ Μεγαβάτου τοῦ Σπιθρι-
δάτου παιδὸς ἐρασθέντα ὥσπερ ἂν τοῦ καλλίστου ἡ σφοδρο- 20
τάτη φύσις ἐρασθείη, ἔπειτα, ἡνίκα ἐπιχωρίου ὄντος τοῖς
Πέρσαις φιλεῖν οὓς ἂν τιμῶσιν ἐπεχείρησε καὶ ὁ Μεγαβάτης
φιλῆσαι τὸν Ἀγησίλαον, διαμάχεσθαι ἀνὰ κράτος τὸ μὴ
φιληθῆναι, ἆρ' οὐ τοῦτό γε ἤδη τὸ σωφρόνημα καὶ δαιμό-
5 νιον; ἐπεὶ δὲ ὥσπερ ἀτιμασθῆναι νομίσας ὁ Μεγαβάτης 25
τοῦ λοιποῦ οὐκέτι φιλεῖν ἐπειρᾶτο, προσφέρει τινὶ λόγον
τῶν ἑταίρων ὁ Ἀγησίλαος πείθειν τὸν Μεγαβάτην πάλιν
τιμᾶν αὐτόν. ἐρομένου δὲ τοῦ ἑταίρου, ἢν πεισθῇ ὁ Μεγα-

1 λαιμαργίας] μανίας Athen. xiv, p. 613 (*ingenti flagitio* Philelphus) 2 ὡς cum Athen. om. Zeune ἁμαρτίας] ἀργίας Athen. (*impudentia* Philelphus) 3 ὅπως Reiske : οὕτως A M : οὗτος m 4 οὐδετέραν m : οὐδετέροις codd. αὐτῷ κατέλιπε codd. : corr. Reuchlin 5 τοῦτο det. : τούτῳ A M 16 προσίαιτο A 18 ἀντέχεσθαι A 23 τὸ] τῷ A : τοῦ det. : corr. Weiske 24 ἆρα A 24–25 δαιμόνιον] λίαν μανικόν codd. : corr. Schneider : Thalheim *Comm.* I. i. 9 conferri iubet 25-28 ὁ . . . πεισθῇ om. M 28 αὐτόν det. : ἑαυτόν A

βάτης, εἰ φιλήσει, ἐνταῦθα διασιωπήσας ὁ Ἀγησίλαος εἶπεν· Οὐ τὼ σιώ, οὐδ᾽ εἰ μέλλοιμί γε αὐτίκα μάλα κάλλιστός τε καὶ ἰσχυρότατος καὶ τάχιστος ἀνθρώπων ἔσεσθαι· μάχεσθαί γε μέντοι πάλιν τὴν αὐτὴν μάχην ὄμνυμι πάντας 5 θεοὺς ἦ μὴν μᾶλλον βούλεσθαι ἢ πάντα μοι ὅσα ὁρῶ χρυσᾶ γενέσθαι. 6 καὶ ὅ τι μὲν δὴ ὑπολαμβάνουσί τινες ταῦτα οὐκ ἀγνοῶ· ἐγὼ μέντοι δοκῶ εἰδέναι ὅτι πολὺ πλέονες τῶν πολεμίων ἢ τῶν τοιούτων δύνανται κρατεῖν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὀλίγων εἰδότων πολλοῖς ἔξεστιν ἀπιστεῖν· τὰ δὲ πάντες ἐπι-10 στάμεθα ὅτι ἥκιστα μὲν οἱ ἐπιφανέστατοι τῶν ἀνθρώπων λανθάνουσιν ὅ τι ἂν ποιῶσιν· Ἀγησίλαον δέ τι πράξαντα [μὲν] τοιοῦτον οὔτε ἰδὼν πώποτε οὐδεὶς ἀνήγγειλεν οὔτε εἰκάζων πιστὰ ἂν ἔδοξε λέγειν. 7 καὶ γὰρ εἰς οἰκίαν μὲν οὐδεμίαν ἰδίᾳ ἐν ἀποδημίᾳ κατήγετο, ἀεὶ δὲ ⟨ἦν⟩ ἢ ἐν ἱερῷ, 15 ἔνθα δὴ ἀδύνατον τὰ τοιαῦτα πράττειν, ἢ ἐν φανερῷ, μάρτυρας τοὺς πάντων ὀφθαλμοὺς τῆς σωφροσύνης ποιούμενος. εἰ δ᾽ ἐγὼ ταῦτα ψεύδομαι ἀντία τῆς Ἑλλάδος ἐπισταμένης ἐκεῖνον μὲν οὐδὲν ἐπαινῶ, ἐμαυτὸν δὲ ψέγω.

VI Ἀνδρείας γε μὴν οὐκ ἀφανῆ τεκμήριά μοι δοκεῖ παρα-20 σχέσθαι ὑφιστάμενος μὲν ἀεὶ πολεμεῖν πρὸς τοὺς ἰσχυροτάτους τῶν ἐχθρῶν τῇ τε πόλει καὶ τῇ Ἑλλάδι, ἐν δὲ τοῖς πρὸς τούτους ἀγῶσι πρῶτον [μὲν] ἑαυτὸν τάττων. 2 ἔνθα γε μὴν ἠθέλησαν αὐτῷ οἱ πολέμιοι μάχην συνάψαι, οὐ φόβῳ τρεψάμενος νίκης ἔτυχεν, ἀλλὰ μάχῃ ἀντιτύπῳ κρατήσας 25 τρόπαιον ἐστήσατο, ἀθάνατα μὲν τῆς ἑαυτοῦ ἀρετῆς μνημεῖα καταλιπών, σαφῆ δὲ καὶ αὐτὸς σημεῖα ἀπενεγκάμενος τοῦ θυμῷ μάχεσθαι· ὥστ᾽ οὐκ ἀκούοντας ἀλλ᾽ ὁρῶντας ἐξῆν αὐτοῦ τὴν ψυχὴν δοκιμάζειν. 3 τρόπαια μὴν Ἀγησιλάου οὐχ ὅσα ἐστήσατο ἀλλ᾽ ὅσα ἐστρατεύσατο δίκαιον νομίζειν.

2 οὐτωσί A : οὑτωσί cet. : corr. Dind. 5 ἦ μὴν] ἢ M χρύσεα codd. 7 πολλοὶ A ; cf. *Inst.* VIII. iii. 11 9 ἃ δὲ M : τάδε δὲ b 12 μὲν del. Reiske 14 ἰδίαν A ἦν add. Stephanus : διῆγεν Reiske 22 τούτοις A μὲν del. Dind. : ἀεὶ Leoncl. 23 δόλῳ cit. Thalheim 28 αὐτῷ M

μεῖον μὲν γὰρ οὐδὲν ἐκράτει ὅτε οὐκ ἤθελον αὐτῷ οἱ πολέμιοι μάχεσθαι, ἀκινδυνότερον δὲ καὶ συμφορώτερον τῇ τε πόλει καὶ τοῖς συμμάχοις· καὶ ἐν τοῖς ἀγῶσι δὲ οὐδὲν ἧττον τοὺς ἀκονιτὶ ἢ τοὺς διὰ μάχης νικῶντας στεφανοῦσι.

4 Τήν γε μὴν σοφίαν αὐτοῦ ποῖαι τῶν ἐκείνου πράξεων οὐκ 5 ἐπιδεικνύουσιν; ὃς τῇ μὲν πατρίδι οὕτως ἐχρῆτο ὥστε μάλιστα πειθόμενος . . . ⟨τοῖς δ'⟩ ἑταίροις πρόθυμος ὢν ἀπροφασίστους τοὺς φίλους ἐκέκτητο· τοὺς δέ γε στρατιώτας ἅμα πειθομένους καὶ φιλοῦντας αὐτὸν παρεῖχε. καίτοι πῶς ἂν ἰσχυροτέρα γένοιτο φάλαγξ ἢ διὰ τὸ μὲν πείθεσθαι εὔτακτος 10 οὖσα, διὰ δὲ τὸ φιλεῖν τὸν ἄρχοντα πιστῶς παροῦσα;

5 τούς γε μὴν πολεμίους εἶχε ψέγειν μὲν οὐ δυναμένους, μισεῖν δὲ ἀναγκαζομένους. τοὺς γὰρ συμμάχους ἀεὶ πλέον ἔχειν αὐτῶν ἐμηχανᾶτο, ἐξαπατῶν μὲν ὅπου καιρὸς εἴη, φθάνων δὲ ὅπου τάχους δέοι, λήθων δὲ ὅπου τοῦτο συμφέροι, 15 πάντα δὲ τἀναντία πρὸς τοὺς πολεμίους ἢ πρὸς τοὺς φίλους

6 ἐπιτηδεύων. καὶ γὰρ νυκτὶ μὲν ὅσαπερ ἡμέρᾳ ἐχρῆτο, ἡμέρᾳ δὲ ὅσαπερ νυκτί, πολλάκις ἄδηλος γιγνόμενος ὅπου τε εἴη καὶ ὅποι ἴοι καὶ ὅ τι ποιήσοι. ὥστε καὶ τὰ ἐχυρὰ ἀνώχυρα τοῖς ἐχθροῖς καθίστη, τὰ μὲν παριών, τὰ δὲ ὑπερ- 20

7 βαίνων, τὰ δὲ κλέπτων. ὁπότε γε μὴν πορεύοιτο εἰδὼς ὅτι ἐξείη τοῖς πολεμίοις μάχεσθαι, εἰ βούλοιντο, συντεταγμένον μὲν οὕτως ἦγε τὸ στράτευμα ὡς ἂν ἐπικουρεῖν μάλιστα ἑαυτῷ δύναιτο, ἡσύχως δ' ὥσπερ ἂν παρθένος ἡ σωφρονεστάτη προβαίνοι, νομίζων ἐν τῷ τοιούτῳ τὸ [τε] ἀτρεμὲς καὶ 25 ἀνεκπληκτότατον καὶ ἀθορυβητότατον καὶ ἀναμαρτητότατον

8 καὶ δυσεπιβουλευτότατον εἶναι. τοιγαροῦν τοιαῦτα ποιῶν τοῖς μὲν πολεμίοις δεινὸς ἦν, τοῖς δὲ φίλοις θάρρος καὶ ῥώμην ἐνεποίει. ὥστε ἀκαταφρόνητος μὲν ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν

1 ὅτι codd. : corr. Reuchlin 7 lac. stat. Weiske qui ἴσχυε πλεῖστον add. ex Plut. *Ages.* 4 : fort. τοὺς πολίτας εἶχε πειθομένους, τοῖς δ'; cf. c. vii. 2 et ll. 8–9 ἑτέροις M : ἑταίροις δὲ Reuchlin 8 post στρατιώτας participium requirit Schneider 19 ὅπου codd. : corr. Dind. 20 περιιὼν Nitsche 24 ἑαυτοῖς δύναιντο Aristid. 6. 4 25 τε del. H Sauppe 28 φίλοις det. : φιλίοις A M

διετέλεσεν, ἀζήμιος δ' ὑπὸ τῶν πολιτῶν, ἄμεμπτος δ' ὑπὸ τῶν φίλων, πολυεραστότατος δὲ καὶ πολυεπαινετώτατος ὑπὸ πάντων ἀνθρώπων.

VII

Ὡς γε μὴν φιλόπολις ἦν καθ' ἓν μὲν ἕκαστον μακρὸν ἂν 5 εἴη γράφειν· οἴομαι γὰρ οὐδὲν εἶναι τῶν πεπραγμένων αὐτῷ ὅ τι οὐκ εἰς τοῦτο συντείνει. ὡς δ' ἐν βραχεῖ εἰπεῖν, ἅπαντες ἐπιστάμεθα ὅτι Ἀγησίλαος, ὅπου ᾤετο τὴν πατρίδα τι ὠφελήσειν, οὐ πόνων ὑφίετο, οὐ κινδύνων ἀφίστατο, οὐ χρημάτων ἐφείδετο, οὐ σῶμα, οὐ γῆρας προὐφασίζετο, ἀλλὰ 10 καὶ βασιλέως ἀγαθοῦ τοῦτο ἔργον ἐνόμιζε, τὸ τοὺς ἀρχομένους ὡς πλεῖστα ἀγαθὰ ποιεῖν. 2 ἐν τοῖς μεγίστοις δὲ ὠφελήμασι τῆς πατρίδος καὶ τόδε ἐγὼ τίθημι αὐτοῦ, ὅτι δυνατώτατος ὢν ἐν τῇ πόλει φανερὸς ἦν μάλιστα τοῖς νόμοις λατρεύων. τίς γὰρ ἂν ἠθέλησεν ἀπειθεῖν ὁρῶν τὸν 15 βασιλέα πειθόμενον; τίς δ' ἂν ἡγούμενος μειονεκτεῖν νεώτερόν τι ἐπεχείρησε ποιεῖν εἰδὼς τὸν βασιλέα νομίμως καὶ τὸ κρατεῖσθαι φέροντα; 3 ὃς καὶ πρὸς τοὺς διαφόρους ἐν τῇ πόλει ὥσπερ πατὴρ πρὸς παῖδας προσεφέρετο. ἐλοιδορεῖτο μὲν γὰρ ἐπὶ τοῖς ἁμαρτήμασιν, ἐτίμα δ' εἴ τι καλὸν πράτ-20 τοιεν, παρίστατο δ' εἴ τις συμφορὰ συμβαίνοι, ἐχθρὸν μὲν οὐδένα ἡγούμενος πολίτην, ἐπαινεῖν δὲ πάντας ἐθέλων, σῴζεσθαι δὲ πάντας κέρδος νομίζων, ζημίαν δὲ τιθεὶς εἰ καὶ ὁ μικροῦ ἄξιος ἀπόλοιτο· εἰ δ' ἐν τοῖς νόμοις ἠρεμοῦντες διαμένοιεν, δῆλος ἦν εὐδαίμονα μὲν αἰεὶ ἔσεσθαι τὴν πατρίδα 25 λογιζόμενος, ἰσχυρὰν δὲ τότε ὅταν οἱ Ἕλληνες σωφρονῶσιν. 4 εἴ γε μὴν αὖ καλὸν Ἕλληνα ὄντα φιλέλληνα εἶναι, τίνα τις οἶδεν ἄλλον στρατηγὸν ἢ πόλιν οὐκ ἐθέλοντα αἱρεῖν, ὅταν οἴηται πορθήσειν, ἢ συμφορὰν νομίζοντα τὸ νικᾶν ἐν τῷ πρὸς Ἕλληνας πολέμῳ; 5 ἐκεῖνος τοίνυν, ἀγγελίας μὲν 30 ἐλθούσης αὐτῷ ὡς ἐν τῇ ⟨ἐν⟩ Κορίνθῳ μάχῃ ὀκτὼ μὲν

2 *πολυεπαινετώτατος* cit. auct. ap. *Oxy. Pap.* VII, p. 93 22 *κέρδους* A 30 *ἐν* add. Priscian xviii. 180

Λακεδαιμονίων, ἐγγὺς δὲ μύριοι τεθναῖεν ⟨τῶν πολεμίων⟩, οὐκ ἐφησθεὶς φανερὸς ἐγένετο, ἀλλ' εἶπεν ἄρα· Φεῦ ⟨σου⟩, ὦ Ἑλλάς, ὁπότε οἱ νῦν τεθνηκότες ἱκανοὶ ἦσαν ζῶντες νικᾶν
6 *μαχόμενοι πάντας τοὺς βαρβάρους. Κορινθίων γε μὴν τῶν φευγόντων λεγόντων ὅτι ἐνδιδοῖτο αὐτοῖς ἡ πόλις, καὶ* 5 *μηχανὰς ἐπιδεικνύντων αἷς πάντως ἤλπιζον ⟨ἂν⟩ ἑλεῖν τὰ τείχη, οὐκ ἤθελε προσβάλλειν, λέγων ὅτι οὐκ ἀνδραποδίζεσθαι δέοι Ἑλληνίδας πόλεις ἀλλὰ σωφρονίζειν. εἰ δὲ τοὺς ἁμαρτάνοντας, ἔφη, ἡμῶν αὐτῶν ἀφανιοῦμεν, ὁρᾶν χρὴ*
7 *μὴ οὐδ' ἕξομεν μεθ' ὅτου τῶν βαρβάρων κρατήσομεν. εἰ* 10 *δ' αὖ καλὸν καὶ μισοπέρσην εἶναι, ὅτι καὶ ὁ πάλαι ἐξεστράτευσεν ὡς δουλωσόμενος τὴν Ἑλλάδα καὶ ὁ νῦν συμμαχεῖ μὲν τούτοις μεθ' ὁποτέρων ἂν οἴηται μείζω βλάψειν, δωρεῖται δ' ἐκείνοις οὓς ἂν νομίζῃ λαβόντας πλεῖστα κακὰ τοὺς Ἕλληνας ποιήσειν, εἰρήνην δὲ συμπράττει ἐξ ἧς ἂν* 15 *ἡγῆται μάλιστα ἡμᾶς ἀλλήλοις πολεμήσειν, ὁρῶσι μὲν οὖν ἅπαντες ταῦτα· ἐπεμελήθη δὲ τίς ἄλλος πώποτε πλὴν Ἀγησίλαος ἢ ὅπως φῦλόν τι ἀποστήσεται τοῦ Πέρσου ἢ ὅπως τὸ ἀποστὰν μὴ ἀπόληται ἢ τὸ παράπαν ὡς καὶ βασιλεὺς κακὰ ἔχων μὴ δυνήσεται τοῖς Ἕλλησι πράγματα παρ-* 20 *έχειν; ὃς καὶ πολεμούσης τῆς πατρίδος πρὸς Ἕλληνας ὅμως τοῦ κοινοῦ ἀγαθοῦ τῇ Ἑλλάδι οὐκ ἠμέλησεν, ἀλλ' ἐξέπλευσεν ὅ τι δύναιτο κακὸν ποιήσων τὸν βάρβαρον.*

VIII *Ἀλλὰ μὴν ἄξιόν γε αὐτοῦ καὶ τὸ εὔχαρι μὴ σιωπᾶσθαι· ᾧ γε ὑπαρχούσης μὲν τιμῆς, παρούσης δὲ δυνάμεως, πρὸς* 25 *δὲ τούτοις βασιλείας, καὶ ταύτης οὐκ ἐπιβουλευομένης ἀλλ' ἀγαπωμένης, τὸ μὲν μεγάλαυχον οὐκ εἶδέ τις, τὸ δὲ φιλόστοργον καὶ θεραπευτικὸν τῶν φίλων καὶ μὴ ζητῶν κατενόη-*

1 *μυρίων* Priscian l. c. *τεθνᾶσι* Priscian *τῶν πολεμίων* ex *Hell.* add. Leoncl. : habent *Hell.* IV. iii. 1, Plut. *Ages.* 16, Priscian l.c. ; cf. Nep. *Ages.* 5 : *τῶν ἐναντίων* add. b 2 *σου* Priscian 303 : om. codd. 6 *πάντες* codd. : corr. Reiske *ἂν* add. Richards ; cf. *Inst.* II. iv. 13 12–13 *συμμαχεῖ μὲν* Reuchlin : *συμμαχεῖν ἐν* codd. 15 *συμπράττειν* codd. : corr. Victorius 16 *μάλιστ' ἂν* codd. : corr. Dind. 19 *ἀπολεῖται* fort. recte Dind., sed cf. *Conv.* viii. 25 25 *ᾧ* a (Ha) cet. : *ὅς* A (B

σεν ἄν. καὶ μὴν μετεῖχε μὲν ἥδιστα παιδικῶν λόγων, συνεσπούδαζε δὲ πᾶν ὅ τι δέοι φίλοις. διὰ δὲ τὸ εὔελπις καὶ εὔθυμος καὶ ἀεὶ ἱλαρὸς εἶναι πολλοὺς ἐποίει μὴ τοῦ διαπράξασθαί τι μόνον ἕνεκα πλησιάζειν, ἀλλὰ καὶ τοῦ ἥδιον διημερεύειν. 2
5 ἥκιστα δ' ὢν οἷος μεγαληγορεῖν ὅμως τῶν ἐπαινούντων αὑτοὺς οὐ βαρέως ἤκουεν, ἡγούμενος βλάπτειν οὐδὲν αὐτούς, ὑπισχνεῖσθαι δὲ ἄνδρας ἀγαθοὺς ἔσεσθαι. ἀλλὰ μὴν καὶ τῇ μεγαλογνωμοσύνῃ γε ὡς εὐκαίρως ἐχρῆτο οὐ παραλειπτέον. 3
ἐκεῖνος γὰρ ὅτ' ἦλθεν αὐτῷ ἐπιστολὴ παρὰ βασιλέως, ἣν ὁ
10 μετὰ Καλλία τοῦ Λακεδαιμονίου Πέρσης ἤνεγκε, περὶ ξενίας τε καὶ φιλίας [αὐτῷ], ταύτην μὲν οὐκ ἐδέξατο, τῷ δὲ φέροντι εἶπεν ἀπαγγεῖλαι βασιλεῖ ὡς ἰδίᾳ μὲν πρὸς αὐτὸν οὐδὲν δέοι ἐπιστολὰς πέμπειν, ἢν δὲ φίλος τῇ Λακεδαίμονι καὶ τῇ Ἑλλάδι εὔνους ὢν φαίνηται, ὅτι καὶ αὐτὸς φίλος ἀνὰ κράτος
15 αὐτῷ ἔσοιτο· ἢν μέντοι, ἔφη, ἐπιβουλεύων ἁλίσκηται, μηδ' ἂν πάνυ πολλὰς ἐπιστολὰς δέχωμαι, φίλον ἕξειν με οἰέσθω. ἐγὼ οὖν καὶ τοῦτο ἐπαινῶ Ἀγησιλάου τὸ πρὸς τὸ ἀρέσκειν τοῖς Ἕλλησιν ὑπεριδεῖν τὴν βασιλέως ξενίαν. ἄγαμαι δὲ κἀκεῖνο, ὅτι οὐχ ὁπότερος πλείω τε χρήματα ἔχοι καὶ πλειό- 4
20 νων ἄρχοι, τούτῳ ἡγήσατο μεῖζον φρονητέον εἶναι, ἀλλ' ὁπότερος αὐτός τε ἀμείνων εἴη καὶ ἀμεινόνων ἡγοῖτο. ἐπαινῶ δὲ κἀκεῖνο τῆς προνοίας αὐτοῦ, ὅτι νομίζων ἀγαθὸν [τοὺς] τῇ Ἑλλάδι ἀφίστασθαι τοῦ βασιλέως ὡς πλείστους σατράπας, οὐκ ἐκρατήθη οὔθ' ὑπὸ δώρων οὔθ' ὑπὸ τῆς 5
25 βασιλέως ῥώμης ἐθελήσας ξενωθῆναι αὐτῷ, ἀλλ' ἐφυλάξατο μὴ ἄπιστος γενέσθαι τοῖς ἀφίστασθαι βουλομένοις. ἐκεῖνό γε μὴν αὐτοῦ τίς οὐκ ἂν ἀγασθείη; ὁ μὲν γὰρ Πέρσης, νομίζων, ἢν χρήματα πλεῖστα ἔχῃ, πάνθ' ὑφ' ἑαυτῷ ποιήσεσθαι, διὰ τοῦτο πᾶν μὲν τὸ ἐν ἀνθρώποις χρυσίον, πᾶν δὲ 6

10 καλλία a (Ha); cf. *Hell.* IV. i. 15, Plut. *Ap. Lac.* 188: καλλέα codd. 11 αὐτῷ quod om. Plut. l.c. delendum; cf. *Hell.* IV. i. 29: αὐτοῦ edd. 15 ἔφη om. Plut. 20 ἄρχει codd.: corr. Weiske τοῦτο codd.: corr. Leoncl. 23 τοὺς del. b m 24 prius οὔθ'] οὐχ A (B) 25 ἐθελῆσαι Dind.: ἐθελήσαντος Hutchinson

τὸ ἀργύριον, πάντα δὲ τὰ πολυτελέστατα ἐπειρᾶτο πρὸς ἑαυτὸν ἀθροίζειν. ὁ δὲ οὕτως ἀντεσκευάσατο τὸν οἶκον
7 ὥστε τούτων μηδενὸς προσδεῖσθαι. εἰ δέ τις ταῦτα ἀπιστεῖ, ἰδέτω μὲν οἵα οἰκία ἤρκει αὐτῷ, θεασάσθω δὲ τὰς θύρας αὐτοῦ· εἰκάσειε γὰρ ἄν τις ἔτι ταύτας ἐκείνας εἶναι ἅσπερ 5 Ἀριστόδημος ὁ Ἡρακλέους ὅτε κατῆλθε λαβὼν ἐπεστήσατο· πειράσθω δὲ θεάσασθαι τὴν ἔνδον κατασκευήν, ἐννοησάτω δὲ ὡς ἐθοίναζεν ἐν ταῖς θυσίαις, ἀκουσάτω δὲ ὡς ἐπὶ πολιτικοῦ καννάθρου κατῄει εἰς Ἀμύκλας ⟨ἡ θυγάτηρ αὐτοῦ⟩.
8 τοιγαροῦν οὕτως ἐφαρμόσας τὰς δαπάνας ταῖς προσόδοις 10 οὐδὲν ἠναγκάζετο χρημάτων ἕνεκα ἄδικον πράττειν. καίτοι καλὸν μὲν δοκεῖ εἶναι τείχη ἀνάλωτα κτᾶσθαι ὑπὸ πολεμίων· πολὺ μέντοι ἔγωγε κάλλιον κρίνω τὸ τὴν αὑτοῦ ψυχὴν ἀνάλωτον κατασκευάσαι καὶ ὑπὸ χρημάτων καὶ ὑπὸ ἡδονῶν καὶ ὑπὸ φόβου. 15

IX Ἀλλὰ μὴν ἐρῶ γε ὡς καὶ τὸν τρόπον ὑπεστήσατο τῇ τοῦ Πέρσου ἀλαζονείᾳ. πρῶτον ⟨μὲν⟩ γὰρ ὁ μὲν τῷ σπανίως ὁρᾶσθαι ἐσεμνύνετο, Ἀγησίλαος δὲ τῷ ἀεὶ ἐμφανὴς εἶναι ἠγάλλετο, νομίζων αἰσχρουργίᾳ μὲν τὸ ἀφανίζεσθαι πρέπειν, τῷ δὲ εἰς κάλλος βίῳ τὸ φῶς μᾶλλον κόσμον παρέχειν. 20
2 ἔπειτα δὲ ὁ μὲν τῷ δυσπρόσοδος εἶναι ἐσεμνύνετο, ὁ δὲ τῷ πᾶσιν εὐπρόσοδος εἶναι ἔχαιρε· καὶ ὁ μὲν ἡβρύνετο τῷ βραδέως διαπράττειν, ὁ δὲ τότε μάλιστα ἔχαιρεν ὁπότε τάχιστα
3 τυχόντας ὧν δέοιντο ἀποπέμποι. ἀλλὰ μὴν καὶ τὴν εὐπάθειαν ὅσῳ ῥᾴονα καὶ εὐπορωτέραν Ἀγησίλαος ἐπετήδευσεν 25 ἄξιον καται·οῆσαι. τῷ μὲν γὰρ Πέρσῃ πᾶσαν γῆν περιέρχονται μαστεύοντες τί ἂν ἡδέως πίοι, μυρίοι δὲ τεχνῶνται τί ἂν ἡδέως φάγοι· ὅπως γε μὴν καταδάρθοι οὐδ᾽ ἂν εἴποι τις ὅσα πραγματεύονται. Ἀγησίλαος δὲ διὰ τὸ φιλόπονος

2 κατεσκευάσατο cit. Schneider 3 τούτων b: τοῦτον codd. 4 θεάσθω codd.: corr. Reuchlin 9 κανάθρου codd.; cf. Didymi frag. ed. M Schmidt, p. 76 ἡ θυγάτηρ αὐτοῦ ex Plut. *Ages.* 19 add. Casaubon 12 ἵστασθαι Reiske 17 μὲν add. *Paris.* 1642 24 ἀποπέμπειν A (B): δύναιτο ἀποπέμπειν cit. Thalheim 27 μυρία Kaibel

εἶναι πᾶν μὲν τὸ παρὸν ἡδέως ἔπινε, πᾶν δὲ τὸ συντυχὸν ἡδέως ἤσθιεν· εἰς δὲ τὸ ἀσμένως κοιμηθῆναι πᾶς τόπος ἱκανὸς ἦν αὐτῷ. καὶ ταῦτα οὐ μόνον πράττων ἔχαιρεν, 4 ἀλλὰ καὶ ἐνθυμούμενος ἠγάλλετο ὅτι αὐτὸς μὲν ἐν μέσαις
5 ταῖς εὐφροσύναις ἀναστρέφοιτο, τὸν δὲ βάρβαρον ἑώρα, εἰ μέλλοι ἀλύπως βιώσεσθαι, συνελκυστέον αὐτῷ [ταῖς] ἀπὸ περάτων τῆς γῆς τὰ τέρψοντα. ηὔφραινε δὲ αὐτὸν καὶ τάδε, 5 ὅτι αὐτὸς μὲν ᾔδει τῇ τῶν θεῶν κατασκευῇ δυνάμενος ἀλύπως χρῆσθαι, τὸν δὲ ἑώρα φεύγοντα μὲν θάλπη, φεύγοντα δὲ
10 ψύχη, δι᾽ ἀσθένειαν ψυχῆς, οὐκ ἀνδρῶν ἀγαθῶν ἀλλὰ θηρίων τῶν ἀσθενεστάτων βίον μιμούμενον. ἐκεῖνό γε μὴν πῶς οὐ 6 καλὸν καὶ μεγαλογνῶμον, τὸ αὐτὸν μὲν ἀνδρὸς ἔργοις καὶ κτήμασι κοσμεῖν τὸν ἑαυτοῦ οἶκον, κύνας τε πολλοὺς θηρευτὰς καὶ ἵππους πολεμιστηρίους τρέφοντα, Κυνίσκαν
15 δὲ ἀδελφὴν οὖσαν πεῖσαι ἁρματοτροφεῖν καὶ ἐπιδεῖξαι νικώσης αὐτῆς ὅτι τὸ θρέμμα τοῦτο οὐκ ἀνδραγαθίας ἀλλὰ πλούτου ἐπίδειγμά ἐστι; τόδε γε μὴν πῶς οὐ σαφῶς πρὸς 7 τὸ γενναῖον ἔγνω, ὅτι ἅρματι μὲν νικήσας τοὺς ἰδιώτας οὐδὲν ὀνομαστότερος ἂν [εἴη] γένοιτο, εἰ δὲ φίλην μὲν πάντων
20 μάλιστα τὴν πόλιν ἔχοι, πλείστους δὲ φίλους καὶ ἀρίστους ἀνὰ πᾶσαν τὴν γῆν κεκτῇτο, νικῴη δὲ τὴν μὲν πατρίδα καὶ τοὺς ἑταίρους εὐεργετῶν, τοὺς δὲ ἀντιπάλους τιμωρούμενος, ὅτι οὕτως ἂν εἴη νικηφόρος τῶν καλλίστων καὶ μεγαλοπρεπεστάτων ἀγωνισμάτων καὶ ὀνομαστότατος καὶ ζῶν καὶ
25 τελευτήσας γένοιτ᾽ ἄν;

Ἐγὼ μὲν οὖν τοιαῦτα ἐπαινῶ Ἀγησίλαον. ταῦτα γὰρ **X** οὐχ ὥσπερ εἰ θησαυρῷ τις ἐντύχοι, πλουσιώτερος μὲν ἂν εἴη, οἰκονομικώτερος δὲ οὐδὲν ἄν, καὶ εἰ νόσου δὲ πολεμίοις ἐμπεσούσης κρατήσειεν, εὐτυχέστερος μὲν ἂν εἴη, στρατηγι-
30 κώτερος δὲ οὐδὲν ἄν· ὁ δὲ καρτερίᾳ μὲν πρωτεύων ἔνθα πονεῖν καιρός, ἀλκῇ δὲ ὅπου ἀνδρείας ἀγών, γνώμῃ δὲ

6 *ταῖς* del. B 7 *εὔφραινε* A 18 *οὐδὲν* b : *οὐδὲ* codd. 19 *εἴη* del. B 21 *κέκτηται* codd. : corr. Stephanus 26 ante *τοιαῦτα* add. *τὰ* Reuchlin 28 *οὐδὲν ἄν* M et *Paris.* 1642 : *ἄν* om. A

ὅπου βουλῇς ἔργον, οὗτος ἔμοιγε δοκεῖ δικαίως ἀνὴρ ἀγαθὸς
2 παντελῶς ἂν νομίζεσθαι. εἰ δὲ καλὸν εὕρημα ἀνθρώποις
στάθμη καὶ κανὼν πρὸς τὸ ὀρθὰ ἐργάζεσθαι, καλὸν ἄν μοι
δοκεῖ [εἶναι] ἡ Ἀγησιλάου ἀρετὴ παράδειγμα γενέσθαι τοῖς
ἀνδραγαθίαν ἀσκεῖν βουλομένοις. τίς γὰρ ἂν ἢ θεοσε- 5
βῆ μιμούμενος ἀνόσιος γένοιτο ἢ δίκαιον ἄδικος ἢ σώφρονα
ὑβριστὴς ἢ ἐγκρατῆ ἀκρατής; καὶ γὰρ δὴ οὐχ οὕτως ἐπὶ τῷ
ἄλλων βασιλεύειν ὡς ἐπὶ τῷ ἑαυτοῦ ἄρχειν ἐμεγαλύνετο,
οὐδ' ἐπὶ τῷ πρὸς τοὺς πολεμίους ἀλλ' ἐπὶ τῷ πρὸς πᾶσαν
3 ἀρετὴν ἡγεῖσθαι τοῖς πολίταις. ἀλλὰ γὰρ μὴ ὅτι τετελευ- 10
τηκὼς ἐπαινεῖται τούτου ἕνεκα θρῆνόν τις τοῦτον τὸν λόγον
νομισάτω, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ἐγκώμιον. πρῶτον μὲν γὰρ
ἅπερ ζῶν ἤκουε ταὐτὰ καὶ νῦν λέγεται περὶ αὐτοῦ· ἔπειτα
δὲ τί καὶ πλέον θρήνου ἄπεστιν ἢ βίος τε εὐκλεὴς καὶ
θάνατος ὡραῖος; ἐγκωμίων δὲ τί ἀξιώτερον ἢ νῖκαί τε αἱ 15
4 κάλλισται καὶ ἔργα τὰ πλείστου ἄξια; δικαίως δ' ἂν ἐκεῖνός
γε μακαρίζοιτο ὃς εὐθὺς μὲν ἐκ παιδὸς ἐρασθεὶς τοῦ εὐκλεὴς
γενέσθαι ἔτυχε τούτου μάλιστα τῶν καθ' ἑαυτόν· φιλοτι-
μότατος δὲ πεφυκὼς ἀήττητος διετέλεσεν, ἐπεὶ βασιλεὺς
ἐγένετο. ἀφικόμενος δὲ ἐπὶ τὸ μήκιστον ἀνθρωπίνου αἰῶνος 20
ἀναμάρτητος ἐτελεύτησε καὶ περὶ τούτους ὧν ἡγεῖτο καὶ
πρὸς ἐκείνους οἷς ἐπολέμει.

XI Βούλομαι δὲ καὶ ἐν κεφαλαίοις ἐπανελθεῖν τὴν ἀρετὴν
αὐτοῦ, ὡς ἂν ὁ ἔπαινος εὐμνημονεστέρως ἔχῃ. Ἀγησίλαος
ἱερὰ μὲν καὶ τὰ ἐν τοῖς πολεμίοις ἐσέβετο, ἡγούμενος τοὺς 25
θεοὺς οὐχ ἧττον ἐν τῇ πολεμίᾳ χρῆναι ἢ ἐν τῇ φιλίᾳ συμ-
μάχους ποιεῖσθαι· ἱκέτας δὲ θεῶν οὐδὲ ἐχθροὺς ἐβιάζετο,
νομίζων ἄλογον εἶναι τοὺς μὲν ἐξ ἱερῶν κλέπτοντας ἱερο-
σύλους καλεῖν, τοὺς δὲ βωμῶν ἱκέτας ἀποσπῶντας εὐσεβεῖς
2 ἡγεῖσθαι. ἐκεῖνός γε μὴν ὑμνῶν οὔποτ' ἔληγεν ὡς τοὺς 30
θεοὺς οἴοιτο οὐδὲν ἧττον ὁσίοις ἔργοις ἢ ἁγνοῖς ἱεροῖς

3 ὀρθὰ Valckenaer et fort. A pr.: ἀγαθὰ (sed ἀγαθ in mac.) A 4 εἶναι del. Stephanus 13 τοῦτα codd.: corr. Richards 25 μὲν ἱερὰ codd.: corr. Reuchlin

ἥδεσθαι. ἀλλὰ μὴν καὶ ὁπότε εὐτυχοίη, οὐκ ἀνθρώπων ὑπερεφρόνει, ἀλλὰ θεοῖς χάριν ᾔδει. καὶ θαρρῶν πλείονα ἔθυεν ἢ ὀκνῶν ηὔχετο. εἴθιστο δὲ φοβούμενος μὲν ἱλαρὸς φαίνεσθαι, εὐτυχῶν δὲ πρᾷος εἶναι. τῶν γε μὴν φίλων οὐ 3
5 τοὺς δυνατωτάτους ἀλλὰ τοὺς προθυμοτάτους μάλιστα ἠσπάζετο. ἐμίσει οὐκ εἴ τις κακῶς πάσχων ἠμύνετο, ἀλλ' εἴ τις εὐεργετούμενος ἀχάριστος φαίνοιτο. ἔχαιρε δὲ τοὺς μὲν αἰσχροκερδεῖς πένητας ὁρῶν, τοὺς δὲ δικαίους πλουσίους ποιῶν, βουλόμενος τὴν δικαιοσύνην τῆς ἀδικίας κερδαλεω-
10 τέραν καθιστάναι. ἤσκει δὲ ἐξομιλεῖν μὲν παντοδαποῖς, 4 χρῆσθαι δὲ τοῖς ἀγαθοῖς. ὁπότε δὲ ψεγόντων ἢ ἐπαινούντων τινὰς ἀκούοι, οὐχ ἧττον ᾤετο καταμανθάνειν ⟨τοὺς⟩ τῶν λεγόντων τρόπους ἢ περὶ ὧν λέγοιεν. καὶ τοὺς μὲν ὑπὸ φίλων ἐξαπατωμένους οὐκ ἔψεγε, τοὺς δὲ ὑπὸ πολεμίων
15 πάμπαν κατεμέμφετο, καὶ τὸ μὲν ἀπιστοῦντας ἐξαπατᾶν σοφὸν ἔκρινε, τὸ δὲ πιστεύοντας ἀνόσιον. ἐπαινούμενος δὲ 5 ἔχαιρεν ὑπὸ τῶν καὶ ψέγειν ἐθελόντων τὰ μὴ ἀρεστά, καὶ τῶν παρρησιαζομένων οὐδένα ἤχθραινε, τοὺς δὲ κρυψίνους ὥσπερ ἐνέδρας ἐφυλάττετο. τούς γε μὴν διαβόλους μᾶλλον
20 ἢ τοὺς κλέπτας ἐμίσει, μείζω ζημίαν ἡγούμενος φίλων ἢ χρημάτων στερίσκεσθαι. καὶ τὰς μὲν τῶν ἰδιωτῶν ἁμαρτίας 6 πρᾴως ἔφερε, τὰς δὲ τῶν ἀρχόντων μεγάλας ἦγε, κρίνων τοὺς μὲν ὀλίγα, τοὺς δὲ πολλὰ κακῶς διατιθέναι. τῇ δὲ βασιλείᾳ προσήκειν ἐνόμιζεν οὐ ῥᾳδιουργίαν ἀλλὰ καλο-
25 κἀγαθίαν. καὶ τοῦ μὲν σώματος εἰκόνα στήσασθαι ἀπέ- 7 σχετο, πολλῶν αὐτῷ τοῦτο δωρεῖσθαι θελόντων, τῆς δὲ ψυχῆς οὐδέποτε ἐπαύετο μνημεῖα διαπονούμενος, ἡγούμενος τὸ μὲν ἀνδριαντοποιῶν, τὸ δὲ αὑτοῦ ἔργον εἶναι, καὶ τὸ μὲν πλουσίων, τὸ δὲ τῶν ἀγαθῶν. χρήμασί γε μὴν οὐ μόνον δικαίως ἀλλὰ 8
30 καὶ ἐλευθερίως ἐχρῆτο, τῷ μὲν δικαίῳ ἀρκεῖν ἡγούμενος τὸ

3 ἔθυσεν A 10 μὲν om. A 12 ᾤετο δεῖν Plut. *Ap. Lac.* 208 τοὺς ex Plut. add. Reuchlin 18 κρυψινόους codd.: corr. Dind. 25 στήσεσθαι codd.: corr. Stephanus 28 αὐτοῦ A

ἐᾶν τὰ ἀλλότρια, τῷ δὲ ἐλευθερίῳ καὶ τῶν ἑαυτοῦ προσωφελητέον εἶναι. αἰεὶ δὲ δεισιδαίμων ἦν, νομίζων τοὺς μὲν καλῶς ζῶντας οὔπω εὐδαίμονας, τοὺς δὲ εὐκλεῶς τετελευτη-
9 κότας ἤδη μακαρίους. μείζω δὲ συμφορὰν ἔκρινε τὸ γιγνώσκοντα ἢ ἀγνοοῦντα ἀμελεῖν τῶν ἀγαθῶν. δόξης δὲ οὐδεμιᾶς 5 ἤρα ἧς οὐκ ἐξεπόνει τὰ ἴδια. μετ' ὀλίγων δέ μοι ἐδόκει ἀνθρώπων οὐ καρτερίαν τὴν ἀρετὴν ἀλλ' εὐπάθειαν νομίζειν· ἐπαινούμενος γοῦν ἔχαιρε μᾶλλον ἢ χρήματα κτώμενος. ἀλλὰ μὴν ἀνδρείαν γε τὸ πλέον μετ' εὐβουλίας ἢ μετὰ κινδύνων
10 ἐπεδείκνυτο, καὶ σοφίαν ἔργῳ μᾶλλον ἢ λόγοις ἤσκει. πρᾳό- 10 τατός γε μὴν φίλοις ὢν ἐχθροῖς φοβερώτατος ἦν· καὶ πόνοις μάλιστα ἀντέχων ἑταίροις ἥδιστα ὑπεῖκε, καλῶν ἔργων μᾶλλον ἢ τῶν καλῶν σωμάτων ἐπιθυμῶν. ἔν γε μὴν ταῖς εὐπραξίαις σωφρονεῖν ἐπιστάμενος ἐν τοῖς δεινοῖς εὐθαρσὴς
11 ἐδύνατο εἶναι. καὶ τὸ εὔχαρι οὐ σκώμμασιν ἀλλὰ τρόπῳ 15 ἐπετήδευε, καὶ τῷ μεγαλόφρονι οὐ σὺν ὕβρει ἀλλὰ σὺν γνώμῃ ἐχρῆτο· τῶν γοῦν ὑπεραύχων καταφρονῶν τῶν μετρίων ταπεινότερος ἦν. καὶ γὰρ ἐκαλλωπίζετο τῇ μὲν ἀμφὶ τὸ σῶμα φαυλότητι, τῷ δ' ἀμφὶ τὸ στράτευμα κόσμῳ ⟨καὶ⟩ τῷ μὲν αὐτὸς ὡς ἐλαχίστων δεῖσθαι, τῷ δὲ τοὺς φίλους ὡς 20
12 πλεῖστα ὠφελεῖν. πρὸς δὲ τούτοις βαρύτατος μὲν ἀνταγωνιστὴς ἦν, κουφότατος δὲ κρατήσας· ἐχθροῖς μὲν δυσεξαπάτητος, φίλοις δὲ εὐπαραπειστότατος. αἰεὶ δὲ τιθεὶς τὰ τῶν φίλων ἀσφαλῶς αἰεὶ ἀμαυροῦν τὰ τῶν πολεμίων ἔργον εἶχεν.
13 ἐκεῖνον οἱ μὲν συγγενεῖς φιλοκηδεμόνα ἐκάλουν, οἱ δὲ χρώ- 25 μενοι ἀπροφάσιστον, οἱ δ' ὑπουργήσαντές τι μνήμονα, οἱ δ' ἀδικούμενοι ἐπίκουρον, οἵ γε μὴν συγκινδυνεύοντες μετὰ θεοὺς σωτῆρα.

14 Δοκεῖ δ' ἔμοιγε καὶ τόδε μόνος ἀνθρώπων ἐπιδεῖξαι, ὅτι ἡ

1 κἀκ Richards 5–6 δόξης δ' οὐδεμιᾶς ἤρα ἧς οὐκ ἐξεπονεῖτο sine τὰ ἴδια Stob. *Fl.* 29. 71 10 λόγοις b: λόγος A: λόγῳ a cet. 12 ἑταίραις ἥκιστα Voigtländer 16 τῷ μεγαλόφρονι *Laur.* 55. 22: τὸ μεγαλόφρον cet. 19–20 καὶ τῷ μὲν Weiske: τῷ δ' codd. 23 εὐπαραπιστότατος codd.: corr. Reuchlin

μὲν τοῦ σώματος ἰσχὺς γηράσκει, ἡ δὲ τῆς ψυχῆς ῥώμη τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν ἀγήρατός ἐστιν. ἐκεῖνος γοῦν οὐκ ἀπεῖπε μεγάλην καὶ καλὴν ἐφιέμενος ⟨δόξαν, ἔστε⟩ τὸ σῶμα φέρειν ἐδύνατο τὴν τῆς ψυχῆς αὐτοῦ ῥώμην. 15 *τοιγαροῦν ποίας οὐ* 5 *νεότητος κρεῖττον τὸ ἐκείνου γῆρας ἐφάνη; τίς μὲν γὰρ τοῖς ἐχθροῖς ἀκμάζων οὕτω φοβερὸς ἦν ὡς Ἀγησίλαος τὸ μήκιστον τοῦ αἰῶνος ἔχων; τίνος δ᾽ ἐκποδὼν γενομένου μᾶλλον ἥσθησαν οἱ πολέμιοι ἢ Ἀγησιλάου καίπερ γηραιοῦ τελευτήσαντος; τίς δὲ συμμάχοις θάρσος παρέσχεν ὅσον Ἀγησίλαος,* 10 *καίπερ ἤδη πρὸς τῷ στόματι τοῦ βίου ὤν; τίνα δὲ νέον οἱ φίλοι πλέον ἐπόθησαν ἢ Ἀγησίλαον γηραιὸν ἀποθανόντα;* 16 *οὕτω δὲ τελέως ὁ ἀνὴρ τῇ πατρίδι ὠφέλιμος ὢν διεγένετο ὡς καὶ τετελευτηκὼς ἤδη ἔτι μεγαλείως ὠφελῶν τὴν πόλιν εἰς τὴν ἀίδιον οἴκησιν κατηγάγετο, μνημεῖα μὲν τῆς ἑαυτοῦ* 15 *ἀρετῆς ἀνὰ πᾶσαν τὴν γῆν κτησάμενος, τῆς δὲ βασιλικῆς ταφῆς ἐν τῇ πατρίδι τυχών.*

3 *μεγάλην καὶ καλὴν* codd. (per compend. A); cf. Eur. *Rhes.* 46 post *ἐφιέμενος* lac. est in A (B Ha) circ. 6 litt.: *δόξαν εἰ καὶ μὴ* Victorius: *δόξαν ἕως καὶ* Reiske, quod recepit Thalheim *ἐπικτώμενος* pro *ἐφιέμενος* scribens: post *ἐφιέμενος* add. *καὶ* b 4–5 *ποίας . . . γῆρας* = Stob. *Fl.* 117. 6 (v, p. 1056 Hense) 4–11 *ποίας . . . ἀποθανόντα* = Plut. *ποίας γὰρ νεότητος οὐ* Stob. et Plut. 10 *πρὸς τὸ τέρμα* Plut., unde *πρὸς τῷ τέρματι* Hutchinson *τίνα δὲ νέον οἱ* ex Plut. Hutchinson: *τί δὲ νέοι* codd. 15 *στησάμενος* Richards

DE REPVBLICA LACEDAEMONIORVM

PRAEFATIO

Recte monuit Kalinka codicum eorundem rationem nequaquam eandem esse in omnibus Xenophontis libellis. De codicibus A B C M vide sis quae ad Hieronem praefatus sum. Sed in hoc libello Mutinensis etiam propius ad B quam ad A accedit, ita ut ex ipso B descriptus esse multis sit visus, id quod in Hierone nullo modo fieri potuit cum quod B omisit habeat C ii. 4 *καὶ τὸ κακοδαιμονεῖν*. Hic quoque exstant nonnulla in Mutinensi solo quae vere videntur tradita esse vel coniecta: *αἰσχουργίαν* v. 6, *οὐδὲν* xi. 6, *ἀλλὰ προθέουσιν* xi. 10. Perpauca habet cum Stobaeo communia contra A: *εὐγενείᾳ* i. 6 manifesto errore, *ἀντ'* iv. 4, *πεπερακόσιν* iv. 7.

Paucis tantum locis altera manu correctus est A: B cum in Hierone et Agesilao semper, quod sciam, primam manum A sequatur, hic constanter cum altera manu facit (*ἑκάστοις* ii. 2; *ὄρθια δὴ εὖ βαίνειν* et *ἀναθορεῖν* ii. 3; *κάλων* ii. 9).

M ab A ortum esse negavit Pierleoni. Cum Stobaeo habet nihil fere commune praeter *ἐνόμισε(ν)* ii. 4 et *κρεῖττ(σσ)ον* x. 3.

Hoc opusculum a Xenophonte non esse abiudicandum hodie, opinor, constat inter omnes.

SIGLA

A = Vaticanus 1335
B = Vaticanus 1950
C = Mutinensis 145
M = Marcianus 511
a etc. = A etc. *man. rec.*
det. = codd. deteriorum unus pluresve

Opusculum politicum c. a. 378 A. C. compositum

ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΙΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑ

Ἀλλ' ἐγὼ ἐννοήσας ποτὲ ὡς ἡ Σπάρτη τῶν ὀλιγανθρω- I
ποτάτων πόλεων οὖσα δυνατωτάτη τε καὶ ὀνομαστοτάτη ἐν
τῇ Ἑλλάδι ἐφάνη, ἐθαύμασα ὅτῳ ποτὲ τρόπῳ τοῦτ' ἐγένετο·
ἐπεὶ μέντοι κατενόησα τὰ ἐπιτηδεύματα τῶν Σπαρτιατῶν,
5 οὐκέτι ἐθαύμαζον. Λυκοῦργον μέντοι τὸν θέντα αὐτοῖς 2
τοὺς νόμους, οἷς πειθόμενοι ηὐδαιμόνησαν, τοῦτον καὶ
θαυμάζω καὶ εἰς τὰ ἔσχατα [μάλα] σοφὸν ἡγοῦμαι. ἐκεῖνος
γὰρ οὐ μιμησάμενος τὰς ἄλλας πόλεις, ἀλλὰ καὶ ἐναντία
γνοὺς ταῖς πλείσταις, προέχουσαν εὐδαιμονίᾳ τὴν πατρίδα
10 ἐπέδειξεν.

Αὐτίκα γὰρ περὶ τεκνοποιίας, ἵνα ἐξ ἀρχῆς ἄρξωμαι, οἱ 3
μὲν ἄλλοι τὰς μελλούσας τίκτειν καὶ καλῶς δοκούσας κόρας
παιδεύεσθαι καὶ σίτῳ ᾗ ἀνυστὸν μετριωτάτῳ τρέφουσι καὶ
ὄψῳ ᾗ δυνατὸν μικροτάτῳ· οἴνου γε μὴν ἢ πάμπαν ἀπεχο-
15 μένας ἢ ὑδαρεῖ χρωμένας διάγουσιν. ὥσπερ δὲ οἱ πολλοὶ
τῶν τὰς τέχνας ἐχόντων ἑδραῖοί εἰσιν, οὕτω καὶ τὰς κόρας
οἱ ἄλλοι Ἕλληνες ἠρεμιζούσας ἐριουργεῖν ἀξιοῦσι. τὰς
μὲν οὖν οὕτω τρεφομένας πῶς χρὴ προσδοκῆσαι μεγαλεῖον
ἄν τι γεννῆσαι; ὁ δὲ Λυκοῦργος ἐσθῆτας μὲν καὶ δούλας 4
20 παρέχειν ἱκανὰς ἡγήσατο εἶναι, ταῖς δ' ἐλευθέραις μέγιστον
νομίσας εἶναι τὴν τεκνοποιίαν πρῶτον μὲν σωμασκεῖν ἔταξεν
οὐδὲν ἧττον τὸ θῆλυ τοῦ ἄρρενος φύλου· ἔπειτα δὲ δρόμου
καὶ ἰσχύος, ὥσπερ καὶ τοῖς ἀνδράσιν, οὕτω καὶ ταῖς θηλείαις
ἀγῶνας πρὸς ἀλλήλας ἐποίησε, νομίζων ἐξ ἀμφοτέρων

Tit. Λακώνων pro Λακεδαιμονίων Pollux vi. 142 al. 7 μάλα om. det., del. Saupe 10 ἀπέδειξεν det. 18 οὖν om. M
§ 4–c. 2 § 8 ὁ . . . τιμωροῦνται = Stob. *Fl.* 44. 23 (iv, p. 140 Hense)
19 τὰς δούλας Cobet 23 καὶ post ὥσπερ om. Stob. 24 ἀγῶνα C

5 ἰσχυρῶν καὶ τὰ ἔκγονα ἐρρωμενέστερα γίγνεσθαι. ἐπεί
γε μὴν γυνὴ πρὸς ἄνδρα ἔλθοι, ὁρῶν τοὺς ἄλλους τὸν πρῶ-
τον τοῦ χρόνου ἀμέτρως ταῖς γυναιξὶ συνόντας, καὶ τούτου
τἀναντία ἔγνω· ἔθηκε γὰρ αἰδεῖσθαι μὲν εἰσιόντα ὀφθῆναι,
αἰδεῖσθαι δ' ἐξιόντα. οὕτω δὲ συνόντων ποθεινοτέρως μὲν 5
ἀνάγκη σφῶν αὐτῶν ἔχειν, ἐρρωμενέστερα δὲ γίγνεσθαι, εἴ
τι βλάστοι οὕτω, μᾶλλον ἢ εἰ διάκοροι ἀλλήλων εἶεν.
6 πρὸς δὲ τούτοις καὶ ἀποπαύσας τοῦ ὁπότε βούλοιντο ἕκα-
στοι γυναῖκα ἄγεσθαι, ἔταξεν ἐν ἀκμαῖς τῶν σωμάτων τοὺς
γάμους ποιεῖσθαι, καὶ τοῦτο συμφέρον τῇ εὐγονίᾳ νομίζων. 10
7 εἴ γε μέντοι συμβαίη γεραιῷ νέαν ἔχειν, ὁρῶν τοὺς τηλι-
κούτους φυλάττοντας μάλιστα τὰς γυναῖκας, τἀναντία καὶ
τούτου ἐνόμισε· τῷ γὰρ πρεσβύτῃ ἐποίησεν, ὁποίου ἀνδρὸς
σῶμά τε καὶ ψυχὴν ἀγασθείη, τοῦτον ἐπαγαγομένῳ τεκνο-
8 ποιήσασθαι. εἰ δέ τις αὖ γυναικὶ μὲν συνοικεῖν μὴ 15
βούλοιτο, τέκνων δὲ ἀξιολόγων ἐπιθυμοίη, καὶ τοῦτο νόμι-
μον ἐποίησεν, ἥντινα [ἂν] εὔτεκνον καὶ γενναίαν ὁρῴη, πεί-
9 σαντα τὸν ἔχοντα ἐκ ταύτης τεκνοποιεῖσθαι. καὶ πολλὰ
μὲν τοιαῦτα συνεχώρει. αἵ τε γὰρ γυναῖκες διττοὺς οἴκους
βούλονται κατέχειν, οἵ τε ἄνδρες ἀδελφοὺς τοῖς παισὶ προσ- 20
λαμβάνειν, οἳ τοῦ μὲν γένους καὶ τῆς δυνάμεως κοινω-
10 νοῦσι, τῶν δὲ χρημάτων οὐκ ἀντιποιοῦνται. περὶ μὲν δὴ
τεκνοποιίας οὕτω τἀναντία γνοὺς τοῖς ἄλλοις εἴ τι διαφέ-
ροντας καὶ κατὰ μέγεθος καὶ κατ' ἰσχὺν ἄνδρας τῇ Σπάρτῃ
ἀπετέλεσεν, ὁ βουλόμενος ἐπισκοπείτω. 25

1 ἂν γίγνεσθαι Cobet 3 τούτου A C : τούτους M pr. : τούτοις M corr. 6 ἀνάγκηι A 7 βλάστοι Haase : βλάστοιεν det. : βλάπτοιεν A C M : βλαστάνοιεν Stob. οὕτω μᾶλλον del. Cobet 8 βούλοιτο ἕκαστος cit. Cobet 9 γυναῖκας Stob. 10 εὐγενείᾳ C et Stob. 11 γηραιῷ Dind. 13 τούτοις Stobaei A πρεσβυτάτῳ M νόμιμον ἐποίησεν Stephanus 14 σῶμά τε] καὶ σῶμα Stob. ἐπαγαγομένῳ Dind. : ἐπαγομένῳ A C M : ἀπαγαγομένῳ Stob. : (ἐξῆν . . . εἰσαγαγεῖν Plut. *Lyc.* 15) 15 μὲν om. Stob. 16 τούτῳ C : τούτου M νόμιμον Stob. : νόμον codd. 17 ἂν om. Stob. 19 αἱ μὲν Stob. 20 οἱ δὲ Stob. 20–21 λαμβάνειν Stob. κοινωνήσουσι Stob. 24 κατὰ et κατ' om. Stob. 25 post σκοπείτω ita pergit Stob. βούλομαι δὲ καὶ τὴν παιδείαν σαφηνίσαι. ὁ γὰρ Λυκοῦργος (vid. c. 2. 2)

Ἐγὼ μέντοι, ἐπεὶ καὶ περὶ γενέσεως ἐξήγημαι, βούλομαι II
καὶ τὴν παιδείαν ἑκατέρων σαφηνίσαι. τῶν μὲν τοίνυν
ἄλλων Ἑλλήνων οἱ φάσκοντες κάλλιστα τοὺς υἱεῖς παιδεύειν,
ἐπειδὰν τάχιστα αὐτοῖς οἱ παῖδες τὰ λεγόμενα ξυνιῶσιν,
5 εὐθὺς μὲν ἐπ' αὐτοῖς παιδαγωγοὺς θεράποντας ἐφιστᾶσιν,
εὐθὺς δὲ πέμπουσιν εἰς διδασκάλων μαθησομένους καὶ
γράμματα καὶ μουσικὴν καὶ τὰ ἐν παλαίστρᾳ. πρὸς δὲ
τούτοις τῶν παίδων πόδας μὲν ὑποδήμασιν ἁπαλύνουσι,
σώματα δὲ ἱματίων μεταβολαῖς διαθρύπτουσι· σίτου γε μὴν
10 αὐτοῖς γαστέρα μέτρον νομίζουσιν. ὁ δὲ Λυκοῦργος, ἀντὶ 2
μὲν τοῦ ἰδίᾳ ἕκαστον παιδαγωγοὺς δούλους ἐφιστάναι,
ἄνδρα ἐπέστησε κρατεῖν αὐτῶν ἐξ ὧνπερ αἱ μέγισται ἀρχαὶ
καθίστανται, ὃς δὴ καὶ παιδονόμος καλεῖται, τοῦτον δὲ
κύριον ἐποίησε καὶ ἀθροίζειν τοὺς παῖδας καὶ ἐπισκοποῦντα,
15 εἴ τις ῥᾳδιουργοίη, ἰσχυρῶς κολάζειν. ἔδωκε δ' αὐτῷ καὶ
τῶν ἡβώντων μαστιγοφόρους, ὅπως τιμωροῖεν ὁπότε δέοι,
ὥστε πολλὴν μὲν αἰδῶ, πολλὴν δὲ πειθὼ ἐκεῖ συμπαρεῖναι.
ἀντί γε μὴν τοῦ ἁπαλύνειν τοὺς πόδας ὑποδήμασιν ἔταξεν 3
ἀνυποδησίᾳ κρατύνειν, νομίζων, εἰ τοῦτ' ἀσκήσειαν, πολὺ
20 μὲν ῥᾷον ἂν ὀρθιάδε ἐκβαίνειν, ἀσφαλέστερον δὲ πρανῆ
καταβαίνειν, καὶ πηδῆσαι δὲ καὶ ἀναθορεῖν καὶ δραμεῖν
θᾶττον [ἀνυπόδητον, εἰ ἠσκηκὼς εἴη τοὺς πόδας, ἢ ὑποδεδε-
μένον]. καὶ ἀντί γε τοῦ ἱματίοις διαθρύπτεσθαι ἐνόμιζεν 4
ἑνὶ ἱματίῳ δι' ἔτους προσεθίζεσθαι, νομίζων οὕτως καὶ πρὸς

5 εὐθὺ A M 8 ὑποδήμασιν om. C 10 δέ γε det.
11 ἕκαστον M : ἕκαστος A : ἑκάστοις a B C et Stob. 12 ἄνδρας Stob.
13 ὃ Stob. 14 ἀθροίζειν codd. : καθίζειν Stob. : καταλοχίζειν cit.
Rühl ex Plut. *Lyc.* 16 16 ὁπότε A pr. C : ὅτε A corr. M : ὅτι Stob.
17 ὡς Stob. 19 ἀσκήσαιεν Stob. 20 ἂν ὄρθια δὲ A : ἂν ὄρθια δὴ a B C :
ὀρθιὰ δὲ M : ἀνορθίᾳ Stob. codd. ἐκβαίνειν Stob. : βαίνειν A M : εὖ
βαίνειν a B C 20–21 ἀσφαλέστερον . . . καταβαίνειν om. Stob. 21 δὲ
om. M ἀνθορεῖν A M 22 fort. θᾶττον ἂν δύνασθαι ἀνυπόδετον
A B M : τὸν ἀνυπόδητον Cobet : ἀνυπόδητόν τινα Schenkl 22–23 ἀνυπό-
δητον . . . ὑποδεδεμένον om. Stob. : del. Herwerden τὸν ὑποδεδεμένον
Cobet 23 καὶ ἀντί γε] ἀντὶ δὲ Stob. ἐνόμιζεν A C : ἐνόμισεν M :
ἐνόμισε Stob. 24 ἑνὶ] ἐν C ἑνὶ ἱματίῳ (cf. Plut. *Lyc.* 16)]
δερματίῳ Stob. 24–1 (p. seq.) νομίζων . . . παρεσκευάσθαι om. Stob.

5 ψύχη καὶ πρὸς θάλπη ἄμεινον ἂν παρεσκευάσθαι. σῖτόν
γε μὴν ἔταξε τοσοῦτον ἔχοντα συμβολεύειν τὸν εἴρενα· ὡς
ὑπὸ πλησμονῆς μὲν μήποτε βαρύνεσθαι, τοῦ δὲ ἐνδεεστέρως
διάγειν μὴ ἀπείρως ἔχειν, νομίζων τοὺς οὕτω παιδευομένους
μᾶλλον μὲν ἂν δύνασθαι, εἰ δεήσειεν, ἀσιτήσαντας ἐπιπονῆ- 5
σαι, μᾶλλον δ' ἄν, εἰ παραγγελθείη, ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ σίτου
πλείω χρόνον ἐπιταθῆναι, ἧττον δ' ἂν ὄψου δεῖσθαι, εὐχε-
ρέστερον δὲ πρὸς πᾶν ἔχειν βρῶμα, καὶ ὑγιεινοτέρως δ' ἂν
διάγειν· καὶ εἰς μῆκος ἂν τὴν αὐξάνεσθαι ῥαδινὰ τὰ σώμα-
τα ποιοῦσαν τροφὴν μᾶλλον συλλαμβάνειν ἡγήσατο ἢ τὴν 10
6 διαπλατύνουσαν τῷ σίτῳ. ὡς δὲ μὴ ὑπὸ λιμοῦ ἄγαν αὖ
πιέζοιντο, ἀπραγμόνως μὲν αὐτοῖς οὐκ ἔδωκε λαμβάνειν ὧν
ἂν προσδέωνται, κλέπτειν δ' ἐφῆκεν ἔστιν ἃ τῷ λιμῷ ἐπι-
7 κουροῦντας. καὶ ὡς μὲν οὐκ ἀπορῶν ὅ τι δοίη ἐφῆκεν
αὐτοῖς γε μηχανᾶσθαι τὴν τροφήν, οὐδένα οἶμαι τοῦτο 15
ἀγνοεῖν· δῆλον δ' ὅτι τὸν μέλλοντα κλωπεύειν καὶ νυκτὸς
ἀγρυπνεῖν δεῖ καὶ μεθ' ἡμέραν ἀπατᾶν καὶ ἐνεδρεύειν, καὶ
κατασκόπους δὲ ἑτοιμάζειν τὸν μέλλοντά τι λήψεσθαι.
ταῦτα οὖν δὴ πάντα δῆλον ὅτι μηχανικωτέρους τῶν ἐπιτη-
δείων βουλόμενος τοὺς παῖδας ποιεῖν καὶ πολεμικωτέρους 20
8 οὕτως ἐπαίδευσεν. εἴποι δ' ἂν οὖν τις, τί δῆτα, εἴπερ
τὸ κλέπτειν ἀγαθὸν ἐνόμιζε, πολλὰς πληγὰς ἐπέβαλλε τῷ
ἁλισκομένῳ; ὅτι, φημὶ ἐγώ, καὶ τἆλλα, ὅσα ἄνθρωποι
διδάσκουσι, κολάζουσι τὸν μὴ καλῶς ὑπηρετοῦντα. κἀκεῖνοι

1 παρασκευάσασθαι A C M : corr. Cobet 2 ἔταξε om. Stob. ἔχειν Stob. συμβολεύειν C : συμβολατεύειν cit. Dind. : συμβουλεύειν A M : συνεβούλευεν Stob. τὸν εἴρενα om. Stob. ἄρρενα codd. : corr. Schneider 3 οὔποτε M et Stob. *Paris.* 4–8 νομίζων . . . καὶ om. Stob. 5 ἐπιπονεῖσθαι C 8 δὲ] fort. δ' ἂν πᾶν ἂν Cobet 9 ἂν] δ' ἂν Stob. : γ' ἂν Morus τὴν αὐξάνεσθαι scripsi: αὐξάνεσθαι τὴν codd. et Stob. : αὐξάνεσθαι del. Diels 10 ἡγησάμενος Stob. 11 διαπλάττουσαν Stob. 12-13 ὧν ἂν δέωνται M : ὧν προσδέονται Stob. 13–16 ἔστιν . . . ἀγνοεῖν om. Stob. 15 γε] τὸ Weiske 16 δ' om. B C 18 κατασκοπὰς Herwerden τὸν . . . λήψεσθαι del. Pierleoni 19 δὴ om. Stob., qui δῆλον ὅτι πάντα habet δῆλον ὅτι del. Diels 21 ἐπαίδευεν Stob. 21–22 εἴποι . . . ἐνόμιζε om. Stob. 22 πολλὰς δὲ Stob. ἐπέβαλε C : ἐπέβαλλε A M et Stob. opt.

οὖν τοὺς ἁλισκομένους ὡς κακῶς κλέπτοντας τιμωροῦνται. [καὶ ὡς πλείστους δὴ ἁρπάσαι τυροὺς παρ' Ὀρθίας καλὸν 9 θείς, μαστιγοῦν τούτους ἄλλοις ἐπέταξε, τοῦτο δηλῶσαι καὶ ἐν τούτῳ βουλόμενος ὅτι ἔστιν ὀλίγον χρόνον ἀλγήσαντα 5 πολὺν χρόνον εὐδοκιμοῦντα εὐφραίνεσθαι.] δηλοῦται δὲ ἐν τούτῳ ὅτι καὶ ὅπου τάχους δεῖ ὁ βλακεύων ἐλάχιστα μὲν ὠφελεῖται, πλεῖστα δὲ πράγματα λαμβάνει. ὅπως δὲ 10 μηδ' εἰ ὁ παιδονόμος ἀπέλθοι, ἔρημοί ποτε οἱ παῖδες εἶεν ἄρχοντος, ἐποίησε τὸν ἀεὶ παρόντα τῶν πολιτῶν κύριον 10 εἶναι καὶ ἐπιτάττειν τοῖς παισὶν ὅ τι [ἂν] ἀγαθὸν δοκοίη εἶναι, καὶ κολάζειν, εἴ τι ἁμαρτάνοιεν. τοῦτο δὲ ποιήσας διέπραξε καὶ αἰδημονεστέρους εἶναι τοὺς παῖδας· οὐδὲν γὰρ οὕτως αἰδοῦνται οὔτε παῖδες οὔτε ἄνδρες ὡς τοὺς ἄρχοντας. ὡς δὲ καὶ εἴ ποτε μηδεὶς τύχοι ἀνὴρ παρών, μηδ' ὣς ἔρημοι 11 15 οἱ παῖδες ἄρχοντος εἶεν, ἔθηκε τῆς ἴλης ἑκάστης τὸν τορώτατον τῶν εἰρένων ἄρχειν· ὥστε οὐδέποτε ἐκεῖ οἱ παῖδες ἔρημοι ἄρχοντός εἰσι.

Λεκτέον δέ μοι δοκεῖ εἶναι καὶ περὶ τῶν παιδικῶν 12 ἐρώτων· ἔστι γάρ τι καὶ τοῦτο πρὸς παιδείαν. οἱ μὲν 20 τοίνυν ἄλλοι Ἕλληνες ἢ ὥσπερ Βοιωτοὶ ἀνὴρ καὶ παῖς συζυγέντες ὁμιλοῦσιν, ἢ ὥσπερ Ἠλεῖοι διὰ χαρίτων τῇ ὥρᾳ χρῶνται· εἰσὶ δὲ καὶ οἳ παντάπασι τοῦ διαλέγεσθαι τοὺς ἐραστὰς εἴργουσιν ἀπὸ τῶν παίδων. ὁ δὲ Λυκοῦργος 13 ἐναντία καὶ τούτοις πᾶσι γνούς, εἰ μέν τις αὐτὸς ὢν οἷον 25 δεῖ ἀγασθεὶς ψυχὴν παιδὸς πειρῷτο ἄμεμπτον φίλον ἀποτελέσασθαι καὶ συνεῖναι, ἐπῄνει καὶ καλλίστην παιδείαν

2 παρ' Ὀρθίας ante μαστιγοῦν transpos. Camerarius; cf. Plut. *Lyc.* 17, *Inst. Lac.* p. 239; captorum supplicium et διαμαστίγωσιν annuam in unum conflasse videtur interpolator quidam, nisi in verbis ἁρπάσαι τυροὺς latet mendum (sensum reddant ὡς πλείσταις δὴ ἑρπύσαι αἱματηροὺς) 3 τοῦτο δὲ M : τοῦτο δὴ Castalio 7–11 ὅπως . . . ἁμαρτάνοιεν = Stob. *Fl.* 44 (iv, p. 144 Hense) 8 ποτε post εἰ transpos. Cobet 9 αἰεὶ Stob. 10 ὅ τι] εἴ τι Stob. ἂν om. Stob. 16 ἀρρένων codd. : corr. Cragius 19 τι A C : τοι M 22 fort. τὸ 23 ἀπὸ ante τοῦ (22) transpos. Schneider

ταύτην ἐνόμιζεν· εἰ δέ τις παιδὸς σώματος ὀρεγόμενος φανείη, αἴσχιστον τοῦτο θεὶς ἐποίησεν ἐν Λακεδαίμονι μηδὲν ἧττον ἐραστὰς παιδικῶν ἀπέχεσθαι ἢ γονεῖς παίδων 14 ἢ καὶ ἀδελφοὶ ἀδελφῶν εἰς ἀφροδίσια ἀπέχονται. τὸ μέντοι ταῦτα ἀπιστεῖσθαι ὑπό τινων οὐ θαυμάζω· ἐν πολ- 5 λαῖς γὰρ τῶν πόλεων οἱ νόμοι οὐκ ἐναντιοῦνται ταῖς πρὸς τοὺς παῖδας ἐπιθυμίαις.

Ἡ μὲν δὴ παιδεία εἴρηται ἥ τε Λακωνικὴ καὶ ἡ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων· ἐξ ὁποτέρας δ' αὐτῶν καὶ εὐπειθέστεροι καὶ αἰδημονέστεροι καὶ ὧν δεῖ ἐγκρατέστεροι ἄνδρες ἀπο- 10 τελοῦνται, ὁ βουλόμενος καὶ ταῦτα ἐπισκοπείσθω.

III Ὅταν γε μὴν ἐκ παίδων εἰς τὸ μειρακιοῦσθαι ἐκβαίνωσι, τηνικαῦτα οἱ μὲν ἄλλοι παύουσι μὲν ἀπὸ παιδαγωγῶν, παύουσι δὲ ἀπὸ διδασκάλων, ἄρχουσι δὲ οὐδένες ἔτι αὐτῶν, ἀλλ' αὐτονόμους ἀφιᾶσιν· ὁ δὲ Λυκοῦργος καὶ τούτων 15 2 τἀναντία ἔγνω. καταμαθὼν γὰρ τοῖς τηλικούτοις μέγιστον μὲν φρόνημα ἐμφυόμενον, μάλιστα δὲ ὕβριν ἐπιπολάζουσαν, ἰσχυροτάτας δὲ ἐπιθυμίας τῶν ἡδονῶν παρισταμένας, τηνικαῦτα πλείστους μὲν πόνους αὐτοῖς ἐπέβαλε, πλείστην δὲ 3 ἀσχολίαν ἐμηχανήσατο. ἐπιθεὶς δὲ καὶ εἴ τις ταῦτα φύγοι, 20 μηδενὸς ἔτι τῶν καλῶν τυγχάνειν, ἐποίησε μὴ μόνον τοὺς ἐκ δημοσίου ἀλλὰ καὶ τοὺς κηδομένους ἑκάστων ἐπιμελεῖσθαι, ὡς μὴ ἀποδειλιάσαντες ἀδόκιμοι παντάπασιν ἐν τῇ πόλει 4 γένοιντο. πρὸς δὲ τούτοις τὸ αἰδεῖσθαι ἰσχυρῶς ἐμφῦσαι βουλόμενος αὐτοῖς καὶ ἐν ταῖς ὁδοῖς ἐπέταξεν ἐντὸς μὲν τοῦ 25 ἱματίου τὼ χεῖρε ἔχειν, σιγῇ δὲ πορεύεσθαι, περιβλέπειν δὲ μηδαμοῖ, ἀλλ' αὐτὰ τὰ πρὸ τῶν ποδῶν ὁρᾶν. ἔνθα δὴ

2 ἐν ex ἂν A: ἂν M 3 μηθὲν A M παιδίσκων Haase 5 μὲν ταῦτα cod. *Lips.* μὲν τοιαῦτα A C M: post μὲν add. δὴ C in mg. 12 εἰς τὸ μειρακιοῦσθαι del. Cobet 19 ὑπέβαλε M 22 ἰδίᾳ κηδομένους cit. Dind. 24–9 (p. seq.) πρὸς . . . ἐσπούδασε = Stob. *Fl.* 44 (iv, p. 144 Hense) 24 ἐμφῦσαι Stob.: ἐμφυσιῶσαι A C: ἐμφυῶσαι M 25 ἐπέδειξεν Stob. 26 περιόπτειν Stob., unde περιωπεῖν cit. Diels 27 μηδαμοῖ det.: μηδαμοῦ A C: μηδαμῇ M: μηδαμῶς Stob. τῶν om. Stob.

καὶ δῆλον γεγένηται ὅτι τὸ ἄρρεν φῦλον καὶ εἰς τὸ σωφρονεῖν ἰσχυρότερόν ἐστι [τῶν] τῆς θηλείας φύσεως. ἐκείνων 5 γοῦν ἧττον μὲν ἂν φωνὴν ἀκούσαις ἢ τῶν λιθίνων, ἧττον δ' ἂν ὄμματα [μετα]στρέψαις ἢ τῶν χαλκῶν, αἰδημονεστέ-
5 ρους δ' ἂν αὐτοὺς ἡγήσαιο καὶ αὐτῶν τῶν ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς παρθένων. καὶ ἐπειδὰν εἰς τὸ φιλίτιόν γε ἀφίκωνται, ἀγαπητὸν αὐτῶν καὶ τὸ ἐρωτηθὲν ἀκοῦσαι. καὶ τῶν μὲν αὖ παιδίσκων οὕτως ἐπεμελήθη.

Περί γε μὴν τῶν ἡβώντων πολὺ μάλιστα ἐσπούδασε, IV
10 νομίζων τούτους, εἰ γένοιντο οἵους δεῖ, πλεῖστον ῥέπειν ἐπὶ τὸ ἀγαθὸν τῇ πόλει. ὁρῶν οὖν, οἷς ἂν μάλιστα φιλονικία 2 ἐγγένηται, τούτων καὶ χοροὺς ἀξιακροατοτάτους γιγνομένους καὶ γυμνικοὺς ἀγῶνας ἀξιοθεατοτάτους, ἐνόμιζεν, εἰ καὶ τοὺς ἡβῶντας συμβάλλοι εἰς ἔριν περὶ ἀρετῆς, οὕτως ἂν
15 καὶ τούτους ἐπὶ πλεῖστον ἀφικνεῖσθαι ἀνδραγαθίας. ὡς οὖν τούτους αὖ συνέβαλεν, ἐξηγήσομαι. αἱροῦνται τοίνυν 3 αὐτῶν οἱ ἔφοροι ἐκ τῶν ἀκμαζόντων τρεῖς ἄνδρας· οὗτοι δὲ ἱππαγρέται καλοῦνται. τούτων δ' ἕκαστος ἄνδρας ἑκατὸν καταλέγει, διασαφηνίζων ὅτου ἕνεκα τοὺς μὲν προτιμᾷ, τοὺς
20 δὲ ἀποδοκιμάζει. οἱ οὖν μὴ τυγχάνοντες τῶν καλῶν πολε- 4 μοῦσι τοῖς τε ἀποστείλασιν αὐτοὺς καὶ τοῖς αἱρεθεῖσιν ἀνθ' αὐτῶν καὶ παραφυλάττουσιν ἀλλήλους, ἐάν τι παρὰ τὰ καλὰ νομιζόμενα ῥᾳδιουργῶσι.

Καὶ αὕτη δὴ γίγνεται ἡ θεοφιλεστάτη τε καὶ πολιτικω- 5
25 τάτη ἔρις, ἐν ᾗ ἀποδέδεικται μὲν ἃ δεῖ ποιεῖν τὸν ἀγαθόν,

1 *σῶφρον* Stob. 2 *τῶν* del. Heindorf : *τῆς τῶν* Stob. *θηλειῶν* Stob. 2–6 *ἐκείνων . . . παρθένων* = *de Sublim.* 4. 4 3 *μὲν γοῦν de Sublim.* *ἀκούσαις*] *ἦν ἀκοῦσαι* Stob. 4 *ἂν* om. Stob. *στρέψαις de Sublim.* : *μεταστρέψαις* codd. : *στρεψάντων* Stob. 5 *ὀφθαλμοῖς de Sublim.* et Stob. : *θαλάμοις* codd. 6 *φιδίτιόν* C *γε* om. Stob. 7–8 *καὶ . . . ἐπεμελήθη* om. Stob. 8 *παιδικῶν* codd. : corr. Haase 9 *τῶν ἤδη* Stob. 10 *πλεῖστον ἂν* cit. Richards 11 *φιλονεικία* A C M : corr. det. 13 *ἀξιοθεατωτάτους* A C M : corr. det. 14 *συμβάλοι* M 15 *ἐπὶ* om. C 15–22 *ὡς . . . αὐτῶν* = Stob. *Fl.* 44 (iv, p. 145 Hense) 16 *συνέβαλλεν* Stob. 21 *τε* Stob. : *μὴ* codd. 21–22 *ἀνθ' αὐτῶν* M : *ἀμφ' αὐτῶν* A : *ἀντ' αὐτῶν* C et Stob. 24 *ἡ* del. Hertlein

χωρὶς δ' ἑκάτεροι ἀσκοῦσιν ὅπως ἀεὶ κράτιστοι ἔσονται,
ἐὰν δέ τι δέῃ, καθ' ἕνα ἀρήξουσι τῇ πόλει παντὶ σθένει
6 [ἄν]. ἀνάγκη δ' αὐτοῖς καὶ εὐεξίας ἐπιμελεῖσθαι. καὶ
γὰρ πυκτεύουσι διὰ τὴν ἔριν ὅπου ἂν συμβάλωσι· διαλύειν
μέντοι τοὺς μαχομένους πᾶς ὁ παραγενόμενος κύριος. ἢν 5
δέ τις ἀπειθῇ τῷ διαλύοντι, ἄγει αὐτὸν ὁ παιδονόμος ἐπὶ
τοὺς ἐφόρους· οἱ δὲ ζημιοῦσι μεγαλείως, καθιστάναι βουλό-
μενοι εἰς τὸ μήποτε ὀργὴν τοῦ μὴ πείθεσθαι τοῖς νόμοις
κρατῆσαι.

7 Τοῖς γε μὴν τὴν ἡβητικὴν ἡλικίαν πεπερακόσιν, ἐξ ὧν 10
ἤδη καὶ αἱ μέγισται ἀρχαὶ καθίστανται, οἱ μὲν ἄλλοι
Ἕλληνες ἀφελόντες αὐτῶν τὸ ἰσχύος ἔτι ἐπιμελεῖσθαι
στρατεύεσθαι ὅμως αὐτοῖς ἐπιτάττουσιν, ὁ δὲ Λυκοῦργος
τοῖς τηλικούτοις νόμιμον ἐποίησε κάλλιστον εἶναι τὸ θηρᾶν,
εἰ μή τι δημόσιον κωλύοι, ὅπως δύναιντο καὶ οὗτοι μηδὲν 15
ἧττον τῶν ἡβώντων στρατιωτικοὺς πόνους ὑποφέρειν.

V Ἃ μὲν οὖν ἑκάστῃ ἡλικίᾳ ἐνομοθέτησεν ὁ Λυκοῦργος
ἐπιτηδεύματα σχεδὸν εἴρηται· οἵαν δὲ καὶ πᾶσι δίαιταν
2 κατεσκεύασε, νῦν πειράσομαι διηγεῖσθαι. Λυκοῦργος τοίνυν
παραλαβὼν τοὺς Σπαρτιάτας ὥσπερ τοὺς ἄλλους Ἕλληνας 20
οἴκοι σκηνοῦντας, γνοὺς ἐν τούτοις πλεῖστα ῥᾳδιουργεῖσθαι,
εἰς τὸ φανερὸν ἐξήγαγε τὰ συσκήνια, οὕτως ἡγούμενος ἥκιστ'
3 ἂν παραβαίνεσθαι τὰ προσταττόμενα. καὶ σῖτόν γε ἔταξεν
αὐτοῖς ὡς μήτε ὑπερπληροῦσθαι μήτε ἐνδεεῖς γίγνεσθαι.
πολλὰ δὲ καὶ παράλογα γίγνεται ἀπὸ τῶν ἀγρευομένων· 25
οἱ δὲ πλούσιοι ἔστιν ὅτε καὶ ἄρτον ἀντιπαραβάλλουσιν·

2 ἀρήξουσιν A pr. 3 ἄν del. Stephanus ἀνάγκηι A
4 συμβάλλωσι B C διαλύει A 4–5 διαλύειν . . . κύριος = Stob.
Fl. 44 (iv, p. 146 Hense) 5 παραγιγνόμενος Stob. 7 μεγάλως
M καθεστάναι C 8 εἰς del. Weiske 10–16 τοῖς . . . ὑποφέρειν =
Stob. *Fl.* l. c. 10 πεπερακόσιν C et Stob. : πεπρακόσιν A M 11–13 οἱ
. . . ἐπιτάττουσιν om. Stob. 13 et 14 δὲ et τοῖς τηλικούτοις om. Stob.
15 δύνωνται Stob. 21 τούτῳ Cobet πλεῖστα C m : πλείστους
A M 23 γε Stephanus : τε codd. : δὲ Heindorf 24 ὡς] τοσοῦτον
ὥστε Cobet 25 ἀγρευομένων Athen. iv, p. 141 : ἀργευομένων A C M
26 ἄρτον Canter ex Athenaeo ; vide Steph. *adnot.* : ἀργὸν codd.

ὥστε οὔτε ἔρημός ποτε ἡ τράπεζα βρωτῶν γίγνεται, ἔστ' ἂν
διασκηνῶσιν, οὔτε πολυδάπανος. καὶ μὴν τοῦ πότου ἀπο- 4
παύσας τὰς [οὐκ] ἀναγκαίας πόσεις, αἳ σφάλλουσι μὲν σώ-
ματα, σφάλλουσι δὲ γνώμας, ἐφῆκεν ὁπότε διψῴη ἕκαστος
5 πίνειν, οὕτω νομίζων ἀβλαβέστατόν τε καὶ ἥδιστον ποτὸν
γίγνεσθαι. οὕτω γε μὴν συσκηνούντων πῶς ἄν τις ἢ ὑπὸ
λιχνείας ἢ οἰνοφλυγίας ἢ αὑτὸν ἢ οἶκον διαφθείρειεν; καὶ 5
γὰρ δὴ ἐν μὲν ταῖς ἄλλαις πόλεσιν ὡς τὸ πολὺ οἱ ἥλικες
ἀλλήλοις σύνεισι, μεθ' ὧνπερ καὶ ἐλαχίστη αἰδὼς παρα-
10 γίγνεται· ὁ δὲ Λυκοῦργος ἐν τῇ Σπάρτῃ ἀνέμειξε . . .
παιδεύεσθαι τὰ πολλὰ τοὺς νεωτέρους ὑπὸ τῆς τῶν γεραιτέ-
ρων ἐμπειρίας. καὶ γὰρ δὴ ἐπιχώριον ἐν τοῖς φιλιτίοις 6
λέγεσθαι ὅ τι ἂν καλῶς τις ἐν τῇ πόλει ποιήσῃ· ὥστ' ἐκεῖ
ἥκιστα μὲν ὕβριν, ἥκιστα δὲ παροινίαν, ἥκιστα δὲ αἰσχουργίαν
15 καὶ αἰσχρολογίαν ἐγγίγνεσθαι. ἀγαθά γε μὴν ἀπεργάζεται 7
καὶ τάδε ἡ ἔξω σίτησις· περιπατεῖν τε γὰρ ἀναγκάζονται ἐν
τῇ οἴκαδε ἀφόδῳ, καὶ μὴν τοῦ ὑπὸ οἴνου μὴ σφάλλεσθαι
ἐπιμελεῖσθαι, εἰδότες ὅτι οὐκ ἔνθαπερ ἐδείπνουν καταμενοῦσι
καὶ τῇ ὄρφνῃ ὅσα ἡμέρᾳ χρηστέον· οὐδὲ γὰρ ὑπὸ φανοῦ
20 τὸν ἔτι ἔμφρουρον ἔξεστι πορεύεσθαι.

Καταμαθών γε μὴν ὁ Λυκοῦργος καὶ ὅτι ἀπὸ τῶν σίτων 8
οἱ μὲν διαπονούμενοι εὔχροί τε καὶ εὔσαρκοι καὶ εὔρωστοί
εἰσιν, οἱ δ' ἄπονοι πεφυσημένοι τε καὶ αἰσχροὶ καὶ ἀσθενεῖς
ἀναφαίνονται, οὐδὲ τούτου ἠμέλησεν, ἀλλ' ἐννοῶν ὅτι καὶ
25 ὅταν αὐτός τις τῇ ἑαυτοῦ γνώμῃ φιλοπονῇ, ἀρκούντως τὸ
σῶμα ἔχων ἀναφαίνεται, ἐπέταξε τὸν ἀεὶ πρεσβύτατον ἐν

2 fort. *συσκηνῶσιν* *ποτοῦ* A C M : corr. det. 3 *οὐκ* del. Müller-Strübing 5 fort. *πότον* vel *τὸν πότον* 7 *αὐτὸν* A M 10 lac. indicavit Rühl : *νομίζων* Schenkl : *τὰς ἡλικίας ὥστε* Schneider : *βουλόμενος* Richards 11 *παιδεύεσθαι γὰρ* Gemoll 14 *αἰσχουργίαν* C : *αἰσχρουργίαν* A M 16 *σίτισις* A C M 17 *καὶ μὴ ὑπὸ τοῦ οἴνου σφάλλεσθαι* Herwerden *μὴν* om. C *τοῦ* scripsi : *τὸ* codd. 18 *εἰδότας* codd. : corr. Weiske *καταμένουσι* A C 19 *καὶ* om. C *τῇ δὲ ὄρφνῃ* C *ὅσα*] *ὥσπερ* C 21 ante *σίτων* add. *αὐτῶν* Dobree 22 *εὔχροοι* codd. : corr. Cobet 25 *τὶς* det. : *τι* A C M *ἀρκοῦν* det. *οὐκ ἀρκουντως* Schenkl

τῷ γυμνασίῳ ἑκάστῳ ἐπιμελεῖσθαι ὡς μήποτε †αὐτοὶ ἐλάττους
9 τῶν σιτίων γίγνεσθαι†. καὶ ἐμοὶ μὲν οὐδ' ἐν τούτῳ σφαλῆ-
ναι δοκεῖ. οὐκ ἂν οὖν ῥᾳδίως γέ τις εὕροι Σπαρτιατῶν οὔτε
ὑγιεινοτέρους οὔτε τοῖς σώμασι χρησιμωτέρους· ὁμοίως γὰρ
ἀπό τε τῶν σκελῶν καὶ ἀπὸ χειρῶν καὶ ἀπὸ τραχήλου 5
γυμνάζονται.

VI Ἐναντία γε μὴν ἔγνω καὶ τάδε τοῖς πλείστοις. ἐν μὲν
γὰρ ταῖς ἄλλαις πόλεσι τῶν ἑαυτοῦ ἕκαστος καὶ παίδων καὶ
οἰκετῶν καὶ χρημάτων ἄρχουσιν· ὁ δὲ Λυκοῦργος, κατα-
σκευάσαι βουλόμενος ὡς ἂν μηδὲν βλάπτοντες ἀπολαύοιέν 10
τι οἱ πολῖται ἀλλήλων ἀγαθόν, ἐποίησε παίδων ἕκαστον
2 ὁμοίως τῶν ἑαυτοῦ καὶ τῶν ἀλλοτρίων ἄρχειν. ὅταν δέ
τις εἰδῇ ὅτι οὗτοι πατέρες εἰσὶ τῶν παίδων, ὧν αὐτὸς ἄρχει
ἀνάγκη οὕτως ἄρχειν ὥσπερ ἂν καὶ τῶν ἑαυτοῦ ἄρχεσθαι
βούλοιτο. ἢν δέ τις παῖς ποτε πληγὰς λαβὼν ὑπ' ἄλλου 15
κατείπῃ πρὸς τὸν πατέρα, αἰσχρόν ἐστι μὴ οὐκ ἄλλας
πληγὰς ἐμβάλλειν τῷ υἱεῖ. οὕτω πιστεύουσιν ἀλλήλοις
3 μηδὲν αἰσχρὸν προστάττειν τοῖς παισίν. ἐποίησε δὲ καὶ
οἰκέταις, εἴ τις δεηθείη, χρῆσθαι καὶ τοῖς ἀλλοτρίοις. καὶ
κυνῶν δὲ θηρευτικῶν συνῆψε κοινωνίαν· ὥστε οἱ μὲν 20
δεόμενοι παρακαλοῦσιν ἐπὶ θήραν, ὁ δὲ μὴ αὐτὸς σχολάζων
ἡδέως ἐκπέμπει. καὶ ἵπποις δὲ ὡσαύτως χρῶνται· ὁ γὰρ
ἀσθενήσας ἢ δεηθεὶς ὀχήματος ἤ ταχύ ποι βουληθεὶς
ἀφικέσθαι, ἤν που ἴδῃ ἵππον ὄντα, λαβὼν καὶ χρησάμενος
4 καλῶς ἀποκαθίστησιν. οὐ μὴν οὐδ' ἐκεῖνό γε παρὰ τοῖς 25

1 *ἑκάστων* det. *ὡς μήποτε ἀγυμνάστους τῶν σιτίων γεύεσθαι* cit. H Schenkl: *ὡς μήποτε αὐτοὺς ἔλαττον τῶν σ. γυμνάζεσθαι* Heinrich: alii alia: *αὐτοὶ* del. Sauppe: *αὐτοὺς* C: *πόνους αὐτοὺς* Hug: fort. *πόνους αὐτοῖς* (Richards) 10 *μηθὲν* C 11 *ἀλλήλων οἱ πολῖται* C 11–15 *ἐποίησε . . . βούλοιτο* = Stob. *Fl.* 44 l.c. 13 *οὗτοι*] *τοσοῦτοι* Richards *πατέρες εἰσὶ*] *πάντες κύριοί εἰσι* vel *ἄρχουσι* H Schenkl post *παίδων* lac. stat. Morus: fort. excidit *καὶ τῶν ἑαυτοῦ* 14 *τῶν* Morus: *τὸν* A C M et Stob. 17 *ἐπεμβάλλειν* Cobet *ἀλλήλοις* det.: *ἀλλήλους* A C M 19 *οἰκέταις ὡς ἰδίοις* Brodaeus 21 *αὐτοῖς* C 23 prius *ἢ* del. Köhler *που* codd.: corr. Heindorf 25 *γε* Weiske: *τὸ* codd.

ἄλλοις εἰθισμένον ἐποίησεν ἐπιτηδεύεσθαι. ὅπου γὰρ ἂν ὑπὸ θήρας ὀψισθέντες δεηθῶσι τῶν ἐπιτηδείων, ἢν μὴ συνεσκευασμένοι τύχωσι, καὶ ἐνταῦθα ἔθηκε τοὺς μὲν πεπαμένους καταλείπειν τὰ πεποιημένα, τοὺς δὲ δεομένους 5 ἀνοίξαντας τὰ σήμαντρα, λαβόντας ὅσων ἂν δέωνται σημηναμένους καταλιπεῖν. τοιγαροῦν οὕτως μεταδιδόντες ἀλλήλοις (5) καὶ οἱ τὰ μικρὰ ἔχοντες μετέχουσι πάντων τῶν ἐν τῇ χώρᾳ, ὁπόταν τινὸς δεηθῶσιν.

Ἐναντία γε μὴν καὶ τάδε τοῖς ἄλλοις Ἕλλησι κατέστησεν (VII) 10 ὁ Λυκοῦργος ἐν τῇ Σπάρτῃ νόμιμα. ἐν μὲν γὰρ δήπου ταῖς ἄλλαις πόλεσι πάντες χρηματίζονται ὅσον δύνανται· ὁ μὲν γὰρ γεωργεῖ, ὁ δὲ ναυκληρεῖ, ὁ δ᾽ ἐμπορεύεται, οἱ δὲ καὶ ἀπὸ τεχνῶν τρέφονται· ἐν δὲ τῇ Σπάρτῃ ὁ Λυκοῦργος (2) τοῖς [μὲν] ἐλευθέροις τῶν μὲν ἀμφὶ χρηματισμὸν ἀπεῖπε 15 μηδενὸς ἅπτεσθαι, ὅσα δὲ ἐλευθερίαν ταῖς πόλεσι παρασκευάζει, ταῦτα ἔταξε μόνα ἔργα αὑτῶν νομίζειν. καὶ γὰρ (3) δὴ τί πλοῦτος ἐκεῖ γε σπουδαστέος, ἔνθα ἴσα μὲν φέρειν εἰς τὰ ἐπιτήδεια, ὁμοίως δὲ διαιτᾶσθαι τάξας ἐποίησε μὴ ἡδυπαθείας ἕνεκα χρημάτων ὀρέγεσθαι; ἀλλὰ μὴν οὐδ᾽ 20 ἱματίων γε ἕνεκα χρηματιστέον· οὐ γὰρ ἐσθῆτος πολυτελείᾳ ἀλλὰ σώματος εὐεξίᾳ κοσμοῦνται. οὐδὲ μὴν τοῦ γε εἰς (4) τοὺς συσκήνους ἕνεκα ἔχειν δαπανᾶν χρήματα ἀθροιστέον, ἐπεὶ τὸ τῷ σώματι πονοῦντα ὠφελεῖν τοὺς συνόντας εὐδοξότερον ἐποίησεν ἢ τὸ δαπανῶντα, ἐπιδείξας τὸ μὲν ψυχῆς, 25 τὸ δὲ πλούτου ἔργον. τό γε μὴν ἐξ ἀδίκων χρηματίζεσθαι (5)

1 ἂν om. C   3–4 πεπαυμένους codd. : corr. Zeune   4 κατακλῄειν Herwerden   περιπεποιημένα Schenkl   5–6 αὖθις σημηναμένους vel sim. cit. Richards (*rursum obsignata* Philelphus : τὰ ταμιεῖα σημηνάμενος καταλείπειν Plut. *Inst. Lac.* p. 238 e) :   6 τὰ λοιπὰ καταλιπεῖν Hertlein   οὕτω C M   9 Ἕλλησι om. B C   10 ἐν τῇ Σπάρτῃ om. C   13–17 ἐν . . . σπουδαστέος = Stob. *Fl.* 44 (iv, p. 147 Hense)   14 μὲν om. Stob.   τῶν] τον (sic) A   μὲν om. B C   15 ἐν ταῖς Stob.   16 αὑτῶν C : ἑαυτῶν Stob. : αὐτῶν A M   καὶ] οὐ Stob.   17 δή τι Stob.   ἐσπούδασται Stob.   18 εἰς om. C   22 ἕνεκα del. Weiske   24 δαπανῶντας codd. : corr. Morus   τῆς ψυχῆς C   25 ἀδίκων] ἀλλήλων C

καὶ ἐν τοῖς τοιούτοις διεκώλυσε. πρῶτον μὲν γὰρ νόμισμα τοιοῦτον κατεστήσατο, ὃ δεκάμνων μόνον ἂν εἰς οἰκίαν εἰσελθὸν οὔποτε δεσπότας οὐδὲ οἰκέτας λάθοι· καὶ γὰρ 6 χώρας μεγάλης καὶ ἁμάξης ἀγωγῆς δέοιτ' ἄν. χρυσίον γε μὴν καὶ ἀργύριον ἐρευνᾶται, καὶ ἄν τί που φανῇ, ὁ 5 ἔχων ζημιοῦται. τί οὖν ἂν ἐκεῖ χρηματισμὸς σπουδάζοιτο, ἔνθα ἡ κτῆσις πλείους λύπας ἢ ἡ χρῆσις εὐφροσύνας παρέχει;

VIII Ἀλλὰ γὰρ ὅτι μὲν ἐν Σπάρτῃ μάλιστα πείθονται ταῖς ἀρχαῖς τε καὶ τοῖς νόμοις, ἴσμεν ἅπαντες. ἐγὼ μέντοι οὐδ' 10 ἐγχειρῆσαι οἶμαι πρότερον τὸν Λυκοῦργον ταύτην τὴν εὐταξίαν καθιστάναι πρὶν ὁμογνώμονας ἐποιήσατο τοὺς κρατίστους 2 τῶν ἐν τῇ πόλει. τεκμαίρομαι δὲ ταῦτα, ὅτι ἐν μὲν ταῖς ἄλλαις πόλεσιν οἱ δυνατώτεροι οὐδὲ βούλονται δοκεῖν τὰς ἀρχὰς φοβεῖσθαι, ἀλλὰ νομίζουσι τοῦτο ἀνελεύθερον εἶναι· 15 ἐν δὲ τῇ Σπάρτῃ οἱ κράτιστοι καὶ ὑπέρχονται μάλιστα τὰς ἀρχὰς καὶ τῷ ταπεινοὶ εἶναι μεγαλύνονται καὶ τῷ ὅταν καλῶνται τρέχοντες ἀλλὰ μὴ βαδίζοντες ὑπακούειν, νομίζοντες, ἢν αὐτοὶ κατάρχωσι τοῦ σφόδρα πείθεσθαι, ἕψεσθαι 3 καὶ τοὺς ἄλλους· ὅπερ καὶ γεγένηται. εἰκὸς δὲ καὶ τὴν 20 τῆς ἐφορείας δύναμιν τοὺς αὐτοὺς τούτους συγκατασκευάσαι, ἐπείπερ ἔγνωσαν τὸ πείθεσθαι μέγιστον ἀγαθὸν εἶναι καὶ ἐν πόλει καὶ ἐν στρατιᾷ καὶ ἐν οἴκῳ· ὅσῳ γὰρ μείζω δύναμιν ἔχει ἡ ἀρχή, τοσούτῳ μᾶλλον ἂν ἡγήσαντο αὐτὴν καὶ κατα- 4 πλήξειν τοὺς πολίτας [τοῦ ὑπακούειν]. ἔφοροι οὖν ἱκανοὶ 25 μέν εἰσι ζημιοῦν ὃν ἂν βούλωνται, κύριοι δ' ἐκπράττειν

1 τοιούτοις] περιοίκοις Rühl 2 τοιοῦτο C δέκα μνῶν codd.: corr. Dind. 3 οὔποτε A M: οὔτε C οὐδὲ Schenkl: οὔτε codd. 4 ἀγούσης Cobet; cf. Plut. *Lyc.* 9 8 ἔχει C 11 εὐεξίαν codd.: corr. Dind. 14 οὐδὲ det.: οὔτε A C M 16 οἱ κράτιστοι om. C 20 ὅπερ καὶ] ὅπερ δὴ Pierleoni γίγνεται Wulff 24 ἔχοι Dind. ἂν om. C, del. Schneider, sed ad ἡγήσαντο pertinet et ferri potest post εἰκὸς δὲ ἡγήσαντο C: ἡγήσατο A M αὐτὴν om. C 25 τοῦ] εἰς τὸ Voigtländer τοῦ ὑπακούειν del. Schneider 25–2 (p. seq.) ἔφοροι . . . καταστῆσαι = Stob. *Fl.* 44 (iv, p. 149 Hense) 25 ἱκανοὶ] δυνατοὶ Stob.: κύριοι Cobet 26 εἰσπράττειν A B C: πράττειν Stob.

παραχρῆμα, κύριοι δὲ καὶ ἄρχοντας μεταξὺ [καὶ] καταπαῦσαι
καὶ εἶρξαί γε καὶ περὶ τῆς ψυχῆς εἰς ἀγῶνα καταστῆσαι.
τοσαύτην δὲ ἔχοντες δύναμιν οὐχ ὥσπερ αἱ ἄλλαι πόλεις
ἐῶσι τοὺς αἱρεθέντας ἀεὶ ἄρχειν τὸ ἔτος ὅπως ἂν βούλωνται,
5 ἀλλ' ὥσπερ οἱ τύραννοι καὶ οἱ ἐν τοῖς γυμνικοῖς ἀγῶσιν
ἐπιστάται, ἤν τινα αἰσθάνωνται παρανομοῦντά τι, εὐθὺς
παραχρῆμα κολάζουσι. πολλῶν δὲ καὶ ἄλλων ὄντων 5
μηχανημάτων καλῶν τῷ Λυκούργῳ εἰς τὸ πείθεσθαι τοῖς
νόμοις ἐθέλειν τοὺς πολίτας, ἐν τοῖς καλλίστοις καὶ τοῦτό
10 μοι δοκεῖ εἶναι, ὅτι οὐ πρότερον ἀπέδωκε τῷ πλήθει τοὺς
νόμους πρὶν ἐλθὼν σὺν τοῖς κρατίστοις εἰς Δελφοὺς ἐπήρετο
τὸν θεὸν εἰ λῷον καὶ ἄμεινον εἴη τῇ Σπάρτῃ πειθομένῃ οἷς
αὐτὸς ἔθηκε νόμοις. ἐπεὶ δὲ ἀνεῖλε τῷ παντὶ ἄμεινον εἶναι,
τότε ἀπέδωκεν, οὐ μόνον ἄνομον ἀλλὰ καὶ ἀνόσιον θεὶς τὸ
15 πυθοχρήστοις νόμοις μὴ πείθεσθαι.

IX Ἄξιον δὲ τοῦ Λυκούργου καὶ τόδε ἀγασθῆναι, τὸ κατεργάσασθαι ἐν τῇ πόλει αἱρετώτερον εἶναι τὸν καλὸν θάνατον
ἀντὶ τοῦ αἰσχροῦ βίου· καὶ γὰρ δὴ ἐπισκοπῶν τις ἂν εὕροι
μείους ἀποθνήσκοντας τούτων ⟨ἢ⟩ τῶν ἐκ τοῦ φοβεροῦ
20 ἀποχωρεῖν αἱρουμένων. ὡς τἀληθὲς εἰπεῖν καὶ ἕπεται τῇ 2
ἀρετῇ ⟨τὸ⟩ σῴζεσθαι εἰς τὸν πλείω χρόνον μᾶλλον ἢ τῇ κακίᾳ·
καὶ γὰρ ῥᾴων καὶ ἡδίων καὶ εὐπορωτέρα καὶ ἰσχυροτέρα.
δῆλον δὲ ὅτι καὶ εὔκλεια μάλιστα ἕπεται τῇ ἀρετῇ· καὶ γὰρ
συμμαχεῖν πως πάντες τοῖς ἀγαθοῖς βούλονται. ᾗ μέντοι 3
25 ὥστε ταῦτα γίγνεσθαι ἐμηχανήσατο, καὶ τοῦτο καλὸν μὴ
παραλιπεῖν. ἐκεῖνος τοίνυν σαφῶς παρεσκεύασε τοῖς μὲν

1 καὶ ante καταπαῦσαι om. Stob. 2 γε] τε Stob. 3 τοιαύτην Köhler ἔχοντας Morus 4 ἐρεθέντας Λ ἀεὶ ἄρχειν] διάρχειν Cobet, sed ἀεὶ cum participio iungendum 7–15 πολλῶν . . . πείθεσθαι = Stob. *Fl.* 44 l.c. 7 καὶ ἄλλων] καλῶν Stob. 9 τοῦτό] τό vel τόδε Stobaei codd. 14 θεὶς] δείξας post ἄνομον Stob. 15 μὴ om. C 16–18 ἄξιον . . . βίου = Stob. *Fl.* 44 l.c. 16 κατεργάζεσθαι Stob. 19 τούτων] τῶν καλῶς ἀγωνιζόντων vel simile quid Rühl : fort. τῶν τοῦτον ἢ add. Heindorf 20 ὡς τἀληθὲς det. : ὥστ' ἀληθὲς A M : ὥστε ἀληθὲς C 21 τὸ add. Morus πλεῖον C 23 καὶ ὅτι καὶ B C ἕπεται μάλιστα C

4 ἀγαθοῖς εὐδαιμονίαν, τοῖς δὲ κακοῖς κακοδαιμονίαν. ἐν μὲν γὰρ ταῖς ἄλλαις πόλεσιν, ὁπόταν τις κακὸς γένηται, ἐπίκλησιν μόνον ἔχει κακὸς εἶναι, ἀγοράζει δὲ ἐν τῷ αὐτῷ ὁ κακὸς τἀγαθῷ καὶ κάθηται καὶ γυμνάζεται, ἐὰν βούληται· ἐν δὲ τῇ Λακεδαίμονι πᾶς μὲν ἄν τις αἰσχυνθείη τὸν κακὸν 5 σύσκηνον παραλαβεῖν, πᾶς δ' ἂν ἐν παλαίσματι συγ-5 γυμναστήν. πολλάκις δ' ὁ τοιοῦτος καὶ διαιρουμένων τοὺς ἀντισφαιριοῦντας ἀχώριστος περιγίγνεται, καὶ ἐν χοροῖς δ' εἰς τὰς ἐπονειδίστους χώρας ἀπελαύνεται, καὶ μὴν ἐν ὁδοῖς παραχωρητέον αὐτῷ καὶ ἐν θάκοις καὶ [ἐν] 10 τοῖς νεωτέροις ὑπαναστατέον, καὶ τὰς μὲν προσηκούσας κόρας οἴκοι θρεπτέον, καὶ ταύταις τῆς ἀνανδρίας αἰτίαν ὑφεκτέον, γυναικὸς δὲ κενὴν ἑστίαν [οὐ] περιοπτέον καὶ ἅμα τούτου ζημίαν ἀποτειστέον, λιπαρὸν δὲ οὐ πλανητέον οὐδὲ μιμητέον τοὺς ἀνεγκλήτους, ἢ πληγὰς ὑπὸ τῶν 15 6 ἀμεινόνων ληπτέον. ἐγὼ μὲν δὴ τοιαύτης τοῖς κακοῖς ἀτιμίας ἐπικειμένης οὐδὲν θαυμάζω τὸ προαιρεῖσθαι ἐκεῖ θάνατον ἀντὶ τοῦ οὕτως ἀτίμου τε καὶ ἐπονειδίστου βίου.

X Καλῶς δέ μοι δοκεῖ ὁ Λυκοῦργος νομοθετῆσαι καὶ ᾗ μέχρι γήρως ἀσκοῖτ' ἂν ἀρετή. ἐπὶ γὰρ τῷ τέρματι τοῦ βίου 20 τὴν κρίσιν τῆς γεροντίας προσθεὶς ἐποίησε μηδὲ ἐν τῷ 2 γήρᾳ ἀμελεῖσθαι τὴν καλοκἀγαθίαν. ἀξιάγαστον δ' αὐτοῦ καὶ τὸ ἐπικουρῆσαι τῷ τῶν ἀγαθῶν γήρᾳ· θεὶς γὰρ τοὺς γέροντας κυρίους τοῦ περὶ τῆς ψυχῆς ἀγῶνος διέπραξεν ἐντιμότερον εἶναι τὸ γῆρας τῆς τῶν ἀκμαζόντων ῥώμης. 25 3 εἰκότως δέ τοι καὶ σπουδάζεται οὗτος ὁ ἀγὼν μάλιστα τῶν ἀνθρωπίνων. καλοὶ μὲν γὰρ καὶ οἱ γυμνικοί· ἀλλ' οὗτοι μὲν σωμάτων εἰσίν· ὁ δὲ περὶ τῆς γεροντίας ἀγὼν ψυχῶν

6 *σύσκηνον* om. C *παλαίσμασι* Stephanus in mg. 10 *ἐν* del. Stephanus 11 *ὑπαναστατέον τοῖς νεωτέροις* Heindorf 12 *ἀνδρείας* A C M : corr. det. 13 *οὐ* del. Dind., coll. *Hell.* VI. v. 46 : *οὖσαν* Haase 19–3 (p. seq.) *καλῶς . . . ἀξιοσπουδαστότεροι* = Stob. *Fl.* 44 19 *ὁ* om. Stob. *ᾗ* B C : *ἡ* A : *εἰ* M et Stob. 20 *ἡ ἀρετή* Stob. 21 *προθεὶς* Stob. 26 *τῶν*] *πάντων* Hense 27 *ἀνθρωπίνων* Dind. : *ἀνθρώπων* codd. *καὶ* om. Stob. 28 *εἰσίν* om. Stob. : del. Pierleoni

ἀγαθῶν κρίσιν παρέχει. ὅσῳ οὖν κρείττων ψυχὴ σώματος, τοσούτῳ καὶ οἱ ἀγῶνες οἱ τῶν ψυχῶν ἢ οἱ τῶν σωμάτων ἀξιοσπουδαστότεροι.

Τόδε γε μὴν τοῦ Λυκούργου πῶς οὐ μεγάλως ἄξιον 4
5 ἀγασθῆναι; ὃς ἐπειδὴ κατέμαθεν ὅτι ὅπου οἱ βουλόμενοι ἐπιμελοῦνται τῆς ἀρετῆς οὐχ ἱκανοί εἰσι τὰς πατρίδας αὔξειν, [ἐκεῖνος] ἐν τῇ Σπάρτῃ ἠνάγκασε δημοσίᾳ πάντας πάσας ἀσκεῖν τὰς ἀρετάς. ὥσπερ οὖν [οἱ ἰδιῶται] τῶν ἰδιωτῶν διαφέρουσιν ἀρετῇ οἱ ἀσκοῦντες τῶν ἀμελούντων,
10 οὕτω καὶ ἡ Σπάρτη εἰκότως πασῶν τῶν πόλεων ἀρετῇ διαφέρει, μόνη δημοσίᾳ ἐπιτηδεύουσα τὴν καλοκἀγαθίαν. οὐ γὰρ κἀκεῖνο καλόν, τὸ τῶν ἄλλων πόλεων κολαζουσῶν 5 ἤν τίς τι ἕτερος ἕτερον ἀδικῇ, ἐκεῖνον ζημίας μὴ ἐλάττους ἐπιθεῖναι εἴ τις φανερὸς εἴη ἀμελῶν τοῦ ὡς βέλτιστος
15 εἶναι; ἐνόμιζε γάρ, ὡς ἔοικεν, ὑπὸ μὲν τῶν ἀνδραποδιζομένων τινὰς ἢ ἀποστερούντων τι ἢ κλεπτόντων τοὺς 6 βλαπτομένους μόνον ἀδικεῖσθαι, ὑπὸ δὲ τῶν κακῶν καὶ ἀνάνδρων ὅλας τὰς πόλεις προδίδοσθαι. ὥστε εἰκότως ἔμοιγε δοκεῖ τούτοις μεγίστας ζημίας ἐπιθεῖναι. ἐπέθηκε 7
20 δὲ καὶ τὴν ἀνυπόστατον ἀνάγκην ἀσκεῖν ἅπασαν πολιτικὴν ἀρετήν. τοῖς μὲν γὰρ τὰ νόμιμα ἐκτελοῦσιν ὁμοίως ἅπασι τὴν πόλιν οἰκείαν ἐποίησε, καὶ οὐδὲν ὑπελογίσατο οὔτε σωμάτων οὔτε χρημάτων ἀσθένειαν· εἰ δέ τις ἀποδειλιάσειε τοῦ τὰ νόμιμα διαπονεῖσθαι, τοῦτον ἐκεῖνος ἀπέδειξε μηδὲ
25 νομίζεσθαι ἔτι τῶν ὁμοίων εἶναι. ἀλλὰ γὰρ ὅτι μὲν 8 παλαιότατοι οὗτοι οἱ νόμοι εἰσί, σαφές· ὁ γὰρ Λυκοῦργος κατὰ τοὺς Ἡρακλείδας λέγεται γενέσθαι· οὕτω δὲ παλαιοὶ ὄντες ἔτι καὶ νῦν τοῖς ἄλλοις καινότατοί εἰσι· καὶ γὰρ τὸ

1 *κρεῖττον* M : *κρεῖσσον* Stob. 5 *ὅπου οἱ*] *ἔστιν ὅπου οἱ* Morus : *μόνοι οἱ* Hertlein : *οἱ οἶκοι* Pierleoni : *αὐτοὶ οἱ* Wulff post *βουλόμενοι* add. *μόνοι* Madvig 6 *ἐπιμελοῦνται* Haase : *ἐπιμελεῖσθαι* codd. 7 *ἐκεῖνος* del. Pierleoni 8 *οἱ ἰδιῶται* delevi : *ἰδιῶται ἰδιωτῶν* sine art. Schneider 9 *οἱ ἀσκοῦντες τῶν ἀμελούντων* del. Weiske 13 *κἀκεῖνον* C 14 *φανερῶς* C 24 *ἐκεῖνος* Iacobs : *ἐκεῖ* codd. *μηδὲ* Zeune : *μήτε* codd.

πάντων θαυμαστότατον ἐπαινοῦσι μὲν πάντες τὰ τοιαῦτα ἐπιτηδεύματα, μιμεῖσθαι δὲ αὐτὰ οὐδεμία πόλις ἐθέλει.

XI *Καὶ ταῦτα μὲν δὴ κοινὰ ἀγαθὰ καὶ ἐν εἰρήνῃ καὶ ἐν πολέμῳ· εἰ δέ τις βούλεται καταμαθεῖν ὅ τι καὶ εἰς τὰς στρατείας βέλτιον τῶν ἄλλων ἐμηχανήσατο, ἔξεστι καὶ* 5
2 *τούτων ἀκούειν. πρῶτον μὲν τοίνυν οἱ ἔφοροι προκηρύττουσι τὰ ἔτη εἰς ἃ δεῖ στρατεύεσθαι καὶ ἱππεῦσι καὶ ὁπλίταις, ἔπειτα δὲ καὶ τοῖς χειροτέχναις· ὥστε ὅσοισπερ ἐπὶ πόλεως χρῶνται ἄνθρωποι, πάντων τούτων καὶ ἐπὶ στρατιᾶς οἱ Λακεδαιμόνιοι εὐποροῦσι· καὶ ὅσων δὲ ὀργάνων* 10 *ἡ στρατιὰ κοινῇ δεηθείη ἄν, ἅπαντα τὰ μὲν ἁμάξῃ προστέτακται παρέχειν, τὰ δὲ ὑποζυγίῳ· οὕτω γὰρ ἥκιστ' ἂν τὸ*
3 *ἐλλεῖπον διαλάθοι. εἴς γε μὴν τὸν ἐν τοῖς ὅπλοις ἀγῶνα τοιάδ' ἐμηχανήσατο, στολὴν μὲν ἔχειν φοινικίδα, ταύτην νομίζων ἥκιστα μὲν γυναικείᾳ κοινωνεῖν, πολεμικωτάτην δ'* 15 *εἶναι, καὶ χαλκῆν ἀσπίδα· καὶ γὰρ τάχιστα λαμπρύνεται καὶ σχολαιότατα ῥυπαίνεται. ἐφῆκε δὲ καὶ κομᾶν τοῖς ὑπὲρ τὴν ἡβητικὴν ἡλικίαν, νομίζων οὕτω καὶ μείζους ἂν*
4 *καὶ ἐλευθεριωτέρους καὶ γοργοτέρους φαίνεσθαι. οὕτω γε μὴν κατεσκευασμένων μόρας μὲν διεῖλεν ἓξ καὶ ἱππέων* 20 *καὶ ὁπλιτῶν. ἑκάστη δὲ τῶν ὁπλιτικῶν μορῶν ἔχει πολέμαρχον ἕνα, λοχαγοὺς τέτταρας, πεντηκοντῆρας ὀκτώ, ἐνωμοτάρχους ἑκκαίδεκα. ἐκ δὲ τούτων τῶν μορῶν διὰ παρεγγυήσεως καθίστανται τοτὲ μὲν εἰς . . . ἐνωμοτίας, τοτὲ*
5 *δὲ εἰς τρεῖς, τοτὲ δὲ εἰς ἕξ. ὃ δὲ οἱ πλεῖστοι οἴονται,* 25

5 *στρατιὰς* A C M: corr. det. 10 *ὅσων* Haase ex Philelpho: *ὅσα* codd. *δι'* C 11 *ἅπαντα* Haase ex Philelpho: *ἁπάντων* codd. 13 *ἐκλεῖπον* codd.: corr. Schneider 13–16 *εἴς γε μὴν τὸν ἐν ὅπλοις ἀγῶνα τοιάδε ἐμηχανήσατο, στολὴν μὲν ἔχειν φοινικίδα καὶ χαλκῆν ἀσπίδα* Stob. *Fl.* 44 l.c. 16 *καὶ χαλκῆν ἀσπίδα*, quae in codd. post *φοινικίδα* leguntur, hic esse ponenda vidit Dind. 17–25 *ἐφῆκε . . . ἕξ* = Stob. *Fl.* 44 l.c. 19 *καὶ γοργοτέρους* om. Stob. 21 *ὁπλιτικῶν* Stob.: *πολιτικῶν* codd. et Harpocratio s.v. *μορῶν* *μορῶν ἔχει* Harpocratio: *ἔχει μορῶν* codd.: *ἔχει μοιρῶν* Stob. 22 *πεντηκοντῆρας* A: *πεντηκοστῆρας* M: *πεντηκοστύας* Harpocratio 23 *ἐνωμοτάρχας* A in mg. C et Harpocratio; cf. *Exped.* III. iv. 21 et IV. iii. 26 *μοιρῶν* M: *μερῶν* Stob. 24 et 25 *τότε* ter A M 24 lac. indicavi: fort. *εἰς β' ἔχοντες τὰς ἐνωμοτίας*; cf. *Inst.* VI. iii. 21

πολυπλοκωτάτην εἶναι τὴν ἐν ὅπλοις Λακωνικὴν τάξιν, τὸ
ἐναντιώτατον ὑπειλήφασι τοῦ ὄντος· εἰσὶ μὲν γὰρ ἐν τῇ
Λακωνικῇ τάξει οἱ πρωτοστάται ἄρχοντες, καὶ ὁ στίχος
ἕκαστος πάντ' ἔχων ὅσα δεῖ παρέχεσθαι. οὕτω δὲ ῥᾴδιον 6
5 ταύτην τὴν τάξιν μαθεῖν ὡς ὅστις τοὺς ἀνθρώπους δύναται
γιγνώσκειν οὐδεὶς ἂν ἁμάρτοι· τοῖς μὲν γὰρ ἡγεῖσθαι δέ-
δοται, τοῖς δὲ ἕπεσθαι τέτακται. αἱ δὲ παραγωγαὶ ὥσπερ
ὑπὸ κήρυκος ὑπὸ τοῦ ἐνωμοτάρχου λόγῳ δηλοῦνται ⟨καὶ⟩
ἀραιαί τε καὶ βαθύτεραι αἱ φάλαγγες γίγνονται· ὧν οὐδὲν
10 οὐδ' ὁπωστιοῦν χαλεπὸν μαθεῖν. τὸ μέντοι κἂν ταραχθῶσι 7
μετὰ τοῦ παρατυχόντος ὁμοίως μάχεσθαι, ταύτην τὴν τάξιν
οὐκέτι ῥᾴδιόν ἐστι μαθεῖν πλὴν τοῖς ὑπὸ τῶν τοῦ Λυκούργου
νόμων πεπαιδευμένοις. εὐπορώτατα δὲ καὶ ἐκεῖνα Λακεδαι- 8
μόνιοι ποιοῦσι τὰ τοῖς ὁπλομάχοις πάνυ δοκοῦντα χαλεπὰ
15 εἶναι· ὅταν μὲν γὰρ ἐπὶ κέρως πορεύωνται, κατ' οὐρὰν
δήπου ἐνωμοτία ⟨ἐνωμοτίᾳ⟩ ἕπεται· ἐὰν δ' ἐν τῷ τοιούτῳ
ἐκ τοῦ ἐναντίου πολεμία φάλαγξ ἐπιφανῇ, τῷ ἐνωμοτάρχῳ
παρεγγυᾶται εἰς μέτωπον παρ' ἀσπίδα καθίστασθαι, καὶ διὰ
παντὸς οὕτως, ἔστ' ἂν ἡ φάλαγξ ἐναντία καταστῇ. ἤν γε
20 μὴν οὕτως ἐχόντων ἐκ τοῦ ὄπισθεν οἱ πολέμιοι ἐπιφανῶσιν,
ἐξελίττεται ἕκαστος ὁ στίχος, ἵνα οἱ κράτιστοι ἐναντίοι
ἀεὶ τοῖς πολεμίοις ὦσιν. ὅτι δὲ ὁ ἄρχων εὐώνυμος γίγνε- 9
ται, οὐδ' ἐν τούτῳ μειονεκτεῖν ἡγοῦνται, ἀλλ' ἔστιν ὅτε καὶ
πλεονεκτεῖν. εἰ γάρ τινες κυκλοῦσθαι ἐπιχειροῖεν, οὐκ ἂν
25 κατὰ τὰ γυμνά, ἀλλὰ κατὰ τὰ ὡπλισμένα περιβάλλοιεν ἄν.
ἢν δέ ποτε ἕνεκά τινος δοκῇ συμφέρειν τὸν ἡγεμόνα δεξιὸν
κέρας ἔχειν, στρέψαντες τὸ ἄγημα ἐπὶ κέρας ἐξελίττουσι
τὴν φάλαγγα, ἔστ' ἂν ὁ μὲν ἡγεμὼν δεξιὸς ᾖ, ἡ δὲ οὐρὰ
εὐώνυμος γένηται. ἢν δ' αὖ ἐκ τῶν δεξιῶν πολεμίων 10

4 πάντ' ἔχων] fort. πειθαρχῶν : lac. stat. Dind. 8 καὶ add. Zeune : αἷς Schenkl : ἐξ ὧν Haase 9 οὐδὲν C : δ' A M : δὴ det. 10 τὸ] τὸν A B 11 ταύτην τὴν τάξιν del. Herwerden : post τάξιν add. ἔχοντας Schenkl 16 ἐνωμοτίᾳ add. Dobree 17 ἐνωμοτάρχῃ codd. : corr. Dind. 25 περιβάλοιεν C 26 δοκεῖ A B τὸ δεξιὸν Schneider

τάξις ἐπιφαίνηται ἐπὶ κέρως πορευομένων, οὐδὲν ἄλλο πραγματεύονται ἢ τὸν λόχον ἕκαστον ὥσπερ τριήρη ἀντίπρῳρον τοῖς ἐναντίοις στρέφουσι, καὶ οὕτως αὖ γίγνεται ὁ κατ' οὐρὰν λόχος παρὰ δόρυ. ἤν γε μὴν κατὰ τὰ εὐώνυμα πολέμιοι προσίωσιν, οὐδὲ τοῦτ' ἐῶσιν, ἀλλὰ 5 προθέουσιν ἢ [ἐναντίους] ἀντιπάλους τοὺς λόχους στρέφουσι· καὶ οὕτως αὖ ὁ κατ' οὐρὰν λόχος παρ' ἀσπίδα καθίσταται.

XII Ἐρῶ δὲ καὶ ᾗ στρατοπεδεύεσθαι ἐνόμισε χρῆναι Λυκοῦργος. διὰ μὲν γὰρ τὸ τὰς γωνίας τοῦ τετραγώνου ἀχρήστους εἶναι κύκλον ἐστρατοπεδεύσατο, εἰ μὴ ὄρος ἀσφαλὲς εἴη ἢ 10 2 τεῖχος ἢ ποταμὸν ὄπισθεν ἔχοιεν. φυλακάς γε μὴν ἐποίησε μεθημερινὰς τὰς μὲν παρὰ τὰ ὅπλα εἴσω βλεπούσας· οὐ γὰρ πολεμίων ἕνεκα ἀλλὰ φίλων αὗται καθίστανται· τούς γε μὴν πολεμίους ἱππεῖς φυλάττουσιν ἀπὸ χωρίων ὧν ἂν ἐκ πλείστου 3 προορῷεν εἰ [δέ] τις προσίοι. νύκτωρ ⟨δὲ⟩ ἔξω τῆς φάλαγγος 15 ἐνόμισεν ὑπὸ Σκιριτῶν προφυλάττεσθαι· (νῦν δ' ἤδη καὶ 4 ὑπὸ ξένων . . . αὐτῶν τινες συμπαρόντες.) τὸ δὲ ἔχοντας τὰ δόρατα ἀεὶ περιιέναι, εὖ καὶ τοῦτο δεῖ εἰδέναι, ὅτι τοῦ αὐτοῦ ἕνεκά ἐστιν οὗπερ καὶ τοὺς δούλους εἴργουσιν ἀπὸ τῶν ὅπλων, καὶ τοὺς ἐπὶ τὰ ἀναγκαῖα ἀπιόντας οὐ δεῖ θαυμάζειν ὅτι 20 οὔτε ἀλλήλων οὔτε τῶν ὅπλων πλέον ἢ ὅσον μὴ λυπεῖν ἀλλήλους ἀπέρχονται· καὶ γὰρ ταῦτα ἀσφαλείας ἕνεκα 5 ποιοῦσιν. μεταστρατοπεδεύονταί γε μὴν πυκνὰ καὶ τοῦ σίνεσθαι τοὺς πολεμίους ἕνεκα καὶ τοῦ ὠφελεῖν τοὺς φίλους. καὶ γυμνάζεσθαι δὲ προαγορεύεται ὑπὸ τοῦ νόμου ἅπασι 25 Λακεδαιμονίοις, ἕωσπερ ἂν στρατεύωνται· ὥστε μεγαλο-

1 οὐθὲν A C 5–6 ἀλλὰ προθέουσιν C : ἀλλ' ἀποθοῦσιν A : ἀλλ' ἀπωθοῦσιν M 6 προθέουσιν ἢ] ἄπωθεν οὖσιν Iebb τοῖς ἐναντίοις Köchly et Rüstow: ἐναντίους delevi τοῖς ἀντιπάλοις C 9–10 ἀχρήστους εἶναι τοῦ τετραγώνου C 14 ἱππεῖς retinui post Gautier (*La Langue de Xén.* p. 81) 15 προορῷεν εἴ τις προσίοι· νύκτωρ δ' Bahrdt προίοι codd.: corr. Madvig 17 lac. stat. Dind.: ἣν τύχωσιν add. Rühl (ἐὰν τυγχάνωσιν Weiske) : fort. φυλάττουσι γὰρ : ξένων νομίζεται· παραφυλάττουσι δὲ αὐτῶν cit. Köhler τινες] εἴ τινες Hermann : οἵτινες Pierleoni 22 ἀλλήλοις M 24 ἕνεκα del. Herwerden 26 ἕωσπερ Dind., coll. *Inst.* V. iii. 27 : ὅσῳπερ A M : ὅσοιπερ C : ὁσημέραι ἐὰν cit. H Schenkl μεγαλοφρονεστέρους Dind.

προπεστέρους μὲν αὐτοὺς ἐφ' ἑαυτοῖς γίγνεσθαι, ἐλευθεριωτέρους δὲ τῶν ἄλλων φαίνεσθαι. δεῖ δὲ οὔτε περίπατον οὔτε δρόμον μάσσω ποιεῖσθαι ἢ ὅσον ἂν ἡ μόρα ἐφήκῃ, ὅπως μηδεὶς τῶν αὐτοῦ ὅπλων πόρρω γίγνηται. μετὰ δὲ 6
5 τὰ γυμνάσια καθίζειν μὲν ὁ πρῶτος πολέμαρχος κηρύττει· ἔστι δὲ τοῦτο ὥσπερ ἐξέτασις· ἐκ τούτου δὲ ἀριστοποιεῖσθαι καὶ ταχὺ τὸν πρόσκοπον ἀπολύεσθαι· ἐκ τούτου δ' αὖ διατριβαὶ καὶ ἀναπαύσεις πρὸ τῶν ἑσπερινῶν γυμνασίων. μετά γε μὴν ταῦτα δειπνοποιεῖσθαι κηρύττεται, καὶ ἐπειδὰν 7
10 ᾄσωσιν εἰς τοὺς θεοὺς οἷς ἂν κεκαλλιερηκότες ὦσιν, ἐπὶ τῶν ὅπλων ἀναπαύεσθαι. ὅτι δὲ πολλὰ γράφω οὐ δεῖ θαυμάζειν· ἥκιστα γὰρ Λακεδαιμονίοις εὕροι ἄν τις παραλελειμμένα ἐν τοῖς στρατιωτικοῖς ὅσα δεῖται ἐπιμελείας.

Διηγήσομαι δὲ καὶ ἣν ἐπὶ στρατιᾶς ὁ Λυκοῦργος βασιλεῖ XIII
15 δύναμιν καὶ τιμὴν κατεσκεύασε. πρῶτον μὲν γὰρ ἐπὶ φρουρᾶς τρέφει ἡ πόλις βασιλέα καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ· συσκηνοῦσι δὲ αὐτῷ οἱ πολέμαρχοι, ὅπως ἀεὶ συνόντες μᾶλλον καὶ κοινοβουλῶσιν, ἤν τι δέωνται· συσκηνοῦσι δὲ καὶ ἄλλοι τρεῖς ἄνδρες τῶν ὁμοίων· οὗτοι τούτοις ἐπι-
20 μελοῦνται πάντων τῶν ἐπιτηδείων, ὡς μηδεμία ἀσχολία ᾖ αὐτοῖς τῶν πολεμικῶν ἐπιμελεῖσθαι. ἐπαναλήψομαι δὲ ὡς 2 ἐξορμᾶται σὺν στρατιᾷ ὁ βασιλεύς. θύει μὲν γὰρ πρῶτον οἴκοι ὢν Διὶ Ἀγήτορι καὶ τοῖν σιοῖν [αὐτῷ]· ἢν δὲ ἐνταῦθα καλλιερήσῃ, λαβὼν ὁ πυρφόρος πῦρ ἀπὸ τοῦ βωμοῦ
25 προηγεῖται ἐπὶ τὰ ὅρια τῆς χώρας· ὁ δὲ βασιλεὺς ἐκεῖ αὖ θύεται Διὶ καὶ Ἀθηνᾷ. ὅταν δὲ ἀμφοῖν τούτοιν τοῖν θεοῖν 3 καλλιερηθῇ, τότε διαβαίνει τὰ ὅρια τῆς χώρας· καὶ τὸ πῦρ μὲν ἀπὸ τούτων τῶν ἱερῶν προηγεῖται οὔποτε ἀποσβεννύμενον, σφάγια δὲ παντοῖα ἕπεται. ἀεὶ δὲ ὅταν θύηται,

3 μάσσω Heinrich : ἐλάσσω codd. μοίρα M 4 αὐτῶν codd. 7 ἀπολύεσθαι Victorius : ὑπολύεσθαι codd. 13 δεῖ M 15 κατεσκεύασε A : κατεσκεύασεν C : παρεσκεύασε M 16 φρουρᾷ codd. : corr. Leonclavius βασιλέα . . . αὐτῷ om. C 23 καὶ τοῖν σιοῖν scripsi : καὶ τοῖς σὺν αὐτῷ codd. : καὶ οἱ σὺν αὐτῷ Haase : κᾆτα οἱ σὺν αὐτῷ Pierleoni ἐπὴν C

ἄρχεται μὲν τούτου τοῦ ἔργου ἔτι κνεφαῖος, προλαμβάνειν
4 βουλόμενος τὴν τοῦ θεοῦ εὔνοιαν. πάρεισι δὲ περὶ τὴν
θυσίαν πολέμαρχοι, λοχαγοί, πεντηκοντῆρες, ξένων στρατί-
αρχοι, στρατοῦ σκευοφορικοῦ ἄρχοντες, καὶ τῶν ἀπὸ τῶν
5 πόλεων δὲ στρατηγῶν ὁ βουλόμενος· πάρεισι δὲ καὶ τῶν 5
ἐφόρων δύο, οἳ πολυπραγμονοῦσι μὲν οὐδέν, ἢν μὴ ὁ βασι-
λεὺς προσκαλῇ· ὁρῶντες δὲ ὅ τι ποιεῖ ἕκαστος πάντας σω-
φρονίζουσιν, ὡς τὸ εἰκός. ὅταν δὲ τελεσθῇ τὰ ἱερά, ὁ βασι-
λεὺς προσκαλέσας πάντας παραγγέλλει τὰ ποιητέα. ὥστε
ὁρῶν ταῦτα ἡγήσαιο ἂν τοὺς μὲν ἄλλους αὐτοσχεδιαστὰς 10
εἶναι τῶν στρατιωτικῶν, Λακεδαιμονίους δὲ μόνους τῷ ὄντι
6 τεχνίτας τῶν πολεμικῶν. ἐπειδάν γε μὴν ἡγῆται βασιλεύς,
ἢν μὲν μηδεὶς ἐναντίος φαίνηται, οὐδεὶς αὐτοῦ πρόσθεν
πορεύεται, πλὴν Σκιρῖται καὶ οἱ προερευνώμενοι ἱππεῖς· ἢν
δέ ποτε μάχην οἴωνται ἔσεσθαι, λαβὼν τὸ ἄγημα τῆς 15
πρώτης μόρας ὁ βασιλεὺς ἄγει στρέψας ἐπὶ δόρυ, ἔστ' ἂν
7 γένηται ἐν μέσῳ δυοῖν μόραιν καὶ δυοῖν πολεμάρχοιν. οὓς
δὲ δεῖ ἐπὶ τούτοις τετάχθαι, ὁ πρεσβύτατος τῶν περὶ
δαμοσίαν συντάττει· εἰσὶ δὲ οὗτοι ὅσοι ἂν σύσκηνοι ὦσι
τῶν ὁμοίων, καὶ μάντεις καὶ ἰατροὶ καὶ αὐληταὶ ⟨καὶ⟩ οἱ 20
τοῦ στρατοῦ ἄρχοντες, καὶ ἐθελούσιοι ἤν τινες παρῶσιν.
ὥστε τῶν δεομένων γίγνεσθαι οὐδὲν ἀπορεῖται· οὐδὲν γὰρ
8 ἀπρόσκεπτόν ἐστι. μάλα δὲ καὶ τάδε ὠφέλιμα, ὡς ἐμοὶ
δοκεῖ, ἐμηχανήσατο Λυκοῦργος εἰς τὸν ἐν ὅπλοις ἀγῶνα.
ὅταν γὰρ ὁρώντων ἤδη τῶν πολεμίων χίμαιρα σφαγιάζηται, 25
αὐλεῖν τε πάντας τοὺς παρόντας αὐλητὰς νόμος καὶ μηδένα
Λακεδαιμονίων ἀστεφάνωτον εἶναι· καὶ ὅπλα δὲ λαμπρύ-
9 νεσθαι προαγορεύεται. ἔξεστι δὲ τῷ νέῳ καὶ κεχριμένῳ εἰς

1 προσλαμβάνειν C 3 λοχαγοί . . . στρατίαρχοι om. B C πεντηκοστῆρες A M 9 προκαλέσας A C M : προσκαλέσας det. 12 ὁ βασιλεὺς Iunt. 16 μοίρας C M στρέψας det. : συστρέψας A C M 17 μορῶν C : μοίραιν M 19 δαμοσίους C 20 καὶ add. Zeune 23 ἀπροσκεπτέον A B μάλα Castalio : καλὰ A C M καὶ τάδε καὶ C 24 ὁ λυκοῦργος C 28 κεχριμένῳ (sc. ἐλαίῳ) scripsi : κεκριμένῳ codd. : κεκτενισμένῳ Sauppe : κόμην διακεκριμένῳ Weiske ex Plut. *Lyc.* 22

μάχην συνιέναι καὶ φαιδρὸν εἶναι καὶ εὐδόκιμον. καὶ
παρακελεύονται δὲ τῷ ἐνωμοτάρχῳ· οὐδ' ἀκούεται γὰρ εἰς
ἑκάστην πᾶσαν τὴν ἐνωμοτίαν ἀφ' ἑκάστου ἐνωμοτάρχου
ἔξω· ὅπως δὲ καλῶς γίγνηται πολεμάρχῳ δεῖ μέλειν.
5 ὅταν γε μὴν καιρὸς δοκῇ εἶναι στρατοπεδεύεσθαι, τούτου 10
μὲν δὴ κύριος βασιλεὺς καὶ τοῦ δεῖξαί γε ὅπου δεῖ· τὸ
μέντοι πρεσβείας ἀποπέμπεσθαι καὶ φιλίας καὶ πολεμίας,
τοῦτ' οὐ βασιλέως. καὶ ἄρχονται μὲν πάντες ἀπὸ βασιλέως,
ὅταν βούλωνται πρᾶξαί τι. ἢν δ' οὖν δίκης δεόμενός τις 11
10 ἔλθῃ, πρὸς ἑλλανοδίκας τοῦτον ὁ βασιλεὺς ἀποπέμπει, ἢν
δὲ χρημάτων, πρὸς ταμίας, ἢν δὲ λῃίδα ἄγων, πρὸς λαφυρο-
πώλας. οὕτω δὲ πραττομένων βασιλεῖ οὐδὲν ἄλλο ἔργον
καταλείπεται ἐπὶ φρουρᾶς ἢ ἱερεῖ μὲν τὰ πρὸς τοὺς θεοὺς
εἶναι, στρατηγῷ δὲ τὰ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους.

15 Εἰ δέ τίς με ἔροιτο εἰ καὶ νῦν ἔτι μοι δοκοῦσιν οἱ **XIV**
Λυκούργου νόμοι ἀκίνητοι διαμένειν, τοῦτο μὰ Δία οὐκ ἂν
ἔτι θρασέως εἴποιμι. οἶδα γὰρ πρότερον μὲν Λακεδαιμονίους 2
αἱρουμένους οἴκοι τὰ μέτρια ἔχοντας ἀλλήλοις συνεῖναι
μᾶλλον ἢ ἁρμόζοντας ἐν ταῖς πόλεσι καὶ κολακευομένους
20 διαφθείρεσθαι. καὶ πρόσθεν μὲν οἶδα αὐτοὺς φοβουμένους 3
χρυσίον ἔχοντας φαίνεσθαι· νῦν δ' ἔστιν οὓς καὶ καλλωπι-
ζομένους ἐπὶ τῷ κεκτῆσθαι. ἐπίσταμαι δὲ καὶ πρόσθεν 4
τούτου ἕνεκα ξενηλασίας γιγνομένας καὶ ἀποδημεῖν οὐκ
ἐξόν, ὅπως μὴ ῥᾳδιουργίας οἱ πολῖται ἀπὸ τῶν ξένων
25 ἐμπίμπλαιντο· νῦν δ' ἐπίσταμαι τοὺς δοκοῦντας πρώτους
εἶναι ἐσπουδακότας ὡς μηδέποτε παύωνται ἁρμόζοντες ἐπὶ
ξένης. καὶ ἦν μὲν ὅτε ἐπεμελοῦντο ὅπως ἄξιοι εἶεν 5

2 παρακελεύεσθαι Zeune: παραγγέλλεται H Schenkl ἐνωμοτάρχῃ codd. οὐδὲ γὰρ B C 3–4 ἑκάστου τοῦ ἔξω ἐνωμοτάρχου Weiske 6 δὴ κύριος βασιλεὺς scripsi: λυκοῦργος cum lacuna C: λυκοῦργος βασιλεὺς A M: κύριος βασιλεὺς det. γε om. C 8 οὐ Weiske: αὖ codd. 9 δ' οὖν A M: δὲ C 18 ἔχοντας det.: ἑκόντας A C M 22 τὸ A B πρόσθεν μὲν Cobet 24 ὑπὸ C 25 ἐμπίπλαιντο codd. 27 ξένην B C

ἡγεῖσθαι· νῦν δὲ πολὺ μᾶλλον πραγματεύονται ὅπως ἄρ-
6 ξουσιν ἢ ὅπως ἄξιοι τούτων ἔσονται. τοιγαροῦν οἱ Ἕλλη-
νες πρότερον μὲν ἰόντες εἰς Λακεδαίμονα ἐδέοντο αὐτῶν
ἡγεῖσθαι ἐπὶ τοὺς δοκοῦντας ἀδικεῖν· νῦν δὲ πολλοὶ παρα-
καλοῦσιν ἀλλήλους ἐπὶ τὸ διακωλύειν ἄρξαι πάλιν αὐτούς. 5
7 οὐδὲν μέντοι δεῖ θαυμάζειν τούτων τῶν ἐπιψόγων αὐτοῖς
γιγνομένων, ἐπειδὴ φανεροί εἰσιν οὔτε τῷ θεῷ πειθόμενοι
οὔτε τοῖς Λυκούργου νόμοις.

XV Βούλομαι δὲ καὶ ἃς βασιλεῖ πρὸς τὴν πόλιν συνθήκας ὁ
Λυκοῦργος ἐποίησε διηγήσασθαι· μόνη γὰρ δὴ αὕτη ἀρχὴ 10
διατελεῖ οἵαπερ ἐξ ἀρχῆς κατεστάθη· τὰς δὲ ἄλλας πολιτείας
εὕροι ἄν τις μετακεκινημένας καὶ ἔτι καὶ νῦν μετακινουμένας.
2 ἔθηκε γὰρ θύειν μὲν βασιλέα πρὸ τῆς πόλεως τὰ δημόσια
ἅπαντα, ὡς ἀπὸ [τοῦ] θεοῦ ὄντα, καὶ στρατιὰν ὅποι ἂν ἡ
3 πόλις ἐκπέμπῃ ἡγεῖσθαι. ἔδωκε δὲ καὶ γέρα ἀπὸ τῶν 15
θυομένων λαμβάνειν. καὶ γῆν δὲ ἐν πολλαῖς τῶν περιοίκων
πόλεων ἀπέδειξεν ἐξαίρετον τοσαύτην ὥστε μήτ' ἐνδεῖσθαι
4 τῶν μετρίων μήτε πλούτῳ ὑπερφέρειν. ὅπως δὲ καὶ οἱ
βασιλεῖς ἔξω σκηνοῖεν, σκηνὴν αὐτοῖς δημοσίαν ἀπέδειξε,
καὶ διμοιρίᾳ γε ἐπὶ τῷ δείπνῳ ἐτίμησεν, οὐχ ἵνα διπλάσια 20
καταφάγοιεν, ἀλλ' ἵνα καὶ ἀπὸ τοῦδε τιμῆσαι ἔχοιεν εἴ τινα
5 βούλοιντο. ἔδωκε δ' αὖ καὶ συσκήνους δύο ἑκατέρῳ προσ-
ελέσθαι, οἳ δὴ καὶ Πύθιοι καλοῦνται. ἔδωκε δὲ καὶ πασῶν
τῶν συῶν ἀπὸ τόκου χοῖρον λαμβάνειν, ὡς μήποτε ἀπορήσαι
6 βασιλεὺς ἱερῶν, ἤν τι δεηθῇ θεοῖς συμβουλεύσασθαι. καὶ 25
πρὸς τῇ οἰκίᾳ δὲ λίμνη ὕδατος ⟨ἀφθονίαν⟩ παρέχει· ὅτι δὲ
καὶ τοῦτο πρὸς πολλὰ χρήσιμον, οἱ μὴ ἔχοντες αὐτὸ μᾶλλον

1 πολλῷ C 2 τούτου Stephanus, sed ἡγεῖσθαι non idem est quod ἄρχειν 6 τῶν del. Pierleoni 10 αὕτη ἡ Weiske 12 καὶ ἔτι νῦν C 14 τοῦ del. Dind. 16 δὲ Weiske : τε codd. τῶν] ὧν A 17 μήτε δεῖσθαι codd. : corr. Dind. 23 δὴ] deficit A πάσης C 25 ἱερείων Cobet 26 λίμνην C ἀφθονίαν supplet *Laur.* 69. 25; cf. Plat. *Crit.* p. 111 d παρέσχεν C 27 μάλιστα Richards

γιγνώσκουσι. καὶ ἕδρας δὲ πάντες ὑπανίστανται βασιλεῖ, πλὴν οὐκ ἔφοροι ἀπὸ τῶν ἐφορικῶν δίφρων. καὶ ὅρκους 7 δὲ ἀλλήλοις κατὰ μῆνα ποιοῦνται, ἔφοροι μὲν ὑπὲρ τῆς πόλεως, βασιλεὺς δὲ ὑπὲρ ἑαυτοῦ. ὁ δὲ ὅρκος ἐστὶ τῷ 5 μὲν βασιλεῖ κατὰ τοὺς τῆς πόλεως κειμένους νόμους βασιλεύσειν, τῇ δὲ πόλει ἐμπεδορκοῦντος ἐκείνου ἀστυφέλικτον τὴν βασιλείαν παρέξειν. αὗται μὲν οὖν αἱ τιμαὶ οἴκοι 8 ζῶντι βασιλεῖ δέδονται, οὐδέν τι πολὺ ὑπερφέρουσαι τῶν ἰδιωτικῶν· οὐ γὰρ ἐβουλήθη οὔτε τοῖς βασιλεῦσι τυραννικὸν 10 φρόνημα παραστῆσαι οὔτε τοῖς πολίταις φθόνον ἐμποιῆσαι τῆς δυνάμεως. αἱ δὲ τελευτήσαντι τιμαὶ βασιλεῖ δέδονται, 9 τῇδε βούλονται δηλοῦν οἱ Λυκούργου νόμοι ὅτι οὐχ ὡς ἀνθρώπους ἀλλ᾽ ὡς ἥρωας τοὺς Λακεδαιμονίων βασιλεῖς προτετιμήκασι.

5 βασιλεύειν M 8 δίδονται C 9 οὐ M : οὐδὲ C
11 αἱ C δίδονται C

DE VECTIGALIBVS

PRAEFATIO

HOC quoque in libello quae usurpatur dictio quin prorsus sit Xenophontea post Herberti Richards et Leopoldi Gautier labores negari non potest. Eis quae illi congesserunt addiderim frequentem usum verborum πειρᾶσθαι et περαίνειν, pluralem ἐπιμελείαι, ἀγαθὸν δὲ καὶ καλὸν (iii. 4), εἰ δέ τίς με ἐπερωτῴη . . οὐκ ἂν φαίην (v. 13), formulas transeundi (i. 2 ; iii. 1 ; iv. 13 ; *Comm.* III. i. 1 ; *Inst.* VIII. i. 48 ; iii. 1 ; *R. L.* v. 1 ; xiii. 1 ; *Hipparch.* i. 17) et concludendi (iv. 33 ; *Inst.* IV. viii. 11 ; VIII. viii. 27 ; *Hell.* VII. v. 27). Hieronis c. noni et libri *de Vect.* c. secundi unum eundemque fuisse auctorem ecquis non suspicetur? Nonne unus idemque censuit praemiis ad virtutem esse homines commovendos (iii. 3 ; *Hiero* ix. 6 ; *Hipparch.* i. 26)? Cf. etiam iv. 30 ; *Hier.* ix. 5 ; *Hipparch.* ii. 2. Epilogum huiusce operis non esse a Xenophonte scriptum mihi quidem incredibile est (cf. vi. 2 ἐπερέσθαι τοὺς θεοὺς εἰ λῷον καὶ ἄμεινον εἴη ἂν τῇ πόλει, 3 τίνας θεῶν προσποιούμενοι κάλλιστα καὶ ἄριστα πράττοιμεν ἄν, *Exped.* III. i. 6 τίνι ἂν θεῶν θύων καὶ εὐχόμενος κάλλιστα καὶ ἄριστα ἔλθοι, *R. L.* viii. 5 ἐπήρετο τὸν θεὸν εἰ λῷον καὶ ἄμεινον εἴη τῇ Σπάρτῃ, *Exped.* VI. ii. 15 et VII. vi. 44). Eos ad refutandos qui aliter opinati sunt Xenophontem vectigalia Atheniensium tractaturum fuisse, alia commendaturum consilia, satis valent quae egregie disputavit Hartmanus : et metoecis ut equo merendi ius esset (ii. 5) iam antea suaserat Xenophon (*Hipparch.* ix. 6). Eos denique qui non

ante a. 346 compositum esse libellum censuere redarguit Adalbertus Roquette.

Codicis Vaticani 1335 (A) pars vetustior, de qua cf. Praef. ad *Inst.* p. vi, exhibet verba a c. i. 5 ὑπάργυρος usque ad c. iii. 5 εἰσάγοιτο καί. Partis recentioris rationem non habui. Vaticanus 1950 (B) omnia habet usque ad vi. 3 κάλλιστα καί. Marcianus 511 integrum exhibet libellum, et a Vaticano 1335 hic saltem eum non esse derivatum iam inde apparet quod nec lacunas Vaticani B et Mutinensis (iii. 14; iv. 47; v. 12) praebet et finem opusculi continet. Mutinensis a Vaticano 1950 descriptus esse videtur Schanzio. Propriae et praeclarae eius codicis lectiones num coniecturae sint, ut supra dixi, incertum relinquere malo. Miror certe librarii illius modo sollertiam scientiamque, modo stultitiam. Nam i. 5 recte descripsit vel excogitavit σπειρομένη μέν, quod iam in fragmento papyraceo quod edidit Wilcken (*Archiv für Papyrusforschung*, i. 473) exstare videmus, cum B M μέν omittant: nec non laudi est dandum quod ἀπόντι pro ἀπὼν ii. 2, ποῦ pro ἢ οὐ (attende Π pro H) et ἢ ante Ἀθήνησιν v. 4 habet. Idem ut alia omittam absurde δέκαδας ex καὶ κάδας (sic B, non κεκάδας vel sim.) fecit iii. 14, ac satis esse putavit οἰοίμεθα pro οἰόμεθα scribere iv. 37 et ὡς ἐμῇ δόξῃ παραγγέλλω σκοποῦσιν intactum relinquere v. 2.

SIGLA

Π = fragmentum papyraceum (i. 5–6) saec. ii
A = Vaticani 1335 fragmentum
B = Vaticanus 1950
C = Mutinensis 145
M = Marcianus 511
det. = codd. deteriorum unus pluresve

Opusculum politicum a. 355 A. C. compositum

ΠΟΡΟΙ

[Η ΠΕΡΙ ΠΡΟΣΟΔΩΝ]

Ἐγὼ μὲν τοῦτο ἀεί ποτε νομίζω, ὁποῖοί τινες ἂν οἱ **I**
προστάται ὦσι, τοιαύτας καὶ τὰς πολιτείας γίγνεσθαι. ἐπεὶ
δὲ τῶν Ἀθήνησι προεστηκότων ἔλεγόν τινες ὡς γιγνώσκουσι
μὲν τὸ δίκαιον οὐδενὸς ἧττον τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, διὰ δὲ
5 τὴν τοῦ πλήθους πενίαν ἀναγκάζεσθαι ἔφασαν ἀδικώτεροι
εἶναι περὶ τὰς πόλεις, ἐκ τούτου ἐπεχείρησα σκοπεῖν εἴ πῃ
δύναιντ' ἂν οἱ πολῖται διατρέφεσθαι ἐκ τῆς ἑαυτῶν, ὅθενπερ
καὶ δικαιότατον, νομίζων, εἰ τοῦτο γένοιτο, ἅμα τῇ τε πενίᾳ
αὐτῶν ἐπικεκουρῆσθαι ἂν καὶ τῷ ὑπόπτους τοῖς Ἕλλησιν
10 εἶναι.

Σκοποῦντι δή μοι ἃ ἐπενόησα τοῦτο μὲν εὐθὺς ἀνεφαίνετο, 2
ὅτι ἡ χώρα πέφυκεν οἵα πλείστας προσόδους παρέχεσθαι.
ὅπως δὲ γνωσθῇ ὅτι ἀληθὲς τοῦτο λέγω, πρῶτον διηγή-
σομαι τὴν φύσιν τῆς Ἀττικῆς. οὐκοῦν τὸ μὲν τὰς ὥρας 3
15 ἐνθάδε πρᾳοτάτας εἶναι καὶ αὐτὰ τὰ γιγνόμενα μαρτυρεῖ·
ἃ γοῦν πολλαχοῦ οὐδὲ βλαστάνειν δύναιτ' ἂν ἐνθάδε καρπο-
φορεῖ. ὥσπερ δὲ ἡ γῆ, οὕτω καὶ ἡ περὶ τὴν χώραν θάλαττα
παμφορωτάτη ἐστίν. καὶ μὴν ὅσαπερ οἱ θεοὶ ἐν ταῖς ὥραις

Tit. *ἢ περὶ προσόδων* del. Cobet: *ἐν τοῖς πόροις* Menander ap. Spengel, *Rhet. Gr.* iii, p. 345: *περὶ πόρων* Diog. Laert. ii. 57: *ἐν τῷ περὶ πόρων* Athen. vi, p. 272: *ἐν τοῖς περὶ πόρων* *Et. Mag.* p. 644. 4
1 *τοῦτο μὲν* M   *ἂν* om. M   3 *ἔλεγόν* det.: *ἐλέγοντό* B C M
5 *ἔφασαν* del. Deventer   6 *ποι* C   8 *δικαιότατα* C   *νομίζω* B C
9 *τῷ*] *τὸ* M: del. Dind.   *ἀνυπόπτους* codd.: corr. Stephanus: *δὴ ὑπόπτους* Schanz   11 *δὴ* B M: *δὲ* C   *ἃ ἐπενόησα* del. Schneider
12 *οἵας* B C   13 *πρῶτον λέγω* codd.: corr. Stephanus   16 *δύναιντ'* B C   18 *παμφορώτατος* C

ἀγαθὰ παρέχουσι, καὶ ταῦτα πάντα ἐνταῦθα πρῳαίτατα μὲν
4 ἄρχεται, ὀψιαίτατα δὲ λήγει. οὐ μόνον δὲ κρατεῖ τοῖς ἐπ'
ἐνιαυτὸν θάλλουσί τε καὶ γηράσκουσιν, ἀλλὰ καὶ αἴδια ἀγαθὰ
ἔχει ἡ χώρα. πέφυκε μὲν γὰρ λίθος ἐν αὐτῇ ἄφθονος, ἐξ
οὗ κάλλιστοι μὲν ναοί, κάλλιστοι δὲ βωμοὶ γίγνονται, εὐπρε- 5
πέστατα δὲ θεοῖς ἀγάλματα· πολλοὶ δ' αὐτοῦ καὶ Ἕλληνες
5 καὶ βάρβαροι προσδέονται. ἔστι δὲ καὶ γῆ ἣ σπειρομένη
μὲν οὐ φέρει καρπόν, ὀρυττομένη δὲ πολλαπλασίους τρέφει
ἢ εἰ σῖτον ἔφερε. καὶ μὴν ὑπάργυρός ἐστι σαφῶς θείᾳ
μοίρᾳ· πολλῶν γοῦν πόλεων παροικουσῶν καὶ κατὰ γῆν καὶ 10
κατὰ θάλατταν εἰς οὐδεμίαν τούτων οὐδὲ μικρὰ φλὲψ ἀργυρί-
6 τιδος διήκει. οὐκ ἂν ἀλόγως δέ τις οἰηθείη τῆς Ἑλλάδος
καὶ πάσης δὲ τῆς οἰκουμένης ἀμφὶ τὰ μέσα οἰκεῖσθαι τὴν
πόλιν. ὅσῳ γὰρ ἄν τινες πλέον ἀπέχωσιν αὐτῆς, τοσούτῳ
χαλεπωτέροις ἢ ψύχεσιν ἢ θάλπεσιν ἐντυγχάνουσιν· ὁπόσοι 15
τ' ἂν αὖ βουληθῶσιν ἀπ' ἐσχάτων τῆς Ἑλλάδος ἐπ' ἔσχατα
ἀφικέσθαι, πάντες οὗτοι ὥσπερ κύκλου τόρνον τὰς Ἀθήνας
7 ἢ παραπλέουσιν ἢ παρέρχονται. καὶ μὴν οὐ περίρρυτός γε
οὖσα ὅμως ὥσπερ νῆσος πᾶσιν ἀνέμοις προσάγεταί τε ὧν
δεῖται καὶ ἀποπέμπεται ἃ βούλεται· ἀμφιθάλαττος γάρ ἐστι. 20
καὶ κατὰ γῆν δὲ πολλὰ δέχεται ἐμπορίᾳ· ἤπειρος γάρ ἐστιν.
8 ἔτι δὲ ταῖς μὲν πλείσταις πόλεσι βάρβαροι προσοικοῦντες
πράγματα παρέχουσιν· Ἀθήναις δὲ γειτονεύουσιν αἳ καὶ αὐταὶ
πλεῖστον ἀπέχουσι τῶν βαρβάρων.

II Τούτων μὲν οὖν ἁπάντων, ὥσπερ εἶπον, νομίζω αὐτὴν 25
τὴν χώραν αἰτίαν εἶναι. εἰ δὲ πρὸς τοῖς αὐτοφυέσιν ἀγαθοῖς

1 καὶ del. Zurborg 6 πολὺ Wilamowitz §§ 5–6 = Π 8 μεν Π et C : om. B M 9 εφερεν Π ὑπάργυρός] redit A (fol. 246) εστιν Π σαφῶς sed ο s.v. C 13 οικεισθαι Π : ᾠκῆσθαι codd. : ᾠκίσθαι Dind. 14 γὰρ ἄν Schneider : γὰρ οὔν (sic) A : γὰρ οὖν C M : νουν Π sed prius ν deletum πλεῖον Π et codd. 16 αὖ om. C την Π sed ν del. 17 τόρνοι C 21 δὲ om. C πόλλὰς Schneider · ἐμπορίᾳ Schanz : ἐμπορίας Schneider : ἐμπόρεια A C : ἐμπορία M 23 ἀθηναίοις codd. : corr. Weiske 23–24 γειτονοῦσιν αἵ . . . ἀπέχουσαι Wilamowitz 25 ὧνπερ Weiske 26 εἰ δὲ] τί δὲ εἰ Leonclavius post ἀγαθοῖς lac. stat. Rühl

πρῶτον μὲν τῶν μετοίκων ἐπιμέλεια γένοιτο· αὕτη γὰρ ἡ
πρόσοδος τῶν καλλίστων ἔμοιγε δοκεῖ εἶναι, ἐπείπερ ⟨αὐτοὶ⟩
αὑτοὺς τρέφοντες καὶ πολλὰ ὠφελοῦντες τὰς πόλεις οὐ λαμ-
βάνουσι μισθόν, ἀλλὰ μετοίκιον προσφέρουσιν—ἐπιμέλειά 2
5 γε μὴν ἥδ' ἂν ἀρκεῖν μοι δοκεῖ, εἰ ἀφέλοιμεν μὲν ὅσα μηδὲν
ὠφελοῦντα τὴν πόλιν ἀτιμίας δοκεῖ τοῖς μετοίκοις παρέχειν,
ἀφέλοιμεν δὲ καὶ τὸ συστρατεύεσθαι ὁπλίτας μετοίκους τοῖς
ἀστοῖς. μέγας μὲν γὰρ ὁ κίνδυνος ἀπόντι· μέγα δὲ καὶ τὸ
ἀπὸ τῶν τέκνων καὶ τῶν οἰκιῶν ἀπιέναι. ἀλλὰ μὴν καὶ ἡ 3
10 πόλις γ' ἂν ὠφεληθείη, εἰ οἱ πολῖται μετ' ἀλλήλων στρα-
τεύοιντο μᾶλλον ἢ εἰ συντάττοιντο αὐτοῖς, ὥσπερ νῦν, Λυδοὶ
καὶ Φρύγες καὶ Σύροι καὶ ἄλλοι παντοδαποὶ βάρβαροι· πολλοὶ
γὰρ τοιοῦτοι τῶν μετοίκων. πρὸς δὲ τῷ ἀγαθῷ τῷ τούτους 4
[ἐκ] τοῦ συντάττεσθαι ἀφεθῆναι καὶ κόσμος ἂν τῇ πόλει εἴη,
15 εἰ δοκοῖεν Ἀθηναῖοι εἰς τὰς μάχας αὑτοῖς μᾶλλον πιστεύειν
ἢ ἀλλοδαποῖς. καὶ μεταδιδόντες δ' ἄν μοι δοκοῦμεν τοῖς 5
μετοίκοις τῶν ⟨τ'⟩ ἄλλων ὧν καλὸν μεταδιδόναι καὶ τοῦ
ἱππικοῦ εὐνουστέρους ἂν ποιεῖσθαι καὶ ἅμα ἰσχυροτέραν ἂν
καὶ μείζω τὴν πόλιν ἀποδεικνύναι. εἶτα ἐπειδὴ καὶ πολλὰ 6
20 οἰκιῶν ἔρημά ἐστιν ἐντὸς τῶν τειχῶν καὶ οἰκόπεδα, εἰ ἡ πόλις
διδοίη οἰκοδομησομένοις ἐγκεκτῆσθαι οἳ ἂν αἰτούμενοι ἄξιοι
δοκῶσιν εἶναι, πολὺ ἂν οἴομαι καὶ διὰ ταῦτα πλείους τε καὶ
βελτίους ὀρέγεσθαι τῆς Ἀθήνησιν οἰκήσεως. καὶ εἰ μετοικο- 7
φύλακάς γε ὥσπερ ὀρφανοφύλακας ἀρχὴν καθισταῖμεν,

1 post ἐπιμέλεια add. ἂν Rühl 1–2 ἡ πρόσοδος del. Rühl 2 αὐτοὶ add. Zurborg 3 αὐτοὺς A C τὴν πόλιν Wilamowitz 4 τὸν μισθόν C προσεισφέρουσιν Zurborg 5 ἄν μοι ἀρκεῖν C 6 post ἀτιμίας add. τι Weiske 7 μετοίκους del. Wilamowitz 8 ἀπόντι C : ἀπών A M : ὁ ἐπών Thalheim : αὐτῶν Wesseling : αὐτός Hertlein : del. Rühl 9 τεχνῶν Schneider (τέχνων Castalio); cf. *Resp. Ath.* i. 12 οἰκείων Dind., coll. *Inst.* IV. iii. 12 12–13 πολλοὶ . . . μετοίκων del. Herwerden 13–14 post. τῷ . . . ἀφεθῆναι del. Cobet 14 ἐκ del. Schneider 15 αὐτοῖς A 17 τ' add. Bergk 18 καὶ ἅμα καὶ C 19 ἀποδεικνύναι A C : ἐπιδεικνύναι M 20 καὶ del. Dind. : fort. καὶ καλὰ καὶ οἰκόπεδα del. Deventer εἰ] καὶ M 21 οἰκοδομησαμένοις codd., sed punctum sub α habet A : corr. Hertlein 24 ἀρχὴν del. Cobet

καὶ τούτοις τιμή τις ἐπείη οἵτινες πλείστους μετοίκους ἀποδείξειαν, καὶ τοῦτο εὐνουστέρους ἂν τοὺς μετοίκους ποιοίη καί, ὡς τὸ εἰκός, πάντες ἂν οἱ ἀπόλιδες τῆς Ἀθήνησι μετοικίας ὀρέγοιντο καὶ τὰς προσόδους ἂν αὔξοιεν.

III Ὡς γε μὴν καὶ ἐμπορεύεσθαι ἡδίστη τε καὶ κερδαλεωτάτη 5 ἡ πόλις, νῦν ταῦτα λέξω. πρῶτον μὲν γὰρ δήπου ναυσὶ καλλίστας καὶ ἀσφαλεστάτας ὑποδοχὰς ἔχει, ὅπου γ' ἔστιν 2 εἰσορμισθέντας ἀδεῶς ἕνεκα χειμῶνος ἀναπαύεσθαι. ἀλλὰ μὴν καὶ τοῖς ἐμπόροις ἐν μὲν ταῖς πλείσταις τῶν πόλεων ἀντιφορτίζεσθαί τι ἀνάγκη· νομίσμασι γὰρ οὐ χρησίμοις ἔξω 10 χρῶνται· ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις πλεῖστα μὲν ἔστιν ἀντεξάγειν ὧν ἂν δέωνται ἄνθρωποι, ἢν δὲ μὴ βούλωνται ἀντιφορτίζεσθαι, καὶ [οἱ] ἀργύριον ἐξάγοντες καλὴν ἐμπορίαν ἐξάγουσιν. ὅπου γὰρ ἂν πωλῶσιν αὐτό, πανταχοῦ πλέον τοῦ 3 ἀρχαίου λαμβάνουσιν. εἰ δὲ καὶ τῇ τοῦ ἐμπορίου ἀρχῇ 15 ἆθλα προτιθείη τις ὅστις δικαιότατα καὶ τάχιστα διαιροίη τὰ ἀμφίλογα, ὡς μὴ [ἀπο]κωλύεσθαι ἀποπλεῖν τὸν βουλόμενον, πολὺ ἂν καὶ διὰ ταῦτα πλείους τε καὶ ἥδιον ἐμ-4 πορεύοιντο. ἀγαθὸν δὲ καὶ καλὸν καὶ προεδρίαις τιμᾶσθαι ἐμπόρους καὶ ναυκλήρους, καὶ ἐπὶ ξένιά γ' ἔστιν ὅτε 20 καλεῖσθαι, οἳ ἂν δοκῶσιν ἀξιολόγοις καὶ πλοίοις καὶ ἐμπορεύμασιν ὠφελεῖν τὴν πόλιν. ταῦτα γὰρ τιμώμενοι οὐ μόνον τοῦ κέρδους ἀλλὰ καὶ τῆς τιμῆς ἕνεκεν ὡς πρὸς φίλους 5 ἐπισπεύδοιεν ἄν. ὅσῳ γε μὴν πλείους εἰσοικίζοιντό τε καὶ ἀφικνοῖντο, δῆλον ὅτι τοσούτῳ ἂν πλέον καὶ εἰσάγοιτο καὶ 25 ἐξάγοιτο καὶ ἐκπέμποιτο καὶ πωλοῖτο καὶ μισθοφοροῖτο καὶ τελεσφοροίη.

1 πλείους codd. : corr. Cobet 3 ἀθήνηθεν codd. : corr. Portus 6 ναῦς codd. : corr. Weiske 8 ἐνορμισθέντας C ἡδέως codd. : corr. Deventer 13 οἱ del. Deventer 14 ὅποι Hertlein, coll. *Resp. Ath.* ii. 11 πλεῖον codd. 16 προτιθείη τις] προτεθείη Deventer 17 κωλύεσθαι Dind. : ἀποκωλύεσθαι codd. : κατακωλύεσθαι Cobet 18 ἡδίους C 20 ξενίᾳ A C M : corr. det. 22 τιμωμένους Schneider 23 ἕνεκα Zurborg ὡς om. M 24 πλέους C : πλείονες A M 25 δῆλον ὅτι del. Pierleoni πλεῖον codd.: fort. πλείω εἰσάγοιτο καὶ] deficit A 25–26 καὶ ἐξάγοιτο del. Dind. 26 καὶ ἐκπέμποιτο καὶ πωλοῖτο om. C ἐκπέμποιτο] ἐμπολῷτο Nitsche 27 τελεσφοροῖτο Leoncl.

Εἰς μὲν οὖν τὰς τοιαύτας αὐξήσεις τῶν προσόδων οὐδὲ προ- 6
δαπανῆσαι δεῖ οὐδὲν ἀλλ' ἢ ψηφίσματά τε φιλάνθρωπα καὶ
ἐπιμελείας. ὅσαι δ' ἂν ἄλλαι δοκοῦσί μοι πρόσοδοι γίγνεσθαι,
γιγνώσκω ὅτι ἀφορμῆς δεήσει εἰς αὐτάς. οὐ μέντοι δύσελπίς 7
5 εἰμι τὸ μὴ οὐχὶ προθύμως ἂν τοὺς πολίτας εἰς τὰ τοιαῦτα
εἰσφέρειν, ἐνθυμούμενος ὡς πολλὰ μὲν εἰσήνεγκεν ἡ πόλις,
ὅτε Ἀρκάσιν ἐβοήθει ἐπὶ Λυσιστράτου ἡγουμένου, πολλὰ δὲ
ἐπὶ Ἡγησίλεω. ἐπίσταμαι δὲ καὶ τριήρεις πολλάκις ἐκπεμ- 8
πομένας σὺν πολλῇ δαπάνῃ, καὶ †ταύτας γενομένας†, τούτου
10 μὲν ἀδήλου ὄντος εἴτε βέλτιον εἴτε κάκιον ἔσται, ἐκείνου δὲ
δήλου ὅτι οὐδέποτε ἀπολήψονται ἃ ἂν εἰσενέγκωσιν οὐδὲ
μεθέξουσιν ὧν ἂν †εἰσενέγκωσι†. κτῆσιν δὲ ἀπ' οὐδενὸς ἂν 9
οὕτω καλὴν κτήσαιντο ὥσπερ ἀφ' οὗ ἂν προτελέσωσιν εἰς
τὴν ἀφορμήν· ᾧ μὲν γὰρ ἂν δέκα μναῖ εἰσφορὰ γένηται,
15 ὥσπερ ναυτικόν, σχεδὸν ἐπίπεμπτον αὐτῷ γίγνεται, τριώβολον
τῆς ἡμέρας λαμβάνοντι· ᾧ δέ γ' ἂν πέντε μναῖ, πλέον ἢ ἐπι-
τριτον. οἱ δέ γε πλεῖστοι Ἀθηναίων πλείονα λήψονται κατ' 10
ἐνιαυτὸν ἢ ὅσα ἂν εἰσενέγκωσιν. οἱ γὰρ μνᾶν προτελέσαντες
ἐγγὺς δυοῖν μναῖν πρόσοδον ἕξουσι, καὶ ταῦτα ἐν πόλει, ὃ
20 δοκεῖ τῶν ἀνθρωπίνων ἀσφαλέστατόν τε καὶ πολυχρονιώτατον
εἶναι. οἶμαι δὲ ἔγωγε, εἰ μέλλοιεν ἀναγραφήσεσθαι εὐ- 11
εργέται εἰς τὸν ἅπαντα χρόνον, καὶ ξένους ἂν πολλοὺς εἰσ-
ενεγκεῖν, ἔστι δ' ἃς ἂν καὶ πόλεις τῆς ἀναγραφῆς ὀρεγομένας.
ἐλπίζω δὲ καὶ βασιλέας ἄν τινας καὶ τυράννους καὶ σατράπας
25 ἐπιθυμῆσαι μετασχεῖν ταύτης τῆς χάριτος.

Ὁπότε γε μὴν ἀφορμὴ ὑπάρχοι, καλὸν μὲν καὶ ἀγαθὸν 12
ναυκλήροις οἰκοδομεῖν καταγώγια περὶ λιμένας πρὸς τοῖς

1 προδαπανῆσαι B (errant edd.) C : δαπανῆσαι M 2 ἀλλ' ἢ Weiske : ἀλλὰ codd. §§ 7–10 post γίγνοιντο c. 4 § 40 transponenda esse putat Rühl, sed vide Friederich, *Neue Jahrb.* cvi, p. 695 9 καὶ ταύτας γενομένας] κατεσκευασμένας Bake : καὶ ταῦτα γενόμενα Schneider : καὶ ταύτας G. Wolf : καὶ ταῦτα Zurborg : γενομένας del. Thalheim : fort. καὶ ταύτην γενομένην 12 ante ὧν add. ὑπὲρ Zurborg post prius ἂν add. ἕνεκ' Wilamowitz εἰσενέγκωσι] requiritur κατορθώσωσι vel sim. 13 ὡς εἴπερ codd. : corr. Leoncl. 14 ἂν om. BC 19 ἐμπολῇ Badham : fort. ἐκ πόλεως 20 ἀσφαλέστατόν τε BC : ἀσφαλέστατον M 23 ἂν om. C

ὑπάρχουσι, καλὸν δὲ καὶ ἐμπόροις [ἐπὶ] προσήκοντας τόπους ⟨ἐπ'⟩ ὠνῇ τε καὶ πράσει, καὶ τοῖς εἰσαφικνουμένοις δὲ
13 δημόσια καταγώγια. εἰ δὲ καὶ τοῖς ἀγοραίοις οἰκήσεις τε καὶ πωλητήρια κατασκευασθείη καὶ ἐν Πειραιεῖ καὶ ἐν τῷ ἄστει, ἅμα τ' ἂν κόσμος εἴη τῇ πόλει καὶ πολλαὶ ἂν ἀπὸ 5
14 τούτων πρόσοδοι γίγνοιντο. ἀγαθὸν δέ μοι δοκεῖ εἶναι πειραθῆναι, εἰ καὶ ὥσπερ τριήρεις δημοσίας ἡ πόλις κέκτηται, οὕτω καὶ ὁλκάδας δημοσίας δυνατὸν ἂν γένοιτο κτήσασθαι καὶ ταύτας ἐκμισθοῦν ἐπ' ἐγγυητῶν ὥσπερ καὶ τἆλλα δημόσια. εἰ γὰρ καὶ τοῦτο οἷόν τε ὂν φανείη, πολλὴ ἂν καὶ ἀπὸ 10 τούτων πρόσοδος γίγνοιτο.

IV Τά γε μὴν ἀργύρεια εἰ κατασκευασθείη ὡς δεῖ, πάμπολλα ἂν νομίζω χρήματα ἐξ αὐτῶν καὶ ἄνευ τῶν ἄλλων προσόδων προσιέναι. βούλομαι δὲ καὶ τοῖς μὴ εἰδόσι τὴν τούτων δύναμιν δηλῶσαι. ταύτην γὰρ γνόντες καὶ ὅπως χρῆσθαι 15
2 δεῖ αὐτοῖς ἄμεινον ἂν βουλεύοισθε. οὐκοῦν ὅτι μὲν πάνυ πάλαι ἐνεργά ἐστι, πᾶσι σαφές· οὐδεὶς γοῦν οὐδὲ πειρᾶται λέγειν ἀπὸ ποίου χρόνου ἐπεχειρήθη· οὕτω δὲ πάλαι ὀρυττομένης τε καὶ ἐκφορουμένης τῆς ἀργυρίτιδος κατανοήσατε τί μέρος οἱ ἐκβεβλημένοι σωροὶ τῶν αὐτοφυῶν τε καὶ ὑπ- 20
3 αργύρων λόφων. οὐδὲ μὴν ὁ ἀργυρώδης τόπος εἰς μεῖόν τι συστελλόμενος, ἀλλ' ἀεὶ ἐπὶ πλέον ἐκτεινόμενος φανερός ἐστιν. ἐν ᾧ γε μὴν χρόνῳ οἱ πλεῖστοι ἄνθρωποι ἐγένοντο ἐν αὐτοῖς, οὐδεὶς πώποτε ἔργου ἠπόρησεν, ἀλλ' ἀεὶ τὰ ἔργα
4 τῶν ἐργαζομένων περιῆν. καὶ νῦν δὲ οἱ κεκτημένοι ἐν τοῖς 25 μετάλλοις ἀνδράποδα οὐδεὶς τοῦ πλήθους ἀφαιρεῖ, ἀλλ' ἀεὶ προσκτᾶται ὁπόσα ἂν πλεῖστα δύνηται. καὶ γὰρ δὴ ὅταν μὲν ὀλίγοι ὀρύττωσι καὶ ζητῶσιν, ὀλίγα οἶμαι καὶ τὰ χρή-

1 ἐπὶ del. Schneider, qui ἐπὶ τῷ δείγματι cit.: περὶ Hertlein 2 ἐπ' add. Bergk ὠνεῖ τε καὶ πράσσει B 7–8 ὥσπερ . . . ὁλκάδας M: κάδας B: δεκάδας C 12 ἀργύρεια m: ἀργύρια B C M 16 πάνυ om. M 17 παλαιὰ B C M; corr. Portus 18 πόσου Nitsche ἐνεχειρίσθη mavult Badham 19 ὅτι B C 22 συστενούμενος C αἰεὶ C πλεῖον codd. 27 πλείω C

ματα εὑρίσκεται· ὅταν δὲ πολλοί, πολλαπλασία ἡ ἀργυρῖτις ἀναφαίνεται. ὥστε ἐν μόνῳ τούτῳ ὧν ἐγὼ οἶδα ἔργων οὐδὲ 5 φθονεῖ οὐδεὶς τοῖς ἐπικατασκευαζομένοις. ἔτι δὲ οἱ μὲν ἀγροὺς κεκτημένοι πάντες ἔχοιεν ἂν εἰπεῖν ὁπόσα ζεύγη 5 ἀρκεῖ εἰς τὸ χωρίον καὶ ὁπόσοι ἐργάται· ἢν δ' ἐπὶ πλέον τῶν ἱκανῶν ἐμβάλλῃ τις, ζημίαν λογίζονται· ἐν δὲ τοῖς ἀργυρείοις ἔργοις πάντες δή φασιν ἐνδεῖσθαι ἐργατῶν. καὶ γὰρ 6 οὐδ' ὥσπερ ὅταν πολλοὶ χαλκοτύποι γένωνται, ἀξίων γενομένων τῶν χαλκευτικῶν ἔργων, καταλύονται οἱ χαλκοτύποι, καὶ 10 οἱ σιδηρεῖς γε ὡσαύτως· καὶ ὅταν γε πολὺς σῖτος καὶ οἶνος γένηται, ἀξίων ὄντων τῶν καρπῶν, ἀλυσιτελεῖς αἱ γεωργίαι γίγνονται, ὥστε πολλοὶ ἀφέμενοι τοῦ τὴν γῆν ἐργάζεσθαι ἐπ' ἐμπορίας καὶ καπηλείας καὶ τοκισμοὺς τρέπονται· ἀργυρῖτις δὲ ὅσῳ ἂν πλείων φαίνηται καὶ ἀργύριον πλέον γίγνηται, 15 τοσούτῳ πλείονες ἐπὶ τὸ ἔργον τοῦτο ἔρχονται. καὶ γὰρ δὴ 7 ἔπιπλα μέν, ἐπειδὰν ἱκανά τις κτήσηται τῇ οἰκίᾳ, οὐ μάλα ἔτι προσωνοῦνται· ἀργύριον δὲ οὐδείς πω οὕτω πολὺ ἐκτήσατο ὥστε μηκέτι προσδεῖσθαι· ἀλλ' ἤν τισι γένηται παμπληθές, τὸ περιττεῦον κατορύττοντες οὐδὲν ἧττον ἥδονται ἢ χρώμενοι 20 αὐτῷ. καὶ μὴν ὅταν γε εὖ πράττωσιν αἱ πόλεις, ἰσχυρῶς 8 οἱ ἄνθρωποι ἀργυρίου δέονται. οἱ μὲν γὰρ ἄνδρες ἀμφὶ ὅπλα τε καλὰ καὶ ἵππους ἀγαθοὺς [τε] καὶ οἰκίας καὶ κατασκευὰς μεγαλοπρεπεῖς βούλονται δαπανᾶν, αἱ δὲ γυναῖκες εἰς ἐσθῆτα πολυτελῆ καὶ χρυσοῦν κόσμον τρέπονται. ὅταν 9 25 τε αὖ νοσήσωσιν ⟨αἱ⟩ πόλεις ἢ ἀφορίαις καρπῶν ἢ πολέμῳ, ἔτι καὶ πολὺ μᾶλλον, ἀργοῦ τῆς γῆς γιγνομένης, καὶ εἰς

2 ὧ M 3 ἐπισκευαζομένοις B C M : corr. Cobet 4 ἂν ἔχοιεν C 5 ἐπὶ] ἔτι Hertlein πλεῖον B C M 6 ἐμβάλλῃ C : ἐμβάλῃ B M ἀργυρίοις B C M : corr. Weiske 7 ἔργοις del. Zurborg πάντες det. : πάντας B M δὴ M : δεῖ B : δεῖν C 8 οὐδ' om. C : οὐχ cit. Stephanus οἱ πολλοὶ M : πολλοὶ οἱ Dobree 10 prius γε] δὲ Heindorf 12 ἀφιέμενοι B C M : corr. Cobet 13 ἐμπορείας B M 14 καὶ . . . γίγνηται del. Cobet πλεῖον B C M 18 μὴ ἔτι B C M : corr. Herwerden 22 τε del. Castalio 25 αἱ add. Rühl 26 ἀργοῦ . . . γιγνομένης del. Wilamowitz : fort. post πολέμῳ transponenda putat Rühl

10 ἐπιτήδεια καὶ εἰς ἐπικούρους νομίσματος δέονται. εἰ δέ τις
φήσειε καὶ χρυσίον μηδὲν ἧττον χρήσιμον εἶναι ἢ ἀργύριον,
τούτῳ μὲν οὐκ ἀντιλέγω, ἐκεῖνο μέντοι οἶδα, ὅτι καὶ χρυσίον
ὅταν πολὺ παραφανῇ, αὐτὸ μὲν ἀτιμότερον γίγνεται, τὸ δὲ
11 ἀργύριον τιμιώτερον ποιεῖ. ταῦτα μὲν οὖν ἐδήλωσα τούτου 5
ἕνεκα, ὅπως θαρροῦντες μὲν ὅτι πλείστους ἀνθρώπους ἐπὶ τὰ
ἀργύρεια ἄγωμεν, θαρροῦντες δὲ κατασκευαζώμεθα ἐν αὐτοῖς,
ὡς οὔτε ἐπιλειψούσης ποτὲ ⟨τῆς⟩ ἀργυρίτιδος οὔτε τοῦ ἀργυ-
12 ρίου ἀτίμου ποτὲ ἐσομένου. δοκεῖ δέ μοι καὶ ἡ πόλις προ-
τέρα ἐμοῦ ταῦτ᾽ ἐγνωκέναι· παρέχει γοῦν ἐπὶ ἰσοτελείᾳ καὶ 10
τῶν ξένων τῷ βουλομένῳ ἐργάζεσθαι ἐν τοῖς μετάλλοις.

13 Ἵνα δὲ καὶ σαφέστερον περὶ τῆς τροφῆς εἴπω, νῦν δι-
ηγήσομαι ὡς κατασκευασθέντα τὰ ἀργύρεια ὠφελιμώτατ᾽ ἂν
εἴη τῇ πόλει. ἀπ᾽ αὐτῶν μὲν οὖν ἔγωγε [ἀφ᾽] ὧν μέλλω
λέγειν οὐδέν τι ἀξιῶ θαυμάζεσθαι ὡς δυσεύρετόν τι ἐξηυρηκώς· 15
τὰ μὲν γὰρ ὧν λέξω καὶ νῦν ἔτι πάντες ὁρῶμεν, τὰ δὲ παρ-
14 οιχόμενα πάντες κατὰ ταὐτὰ αὖ ἀκούομεν. τῆς μέντοι πόλεως
πάνυ ἄξιον θαυμάσαι τὸ αἰσθανομένην πολλοὺς πλουτιζο-
μένους ἐξ αὐτῆς ἰδιώτας μὴ μιμεῖσθαι τούτους. πάλαι μὲν
γὰρ δήπου οἷς μεμέληκεν ἀκηκόαμεν ὅτι Νικίας ποτὲ ὁ Νικη- 20
ράτου ἐκτήσατο ἐν τοῖς ἀργυρείοις χιλίους ἀνθρώπους, οὓς
ἐκεῖνος Σωσίᾳ τῷ Θρᾳκὶ ἐξεμίσθωσεν, ἐφ᾽ ᾧ ὀβολὸν μὲν ἀτελῆ
ἑκάστου τῆς ἡμέρας ἀποδιδόναι, τὸν δ᾽ ἀριθμὸν ἴσους ἀεὶ
15 παρέχειν. ἐγένετο δὲ καὶ Ἱππονίκῳ ἑξακόσια ἀνδράποδα
κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον τοῦτον ἐκδεδομένα, ἃ προσέφερε μνᾶν 25

3 τούτῳ Heindorf: τοῦτο B C M : πρὸς τοῦτο Zurborg 4 παρα-
φαίνῃ B C M : corr. Schneider 7 ἀργύρια B C M : corr. Stephanus
ἄγομεν B C pr. M κατασκευαζόμεθα B M 8 τῆς add. Dind.
11 τῶν βουλομένων B C M : corr. Leoncl. 13 ἀργύρια B C M :
corr. Stephanus 14 ἀπ᾽ αὐτῶν] ἀφ᾽ ὧν Pierleoni : αὐτὸς Richards
ἀφ᾽ del. Cobet ἀφ᾽ ὧν del. Pierleoni 15 ἐξευρηκώς B C M
17 πάντες Schanz : πάντων B C M : παρὰ τῶν πατέρων Wilamowitz :
πάντως Richards : πάντων λεγόντων Pierleoni ταυτὰ C : ταῦτα
B M αὖ] ἂν M : del. Wilamowitz ἀκούοιμεν Stephanus :
ἀκηκόαμεν Wilamowitz 19 fort. αὑτῆς 21 ἀργυρίοις B C M : corr.
Stephanus 22 ὀβολὸν μὲν] τὸν μὲν ὀβολὸν Weiske 24 παρεῖχεν
B C M : corr. Leoncl. 25 τοῦτον del. Zurborg ἐκδιδόμενα τοῦτον B C

ἀτελῆ τῆς ἡμέρας, Φιλημονίδῃ δὲ τριακόσια ⟨ἃ⟩ ἡμιμναῖον,
ἄλλοις δέ γε ὡς, οἴομαι, δύναμις ἑκάστοις ὑπῆρχεν. ἀτὰρ 16
τί τὰ παλαιὰ δεῖ λέγειν; καὶ γὰρ νῦν πολλοί εἰσιν ἐν τοῖς
ἀργυρείοις ἄνθρωποι οὕτως ἐκδεδομένοι. περαινομένων γε 17
5 μὴν ὧν λέγω τοῦτ' ἂν μόνον καινὸν γένοιτο, εἰ ὥσπερ οἱ
ἰδιῶται κτησάμενοι ἀνδράποδα πρόσοδον ἀέναον κατεσκευα-
σμένοι εἰσίν, οὕτω καὶ ἡ πόλις κτῷτο δημόσια ἀνδράποδα, ἕως
γίγνοιτο τρία ἑκάστῳ Ἀθηναίων. εἰ δὲ δυνατὰ λέγομεν καθ' 18
ἓν ἕκαστον αὐτῶν σκοπῶν ὁ βουλόμενος κρινέτω. οὐκοῦν
10 τιμὴν μὲν ἀνθρώπων εὔδηλον ὅτι μᾶλλον ἂν τὸ δημόσιον
δύναιτο ἢ οἱ ἰδιῶται παρασκευάσασθαι. τῇ γε μὴν βουλῇ
ῥᾴδιον καὶ κηρύξαι ἄγειν τὸν βουλόμενον ἀνδράποδα καὶ τὰ
προσαχθέντα πρίασθαι. ἐπειδὰν δὲ ὠνηθῇ, τί ἂν ἧττον 19
μισθοῖτό τις παρὰ τοῦ δημοσίου ἢ παρὰ τῶν ἰδιωτῶν, ἐπὶ
15 τοῖς αὐτοῖς μέλλων ἕξειν; μισθοῦνται γοῦν καὶ τεμένη [καὶ
ἱερὰ] καὶ οἰκίας καὶ τέλη ὠνοῦνται παρὰ τῆς πόλεως. ὅπως 20
γε μὴν τὰ ὠνηθέντα σῴζηται, τῷ δημοσίῳ ἔστι λαμβάνειν
ἐγγύους παρὰ τῶν μισθουμένων, ὥσπερ καὶ παρὰ τῶν ὠνου-
μένων τὰ τέλη. ἀλλὰ μὴν καὶ ἀδικῆσαί γε ῥᾷον τῷ τέλος
20 πριαμένῳ ἢ τῷ ἀνδράποδα μισθουμένῳ. ἀργύριον μὲν γὰρ 21
πῶς καὶ φωράσειεν ἄν τις τὸ δημόσιον ἐξαγόμενον, ὁμοίου
τοῦ ἰδίου ὄντος αὐτῷ; ἀνδράποδα δὲ σεσημασμένα τῷ δημοσίῳ
σημάντρῳ καὶ προκειμένης ζημίας τῷ τε πωλοῦντι καὶ τῷ
ἐξάγοντι, πῶς ἄν τις ταῦτα κλέψειεν; οὐκοῦν μέχρι μὲν
25 τούτου δυνατὸν φαίνεται τῇ πόλει εἶναι τὸ ἀνθρώπους καὶ
κτήσασθαι καὶ φυλάξαι. εἰ δ' αὖ τις τοῦτ' ἐνθυμεῖται, πῶς 22

1 ἃ add. Hartman ἡμιμναῖα B C M : corr. Leoncl. 2 γε om. C οἶμαι ὡς Wilamowitz 4 ἀργυρίοις B C M : corr. Stephanus 6 ἀένναον B C M 7 δημοσία C 10 ante ἀνθρώπων add. τοσούτων Richards; sed cf. § 21 11 οἱ om. B C 14 τῶν ἰδιωτῶν Hagen : τοῦ ἰδιώτου B C M : ἰδιώτου Nitsche 15–16 καὶ ἱερὰ del. Bake 22 δημοσίῳ] ἰδίῳ C 23 προσκειμένης B C M : corr. Bloomfield 25 φαίνεται Cobet : φανεῖται B C : φανῆναι M : φανείη ἂν Schanz τὸ Leoncl. : τε B C M 26 πῶς Heindorf : ὡς B C M

ἐπειδὰν πολλοὶ ἐργάται γένωνται, πολλοὶ φανοῦνται καὶ οἱ μισθωσόμενοι, ἐκεῖνο κατανοήσας θαρρείτω, ὅτι πολλοὶ μὲν τῶν κατεσκευασμένων προσμισθώσονται τοὺς δημοσίους (πολλὰ γάρ ἐστι τὰ ὑπάρχοντα), πολλοὶ δ' εἰσὶ καὶ αὐτῶν τῶν ἐν τοῖς ἔργοις γηράσκοντες, πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι καὶ 5 Ἀθηναῖοι καὶ ξένοι οἳ τῷ σώματι μὲν οὔτε βούλοιντ' ἂν οὔτε δύναιντ' ἂν ἐργάζεσθαι, τῇ δὲ γνώμῃ ἐπιμελόμενοι 23 ἡδέως ἂν τὰ ἐπιτήδεια πορίζοιντο. ἤν γε μέντοι τὸ πρῶτον συστῇ διακόσια καὶ χίλια ἀνδράποδα, εἰκὸς ἤδη ἀπ' αὐτῆς τῆς προσόδου ἐν ἔτεσι πέντε ἢ ἓξ μὴ μεῖον ἂν τῶν ἑξακισ- 10 χιλίων γενέσθαι. ἀπό γε μὴν τούτου τοῦ ἀριθμοῦ ἢν ὀβολὸν ἕκαστος ἀτελῆ τῆς ἡμέρας προσφέρῃ, ἡ μὲν πρόσοδος 24 ἑξήκοντα τάλαντα τοῦ ἐνιαυτοῦ. ἀπὸ δὲ τούτων ἢν εἰς ἄλλα ἀνδράποδα τιθῆται εἴκοσι, τοῖς τετταράκοντα ἤδη ἐξέσται τῇ πόλει χρῆσθαι εἰς ἄλλο ὅ τι ἂν δέῃ. ὅταν δέ γε μύρια 15 25 ἀναπληρωθῇ, ἑκατὸν τάλαντα ἡ πρόσοδος ἔσται. ὅτι δὲ δέξεται πολλαπλάσια τούτων μαρτυρήσαιεν ἄν μοι εἴ τινες ἔτι εἰσὶ τῶν μεμνημένων ὅσον τὸ τέλος ηὕρισκε τῶν ἀνδραπόδων πρὸ τῶν ἐν Δεκελείᾳ. μαρτυρεῖ δὲ κἀκεῖνο, ὅτι εἰργασμένων ἀνθρώπων ἐν τοῖς ἀργυρείοις ἐν τῷ παντὶ χρόνῳ 20 ἀναριθμήτων νῦν οὐδὲν διαφέρει τὰ ἀργύρεια ἢ οἷα οἱ πρό-26 γονοι ἡμῶν ὄντα ἐμνημόνευον αὐτά. καὶ τὰ νῦν δὲ γιγνόμενα πάντα μαρτυρεῖ ὅτι οὐκ ἄν ποτε πλείω ἀνδράποδα ἐκεῖ γένοιτο ἢ ὅσων [ἂν] τὰ ἔργα δεῖται. οὔτε γὰρ βάθους πέρας 27 οὔτε ὑπονόμων οἱ ὀρύττοντες εὑρίσκουσι. καὶ μὴν καινο- 25 τομεῖν γε οὐδὲν ἧττον ἔξεστι νῦν ἢ πρότερον. οὐ τοίνυν οὐδ'

2 μισθωσάμενοι B C M: corr. Stephanus 4 ἔσται Badham 5 γηρασκόντων B C M: corr. Dind. 5-6 καὶ ἀθηναῖοι B C: ἀθηναῖοί τε M 6 οἳ del. Zurborg 7 ἐπιμελούμενοι M 10 ἂν τῶν Wilamowitz: αὐτῇ B C M 12 ἕκαστον C φέρῃ B C M: corr. Cobet 15 μύρια ἄλλα C 18 εὕρισκε B C M 20-21 ἀργυρίοις et ἀργύρια B C M: corr. Stephanus 21 οἷα Deventer: ἃ codd. 22 αὐτά del. Bergk 24 ὅσον M: ὅσ' Wilamowitz ἂν mihi delendum videtur δέηται Heindorf: δέχηται Wilamowitz: δέοιτο Richards 25 ὑπὸ νόμων B: ὑπόνομον M μὴν M: νῦν B C 26 ἧττον om. M

εἰπεῖν ἂν ἔχοι εἰδὼς οὐδεὶς πότερον ἐν τοῖς κατατετμημένοις πλείων ἀργυρῖτις ἢ ἐν τοῖς ἀτμήτοις ἐστί. τί δῆτα, φαίη ἄν 28 τις, οὐ καὶ νῦν, ὥσπερ ἔμπροσθεν, πολλοὶ καινοτομοῦσιν; ὅτι πενέστεροι μὲν νῦν εἰσιν οἱ περὶ τὰ μέταλλα· νεωστὶ γὰρ 5 πάλιν κατασκευάζονται· κίνδυνος δὲ μέγας τῷ καινοτομοῦντι· ὁ μὲν γὰρ εὑρὼν ἀγαθὴν ἐργασίαν πλούσιος γίγνεται, ὁ δὲ μὴ 29 εὑρὼν πάντα ἀπόλλυσιν ὅσα ἂν δαπανήσῃ. εἰς τοῦτον οὖν τὸν κίνδυνον οὐ μάλα πως ἐθέλουσιν οἱ νῦν ἰέναι. ἐγὼ μέντοι 30 ἔχειν μοι δοκῶ καὶ περὶ τούτου συμβουλεῦσαι ὡς ἂν ἀσφα-10 λέστατα καινοτομοῖτο. εἰσὶ μὲν γὰρ δήπου Ἀθηναίων δέκα φυλαί· εἰ δ' ἡ πόλις δοίη ἑκάστῃ αὐτῶν ἴσα ἀνδράποδα, αἱ δὲ κοινωσάμεναι τὴν τύχην καινοτομοῖεν, οὕτως ἄν, εἰ μία εὕροι, πάσαις ἂν λυσιτελὲς ἀποδείξειεν, εἰ δὲ δύο ἢ τρεῖς ἢ 31 τέτταρες ἢ αἱ ἡμίσειαι εὕροιεν, δῆλον ὅτι ⟨ἔτι⟩ λυσιτελέστερα 15 ἂν τὰ ἔργα ταῦτα γίγνοιτο. τό γε μὴν πάσας ἀποτυχεῖν οὐδενὶ τῶν παρεληλυθότων ἐοικός. οἷόν τε δὴ οὕτως καὶ 32 ἰδιώτας συνισταμένους καὶ κοινουμένους τὴν τύχην ἀσφαλέστερον κινδυνεύειν. μηδὲ μέντοι τοῦτο φοβεῖσθε, ὡς ἢ τὸ δημόσιον οὕτω κατασκευαζόμενον παραλυπήσει τοὺς ἰδιώτας 20 ἢ οἱ ἰδιῶται τὸ δημόσιον· ἀλλ' ὥσπερ σύμμαχοι, ὅσῳ ἂν πλείους συνιῶσιν, ἰσχυροτέρους ἀλλήλους ποιοῦσιν, οὕτω καὶ ἐν τοῖς ἀγρυρείοις ὅσῳπερ ἂν πλείους ἐργάζωνται, τόσῳ πλείω τἀγαθὰ εὑρήσουσί τε καὶ ἐκφορήσουσι.

Καὶ ἐμοὶ μὲν δὴ εἴρηται ὡς ἂν ἡγοῦμαι κατασκευα- 33 25 σθείσης τῆς πόλεως ἱκανὴν ἂν πᾶσιν Ἀθηναίοις τροφὴν ἀπὸ κοινοῦ γενέσθαι. εἰ δέ τινες λογιζόμενοι παμπόλλης 34 ἂν δεῖν ἀφορμῆς εἰς ταῦτα πάντα οὐν ἡγοῦνται ἱκανὰ ἄν

4 μὲν del. Hertlein νῦν om. M 4–5 νεωστὶ . . . κατασκευάζονται post καινοτομοῦσιν (l. 3) transpos. Rühl 14 ἔτι add. Heindorf 15 malim γένοιτο 16 ἔοικεν Cobet; sed cf. *Cyneg.* ix. 10 οἷόν τε δὴ] ὁρᾶτε δὴ Deventer: οἴομαι δὴ vel οἴομαι δὲ cit. Stephanus 18 μηδὲν B C M: corr. Stephanus φοβεῖσθαι B C M: corr. Stephanus 19 παραλυπήσῃ B M: παραλυπήσειν C: corr. Schneider 22 ἀργυρίοις B C M: corr. Stephanus τοσούτῳ C 23 πλεῖον M φορήσουσι B C M: corr. Cobet

35 ποτε χρήματα εἰσενεχθῆναι, μηδὲ οὕτως ἀθυμούντων. οὐ
γὰρ οὕτως ἔχει, ὡς ἀνάγκῃ ἅμα ταῦτα πάντα γίγνεσθαι
ἢ μηδὲν ὄφελος αὐτῶν εἶναι· ἀλλ' ὁπόσα ἂν ἢ οἰκοδομηθῇ
ἢ ναυπηγηθῇ ἢ ἀνδράποδα ὠνηθῇ, εὐθὺς ταῦτα ἐν ὠφελείᾳ
36 ἔσται. ἀλλὰ μὴν καὶ τῇδέ γε συμφορώτερον τὸ κατὰ μέρος 5
ἢ τὸ ἅμα πάντα πράττεσθαι. οἰκοδομοῦντές τε γὰρ ἁθρόοι
πολυτελέστερον ἂν καὶ κάκιον ἢ κατὰ μέρος ἀποτελοῖμεν,
ἀνδράποδα δὲ παμπληθῆ ζητοῦντες ἀναγκαζοίμεθ' ἂν καὶ
37 χείρω καὶ τιμιώτερα ὠνεῖσθαι. κατά γε μὴν τὸ δυνατὸν
περαίνοντες τὰ μὲν καλῶς γνωσθέντα καὶ αὖθις ἂν †ἡμῖν 10
38 οἰόμεθα†· εἰ δέ τι ἁμαρτηθείη, ἀπεχοίμεθα ἂν αὐτοῦ. ἔτι
δὲ πάντων ἅμα γιγνομένων ἡμᾶς ἂν ἅπαντα δέοι ἐκπορί-
ζεσθαι· εἰ δὲ τὰ μὲν περαίνοιτο, τὰ δὲ μέλλοι, ἡ ὑπάρξασα
39 πρόσοδος τὸ ἐπιτήδειον συγκατασκευάζοι ἄν. ὃ δὲ ἴσως
φοβερώτατον δοκεῖ πᾶσιν εἶναι, μή, εἰ ἄγαν πολλὰ κτήσαιτο 15
ἡ πόλις ἀνδράποδα, ὑπεργεμισθείη ἂν τὰ ἔργα, καὶ τούτου
τοῦ φόβου ἀπηλλαγμένοι ἂν εἴημεν, εἰ μὴ πλείονας ἀν-
θρώπους ἢ ὅσους αὐτὰ τὰ ἔργα προσαιτοίη κατ' ἐνιαυτὸν
40 ἐμβάλοιμεν. οὕτως ἔμοιγε δοκεῖ, ᾗπερ ῥᾷστον, ταύτῃ καὶ
ἄριστον εἶναι ταῦτα πράττειν. εἰ δ' αὖ διὰ τὰς ἐν τῷ νῦν 20
πολέμῳ γεγενημένας εἰσφορὰς νομίζετ' ἂν μηδ' ὁτιοῦν
δύνασθαι εἰσενεγκεῖν, ὑμεῖς δὴ ὅσα μὲν πρὸ τῆς εἰρήνης
χρήματα ηὕρισκε τὰ τέλη, ἀπὸ τοσούτων καὶ τὸ ἐπιὸν ἔτος
διοικεῖτε τὴν πόλιν, ὅσα δ' ἂν ἐφευρίσκῃ διὰ τὸ εἰρήνην τε
εἶναι καὶ διὰ τὸ θεραπεύεσθαι μετοίκους καὶ ἐμπόρους καὶ 25

1 οὕτως] οὗτοι Schanz, coll. v. 2   2 ante ἅμα add. ἢ Kaibel   πάντα ταῦτα M   3 οἰκονομηθῇ C   4 ἀνδραποδωνηθῇ Richards   6 ἁθρόα vel ἁθρόως Nitsche   7 κάλλιον B C M : corr. Stephanus   ἀποτελοῖεν B C M : corr. Stephanus   10–11 ἡμῖν οἰόμεθα B M : ἡμῖν οἰοίμεθα C : μηχανῴμεθα Christian : λυσιτελήσειν ἡμῖν οἰοίμεθα Thalheim : ἡμῖν οἰοίμεθα συνοίσειν Richards : alii alia : fort. προσιοίμεθα   11 ἀπεχθοίμεθα B M   αὐτῷ B   § 39 del. Richter   16 ὑπεργεμισθῇ B C M : corr. Schneider   καὶ] κἂν Schanz   17 ἂν om. B M   19 εμβάλλοιμεν C   22 δὴ Bake ; cf. *Exped.* VII. vii. 7 : δὲ B C M : γε Zeune   23 εὑρίσκει B c : εὑρίσκε (sic) C : εὑρίσκετε M   24 ἐφευρίσκει B : ἐφευρίσκοι C   διά τε τὸ εἰρήνην Castalio

διὰ τὸ πλειόνων ἀνθρώπων πλείω εἰσάγεσθαι καὶ ἐξάγεσθαι
καὶ διὰ τὸ ⟨τὰ⟩ ἐλλιμένια καὶ τὰς ἀγορὰς αὐξάνεσθαι, ταῦτα
λαμβάνοντες κατασκευάζεσθε ὡς ἂν πλεῖσται ⟨αἱ⟩ πρόσοδοι
γίγνοιντο. εἰ δέ τινες αὖ φοβοῦνται μὴ ματαία ἂν γένοιτο 41
5 αὕτη ἡ κατασκευή, εἰ πόλεμος ἐγερθείη, ἐννοησάτωσαν ὅτι
τούτων γιγνομένων πολὺ φοβερώτερος ὁ πόλεμος τοῖς ἐπι-
φέρουσιν ἢ τῇ πόλει. τί γὰρ δὴ εἰς πόλεμον κτῆμα 42
χρησιμώτερον ἀνθρώπων; πολλὰς μὲν γὰρ ναῦς πληροῦν
ἱκανοὶ ἂν εἶεν δημοσίᾳ· πολλοὶ δ' ἂν καὶ πεζοὶ [δημοσίᾳ]
10 δύναιντ' ἂν βαρεῖς εἶναι τοῖς πολεμίοις, εἴ τις αὐτοὺς
θεραπεύοι.

Λογίζομαι δ' ἔγωγε καὶ πολέμου γιγνομένου οἷόν τ' εἶναι 43
μὴ ἐκλείπεσθαι τὰ ἀργύρεια. ἔστι μὲν γὰρ δήπου περὶ τὰ
μέταλλα ἐν τῇ πρὸς μεσημβρίαν [θαλάττῃ] τεῖχος ἐν Ἀνα-
15 φλύστῳ, ἔστι δ' ἐν τῇ πρὸς ἄρκτον τεῖχος ἐν Θορικῷ·
ἀπέχει δὲ ταῦτα ἀπ' ἀλλήλων ἀμφὶ τὰ ἑξήκοντα στάδια.
εἰ οὖν καὶ ἐν μέσῳ τούτων γένοιτο ἐπὶ τῷ ὑψηλοτάτῳ 44
Βήσης τρίτον ἔρυμα, συνήκοι τ' ἂν τὰ ἔργα εἰς ἓν ἐξ
ἁπάντων τῶν τειχῶν, καὶ εἴ τι αἰσθάνοιτο πολεμικόν, βραχὺ
20 ἂν εἴη ἑκάστῳ εἰς τὸ ἀσφαλὲς ἀποχωρῆσαι. εἰ δὲ καὶ 45
ἔλθοιεν πλείους οἱ πολέμιοι, δῆλον ὅτι εἰ μὲν σῖτον ἢ οἶνον
ἢ πρόβατα ἔξω εὕροιεν, ἀφέλοιντ' ἂν ταῦτα· ἀργυρίτιδος
δὲ κρατήσαντες τί ἂν μᾶλλον ἢ λίθοις ἔχοιεν χρῆσθαι;
πῶς δὲ καὶ ὁρμήσειαν ⟨ἂν⟩ ποτε πολέμιοι πρὸς τὰ μέταλλα; 46

2 τὸ ἐν λιμένι B C M: corr. Bergk 3 κατασκευάζεσθαι B M πλεῖστοι M αἱ addidi, coll. *Hipparch.* i. 16, ut sensus sit: *ita collocate in argentifodinis ut quam maxima inde redundent vectigalia*; aliter se habet c. i. 2 4 γίγνωντο B huc transponenda esse c. iii. 7–10 et c. iv. 49–52 putat Rühl, quem redarguit Friederich γίγνοιτο C 5 ἐννοησάτωσαν Stephanus: ἐννοησάτω B C M: ἐννοησάντων Cobet 7 δεῖ B 9 εἶμεν Nitsche posterius δημοσίᾳ del. Wilamowitz 13 ἀργύρια B C M: corr. Stephanus 14 prius ἐν] ἐπὶ Herwerden θαλάττῃ del. Bergk ἀναφαύστω B C M: corr. Brodaeus 15 prius ἐν] ἐπὶ Herwerden 18 βήσσης B M: βήσση C: corr. Schneider συνήκοι τ'] συγκλῄοιτ' Badham ἔργα] ἐχυρὰ vel ἐρύματα Nitsche 19 post αἰσθάνοιτο add. τις Deventer 21 πλείους del. Rühl οἱ om. B M 24 ἂν add. Dind.

ἀπέχει μὲν γὰρ δήπου τῶν ἀργυρείων ⟨ἡ⟩ ἐγγύτατα πόλις
Μέγαρα πολὺ πλέον τῶν πεντακοσίων σταδίων· ἀπέχει δὲ
ἡ μετὰ ταῦτα πλησιαίτατα Θῆβαι πολὺ πλέον τῶν ἑξακο-
47 σίων. ἢν οὖν πορεύωνται ἐντεῦθέν ποθεν ἐπὶ τὰ ἀργύρεια,
παριέναι αὐτοὺς δεήσει τὴν πόλιν· κἂν μὲν ὦσιν ὀλίγοι, 5
εἰκὸς αὐτοὺς ἀπόλλυσθαι καὶ ὑπὸ ἱππέων καὶ ὑπὸ περιπόλων.
πολλῇ γε μὴν δυνάμει πορεύεσθαι ἐξερημοῦντας τὰ ἑαυτῶν
χαλεπόν· πολὺ γὰρ ἐγγύτερον ἂν εἴη ταῖς πόλεσιν αὐτῶν
τὸ τῶν Ἀθηναίων ἄστυ ἢ αὐτοὶ [οἱ] πρὸς τοῖς μετάλλοις
48 ὄντες. εἰ δὲ καὶ ἔλθοιεν, πῶς ἂν καὶ δύναιντο μένειν μὴ 10
ἔχοντες τὰ ἐπιτήδεια; ἐπισιτίζεσθαί γε μὴν μέρει μὲν κίνδυνος
καὶ περὶ τῶν μετιόντων καὶ περὶ ὧν ἀγωνίζονται· πάντες
δὲ ἀεὶ μετιόντες πολιορκοῖντ' ἂν μᾶλλον ἢ πολιορκοῖεν.

49 Οὐ τοίνυν μόνον ἡ ἀπὸ τῶν ἀνδραπόδων ἀποφορὰ τὴν
διατροφὴν τῇ πόλει αὔξοι ἄν, ἀλλὰ πολυανθρωπίας περὶ τὰ 15
μέταλλα ἁθροιζομένης καὶ ἀπ' ἀγορᾶς τῆς ἐκεῖ καὶ ἀπ'
οἰκιῶν περὶ τἀργύρεια δημοσίων καὶ ἀπὸ καμίνων καὶ ἀπὸ
50 τῶν ἄλλων ἁπάντων πρόσοδοι ἂν πολλαὶ γίγνοιντο. ἰσχυ-
ρῶς γὰρ καὶ αὐτὴ πολυάνθρωπος ἂν γένοιτο πόλις, εἰ οὕτως
κατασκευασθείη· καὶ οἵ γε χῶροι οὐδὲν ἂν εἶεν μείονος ἄξιοι 20
51 τοῖς κεκτημένοις ἐνταῦθα ἢ τοῖς περὶ τὸ ἄστυ. πραχθέντων
γε μὴν ὧν εἴρηκα [ξύμ]φημὶ ἐγὼ οὐ μόνον ἂν χρήμασιν
εὐπορωτέραν τὴν πόλιν εἶναι, ἀλλὰ καὶ εὐπειθεστέραν καὶ

1 et 4 ἀργυρίων et ἀργύρια B C M : corr. Stephanus ἡ add. Schneider 2 πλεῖον sed ο ex ω M : πλείω B C 3 πλείονα B C : πλεῖον M 6 περιπόδων B M 7 ἐξερημοῦντ' ἂν C 8 χαλεπόν . . . αὐτῶν om. B C 9 τῶν om. C οἱ del. Weiske 10 post prius καὶ add. πλείους Rühl 11 κίνδυνον B (ος in ras. C) 12 περὶ τῶν ἀγωνιζομένων Zurborg, sed ὧν neutrum est, nam post κίνδυνος subaudiendum τοῖς πολεμίοις 13 αἰεὶ C 14 μόνον] μᾶλλον C εἰσφορὰ B C M : corr. Schneider 15 ἀλλὰ καὶ C 16 prius ἀπ' om. B C ἐκεῖ Kalinka : ἐκείνου αὖ B M : ἐκεῖθεν αὖ C, sed εῖθεν in ras. septem vel octo litterarum : ἐκεῖ οὔσης Portus : ἐν Σουνίῳ Wilamowitz 16–17 ἀποικιῶν B C 17 περὶ τἀργύρεια susp. Wilamowitz τἀργύρια codd. : corr. Stephanus 19 αὐτὴ C : αὕτη B M ἂν om. B M ἡ πόλις Badham οὕτω M 22 φημὶ Richards ; opinor ξύμφημι ex φημφημι natum esse

εὐτακτοτέραν καὶ εὐπολεμωτέραν γενέσθαι. οἵ τε γὰρ τα- 52
χθέντες γυμνάζεσθαι πολὺ ἂν ἐπιμελέστερον τοῦτο πράττοιεν
ἐν τοῖς γυμνασίοις τὴν τροφὴν ἀπολαμβάνοντες [πλείω]
ἢ ἐν ταῖς λαμπάσι γυμνασιαρχούμενοι· οἵ τε φρουρεῖν ἐν
5 τοῖς φρουρίοις οἵ τε πελτάζειν καὶ περιπολεῖν τὴν χώραν
πάντα ταῦτα μᾶλλον ἂν πράττοιεν, ἐφ' ἑκάστοις τῶν ἔργων
τῆς τροφῆς ἀποδιδομένης.

Εἰ δὲ σαφὲς δοκεῖ εἶναι ὡς, εἰ μέλλουσι πᾶσαι αἱ πρόσ- V
οδοι ἔκπλεῳ προσιέναι, ὅτι εἰρήνην δεῖ ὑπάρχειν, ἆρ' οὐκ
10 ἄξιον καὶ εἰρηνοφύλακας καθιστάναι; πολὺ γὰρ ἂν καὶ αὕτη
αἱρεθεῖσα ἡ ἀρχὴ προσφιλεστέραν καὶ οἰκειοτέραν εἰσ-
αφικνεῖσθαι πᾶσιν ἀνθρώποις ποιήσειε τὴν πόλιν. εἰ δέ 2
τινες οὕτω γιγνώσκουσιν, ὡς ἐὰν ἡ πόλις εἰρήνην ἄγουσα
διατελῇ, ἀδυνατωτέρα τε καὶ ἀδοξοτέρα καὶ ἧττον ὀνομαστὴ
15 ἐν τῇ Ἑλλάδι ἔσται, καὶ οὗτοί γε †ὡς ἐμῇ δόξῃ παραγγέλλω
σκοποῦσιν†. εὐδαιμονέσταται μὲν γὰρ δήπου πόλεις λέ-
γονται, αἳ ἂν πλεῖστον χρόνον ἐν εἰρήνῃ διατελῶσι· πασῶν
δὲ πόλεων Ἀθῆναι μάλιστα πεφύκασιν ἐν εἰρήνῃ αὔξεσθαι.
τίνες γὰρ ἡσυχίαν ἀγούσης τῆς πόλεως οὐ προσδέοιντ' ἂν 3
20 αὐτῆς ἀρξάμενοι ἀπὸ ναυκλήρων καὶ ἐμπόρων; οὐχ οἱ
πολύσιτοι, οὐχ οἱ πολύοινοι [οὐχ οἱ ἡδύοινοι]; τί δὲ οἱ
πολυέλαιοι, τί δὲ οἱ πολυπρόβατοι, οἱ δὲ γνώμῃ καὶ ἀργυρίῳ
δυνάμενοι χρηματίζεσθαι; καὶ μὴν χειροτέχναι τε καὶ 4
σοφισταὶ καὶ φιλόσοφοι, οἱ δὲ ποιηταί, οἱ δὲ τὰ τούτων
25 μεταχειριζόμενοι, οἱ δὲ ἀξιοθεάτων ἢ ἀξιακούστων ἱερῶν
ἢ ὁσίων ἐπιθυμοῦντες; ἀλλὰ μὴν καὶ οἱ δεόμενοι πολλὰ

2 τοῦτο om. M 3 πλείω del. Hartman 4 ἢ del. Zurborg
9 ἐκ πόλεως B C M : corr. Pantazides ὅτι del. Sauppe 10 εἰρηνοφύ-
λακα C αὐτὴ C 11 οἰκειοτέραν scripsi, coll. Isocr. xv. 300 :
πυκνοτέραν B C M : πολυκοινοτέραν Richards : πιστοτέραν Thalheim,
coll. *Inst.* VI. i. 42 : εὐκτοτέραν Madvig 15–16 οὗτοί γε παρά γ'
ἐμοὶ παρασκοποῦσιν Haupt ὡς ἐμοὶ δοκεῖ Castalio παραγγέλλω
σκοποῦσιν] παραλόγως σκοποῦσιν Leoncl. : παραγιγνώσκουσιν Heiland :
alii alia 21 οὐχ οἱ ἡδύοινοι del. Wilamowitz (habet C) 22 οἱ
δὲ τῇ ὠνῇ τοῦ ἀργυρίου Badham 23 χρηματίζεσθαι fort. delendum
τε] γε M

ταχὺ ἀποδίδοσθαι ἢ πρίασθαι ποῦ τούτων μᾶλλον ἂν τύχοιεν
5 ἢ Ἀθήνησιν; εἰ δὲ πρὸς ταῦτα μὲν οὐδεὶς ἀντιλέγει, τὴν δὲ ἡγεμονίαν βουλόμενοί τινες ἀναλαβεῖν τὴν πόλιν, ταύτην διὰ πολέμου μᾶλλον ἢ δι' εἰρήνης ἡγοῦνται ἂν καταπραχθῆναι, ἐννοησάτωσαν πρῶτον μὲν τὰ Μηδικά, πότερον 5 βιαζόμενοι ἢ εὐεργετοῦντες τοὺς Ἕλληνας ἡγεμονίας τε τοῦ
6 ναυτικοῦ καὶ ἑλληνοταμιείας ἐτύχομεν. ἔτι δὲ ἐπεὶ ὠμῶς ἄγαν δόξασα προστατεύειν ἡ πόλις ἐστερήθη τῆς ἀρχῆς, οὐ καὶ τότε, ἐπεὶ τοῦ ἀδικεῖν ἀπεσχόμεθα, πάλιν ὑπὸ τῶν νη-
7 σιωτῶν ἑκόντων προστάται τοῦ ναυτικοῦ ἐγενόμεθα; οὔκουν 10 καὶ Θηβαῖοι εὐεργετούμενοι ἡγεμονεύειν αὐτῶν ἔδωκαν Ἀθηναίοις; ἀλλὰ μὴν καὶ Λακεδαιμόνιοι οὐ βιασθέντες ὑφ' ἡμῶν ἀλλ' εὖ πάσχοντες ἐπέτρεψαν Ἀθηναίοις περὶ τῆς
8 ἡγεμονίας θέσθαι ὅπως βούλοιντο. νῦν δέ γε διὰ τὴν ἐν τῇ Ἑλλάδι ταραχὴν παραπεπτωκέναι μοι δοκεῖ τῇ πόλει 15 ὥστε καὶ ἄνευ πόνων καὶ ἄνευ κινδύνων καὶ ἄνευ δαπάνης ἀνακτᾶσθαι τοὺς Ἕλληνας. ἔστι μὲν γὰρ πειρᾶσθαι διαλλάττειν τὰς πολεμούσας πρὸς ἀλλήλας πόλεις, ἔστι δὲ
9 συναλλάττειν, εἴ τινες ἐν αὐταῖς στασιάζουσιν. εἰ ⟨δὲ⟩ καὶ ὅπως τὸ ἐν Δελφοῖς ἱερὸν αὐτόνομον ὥσπερ πρόσθεν 20 γένοιτο φανεροὶ εἴητ' ἐπιμελούμενοι, μὴ συμπολεμοῦντες ἀλλὰ πρεσβεύοντες ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα, ἐγὼ μὲν οὐδὲν ἂν οἶμαι θαυμαστὸν εἶναι, εἰ καὶ πάντας τοὺς Ἕλληνας ὁμογνώμονάς τε καὶ συνόρκους καὶ συμμάχους λάβοιτε ἐπ' ἐκείνους, οἵτινες ἐκλιπόντων Φωκέων τὸ ἱερὸν καταλαμβάνειν 25
10 πειρῷντο. εἰ δὲ καὶ ὅπως ἀνὰ πᾶσαν γῆν καὶ θάλατταν εἰρήνη ἔσται φανεροὶ εἴητε ἐπιμελόμενοι, ἐγὼ μὲν οἶμαι πάντας ἂν εὔχεσθαι μετὰ τὰς ἑαυτῶν πατρίδας Ἀθήνας
11 μάλιστα σῴζεσθαι. εἰ δέ τις αὖ εἰς χρήματα κερδαλεώτερον

1 ποῦ C : ἢ οὐ B M μάλιστα cit. Weiske 2 ἢ om. B M 3 τῇ πόλει B C (η et ει in ras.) M : corr. Hartman 7 ἕλλην ὁ ταμίας B : ἑλληνοταμίας C M : corr. Boeckh 11 αὐτῶν B C M 13 Ἀθηναίοις del. Wilamowitz 19 αὐταῖς B C M : corr. Dind. δὲ add. Dind. 24 καὶ συμμάχους del. Cobet ἀπ' B C 25 ἐκείνου B C M : corr. Castalio 26 ἐπειρῶντο B C M : corr. Madvig

νομίζει εἶναι τῇ πόλει πόλεμον ἢ εἰρήνην, ἐγὼ μὲν οὐκ οἶδα πῶς ἂν ἄμεινον ταῦτα κριθείη ἢ εἴ τις τὰ προγεγενημένα ἐπανασκοποίη τῇ πόλει πῶς ἀποβέβηκεν. εὑρήσει γὰρ τό 12 τε παλαιὸν ἐν εἰρήνῃ μὲν πάνυ πολλὰ χρήματα εἰς τὴν 5 πόλιν ἀνενεχθέντα, ἐν πολέμῳ δὲ πάντα ταῦτα καταδαπανηθέντα· γνώσεται δ', ἢν σκοπῇ, καὶ ἐν τῷ νῦν χρόνῳ διὰ μὲν τὸν πόλεμον καὶ τῶν προσόδων πολλὰς ἐκλιπούσας καὶ τὰς εἰσελθούσας εἰς παντοδαπὰ [πολλὰ] καταδαπανηθείσας, ἐπεὶ δὲ εἰρήνη κατὰ θάλατταν γεγένηται, ηὐξημένας τε τὰς 10 προσόδους, καὶ ταύταις ἐξὸν τοῖς πολίταις χρῆσθαι ὅ τι βούλονται. εἰ δέ τίς με ἐπερωτῴη· Ἦ καί, ἄν τις ἀδικῇ 13 τὴν πόλιν, λέγεις ὡς χρὴ καὶ πρὸς τοῦτον εἰρήνην ἄγειν; οὐκ ἂν φαίην· ἀλλὰ μᾶλλον λέγω ὅτι πολὺ θᾶττον ἂν τιμωροίμεθα αὐτούς, εἰ μηδένα ὑπάρχοιμεν ἀδικοῦντες· 15 οὐδένα γὰρ ἂν ἔχοιεν σύμμαχον.

Ἀλλ' εἴ γε μὴν τῶν εἰρημένων ἀδύνατον μὲν μηδέν ἐστι VI μηδὲ χαλεπόν, πραττομένων δὲ αὐτῶν προσφιλέστεροι μὲν τοῖς Ἕλλησι γενησόμεθα, ἀσφαλέστερον δὲ οἰκήσομεν, εὐκλεέστεροι δὲ ἐσόμεθα, καὶ ὁ μὲν δῆμος τροφῆς εὐπορήσει, 20 οἱ δὲ πλούσιοι τῆς εἰς τὸν πόλεμον δαπάνης ἀπαλλαγήσονται, περιουσίας δὲ πολλῆς γενομένης μεγαλοπρεπέστερον μὲν ἔτι ἢ νῦν ἑορτὰς ἄξομεν, ἱερὰ δ' ἐπισκευάσομεν, τείχη δὲ καὶ νεώρια ἀνορθώσομεν, ἱερεῦσι δὲ καὶ βουλῇ καὶ ἀρχαῖς καὶ ἱππεῦσι τὰ πάτρια ἀποδώσομεν, πῶς οὐκ ἄξιον ὡς 25 τάχιστα τούτοις ἐγχειρεῖν, ἵνα ἔτι ἐφ' ἡμῶν ἐπίδωμεν τὴν πόλιν μετ' ἀσφαλείας εὐδαιμονοῦσαν; εἴ γε μὴν ταῦτα 2 δόξειεν ὑμῖν πράττειν, συμβουλεύσαιμ' ἂν ἔγωγε πέμψαντας καὶ εἰς Δωδώνην καὶ εἰς Δελφοὺς ἐπερέσθαι τοὺς θεοὺς εἰ

1 νομίζοι M 3 ἔτι ἀνασκοποίη B C M : corr. Dind. 5 ἐν . . . καταδαπανηθέντα om. B C 7 ἐκλειπούσας M 8 πολλὰ del. Leoncl. : καὶ πολλὰ C : πολλὰ καὶ παντοδαπὰ Orelli 11 βούλοιντο B C M : corr. Dind. ἦ Schneider : εἰ B C M ἀδικῇ Schneider : ἀδικοίη B C M 14 ὑπάρχοιμεν Cobet : παρέχοιμεν B C M ἀδικοῦντα B C M : corr. Cobet 15 ἂν om. B 19 εὐκλεέστερον B

λῷον καὶ ἄμεινον εἴη ἂν τῇ πόλει οὕτω κατασκευαζομένῃ
3 καὶ αὐτίκα καὶ εἰς τὸν ἔπειτα χρόνον. εἰ δὲ ταῦτα συν-
αινοῖεν, τότ᾽ ἂν αὖ φαίην χρῆναι ἐπερωτᾶν τίνας θεῶν
προσποιούμενοι ταῦτα κάλλιστα καὶ ἄριστα πράττοιμεν ἄν·
οὓς δ᾽ ἀνέλοιεν θεούς, τούτοις εἰκὸς καλλιερήσαντας ἄρχεσθαι 5
τοῦ ἔργου. σὺν γὰρ θεῷ πραττομένων εἰκὸς καὶ τὰς πράξεις
προϊέναι ἐπὶ τὸ λῷον καὶ ἄμεινον ἀεὶ τῇ πόλει.

3 αὖ om. C 4 καὶ] deficit B : ἄριστα . . . πόλει aliunde quam cetera nactus est C 5 δ᾽ ἂν ἀνέλοιεν C θεούς del. Wilamowitz

HIPPARCHICVS

PRAEFATIO

Ad textum Hipparchici, libri de Re Equestri, Cynegetici recensendum fundamenta optime iecerunt tres viri Itali, Cerocchi, Tommasini, Pierleoni, quorum nomina semper ab omnibus Xenophontis operum minorum studiosis celebrabuntur.

Codex Vaticanus 989 (B) quo praecipue usum esse Paulum L. Courier patet in Hipparchici et libri de Re Equestri editione praestanti quam interpretationi Gallicae additam a. 1813 iuris publici fecit, diu neglectus erat donec in lucem retraxit F. Ruehl. Continet 1. Cynegeticum, 2. de Re Equestri, 3. Hipparchicum, 4. Aeliani *τακτικά*, 5. Excerpta *ἐκ τῶν τακτικῶν Λέοντος τοῦ σοφοῦ*, 6. Nonni *παράφρασις εἰς τὸ κατὰ Ἰωάννην εὐαγγέλιον*. Lectu est difficilis cum ob pravitatem manus tum propter infinitum compendiorum numerum. Foliorum duorum, quae Hipparchicum inde a c. v. 3 *ὡς μὴ ἐπιθῶνται* usque ad c. vii. 14 *ἐστι σὺν θεῷ* exhibent, margo ita umore corrupta est ut alia hodie obscurata, alia prorsus exesa sint. Minime igitur mirum si de testimonio eius nonnumquam discrepat inter viros doctos. Ego quam potui diligentissime omnia quae in apparatus suos rettulerunt Cerocchi et Ruehl cum exemplari photographico contuli.

Lacunas ceterorum explet B c. iv. 5; i. 16; v. 7; vi. 5; viii. 5 et 19: rectas lectiones solus servat c. i. 4, 5, 12, 20; iii. 17, 27; iv. 2, 5, 17, 19; v. 7; vi. 6; vii. 5, 6, 8, 10, 14; viii. 3, 8, 12, 19, 25; ix. 9.

Quod ad verba ipsa Hipparchici attinet, nihil obstat quo minus et Vaticanum et ceterorum codicum archetypum ab uno fonte derivatos esse censeamus. Nam ubicumque melior lectio in uno pluribusve ceterorum quam in Vaticano aliisque exstat, eam coniecturam esse ex tabula quae sequitur apparet:

iv. 9 *τὸ* om. O
v. 13 *ἔχον* L O: *ἔχειν* B cet.
ix. 3 *εἰ* M O: *εἰς* B cet.
i. 7 *εἰκός ἐστιν* det.: *εἰκόνα* B: *εἰκὸς εἶ* M L O
i. 10 *μὴ* add. det.
i. 17 *ἄλλων* det.: *ἀλλήλων* B M L O al.
i. 19 *δέῃ* det.: *δὴ* B M L O al.
i. 21 *τοῖς* det.: om. B: *τοὺς* M L O al.
i. 22 *καὶ* add. det.: om. B M L O al.
πρὸς det.: *πρὸ* B M L O al.
i. 25 *εἰ* add. det.: om. B M L O al.
ii. 5 *ἐμβάλλοι* det.: *ἐμβάλοι* B M L O al.
iii. 9 *οὕτως* det.: *οὗτοι* B M L O al.
iv. 5 *ἐλαύνητε* det.: *ἐλαύνηται* B M L O al.
iv. 15 *πῇ* det.: *ποι* B M L O al.
v. 10 *ἔχοντες* det.: *ἔχοντας* B M L O al.
viii. 2 *εἰ οἱ* add. det.: om. B M L O al.
ix. 5 *καὶ* add. det.: om. B M L O al.

Sed cum Vaticani archetypus non ad corpus Xenophonteum pertinuerit fieri potest ut duorum archetyporum ex altero Vaticanus, ex altero ceteri fluxerint. Quod si ita est, nonnullae verborum discrepantiae,

fortasse ex archetyporum dissensione ortae sunt. Cf. i 5 *ἀναπηδώη* B: *ἀναπηδᾶν δίνωνται* cet.; ii. 4 *ἀφαιροῖντο* B: *ἐφέποιντο* cet.; iii. 1 *γὰρ* B: *οὖν* cet.; iii. 6 *ἐλαύνωσιν . . . διελαύνειν* B: *διελαύνωσιν . . . ἐλαύνειν* cet.; ix. 2 *ἐκπεραίνηται* B: *περαίνηται* cet. Sed de hac re in praefationibus ad librum de Re Equestri et ad Cynegeticum fusius erit disputandum.

Ceterum in apparatu critico satis duxi Vaticani triumque aliorum codicum rationem habere. Namque excepto Vaticano ceteros omnes ad unum archetypum redire satis compertum est.

SIGLA

B = Vaticanus 989, saec. xiii
M = Marcianus 511
L = Lipsiensis, saec. xiv vel xv
O = Bodleianus (lib. Canon. 39), saec. xv (= D. *Inst.*)
b etc. = B etc. *man. rec.*
det. = codd. deteriorum unus pluresve

Libellus de magistro equitum c. a. 365 A.C. compositus

ΙΠΠΑΡΧΙΚΟΣ

Πρῶτον μὲν θύοντα χρὴ αἰτεῖσθαι θεοὺς ταῦτα διδόναι **I** καὶ νοεῖν καὶ λέγειν καὶ πράττειν, ἀφ' ὧν θεοῖς μὲν κεχαρισμενώτατα ἄρξαις ἄν, σαυτῷ δὲ καὶ φίλοις καὶ τῇ πόλει προσφιλέστατα καὶ εὐκλεέστατα καὶ πολυωφελέστατα. θεῶν 2 5 δὲ ἵλεων ὄντων ἀναβιβαστέον μέν σοι ἱππέας, καὶ ὅπως ἀναπληρῶται ὁ κατὰ τὸν νόμον ἀριθμὸς καὶ ὅπως τὸ ὂν ἱππικὸν μὴ μειῶται. εἰ δὲ μὴ προσαναβήσονται ἱππεῖς, μείονες ἀεὶ ἔσονται. ἀνάγκη γὰρ τοὺς μὲν γήρᾳ ἀπαγορεύειν, τοὺς δὲ καὶ ἄλλως ἐκλείπειν. πληρουμένου γε μὴν 3 10 τοῦ ἱππικοῦ ἐπιμελητέον μὲν ὅπως τρέφωνται οἱ ἵπποι ὡς ἂν δύνωνται πόνους ὑποφέρειν· οἱ γὰρ ἥττους τῶν πόνων οὔτε αἱρεῖν οὔτε ἀποφεύγειν δύναιντ' ἄν. ἐπιμελητέον δὲ ὅπως εὔχρηστοι ὦσιν· οἱ γὰρ αὖ ἀπειθεῖς τοῖς πολεμίοις μᾶλλον ἢ τοῖς φίλοις συμμαχοῦσι. καὶ οἱ λακτίζοντες δὲ 4 15 ἀναβεβαμένοι ἵπποι ἐκποδὼν ποιητέοι· οἱ γὰρ τοιοῦτοι πολλάκις πλείω κακὰ ἢ οἱ πολέμιοι ποιοῦσι. δεῖ δὲ καὶ τῶν ποδῶν ἐπιμελεῖσθαι, ὅπως δύνωνται καὶ ἐν τραχείᾳ χώρᾳ ἱππεύειν, εἰδότα ὅτι ὅπου ἂν ἀλγῶσιν ἐλαυνόμενοι, ἐνταῦθα οὐ χρήσιμοί εἰσι. τῶν γε μὴν ἵππων ὑπαρχόντων 5 20 οἵων δεῖ τοὺς ἱππέας αὖ ἀσκητέον, πρῶτον μὲν ὅπως ἐπὶ τοὺς ἵππους ἀναπηδᾶν δύνωνται· πολλοῖς γὰρ ἤδη ἡ σωτηρία παρὰ τοῦτο ἐγένετο· δεύτερον δὲ ὅπως ἐν παντοίοις χωρίοις ἱππάζεσθαι δυνήσονται· καὶ γὰρ οἱ πόλεμοι ἄλλοτε ἐν

3 ἄρξειας L : πράξειας O 12 αἴρειν B 13 εὔχρηστοι] εὐπειθεῖς det. 16 καὶ om. B 18 εἰδότας L O 19 ὑπαρχόντων om. B 20 αὖ om. B 21 ἀναπηδᾶν δύνωνται] ἀναπηδώη B 22 ἐγίνετο B 23 πόλεμοι B : πολέμιοι cet.

6 ἀλλοίοις τόποις γίγνονται. ὅταν δὲ ἤδη ἔποχοι ὦσι, δεῖ αὖ σκοπεῖσθαι ὅπως ἀκοντιοῦσί τε ὡς πλεῖστοι ἀπὸ τῶν ἵππων καὶ τἆλλα δυνήσονται ποιεῖν ἃ δεῖ τοὺς ἱππικούς. μετὰ ταῦτα ὁπλιστέον καὶ ἵππους καὶ ἱππέας ὡς αὐτοὶ μὲν ἥκιστα τιτρώσκοιντ' ἄν, βλάπτειν δὲ τοὺς πολεμίους μάλιστα 5
7 δύναιντ' ἄν. ἐκ τούτων παρασκευαστέον ὅπως εὐπειθεῖς οἱ ἄνδρες ὦσιν· ἄνευ γὰρ τούτου οὔθ' ἵππων ἀγαθῶν οὔθ' ἱππέων ἐπόχων οὔθ' ὅπλων καλῶν ὄφελος οὐδέν. προστατεύειν μὲν οὖν τούτων πάντων ὅπως καλῶς γίγνηται
8 τὸν ἵππαρχον εἰκός ἐστιν. ἐπεὶ δὲ καὶ ἡ πόλις χαλεπὸν 10 ἡγησαμένη πάντα ταῦτα τὸν ἵππαρχον μόνον ὄντα ἀπεργάζεσθαι προσαιρεῖται μὲν αὐτῷ συνεργοὺς φυλάρχους, προσέταξε δὲ τῇ βουλῇ συνεπιμελεῖσθαι τοῦ ἱππικοῦ, ἀγαθόν μοι δοκεῖ εἶναι τοὺς μὲν φυλάρχους παρασκευάζειν συνεπιθυμεῖν σοι τῶν καλῶν τῷ ἱππικῷ, ἐν δὲ τῇ βουλῇ ἔχειν 15 ῥήτορας ἐπιτηδείους, ὅπως λέγοντες φοβῶσί τε τοὺς ἱππέας (βελτίονες γὰρ ἂν εἶεν φοβούμενοι), καταπραΰνωσί τε τὴν
9 βουλήν, ἤν τι παρὰ καιρὸν χαλεπαίνῃ. ταῦτα μὲν οὖν ὑπομνήματα ὧν δεῖ σε ἐπιμελεῖσθαι· ὡς δ' ἂν ἕκαστα τούτων βέλτιστα περαίνοιτο, τοῦτο δὴ πειράσομαι λέγειν. 20

Τοὺς μὲν τοίνυν ἱππέας δῆλον ὅτι καθιστάναι δεῖ κατὰ τὸν νόμον τοὺς δυνατωτάτους καὶ χρήμασι καὶ σώμασιν ἢ
10 εἰσάγοντα εἰς δικαστήριον ἢ πείθοντα. ἐγὼ δὲ οἶμαι εἰς μὲν τὸ δικαστήριον τούτους εἰσακτέον εἶναι οὓς μὴ εἰσάγων διὰ κέρδος ἄν τις δοκοίη τοῦτο ποιεῖν· καὶ γὰρ τοῖς ἧττον 25 δυναμένοις εὐθὺς ἂν εἴη ἀποστροφή, εἰ μὴ τοὺς δυνατω-
11 τάτους πρώτους ἀναγκάζοις. ἔστι δὲ καὶ οὓς ἄν μοι δοκεῖ τις νέους μὲν τὰ ἐν ἱππικῇ λαμπρὰ λέγων εἰς ἐπιθυμίαν καθιστάναι τοῦ ἱππεύειν, τοὺς δὲ κυρίους αὐτῶν ἧττον ἀντι-

1 ἄλλοις codd.: corr. Courier 2 σκοπεῖν det. πλεῖστον codd.: corr. Courier 7 τούτων codd.: corr. Camerarius 10 εἰκός ἐστιν det.: εἰκόνα B: εἰκὸς εἶ M L O 11 πάντα ταῦτα B: ταῦτα πάντα cet. κατεργάζεσθαι det. 17 γὰρ ἂν Courier: ἂν B: γὰρ cet. 20 δὴ] δεῖ B 26 μὴ add. det. 27 ἔστι B: ἔτι cet. μοι δοκῇ ἂν B

τείνοντας ἔχειν, τάδε διδάσκων ὡς ἀναγκασθήσονται μὲν ἱπποτροφεῖν, ἢν μὴ ὑπὸ σοῦ, ὑπ' ἄλλου ⟨γε⟩ διὰ τὰ χρήματα· ἢν δ' ἐπὶ σοῦ ἀναβῶσιν, ὡς ἀποτρέψεις μὲν τοὺς παῖδας 12 αὐτῶν τῶν πολυτελῶν τε καὶ μανικῶν ἱππωνιῶν, ἐπιμελήσῃ 5 δὲ ὡς ἂν ταχὺ ἱππικοὶ γίγνοιντο· λέγοντα δὲ οὕτω καὶ ποιεῖν ταῦτα πειρατέον.

Τούς γε μὴν ὄντας ἱππέας ἡ βουλὴ ἄν μοι δοκεῖ προ- 13 ειποῦσα ὡς τὸ λοιπὸν δεήσει διπλάσια ἱππάζεσθαι ⟨καὶ⟩ ὡς τὸν μὴ δυνάμενον ἵππον ἀκολουθεῖν ἀποδοκιμάσει ἐπιτεῖναι 10 ἂν τρέφειν τε ἄμεινον καὶ ἐπιμελεῖσθαι μᾶλλον τῶν ἵππων. καὶ τοὺς βιαίους δὲ ἵππους ἀγαθόν μοι δοκεῖ εἶναι προρρη- 14 θῆναι ὅτι ἀποδοκιμασθήσονται. αὕτη γὰρ ἡ ἀπειλὴ πωλεύειν ἂν τοὺς τοιούτους μᾶλλον παρορμήσειε καὶ ἱππωνεῖν σωφρο- νέστερον. ἀγαθὸν δὲ καὶ τοὺς ἐν ταῖς ἱππασίαις λακτίζον- 15 15 τας ἵππους προρρηθῆναι ὅτι ἀποδοκιμασθήσονται· οὐδὲ γὰρ συντάττειν τοὺς τοιούτους δυνατόν, ἀλλ' ἀνάγκη, ἄν ποι ἐπὶ πολεμίους δέῃ ἐλαύνειν, ὑστάτους [ἂν] αὐτοὺς ἕπεσθαι, ὥστε διὰ τὴν τοῦ ἵππου κακουργίαν ἄχρηστος καὶ ὁ ἱππεὺς καθίσταται.

20 Ὡς δ' ἂν καὶ οἱ πόδες εἶεν τῷ ἵππῳ κράτιστοι, εἰ μέν 16 τις ἄλλην ἔχει ῥᾴω καὶ εὐτελεστέραν ἄσκησιν, ἐκείνη ἔστω· εἰ δὲ μή, ἐγώ φημι χρῆναι πεῖραν ἔχων χύδην καταβαλόντα λίθους τῶν ἐκ τῆς ὁδοῦ ὅσον μνααίους καὶ πλέον καὶ μεῖον ἐν τούτοις τὸν ἵππον καὶ ψήχειν καὶ ἐνιστάναι ὅταν ἀπὸ 25 τῆς φάτνης ἀποβῇ· βαδίζων γὰρ ἐν τοῖς λίθοις οὔποτε ὁ ἵππος παύσεται οὔθ' ὅταν ψήχηται οὔθ' ὅταν μυωπίζηται.

2 γε add. Zeune 3 ἀποστρέψεις M L O 4 αὐτῶν del. Rühl τε B : γε cet. ἱππωνειῶν B ἐπιμελήσει (η s.scr.) M 7 ἱππέας det. : ἵππους B M L O 8 καὶ add. Camerarius 9 ἵππον om. L 10 ἂν τρέφειν] ἀνατρέφειν Rühl; sed cf. Ar. *Ath. Pol.* c. 49 init. 12 πωλεῖν codd. : corr. Rühl 13 μᾶλλον om. B 16 ἄν Diels : κἄν codd. 17 δεῖ B ἂν del. Dind. 20 τῶν ἵππων codd. : corr. Courier 21 ἄλλην om. M L O εὐπετεστέραν Courier 23 μναιαίους codd. πλεῖον codd. 24 καὶ ἐνιστάναι B : ἐνιστάναι M L O

ὁ δὲ πειραθεὶς τά τε ἄλλα ἃ λέγω πιστεύσει καὶ στρογγύλους τοὺς πόδας τοῦ ἵππου ὄψεται.

17 Ὁπότε γε μὴν οἱ ἵπποι εἰσὶν οἵους δεῖ, ὡς ἂν αὐτοὶ οἱ ἱππεῖς ἄριστοι γίγνοιντο, τοῦτο διηγήσομαι. τὸ μὲν τοίνυν τοὺς νέους αὐτῶν ἀναπηδᾶν ἐπὶ τοὺς ἵππους πείθοιμεν ἂν 5 αὐτοὺς μανθάνειν· τὸν διδάξοντα δὲ παρασχὼν ἐπαίνου δικαίως ἂν τυγχάνοις. τούς γε μὴν πρεσβυτέρους τὸν Περσικὸν τρόπον ἀναβάλλεσθαι ὑπ' ἄλλων προσεθίσας καὶ 18 τούτους ὠφελήσαις ἄν. ὅπως γε μὴν ἐν παντοδαποῖς χωρίοις ἔποχοι οἱ ἱππεῖς δυνήσονται εἶναι, τὸ μὲν πυκνὰ 10 ἐξάγειν μὴ πολέμου ὄντος ἴσως ὀχληρόν· συγκαλέσαντα δὲ χρὴ τοὺς ἱππέας συμβουλεῦσαι αὐτοῖς μελετᾶν, καὶ ὅταν εἰς χώραν ἐλαύνωσι καὶ ὅταν ἄλλοσέ ποι, ἐκβιβάζοντας τῶν ὁδῶν καὶ ταχὺ ἐλαύνοντας ἐν τόποις παντοδαποῖς. τοῦτο γὰρ ὠφελεῖ μὲν παραπλησίως τῷ ἐξάγειν, ὄχλον δ' οὐχ 15 19 ὁμοίως παρέχει. ἐπιτήδειον δὲ ὑπομιμνῄσκειν ὅτι καὶ ἡ πόλις ἀνέχεται δαπανῶσα εἰς τὸ ἱππικὸν ἐγγὺς τετταράκοντα τάλαντα τοῦ ἐνιαυτοῦ, ὡς ἢν πόλεμος γίγνηται, μὴ ζητεῖν δέῃ ἱππικόν, ἀλλ' ἐξ ἑτοίμου ἔχῃ παρεσκευασμένῳ χρῆσθαι. ταῦτα γὰρ ἐνθυμουμένους εἰκὸς καὶ τοὺς ἱππέας 20 μᾶλλον ⟨ἂν⟩ ἀσκεῖν τὴν ἱππικήν, ὅπως, ἢν πόλεμος ἐγείρηται, μὴ ἀμελετήτους ὄντας ἀγωνίζεσθαι δέῃ περί τε τῆς πόλεως 20 καὶ περὶ εὐκλείας καὶ περὶ τῆς ψυχῆς. ἀγαθὸν δὲ καὶ τοῦτο προειπεῖν τοῖς ἱππεῦσιν, ὅτι ἐξάξεις ποτὲ καὶ σὺ αὐτοὺς καὶ διὰ παντοίων χωρίων ἡγήσῃ. καὶ ἐν ταῖς μελέταις δὲ ταῖς 25 πρὸ τῆς ἀνθιππασίας καλὸν ἐξάγειν ἄλλοτ' εἰς ἀλλοῖον τόπον· καὶ γὰρ τοῖς ἱππεῦσι καὶ τοῖς ἵπποις βέλτιον.

21 Ἀκοντίζειν γε μὴν ἀπὸ τῶν ἵππων ὧδ' ἂν πλεῖστοι μοι

4 ἱππῆς M L 5 verba τοῦς νέους αὐτῶν fort. post μανθάνειν (l. 6) transponenda πείθοιμεν Stephanus : πείθομεν B : πείθωμεν M L O 8 ἄλλων det. : ἀλλήλων B M L O 10 ἱππῆς M 19 δέῃ det. : δ' ἔνι O : δὴ B M L παρεσκευασμένῳ del. Cobet 20 καὶ] γε Courier 21 ἂν add. Cerocchi 25–26 ταῖς πρὸ τῆς Leoncl. : ταῖς πρὸς τῆς B M : ταῖς πρὸς L O : τῆς det. : ταῖς πρὸς τὰς Rühl (falso B tribuens) 26 ἄλλον τ' B : ἄλλοτε M L O

δοκοῦσι μελετᾶν, εἰ τοῦτ' αὖ προείποις τοῖς φυλάρχοις, ὅτι αὐτοὺς δεήσει ἡγουμένους τοῖς τῆς φυλῆς ἀκοντισταῖς ἐλαύνειν ἐπὶ τὸ ἀκόντιον. φιλοτιμοῖντο γὰρ ἄν, ᾗ τὸ εἰκός, ὡς πλείστους ἕκαστος ἀποδεῖξαι ἀκοντιστὰς τῇ πόλει.
5 ἀλλὰ μὴν ⟨καὶ⟩ τοῦ καλῶς γε ὁπλισθῆναι τοὺς ἱππέας οἱ 22 φύλαρχοι ἄν μοι δοκοῦσι μέγιστον συλλαμβάνειν, εἰ πεισθείησαν ὅτι πολύ ἐστι πρὸς τῆς πόλεως εὐδοξότερον τῇ τῆς φυλῆς λαμπρότητι κεκοσμῆσθαι ἢ μόνον τῇ ἑαυτῶν στολῇ. εἰκὸς δὲ μὴ δυσπείστους εἶναι αὐτοὺς τὰ τοιαῦτα, 23
10 οἵ γε φυλαρχεῖν ἐπεθύμησαν δόξης καὶ τιμῆς ὀρεγόμενοι, δυνατοὶ δ' εἰσὶ [καὶ] τὰ ἐν τῷ νόμῳ πορίσαι καὶ ἄνευ τοῦ αὐτοὶ δαπανᾶν τῷ μισθῷ ἐπαναγκάζοντες κατὰ τὸν νόμον ὁπλίζεσθαι. εἴς γε μὴν τὸ εὐπειθεῖς εἶναι τοὺς ἀρχομένους 24 μέγα μὲν τὸ [καὶ] λόγῳ διδάσκειν ὅσα ἀγαθὰ ἔνι ἐν τῷ
15 πειθαρχεῖν, μέγα δὲ καὶ τὸ ἔργῳ [κατὰ τὸν νόμον] πλεονεκτεῖν μὲν ποιεῖν τοὺς εὐτάκτους, μειονεκτεῖν δὲ ἐν πᾶσι τοὺς ἀτακτοῦντας. ἰσχυροτάτη δέ μοι δοκεῖ εἶναι παρόρμησις 25 τῶν φυλάρχων εἰς τὸ φιλοτιμεῖσθαι αὐτοὺς καλῶς παρεσκευασμένης ἕκαστον τῆς φυλῆς ἡγεῖσθαι, ⟨εἰ⟩ τοὺς ἀμφὶ
20 σὲ προδρόμους κοσμήσαις μὲν ὅπλοις ὡς κάλλιστα, ἀκοντίζειν δὲ μελετᾶν ἐξαναγκάσαις ὡς μάλιστα, ἡγοῖο δὲ αὐτοῖς ἐπὶ τὸ ἀκόντιον αὐτὸς εὖ μάλα μεμελετηκώς. εἰ δὲ καὶ 26 ἆθλά τις δύναιτο προτιθέναι ταῖς φυλαῖς πάντων ὁπόσα ἀγαθὰ νομίζουσιν ἀσκεῖσθαι ἐν ταῖς θέαις ὑπὸ τοῦ ἱππικοῦ,
25 τοῦτο πάντας οἶμαι Ἀθηναίους γε μάλιστ' ἂν προτρέπειν εἰς φιλονικίαν. δῆλον δὲ τοῦτο καὶ ἐν τοῖς χοροῖς, ὡς μικρῶν ἄθλων ἕνεκεν πολλοὶ μὲν πόνοι, μεγάλαι δὲ δαπάναι

2 τοῖς det. : om. B : τοὺς M L O 3 ᾗ τὸ Piccolomini : εἰ τὸ B : ἢ M L O 5 καὶ det. : om. B M L O 7 πρὸς det. : πρὸ B M L O 8 ἑαυτοῦ codd. : corr. Castalio 9 δυσπίστους codd. : corr. Leoncl. 11 καὶ delevi : κατὰ Brodaeus πορίσαι Martin : ὁπλίσαι codd. 14 καὶ del. Schneider : καὶ τὸ Stephanus 15 κατὰ τὸν νόμον del. Weiske 18 παρεσκευασμένους codd. : corr. Weiske 19 εἰ add. m det. 21 εἰσηγοῖο codd. : corr. Schneider 25 γε] καὶ Courier μάλιστ' ἂν Cobet : μάλιστα codd. 27 ἕνεκεν B : ἕνεκα cet.

τελοῦνται. τοὺς μέντοι κριτὰς τοιούτους δεῖ εὑρίσκειν παρ' οἷς νικῶντες μάλιστ' ἂν ἀγάλλοιντο.

II Ἢν δὲ δή σοι ταῦτα πάντα ἐξησκημένοι ὦσιν οἱ ἱππεῖς, δεῖ δήπου καὶ τάξιν τινὰ ἐπίστασθαι αὐτοὺς ἐξ ἧς καλλίστας μὲν θεοῖς πομπὰς πέμψουσι, κάλλιστα δὲ ἱππάσονται, 5 ἄριστα δὲ μαχοῦνται, ἢν δέῃ, ῥᾷστα δὲ καὶ ἀταρακτότατα ὁδοὺς πορεύσονται καὶ διαβάσεις περάσουσιν. ᾗ τοίνυν χρώμενοι τάξει δοκοῦσιν ἄν μοι ταῦτα κάλλιστα διαπράτ-2 τεσθαι, ταύτην νῦν ἤδη πειράσομαι δηλοῦν. οὐκοῦν ὑπὸ μὲν τῆς πόλεως ὑπάρχουσι διῃρημέναι φυλαὶ ⟨δέκα⟩. τούτων 10 δ' ἐγώ φημι χρῆναι πρῶτον μὲν δεκαδάρχους σὺν τῇ τῶν φυλάρχων ἑκάστου γνώμῃ καταστῆσαι ἐκ τῶν ἀκμαζόντων τε καὶ φιλοτιμοτάτων καλόν τι ποιεῖν καὶ ἀκούειν· καὶ 3 τούτους μὲν πρωτοστάτας δεῖ εἶναι. μετὰ δὲ τούτους ἴσους χρὴ τούτοις ἀριθμὸν ἐκ τῶν πρεσβυτάτων τε καὶ φρονιμω- 15 τάτων ἑλέσθαι οἵτινες τελευταῖοι τῶν δεκάδων ἔσονται. εἰ γὰρ δεῖ καὶ ἀπεικάσαι, οὕτω καὶ σίδηρος μάλιστα διατέμνει σίδηρον, ὅταν τό τε ἡγούμενον τοῦ τομέως ἐρρωμένον ᾖ καὶ 4 τὸ ἐπελαυνόμενον ἱκανόν. τούς γε μὴν ἐν μέσῳ τῶν πρώτων καὶ τῶν τελευταίων, εἰ οἱ δεκάδαρχοι ἐπιστάτας 20 ἕλοιντο καὶ οἱ ἄλλοι ἐφέλοιντο, οὕτως εἰκὸς ἑκάστῳ πιστό-5 τατον τὸν ἐπιστάτην εἶναι. τὸν μέντοι ἀφηγούμενον ἐκ παντὸς τρόπου δεῖ ἱκανὸν ἄνδρα καθιστάναι. ἀγαθὸς γὰρ ὤν, εἴτε ποτὲ δέοι ἐπὶ πολεμίους ἐλαύνειν, ἐγκελεύων ῥώμην ἂν ἐμβάλλοι τοῖς ἔμπροσθεν, εἴτ' αὖ καὶ ἀποχωρεῖν καιρὸς 25 συμβαίνοι, φρονίμως ἀφηγούμενος μᾶλλον ἄν, ὡς τὸ εἰκός, 6 σῴζοι τοὺς φυλέτας. οἱ μέντοι δεκάδαρχοι ἄρτιοι ὄντες πλείω ἴσα μέρη παρέχοιεν ἂν διαιρεῖν ἢ εἰ περιττοὶ εἶεν.

10 δέκα (ι′) post φυλαὶ add. Pierleoni, post διηρημέναι Cobet 11 δεκάρχους B L 12 ἑκάστων Dind. 13 φιλοτιμουμένων Dind. 14 προστάτας codd. : corr. Morus 16 τῶν δεκάδων del. Hartman 18 σίδηρον del. Hartman τοῦ τομέως L O : τοῦτο μέρος B : τοῦτο μέσως M 20 εἰ Dind. : ἐπεὶ codd. δέκαρχοι M L ἐπιστάντας B 21 ἐφέλοιντο Schneider : ἀφαιροῖντο B : ἐφέποιντο M L O 24 ἐπικελεύων B 25 ἐμβάλλοι det. : ἐμβάλοι B M L O εἶτ' B

αὕτη δέ μοι ἡ τάξις ἀρέσκει διὰ τάδε, ὅτι πρῶτον μὲν οἱ πρωτοστάται πάντες ἄρχοντες γίγνονται· οἱ δ' αὐτοὶ ἄνδρες ὅταν ἄρχωσι, μᾶλλόν πως οἴονται ἑαυτοῖς προσήκειν καλόν τι ποιεῖν ἢ ὅταν ἰδιῶται ὦσιν· ἔπειτα δὲ καὶ ὅταν πρακτέον
5 τι ᾖ, τὸ παραγγέλλειν μὴ ἰδιώταις ἀλλ' ἄρχουσι πολὺ ἀνυτικώτερον. τεταγμένων γε μὴν οὕτω χρή, ὥσπερ καὶ 7 τοῖς φυλάρχοις προαγορεύεται ἡ χώρα ὑπὸ τοῦ ἱππάρχου ἐν ᾗ ἑκάστῳ ἐλατέον, οὕτω καὶ τοῖς δεκαδάρχοις παρηγγέλθαι ὑπὸ τῶν φυλάρχων ὅπῃ πορευτέον ἑκάστῳ. οὕτω γὰρ
10 προειρημένων πολὺ εὐτακτοτέρως ἂν ἔχοι ἢ εἰ ὥσπερ ἐκ θεάτρου ὡς ἂν τύχωσιν ἀπιόντες λυποῦσιν ἀλλήλους. καὶ 8 μάχεσθαι δὲ μᾶλλον ἐθέλουσιν οἵ τε πρῶτοι, ἤν τι ἐκ τοῦ πρόσθεν προσπίπτῃ, ὅταν εἰδῶσιν ὅτι αὕτη ἡ χώρα αὐτῶν, καὶ οἱ τελευταῖοι, ἤν τι ὄπισθεν ἐπιφαίνηται, ἐπιστάμενοι
15 ὅτι αἰσχρὸν λιπεῖν τὴν τάξιν. ἄτακτοι δ' ὄντες ἀλλήλους 9 μὲν ταράττουσι καὶ ἐν στεναῖς ὁδοῖς καὶ ἐν διαβάσεσι, τοῖς δὲ πολεμίοις οὐδεὶς ἑκὼν ἑαυτὸν τάττει μάχεσθαι. καὶ ταῦτα μὲν δὴ πάντα ὑπάρχειν δεῖ ἐκπεπονημένα πᾶσι τοῖς ἱππεῦσιν, εἰ μέλλουσιν ἀπροφάσιστοι ἔσεσθαι συνεργοὶ τῷ
20 ἡγουμένῳ.

Τῶνδέ γε μὴν αὐτῷ ἤδη μέλειν δεῖ τῷ ἱππάρχῳ· πρῶτον **III** μὲν ὅπως καλλιερήσει τοῖς θεοῖς ὑπὲρ τοῦ ἱππικοῦ, ἔπειτα ὅπως τὰς πομπὰς ἐν ταῖς ἑορταῖς ἀξιοθεάτους ποιήσει, ἔτι δὲ καὶ τἆλλα ὅσα ἐπιδεικνύναι δεῖ τῇ πόλει ὅπως ᾗ δυνατὸν
25 κάλλιστα ἐπιδείξει, τά τε ἐν Ἀκαδημείᾳ καὶ τὰ ἐν Λυκείῳ καὶ τὰ Φαληροῖ καὶ τὰ ἐν τῷ ἱπποδρόμῳ. καὶ ταῦτα μὲν ἄλλα ὑπομνήματα· ὡς δὲ τούτων ἕκαστα κάλλιστ' ἂν πράττοιτο, νῦν αὐτὰ ταῦτα λέξω.

1 ἀρκέσει B 3–4 τι καλὸν M L O 6 οὕτως M O 7 προαγορεύσεται M O 9 ὅπῃ Diels : ὅπως codd. 10 προειρημένον Hartman ἢ om. O εἰ om. M L 11 λυπῶσιν codd. : corr. Courier : λυποῖεν Schneider 13 ὅταν Dind. : οἳ ἂν codd. 17 αὐτὸν M O 22 καλλιερήσῃ M L O ὑπὸ B 23 ποιήσῃ M L O 25 ἐπιδείξῃ M L O ἀκαδημείᾳ det. : ἀκαδημίᾳ B M L O 26 καὶ τὰ Φαληροῖ del. Körte (Φαληροῖ Steph. Byz. s.v. Φάληρον) 28 ταῦτα om. M L

2 Τὰς μὲν οὖν πομπὰς οἴομαι ἂν καὶ τοῖς θεοῖς κεχαρισμε-
νωτάτας καὶ τοῖς θεαταῖς εἶναι εἰ, ὅσων ἱερὰ καὶ ἀγάλματα
ἐν τῇ ἀγορᾷ ἐστι, ταῦτα ἀρξάμενοι ἀπὸ τῶν Ἑρμῶν κύκλῳ
[περὶ τὴν ἀγορὰν καὶ τὰ ἱερὰ] περιελαύνοιεν τιμῶντες τοὺς
θεούς. καὶ ἐν τοῖς Διονυσίοις δὲ οἱ χοροὶ προσεπιχαρί- 5
ζονται ἄλλοις τε θεοῖς καὶ τοῖς δώδεκα χορεύοντες. ἐπειδὰν
δὲ πάλιν πρὸς τοῖς Ἑρμαῖς γένωνται περιεληλακότες, ἐν-
τεῦθεν καλόν μοι δοκεῖ εἶναι κατὰ φυλὰς εἰς τάχος ἀνιέναι
3 τοὺς ἵππους μέχρι τοῦ Ἐλευσινίου. οὐδὲ δόρατα μὴν παρα-
λείψω ὡς ἥκιστα ἂν ἀλλήλοις ἐπαλλάττοιτο. δεῖ γὰρ 10
μεταξὺ τοῖν ὤτοιν τοῦ ἵππου ἕκαστον σχεῖν, εἰ μέλλει
φοβερά τε καὶ εὐκρινῆ ἔσεσθαι καὶ ἅμα πολλὰ φανεῖσθαι.
4 ἐπειδὰν δὲ τῆς εἰς τάχος διελάσεως λήξωσι, τὴν ἄλλην
καλὸν ἤδη σχέδην εἰς τὰ ἱερά, ᾗπερ καὶ πρόσθεν, διελαύνειν.
καὶ οὕτως ὅσα ἔστιν ἡδέα ἰδεῖν ἐν ἵππῳ ἀναβεβαμένῳ πάντα 15
5 ἐπιδεδειγμένα ἔσται καὶ τοῖς θεοῖς καὶ τοῖς ἀνθρώποις. καὶ ὅτι
μὲν ταῦτα οὐκ εἰθισμένοι ποιεῖν οἱ ἱππεῖς εἰσιν οἶδα· γιγνώσκω
δὲ ὅτι ἀγαθὰ καὶ καλὰ καὶ τοῖς θεαταῖς ἡδέα ἔσται. αἰσθά-
νομαι δὲ καὶ ἄλλα ἀγωνίσματα τοὺς ἱππέας κεκαινουργηκότας,
ἐπειδὴ οἱ ἵππαρχοι ἱκανοὶ ἐγένοντο πεῖσαι ἃ ἐβουλήθησαν. 20
6 ὅταν γε μὴν πρὸ τοῦ ἀκοντισμοῦ διελαύνωσιν ἐν Λυκείῳ,
καλὸν ἑκατέρας τὰς πέντε φυλὰς ἐπὶ [τοῦ] μετώπου ἐλαύνειν,
ὥσπερ εἰς μάχην ἡγουμένου τοῦ ἱππάρχου καὶ τῶν φυλάρχων
ἐν τοιαύτῃ τάξει ἀφ᾽ ἧς πληρώσεται τοῦ δρόμου τὸ πλάτος.
7 ἐπειδὰν δ᾽ ὑπερβάλωσι τὸ κεφάλαιον τοῦ ἀντιπροσώπου 25
θεάτρου, χρήσιμον ἂν οἴομαι φανῆναι καὶ εἰ καθ᾽ ὁπόσους
μέτριον εἰς τὸ κάταντες δυναμένους ταχὺ ἐλαύνειν ἐπιδείξαις
8 τοὺς ἱππέας. οὐ μέντοι ἀγνοῶ ὅτι, ἢν μὲν πιστεύωσι
δυνήσεσθαι ταχὺ ἐλαύνειν, πάνυ ἂν ἡδέως ἐπιδείξαιντο· ἢν

1 οὖν] γὰρ B 2 post ὅσων add. θεῶν Herwerden 4 περὶ . . . ἱερὰ del. Herwerden 5 προσεπιχωρίζονται B 7 πρὸς] ἐπὶ O 11 νώτοιν codd.: corr. Castalio 14 καλὸν ἤδη B: ἤδη καλὸν cet. 15 ἡδέα ἰδεῖν scripsi coll. *de Re Eq.* i. 11: ἤδη B M L O: om. det.: del. Schneider: εἴδη Zeune ἀναβεβαμένῳ L O: ἀναβεβαμμένῳ B: ἀναβεβασμένῳ M ante πάντα add. καλὰ Cobet 20 ἠβουλήθησαν codd 21 ἐλαύνωσιν B 22 τοῦ del. Courier διελαύνειν 26 εἰ] οἱ B 27 ἐπιδεῖξαι M

δὲ ἀμελέτητοι ὦσιν, ὁρᾶν χρὴ ὅπως μὴ οἱ πολέμιοι αὐτοὺς τοῦτο δρᾶν ἀναγκάσουσιν.

Ἔν γε μὴν ταῖς δοκιμασίαις ἡ μὲν τάξις εἴρηται μεθ᾽ ἧς 9 ἂν κάλλιστα ἱππάζοιντο. ἣν δὲ ὁ ἡγούμενος, ἥνπερ ἔχῃ 5 δυνατὸν ἵππον, ἐν τῷ ἔξωθεν ἀεὶ στίχῳ περιφέρηται, οὕτως αὐτὸς μὲν ἀεὶ ταχὺ ἐλᾷ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἔξωθεν γιγνόμενοι πάλιν αὖ ταχὺ ἐλῶσιν· ὥστε ἡ μὲν βουλὴ ἀεὶ τὸ ταχὺ ἐλαυνόμενον θεάσεται, οἱ δὲ ἵπποι οὐκ ἀπεροῦσιν ἐν μέρει ἀναπαυόμενοι. ὅταν γε μὴν ἐν τῷ ἱπποδρόμῳ ἡ ἐπίδειξις ᾖ, 10 10 καλὸν μὲν οὕτω πρῶτον τάξασθαι ὡς ἂν ἐπὶ μετώπου ἐμπλήσαντες ἵππων τὸν ἱππόδρομον ἐξελάσειαν τοὺς ἐκ τοῦ μέσου ἀνθρώπους· καλὸν δ᾽, ἐπεὶ αἱ φυλαὶ ἐν τῇ ἀνθιππασίᾳ 11 φεύγουσί τε ἀλλήλας καὶ διώκουσι ταχέως, ὅταν οἱ ἵππαρχοι ἡγῶνται ταῖς πέντε φυλαῖς, ἑκατέρας διελαύνειν τὰς φυλὰς 15 δι᾽ ἀλλήλων. ταύτης γὰρ τῆς θέας τό τε ἀντιμετώπους προσελαύνειν ἀλλήλοις γοργόν, τό τε διελάσαντας τὸν ἱππόδρομον ἀντίους πάλιν στῆναι ἀλλήλοις σεμνόν, καὶ τὸ ὑπὸ 12 σάλπιγγος αὖ τὸ δεύτερον θᾶττον ἐπελαύνειν καλόν. στάντας δὲ ἤδη τὸ τρίτον αὖ ὑπὸ τῆς σάλπιγγος χρὴ τάχιστα 20 ἀλλήλοις ἐπελαύνειν, καὶ διελάσαντας εἰς κατάλυσιν ἤδη ἐπὶ φάλαγγος ἅπαντας καταστάντας, ὥσπερ εἰώθατε, πρὸς τὴν βουλὴν προσελαύνειν. ταῦτά μοι δοκεῖ πολεμικώτερά 13 τε φαίνεσθαι ἂν καὶ καινότερα. τὸ δὲ βραδύτερον μὲν τῶν φυλάρχων ἐλαύνειν, τὸν δ᾽ αὐτὸν τρόπον ἐκείνοις ἱππεύειν, 25 οὐκ ἄξιον ἱππαρχίας. ὅταν γε μὴν ἐν τῷ ἐπικρότῳ ἐν 14 Ἀκαδημείᾳ ἱππεύειν δέῃ, ἔχω τάδε παραινέσαι· εἰς μὲν τὸ μὴ ἀποκρούεσθαι ἀπὸ τῶν ἵππων, ὑπτίους ἀναπεπτωκότας

4 ἥνπερ om. B 5 οὕτως det. : οὗτος B M L O 13 ἀλλήλους L O ὕπαρχοι M 16 τὸν ἱππόδρομον del. Courier 17 ὑπὸ Courier : ἀπὸ codd. 18–19 αὖ . . . σάλπιγγος transit B, sed mox (l. 19) ita pergit, τάχιστα ἐπελαύνειν ἀλλήλοις σεμνὸν καὶ τὸ ἀπὸ σάλπιγγος αὐτο (sic) δεύτερον θᾶττον ἐπελαύνειν καλόν. στάντας δὲ ἤδη τὸ τρίτον αὖ ἀπὸ τῆς σάλπιγγος χρὴ τάχιστα ἀλλήλοις ἐπελαύνειν 19 ὑπὸ Courier : ἀπὸ codd. 25 ἀποκρότῳ Weiske 26 ἀκαδημίᾳ codd. 27 ἀπὸ B : ποτε cet.

ἐλαύνειν, εἰς δὲ τὸ μὴ πίπτειν, τοὺς ἵππους ὑπολαμβάνειν ἐν ταῖς ἀναστροφαῖς. τὰ μέντοι ὀρθὰ ταχὺ ἐλαύνειν χρή· οὕτω γὰρ τὸ ἀσφαλὲς καὶ τὸ καλὸν θεάσεται ἡ βουλή.

IV Ἔν γε μὴν ταῖς πορείαις ἀεὶ δεῖ τὸν ἵππαρχον προνοεῖν ὅπως ἀναπαύῃ μὲν τῶν ἵππων τὰς ἕδρας, ἀναπαύῃ δὲ τοὺς 5 ἱππέας τῷ βαδίζειν, μέτριον μὲν ὀχοῦντα, μέτριον δὲ πεζοποροῦντα. τοῦ δὲ μετρίου ἐννοῶν οὐκ ἂν ἁμαρτάνοις· αὐτὸς 2 γὰρ μέτρον ἕκαστος τοῦ μὴ λαθεῖν ὑπερπονοῦντας. ὅταν μέντοι ἀδήλου ὄντος εἰ πολεμίοις ἐντεύξῃ πορεύῃ ποι, κατὰ μέρος χρὴ τὰς φυλὰς ἀναπαύειν. χαλεπὸν γὰρ εἰ πᾶσι 10 3 καταβεβηκόσι πλησιάσειαν οἱ πολέμιοι. καὶ ἢν μέν γε διὰ στενῶν ὁδῶν ἐλαύνῃς, ἀπὸ παραγγέλσεως εἰς κέρας ἡγητέον· ἢν δὲ πλατείαις ἐπιτυγχάνῃς ὁδοῖς, ἀπὸ παραγγέλσεως αὖ πλατυντέον τῆς φυλῆς ἑκάστης τὸ μέτωπον· ὅταν γε μὴν εἰς πεδίον ἀφικνῆσθε, ἐπὶ φάλαγγος πάσας τὰς φυλὰς . . . 15 ἀγαθὸν γὰρ καὶ μελέτης ἕνεκα ταῦτα ποιεῖν καὶ τοῦ ἥδιον διαπερᾶν τὰς ὁδοὺς ποικίλλοντας ἱππικαῖς τάξεσι τὰς 4 πορείας. ὅταν μέντοι ἔξω τῶν ὁδῶν διὰ δυσχωριῶν ἐλαύνητε, μάλα χρήσιμον καὶ ἐν πολεμίᾳ καὶ ἐν φιλίᾳ προελαύνειν τῆς φυλῆς ἑκάστης τῶν ὑπηρετῶν οἵτινες, ἢν ἀπόροις νάπαις 20 ἐντυγχάνωσι, παριόντες ἐπὶ τὰ εὔπορα δηλώσουσι τοῖς ἱππεῦσιν ᾗ χρὴ τὴν ἔλασιν ποιεῖσθαι, ὡς μὴ ὅλαι αἱ τάξεις πλα- 5 νῶνται. ἢν δὲ δι' ἐπικινδύνων ἐλαύνητέ που, φρονίμου ἱππάρχου τὸ τῶν προόδων ἄλλους προόδους διερευνωμένους προηγεῖσθαι (τὸ γὰρ ὡς ἐκ πλείστου προαισθάνεσθαι πολεμίων 25 χρήσιμον καὶ πρὸς τὸ ἐπιθέσθαι καὶ πρὸς τὸ φυλάξασθαι), καὶ τὸ ἀναμένειν δὲ ἐπὶ ταῖς διαβάσεσιν, ὡς μὴ κατακόπτωσι

2 στροφαῖς Dind. 6 τοῦ codd. : corr. Herwerden 7 ἁμάρτοις Courier 9 ἄδηλον ὂν Herwerden που M L O 11 γε del. Schneider 15 post φυλὰς (nulla est lacuna in codd.) add. ἀκτέον Zeune : καταστατέον Leoncl. 16 τοῦ Richards : τοῦθ' B : τοῦτο M L : τοῦτ' O : οὕτως Dind. : del. Hartman : fort. πρὸς τὸ 17 διαπερᾶν τὰς B : διαπεράναντας M L O 19 προσελαύνειν B 22 ἐλασίαν codd. : corr. Dind. 23 δι' ἐπικινδύνων B : ἐπὶ κινδύνων M L O ἐλαύνητε det. : ἐλαύνηται B M L O 24 post τὸ add. κελεύειν Herwerden 25 τὸ . . . προαισθάνεσθαι B : om. cet. 26 post. πρὸς] ἐπὶ L : κατὰ O

τοὺς ἵππους οἱ τελευταῖοι τὸν ἡγεμόνα διώκοντες. ἴσασι μὲν οὖν ταῦτα σχεδὸν ἅπαντες, καρτερεῖν δ' ἐπιμελούμενοι οὐ πολλοὶ ἐθέλουσι.

6 *Προσήκει δὲ ἱππάρχῳ ἔτι ἐν εἰρήνῃ ἐπιμελεῖσθαι ὅπως* 5 *ἐμπείρως ἕξει τῆς τε πολεμίας καὶ τῆς φιλίας χώρας· ἣν δ' ἄρα αὐτὸς ἀπείρως ἔχῃ, τῶν ἄλλων γε δὴ τοὺς ἐπιστημονεστάτους ἑκάστων τόπων παραλαμβάνειν. πολὺ γὰρ διαφέρει ἡγούμενος ὁ εἰδὼς τὰς ὁδοὺς τοῦ μὴ εἰδότος, καὶ ἐπιβουλεύων δὲ πολεμίοις ὁ εἰδὼς τοὺς τόπους τοῦ μὴ εἰδότος* 10 *πολὺ διαφέρει.* 7 *καὶ κατασκόπων δὲ πρὶν πόλεμον εἶναι δεῖ μεμεληκέναι, ὅπως ἔσονται καὶ ἐκ πόλεων ἀμφοτέροις φιλίων καὶ ἐξ ἐμπόρων· πᾶσαι γὰρ αἱ πόλεις τοὺς εἰσάγοντάς τι ἀεὶ ὡς εὐμενεῖς δέχονται· καὶ ψευδαυτόμολοι δ' ἔστιν ὅτε χρήσιμον.* 8 *οὐ μέντοι τοῖς γε κατασκόποις δεῖ ποτε πιστεύοντα* 15 *φυλακῆς ἀμελεῖν, ἀλλ' ἀεὶ οὕτως κατεσκευάσθαι χρή, ὥσπερ ἢν ἥξοντες εἰσηγγελμένοι ὦσιν οἱ πολέμιοι. καὶ γὰρ ἢν πάνυ πιστοὶ ὦσιν οἱ κατάσκοποι, χαλεπὸν ἐν καιρῷ ἀπαγγέλλειν· πολλὰ γὰρ ἐν πολέμῳ τὰ ἐμπόδια συμπίπτει.* 9 *τάς γε μὴν ἐξαγωγὰς τοῦ ἱππικοῦ ἧττον ἂν οἱ πολέμιοι αἰσθά-* 20 *νοιντο, εἰ ἀπὸ παραγγέλσεως γίγνοιντο μᾶλλον ἢ εἰ ὑπὸ κήρυκος ἢ εἰ ἀπὸ προγραφῆς. ἀγαθὸν οὖν καὶ [τὸ] πρὸς τὸ διὰ παραγγέλσεως ἐξάγειν τὸ δεκαδάρχους καθιστάναι, καὶ ⟨ἐπὶ⟩ τοῖς δεκαδάρχοις πεμπαδάρχους, ἵνα ὡς ἐλαχίστοις ἕκαστος παραγγέλλῃ·* 10 *καὶ τὸ μέτωπον δὲ οὕτως μηκύνοιεν* 25 *ἂν τῆς τάξεως ἀταράκτως οἱ πεμπάδαρχοι παράγοντες, ὁπότε τούτου καιρὸς εἴη. ὅταν γε μὴν προφυλάττειν δέῃ, ἐγὼ μὲν ἀεὶ ἐπαινῶ τὰς κρυπτὰς σκοπάς τε καὶ φυλακάς· οὕτω γὰρ*

2 *πάντες* M 4 *ἐπιμεμελῆσθαι* det. 6 *δὴ*] *δεῖ* B 7 *ἑκάστων τῶν* Herwerden: malim *ἑκατέρων τῶν* *πολὺ* Dind.: *πάνυ* codd. 8 *ἡγούμενος ὁ* Dind.: *ὁ ἡγούμενος* codd. 10 *πολὺ διαφέρει* del. Herwerden 11 *μεμελετηκέναι* codd.: corr. Stephanus 14 *πιστεύοντας* L 18 *ἐμπίπτει* L 20 prius *εἰ* om. M L *ὑπὸ* Cobet: *ἀπὸ* codd. 21 *τὸ* om. O *τὸ*] *τῷ* M L O 23 *ἐπὶ* add. Schneider *τοῖς τε* M L O *πεμπαδάρχους* L: *πεμπταδάρχους* B: *πεμπαδάρχας* M O 24 *οὕτω* Courier: *ὅπως* codd. 25 *πεμπτάδαρχοι* B 26 *προσφυλάττειν* codd.: corr. Stephanus 27 *σκοπιάς* codd.: corr. Dind.

ἅμα μὲν τῶν φίλων φυλακαὶ γίγνονται, ἅμα δὲ τοῖς πολεμίοις
11 ἐνέδραι κατασκευάζονται. καὶ αὐτοὶ μὲν δυσεπιβουλευτότεροί εἰσιν ἀφανεῖς ὄντες, τοῖς δὲ πολεμίοις φοβερώτεροι. τὸ γὰρ εἰδέναι μὲν ὅτι εἰσί που φυλακαί, ὅπου δ' εἰσὶ καὶ ὁπόσαι μὴ εἰδέναι, τοῦτο θαρσεῖν μὲν κωλύει τοὺς πολεμίους, ὑποπτεύειν 5 δὲ ἀναγκάζει πάντα τὰ χωρία· αἱ δὲ φανεραὶ φυλακαὶ δῆλα
12 παρέχουσι καὶ τὰ δεινὰ καὶ τὰ εὐθαρσῆ. ἔτι δὲ τῷ [μὲν] κρυπτὰς ἔχοντι φυλακὰς ἐξέσται μὲν φανεροῖς ὀλίγοις ἔμπροσθεν τῶν κρυπτῶν φυλάττοντα πειρᾶσθαι τοὺς πολεμίους εἰς ἐνέδρας ὑπάγειν· ἀγρευτικὸν δὲ καὶ ὄπισθεν τῶν κρυπτῶν ἄλλοις 10 φανεροῖς ἔστιν ὅτε φυλάττειν· καὶ τοῦτο γὰρ ἐξαπατητικὸν τῶν πολεμίων ὁμοίως τῷ πρόσθεν εἰρημένῳ.

13 Ἀλλὰ μὴν φρονίμου γε ἄρχοντος καὶ τὸ μήποτε κινδυνεύειν ἑκόντα, πλὴν ὅπου ἂν πρόδηλον ᾖ ὅτι πλέον ἕξει τῶν πολεμίων· τὸ δὲ ὑπηρετεῖν τὰ ἥδιστα τοῖς πολεμίοις προ- 15 δοσία τῶν ξυμμάχων δικαίως ἂν μᾶλλον ἢ ἀνδρεία κρίνοιτο.
14 σῶφρον δὲ καὶ τὸ ἐκεῖσε ὁρμᾶν ὅπου ἂν ἀσθενῆ τὰ τῶν πολεμίων ᾖ, κἂν πρόσω ὄντα τυγχάνῃ. τὸ γὰρ σφόδρα πονῆσαι ἀκινδυνότερον ἢ πρὸς τοὺς κρείττους ἀγωνίζεσθαι.
15 ἢν δέ πῃ εἰς μέσον φιλίων τειχέων εἰσίωσιν οἱ πολέμιοι, 20 κἂν πολὺ κρείττους ὄντες, καλὸν μὲν ἐντεῦθεν ἐπιχειρεῖν ὁποτέρωθι ἂν λελήθῃς παρών, καλὸν δὲ καὶ ἅμα ἀμφοτέρωθεν. ὅταν γὰρ οἱ ἕτεροι ἀποχωρῶσιν, οἱ ἐκ τοῦ ἐπὶ θάτερα ἐλαύνοντες ταράττοιεν μὲν ἂν τοὺς πολεμίους, σῴζοιεν
16 δ' ἂν τοὺς φίλους. καὶ τὸ μὲν διὰ κατασκόπων πειρᾶσθαι 25 εἰδέναι τὰ τῶν πολεμίων πάλαι εἴρηται ὡς ἀγαθόν ἐστιν· ἐγὼ δὲ πάντων ἄριστον νομίζω εἶναι τὸ αὐτὸν πειρᾶσθαι, ἢν ᾖ ποθεν ἐξ ἀσφαλοῦς, θεώμενον τοὺς πολεμίους ἀθρεῖν ἤν τι
17 ἁμαρτάνωσι. καὶ τὸ μὲν κλαπῆναι δυνατὸν πέμπειν χρὴ τοὺς ἐπιτηδείους κλέψοντας, τὸ δ' ἁρπασθῆναι ἐγχωροῦν 30

4 ὁπόσοι Dind. 7 παρέχουσι Rühl: ἔχουσι codd. 7 δειλὰ B μὲν del. Hartman: fort. γε 8 φανερῶς B M codd.: corr. Leoncl. 14 πλεῖον codd. 16 ἀνδρία M L 20 πῃ det.: ποι B M L O 21 πολὺ] πολλοὶ B ὦσι det. 22 δεηθῇς B 23 καὶ ὅταν γε M 29 μὲν] μὴ B post δυνατὸν add. ὂν Cerocchi

ἐφιέναι τοὺς ἁρπάσοντας. ἢν δὲ πορευομένων ποι τῶν
πολεμίων ἀπαρτᾶταί τι ἀσθενέστερον τῆς αὐτοῦ δυνάμεως ἢ
θαρροῦν ἀποσκεδαννύηται, οὐδὲ τοῦτο χρὴ λανθάνειν· ἀεὶ
μέντοι ⟨τῷ⟩ ἰσχυροτέρῳ τὸ ἀσθενέστερον θηρᾶν. δυνατὸν 18
5 δὲ προσέχοντι τὸν νοῦν ταῦτα καταμανθάνειν, ἐπεὶ καὶ τὰ
βραχυγνωμονέστερα ἀνθρώπου θηρία, οἵ τε ἴκτινοι δύνανται
ὃ ἂν ἀφύλακτον ᾖ ἀφαρπάσαντες εἰς τὸ ἀσφαλὲς ἀποχωρεῖν
πρὶν ληφθῆναι, καὶ οἱ λύκοι δὲ τά τε ἐρημούμενα φυλακῆς
ἀγρεύουσι καὶ τὰ ἐν τοῖς δυσοράτοις κλέπτουσι, κἂν μετα- 19
10 θέων γέ τις ἐπιγίγνηται κύων, ἢν μὲν ἥττων ᾖ, τούτῳ ἐπι-
τίθεται, ἢν δὲ κρείττων, ἀποσπάσας ὅ τι ἂν ἔχῃ ἀποχωρεῖ.
ὅταν δέ γε φυλακῆς καταφρονήσωσι λύκοι, τάξαντες ἑαυτῶν
τοὺς μὲν ἀπελάσαι τὴν φυλακήν, τοὺς δὲ ἁρπάζειν, οὕτω τὰ
ἐπιτήδεια πορίζονται. θηρίων γε μὴν δυναμένων τὰ τοιαῦτα 20
15 φρονίμως λῄζεσθαι, πῶς οὐκ ἄνθρωπόν γε ὄντα εἰκὸς σοφώ-
τερον τούτων φαίνεσθαι ἃ καὶ αὐτὰ τέχνῃ ὑπ' ἀνθρώπου
ἁλίσκεται;

Κἀκεῖνό γε μὴν εἰδέναι ἱππικοῦ ἀνδρός, ἐκ πόσου ἂν **V**
ἵππος πεζὸν ἕλοι καὶ ἐξ ὁπόσου βραδεῖς ἵπποι ταχεῖς ἂν
20 ἀποφύγοιεν. ἱππαρχικὸν δὲ καὶ χωρία γιγνώσκειν ἔνθα
πεζοὶ κρείττους ἱππέων καὶ ἔνθα πεζῶν κρείττους ἱππῆς.
χρὴ δὲ μηχανητικὸν εἶναι καὶ τοῦ πολλοὺς μὲν φαίνεσθαι **2**
τοὺς ὀλίγους ἱππέας, πάλιν δ' ὀλίγους τοὺς πολλούς, καὶ
τοῦ δοκεῖν παρόντα μὲν ἀπεῖναι, ἀπόντα δὲ παρεῖναι, καὶ
25 τοῦ μὴ τὰ τῶν πολεμίων μόνον κλέπτειν ἐπίστασθαι, ἀλλὰ
καὶ τοὺς ἑαυτοῦ ἱππέας ἅμα κλέπτοντα ἐξ ἀπροσδοκήτου τοῖς
πολεμίοις ἐπιτίθεσθαι. ἀγαθὸν δὲ μηχάνημα καὶ τὸ δύνασθαι, 3

1 ἢν δὲ ἢ B 2 post πολεμίων add. ἢ Rühl αὑτοῦ Dind. : αὐτοῦ codd. : σαυτοῦ Courier 3 ταῦτα M L O 4 τῷ add. Castalio θηρῶν M L O 6 τε spectat ad καὶ . . . δὲ (l. 8); cf. *Oec.* xiii. 7, *Inst.* VIII. viii. 40–1 ἰκτίνοι B : ἰκτῖνοι Herodian οἵ τε ἴκτινοι καὶ αἱ ἀλώπεκες cit. Dind.; malim καὶ ἱέρακες, cf. Plat. *Phaed.* p. 82 a 8 ἠρημωμένα Herwerden 11 ἀποσπάσας Courier : ἀποσφάξας codd. 12 οἱ λύκοι Herwerden 13 ἀπελάσαι B : ἀπελαύνειν cet. 19 ἂν post ταχεῖς B : post βραδεῖς cet. 20 καὶ om. B 24 τοῦ] τοῦτο B

ὅταν μὲν τὰ ἑαυτοῦ ἀσθενῶς ἔχῃ, φόβον παρασκευάζειν τοῖς πολεμίοις ὡς μὴ ἐπίθωνται, ὅταν δ' ἐρρωμένως, θάρσος αὐτοῖς ἐμποιεῖν ὡς ἐγχειρῶσιν. οὕτω γὰρ αὐτὸς μὲν ἂν ἥκιστα κακῶς πάσχοις, τοὺς δὲ πολεμίους μάλιστ' ἂν ἁμαρτάνοντας λαμβάνοις. 5

4 Ὅπως δὲ μὴ προστάττειν δοκῶ ἀδύνατα, γράψω καὶ ὡς ἂν γίγνοιτο τὰ δοκοῦντα αὐτῶν χαλεπώτατα εἶναι. τὸ μὲν τοίνυν μὴ σφάλλεσθαι ἐγχειροῦντα διώκειν ἢ ἀποχωρεῖν ἐμπειρία ποιεῖ ἵππων δυνάμεως. πῶς δ' ἂν ἐμπείρως ἔχοις; εἰ προσέχοις τὸν νοῦν ἐν ταῖς μετὰ φιλίας ἀνθιππασίαις οἷοι 10 5 ἀποβαίνουσιν ἐκ τῶν διώξεων τε καὶ φυγῶν. ὅταν μέντοι βούλῃ τοὺς ἱππέας πολλοὺς φαίνεσθαι, ἓν μὲν πρῶτον ὑπαρχέτω, ἤνπερ ἐγχωρῇ, μὴ ἐγγὺς τῶν πολεμίων ἐγχειρεῖν ἐξαπατᾶν· καὶ γὰρ ἀσφαλέστερον τὸ πρόσω καὶ ἀπατητικώτερον. ἔπειτα δὲ χρὴ εἰδέναι ὅτι ἀθρόοι μὲν ἵπποι 15 πολλοὶ φαίνονται διὰ τὸ μέγεθος τοῦ ζῴου, διασπειρόμενοι 6 δ' εὐαρίθμητοι γίγνονται. ἔτι δ' ἂν πλέον σοι τὸ ἱππικὸν τοῦ ὄντος φαίνοιτο, εἰ τοὺς ἱπποκόμους εἰς τοὺς ἱππέας ἐνισταίης μάλιστα μὲν δόρατα, εἰ δὲ μή, ὅμοια δόρασιν ἔχοντας, ἤν τε ἑστηκὸς ἐπιδεικνύῃς τὸ ἱππικὸν ἤν τε 20 παράγῃς· ἀνάγκη γὰρ τὸν ὄγκον τῆς τάξεως οὕτω μείζω τε 7 καὶ πυκνότερον φαίνεσθαι. ἢν δ' αὖ τοὺς πολλοὺς ὀλίγους βούλῃ δοκεῖν εἶναι, ἢν μέν σοι χωρία ὑπάρχῃ οἷα συγκρύπτειν, δῆλον ὅτι τοὺς μὲν ἐν τῷ φανερῷ ἔχων, τοὺς δ' εἰς τὸ ἄδηλον ἀποκρύπτων κλέπτοις ἂν τοὺς ἱππέας· ἢν δὲ πᾶν 25 καταφανὲς ᾖ τὸ χωρίον, δεκάδας χρὴ στοιχούσας ποιήσαντα διαλειπούσας παράγειν, καὶ τοὺς μὲν πρὸς τῶν πολεμίων ἱππέας ἑκάστης δεκάδος ὀρθὰ τὰ δόρατα ἔχειν, τοὺς δ' ἄλλους 8 ταπεινὰ καὶ μὴ ὑπερφανῆ. φοβεῖν γε μὴν τοὺς πολεμίους καὶ

2 ἐπιτίθωνται B ἐρρωμένα codd.: corr. Hertlein 4 καλῶς B 6 γράψω καὶ Leoncl.: καὶ γράψω codd. 9 ἔχοι codd.: corr. Krüger 10 προσέχοι M L O: in B exesum: corr. Krüger οἷοι Leoncl.: οἷαι codd.: οἷα Aldina 12 βούλει B 23 βούλει B: om. cet. 27 πρὸς Dind.: non legi potest in B: πρὸ cet. 29 ὑπερφανῆ B: ὑπερηφανῆ cet.

ψευδενέδρας οἷόν τε καὶ ψευδοβοηθείας καὶ ψευδαγγελίας ποιοῦντα. θαρσοῦσι δὲ μάλιστα πολέμιοι, ὅταν ⟨ὄντα⟩ τοῖς ἐναντίοις πράγματα καὶ ἀσχολίας πυνθάνωνται. τούτων δὲ γε- 9 γραμμένων μηχανᾶσθαι αὐτὸν χρὴ πρὸς τὸ παρὸν ἀεὶ ἀπατᾶν·
5 οὕτως γὰρ οὐδὲν κερδαλεώτερον ἀπάτης ἐν πολέμῳ. ὁπότε 10 γὰρ καὶ οἱ παῖδες, ὅταν παίζωσι ποσίνδα, δύνανται ἀπατᾶν προΐσχοντες ὥστε ὀλίγους τ' ἔχοντες πολλοὺς δοκεῖν ἔχειν καὶ πολλοὺς προέχοντες ὀλίγους φαίνεσθαι ἔχειν, πῶς οὐκ ἄνδρες γε τῷ ἐξαπατᾶν προσέχοντες τὸν νοῦν δύναιντ' ἂν
10 τοιαῦτα μηχανᾶσθαι; καὶ ἐνθυμούμενος δ' ἂν τὰ ἐν τοῖς 11 πολέμοις πλεονεκτήματα εὕροι ἄν τις τὰ πλεῖστα καὶ μέγιστα σὺν ἀπάτῃ γεγενημένα. ὧν ἕνεκα ἢ οὐκ ἐγχειρητέον ἄρχειν ἢ τοῦτο σὺν τῇ ἄλλῃ παρασκευῇ καὶ παρὰ θεῶν αἰτητέον δύνασθαι ποιεῖν καὶ αὐτῷ μηχανητέον. οἷς δὲ θάλαττα 12
15 πρόσεστιν, ἀπατητικὸν καὶ τὸ πλοῖα παρασκευαζόμενον πεζῇ τι πρᾶξαι καὶ τὸ πεζῇ προσποιούμενον ἐπιβουλεύειν κατὰ θάλατταν ἐπιχειρῆσαι.

Ἱππαρχικὸν δὲ καὶ τὸ διδάσκειν τὴν πόλιν ὡς ἀσθενὲς 13 τὸ πεζῶν ἔρημον ἱππικὸν πρὸς τὸ ἁμίππους πεζοὺς ἔχον.
20 ἱππαρχικὸν δὲ καὶ τὸ λαβόντα πεζοὺς αὐτοῖς χρῆσθαι· ἔστι δὲ πεζοὺς οὐ μόνον ἐντὸς ἀλλὰ καὶ ὄπισθεν ἱππέων ἀποκρύψασθαι· πολὺ γὰρ μείζων ὁ ἱππεὺς τοῦ πεζοῦ. ταῦτα δὲ 14 πάντα ἐγὼ καὶ ὅσα πρὸς τούτοις τις μηχανήσεται ἢ βίᾳ ἢ τέχνῃ αἱρεῖν τοὺς ἐναντίους βουλόμενος σὺν τῷ θεῷ πράτ-

2 ὄντα add. Madvig 3 δὲ γεγραμμένων] δ' ἐντετραμμένον Hartman : lac. stat. Dind. 4 fort. μηχανᾶσθαι καί; cf. *Inst.* I. i. 38 5 ἐν πολέμῳ ἀπάτης M L O 6 γὰρ Ribittus: γε codd.: δὲ Camerarius ποσίνδα Dind.: ποσὶ δὲ ἃ codd. 7 τ' Castalio: om. B: γε M L O ἔχοντες superscripto ας *Laur.* 55. 21 : ἔχοντας B M L O 8 προΐσχοντες Herwerden : malim ἔχοντες (-έχοντες ὀλίγους φαίνεσθαι in B exesa; mox προέχοντες pro προσέχοντες O) 14 ποιεῖν καὶ in B exesa αὐτῷ Leoncl. : αὐτὸν B : αὐτὸ M L O : οὕτω μὲν Diels οἷς] οἷα B 16 τι Brodaeus : τε codd. 19 πρὸς] καὶ O ἁμ' ἵπποις (sic) B M L O : corr. Courier ἔχον L O : ἔχειν B M 20 ante αὐτοῖς add. εὖ Richards : καλῶς vel εἰδέναι vel δύνασθαι desiderat Weiske 21 ἐντὸς Herwerden (idem senseram) : ἐν τούτοις codd. ἱππέων Dind. : ἵππων codd. 22 μεῖζον O

τειν συμβουλεύω, ἵνα καὶ ἡ τύχη συνεπαινῇ θεῶν ἵλεων
15 ὄντων. ἔστι δ' ὅτε πάνυ ἀπατητικὸν καὶ τὸ λίαν φυλακτικὸν
προσποιήσασθαι εἶναι καὶ μηδαμῶς φιλοκίνδυνον· τοῦτο γὰρ
τοὺς πολεμίους πολλάκις προάγεται ἀφυλακτοῦντας μᾶλλον
ἁμαρτάνειν. ἢν δ' ἅπαξ δόξῃ τις φιλοκίνδυνος εἶναι, ἔξεστι 5
καὶ ἡσυχίαν ἔχοντα, προσποιούμενον δὲ πράξειν τι, πράγματα
παρέχειν τοῖς πολεμίοις.

VI 'Αλλὰ γὰρ οὐδὲν ἄν τις δύναιτο πλάσαι οἷον βούλεται,
εἰ μὴ ἐξ ὧν γε πλάττοιτο παρεσκευασμένα εἴη ὡς πείθεσθαι
τῇ τοῦ χειροτέχνου γνώμῃ· οὐδέ γ' ἂν ἐξ ἀνδρῶν, εἰ μὴ σὺν 10
θεῷ οὕτω παρεσκευασμένοι ἔσονται ὡς φιλικῶς τε ἔχειν
πρὸς τὸν ἄρχοντα καὶ φρονιμώτερον σφῶν αὐτὸν ἡγεῖσθαι
περὶ τῶν πρὸς τοὺς πολεμίους ἀγώνων.

2 Εὐνοϊκῶς μὲν οὖν ἔχειν [καὶ] ἐκ τῶνδε εἰκὸς τοὺς ἀρχο-
μένους, ὅταν φιλοφρόνως τε ἔχῃ πρὸς αὐτοὺς καὶ προνοῶν 15
φαίνηται ὅπως τε σῖτον ἕξουσι καὶ ὅπως ἀσφαλῶς μὲν ἀπο-
3 χωρήσουσι, πεφυλαγμένως δὲ ἀναπαύσονται. ἐν δὲ ταῖς φρου-
ραῖς χρὴ καὶ χιλοῦ καὶ σκηνῶν καὶ ὕδατος καὶ φρυγάνων καὶ
τῶν ἄλλων ἐπιτηδείων φανερὸν εἶναι ἐπιμελόμενον καὶ προ-
νοοῦντά τε καὶ ἀγρυπνοῦντα ἕνεκα τῶν ἀρχομένων. καὶ ὅταν 20
γε πλέον ἔχῃ τι, τὸ μεταδοῦναι κερδαλέον τῷ προεστηκότι.

4 Ἥκιστα δ' ἂν καταφρονοῖεν ἄρχοντος, ὡς μὲν συνελόντι
εἰπεῖν, εἰ ὁπόσα ἐκείνοις παραινοίη, αὐτὸς ταῦτα βέλτιον
5 ἐκείνων φαίνοιτο ποιῶν. ἀρξάμενον οὖν δεῖ ἀπὸ τοῦ ἀνα-
βαίνειν ἐπὶ τοὺς ἵππους πάντα τὰ ἐν ἱππικῇ μελετᾶν, ὅπως 25
ὁρῶσι τὸν ἄρχοντα δυνάμενον ἐπὶ τοῦ ἵππου καὶ τάφρους
ἀσφαλῶς περᾶν καὶ τειχία ὑπερακρίζειν καὶ ἀπ' ὄχθων κατο-

1 ἡ τύχη Courier : τὴν τύχην codd. 3–5 φιλοκίνδυνον . . . τις om. B 7 τοῖς πολεμίοις παρέχειν M L O 9 post πλάττοιτο add. οὕτω Herwerden : malim πλάττοι οὕτω 10 γ' Dind. : γὰρ M L O : in B exesum 11 οὗτοι L O 12 αὐτὸν in B exesum : αὐτῶν L O ἡγήσονται codd. : corr. Stephanus 14 καὶ delendum censeo 18 ὕδατος Courier : ὑδάτων codd. φρυγάνων Madvig : φυλακῶν codd. 19 ἐπιμελούμενον M L 20 τε Schneider : γε codd. 27 τείχη codd. : corr. Brodaeus κατορούειν scripsi coll. *de Re Eq.* iii. 7 : καταίρειν codd. : καταρρεῖν Madvig : καταθεῖν Herwerden

ρούειν καὶ ἀκοντίζειν ἱκανῶς· πάντα γὰρ ταῦτα προκόπτει τι εἰς τὸ μὴ καταφρονεῖσθαι. 6 *ἢν δὲ δὴ καὶ τάττειν γνῶσιν ἐπιστάμενόν τε καὶ δυνάμενον παρασκευάζειν ὡς ἂν πλέον ἔχοιεν τῶν πολεμίων, πρὸς δὲ τούτοις κἀκεῖνο λάβωσιν εἰς* 5 *τὴν γνώμην, ὡς οὔτ' ἂν εἰκῇ οὔτ' ἄνευ θεῶν οὔτε παρὰ τὰ ἱερὰ ἡγήσαιτ' ἂν ἐπὶ πολεμίους, πάντα ταῦτα πιθανωτέρους τῷ ἄρχοντι τοὺς ἀρχομένους ποιεῖ.*

VII Παντὶ *μὲν οὖν προσήκει ἄρχοντι φρονίμῳ εἶναι· πολὺ μέντοι τὸν Ἀθηναίων ἵππαρχον διαφέρειν δεῖ καὶ τῷ τοὺς* 10 *θεοὺς θεραπεύειν καὶ τῷ πολεμικὸν εἶναι, ᾧ γε ὑπάρχουσι μὲν ὅμοροι ἀντίπαλοι ἱππεῖς τε παραπλήσιοι τὸ πλῆθος καὶ ὁπλῖται πολλοί.* 2 *κἂν μὲν εἰς τὴν πολεμίαν ἐμβάλλειν ἐπιχειρῇ ἄνευ τῆς ἄλλης πόλεως, πρὸς ἀμφοτέρους τούτους μόνοις ἂν τοῖς ἱππεῦσι διακινδυνεύοι. ἢν δ' οἱ πολέμιοι* 15 *εἰς τὴν Ἀθηναίων χώραν ἐμβάλωσι, πρῶτον μὲν οὐκ ἂν ἄλλως ἔλθοιεν εἰ μὴ σὺν ἄλλοις τε ἱππεῦσι πρὸς τοῖς ἑαυτῶν καὶ πρὸς τούτοις ὁπλίταις ὁπόσοις ἂν οἴωνται πάντας Ἀθηναίους μὴ ἱκανοὺς εἶναι μάχεσθαι.* 3 *πρὸς οὖν τοσούτους πολεμίους ἢν μὲν ἡ πόλις πᾶσα ἐπεξίῃ ἀρήξουσα τῇ χώρᾳ,* 20 *ἐλπίδες καλαί. ἱππεῖς τε γὰρ σὺν θεῷ ἀμείνους, ἤν τις αὐτῶν ἐπιμελῆται ὡς δεῖ, ὁπλῖταί τε οὐ μείους ἔσονται καὶ τὰ σώματα τοίνυν οὐ χείρω ἔχοντες καὶ τὰς ψυχὰς φιλοτιμότεροι, ἢν ὀρθῶς ἀσκηθῶσι σὺν θεῷ. καὶ μὴν ἐπί γε τοῖς προγόνοις οὐ μεῖον Ἀθηναῖοι ἢ Βοιωτοὶ φρονοῦσιν.* 4 25 *ἢν δὲ ἡ μὲν πόλις τρέπηται ἐπὶ τὰ ναυτικὰ καὶ ἀρκῇ αὐτῇ τὰ τείχη διασῴζειν, ὥσπερ καὶ ὁπότε Λακεδαιμόνιοι σὺν ἅπασι τοῖς Ἕλλησιν ἐνέβαλον, τοὺς δὲ ἱππέας ἀξιώσῃ τά τε ἐκτὸς τοῦ τείχους διασῴζειν καὶ αὐτοὺς μόνους διακινδυ-*

2 *μὴ* B: om. cet. *τάττειν* B: *πράττειν* cet. 4 *κἀκεῖνο* Dind.: *κἂν ἐκεῖνο* codd. 9 *τὸν* B L O: *τῶν* M: *τὸν τῶν* Rühl *δήμαρχον* B 11 *ἱππῆς* M 15 *ἐμβάλλωσι* L (λ in ras. O) 17 *πρὸς τούτοις*] *τοσούτοις* Sauppe 20 *ἱππῆς* M 22 fort. *φιλοτιμοτέρας* 25 *ἀρκεῖ* M 25–26 *τὰ τείχη αὐτῇ* B *εἴ ποτε* Richards: malim *ὅτε* 27 *ἐνέβαλλον* M *ἀξιώσειε(ν)* codd.: corr. Dind. 28 *τοῦ* del. Hertlein

νεύειν πρὸς πάντας τοὺς ἐναντίους, ἐνταῦθα δὴ θεῶν μὲν
οἶμαι πρῶτον συμμάχων ἰσχυρῶν δεῖ, ἔπειτα δὲ καὶ τὸν
ἵππαρχον προσήκει ἀποτετελεσμένον ἄνδρα εἶναι. καὶ γὰρ
φρονήσεως δεῖ πολλῆς πρὸς τοὺς πολὺ πλείους καὶ τόλμης,
5 ὁπότε καιρὸς παραπέσοι· δεῖ δέ, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, καὶ αὐτὸν προ- 5
νοεῖν ἱκανὸν εἶναι. πρὸς μὲν γὰρ τὸ παρὸν στράτευμα διακιν-
δυνεύων, ᾧ μηδὲ ὅλη ἡ πόλις θέλοι ἀντικαθίστασθαι, δῆλον
ὅτι πάσχοι ἂν ὅ τι οἱ κρείττους βούλοιντο, ποιεῖν δὲ οὐδὲν
6 ἂν ἱκανὸς εἴη. εἰ δὲ φυλάττοι μὲν τὰ ἔξω τείχους τοσού-
τοις ὅσοι σκοπεύειν τε τοὺς πολεμίους ἱκανοὶ ἔσονται καὶ 10
ἀναχωρίζειν εἰς τὸ ἀσφαλὲς τὰ δεόμενα ὡς ἐκ πλείστου—
ἱκανοὶ δὲ καὶ προορᾶν οὐδὲν ἧττον οἱ ὀλίγοι τῶν πολλῶν,
καὶ φυλάττειν τοίνυν καὶ ἀναχωρίζειν τὰ φίλια οὐκ ἀκαιρό-
7 τεροι οἱ μήτε αὐτοῖς μήτε τοῖς ἵπποις πιστεύοντες· ὁ γὰρ
φόβος δεινὸς δοκεῖ συμφύλαξ εἶναι—τοὺς μὲν ⟨οὖν⟩ φύλακας 15
ἐκ τούτων ἄν τις ποιῶν ἴσως ὀρθῶς βουλεύοιτο· τοὺς δὲ
περιττοὺς τῆς φυλακῆς εἰ μέν τις στρατιὰν ἔχειν ἡγήσεται,
ὀλίγη αὐτῷ φανεῖται· τοῦ παντὸς γὰρ ἐνδεήσεται ὥστε ἐκ
τοῦ ἐμφανοῦς διακινδυνεύειν· ἢν δὲ ὡς λῃσταῖς αὐτοῖς
χρῆται, πάνυ ἂν ὡς τὸ εἰκὸς ἱκανὴν τοῦτο πράττειν ἔχοι 20
8 δύναμιν. δεῖ δέ, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, τούτους παρεσκευασμένους
ἀεὶ ἔχοντα ὡς ποιεῖν τι μὴ καταφανῆ ὄντα φυλάττειν, ἤν
9 τι ἁμαρτάνῃ τὸ τῶν πολεμίων στράτευμα. φιλοῦσι δέ πως
στρατιῶται, ὅσῳ ἂν πλείους ὦσι, τοσούτῳ πλείω ἁμαρτάνειν.
ἢ γὰρ ἐπὶ τὰ ἐπιτήδεια ἐπιμελείᾳ σκεδάννυνται ἢ πορευο- 25
μένων ἀταξίᾳ οἱ μὲν προέρχονται, οἱ δ' ὑπολείπονται πλέον
10 τοῦ καιροῦ. τὰ οὖν τοιαῦτα ἁμαρτήματα οὐ χρὴ παριέναι

2 ἰσχυρῶς Cobet 5-6 αὐτὸν πονεῖν B: πονεῖν αὐτὸν cet.: προνοεῖν scripsi: ποιεῖν cit. Rosenstiel: πονεῖν codd., quod ut 'de cursu dictum contento' interpretatur Dind.: sed hoc loco non de celeritate praecipit Xen. 6 παρὸν in B exesum: πᾶν Courier 7 post θέλοι add. ἂν Herwerden 8 πάσχοι B: πάσχοιεν M L O 9 φυλάττει M L O 10 ὅσοις B M 11 ἀναχωρεῖν codd.: corr. Leoncl. 13 ἀναχαρίζειν B ἀκαιρότερον codd.: corr. Castalio 14 οἱ del. Cobet αὐτοῖς B M 15 οὖν add. Leoncl. 21 τούτους scripsi: τοὺς codd.: αὐτοὺς Cerocchi 22 ποιεῖν B: ποιεῖ cet. 25 ἐπιμελείᾳ fort. delendum: ἀμελείᾳ Brodaeus 26 ἀπολείπονται M

ἀκόλαστα (εἰ δὲ μή, ὅλη ἡ χώρα στρατόπεδον ἔσται) ἐκεῖνο
καλῶς προνοοῦντα, καὶ ποιήσαντά τι φθάσαι ἀποχωρήσαντα
πρὶν τὸ πολὺ βοηθοῦν ἐπιγενέσθαι. πολλάκις δὲ πορευό- 11
μενον στράτευμα καὶ εἰς ὁδοὺς ἔρχεται ἐν αἷς οὐδὲν πλέον
5 οἱ πολλοὶ τῶν ὀλίγων δύνανται. καὶ ἐν διαβάσεσί γε ἔστι
τῷ προσέχοντι τὸν νοῦν ἀσφαλῶς ἐφεπομένῳ ταμιεύσασθαι
ὥστε ὁπόσοις ἂν βούληται τῶν πολεμίων ἐπιτίθεσθαι. ἔστι 12
δ' ὅτε καλὸν καὶ στρατοπεδευομένοις καὶ ἀριστῶσι καὶ δει-
πνοποιουμένοις ἐπιχειρεῖν, καὶ ἐκ κοίτης γε ἀνισταμένοις.
10 ἐν πᾶσι γὰρ τούτοις ἄοπλοι στρατιῶται γίγνονται, μείονα
μὲν χρόνον οἱ ὁπλῖται, πλείονα δὲ οἱ ἱππεῖς. σκοποῖς μέντοι 13
καὶ προφυλακαῖς οὐδέποτε δεῖ παύεσθαι ἐπιβουλεύοντα.
οὗτοι γὰρ αὖ ὀλίγοι μὲν ἀεὶ καθίστανται, πολὺ δὲ τοῦ
ἰσχυροῦ ἐνίοτε ἀποστατοῦσιν. ὅταν δὲ τὰ τοιαῦτα ἤδη 14
15 καλῶς φυλάττωνται οἱ πολέμιοι, καλόν ἐστι σὺν θεῷ
λαθόντα ἐλθεῖν εἰς τὴν πολεμίαν μεμελετηκότα ὡς . . .
⟨πόσ⟩οι τε ἑκασταχοῦ καὶ ποῦ τῆς χώρας προφυλάττουσιν.
οὐδεμία γὰρ οὕτω καλὴ λεία ὡς αἱ φυλακαί, ἢν κρατηθῶσι.
καὶ εὐεξαπάτητοι δ' εἰσὶν οἱ φύλακες· διώκουσι γὰρ ὅ τι ἂν 15
20 ὀλίγον ἴδωσι, νομίζοντες σφίσι τοῦτο προστετάχθαι. τὰς
μέντοι ἀποχωρήσεις σκοπεῖν δεῖ ὅπως μὴ ἐναντίαι τοῖς βοη-
θοῦσιν ἔσονται.

Τοὺς μέντοι μέλλοντας δυνήσεσθαι ἀσφαλῶς τὸ πολὺ **VIII**
κρεῖττον στράτευμα κακουργεῖν σαφῶς δεῖ τοσοῦτον δια-
25 φέρειν ὥστε αὐτοὺς μὲν ἀσκητὰς φαίνεσθαι τῶν πολεμικῶν
ἐν ἱππικῇ ἔργων, τοὺς δὲ πολεμίους ἰδιώτας. τοῦτο δ' ἂν 2
εἴη πρῶτον μὲν ⟨εἰ οἱ⟩ λῄζεσθαι μέλλοντες ἐκπεπονημένοι
εἶεν τῇ ἐλάσει, ὥστε δύνασθαι στρατιωτικοὺς πόνους ὑπο-

2 καὶ B : ἢν cet. : ὥστε Welsiana (τι habet B) 4 πλεῖον codd.
7 ὤληται (sic) B 10 post ἄοπλοι add. οἱ Madvig 11 ἱππῆς M
14 εἴδη O 16 μεμελετηκότα ὡς (fort. tamen ὥστε) scripsi : μεμε-
λετηκότως codd. : μεμεληκότα Leoncl. post ὡς lac. indicavi ; videtur
excidisse εἰδέναι vel σκοπεῖν ; cf. c. iv. 11 17 πόσοι τε Cobet :
ὧ τε B : οἵ τε cet. ποῖ B 18 οὕτω B : οὔτε M L O λεῖα B
23 ἀσφαλῶς δυνήσεσθαι B 24 κρεῖττον om. B 25 αὐτοὺς Cou-
rier : τοὺς codd. 27 εἰ οἱ om. B M L O : add. m det.

φέρειν· οἱ γὰρ πρὸς ταῦτα ἀμελῶς ἔχοντες καὶ ἵπποι καὶ ἄνδρες εἰκότως ἂν ὥσπερ γυναῖκες πρὸς ἄνδρας ἀγωνίζοιντο.
3 οἱ δέ γε δεδιδαγμένοι τε καὶ εἰθισμένοι τάφρους διαπηδᾶν καὶ τειχία ὑπεραίρειν καὶ ἐπ' ὄχθους ἀνάλλεσθαι καὶ ἀφ' ὑψηλῶν ἀσφαλῶς κατιέναι καὶ τὰ κατάντη ταχὺ ἐλαύνεσθαι, 5 οὗτοι δ' αὖ τοσοῦτον διαφέροιεν ἂν τῶν ἀμελετήτων ταῦτα ὅσονπερ πτηνοὶ πεζῶν· οἱ δέ γε αὖ τοὺς πόδας ἐκπεπονημένοι τῶν ἀτριβῶν πρὸς τραχέα ὅσονπερ ὑγιεῖς χωλῶν· καὶ οἵ γε τῶν τόπων ἔμπειροι πρὸς τοὺς ἀπείρους τοσοῦτον ἐν ταῖς προελάσεσι καὶ ἀποχωρήσεσι διαφέροιεν ἂν ὅσονπερ οἱ 10 ὁρῶντες τῶν τυφλῶν.

4 Καὶ τοῦτο δὲ χρὴ εἰδέναι, ὅτι [οἱ] εὐωχούμενοι ⟨μὲν οἱ⟩ ἵπποι, [μὴ] ἐκπεπονημένοι δὲ ὥστε ⟨μὴ⟩ ἀποπνίγεσθαι ἐν τοῖς πόνοις, εὖ παρεσκευασμένοι εἰσί. χρὴ δέ, ἐπείπερ χαλινοὶ καὶ ἐφίππια ἐξ ἱμάντων ἠρτημένα ἐστί [χρήσιμα], 15 μήποτε τὸν ἵππαρχον τούτων ἔρημον εἶναι· μικρᾷ γὰρ δαπάνῃ τοὺς ἀποροῦντας χρησίμους ἂν παρέχοιτο.

5 Εἰ δέ τις νομίζοι πολλὰ ἔχειν ἂν πράγματα, εἰ οὕτω δεήσει ἀσκεῖν τὴν ἱππικήν, ἐνθυμηθήτω ὅτι οἱ εἰς τοὺς γυμνικοὺς ἀγῶνας ἀσκοῦντες πολὺ πλείω πράγματα καὶ 20 χαλεπώτερα ἔχουσιν ἢ οἱ τὴν ἱππικὴν τὰ μάλιστα μελε-
6 τῶντες. καὶ γὰρ τῶν μὲν γυμνικῶν ἀσκημάτων τὰ πολλὰ σὺν ἱδρῶτι ἐκπονοῦνται, τῆς δὲ ἱππικῆς τὰ πλεῖστα μεθ' ἡδονῆς. ὅπερ γὰρ εὔξαιτ' ἄν τις πτηνὸς γενέσθαι, οὐκ
7 ἔστιν ὅ τι μᾶλλον τῶν ἀνθρωπίνων ἔργων ἔοικεν αὐτῷ. καὶ 25 μὴν τό γ' ἐν πολέμῳ νικᾶν πολλῷ ἐνδοξότερον ἢ πυγμῇ· μετέχει μὲν γάρ τι καὶ ἡ πόλις ταύτης τῆς δόξης· ὡς δὲ τὰ

3 τὲ πηδᾶν codd. : corr. Leoncl. 5 καθιέναι B O 6 τοσοῦτον B : τοσοῦτυ M L : τοσούτω O 8 ἀτριβῶν Valckenaer: ἀτριβάστων codd. : fort. ἀτρίπτων post πρὸς add. τὰ Courier 10 προσελάσεσι cit. Schneider 12 οἱ delevi εὐοχούμενοι B μὲν οἱ addidi 13 μὴ transpos. Toup 15 χρήσιμα del. Courier 18 νομίζει L O et cum οι s.v. *Laur.* 55. 21 ἕξειν Dind. ἂν B : om. cet. 25 ἔργων post αὐτῷ B 26 ἐνδοξότερον B : εὐδοξότερον cet.

πολλὰ ἐπὶ τῇ τοῦ πολέμου νίκῃ καὶ εὐδαιμονίᾳ οἱ θεοὶ τὰς πόλεις στεφανοῦσιν, ὥστ' οὐκ οἶδ' ἔγωγε τί προσήκει ἄλλ' ἄττα μᾶλλον ἀσκεῖσθαι ἢ τὰ πολεμικά. 8 ἐννοεῖν δὲ χρὴ ὅτι καὶ οἱ κατὰ θάλατταν λῃσταὶ διὰ τὸ πονεῖν ἠσκη-
5 κέναι δύνανται ζῆν καὶ ἀπὸ τῶν πολὺ κρειττόνων. προσήκει γε μὴν καὶ κατὰ γῆν οὐ τοῖς καρπουμένοις τὰ ἑαυτῶν ἀλλὰ τοῖς στερισκομένοις τῆς τροφῆς λῄζεσθαι· ἢ γὰρ ἐργαστέον ἢ ἀπὸ τῶν εἰργασμένων θρεπτέον· ἄλλως δ' οὐ ῥᾴδιον οὔτε βιοτεύειν οὔτε εἰρήνης τυχεῖν.

10 9 Μεμνῆσθαι δὲ κἀκεῖνο χρή, μήποτε ἐπὶ τοὺς κρείττους ἐλαύνειν ὄπισθεν ἵπποις δύσβατα ποιούμενον· οὐ γὰρ ὅμοιον φεύγοντι καὶ διώκοντι σφαλῆναι. 10 ἔτι δὲ βούλομαι ὑπομνῆσαι καὶ τόδε φυλάττεσθαι. εἰσὶ γάρ τινες οἵ, ὅταν μὲν ἴωσιν ἐπὶ τούτους ὧν ἂν οἴωνται κρείττους εἶναι, παντά-
15 πασιν ἀσθενεῖ δυνάμει ἔρχονται, ὥστε πολλάκις ἔπαθον ἃ ᾤοντο ποιήσειν· ὅταν δ' ἐπὶ τούτους ὧν ἂν σαφῶς ἐπίστωνται ἥττους ὄντες, πᾶσαν ὅσην ἂν ἔχωσι δύναμιν ἄγουσιν. 11 ἐγὼ δέ φημι χρῆναι τἀναντία τούτων ποιεῖν· ὅταν μὲν κρατήσειν οἰόμενος ἄγῃ, μὴ φείδεσθαι τῆς δυνάμεως ὅσην
20 ἂν ἔχῃ· τὸ γὰρ πολὺ νικᾶν οὐδενὶ πώποτε μεταμέλειαν παρέσχεν· 12 ὅταν δὲ τοῖς πολὺ κρείττοσιν ἐπιχειρῇ καὶ προγιγνώσκῃ ὅτι ποιήσαντα ὅ τι ἂν δύνηται φευκτέον ἐστίν, εἰς τὰ τοιαῦτά φημι πολὺ κρεῖττον εἶναι ὀλίγους ἢ πάντας προσάγειν, τοὺς μέντοι ἀπειλεγμένους καὶ ἵππους καὶ ἄνδρας
25 τοὺς κρατίστους. τοιοῦτοι γὰρ ὄντες καὶ ποιῆσαι ἄν τι καὶ ἀποχωρῆσαι ἀσφαλέστερον ἂν δύναιντο. 13 ὅταν δὲ πρὸς τοὺς κρείττους πάντας προσαγαγὼν ἀποχωρεῖν βούληται, ἀνάγκη τοὺς μὲν ἐπὶ τῶν βραδυτάτων ἵππων ἁλίσκεσθαι, τοὺς δὲ καὶ δι' ἀφιππίαν πίπτειν, τοὺς δὲ διὰ δυσχωρίας

2 τί Weiske: τίνα codd. 6 οὐ τοῖς B : αὐτοῖς M L O 10 τοὺς om. B 11 δύσβατα ποιούμενον Madvig : δυσβατοποιοῦμεν B : δυσβατοποιούμενον cet. 16 ἐπιστῶνται codd. 17 ἄγωσιν B M 24 τοὺς] τούτους Stephanus 26 ἀποχωρῆσαι B : ὑποχωρῆσαι cet. 29 ἀφιππίαν b : ἀφιππείαν codd.

ἀπολαμβάνεσθαι· καὶ γὰρ πολὺν τόπον χαλεπὸν εὑρεῖν οἷον
14 ἄν τις εὔξαιτο. ὑπό γε μὴν τοῦ πλήθους καὶ συμπίπτοιεν
ἂν καὶ ἐμποδίζοντες πολλὰ ἂν ἀλλήλους κακουργοῖεν. οἱ
δ' ἀγαθοὶ ἵπποι καὶ ἱππεῖς δυνατοὶ καὶ ἐξ† αὐτῶν διαφεύ-
γειν ἄλλως τε ἂν καὶ μηχανᾶταί τις τοῖς διώκουσι φόβον 5
15 ἀπὸ τῶν περιττῶν ἱππέων. σύμφορον δ' εἰς τοῦτο καὶ αἱ
ψευδενέδραι· χρήσιμον δὲ κἀκεῖνο, τὸ εὑρίσκειν πόθεν ἂν οἱ
φίλοι ἐξ ἀσφαλοῦς ἐπιφαινόμενοι βραδυτέρους τοὺς διώ-
16 κοντας παρέχοιεν. ἀλλὰ μὴν καὶ τόδε δῆλον, ὡς πόνοις
καὶ τάχει οἱ ὀλίγοι τῶν πολλῶν πολὺ μᾶλλον ἢ οἱ πολλοὶ 10
τῶν ὀλίγων περιγίγνοιντ' ἄν. καὶ οὐ λέγω ὡς διὰ τὸ
ὀλίγοι εἶναι καὶ πονεῖν μᾶλλον δυνήσονται καὶ θάττους
ἔσονται, ἀλλ' ὅτι ῥᾷον εὑρεῖν ὀλίγους ἢ πολλοὺς τοὺς καὶ
τῶν ἵππων ἐπιμελησομένους ὡς δεῖ καὶ αὐτοὺς φρονίμως
μελετήσοντας τὴν ἱππικήν. 15

17 Ἢν δέ ποτε συμβαίνῃ ἀγωνίζεσθαι πρὸς παραπλησίους
ἱππέας, ἐγὼ μὲν οἶμαι οὐκ ἂν χεῖρον εἶναι εἴ τις δύο τάξεις
ἐκ τῆς φυλῆς ποιήσειεν, καὶ τῆς μὲν ὁ φύλαρχος ἡγοῖτο,
18 τῆς δὲ ἄλλης ὅστις ἄριστος δοκοίη εἶναι, οὗτος δὲ τέως μὲν
ἕποιτο κατ' οὐρὰν τῆς μετὰ τοῦ φυλάρχου τάξεως, ἐπεὶ 20
δ' ἐγγὺς ἤδη εἶεν οἱ ἀντίπαλοι, ἀπὸ παραγγέλσεως παρε-
λαύνοι ἐπὶ τοὺς πολεμίους. οὕτω γὰρ οἶμαι καὶ ἐκπληκτι-
19 κωτέρους τοῖς ἐχθροῖς ἂν εἶναι καὶ δυσμαχωτέρους. εἰ
δὲ καὶ πεζοὺς ἔχοιεν ἑκάτεροι, καὶ οὗτοι ἀποκεκρυμμένοι
ὄπισθεν τῶν ἱππέων, ἐξαπίνης δὲ παραφαινόμενοι καὶ ὁμόσε 25
ἰόντες δοκοῦσιν ἄν μοι τὴν νίκην πολὺ μᾶλλον κατεργά-
ζεσθαι. ὁρῶ γὰρ τὰ παράδοξα ἢν μὲν ἀγαθὰ ᾖ, μᾶλλον
εὐφραίνοντα τοὺς ἀνθρώπους, ἢν δὲ δεινά, μᾶλλον ἐκπλήτ-
20 τοντα. ταῦτα δὲ γνοίη ἄν τις μάλιστα ἐνθυμούμενος ὡς
οἵ τε ἐνέδραις ἐμπίπτοντες ἐκπλήττονται, καὶ ἐὰν πολὺ 30
πλείους ὦσι, καὶ ὅταν πολέμιοι ἀλλήλοις ἀντικάθωνται, ὡς

4 ἱππῆς M ἐξ αὐτῶν χειρῶν Weiske : ἐξ αὐτῶν Dind. : ἐκ πάντων Richards : ἐκ δυσβατῶν Herwerden 9 τόγε B pr. et M 15 μελετήσαντας B 17 ἱππέας] ἱππεύειν B 18 ἡγεῖτο B M 24 prius καὶ om. M L O

πολὺ ταῖς πρώταις ἡμέραις φοβερώτατα ἔχουσιν. ἀλλὰ τὸ 21
μὲν διατάξαι ταῦτα οὐ χαλεπόν· τὸ δ' εὑρεῖν τοὺς φρονίμως
καὶ πιστῶς καὶ προθύμως καὶ εὐψύχως παρελῶντας ἐπὶ
τοὺς πολεμίους, τοῦτο ἤδη ἀγαθοῦ ἱππάρχου. δεῖ γὰρ καὶ 22
5 λέγειν αὐτὸν ἱκανὸν εἶναι καὶ ποιεῖν τοιαῦτα ἀφ' ὧν οἱ
ἀρχόμενοι γνώσονται ἀγαθὸν εἶναι τό τε πείθεσθαι καὶ τὸ
ἕπεσθαι καὶ τὸ ὁμόσε ἐλαύνειν τοῖς πολεμίοις καὶ ἐπιθυ-
μήσουσι τοῦ καλόν τι ἀκούειν καὶ δυνήσονται ἃ ἂν γνῶσιν
ἐγκαρτερεῖν. ἐὰν δέ ποτε αὖ ἢ φαλάγγων ἀντιτεταγμένων 23
10 ἢ χωρίων ἑκατέροις ὑπαρχόντων ἐν τῷ μέσῳ τοῖς ἱππεῦσιν
ἀναστροφαί τε καὶ διώξεις καὶ ἀποχωρήσεις γίγνωνται,
εἰώθασι μὲν ὡς τὰ πολλὰ ἐκ τῶν τοιούτων ὁρμᾶν μὲν [ἐκ
τῶν ἀναστροφῶν] βραδέως ἀμφότεροι, τὸ δ' ἐν μέσῳ τάχιστα
ἐλαύνειν. ἢν δέ τις οὕτω προδείξας ἔπειτα [δ'] ἐκ τῶν 24
15 ἀναστροφῶν ταχέως τε διώκῃ καὶ ταχέως ἀποχωρῇ, βλάπτειν
τ' ἂν μάλιστα τοὺς πολεμίους δύναιτο καὶ ὡς τὸ εἰκὸς ἀσφα-
λέστατ' ἂν διάγοι, ταχὺ μὲν διώκων ἐν ᾧ ἂν ἐγγὺς ᾖ τοῦ
ἑαυτοῦ ἰσχυροῦ, ταχὺ δὲ ἀποχωρῶν ἀπὸ τῶν τοῖς πολεμίοις
ἰσχυρῶν. εἰ δὲ καὶ λαθεῖν δύναιτο ἀπὸ τῆς τάξεως ἑκάστης 25
20 καταλιπὼν ἢ τέτταρας ἢ πέντε τῶν κρατίστων ἵππων τε
καὶ ἀνδρῶν, πολὺ ἂν προέχοιεν εἰς τὸ ἐπαναστρεφομένοις
τοῖς πολεμίοις ἐμπίπτειν.

Ταῦτα δὲ ἀναγιγνώσκειν μὲν καὶ ὀλιγάκις ἀρκεῖ, ἐννοεῖν IX
δὲ τὸ παρατυγχάνον αὐτῷ ἀεὶ δεῖ, καὶ πρὸς τὸ παριστάμενον
25 σκοποῦντα τὸ συμφέρον ἐκπονεῖν. γράψαι δὲ πάντα ὁπόσα
δεῖ ποιεῖν οὐδὲν μᾶλλον οἷόν τέ ἐστιν ἢ τὰ μέλλοντα πάντα
εἰδέναι. πάντων δὲ τῶν ὑπομνημάτων ἔμοιγε δοκεῖ κρά- 2
τιστον εἶναι τὸ ὅσα ἂν γνῷ ἀγαθὰ εἶναι ἐπιμελεῖσθαι ὡς
ἂν πραχθῇ. ὀρθῶς δὲ γιγνωσκόμενα οὐ φέρει καρπὸν οὔτ'

4 ἀγαθὸν M O 12 ἐκ τῶν ἀναστροφῶν del. Rühl 14 δ' del. Hartman 21 προέχοιεν B: προσέχοιεν M L O 23–24 καὶ . . . αὐτῷ om. B 23 ἐννοεῖν Madvig: ποιεῖν codd. 24 post δὲ add. κατὰ vel πρὸς Richards ἀεὶ αὐτῷ L: ἀεὶ αὐτὸν Dind. posterius τὸ om. B

ἐν γεωργίᾳ οὔτ' ἐν ναυκληρίᾳ οὔτ' ἐν ἀρχῇ, ἣν μή τις ἐπιμέληται ὡς ἂν ταῦτα σὺν τοῖς θεοῖς ἐκπεραίνηται.

3 Φημὶ δ' ἐγὼ [ταῦτα] καὶ τὸ πᾶν ἱππικὸν ὧδ' ἂν πολὺ θᾶττον ἐκπληρωθῆναι εἰς τοὺς χιλίους ἱππεῖς καὶ πολὺ ῥᾷον τοῖς πολίταις, εἰ διακοσίους ἱππέας ξένους καταστήσαιντο· 5 δοκοῦσι γὰρ ἄν μοι οὗτοι προσγενόμενοι καὶ εὐπειστότερον ἂν πᾶν τὸ ἱππικὸν ποιῆσαι καὶ φιλοτιμότερον πρὸς ἀλλήλους περὶ ἀνδραγαθίας. 4 οἶδα δ' ἔγωγε καὶ Λακεδαιμονίοις ἱππικὸν ἀρξάμενον εὐδοκιμεῖν, ἐπεὶ ξένους ἱππέας προσέλαβον. καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις δὲ πόλεσι πανταχοῦ τὰ ξενικὰ ὁρῶ 10 εὐδοκιμοῦντα· ἡ γὰρ χρεία μεγάλην προθυμίαν συμβάλλεται. 5 εἰς δὲ τιμὴν τῶν ἵππων νομίζω ἂν αὐτοῖς χρήματα ὑπάρξαι καὶ παρὰ τῶν σφόδρα ἀπεχομένων μὴ ἱππεύειν, ὅτι καὶ †οἷς καθίστησι† τὸ ἱππικὸν ἐθέλουσι τελεῖν ἀργύριον ὡς μὴ ἱππεύειν, ⟨καὶ⟩ παρὰ πλουσίων μέν, ἀδυνάτων δὲ 15 τοῖς σώμασιν, οἴομαι δὲ καὶ παρ' ὀρφανῶν τῶν δυνατοὺς οἴκους ἐχόντων. 6 νομίζω δὲ καὶ μετοίκων φιλοτιμεῖσθαι ἄν τινας εἰς ἱππικὸν καθισταμένους· ὁρῶ γὰρ καὶ τῶν ἄλλων ὁπόσων ἂν καλῶν ὄντων μεταδιδῶσιν αὐτοῖς οἱ πολῖται, φιλοτίμως ἐνίους ἐθέλοντας τὸ προσταχθὲν διαπράττεσθαι. 20 7 δοκεῖ δ' ἄν μοι καὶ πεζὸν σὺν τοῖς ἵπποις ἐνεργότατον εἶναι, εἰ συσταθείη ἐξ ἀνδρῶν τῶν ἐναντιωτάτων τοῖς πολεμίοις. 8 ταῦτα δὲ πάντα θεῶν συνεθελόντων γένοιτ' ἄν. εἰ δέ τις τοῦτο θαυμάζει, ὅτι πολλάκις γέγραπται τὸ σὺν θεῷ πράττειν, εὖ ἴστω ὅτι ἢν πολλάκις κινδυνεύῃ, ἧττον τοῦτο θαυμάσεται, 25 καὶ ἤν γε κατανοῇ ὅτι, ὅταν πόλεμος ᾖ, ἐπιβουλεύουσι μὲν

2 ἐπιμέληται B: ἐπιμελῆται (vel -εῖται) cet. σὺν τοῖς θεοῖς in codd. post ταῦτα (l. 3) positum huc transp. Madvig ἐκπεραίνηται B: περαίνηται M L O 3 ταῦτα del. Leoncl. 4 θᾶττον det.: θᾶσσον B M L post ῥᾷον add. ἢ μόνοις Rühl 5 εἰ M O: εἰς B L 6 γὰρ ἄν] γ' ἄν O: γοῦν Leoncl.: γὰρ Rühl εὐπιστότερον vel -οι codd.: corr. Leoncl. 11 μεγάλην] μέγα τι εἰς Leoncl. 13 ἀπευχομένων Madvig 14–15 ὅτι . . . ἱππεύειν del. Courier 14 ὅτε H Sauppe τοῖς καθιστᾶσι Sauppe: alii alia: fort. οἷς καθέστηκε 15 καὶ det.: om. B M L O μέν Dind.: γε B M L O 18 ἱππικὴν codd.: corr. Bake 21 ante πεζὸν add. τὸ Bloomfield ἱππεῦσιν Herwerden

ἀλλήλοις οἱ ἐναντίοι, ὀλιγάκις δὲ ἴσασι πῶς ἔχει τὰ ἐπιβουλευόμενα. τὰ οὖν τοιαῦτα οὐδ᾽ ὅτῳ συμβουλεύσεταί 9 τις οἷόν τε εὑρεῖν πλὴν θεῶν· οὗτοι δὲ πάντα ἴσασι καὶ προσημαίνουσιν ᾧ ἂν ἐθέλωσι καὶ ἐν ἱεροῖς καὶ ἐν οἰωνοῖς 5 καὶ ἐν φήμαις καὶ ἐν ὀνείρασιν. εἰκὸς δὲ μᾶλλον ἐθέλειν αὐτοὺς συμβουλεύειν τούτοις, οἳ ἂν μὴ μόνον ὅταν δέωνται ἐπερωτῶσι τί χρὴ ποιεῖν, ἀλλὰ καὶ ἐν ταῖς εὐτυχίαις θεραπεύωσιν ὅ τι ἂν δύνωνται τοὺς θεούς.

1 ἕξει Courier 2 ὅτῳ B : οὕτω M L O συμβουλεύσεται B ; cf. *Exped.* III. i. 20 : συμβουλεῦσαι M L O : συμβουλεύσαιτ᾽ ἂν Courier

DE RE EQVESTRI

PRAEFATIO

Libro de Re Equestri et Cynegetico, qui pessime nobis in codicibus traditi sunt, lucem attulit Carolus Schenkl vocato in consilium Vindobonensi A, saeculi xvi, cuius codicis fuisse archetypum minusculis literis exaratum saec. c. xii demonstravit Pierleoni.

Librum de Re Equestri bis quidem continet Vindobonensis ille in foliis 18^{v} sq. et in f. 138^{r} sq., eadem manu scriptum; sed cum prior editio (R) nullius fere pretii sit, altera (A) permultis locis unicus est veri testis. Itaque quo facilius perspici possit quanta sit codicis A praestantia, virtutes eius brevi tabula dispositas inspiciamus:

I. *Additamenta ceterorum omittit*:

τῷ vi. 13; *αἱ* vii. 17; *καὶ* ix. 2; *ἅμα* x. 17; *οὐχ* xi. 2; *ὦσιν* xii. 6; *ἀρκεῖν* xii. 7; *τοῦ ἵππου* xii. 9.

II. *Verba in ceteris omissa supplet*:

δὲ i. 8; *ἐπιμελητέον* et *τὰ* iv. 5; *ἀντίον ἑαυτὸν* vi. 3; *μὴ . . . αἰσθανόμενος* vi. 10; *εἰ* vii. 4; *τε* vii. 7; *τοῦ* viii. 7; *ποιητέον* viii. 8; *τῷ δόρατι* viii. 10; *οἱ* viii. 13; *ὡς* x. 1; *σχηματοποιεῖσθαι* x. 4; *τὸ* x. 11; *μὲν* xi. 13; *γὰρ* xii. 1; *δὴ* et *ὅπως* xii. 6; *ἂν* xii. 10.

III. *Veram lectionem solus praebet*:

νομίζομεν i. 1; *πλατεῖᾳ*, *βελτίων*, *ἑαυτοῦ* i. 14; *πωλο-*

δαμνεῖν et *ἱππικὴν* ii. 1; *ἐφεστηκότων* iv. 3; *τὸ στόμα αὖ* iv. 5; *ὁπότερ' ἂν* vi. 5; *εὐαίσθητον* vi. 9; *ὅτι* vi. 10; *ἁρπάζοι* vi. 11; *ἀναβιβάσοντα* vi. 12; *πονεῖν* vii. 7; *ὡς* vii. 8; *εὐθὺ* et *πολέμοις* vii. 17; *διαναπαύσαντα* vii. 18; *καιρίου* viii. 4; *ἧττον* viii. 8; *βούλοιο, ἀντιχαρίσῃ τι, μάλιστ' ἂν* viii. 13; *δέξαιτο* et *προσδοκῴη* viii. 14; *καιρίου* ix. 1; *αὐτὸν* ix. 3; *τάχιστον* ix. 8; *λείῳ δεῖ* ix. 9; *αὐτὸς* x. 4; *ἃ δ' ἂν* et *ποιῇ* x. 6; *ὥστε* x. 10; *ἱππάσασθαι* x. 13; *οὐδὲν τῶν* x. 14; *οὕτως* et *πιεσθεὶς* x. 15; *κατέχειν* xi. 9; *οἱ* xi. 12; *μὴν* et *οἵους* x. 13; *κωλύειν* xii. 3; *κωλῦον* xii. 6; *ἀφύλακτον* xii. 7; *δ' ἂν* xii. 10; *δύο, δυνατόν, τοὔπισθεν* xii. 12.

Hunc tamen codicem, quamquam constat omnium esse praestantissimum, caute esse adhibendum monuit Ruehl, editor prudentissimus. Nam (I) permultae in eo sunt lacunae, ita ut, si quid unus omittit, id ad textum recensendum nihil valeat. Errant igitur ii qui ultima verba huiusce opusculi delenda esse censent. Et (II) permultis foedatus est mendis, quorum maximam partem in apparatu rationem non habui. Librarium enim saepenumero fefellerunt compendia archetypi, et hominem paene ignarum Graecae linguae fuisse probant falsae verborum formae innumerabiles.

Ceterorum codicum, ut supra dictum est, optimus est Vaticanus B. Sed in hoc libro, omnia quae meliora habet quam ceteri, nisi excipis *εὐιατότερα* iv. 2 et *καρτερύνοι* iv. 4, in Vindobonensi quoque sunt:

I. *Vera lectio in* A B *exstat*:

ἔφη i. 3; *ὑπομνήματα* ii. 2; *τὸ* ii. 3; *ἐνσκιρωθῇ* iv. 2; *τοῦ ἵππου* iv. 3; *χρῆσθαι* iv. 5; *προκόμιόν* v. 8; *παρατηρεῖν* vi. 10; *δὲ* om. vii. 2; *ταχέος* viii. 1; *παίσαντα* viii. 5;

καλὸν viii. 8 ; *ἀναστρέψαντα* viii. 12 ; *μὲν* ix. 2 ; *τί* ix. 10 ; *πόλεμον* ix. 12 ; *ὡς* x. 2 ; *ταὐτὰ δὲ* x. 6 ; *τε* om. et sic Pollux xi. 2 ; *στέγειν* xii. 4 ; *ἡ* xii. 5 ; *καὶ* xii. 8 ; *οὗπερ* xii. 12.

II. *Meliorem lectionem habent cet. quam* A B :

i. 12 *παρέχοιτο* cet. : *παρέχεται* A B ; ii. 1 *δεῖ* om. A B ; iii. 7 *συνελόντι* cet. : *συνελόντ'* A B ; iv. 5 *καθάπερ* cet. : *καθαποῦ* A : *καθάπου* B ; vi. 9 *δὲ* om. A B ; vii. 11 *τούτων* cet. : *τούτου* A B ; viii. 1 *τὸ* om. A B ; viii. 14 *δὲ* om. A B ; x. 2 *οὕτως* cet. : *οὗτος* A B ; x. 7 *κατειλοῦντα καὶ* cet. et Pollux : *κατειλοῦν τὰ* A B ; xi. 6 *τὰ* om. A B.

III. *De his dubitari potest utra sit melior lectio* :

i. 1 *ἀδαμάστου* A B : *ἔτι ἀδαμάστου* cet. et Pollux ; i. 12 *τε* om. A B ; i. 17 *πολὺ* A B : *πολλῷ* cet. ; iii. 7 *ἵππον* om. A B ; iii. 10 *δυσγάργαλος* A B et Phrynichus : *δυσγάργαλις* cet., Pollux, Hesychius ; v. 7 *ἀναβάτῃ* A B : *ἀμβάτῃ* cet. ; *μεγάλων* A B : *τῶν μεγάλων* cet. ; *ἕνεκεν* A B : *ἕνεκα* cet. ; v. 10 *καὶ πάνυ* om. A B ; vii. 4 *ἕνεκεν* A B : *ἕνεκα* cet. ; viii. 6 *μαθέτωσαν* A B : *θαρρούντων μαθόντες* cet. ; x. 4 *ἄνω* A B : *ἀνωτάτω* cet. ; x. 15 *ἄνω* A B : *ἀνωτέρω* cet. ; xi. 2 *τε* om. A B. Adde ordinem verborum c. iii. 11 ; vii. 2 ; ix. 5 ; xi. 9 ; xii. 1, 4.

Quibus in pravis B contra A cum ceteris stet ex lxxvi locis supra citatis apparet. Lacunas codicis A explent B ceterique c. ii. 4 ; v. 4 bis ; v. 6, 7 ; vi. 3, 5 ; vii. 1, 8 ; xi. 10, 11 ; xii. 13 : vitia corrigunt viii. 14 ; ix. 2 ; xi. 2 ; xii. 3, 13, 14.

Iam si totum corpus variarum lectionum perscrutamur, videmus et plura et graviora esse ea in quibus

B contra A cum ceteris stat quam quae peculiaria habet. Sed ceterorum lectiones tres: *ἔτι ἀδαμάστου*, *δυσγάργαλις*, *κατειλοῦντα καί*, confirmat Pollux. Itaque num delenda sint cum adverbium *ἔτι*, tum *ἵππου* iii. 7 et *καὶ πάνυ* v. 10 incertum est, neque illud, quod per se placet, *θαρρούντων μαθόντες* viii. 6, confidenter reiciendum.

SIGLA

A = Vindobonensis IV 37 saec. xvi
B = Vaticanus 989
M = Marcianus 511
L = Lipsiensis
O = Bodleianus
det. = codd. deteriorum unus pluresve

Opusculum in usum equitum post a. 365 A.C. compositum

ΠΕΡΙ ΙΠΠΙΚΗΣ

Ἐπειδὴ διὰ τὸ συμβῆναι ἡμῖν πολὺν χρόνον ἱππεύειν I
οἰόμεθα ἔμπειροι ἱππικῆς γεγενῆσθαι, βουλόμεθα καὶ τοῖς
νεωτέροις τῶν φίλων δηλῶσαι ᾗ ἂν νομίζομεν αὐτοὺς
ὀρθότατα ἵπποις προσφέρεσθαι. συνέγραψε μὲν οὖν καὶ
5 Σίμων περὶ ἱππικῆς, ὃς καὶ τὸν κατὰ τὸ Ἐλευσίνιον
Ἀθήνησιν ἵππον χαλκοῦν ἀνέθηκε καὶ ἐν τῷ βάθρῳ τὰ
ἑαυτοῦ ἔργα ἐξετύπωσεν· ἡμεῖς γε μέντοι ὅσοις συνετύ-
χομεν ταὐτὰ γνόντες ἐκείνῳ, οὐκ ἐξαλείφομεν ἐκ τῶν
ἡμετέρων, ἀλλὰ πολὺ ἥδιον παραδώσομεν αὐτὰ τοῖς φίλοις,
10 νομίζοντες ἀξιοπιστότερα εἶναι ὅτι κἀκεῖνος κατὰ ταὐτὰ
ἡμῖν ἔγνω ἱππικὸς ὤν· καὶ ὅσα δὴ παρέλιπεν ἡμεῖς
πειρασόμεθα δηλῶσαι.

Πρῶτον δὲ γράψομεν ὡς ἄν τις ἥκιστα ἐξαπατῷτο ἐν
ἱππωνίᾳ. τοῦ μὲν τοίνυν ἔτι ἀδαμάστου πώλου δῆλον ὅτι
15 τὸ σῶμα δεῖ δοκιμάζειν· τῆς γὰρ ψυχῆς οὐ πάνυ σαφῆ
τεκμήρια παρέχεται ὁ μήπω ἀναβαινόμενος. τοῦ γε μὴν 2
σώματος πρῶτόν φαμεν χρῆναι τοὺς πόδας σκοπεῖν. ὥσπερ
γὰρ οἰκίας οὐδὲν ὄφελος ἂν εἴη, εἰ τὰ ἄνω πάνυ καλὰ ἔχοι
μὴ ὑποκειμένων οἵων δεῖ θεμελίων, οὕτω καὶ ἵππου πολε-
20 μιστηρίου οὐδὲν ἂν ὄφελος εἴη, οὐδ' εἰ τἆλλα πάντα ἀγαθὰ

Tit.: *περὶ ἱππικῆς* codd. Hierocles, *Hipp.* p. 3 al.: *ἱππικός* aut *ἱππικόν* Pollux x *in praef.* 3 *νομίζομεν* A: *νομίζωμεν* cet. 5 *σίμων* om. A *τὸ* om. A 6 *Ἀθήνησιν Ἐλευσινίῳ* Cobet; cf. *Hipp. l. c.* *ἐν τῷ παρ' Ἀθηναίοις Ἐλευσινίῳ*: *Ἀθήνησιν* del. Dind. 7 *γε*] *τε* A *ἐνετύχομεν* cit. Schneider 8 *ἐξαλείψομεν* Cobet 10 *ἀξιοπιστότερον* L: *ἀξιοπιστότεροι* O *ἂν εἶναι* Courier *ταὐτὰ* om. A 11 *ὅσον* A 14 *ἱππωνεία* codd.: corr. Dind. *ἔτι* om. A B (agnoscit Pollux i. 182) 18 *οὐδ' εἰ* Richards *πάνυ* om. A 19 *ὑποκείμενον* A 20 *οὐδ'* del. Cobet

ἔχοι, κακόπους δ' εἴη· οὐδενὶ γὰρ ἂν δύναιτο τῶν ἀγαθῶν
3 χρῆσθαι. πόδας δ' ἄν τις δοκιμάζοι πρῶτον μὲν τοὺς
ὄνυχας σκοπῶν· οἱ γὰρ παχεῖς πολὺ τῶν λεπτῶν δια-
φέρουσιν εἰς εὐποδίαν· ἔπειτα οὐδὲ τοῦτο δεῖ λανθάνειν,
πότερον αἱ ὁπλαί εἰσιν ὑψηλαὶ [ἢ ταπειναὶ] καὶ ἔμπροσθεν 5
καὶ ὄπισθεν ἢ χαμηλαί. αἱ μὲν γὰρ ὑψηλαὶ πόρρω ἀπὸ
τοῦ δαπέδου ἔχουσι τὴν χελιδόνα καλουμένην, αἱ δὲ ταπειναὶ
ὁμοίως βαίνουσι τῷ τε ἰσχυροτάτῳ καὶ τῷ μαλακωτάτῳ
τοῦ ποδός, ὥσπερ οἱ βλαισοὶ τῶν ἀνθρώπων· καὶ τῷ ψόφῳ
δὲ ἔφη Σίμων δήλους εἶναι τοὺς εὔποδας, καλῶς λέγων· 10
ὥσπερ γὰρ κύμβαλον ψοφεῖ πρὸς τὸ δάπεδον ἡ κοίλη ὁπλή.

4 Ἐπεὶ δὲ ἠρξάμεθα ἐντεῦθεν, ταύτῃ καὶ ἀναβησόμεθα πρὸς
τὸ ἄλλο σῶμα. δεῖ τοίνυν καὶ τὰ ἀνωτέρω μὲν τῶν ὁπλῶν,
κατωτέρω δὲ τῶν κυνηπόδων ὀστᾶ μήτε ἄγαν ὀρθὰ εἶναι
ὥσπερ αἰγός· ἀντιτυπώτερα γὰρ ὄντα κόπτει τε τὸν ἀνα- 15
βάτην καὶ παραπίμπραται μᾶλλον τὰ τοιαῦτα σκέλη· οὐδὲ
μὴν ἄγαν ταπεινὰ τὰ ὀστᾶ δεῖ εἶναι· ψιλοῖντο γὰρ ἂν καὶ
ἑλκοῖντο οἱ κυνήποδες εἴτ' ἐν βώλοις εἴτ' ἐν λίθοις ἐλαύνοιτο
5 ὁ ἵππος. τῶν γε μὴν κνημῶν τὰ ὀστᾶ παχέα χρὴ εἶναι·
ταῦτα γάρ ἐστι στήριγγες τοῦ σώματος· οὐ μέντοι φλεψί 20
γε οὐδὲ σαρξὶ παχέα· εἰ δὲ μή, ὅταν ἐν σκληροῖς ἐλαύνηται,
ἀνάγκη αἵματος ταῦτα πληροῦσθαι καὶ κρισσοὺς γίγνεσθαι,
καὶ παχύνεσθαι μὲν τὰ σκέλη, ἀφίστασθαι δὲ τὸ δέρμα.
χαλῶντος δὲ τούτου πολλάκις καὶ ἡ περόνη ἀποστᾶσα χωλὸν
6 ἀπέδειξε τὸν ἵππον. τά γε μὴν γόνατα ἢν βαδίζων ὁ πῶλος 25
ὑγρῶς κάμπτῃ, εἰκάζοις ἂν καὶ ἱππεύοντα ὑγρὰ ἕξειν τὰ
σκέλη· πάντες γὰρ προϊόντος τοῦ χρόνου ὑγροτέρως κάμπτου-
σιν ἐν τοῖς γόνασι. τὰ δὲ ὑγρὰ δικαίως εὐδοκιμεῖ· ἀπται-
στότερον γὰρ καὶ ἀκοπώτερον τὸν ἵππον τῶν σκληρῶν

5 ἢ ταπειναὶ del. Dind. 6 ἢ χαμηλαί om. A : χαμηλός test. Pollux i. 191 7 ταπειναὶ] χαμηλαὶ Richards 10 δὲ ἔφη A B : δέ φησι cet. 11 τὸ δάπεδον det. Pollux i. 188 : τῷ δαπέδῳ A B M O : τὸ δαπέδῳ L 21 παχείαις codd. : corr. Courier 22 κρισσοὺς Λ B L mg. : κρείσσους cet. : κιρσοὺς Pollux i. 191

σκελῶν παρέχει. μηροί γε μέντοι οἱ ὑπὸ ταῖς ὠμοπλάταις 7
ἢν παχεῖς ὦσιν, ἰσχυρότεροί τε καὶ εὐπρεπέστεροι ὥσπερ
ἀνδρὸς φαίνονται. καὶ μὴν στέρνα πλατύτερα ὄντα καὶ
πρὸς κάλλος καὶ πρὸς ἰσχὺν καὶ πρὸς τὸ μὴ ἐπαλλὰξ ἀλλὰ
5 διὰ πολλοῦ τὰ σκέλη φέρειν εὐφυέστερα. ἀπό γε μὴν τοῦ 8
στέρνου ὁ μὲν αὐχὴν αὐτοῦ μὴ ὥσπερ κάπρου προπετὴς
πεφύκοι, ἀλλ' ὥσπερ ἀλεκτρυόνος ὀρθὸς πρὸς τὴν κορυφὴν
ἥκοι, λαγαρὸς δὲ εἴη τὰ κατὰ τὴν συγκαμπήν, ἡ δὲ κεφαλὴ
ὀστώδης οὖσα μικρὰν σιαγόνα ἔχοι. οὕτως ὁ μὲν τράχηλος
10 πρὸ τοῦ ἀναβάτου ἂν εἴη, τὸ δὲ ὄμμα ⟨τὰ⟩ πρὸ τῶν ποδῶν
ὁρῴη. καὶ βιάζεσθαι δὲ ἥκιστ' ἂν δύναιτο ὁ τοιοῦτον
σχῆμα ἔχων καὶ εἰ πάνυ θυμοειδὴς εἴη· οὐ γὰρ ἐγκάμπτοντες
ἀλλ' ἐκτείνοντες τὸν τράχηλον καὶ τὴν κεφαλὴν βιάζεσθαι
οἱ ἵπποι ἐπιχειροῦσι. σκοπεῖν δὲ χρὴ καὶ εἰ ἀμφότεραι 9
15 μαλακαὶ αἱ γνάθοι ἢ σκληρὰ ἡ ἑτέρα. ἑτερόγναθοι γὰρ ὡς
τὰ πολλὰ οἱ μὴ ὁμοίας τὰς γνάθους ἔχοντες γίγνονται.
καὶ μὴν τὸ ἐξόφθαλμον εἶναι ἐγρηγορὸς μᾶλλον φαίνεται
τοῦ κοιλοφθάλμου, καὶ ἐπὶ πλέον δ' ἂν ὁ τοιοῦτος ὁρῴη.
καὶ μυκτῆρές γε οἱ ἀναπεπταμένοι τῶν συμπεπτωκότων 10
20 εὐπνοώτεροί τε ἅμα εἰσὶ καὶ γοργότερον τὸν ἵππον ἀπο-
δεικνύουσι. καὶ γὰρ ὅταν ὀργίζηται ἵππος ἵππῳ ἢ ἐν
ἱππασίᾳ θυμῶται, εὐρύνει μᾶλλον τοὺς μυκτῆρας. καὶ μὴν 11
κορυφὴ μὲν μείζων, ὦτα δὲ μικρότερα ἱππωδεστέραν τὴν
κεφαλὴν ἀποφαίνει. ἡ δ' αὖ ὑψηλὴ ἀκρωμία τῷ τε ἀνα-
25 βάτῃ ἀσφαλεστέραν τὴν ἕδραν καὶ τοῖς ὤμοις [καὶ τῷ
σώματι] ἰσχυροτέραν τὴν πρόσφυσιν παρέχεται. ⟨ῥάχις γε
μὴν⟩ ἡ διπλῆ τῆς ἁπλῆς καὶ ἐγκαθῆσθαι μαλακωτέρα καὶ

5 φορεῖν Herwerden 9 post μικρὰν add. συνεσταλμένην Schneider coll. Athen. iii, p. 94 Ξενοφῶν ἐν τῷ περὶ ἱππικῆς σιάγονα μικρὰν συνεσταλμένην 10 δὲ om. B M L O τὰ add. Weiske 12 συγκάμπτοντες Cobet 14 εἰ om. A 15 σκληρὰ ἡ ἑτέρα scripsi: σκληραὶ ἢ ἕτεραι codd.: σκληραί, ἢ ἡ ἑτέρα Schneider 17 ἐγρηγορότος cit. Rühl 18 πλεῖον codd. 25 καὶ τῷ σώματι om. Pollux i. 189 et *Hipp.* p. 262: del. Schneider 26 ῥάχις γε μὴν add. Courier coll. Polluce i. 190 27 ἡ om. A

12 ἰδεῖν ἡδίων. καὶ πλευρὰ δὲ ἡ βαθυτέρα καὶ πρὸς τὴν γαστέρα ὀγκωδεστέρα ἅμα εὐεδρότερόν τε καὶ ἰσχυρότερον καὶ εὐχιλότερον ὡς ἐπὶ πολὺ τὸν ἵππον παρέχεται. ὀσφῦς γε μὴν ὅσῳ ἂν πλατυτέρα τε καὶ βραχυτέρα ᾖ, τοσούτῳ ῥᾷον μὲν ὁ ἵππος τὰ πρόσθεν αἴρεται, ῥᾷον δὲ τὰ ὄπισθεν 5 προσάγεται· καὶ ὁ κενεὼν δὲ οὕτω μικρότατος φαίνεται, ὅσπερ μέγας ὢν μέρος μέν τι καὶ αἰσχύνει, μέρος δέ τι καὶ ἀσθενέστερον καὶ δυσφορώτερον αὖ τὸν ἵππον παρέχεται.

13 τά γε μὴν ἰσχία πλατέα μὲν εἶναι χρὴ καὶ εὔσαρκα, ἵνα ἀκόλουθα ᾖ ταῖς πλευραῖς καὶ τοῖς στέρνοις· ἢν δὲ πάντα 10 στερεὰ ᾖ, κουφότερα ἂν τὰ πρὸς τὸν δρόμον εἴη καὶ ὀξύτερον

14 μᾶλλον ἂν τὸν ἵππον παρέχοιτο. μηρούς γε μὴν τοὺς ὑπὸ τῇ οὐρᾷ ἢν ἅμα πλατείᾳ τῇ γραμμῇ διωρισμένους ἔχῃ, οὕτω καὶ τὰ ὄπισθεν σκέλη διὰ πολλοῦ ὑποθήσει. τοῦτο δὲ ποιῶν ἅμα γοργοτέραν τε καὶ ἰσχυροτέραν ἕξει τὴν ὑπό- 15 βασίν τε καὶ ἱππασίαν καὶ ἅπαντα βελτίων ἔσται ἑαυτοῦ. τεκμήραιο δ' ἂν καὶ ἀπ' ἀνθρώπων· ὅταν γάρ τι ἀπὸ τῆς γῆς ἄρασθαι βούλωνται, διαβαίνοντες πάντες μᾶλλον ἢ

15 συμβεβηκότες ἐπιχειροῦσιν αἴρεσθαι. τούς γε μὴν ὄρχεις δεῖ μὴ μεγάλους τὸν ἵππον ἔχειν, ὃ οὐκ ἔστι πώλου κατι- 20 δεῖν. περί γε μὴν τῶν κάτωθεν, ἀστραγάλων ἢ κνημῶν καὶ κυνηπόδων καὶ ὁπλῶν, ταὐτὰ λέγομεν ἅπερ περὶ τῶν ἔμπροσθεν.

16 Γράψαι δὲ βούλομαι καὶ ἐξ ὧν ἂν περὶ μεγέθους ἥκιστα ἀποτυγχάνοι τις. ὅτου γὰρ ἂν ὦσιν αἱ κνῆμαι εὐθὺς γιγνο- 25 μένου ὑψηλόταται, οὗτος μέγιστος γίγνεται. προϊόντος γὰρ τοῦ χρόνου πάντων τῶν τετραπόδων αἱ μὲν κνῆμαι εἰς

1 ἡ om. A 3 εὐχιλότερον det. : εὐχιλώτερον A B : εὐχειλότερον M L O post ἐπὶ add. τὸ Dind. 4 τε A B : om. cet. 7 ὅσπερ L O : ὥσπερ A B M 8 αὖ Sauppe : αὐτὸν codd. : del. Dind. 9 μὲν εἶναι Hermann : εἶναι μὲν codd. 10 πάντα] ταῦτα Courier : ταῦτα πάντα Rühl 12 ἂν τὸν Dind. : αὐτὸν τὸν A O : αὐτὸν B : αὖ τὸν L M παρέχεται A B 13 ἅμα del. Dind. πλατείᾳ A : πλατέα cet. γραμμῇ] τράμει Hermann 16 βελτίων A : βελτίω cet. ἑαυτοῦ A : ἑαυτῶν cet. 21 ὄπισθεν Leoncl. ἢ] καὶ Christian 22 περὶ om. B 25 γενομένου Richards

μέγεθος οὐ μάλα αὔξονται, πρὸς δὲ ταύτας ὡς ἂν συμμέτρως
ἔχῃ συναύξεται καὶ τὸ ἄλλο σῶμα. εἶδος μὲν δὴ πώλου 17
οὕτω δοκιμάζοντες μάλιστ᾽ ἂν ἡμῖν δοκοῦσι τυγχάνειν εὔ-
ποδος καὶ ἰσχυροῦ καὶ εὐσάρκου καὶ εὐσχήμονος καὶ εὐμε-
5 γέθους. εἰ δέ τινες αὐξανόμενοι μεταβάλλουσιν, ὅμως
οὕτω θαρρῶν τις δοκιμάζοι ἄν· πολὺ γὰρ πλείονες εὔχρηστοι
ἐξ αἰσχρῶν ἢ ἐκ τοιούτων αἰσχροὶ γίγνονται.

Ὅπως γε μὴν δεῖ πωλεύειν ⟨οὐ⟩ δοκεῖ ἡμῖν γραπτέον II
εἶναι· τάττονται μὲν γὰρ δὴ ἐν ταῖς πόλεσιν ἱππεύειν οἱ
10 τοῖς χρήμασί τε ἱκανώτατοι καὶ τῆς πόλεως οὐκ ἐλάχιστον
μετέχοντες· πολὺ δὲ κρεῖττον τοῦ πωλοδαμνεῖν [εἶναι] τῷ
μὲν νέῳ εὐεξίας τε ἐπιμελεῖσθαι τῆς ἑαυτοῦ καὶ ἱππικὴν [ἐν
ᾗ] ἐπισταμένῳ ἤδη ἱππάζεσθαι μελετᾶν, τῷ δὲ πρεσβυτέρῳ
τοῦ τε οἴκου καὶ τῶν φίλων καὶ τῶν πολιτικῶν καὶ τῶν
15 πολεμικῶν μᾶλλον ἢ ἀμφὶ πώλευσιν διατρίβειν. ὁ μὲν δὴ 2
ὥσπερ ἐγὼ γιγνώσκων περὶ πωλείας δῆλον ὅτι ἐκδώσει τὸν
πῶλον. χρὴ μέντοι, ὥσπερ τὸν παῖδα ὅταν ἐπὶ τέχνην
ἐκδῷ, συγγραψάμενον ἃ δεήσει ἐπιστάμενον ἀποδοῦναι οὕτως
ἐκδιδόναι. ταῦτα γὰρ ὑπομνήματα ἔσται τῷ πωλοδάμνῃ
20 ὧν δεῖ ἐπιμεληθῆναι, εἰ μέλλει τὸν μισθὸν ἀπολήψεσθαι.
ὅπως μέντοι πρᾷός τε καὶ χειροήθης καὶ φιλάνθρωπος ὁ 3
πῶλος ἐκδιδῶται τῷ πωλοδάμνῃ ἐπιμελητέον. τὸ γὰρ
τοιοῦτον οἴκοι τε τὰ πλεῖστα καὶ διὰ τοῦ ἱπποκόμου ἀπο-

2 ἔχοι A 3 ante εὔποδος add. ἵππου Herwerden 6 θαρρῶν τις δοκιμάζοι ἄν scripsi coll. i. 1, 3; iii. 1; iv. 1: θαρροῦντες δοκιμάζοιμεν codd. δοκιμάζωμεν Richards: δοκιμάζοιμεν ἄν Dind. πολὺ A B: πολλῷ cet. εὔχρηστοι Schneider: εὐχρόαστοι codd.: εὔρωστοι cit. Dind. 8 δεῖ om. A B οὐ add. Cobet: malim οὐ πολλά; vix nudum legit negativum auct. *Hipp.* p. 261 περὶ ἵππου εἴδους πολλοῖς γέγραπται καλῶς . . . πωλοδαμνίας δὲ παρὰ τοὺς ἄλλους μόνῳ Ξενοφῶντι μὴ γραπτέον Courier 11 πωλοδαμνεῖν A: πωλοδάμνειν B: πωλοδάμνην cet. εἶναι del. Tommasini: εἴη ἂν H Schenkl 12 ἱππικὴν A: ἱππικῆς cet. ἐν ᾗ A: ᾗ cet.: delevi. ᾗ sine dubio spurium; quis enin qui nesciret equo haerere curam domandi suscipere cogitaret? ἐν] ἐνίστασθαι Diels 13 δὲ Zeune: τε codd. 17 τέχνῃ Cobet 19 ὑπομνήματα A B: ὑποδείγματα cet. 20 μέλλοι solus O 22 ἐκδιδῶται det.: ἐκδίδοται A B M L O τῶν γὰρ τοιούτων Stephanus: τὸ γὰρ τοιοῦτον εἶναι cit. Hertlein

τελεῖται, ἢν ἐπίστηται τὸ μὲν πεινῆν καὶ διψῆν καὶ μυωπίζεσθαι παρασκευάζειν μετ' ἐρημίας γίγνεσθαι τῷ πώλῳ, τὸ δὲ φαγεῖν καὶ πιεῖν καὶ τὸ τῶν λυπούντων ἀπαλλάττεσθαι δι' ἀνθρώπων. τούτων γὰρ γιγνομένων ἀνάγκη μὴ μόνον 4 φιλεῖσθαι ἀλλὰ καὶ ποθεῖσθαι ὑπὸ πώλων ἀνθρώπους. καὶ 5 ἅπτεσθαι δὲ χρὴ ὧν ψηλαφωμένων ὁ ἵππος μάλιστα ἥδεται. ταῦτα δ' ἐστὶ τά τε λασιώτατα καὶ οἷς αὐτὸς ἥκιστ' ἂν 5 δύναιτο ὁ ἵππος, ἤν τι λυπῇ αὐτόν, ἐπικουρεῖν. προστετάχθω δὲ τῷ ἱπποκόμῳ καὶ τὸ δι' ὄχλου διάγειν καὶ παντοδαπαῖς μὲν ὄψεσι παντοδαποῖς δὲ ψόφοις πλησιάζειν. 10 τούτων δέ, ὅσα ἂν ὁ πῶλος φοβῆται, οὐ χαλεπαίνοντα δεῖ ἀλλὰ πραΰνοντα διδάσκειν ὅτι οὐ δεινά ἐστι. καὶ περὶ μὲν πωλείας ἀρκεῖν μοι δοκεῖ τῷ ἰδιώτῃ εἰπεῖν τοσαῦτα πράττειν.

III Ὅταν γε μὴν ἱππαζόμενον ὠνῆταί τις, ὑπομνήματα 15 γράψομεν ἃ δεῖ καταμανθάνειν τὸν μέλλοντα μὴ ἐξαπατᾶσθαι ἐν ἱππωνίᾳ. πρῶτον μὲν τοίνυν μὴ λαθέτω αὐτὸν τίς ⟨ἡ⟩ ἡλικία· ὁ γὰρ μηκέτι ἔχων γνώμονας οὔτ' ἐλπίσιν 2 εὐφραίνει οὔτε ὁμοίως εὐαπάλλακτος γίγνεται. ὁπότε δὲ ἡ νεότης σαφής, δεῖ αὖ μὴ λαθεῖν πῶς μὲν εἰς τὸ στόμα 20 δέχεται τὸν χαλινόν, πῶς δὲ περὶ τὰ ὦτα τὴν κορυφαίαν. ταῦτα δ' ἥκιστ' ἂν λανθάνοι, εἰ ὁρῶντος μὲν τοῦ ὠνουμένου 3 ἐμβάλλοιτο ὁ χαλινός, ὁρῶντος δ' ἐξαιροῖτο. ἔπειτα δὲ προσέχειν δεῖ τὸν νοῦν πῶς ἐπὶ τὸν νῶτον δέχεται τὸν ἀναβάτην. πολλοὶ γὰρ ἵπποι χαλεπῶς προσίενται ἃ πρόδηλα αὐτοῖς ἐστιν ὅτι προσέμενοι πονεῖν ἀναγκασθήσονται. 25 4 σκεπτέον δὲ καὶ τόδε, εἰ ἀναβαθεὶς ἐθέλει ἀφ' ἵππων ἀποχωρεῖν ἢ εἰ παρ' ἑστηκότας ἱππεύων μὴ ἐκφέρει πρὸς

1 μυωπίζεσθαι Courier : μὴ ὀργίζεσθαι codd. 2 ἠρεμίας codd. : corr. Gesner 3 τὸ τῶν A B : τῶν cet. 7 ἥκιστ' ἂν A : ἥκιστα cet. 8 δύναιτο B : δύναιτα (sic) A : δύναται cet. 9 δι' ὄχλου om. A 11 ὁπόσα M 17 ἱππωνείᾳ codd. : corr. Dind. 18 ἡ add. Castalio 23 ἐξαιροῖτο A : ἐξαίροιτο cet. 24 τῶν νώτων O 26 προσιέμενοι L 27 καὶ om. B ἐθέλοι M 28 παρεστηκότας codd. : corr. Zeune ἐκφέρει A : ἐκφέροι cet.

τούτους. εἰσὶ δὲ οἳ διὰ κακὴν ἀγωγὴν καὶ πρὸς τὰς οἴκαδε
ἀφόδους φεύγουσιν ἐκ τῶν ἱππασιῶν. τούς γε μὴν ἑτερο- 5
γνάθους μηνύει μὲν καὶ ἡ πέδη καλουμένη ἱππασία, πολὺ
δὲ μᾶλλον καὶ τὸ μεταβάλλεσθαι τὴν ἱππασίαν. πολλοὶ
5 γὰρ οὐκ ἐγχειροῦσιν ἐκφέρειν, ἢν μὴ ἅμα συμβῇ ἥ τε ἄδικος
γνάθος καὶ ἡ πρὸς οἶκον ἐκφορά. δεῖ γε μὴν εἰδέναι καὶ
εἰ ἀφεθεὶς εἰς τάχος ἀναλαμβάνεται ἐν βραχεῖ καὶ εἰ
ἀποστρέφεσθαι ἐθέλει. ἀγαθὸν δὲ μὴ ἄπειρον εἶναι εἰ 6
καὶ πληγῇ ἐγερθεὶς ἐθέλει ὁμοίως πείθεσθαι. ἄχρηστον
10 μὲν γὰρ δήπου καὶ οἰκέτης καὶ στράτευμα ἀπειθές· ἵππος δὲ
ἀπειθὴς οὐ μόνον ἄχρηστος, ἀλλὰ πολλάκις καὶ ὅσαπερ προ-
δότης διαπράττεται. ἐπεὶ δὲ πολεμιστήριον ἵππον ὑπεθέμεθα 7
ὠνεῖσθαι, ληπτέον πεῖραν ἁπάντων ὅσωνπερ καὶ ὁ πόλεμος
πεῖραν λαμβάνει. ἔστι δὲ ταῦτα, τάφρους διαπηδᾶν, τειχία
15 ὑπερβαίνειν, ἐπ' ὄχθους ἀνορούειν, ἀπ' ὄχθων καθάλλεσθαι·
καὶ πρὸς ἄναντες δὲ καὶ κατὰ πρανοῦς καὶ πλάγια ἐλαύνοντα
πεῖραν λαμβάνειν· πάντα γὰρ ταῦτα καὶ τὴν ψυχὴν εἰ
καρτερὰ καὶ τὸ σῶμα εἰ ὑγιὲς δοκιμάζει. οὐ μέντοι τὸν 8
μὴ καλῶς πάνυ ταῦτα ποιοῦντα ἀποδοκιμαστέον. πολλοὶ
20 γὰρ οὐ διὰ τὸ μὴ δύνασθαι, ἀλλὰ διὰ τὸ ἄπειροι εἶναι
τούτων ἐλλείπονται. μαθόντες δὲ καὶ ἐθισθέντες καὶ μελε-
τήσαντες καλῶς ἂν ταῦτα πάντα ποιοῖεν, εἴ γ' ἄλλως ὑγιεῖς
καὶ μὴ κακοὶ εἶεν. τούς γε μέντοι ὑπόπτας φύσει φυλακτέον. 9
οἱ γὰρ ὑπέρφοβοι βλάπτειν μὲν τοὺς πολεμίους ἀφ' ἑαυτῶν
25 οὐκ ἐῶσι, τὸν δὲ ἀναβάτην ἔσφηλάν τε πολλάκις καὶ εἰς
τὰ χαλεπώτατα ἐνέβαλον. δεῖ δὲ καὶ εἴ τινα χαλεπότητα 10
ἔχοι ὁ ἵππος καταμανθάνειν, εἴτε πρὸς ἵππους εἴτε πρὸς
ἀνθρώπους, καὶ εἰ δυσγάργαλίς γε εἴη· πάντα γὰρ ταῦτα
χαλεπὰ τοῖς κεκτημένοις γίγνεται. τὰς δέ γε τῶν χαλι- 11

1 *καὶ οἳ* det. *καὶ* om. det. : del. Schneider 8 *ἐθέλοι* O 12 *ἵππον* om. A B 16 *δὲ* om. O 17 fort. *δεῖ πεῖραν εἰ καρτερὰ*] *ἐγκαρτερὰν* B 18 *δοκιμάζει* A: *βασανίζει* cet. 22 *γ'* Stephanus : om. A : δ' cet. 23 *ὕποπτος* habet Pollux i. 197 27 *ἔχει* A 28 *δυσγάργαλις* M L O Pollux i. 197 Hesych. s.v. : *δυσγάργαλος* A B *Hipp.* p. 3 Phrynichus

γώσεων καὶ ἀναβάσεων ἀποκωλύσεις καὶ τἆλλα δὴ νεύματα πολὺ ἂν ἔτι μᾶλλον καταμάθοι τις, εἰ πεπονηκότος ἤδη τοῦ ἵππου πάλιν πειρῷτο ποιεῖν ταὐτὰ ὅσαπερ πρὶν ἄρξασθαι ἱππεύειν. ὅσοι δ' ἂν πεπονηκότες ἐθέλωσι πάλιν ὑποδύεσθαι πόνους ἱκανὰ τεκμήρια παρέχονται ταῦτα ψυχῆς 5
12 καρτερᾶς. ὡς δὲ συνελόντι εἰπεῖν, ὅστις εὔπους μὲν εἴη, πρᾷος δέ, ἀρκούντως δὲ ποδώκης, ἐθέλοι δὲ καὶ δύναιτο πόνους ὑποφέρειν, πείθοιτο δὲ μάλιστα, οὗτος ἂν εἰκότως ἀλυπότατός τ' εἴη καὶ σωτηριώτατος τῷ ἀναβάτῃ ἐν τοῖς πολεμικοῖς. οἱ δὲ ἢ διὰ βλακείαν ἐλάσεως πολλῆς δεόμενοι 10 ἢ διὰ τὸ ὑπέρθυμοι εἶναι πολλῆς θωπείας τε καὶ πραγματείας ἀσχολίαν μὲν ταῖς χερσὶ τοῦ ἀναβάτου παρέχουσιν, ἀθυμίαν δ' ἐν τοῖς κινδύνοις.

IV "Οταν γε μὴν ἀγασθεὶς ἵππον πρίηταί τις καὶ οἴκαδε ἀγάγηται, καλὸν μὲν ἐν τοιούτῳ τῆς οἰκίας τὸν σταθμὸν 15 εἶναι ὅπου πλειστάκις ὁ δεσπότης ὄψεται τὸν ἵππον· ἀγαθὸν δὲ οὕτω κατεσκευάσθαι τὸν ἱππῶνα, ὥστε μηδὲν μᾶλλον οἷόν τ' εἶναι τὸν τοῦ ἵππου σῖτον κλαπῆναι ἐκ τῆς φάτνης ἢ τὸν τοῦ δεσπότου ἐκ τοῦ ταμιείου. ὁ δὲ τούτου ἀμελῶν ἐμοὶ μὲν ἑαυτοῦ δοκεῖ ἀμελεῖν· δῆλον γὰρ ὅτι ἐν 20 τοῖς κινδύνοις τὸ αὑτοῦ σῶμα τῷ ἵππῳ ὁ δεσπότης παρα-
2 κατατίθεται. ἔστι δὲ οὐ μόνον τοῦ μὴ κλέπτεσθαι ἕνεκα τὸν σῖτον ἀγαθὸς ὁ ἐχυρὸς ἱππών, ἀλλ' ὅτι καὶ ὅταν [μὴ] ἐκκομίζῃ τὸν σῖτον ὁ ἵππος φανερὸν γίγνεται. τούτου δ' ἄν τις αἰσθανόμενος γιγνώσκοι ὅτι ἢ τὸ σῶμα ὑπεραι- 25 μοῦν δεῖται θεραπείας ἢ κόπου ἐνόντος δεῖται ἀναπαύσεως, ἢ κριθίασις ἢ ἄλλη τις ἀρρωστία ὑποδύεται. ἔστι δὲ ὥσπερ ἀνθρώπῳ, οὕτω καὶ ἵππῳ ἀρχόμενα πάντα εὐιατό-

1 δὴ νεύματα] δεινεύματα det. : διινεύματα Stephanus 3 ταὐτὰ Weiske : ταῦτα codd. 4–5 πόνους ὑποδύεσθαι M L O 6 συνελόντ' A B εὔνους Zeune : εὔπνους Weiske 7 δὲ ante καὶ om. B 9 ἀνάτῃ A : ἀμβάτῃ M ; cf. *Comm.* III. iii. 2 16 ὅποι codd. : corr. Dind. 21 αὐτοῦ A B 23 μὴ del. Dind. (οὐκ ἐκκομίζουσι Pollux i. 209) : πῃ Weiske 25 αἰσθόμενος det. γιγνώσκει B σῶμα Camerarius : στόμα codd. ὑπεραιμοῦν A B : ὑπερεμεῖν cet. 28 εὐιατότεραν B : εὐιτότερα A : εὐιατώτερα cet.

τερα ἢ ἐπειδὰν ἐνσκιρωθῇ τε καὶ ἐξαμαρτηθῇ τὰ νοσήματα.

Ὥσπερ δὲ τοῦ ἵππου σίτου τε καὶ γυμνασίων ἐπιμελητέον, 3
ὅπως ἂν τὸ σῶμα ἰσχύῃ, οὕτω καὶ τοὺς πόδας ἀσκητέον.
τὰ μὲν τοίνυν ὑγρά τε καὶ λεῖα τῶν σταθμῶν λυμαίνεται
5 *καὶ ταῖς εὐφυέσιν ὁπλαῖς· τὰ δέ, ὡς μὲν μὴ ὑγρὰ εἶναι,*
ἀπόρρυτα, ὡς δὲ μὴ λεῖα, λίθους ἔχοντα κατορωρυγμένους,
προσαλλήλους, παραπλησίους ὁπλαῖς τὸ μέγεθος . . . τὰ
γὰρ τοιαῦτα σταθμὰ . . . καὶ ἐφεστηκότων ἅμα στερεοῖ τοὺς
πόδας. ἔπειτά γε μὴν τῷ ἱπποκόμῳ ἐξακτέον μὲν τὸν 4
10 *ἵππον ὅπου ψήξει, μεταδετέον δὲ μετὰ τὸ ἄριστον ἀπὸ τῆς*
φάτνης, ἵν' ἥδιον ἐπὶ τὸ δεῖπνον ἴῃ. ὧδε δ' ἂν αὖ ὁ ἔξω
σταθμὸς βέλτιστος εἴη καὶ τοὺς πόδας καρτερύνοι, εἰ λίθων
στρογγύλων ἀμφιδόχμων ὅσον μνααίων ἁμάξας τέτταρας
καὶ πέντε χύδην καταβάλοι, περιχειλώσας σιδήρῳ, ὡς ἂν
15 *μὴ σκεδαννύωνται· ἐπὶ γὰρ τούτων ἑστηκὼς ὥσπερ ἐν ὁδῷ*
λιθώδει ἀεὶ μέρος ⟨τι⟩ τῆς ἡμέρας πορεύοιτο ⟨ἄν⟩· ἀνάγκη δὲ 5
καὶ ψηχόμενον καὶ μυωπιζόμενον χρῆσθαι ταῖς ὁπλαῖς καθάπερ ὅταν βαδίζῃ. καὶ τὰς χελιδόνας δὲ τῶν ποδῶν οἱ οὕτω
κεχυμένοι λίθοι στερεοῦσιν. ὡς δὲ περὶ τῶν ὁπλῶν ὅπως
20 *στερεαὶ ἔσονται ἐπιμελητέον, οὕτω καὶ τὰ περὶ τὸ στόμα αὖ*

1 *ἐνσκιρωθῇ* A B : *ἐνσκιρρωθῇ* vel *ἐνσκειρωθῇ* cet. *ἐξαμαρτηθῇ* susp. Schneider 2 *τοῦ ἵππου* A B : *τῷ ἵππῳ* cet. 5 *τὰ*] *ἄριστα* Madvig 7 *προσαλλήλους* Schneider : *πρὸς ἀλλήλους* codd. excidisse videtur *βέλτιστα* vel *ἄριστα* *τὰ γὰρ*] *ἄριστα* Diels : *τά γε* Christian 8 post *σταθμὰ* lac. stat. Schneider, qui e Polluce i. 200 duxit coniecturam olim hic fuisse scriptum *ἵππων τῶν ἐφεστηκότων στερεοῖ τὰς ὁπλὰς καὶ ἅμα κρατύνει τοὺς πόδας* : fort. excidit *στερεά* *ἐφεστηκότων* A : *ἀφεστηκότων* cet. 10 *μετὰ δετέον δὲ* A, sed *δετέον δὲ* in ras. *μετὰ τὸ ἄριστον* om. A 11 *ὧδε* Dind. : *ὡς* codd. 12 *καρτερύνοι* B : *κρατερύνει* A : *κατευρύνοι* cet. : *καρτερύνει* vel *κρατύνει* Pollucis codd. (i. 201) 13 *ἀμφιδόχμων* e Polluce Leoncl. : *ἀμφιτόμων* codd. *ὅσων* L : *ὅσῳ* M *μνααίους* M : *μναιαίους* cet. : corr. Stephanus 14 *καταβάλλοι* B M Pollux 15 post *ἑστηκὼς* lac. stat. Courier : *ψήχεται καὶ* add. Schneider *ὥσπερ εἰ ὁδὸν λιθώδη* Courier 16 *τι* add. Richards *πορεύεται* Schneider *ἂν* add. Diels *δὲ*] malim *γὰρ* 17 *χρῆσθαι* A B : *κεχρῆσθαι* cet. *καθαποῦ* A : *καθάπου* B 18 *βαδίζει* A 19–1 (p. seq.) *ὅπως . . . ὅπως* (sic) om. B 20 *στερεαὶ* A : *καρτεραὶ* cet. *ἐπιμελητέον* A : om. cet. *οὕτως* O *τὰ περὶ τὸ στόμα αὖ* A : *περὶ τῶν στομάτων* cet.

ὅπως μαλακὰ ἔσται ἐπιμελεῖσθαι δεῖ. τὰ δ' αὐτὰ ἀνθρώπου τε σάρκα καὶ ἵππου στόμα ἁπαλύνει.

V Ἱππικοῦ δὲ ἀνδρὸς ἡμῖν δοκεῖ εἶναι καὶ τὸν ἱπποκόμον πεπαιδευκέναι ἃ δεῖ περὶ τὸν ἵππον πράττειν. πρῶτον μὲν τοίνυν τῆς ἐπιφατνιδίας φορβειᾶς ἐπίστασθαι αὐτὸν δεῖ 5 μήποτε τὸ ἅμμα ποιεῖσθαι ἔνθαπερ ἡ κορυφαία περιτίθεται. πολλάκις γὰρ κνῶν ὁ ἵππος ἐπὶ τῇ φάτνῃ τὴν κεφαλήν, εἰ μὴ ἀσινὴς ἡ φορβειὰ περὶ τὰ ὦτα ἔσται, πολλάκις ἂν ἕλκη ποιοίη. ἑλκουμένων γε μὴν τούτων ἀνάγκη τὸν ἵππον καὶ περὶ τὸ χαλινοῦσθαι καὶ περὶ τὸ ψήχεσθαι δυσκολώτερον 10 2 εἶναι. ἀγαθὸν δὲ καὶ τὸ τετάχθαι τῷ ἱπποκόμῳ καθ' ἡμέραν τὴν κόπρον καὶ τὰ ὑποστρώματα τοῦ ἵππου ἐκφέρειν εἰς ἓν χωρίον. τοῦτο γὰρ ποιῶν αὐτός τ' ἂν ῥᾷστα ἀπαλλάττοι 3 καὶ ἅμα τὸν ἵππον ὠφελοίη. εἰδέναι δὲ χρὴ τὸν ἱπποκόμον καὶ τὸν κημὸν περιτιθέναι τῷ ἵππῳ, καὶ ὅταν ἐπὶ ψῆξιν καὶ 15 ὅταν ἐπὶ καλίστραν ἐξάγῃ. καὶ ἀεὶ δὲ ὅποι ἂν ἀχαλίνωτον ἄγῃ κημοῦν δεῖ. ὁ γὰρ κημὸς ἀναπνεῖν μὲν οὐ κωλύει, δάκνειν δὲ οὐκ ἐᾷ· καὶ τὸ ἐπιβουλεύειν δὲ περικείμενος 4 μᾶλλον ἐξαιρεῖ τῶν ἵππων· καὶ μὴν δεσμεύειν τὸν ἵππον ἄνωθεν τῆς κεφαλῆς δεῖ· πάντα γὰρ ὁπόσα ἂν δύσκολ' ᾖ 20 περὶ τὸ πρόσωπον ὁ ἵππος ἐκνεύειν πέφυκεν ἄνω· ἐκνεύων γε μὴν οὕτω δεδεμένος χαλᾷ μᾶλλον ἢ διασπᾷ τὰ δεσμά. 5 ἐπειδὰν δὲ ψήχῃ, ἄρχεσθαι μὲν ἀπὸ τῆς κεφαλῆς καὶ τῆς χαίτης· μὴ γὰρ καθαρῶν τῶν ἄνω ὄντων μάταιον τὰ κάτω καθαίρειν. ἔπειτα δὲ κατὰ μὲν τὸ ἄλλο σῶμα πᾶσι τοῖς 25 τῆς καθάρσεως ὀργάνοις ἀνιστάντα δεῖ τὴν τρίχα σοβεῖν τὴν κόνιν κατὰ φύσιν τῆς τριχός· τῶν δ' ἐν τῇ ῥάχει τριχῶν ἄλλῳ μὲν ὀργάνῳ οὐδενὶ δεῖ ἅπτεσθαι, ταῖς δὲ χερσὶ τρίβειν καὶ ἀπαλύνειν ᾗπερ φύσει κέκλινται·

1 ὅπως ὡς A 2 ἀπαλύνει B 4 πεπαιδευκέναι A : πεπαιδεῦσθαι cet. 5 φορβειᾶς Opr. Pollux i. 201 Hesych. : om. A : φορβιᾶς cet. 7 κινῶν codd. : corr. Courier 8 φορβειὰ A : φορβιὰ cet. 9–10 καὶ . . . χαλινοῦσθαι om. A 17 οὐ] οὖν οὐ B 20 δυσκολῇ codd. : corr. Zeune 26 ἀποσοβεῖν Schneider e Polluce i. 183 : ἐκσοβεῖν Poll. i. 199 27 κατὰ δὲ τὴν κνήμην κατὰ coll. Polluce i. 199 cit. Diels 29 ἀπαλύνειν B

ἥκιστα γὰρ ἂν βλάπτοι τὴν ἕδραν τοῦ ἵππου. ὕδατι δὲ 6
καταπλύνειν τὴν κεφαλὴν χρή· ὀστώδης γὰρ οὖσα, εἰ σιδήρῳ
ἢ ξύλῳ καθαίροιτο, λυποῖ ἂν τὸν ἵππον. καὶ τὸ προκόμιον
δὲ χρὴ βρέχειν· καὶ γὰρ αὗται εὐμήκεις οὖσαι αἱ τρίχες
5 ὁρᾶν μὲν οὐ κωλύουσι τὸν ἵππον, ἀποσοβοῦσι δὲ ἀπὸ τῶν
ὀφθαλμῶν τὰ λυποῦντα. καὶ τοὺς θεοὺς δὲ οἴεσθαι χρὴ
δεδωκέναι ταύτας τὰς τρίχας ἵππῳ ἀντὶ τῶν μεγάλων ὤτων
ἃ ὄνοις τε καὶ ἡμιόνοις ἔδοσαν ἀλεξητήρια πρὸ τῶν ὀμμάτων.
καὶ οὐρὰν δὲ καὶ χαίτην πλύνειν χρή, ἐπείπερ αὔξειν δεῖ τὰς 7
10 τρίχας, τὰς μὲν ἐν τῇ οὐρᾷ, ὅπως ἐπὶ πλεῖστον ἐξικνούμενος
ἀποσοβῆται ὁ ἵππος τὰ λυποῦντα, τὰς δὲ ἐν τῷ τραχήλῳ,
ὅπως τῷ ἀναβάτῃ ὡς ἀφθονωτάτη ἀντίληψις ᾖ. δέδοται δὲ 8
παρὰ θεῶν καὶ ἀγλαΐας ἕνεκεν ἵππῳ χαίτη, καὶ προκόμιον
δὲ καὶ οὐρά. τεκμήριον δέ· αἱ γὰρ ἀγελαῖαι τῶν ἵππων
15 οὐχ ὁμοίως ὑπομένουσι τοὺς ὄνους ἐπὶ τῇ ὀχείᾳ ἕως ἂν
κομῶσιν· οὗ ἕνεκα καὶ ἀποκείρουσι πρὸς τὴν ὀχείαν τὰς
ἵππους ἅπαντες οἱ ὀνοβατοῦντες. τήν γε μὴν τῶν σκελῶν 9
κατάπλυσιν ἀφαιροῦμεν· ὠφελεῖ μὲν γὰρ οὐδέν, βλάπτει δὲ
τὰς ὁπλὰς ἡ καθ᾽ ἑκάστην ἡμέραν βρέξις. καὶ τὴν ὑπὸ
20 γαστέρα δὲ ἄγαν κάθαρσιν μειοῦν χρή· αὕτη γὰρ λυπεῖ μὲν
μάλιστα τὸν ἵππον, ὅσῳ δ᾽ ἂν καθαρώτερα ταῦτα γένηται,
τοσούτῳ πλείω τὰ λυποῦντα ἀθροίζει ὑπὸ τὴν γαστέρα· ἢν 10
δὲ καὶ πάνυ διαπονήσηταί τις ταῦτα, οὐ φθάνει [τ᾽] ἐξαγόμε-
νος ὁ ἵππος καὶ εὐθὺς ὅμοιός ἐστι τοῖς ἀκαθάρτοις. ταῦτα
25 μὲν οὖν ἐᾶν χρή· ἀρκεῖ δὲ καὶ ἡ τῶν σκελῶν ψῆξις αὐταῖς
ταῖς χερσὶ γιγνομένη.

Δηλώσομεν δὲ καὶ τοῦτο, ὡς ἂν ἀβλαβέστατα μέν τις VI
ἑαυτῷ, τῷ δ᾽ ἵππῳ ὠφελιμώτατα ⟨τὰ πρόσθεν⟩ ψήχοι. ἢν μὲν

6 τοὺς θεοὺς L O : τὸν θεὸν A B M 7 τῶν om. A B O 8 τε καὶ ἡμιόνοις om. A ἀλεξιτήρια M O 10 ἐξικνουμέναις M : ἐξικνούμεναι O 12 ἀναβάτῃ A B O : ἀμβάτῃ cet. 13 τῶν θεῶν det. ἕνεκεν A B : ἕνεκα cet. προκόμιόν A B : προκόμιοί cet. 14 δὲ Weiske : τε codd. 23 καὶ πάνυ om. A B τ᾽ A : τε cet. : del. Zeune : γε Richards 28 τὰ πρόσθεν addidi coll. Poll. i. 202 ψήχοι O : ψήχει s.scr. οι L : ψήξει A : ψήζοι B : ψήχῃ M

γὰρ ἐς τὸ αὐτὸ βλέπων τῷ ἵππῳ καθαίρῃ, κίνδυνος καὶ τῷ
2 γόνατι καὶ τῇ ὁπλῇ εἰς τὸ πρόσωπον πληγῆναι· ἢν δὲ ἀντία
τῷ ἵππῳ ὁρῶν καὶ ἔξω τοῦ σκέλους, ὅταν καθαίρῃ, κατὰ τὴν
ὠμοπλάτην καθίζων ἀποτρίβῃ, οὕτω πάθοι μὲν ἂν οὐδέν, δύ-
ναιτο δ' ἂν καὶ τὴν χελιδόνα τοῦ ἵππου θεραπεύειν ἀναπτύσ- 5
σων τὴν ὁπλήν. ὡς δ' αὔτως καὶ τὰ ὄπισθεν σκέλη καθαιρέτω.
3 εἰδέναι δὲ χρὴ τὸν περὶ τὸν ἵππον ὅτι καὶ ταῦτα καὶ τἆλλα
πάντα ὅσα πράττειν δεῖ ὡς ἥκιστα χρὴ κατὰ [τὸ] πρόσωπόν
τε καὶ οὐρὰν ἀντίον ἑαυτὸν ποιήσαντα προσιέναι· ἢν γὰρ
ἐπιχειρῇ ἀδικεῖν, κατ' ἀμφότερα ταῦτα κρείττων ὁ ἵππος 10
ἀνθρώπου. ἐκ πλαγίου δ' ἄν τις προσιὼν ἀβλαβέστατα
4 μὲν ἑαυτῷ, πλεῖστα δ' ἂν ἵππῳ δύναιτο χρῆσθαι. ἐπειδὰν
δὲ ἄγειν δέῃ τὸν ἵππον, τὴν μὲν ὄπισθεν ἀγωγὴν διὰ τάδε
οὐκ ἐπαινοῦμεν, ὅτι τῷ μὲν ἄγοντι οὕτως ἥκιστα ἔστι φυ-
λάξασθαι, τῷ δὲ ἵππῳ οὕτως μάλιστα ἔξεστι ποιῆσαι ὅ τι 15
5 ἂν βούληται. τὸ δ' αὖ ἔμπροσθεν μακρῷ τῷ ἀγωγεῖ
προϊόντα διδάσκειν ὑφηγεῖσθαι τὸν ἵππον διὰ τάδε αὖ ψέ-
γομεν· ἔξεστι μὲν γὰρ τῷ ἵππῳ καθ' ὁπότερ' ἂν βούληται
τῶν πλαγίων κακουργεῖν, ἔξεστι δὲ ἀναστρεφόμενον ἀντίον
6 γίγνεσθαι τῷ ἄγοντι. ἀθρόοι δὲ δὴ ἵπποι πῶς ἄν ποτε 20
ἀλλήλων δύναιντο ἀπέχεσθαι οὕτως ἀγόμενοι; ἐκ πλαγίου
δὲ ἵππος ἐθισθεὶς παράγεσθαι ἥκιστα μὲν ἂν καὶ ἵππους καὶ
ἀνθρώπους δύναιτ' ἂν κακουργεῖν, κάλλιστα δ' ἂν παρε-
σκευασμένος τῷ ἀναβάτῃ εἴη καὶ εἴ ποτε ἐν τάχει ἀναβῆναι
7 δεήσειεν. ἵνα δὲ ὁ ἱπποκόμος καὶ τὸν χαλινὸν ὀρθῶς ἐμβάλῃ, 25
πρῶτον μὲν προσίτω κατὰ τὰ ἀριστερὰ τοῦ ἵππου· ἔπειτα
τὰς μὲν ἡνίας περιβαλὼν περὶ τὴν κεφαλὴν καθέτω ἐπὶ τῇ

1 εἰς O 2 στόματι olim Pollack 4 κατιὼν Schneider: κλίνων Diels 8 τὸ om. O: del. Cobet 9 τὴν οὐρὰν Tommasini ἀντίον ἑαυτὸν A: om. cet. 12 πλεῖστα codd.: κάλλιστα Herwerden: λῷστα Madvig: ῥᾷστα vel ἥδιστα Richards τῷ ἵππῳ Richards δύναιτ' ἂν L O 13 δὲ] γε M L O: γε μὴν Stephanus δεῖ codd.: corr. Stephanus 14–17 οὐκ . . . τάδε om. A 15 οὕτω M 16 τὸ det.: τῷ B M L O τῷ del. Schneider 17 τάδε om. A 17 διδάσκειν susp. H Schenkl 18 ἔξεστι μὲν om. A γὰρ] καὶ B καὶ καθ' A ὁπότερ' ἂν A: ὁποτέραν cet. 25 ἐμβάλλῃ A 27 καθέτω A: καταθέτω cet.

ἀκρωμίᾳ, τὴν δὲ κορυφαίαν τῇ δεξιᾷ αἱρέτω, τὸ δὲ στόμιον τῇ ἀριστερᾷ προσφερέτω. κἂν μὲν δέχηται, δῆλον ὅτι 8 περιτιθέναι δεῖ τὸν κεκρύφαλον· ἐὰν δὲ μὴ ὑποχάσκῃ, ἔχοντα δεῖ πρὸς τοῖς ὀδοῦσι τὸν χαλινὸν τὸν μέγαν δάκτυλον τῆς 5 ἀριστερᾶς χειρὸς εἴσω τῆς γνάθου τῷ ἵππῳ ποιῆσαι. οἱ γὰρ πολλοὶ τούτου γιγνομένου χαλῶσι τὸ στόμα. ἢν δὲ μηδ' οὕτω δέχηται, πιεσάτω τὸ χεῖλος περὶ τῷ κυνόδοντι· καὶ πάνυ τινὲς ὀλίγοι οὐ δέχονται τοῦτο πάσχοντες. δεδιδά- 9 χθω δὲ καὶ τάδε ὁ ἱπποκόμος, πρῶτον μὲν μήποτε ἄγειν τῆς 10 ἡνίας τὸν ἵππον· τοῦτο γὰρ ἑτερογνάθους ποιεῖ· ἔπειτα δὲ ὅσον δεῖ ἀπέχειν τὸν χαλινὸν τῶν γνάθων. ὁ μὲν γὰρ ἄγαν πρὸς αὐταῖς τυλοῖ τὸ στόμα, ὥστε μὴ εὐαίσθητον εἶναι, ὁ δὲ ἄγαν εἰς ἄκρον τὸ στόμα καθιέμενος ἐξουσίαν παρέχει συνδάκνοντι τὸ στόμιον μὴ πείθεσθαι. χρὴ δὲ 10 15 τὸν ἱπποκόμον καὶ τὰ τοιάδε παρατηρεῖν, εἰ μὴ ῥᾳδίως τὸν χαλινὸν ὁ ἵππος δέχεται, αἰσθανόμενος ὅτι δεῖ πονεῖν. οὕτω γὰρ δὴ μέγα ἐστὶ τὸ λαμβάνειν ἐθέλειν τὸν ἵππον τὸν χαλινὸν ὡς ὁ μὴ δεχόμενος παντάπασιν ἄχρηστος. ἢν δὲ μὴ μόνον 11 ὅταν πονεῖν μέλλῃ χαλινῶται, ἀλλὰ καὶ ὅταν ἐπὶ τὸν σῖτον 20 καὶ ὅταν ἐξ ἱππασίας εἰς οἶκον ἀπάγηται, οὐδὲν ἂν εἴη θαυμαστὸν εἰ ἁρπάζοι τὸν χαλινὸν αὐτόματος προτεινόμενον. ἀγαθὸν δὲ τὸν ἱπποκόμον καὶ ἀναβάλλειν ἐπίστασθαι τὸν 12 Περσικὸν τρόπον, ὅπως αὐτός τε ὁ δεσπότης, ἤν ποτε ἀρρωστήσῃ ἢ πρεσβύτερος γένηται, ἔχῃ τὸν εὐπετῶς ἀναβι- 25 βάσοντα καὶ ἄλλῳ ἤν τινι βούληται τὸν ἀναβαλοῦντα ἐπιχαρίσηται. τὸ δὲ μήποτε σὺν ὀργῇ ἵππῳ προσφέρεσθαι, 13 ἓν τοῦτο καὶ δίδαγμα καὶ ἔθισμα πρὸς ἵππον ἄριστον. ἀπρονόητον γὰρ ἡ ὀργή, ὥστε πολλάκις ἐξεργάζεται ὧν

9 δὲ om. A B τῆς μιᾶς Pierleoni : ἐκ μιᾶς τῆς Schneider 12 εὐαίσθητον Courier : εὐαίστητον A : ἀναίσθητον cet. 15 παρατηρεῖν A B : παρωξύνθαι vel παροξύνθαι cet. 15–16 μὴ . . . αἰσθανόμενος A : om. cet. 16 ὅτι A : τι cet. 20 ἀπάγηται] ὅταν ἀπάγηται B 21 ἁρπάζοι A : ἁρπάζει cet. § 12 post § 16 transp. Pollack 24 γένηται det. : γίγνηται A B M L O 25 ἀναβιβάσοντα A : ἀναβιβάζοντα cet. 26 ἵππῳ A : τῷ ἵππῳ cet.

14 μεταμέλειν ἀνάγκη. καὶ ὅταν δὲ ὑποπτεύσας τι ὁ ἵππος μὴ θέλῃ πρὸς τοῦτο προσιέναι, διδάσκειν δεῖ ὅτι οὐ δεινόν ἐστι μάλιστα μὲν οὖν ἵππῳ εὐκαρδίῳ, εἰ δὲ μή, ἁπτόμενον αὐτὸν τοῦ δεινοῦ δοκοῦντος εἶναι καὶ τὸν ἵππον πρᾴως προσάγοντα.
15 οἱ δὲ πληγαῖς ἀναγκάζοντες ἔτι πλείω φόβον παρέχουσιν· 5 οἴονται γὰρ οἱ ἵπποι, ὅταν τι χαλεπὸν πάσχωσιν ἐν τῷ
16 τοιούτῳ, καὶ τούτου τὰ ὑποπτευόμενα αἴτια εἶναι. ἐπειδάν γε μὴν ὁ ἱπποκόμος τὸν ἵππον παραδῷ τῷ ἀναβάτῃ, τὸ μὲν ἐπίστασθαι ὑποβιβάζεσθαι τὸν ἵππον, ὥστε εὐπετὲς εἶναι ἀναβῆναι, οὐ μεμφόμεθα· τόν γε μέντοι ἱππέα νομί- 10 ζομεν χρῆναι μελετᾶν καὶ μὴ παρέχοντος ἵππου δύνασθαι ἀναβαίνειν. ἄλλοτε μὲν γὰρ ἀλλοῖος ἵππος παραπίπτει, ἄλλοτε δ' ἄλλως ὁ αὐτὸς ὑπηρετεῖ.

VII Ὅταν γε μὴν παραδέξηται τὸν ἵππον ὡς ἀναβησόμενος, νῦν αὖ γράψομεν ὅσα ποιῶν ὁ ἱππεὺς καὶ ἑαυτῷ καὶ τῷ ἵππῳ 15 ὠφελιμώτατος ἂν ἐν τῇ ἱππικῇ εἴη. πρῶτον μὲν τοίνυν τὸν ῥυταγωγέα χρὴ ἐκ τῆς ὑποχαλινιδίας ἢ ἐκ τοῦ ψαλίου ἠρτημένον εὐτρεπῆ εἰς τὴν ἀριστερὰν χεῖρα λαβεῖν, καὶ οὕτω χαλαρὸν ὡς μήτ' ἂν [ἀνιῶν] τῶν τριχῶν παρὰ τὰ ὦτα λαβόμενος μέλλῃ ἀναβήσεσθαι μήτ' ἂν ἀπὸ δόρατος ἀναπηδᾷ, σπᾶν 20 τὸν ἵππον. τῇ δεξιᾷ δὲ τὰς ἡνίας παρὰ τὴν ἀκρωμίαν λαμβανέτω ὁμοῦ τῇ χαίτῃ, ὅπως μηδὲ καθ' ἕνα τρόπον ἀναβαίνων
2 σπάσῃ τῷ χαλινῷ τὸ στόμα τοῦ ἵππου. ἐπειδὰν δὲ ἀνακουφίσῃ ἑαυτὸν εἰς τὴν ἀνάβασιν, τῇ μὲν ἀριστερᾷ ἀνιμάτω τὸ σῶμα, τὴν δὲ δεξιὰν ἐκτείνων συνεπαιρέτω ἑαυτόν (οὕτω 25 γὰρ ἀναβαίνων οὐδὲ ὄπισθεν αἰσχρὰν θέαν παρέξει συγκεκαμμένῳ τῷ σκέλει), καὶ μηδὲ τὸ γόνυ ἐπὶ τὴν ῥάχιν τοῦ

2 ἐθέλῃ O δεινόν Schneider : δεινά codd. post ἐστι add. πρᾴως προσάγοντα A et sic Rühl 3 μάλιστα . . . εὐκαρδίῳ post παρέχουσιν (5) transpos. Rühl οὖν] fort. σὺν 4 post ἵππον lac. stat. Rühl qui delet πρᾴως προσάγοντα 8 παραδῷ Weiske : παραδιδῷ codd. 13 ἄλλως Dind. : ἄλλῳ codd. 14 ἱππέα ὡς ἀναβησόμενον codd. : corr. Camerarius 16 ἱππείᾳ vel ἱππασίᾳ Dind. 16–17 πρῶτον . . . ὑποχαλινιδίας om. A 19 ἀνιῶν del. Courier : ἀνιῶν M O : ἀνιμῶν Stephanus : αὐτῶν Pollack 20 μήτε B L 25 ἐντείνων Courier 26–27 recte distinxit Pollack 27 τῷ A B : δὲ τῷ cet. καὶ μηδὲ Hermann : καὶ μήτε codd. : καὶ μὴ Richards τοῦ ἵππου τιθέτω M L O

τιθέτω ἵππου, ἀλλ' ὑπερβησάτω ἐπὶ τὰς δεξιὰς πλευρὰς
τὴν κνήμην. ὅταν δὲ περιενέγκῃ τὸν πόδα, τότε καὶ τὼ
γλουτὼ καθέτω ἐπὶ τὸν ἵππον. ἢν δὲ τύχῃ ὁ ἱππεὺς τῇ 3
μὲν ἀριστερᾷ ἄγων τὸν ἵππον, τῇ δὲ δεξιᾷ τὸ δόρυ ἔχων,
5 ἀγαθὸν μὲν ἡμῖν δοκεῖ εἶναι τὸ καὶ ἐκ τῶν δεξιῶν μελε-
τῆσαι ἀναπηδᾶν. μαθεῖν δ' οὐδὲν δεῖ ἄλλο ἢ ἃ μὲν τότε
τοῖς δεξιοῖς τοῦ σώματος ἐποίει τοῖς ἀριστεροῖς ποιεῖν, ἃ
δὲ τότε τοῖς ἀριστεροῖς τοῖς δεξιοῖς. τούτου δ' ἕνεκεν καὶ 4
ταύτην ἐπαινοῦμεν τὴν ἀνάβασιν, ὅτι ἅμα τε ἀναβεβηκὼς
10 ἂν εἴη καὶ κατεσκευασμένος πάντα, εἴ τι δέοι ἐξαίφνης πρὸς
πολεμίους ἀγωνίζεσθαι. ἐπειδάν γε μὴν καθέζηται ἐάν τε 5
ἐπὶ ψιλοῦ ἐάν τε ἐπὶ τοῦ ἐφιππίου, οὐ τὴν ὥσπερ ἐπὶ [τοῦ]
δίφρου ἕδραν ἐπαινοῦμεν, ἀλλὰ τὴν ὥσπερ εἰ ὀρθὸς ἂν δια-
βεβηκὼς εἴη τοῖν σκελοῖν. τοῖν τε γὰρ μηροῖν οὕτως ἂν
15 ἔχοιτο μᾶλλον τοῦ ἵππου, καὶ ὀρθὸς ὢν ἐρρωμενεστέρως
ἂν δύναιτο καὶ ἀκοντίσαι καὶ πατάξαι ἀπὸ τοῦ ἵππου, εἰ δέοι. 6
χρὴ δὲ καὶ χαλαρὰν ἀπὸ τοῦ γόνατος ἀφεῖσθαι τὴν κνήμην
σὺν τῷ ποδί. σκληρὸν μὲν γὰρ ἔχων τὸ σκέλος εἰ προσκόψειέ
τῳ, προσκεκλασμένος ἂν εἴη· ὑγρὰ δὲ οὖσα ἡ κνήμη, εἴ τι
20 καὶ προσπίπτοι αὐτῇ, ὑπείκοι ἂν καὶ τὸν μηρὸν οὐδὲν μετακι-
νοίη. δεῖ δὲ τὸν ἱππέα καὶ τὸ ἄνωθεν τῶν ἑαυτοῦ ἰσχίων 7
σῶμα ὡς ὑγρότατον ἐθίζειν εἶναι. οὕτω γὰρ ἂν πονεῖν τε
ἔτι μᾶλλον δύναιτο καὶ εἰ ἕλκοι τις αὐτὸν ἢ ὠθοίη ἧττον ἂν
σφάλλοιτο. ἐπειδάν γε μὴν καθέζηται, πρῶτον μὲν ἠρεμεῖν 8
25 δεῖ διδάσκειν τὸν ἵππον, ἕως ἂν καὶ ὑποσπάσηται, ἥν τι
δέηται, καὶ ἡνίας ἰσώσηται καὶ δόρυ λάβῃ ὡς ἂν εὐφο-
ρώτατον εἴη· ἔπειτα δὲ ἐχέτω τὸν ἀριστερὸν βραχίονα πρὸς

2 τῶ γλουτῶ codd.: corr. Stephanus 3 καταθέτω Stephanus 5 καὶ om. O 6 οὐθὲν codd. 8 ἕνεκεν A B: ἕνεκα cet. 11 καθέζηται A: καθίζηται B M L O: κάθηται Dind. 12 ἐφιππίου det.: ἐφιππείου A B L O M τὴν] μὴν B τοῦ del. Cobet 13 εἰ A: om. cet. ὀρθὸς A B: ὀρθῶς M L O 19 κατεκεκλασμένος Cobet: προκεκλασμένος Pollack 22 πονεῖν A: ποιεῖν cet. τε ἔτι A: ἔτι cet.: τέ τι Dind. 24 σφάλλοιτο Stephanus: ἀφάλλοιτο A: ἐφάλλοιτο cet. καθίζηται codd.: κάθηται Dind. 25 τινα O 26 δέῃ Camerarius τὰς ἡνίας Hermann ἰσώσῃ Courier τὸ δόρυ Hermann λάβῃ Castalio: λαβεῖν codd. ὡς A: ἕως cet. ἂν om. A

ταῖς πλευραῖς· οὕτω γὰρ εὐσταλέστατός τε ὁ ἱππεὺς ἔσται
9 καὶ ἡ χεὶρ ἐγκρατεστάτη. ἡνίας γε μὴν ἐπαινοῦμεν ὁποῖαι
ἴσαι τέ εἰσι καὶ μὴ ἀσθενεῖς μηδὲ ὀλισθηραὶ μηδὲ παχεῖαι,
ἵνα καὶ τὸ δόρυ ὅταν δέῃ δέχεσθαι ἡ χεὶρ δύνηται.

10 Ὅταν δὲ προχωρεῖν σημήνῃ τῷ ἵππῳ, βάδην μὲν 5
ἀρχέσθω· τοῦτο γὰρ ἀταρακτότατον. ἡνιοχείτω δέ, ἢν μὲν
κυφαγωγότερος ᾖ ὁ ἵππος, ἀνωτέρω ταῖς χερσίν, ἢν δὲ μᾶλ-
λον ἀνακεκυφώς, κατωτέρω· οὕτω γὰρ ἂν μάλιστα κοσμοίη
11 τὸ σχῆμα. μετὰ δὲ ταῦτα τὸν αὐτοφυᾶ διατροχάζων διαχα-
λῴη τ' ἂν ἀλυπότατα τὸ σῶμα καὶ εἰς τὸ ἐπιρραβδοφορεῖν 10
ἥδιστ' ἂν ἀφικνοῖτο. ἐπείπερ δὲ καὶ ἀπὸ τῶν ἀριστερῶν
ἄρχεσθαι εὐδοκιμώτερον, ὧδ' ἂν μάλιστα ἀπὸ τούτων
ἄρχοιτο, εἰ διατροχάζοντος μέν, ὁπότε ἐμβαίνοι τῷ δεξιῷ,
12 τότε σημαίνοι τῷ ἵππῳ τὸ ἐπιρραβδοφορεῖν. τὸ γὰρ ἀρι-
στερὸν μέλλων αἴρειν ἐκ τούτου ἂν ἄρχοιτο, καὶ ὁπότε ἐπὶ 15
τὰ εὐώνυμα ἀναστρέφοι, τότε καὶ τῆς ἐπισκελίσεως ἄρχοιτο.
καὶ γὰρ πέφυκεν ὁ ἵππος εἰς μὲν τὰ δεξιὰ στρεφόμενος τοῖς
13 δεξιοῖς ἀφηγεῖσθαι, εἰς εὐώνυμα δὲ τοῖς ἀριστεροῖς.

Ἱππασίαν δ' ἐπαινοῦμεν τὴν πέδην καλουμένην· ἐπ' ἀμφο-
τέρας γὰρ τὰς γνάθους στρέφεσθαι ἐθίζει. καὶ τὸ μεταβάλ- 20
λεσθαι δὲ τὴν ἱππασίαν ἀγαθόν, ἵνα ἀμφότεραι αἱ γνάθοι
14 καθ' ἑκάτερον τῆς ἱππασίας ἰσάζωνται. ἐπαινοῦμεν δὲ καὶ
τὴν ἑτερομήκη πέδην μᾶλλον τῆς κυκλοτεροῦς. ἥδιον μὲν
γὰρ οὕτως ἂν στρέφοιτο ὁ ἵππος ἤδη πλήρης ὢν τοῦ εὐθέος,
καὶ τό τε ὀρθοδρομεῖν καὶ τὸ ἀποκάμπτειν ἅμα μελετῴη ἄν. 25
15 δεῖ δὲ καὶ ὑπολαμβάνειν ἐν ταῖς στροφαῖς· οὐ γὰρ ῥᾴδιον
τῷ ἵππῳ οὐδ' ἀσφαλὲς ἐν τῷ τάχει ὄντα κάμπτειν ἐν μικρῷ,

5 σημαίνῃ A 7 κυφαγωγότερος Pollux i. 197: κουφαγότερος A: κουφαγωγότερος B L O: κουφαγωγότατος M 9 αὐτοφυᾶ Dind.: αὐτοφυῆ codd. 10 ἐπιραβδοφορεῖν codd.: corr. Dind. 11 ἐπεὶ δέ περ codd. (ἐπειδήπερ det.): corr. Hermann 12 ὧν δ' ἂν B τούτου A B 13 ἀναβαίνοι codd.: corr. Hermann 14 ἐπὶ τὸ ῥαβδοφορεῖν A B M O: ἐπὶ τῷ ῥ. L: corr. Zeune: τῷ ἐπιραβδοφορεῖν Stephanus 16 στρέφοιτο Schneider ἐπισκελίσεως Pollux i. 214: ἐπικλίσεως codd. ἂν ἄρχοιτο det. 24 ἂν στρέφοιτο Schneider: ἀναστρέφοιτο codd.

ἄλλως τε κἂν ἀπόκροτον ἢ ὀλισθηρὸν ᾖ τὸ χωρίον. ὅταν γε 16 μὴν ὑπολαμβάνῃ, ὡς ἥκιστα μὲν χρὴ τὸν ἵππον πλαγιοῦν τῷ χαλινῷ, ὡς ἥκιστα δ' αὐτὸν πλαγιοῦσθαι· εἰ δὲ μή, εὖ χρὴ εἰδέναι ὅτι μικρὰ πρόφασις ἀρκέσει κεῖσθαι καὶ αὐτὸν 5 καὶ τὸν ἵππον. ἐπειδάν γε μὴν ἐκ τῆς στροφῆς εἰς τὸ 17 εὐθὺ βλέπῃ ὁ ἵππος, ἐν τούτῳ πρὸς τὸ θᾶττον αὐτὸν ὁρμάτω. δῆλον γὰρ ὅτι καὶ ἐν τοῖς πολέμοις αἱ στροφαί εἰσι τοῦ διώκειν ἢ τοῦ ἀποχωρεῖν ἕνεκα. ἀγαθὸν οὖν τὸ στραφέντα ταχύνειν μελετᾶν. ὅταν δὲ ἱκανῶς ἤδη δοκῇ τὸ γυμνάσιον 18 10 τῷ ἵππῳ ἔχειν, ἀγαθὸν καὶ διαναπαύσαντα ὁρμῆσαι αὖθις ἐξαίφνης εἰς τὸ τάχιστον, καὶ ἀφ' ἵππων μέντοι, μὴ πρὸς ἵππους· καὶ ἐκ τοῦ ταχέος αὖ ὡς ἐγγυτάτω ἠρεμίζειν, καὶ ἐκ τοῦ ἑστάναι δὲ στρέψαντα [δεῖ] πάλιν ὁρμᾶν· πρόδηλον γὰρ ὅτι ἔσται ποτὲ ὅτε ἑκατέρου τούτων δεήσει· ὅταν γε μὴν 19 15 καταβαίνειν ἤδη καιρὸς ᾖ, μήτε ἐν ἵπποις ποτὲ καταβαίνειν μήτε παρὰ σύστασιν ἀνθρώπων μήτ' ἔξω τῆς ἱππασίας, ἀλλ' ὅπουπερ καὶ πονεῖν ἀναγκάζεται ὁ ἵππος, ἐνταῦθα καὶ τῆς ῥᾳστώνης τυγχανέτω.

Ἐπείπερ δὲ ἔστιν ὅπου τρέχειν δεήσει τὸν ἵππον καὶ VIII 20 πρανῆ καὶ ὄρθια καὶ πλάγια, ἔστι δ' ὅπου διαπηδᾶν, ἔστι δ' ὅπου καὶ ἐκπηδᾶν, ἔνθα δὲ καθάλλεσθαι, καὶ ταῦτα πάντα διδάσκειν τε δεῖ καὶ μελετᾶν καὶ αὑτὸν καὶ τὸν ἵππον. οὕτω γὰρ ἂν σωτήριοί τε εἶεν ἀλλήλοις καὶ καθόλου χρησιμώτεροι ἂν δοκοῖεν εἶναι. εἰ δέ τις διλογεῖν ἡμᾶς οἴεται, 2 25 ὅτι περὶ τῶν αὐτῶν λέγομεν νῦν τε καὶ πρόσθεν, οὐ διλογία ταῦτ' ἐστίν. ὅτε μὲν γὰρ ἐωνεῖτο, πειρᾶσθαι ἐκελεύομεν εἰ δύναιτο ὁ ἵππος ταῦτα ποιεῖν· νῦν δὲ διδάσκειν φαμὲν

1 ἐπίκροτον Leoncl. 6 εὐθὺ A : εὐθὺς cet. 7 πολέμοις A : πολεμίοις cet. εἰσι A : εἰσιν αἱ cet. (ἢ s.v. m) 10 διαναπαύσαντα A : διαπαύσαντα cet. αὖθις ἐξαίφνης Tommasini : αὖθις A : ἐξαίφνης cet. 11 μὴ] καὶ Camerarius 12 ταχέος A B : ταχέως cet. 13 δεῖ del. Leoncl. 14 ἑκάστου A 15 post post. καταβαίνειν add. δεῖ Dörner 19 ἐπείπερ δὲ scripsi : ἐπειδήπερ codd. : ἐπειδήπερ δ' Richards 20 ὄρθια Courier: ὄρεια A: ὄρεια cet. 21 δὲ A B : δὲ καὶ cet. 22 αὑτὸν scripsi. : αὐτὸν codd. 23 καθόλου post αὐτὸν (22) in codd. : transp. Pollack

3 χρῆναι τὸν ἑαυτοῦ καὶ γράψομεν ὡς δεῖ διδάσκειν. τὸν μὲν γὰρ παντάπασιν ἄπειρον τοῦ διαπηδᾶν λαβόντα δεῖ τοῦ ἀγωγέως καταβεβλημένου προδιαβῆναι αὐτὸν τὴν τάφρον,
4 ἔπειτα δὲ ἐντείνειν δεῖ τῷ ἀγωγεῖ ὡς διάλληται. ἢν δὲ μὴ ἐθέλῃ, ἔχων τις μάστιγα ἢ ῥάβδον ἐμβαλέτω ὡς ἰσχυρότατα· 5 καὶ οὕτως ὑπεραλεῖται οὐ τὸ μέτρον, ἀλλὰ πολὺ πλέον τοῦ καιρίου· καὶ τὸ λοιπὸν οὐδὲν δεήσει παίειν, ἀλλ᾽ ἢν μόνον
5 ἴδῃ ὄπισθέν τινα ἐπελθόντα, ἁλεῖται. ἐπειδὰν δὲ οὕτω διαπηδᾶν ἐθισθῇ, καὶ ἀναβεβηκὼς ἐπαγέτω τὸ μὲν πρῶτον μικράς, ἔπειτα δὲ καὶ μείζους. ὅταν δὲ μέλλῃ πηδᾶν, 10 παισάτω αὐτὸν τῷ μύωπι. ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ ἀναπηδᾶν καὶ τὸ καταπηδᾶν διδάσκειν παίσαντα τῷ μύωπι. ἀθρόῳ γὰρ τῷ σώματι ταῦτα πάντα ποιῶν καὶ ἑαυτῷ ὁ ἵππος καὶ τῷ ἀναβάτῃ ἀσφαλέστερον ποιήσει μᾶλλον ἢ ἂν ἐκλείπῃ τὰ ὄπισθεν ἢ διαπηδῶν ἢ ἀνορούων ἢ καθαλλόμενος. 15
6 εἴς γε μὴν τὸ κάταντες πρῶτον χρὴ ἐν μαλακῷ χωρίῳ διδάσκειν, καὶ τελευτῶν, ἐπειδὰν τοῦτο ἐθισθῇ, πολὺ ἥδιον τὸ πρανὲς τοῦ ὀρθίου δραμεῖται. ἃ δὲ φοβοῦνταί τινες μὴ ἀπορρηγνύωνται τοὺς ὤμους κατὰ τὰ πρανῆ ἐλαυνόμενοι, θαρρούντων μαθόντες ὅτι Πέρσαι καὶ Ὀδρύσαι ἅπαντες τὰ 20 κάταντη ἁμιλλώμενοι οὐδὲν ἧττον τῶν Ἑλλήνων ὑγιεῖς τοὺς ἵππους ἔχουσι.

7 Παρήσομεν δὲ οὐδὲ ὅπως τὸν ἀναβάτην ὑπηρετεῖν δεῖ πρὸς ἕκαστα τούτων. χρὴ γὰρ ὁρμῶντος μὲν ἐξαίφνης τοῦ ἵππου προνεύειν· ἧττον γὰρ ἂν καὶ ὑποδύοι ὁ ἵππος καὶ ἀναβάλλοι 25 τὸν ἀναβάτην· ἐν μικρῷ δὲ ἀναλαμβανομένου ἀναπίπτειν·

1 *ἑαυτοῦ καὶ* om. A 3 *καταβεβλημένον* codd.: corr. Stephanus 4 *διάληται* cit. Richards 6 *πλεῖον* codd. 7 *καιρίου* A: *καιροῦ* cet. 9 *ἀγέτω* Schneider 10 *ἐπὶ μικρὰς* et *ἐπὶ μείζους* Schneider (*ἐπὶ μικρὰς* Leoncl.) 11 *δὲ δεῖ* Pierleoni 12 *τὸ* om. A B *καταπηδᾶν καὶ* in fol. 144 r, *καταπηδᾶν διδάσκει* in fol. 144 v A *διδάσκων* det.: *διδάσκειν δεῖ* Tommasini *παίσαντα* A B: *παισάτω* cet. 14–15 *μᾶλλον . . . ὄπισθεν* om. A *ἂν ἐκλείπῃ* Brodaeus: *ἂν ἐλλείπῃ* Leoncl.: *ἀνεναειπη* alius alio accent. codd. 20 *θαρρούντων μαθόντες* cet.: *μαθέτωσαν* A B *ἅπαντες εἰς* Stephanus 24 *τοῦ* A: om. cet. 25 *ἀναβάλοι* Cobet

ἧττον γὰρ ἂν αὐτὸς κόπτοιτο. τάφρον δὲ διαλλομένου 8
καὶ πρὸς ὄρθιον ἱεμένου καλὸν χαίτης ἐπιλαμβάνεσθαι, ὡς
μὴ ὁ ἵππος τῷ τε χωρίῳ ἅμα καὶ τῷ χαλινῷ βαρύνηται.
εἴς γε μὴν τὸ πρανὲς καὶ ἑαυτὸν ὑπτιώτερον ποιητέον καὶ
5 τοῦ ἵππου ἀντιληπτέον τῷ χαλινῷ, ὡς μὴ προπετῶς εἰς τὸ
κάταντες μήτε αὐτὸς μήτε ὁ ἵππος φέρηται.

Ὀρθῶς δ᾽ ἔχει καὶ τὸ ἄλλοτε μὲν ἐν ἄλλοις τόποις, 9
ἄλλοτε δὲ μακράς, ἄλλοτε δὲ βραχείας τὰς ἱππασίας ποιεῖ-
σθαι. ἀμισέστερα γὰρ καὶ ταῦτα τῷ ἵππῳ τοῦ ἀεὶ ἐν τοῖς
10 αὐτοῖς τόποις καὶ ὁμοίας τὰς ἱππασίας ποιεῖσθαι. ἐπεὶ δὲ 10
δεῖ ἐν παντοίοις τε χωρίοις τὸν ἱππέα ἀνὰ κράτος ἐλαύ-
νοντα ἔποχον εἶναι καὶ ἀπὸ τοῦ ἵππου τοῖς ὅπλοις καλῶς
δύνασθαι χρῆσθαι, ὅπου μέν ἐστι χωρία ἐπιτήδεια καὶ θηρία,
ἄμεμπτος ἡ ἐν θήραις μελέτη τῆς ἱππικῆς· ὅπου δὲ ταῦτα
15 μὴ ὑπάρχει, ἀγαθὴ ἄσκησις καὶ ἢν δύο ἱππότα συνθεμένω
ὁ μὲν φεύγῃ ἐπὶ τοῦ ἵππου παντοῖα χωρία καὶ τὸ δόρυ εἰς
τοὔπισθεν μεταβαλόμενος ὑποχωρῇ, ὁ δὲ διώκῃ ἐσφαιρωμένα
τε ἔχων ἀκόντια καὶ δόρυ ὡσαύτως πεπραγματευμένον, καὶ
ὅπου μὲν ἂν εἰς ἀκόντιον ἀφικνῆται, ἀκοντίζῃ τὸν φεύγοντα
20 τοῖς σφαιρωτοῖς, ὅπου δ᾽ ἂν εἰς δόρατος πληγήν, τῷ δόρατι
παίῃ τὸν ἁλισκόμενον. ἀγαθὸν δὲ κἄν ποτε συμπέσωσιν, 11
ἑλκύσαντα ἐφ᾽ ἑαυτὸν τὸν πολέμιον ἐξαίφνης ἀπῶσαι· τοῦτο
γὰρ καταβλητικόν. ὀρθῶς δὲ ἔχει καὶ τῷ ἑλκομένῳ ἐπελαύ-
νειν τὸν ἵππον· τοῦτο γὰρ ποιῶν ὁ ἑλκόμενος καταβάλοι ἂν
25 μᾶλλον τὸν ἕλκοντα ἢ καταπέσοι. ἢν δέ ποτε καὶ στρατο- 12
πέδου ἀντικαθημένου ἀνθιππεύωσιν ἀλλήλοις, καὶ διώκωσι
μὲν μέχρι τῆς πολεμίας φάλαγγος τοὺς ἀντίους, φεύγωσι

1 ἧττον A : ἧσσον cet. 2 ἱεμένου B : om. acc. A καλὸν A B : κακὸν M O : οὐ κακὸν L 3 βαρύνεται L : βαρύνοιτο O 4 ποιητέον A : om. cet. 10 ὁμοίας A B : ὁμοίως cet. 11 ἱππέα Hartman : ἵππον codd. : ἱππότην H Schenkl ἐλαύνοντ᾽ B 14 δ᾽ ἂν Stephanus 15 ὑπάρχειν A : ὑπάρχῃ M ἱππόται M L O συντιθεμένω codd. : corr. Dind. 16 φεύγῃ det. : φεύγει A B M L O 17 μεταβαλόμενος O : μεταβαλλόμενος A B M L 20 τῷ δόρατι A : om. cet. 22 ἑλκύσαντα det. et Pollux i. 212 : ἑλκύσαντας A : ἑλκύσαντες B M L O πόλεμον B 27 ἐναντίους O

δὲ μέχρι τῆς φιλίας, ἀγαθὸν καὶ ἐνταῦθα ἐπίστασθαι ὅτι ἕως μὲν ἂν παρὰ τοὺς φίλους τις ᾖ, καλὸν καὶ ἀσφαλὲς τὸ ἐν πρώτοις ἀναστρέψαντα ἀνὰ κράτος ἐπικεῖσθαι, ὅταν δ' ἐγγὺς τῶν ἐναντίων γίγνηται, ὑποχείριον τὸν ἵππον ἔχειν. οὕτω γὰρ ἂν ὡς τὸ εἰκὸς μάλιστα δύναιτο βλάπτων τοὺς 5
13 ἐναντίους μὴ βλάπτεσθαι ὑπ' αὐτῶν. ἀνθρώποις μὲν οὖν ἄνθρωπον ἔδοσαν οἱ θεοὶ λόγῳ διδάσκειν ἃ δεῖ ποιεῖν, ἵππον δὲ δῆλον ὅτι λόγῳ μὲν οὐδὲν ἂν διδάξαις· ἢν δὲ ὅταν μὲν ποιήσῃ ὡς ἂν βούλοιο, ἀντιχαρίσῃ τι αὐτῷ, ὅταν δὲ ἀπειθῇ, κολάζῃς, οὕτω μάλιστ' ἂν μάθοι τὸ δέον ὑπη- 10
14 ρετεῖν. καὶ ἔστι μὲν τοῦτο ἐν βραχεῖ εἰπεῖν, δι' ὅλης δὲ τῆς ἱππικῆς παρακολουθεῖ. καὶ γὰρ χαλινὸν μᾶλλον ἂν λαμβάνοι, εἰ ὁπότε δέξαιτο ἀγαθόν τι αὐτῷ ἀποβαίνοι· καὶ διαπηδῴη δ' ἂν καὶ ἐξάλλοιτο καὶ τἆλλα πάντα ὑπηρετοίη ἄν, εἰ προσδοκῴη, ὁπότε τὰ σημαινόμενα πράξειε, ῥᾳστώνην 15 τινά.

IX Καὶ τὰ μὲν δὴ εἰρημένα ταῦτ' ἐστίν, ὡς ἂν ἥκιστα μὲν ἐξαπατῷτο καὶ πῶλον καὶ ἵππον ὠνούμενος, ἥκιστα δ' ἂν διαφθείροι χρώμενος, μάλιστα δ' ἂν ἵππον ἀποδεικνύοι, εἰ δέοι, ἔχοντα ὧν ἱππεὺς δεῖται εἰς πόλεμον. καιρὸς δ' ἴσως 20 γράψαι καί, εἴ ποτε συμβαίη θυμοειδεστέρῳ ἵππῳ τοῦ καιρίου χρῆσθαι ἢ βλακωδεστέρῳ, ὡς ἂν ὀρθότατα ἑκατέρῳ χρῷτο.
2 πρῶτον μὲν τοίνυν χρὴ τοῦτο γνῶναι, ὅτι ἐστὶ θυμὸς ἵππῳ ὅπερ ὀργὴ ἀνθρώπῳ. ὥσπερ οὖν ἄνθρωπον ἥκιστ' ἂν ὀργίζοι τις [ὁ] μήτε λέγων χαλεπὸν μηδὲν μήτε ποιῶν, οὕτω καὶ 25

2 φιλίους A 3 ἀναστρέψαντα A B : ἐπιστρέψαντα cet. 7 οἱ θεοὶ A : om. B : θεοὶ cet. 9 ὡς] ὅσ' Schneider βούλοιο A : βούληται B M L O : βούλῃ det. ἀντιχαρίσῃ τι A : ἀντιχαρίσηται B L M : ἀντιχαρίσῃ O 10 κολάζῃς det. : κολάζοις A B M L O : κολάσῃς Bornemann μάλιστ' ἂν A : μάλιστα cet. 11 δὲ om. A B 12 παρακολουθοῦν A 13 δέξαιτο A : δέξοιτο cet. ἀποβαίνῃ B M : ἀποβαίνοι A : ἀποβαίνει L O 15 προσδοκώη A : προσδοκοίη cet. πράξειε Zeune : πράξοι A : πράξει cet. 17–18 μὲν . . . ἥκιστα om. A 18 ἵππον] ὄνον B 19 διαφθεῖραι vel διαφθείραι codd. : corr. Dind. εἰ ἀποδεικνύει δέοι A : εἰ ἀποδεικνύειν δέοι cet. : corr. Bornemann 21 ἵππου B καιρίου A : καιροῦ cet. 23 μὲν A B : om. cet. 24 ὅπερ] ὥσπερ A O οὖν A : οὖν καὶ cet. 25 ὁ del. Schneider χαλεπὸν om. A

ἵππον θυμοειδῆ ὁ μὴ ἀνιῶν ἥκιστ' ἂν ἐξοργίζοι. εὐθὺς μὲν 3
οὖν χρὴ ἐν τῇ ἀναβάσει ἐπιμελεῖσθαι ὡς ἂν ἥκιστ' ἀναβαίνων λυποίη· ἐπειδὰν δὲ ἀναβῇ, ἠρεμήσαντα πλείω χρόνον ἢ τὸν ἐπιτυχόντα οὕτω προκινεῖν αὐτὸν ὡς πρᾳοτάτοις
5 σημείοις· ἔπειτα δ' ἐκ τοῦ βραδυτάτου ἀρχόμενον οὕτως αὖ εἰς τὸ θᾶττον προάγειν, ὡς ἂν μάλιστα λανθάνοι αὑτὸν ὁ ἵππος εἰς τὸ ταχὺ ἀφικνούμενος. ὅ τι δ' ἂν ἐξαίφνης 4
σημήνῃ, θυμοειδῆ ἵππον ὥσπερ ἄνθρωπον ταράττει τὰ ἐξαπίναια καὶ ὁράματα καὶ ἀκούσματα καὶ παθήματα. εἰδέναι δὲ
10 χρὴ ὅτι καὶ ἐν ἵππῳ τὰ ἐξαπίναια τάραχον ἐξεργάζεται. ἢν 5
δὲ καὶ εἰς τὸ θᾶττον ὁρμώμενον τοῦ καιροῦ ὑπολαμβάνειν βούλῃ τὸν θυμοειδῆ, οὐ δεῖ ἐξαπιναίως σπᾶν, ἀλλ' ἠρεμαίως προσάγεσθαι τῷ χαλινῷ, πραΰνοντα, οὐ βιαζόμενον ἠρεμεῖν.
καὶ αἵ τε μακραὶ ἐλάσεις μᾶλλον ἢ αἱ πυκναὶ ἀποστροφαὶ 6
15 πραΰνουσι τοὺς ἵππους, καὶ αἱ ἡσυχαῖαι μέν, πολυχρόνιοι δὲ καθέψουσι καὶ πραΰνουσι καὶ οὐκ ἀνεγείρουσι τὸν θυμοειδῆ.
εἰ δέ τις οἴεται, ἢν ταχὺ καὶ πολλὰ ἐλαύνηται, ἀπειπεῖν 7
ποιήσας τὸν ἵππον πραΰνειν, τἀναντία γιγνώσκει τοῦ γιγνομένου. ἐν γὰρ τοῖς τοιούτοις ὁ θυμοειδὴς καὶ ἄγειν βίᾳ
20 μάλιστα ἐπιχειρεῖ καὶ σὺν τῇ ὀργῇ, ὥσπερ ἄνθρωπος ὀργίλος, πολλάκις καὶ ἑαυτὸν καὶ τὸν ἀναβάτην πολλὰ ἀνήκεστα ἐποίησεν. ἐπιλαμβάνειν δὲ χρὴ ἵππον θυμοειδῆ καὶ τότε τοῦ εἰς 8
τὸ τάχιστον ὁρμᾶν, τοῦ δὲ δὴ παραβάλλειν ἵππῳ καὶ παντάπασιν ἀπέχεσθαι· σχεδὸν γὰρ οἱ θυμοειδέστατοι καὶ φιλονι-

1 εὐθὺ BMO 2 ἂν om. A 3 λυποίη Iacobs: λυποῖ codd. 3–4 δὲ . . . ἐπιτυχόντα om. A 5 βραχυτάτου codd.: corr. Brodaeus 6 αὑτὸν A: αὐτὸν cet. 8 ταράττει, ὥσπερ ἄνθρωπον Hertlein 9–10 εἰδέναι . . . ἐξεργάζεται del. Cobet 9 δὲ om. A: δὴ Courier 10 καὶ ἐν Tommasini: καὶ A: ἐν cet. post ἐν add. σταθμῷ τῷ Diels post ἐξαπ. add τοιαῦτα Pollack 11 καὶ τοῦ ῥοῦ codd.: corr. Leoncl. 12 βούλῃ O: βούλει ABML 13 ἠρεμεῖν del. Herwerden 14 τε del. Dind. 15 πολυχρόνιοι δὲ Madvig: πολὺν δὲ χρόνον A: πολὺν χρόνον cet. 16 καθέψουσι AB: καθεψοῦσι cet.: καταψῶσι Stephanus καὶ πραΰνουσι fort. delendum 18 πραΰνειν codd.: corr. Stephanus 22 τότε τοῦ Pollack: τοῦ det.: τότε A: τοῦτο BM: τοῦτον LO 23 τάχιστον A: τάχιστα cet. 24 θυμοειδέστατοι καὶ φιλον(ε B)ικότατοι AB: φιλονεικότατοι καὶ θυμοειδέστατοι cet.

9 κώτατοι τῶν ἵππων γίγνονται. καὶ χαλινοὶ δὲ οἱ λεῖοι ἐπιτηδειότεροι τῶν τραχέων. ἐὰν δὲ καὶ τραχὺς ἐμβληθῇ, τῇ χαλαρότητι λείῳ δεῖ αὐτὸν ἀφομοιοῦν. ἀγαθὸν δὲ ἐθίζειν αὐτὸν καὶ τὸ ἠρεμεῖν, μάλιστα ἐπὶ θυμοειδοῦς ἵππου, καὶ τὸ ὡς ἥκιστα ἄλλῳ τινὶ ἅπτεσθαι ἢ οἷς τοῦ καθῆσθαι ἀσφαλῶς 5
10 ἕνεκα ἁπτόμεθα. εἰδέναι δὲ χρὴ ὅτι δίδαγμά τί ἐστι καὶ τὸ ποππυσμῷ μὲν πραΰνεσθαι, κλωσμῷ δὲ ἐγείρεσθαι, καὶ εἴ τις ἐξ ἀρχῆς ἐπὶ μὲν κλωσμῷ τὰ πραέα, ἐπὶ δὲ ποππυσμῷ τὰ χαλεπὰ προσφέροι, μάθοι ἂν ὁ ἵππος ποππυσμῷ μὲν
11 ἐγείρεσθαι, κλωσμῷ δὲ πραΰνεσθαι. οὕτως οὖν δεῖ καὶ παρὰ 10 κραυγὴν καὶ παρὰ σάλπιγγα μήτ᾽ αὐτὸν φαίνεσθαι τεθορυβημένον τῷ ἵππῳ μήτε μὴν ἐκείνῳ θορυβῶδες μηδὲν προσφέρειν, ἀλλ᾽ εἰς τὸ δυνατὸν καὶ ἀναπαύειν ἐν τῷ τοιούτῳ καὶ ἄριστα
12 καὶ δεῖπνα, εἰ ἐγχωροίη, προσφέρειν. κάλλιστον δὲ συμβούλευμα τὸ ἄγαν θυμοειδῆ ἵππον μὴ κτᾶσθαι εἰς πόλεμον. 15 βλᾶκα γε μὴν ἵππον ἀρκεῖν μοι δοκεῖ γράψαι πάντα τἀναντία ποιεῖν ὅσων τῷ θυμοειδεῖ χρῆσθαι συμβουλεύομεν.

X Ἢν δέ τίς ποτε βουληθῇ χρῆσθαι τῷ χρησίμῳ εἰς πόλεμον ἵππῳ ὡς μεγαλοπρεπεστέρῳ τε καὶ περιβλεπτοτέρῳ ἱππάζεσθαι, τοῦ μὲν ἕλκειν τε τὸ στόμα τῷ χαλινῷ καὶ 20 μυωπίζειν τε καὶ μαστιγοῦν τὸν ἵππον, ἃ οἱ πολλοὶ ποιοῦντες λαμπρύνειν οἴονται, ἀπέχεσθαι δεῖ· πάντα γὰρ τἀναντία οὗτοί
2 γε ποιοῦσιν ὧν βούλονται. τά τε γὰρ στόματα ἕλκοντες ἄνω ἀντὶ τοῦ προορᾶν ἐκτυφλοῦσι τοὺς ἵππους καὶ μυωπίζοντες καὶ παίοντες ἐκπλήττουσιν, ὡς ταράχθαι καὶ κινδυνεύειν. 25

3 λείῳ δεῖ A : λειώδη vel λειώδει cet. 4 αὐτὸν codd. 6 τί A B : om. cet. τὸ A B : τῷ M L O 7 κλωγμῷ Pollux i. 209 et Hesych. (κλωσμὸς Harpocratio) 11 φαίνεσθαι] προσιέναι O in mg. det. 14 ἐγχωροίην A : συγχωροίη cet. : corr. Leoncl. 15 πόλεμον A B : πολέμους cet. 16 βλᾶκα . . . ἵππον scripsi ; cf. ad *Exped.* V. viii. 24 : βλακὶ . . . ἵππῳ codd. 17 ὅσων scripsi : ὅσα codd. : ἢ ὅσα Courier 18 χρῆσθαι τῷ del. Courier 19 ὡς A : om. cet. μεγαλοπρεπεστέρως τε καὶ περιβλεπτοτέρως Richards 20 ἱππάζεσθαι del. Iacobs τε del. Schneider 23 σχήματα codd. : corr. Leoncl. (τό τε γὰρ στόμα cit. Schneider) 24 προορμᾶν Cobet : προορᾶν ἐὰν Pollack 25 ὡς A B : ὥστε cet. κινδυνεύειν] fort. δινεύειν : ἰδίειν Madvig

ταῦτα δ' ἐστὶν ἵππων ἔργα τῶν μάλιστα ἀχθομένων ἱππασίᾳ
καὶ αἰσχρὰ καὶ οὐ καλὰ ποιούντων. ἐὰν δέ τις διδάξῃ τὸν 3
ἵππον ἐν χαλαρῷ μὲν τῷ χαλινῷ ἱππεύειν, ἄνω δὲ τὸν αὐχένα
αἴρειν, ἀπὸ δὲ τῆς κεφαλῆς κυρτοῦσθαι, οὕτως ἂν ἀπεργά-
5 ζοιτο ποιεῖν τὸν ἵππον οἷοισπερ καὶ αὐτὸς ἥδεταί τε καὶ
ἀγάλλεται. τεκμήριον δὲ ὅτι τούτοις ἥδεται· ὅταν γὰρ αὐτὸς 4
σχηματοποιεῖσθαι θέλῃ παρ' ἵππους, μάλιστα δὲ ὅταν παρὰ
θηλείας, τότε αἴρει τε τὸν αὐχένα ἄνω καὶ κυρτοῖ μάλιστα
τὴν κεφαλὴν γοργούμενος, καὶ τὰ μὲν σκέλη ὑγρὰ μετεωρίζει,
10 τὴν δὲ οὐρὰν ἄνω ἀνατείνει. ὅταν οὖν τις αὐτὸν εἰς ταῦτα 5
προάγῃ ἅπερ αὐτὸς σχηματοποιεῖται, ὅταν μάλιστα καλλωπί-
ζηται, οὕτως ἡδόμενόν τε τῇ ἱππασίᾳ καὶ μεγαλοπρεπῆ καὶ
γοργὸν καὶ περίβλεπτον ἀποφαίνει τὸν ἵππον. ὡς οὖν ἡγού-
μεθα ταῦτ' ἂν ἀπεργασθῆναι νῦν αὖ πειρασόμεθα διηγεῖσθαι.

15 Πρῶτον μὲν τοίνυν χρὴ οὐ μεῖον δυοῖν χαλινοῖν κεκτῆσθαι. 6
τούτων δὲ ἔστω ὁ μὲν λεῖος, τοὺς τροχοὺς εὐμεγέθεις ἔχων,
ὁ δ' ἕτερος τοὺς μὲν τροχοὺς καὶ βαρεῖς καὶ ταπεινούς, τοὺς
δ' ἐχίνους ὀξεῖς, ἵνα, ὁπόταν μὲν τοῦτον λάβῃ, ἀσχάλλων τῇ
τραχύτητι διὰ τοῦτο ἀφίῃ, ὅταν δὲ τὸν λεῖον μεταλάβῃ, τῇ
20 μὲν λειότητι αὐτοῦ ἡσθῇ, ἃ δ' ἂν ὑπὸ τοῦ τραχέος παιδευθῇ,
ταὐτὰ δὲ καὶ ἐν τῷ λείῳ ποιῇ. ἢν δ' αὖ καταφρονήσας τῆς 7
λειότητος θαμινὰ ἀπερείδηται ἐν αὐτῷ, τούτου ἕνεκα τοὺς
τροχοὺς μεγάλους τῷ λείῳ προστίθεμεν, ἵνα χάσκειν ἀναγκα-
ζόμενος ὑπ' αὐτῶν ἀφίῃ τὸ στόμιον. οἷόν τε δὲ καὶ τὸν
25 τραχὺν παντοδαπὸν ποιεῖν καὶ κατειλοῦντα καὶ κατατείνοντα.
ὁποῖοι δ' ἂν ὦσι χαλινοί, πάντες ὑγροὶ ἔστωσαν. τὸν μὲν 8
γὰρ σκληρόν, ὅπῃ ἂν ὁ ἵππος λάβῃ, ὅλον ἔχει πρὸς ταῖς

4 διαίρειν codd.: corr. Herwerden οὗτος A B 6 αὐτὸς A: αὖθις cet. 7 σχηματοποιεῖσθαι A: om. cet. 8 ἄνω A B: ἀνωτάτω cet. 11 μάλιστα om. A 13 ἀποφανεῖ Cobet οὖν om. A 18 δ' ἐχιτίνους M: δὲ χιτίνους L O 20 ἃ δ' ἂν A: τὰ δὲ cet. 21 ταὐτὰ δὲ A B: ταῦτα cet. ποιῇ A: ποίει cet. 22 θαμινὰ O: θαμμεινὰ A: θαμεινὰ B M L ἐπερείδηται Leoncl. 25 κατειλοῦν τὰ A B: καταλειοῦντα Sauppe καὶ om. A B κατειλοῦντα καὶ κατακηροῦντα Pollux i. 207 26 ὁπόσοι codd.: corr. Weiske

γνάθοις, ὥσπερ καὶ ὀβελίσκον, ὁπόθεν ἄν τις λάβῃ, ὅλον
9 αἴρει. ὁ δὲ ἕτερος ὥσπερ ἡ ἅλυσις ποιεῖ· ὃ γὰρ ἂν ἔχῃ τις
αὐτοῦ, τοῦτο μόνον ἄκαμπτον μένει, τὸ δὲ ἄλλο ἀπήρτηται.
τὸ δὲ φεῦγον ἐν τῷ στόματι ἀεὶ θηρεύων ἀφίησιν ἀπὸ τῶν
γνάθων τὸ στόμιον· τούτου ἕνεκα καὶ οἱ κατὰ μέσον ἐκ τῶν 5
ἀξόνων δακτύλιοι κρεμάννυνται, ὅπως τούτους διώκων τῇ τε
γλώττῃ καὶ τοῖς ὀδοῦσιν ἀμελῇ τοῦ ἀναλαμβάνειν πρὸς τὰς
10 γνάθους τὸν χαλινόν. εἰ δέ τις ἀγνοεῖ, τί τὸ ὑγρὸν τοῦ
χαλινοῦ καὶ τί τὸ σκληρόν, γράψομεν καὶ τοῦτο. ὑγρὸν
μὲν γάρ ἐστιν ὅταν οἱ ἄξονες εὐρείας καὶ λείας ἔχωσι 10
τὰς συμβολάς, ὥστε ῥᾳδίως κάμπτεσθαι· καὶ πάντα δὲ
ὁπόσα περιτίθεται περὶ τοὺς ἄξονας ἢν εὐρύστομα ᾖ καὶ μὴ
11 σύμπυκνα, ὑγρότερά ἐστιν. ἢν δὲ χαλεπῶς ἕκαστα τοῦ
χαλινοῦ διατρέχῃ καὶ συνθέῃ, τοῦτ᾽ ἐστὶ τὸ σκληρὸν εἶναι.
ὁποῖος δ᾽ ἄν τις ᾖ, τούτῳ τάδε γε πάντα ταὐτὰ ποιητέον, 15
ἤνπερ γε βούληται ἀποδείξασθαι τὸν ἵππον οἷονπερ εἴρηται·
12 ἀνακρουστέον μὲν τὸ στόμα τοῦ ἵππου οὔτε ἄγαν χαλεπῶς
ὥστ᾽ ἐκνεύειν, οὔτε ἄγαν ἡσύχως ὡς μὴ αἰσθάνεσθαι· ἐπειδὰν
δὲ ἀνακρουόμενος αἴρῃ τὸν αὐχένα, δοτέον εὐθὺς τὸν χαλινόν.
καὶ τἆλλα δὲ δεῖ, ὥσπερ οὐ παυόμεθα λέγοντες, ἐν ᾧ ἂν 20
13 καλῶς ὑπηρετῇ, χαρίζεσθαι τῷ ἵππῳ. καὶ ὅταν δ᾽ αἴσθηται
ἡδόμενον τὸν ἵππον τῇ τε ὑψαυχενίᾳ καὶ τῇ χαλαρότητι, ἐν
τούτῳ οὐδὲν δεῖ χαλεπὸν προσφέρειν ὡς πονεῖν ἀναγκά-
ζοντα, ἀλλὰ θωπεύειν ὡς ἱππάσασθαι βουλόμενον· οὕτω γὰρ
14 μάλιστα θαρρῶν πρόεισιν εἰς τὴν ταχεῖαν ἱππασίαν. ὡς δὲ 25
καὶ τῷ ταχὺ θεῖν ἵππος ἥδεται τεκμήριον· ἐκφυγὼν γὰρ
οὐδεὶς βάδην πορεύεται, ἀλλὰ θεῖ. τούτῳ γὰρ πέφυκεν
ἥδεσθαι, ἢν μή τις πλείω τοῦ καιροῦ θεῖν ἀναγκάζῃ· ὑπερ-
βάλλον δὲ τὸν καιρὸν οὐδὲν τῶν πάντων ἡδὺ οὔτε ἵππῳ οὔτε

2 ᾖ] εἰ Courier 11 ὥστε A: ὥσπερ cet.: ὡς Pollux i. 208
14 συνθῇ codd.: corr. Weiske τὸ A: om. cet. 15 πάντα
ταὐτὰ Weiske: πάτα (sic) A: ταῦτα πάντα L O: πάντα ταῦτα B M
16 ἀποδεῖξαι Schneider 19 ἐνδοτέον legisse videtur Pollux i. 208
et 211 22 ὑψαυχενίᾳ Dind. coll. Polluce ii. 135: ὑψηλαυχενίᾳ codd.
24 ἱππάσασθαι A: παύσασθαι cet. 29 οὐδὲν τῶν A: οὐδὲ τὸ cet.
ἡδὺ L: ἥδιον cet.

ἀνθρώπῳ. ὅταν γε μὴν εἰς το ἱππάζεσθαι μετὰ τοῦ κυδροῦ 15
ἀφιγμένος ᾖ, εἰθισμένος μὲν δήπου ἡμῖν ἦν ἐν τῇ πρώτῃ
ἱππασίᾳ ἐκ τῶν στροφῶν εἰς τὸ θᾶττον ὁρμᾶσθαι. ἢν δέ τις
τοῦτο [μὲν] μεμαθηκότος αὐτοῦ ἅμα ἀντιλαμβάνηταί τε τῷ
5 χαλινῷ καὶ σημήνῃ τῶν ὁρμητηρίων τι, οὕτως ὑπὸ μὲν τοῦ
χαλινοῦ πιεσθείς, ὑπὸ δὲ τοῦ ὁρμᾶν σημανθῆναι ἐγερθείς,
[καὶ] προβάλλεται μὲν τὰ στέρνα, αἴρει δὲ ἄνω τὰ σκέλη
ὀργιζόμενος, οὐ μέντοι ὑγρά γε· οὐ γὰρ μάλα ὅταν λυπῶνται
ὑγροῖς τοῖς σκέλεσιν ἵπποι χρῶνται. ἢν δέ τις οὕτως ἀνεζω- 16
10 πυρημένῳ αὐτῷ δῷ τὸν χαλινόν, ἐνταῦθ' ὑφ' ἡδονῆς τῷ διὰ
τὴν χαλαρότητα τοῦ στομίου λελύσθαι νομίζειν, κυδρῷ μὲν
τῷ σχήματι, ὑγροῖν δὲ τοῖν σκελοῖν γαυριώμενος φέρεται,
παντάπασιν ἐκμιμούμενος τὸν πρὸς ἵππους καλλωπισμόν.
καὶ οἱ θεώμενοι τὸν ἵππον τοιοῦτον ἐπικαλοῦσιν ἐλευθέριόν 17
15 τε καὶ ἐθελουργὸν καὶ ἱππαστὴν καὶ θυμοειδῆ καὶ σοβαρὸν
καὶ ἅμα ἡδύν τε καὶ γοργὸν ἰδεῖν. καὶ ταῦτα μὲν δή, ἢν
τούτων τις ἐπιθυμήσῃ, μέχρι τούτων ἡμῖν γεγράφθω.

Ἢν δέ τις ἄρα βουληθῇ καὶ πομπικῷ καὶ μετεώρῳ καὶ **XI**
λαμπρῷ ἵππῳ χρήσασθαι, οὐ μάλα μὲν τὰ τοιαῦτα ἐκ παντὸς
20 ἵππου γίγνεται, ἀλλὰ δεῖ ὑπάρξαι αὐτῷ καὶ τὴν ψυχὴν μεγα-
λόφρονα καὶ τὸ σῶμα εὔρωστον. οὐ μέντοι ὅ γε οἴονταί **2**
τινες τὸν τὰ σκέλη ὑγρὰ ἔχοντα καὶ τὸ σῶμα αἴρειν δυνή-
σεσθαι, οὕτως ἔχει· ἀλλὰ μᾶλλον ὃς ἂν τὴν ὀσφῦν ὑγράν τε
καὶ βραχεῖαν καὶ ἰσχυρὰν ἔχῃ (καὶ οὐ τὴν κατ' οὐρὰν λέγομεν,
25 ἀλλ' ᾗ πέφυκε μεταξὺ τῶν πλευρῶν καὶ τῶν ἰσχίων κατὰ
τὸν κενεῶνα), οὗτος δυνήσεται πόρρω ὑποτιθέναι τὰ ὀπίσθια
σκέλη ὑπὸ τὰ ἐμπρόσθια. ἢν οὖν τις ὑποτιθέντος αὐτοῦ 3

1 *κύδρου* B M 2 *μὲν* om. L O 4 *μὲν* del. Dind. 5 *οὕτως* A: *τούτω* B M L: *τούτῳ* O 6 *πιεσθεὶς* A: *πεισθεὶς* cet.: *πιεσθεὶς λυπεῖται* Leoncl. *ὁρμᾶν σημανθῆναι*] *σημανθῆναι ὁρμῶν* Schneider *ἐγερθεὶς* Weiske: *ἐγείρεται* codd. 7 *καὶ* del. Courier *ἄνω* A B: *ἀνωτέρω* cet. 8 *ὀργιζόμενος* fort. post *σημανθῆναι* (l. 6) ponendum *μᾶλλον* codd.: corr. Courier 9 *ὑγρῶς* codd.: corr. Brodaeus 10 *ἐνταῦθα* M L O 14 *ἀποκαλοῦσιν* codd.: corr. Herwerden 16 *γοργὸν* A: *ἅμα γοργὸν* cet. 21 *εὔρωστον* om. A 23 *οὕτως* A: *οὐχ οὕτως* cet. 25 prius *τῶν* A B Poll. i. 211: *τῶν τε* cet. 27 *αὐτῷ* codd.: corr. Brodaeus

ἀνακρούῃ τῷ χαλινῷ, ὀκλάζει μὲν τὰ ὀπίσθια ἐν τοῖς ἀστραγάλοις, αἴρει δὲ τὸ πρόσθεν σῶμα, ὥστε τοῖς ἐξ ἐναντίας φαίνεσθαι τὴν γαστέρα καὶ τὰ αἰδοῖα. δεῖ δὲ καὶ ὅταν ταῦτα ποιῇ διδόναι αὐτῷ τὸν χαλινόν, ὅπως τὰ κάλλιστα ἵππου
4 ἑκόντα ποιῆσαι δοκῇ τοῖς ὁρῶσιν. εἰσὶ μέντοι οἳ καὶ ταῦτα 5 διδάσκουσιν οἱ μὲν ῥάβδῳ ὑπὸ τοὺς ἀστραγάλους κρούοντες, οἱ δὲ καὶ βακτηρίᾳ παρατρέχοντά τινα κελεύοντες ὑπὸ τὰς
5 μηριαίας παίειν. ἡμεῖς γε μέντοι τὸ κράτιστον τῶν διδασκαλίων νομίζομεν, ὥσπερ ἀεὶ λέγομεν, ἢν ἐν παντὶ παρέπηται τὸ ἐν ᾧ ἂν ποιήσῃ τῷ ἀναβάτῃ κατὰ γνώμην τυγχάνειν 10
6 ῥᾳστώνης παρ' αὐτοῦ. ἃ μὲν γὰρ ὁ ἵππος ἀναγκαζόμενος ποιεῖ, ὥσπερ καὶ Σίμων λέγει, οὔτ' ἐπίσταται οὔτε καλά ἐστιν οὐδὲν μᾶλλον ἢ εἴ τις ὀρχηστὴν μαστιγῶν καὶ κεντρίζων ⟨ῥυθμίζοι⟩· πολὺ γὰρ ἂν πλείω ἀσχημονοίη ἢ καλὰ ποιοίη ὁ τοιαῦτα πάσχων καὶ ἵππος καὶ ἄνθρωπος. ἀλλὰ δεῖ ἀπὸ σημείων 15
7 ἑκόντα πάντα τὰ κάλλιστα καὶ λαμπρότατα ἐπιδείκνυσθαι. ἢν δὲ καί, ὅταν μὲν ἱππάζηται μέχρι πολλοῦ ἱδρῶτος ἐλαύνηται, ὅταν δὲ καλῶς μετεωρίζῃ ἑαυτόν, ταχύ τε καταβαίνηται καὶ ἀποχαλινῶται, εὖ χρὴ εἰδέναι ὅτι ἑκὼν εἶσιν εἰς τὸ μετεωρίζειν
8 ἑαυτόν. ἐπὶ τῶν τοιούτων δὴ ἱππαζόμενοι ἵππων καὶ θεοὶ 20 καὶ ἥρωες γράφονται, καὶ ἄνδρες οἱ καλῶς χρώμενοι αὐτοῖς
9 μεγαλοπρεπεῖς φαίνονται. οὕτω δὲ καὶ ἔστιν ὁ μετεωρίζων ἑαυτὸν ἵππος σφόδρα [ἢ καλὸν ἢ δεινὸν ἢ] ἀγαστὸν [ἢ θαυμαστόν], ὡς πάντων τῶν ὁρώντων καὶ νέων καὶ γεραιτέρων τὰ ὄμματα κατέχειν. οὐδεὶς γοῦν οὔτε ἀπολείπει αὐτὸν οὔτε 25

1 ὀκλάζει A B : ὀκλάζειν cet. 2 αἴρει A B : αἴρειν cet. σῶμα om. A 5 ἑκὼν τε ποιῇ καὶ codd. : corr. Courier 8 διδασκαλιῶν codd. : corr. Stephanus 10 γνώμης M L O 13 μαστιγοίη καὶ κεντρίζοι Stephanus post κεντρίζων lac. stat. Dind. ῥυθμίζοι addidi 16 ἔχοντα codd. : corr. Gesner τὰ om. A B 18 μετεωρίζῃ O : μετεωρίζει s. scr. η L : μετεωρίζει A B M 20 τῷ τοιούτῳ εἴδει A : τῶν τοιούτων ἤδη δὲ cet. : τῶν τοιούτων δὲ ἤδη Leoncl. : τῶν τοιούτων δὲ Diels ἱππαζομένων codd. : corr. Leoncl. 23 ἢ καλὸν ἢ δεινὸν ἢ A B : ἢ καλὸν ἢ θαυμαστὸν ἢ cet. : del. Cobet : καλὸν καὶ δεινὸν καὶ Rühl ἀγαθὸν codd. : corr. Stephanus ἢ θαυμαστὸν hic A B 25 κατέχειν A : κατέχει B M L O

ἀπαγορεύει θεώμενος, ἔστ' ἂν περ ἐπιδεικνύηται τὴν λαμπρότητα. ἢν γε μήν ποτε συμβῇ τινι τῶν τοιοῦτον ἵππον κεκτημένων ἢ φυλαρχῆσαι ἢ ἱππαρχῆσαι, οὐ δεῖ αὐτὸν τοῦτο σπουδάζειν, ὅπως αὐτὸς μόνος λαμπρὸς ἔσται, ἀλλὰ πολὺ 5 μᾶλλον ὅπως ὅλον τὸ ἑπόμενον ἀξιοθέατον φανεῖται. ἢν μὲν οὖν ἡγῆται [ὡς μάλιστα ἐπαινοῦσι τοὺς τοιούτους ἵππους,] ὃς ἂν ἀνωτάτω αἰρόμενος καὶ πυκνότατα τὸ σῶμα βραχύτατον προβαίνῃ, δῆλον ὅτι καὶ βάδην ἕποιντ' ἂν οἱ ἄλλοι ἵπποι αὐτῷ. ἐκ δὲ ταύτης τῆς ὄψεως τί ἂν καὶ λαμπρὸν 10 γένοιτ' ἄν; ἢν δὲ ἐξεγείρας τὸν ἵππον ἡγῇ μήτε τῷ ἄγαν ταχεῖ μήτε τῷ ἄγαν βραδεῖ, ὡς δ' εὐθυμότατοι ἵπποι καὶ γοργότατοι καὶ [πονεῖν] εὐσχημονέστατοι γίγνονται,—ἐὰν ἡγῇ αὐτοῖς οὕτως, ἁθρόος μὲν ⟨ἂν⟩ ὁ κτύπος, ἁθρόον δὲ τὸ φρύαγμα καὶ τὸ φύσημα τῶν ἵππων συμπαρέποιτο, ὥστε οὐ μόνον αὐτὸς 15 ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ συμπαρεπόμενοι ἀξιοθέατοι ἂν φαίνοιντο. 10 11 12

Ἢν γε μήν τις καλῶς μὲν ἱππωνήσῃ, τρέφῃ δὲ ὡς πόνους δύνασθαι ὑποφέρειν, ὀρθῶς δὲ χρῆται καὶ ἐν τοῖς πρὸς πόλεμον μελετήμασι καὶ ἐν ταῖς πρὸς ἐπίδειξιν ἱππασίαις καὶ ἐν τοῖς πολεμικοῖς ἀγωνίσμασι, τί ἔτι ἐμποδὼν τούτῳ μὴ οὐχὶ 20 πλείονός τε ἀξίους ἵππους ποιεῖν ἢ οἵους ἂν παραλαμβάνῃ, καὶ εὐδοκίμους μὲν ἵππους ἔχειν, εὐδοκιμεῖν δὲ αὐτὸν ἐν τῇ ἱππικῇ, ἢν μή τι δαιμόνιον κωλύῃ; 13

Γράψαι δὲ βουλόμεθα καὶ ὡς δεῖ ὡπλίσθαι τὸν μέλλοντα ἐφ' ἵππου κινδυνεύειν. πρῶτον μὲν τοίνυν φαμὲν χρῆναι 25 πρὸς τὸ σῶμα τὸν θώρακα πεποιῆσθαι. τὸν μὲν γὰρ καλῶς ἁρμόττοντα [ἐκεῖνον] φέρει τὸ σῶμα, τὸν δὲ ἄγαν χαλαρὸν XII

3 τοῦτο om. A 6 ὡς . . . ἵππους del. Schneider 8 καὶ om. A 9 ἂν om. A 10 ἢν om. A ἡγῆται codd. : corr. Weiske 11 βραδεῖ A recte 12 πονεῖν del. Weiske 13 οὗτος B ἂν add. Courier κτύπος A : τύπος cet. 14 συμπαρέποιτο A B : συμπαρέσοιτο cet. 15 οἱ (quod ad *Hell.* VI. i. 10 legendum erat) A : ὅσοι cet. φαίνω(οι s. v.)νται B 16 μὴν A : μὲν B : μέντοι cet. μὲν A : om. cet. 20 οἵους A : οὓς cet. παραλαμβάνει(η s. v.) B 25 τὸν θώρακα πρὸς τὸ σῶμα M L O γὰρ A : om. cet. 26 ἁρμόζοντα codd. : corr. Dind. ἐκεῖνον] ὅλον Castalio : ἐκεῖνον ὅλον Rühl : ἔοικε πᾶν Diels φέρει det. : φέρειν A B M L O : fort. φέρει ἅπαν

οἱ ὦμοι μόνοι φέρουσιν. ὅ γε μὴν λίαν στενὸς δεσμός, οὐχ
2 ὅπλον ἐστίν. ἐπεὶ δὲ καὶ ὁ αὐχήν ἐστι τῶν καιρίων, φαμὲν
χρῆναι καὶ τούτῳ ἐξ αὐτοῦ τοῦ θώρακος ὅμοιον τῷ αὐχένι
στέγασμα πεποιῆσθαι. τοῦτο γὰρ ἅμα κόσμον τε παρέξει
καί, ἢν οἷον δεῖ εἰργασμένον ᾖ, δέξεται ὅταν βούληται τῷ 5
3 ἀναβάτῃ τὸ πρόσωπον μέχρι τῆς ῥινός. κράνος γε μὴν
κράτιστον εἶναι νομίζομεν τὸ βοιωτιουργές· τοῦτο γὰρ αὖ
στεγάζει μάλιστα πάντα τὰ ὑπερέχοντα τοῦ θώρακος, ὁρᾶν
δὲ οὐ κωλύει. ὁ δ' αὖ θώραξ οὕτως εἰργάσθω ὡς μὴ
4 κωλύειν μήτε καθίζειν μήτ' ἐπικύπτειν. τὰ δὲ περὶ τὸ 10
ἦτρον καὶ τὰ αἰδοῖα [καὶ τὰ] κύκλῳ αἱ πτέρυγες τοσαῦται καὶ
5 τοιαῦται ἔστωσαν ὥστε στέγειν τὰ βέλη. ἐπεὶ δὲ καὶ
ἡ ἀριστερὰ χεὶρ ἤν τι πάθῃ, καταλύει τὸν ἱππέα, καὶ ταύτῃ
ἐπαινοῦμεν τὸ ηὑρημένον ὅπλον τὴν χεῖρα καλουμένην. τόν
τε γὰρ ὦμον σκεπάζει καὶ τὸν βραχίονα καὶ τὸν πῆχυν καὶ 15
τὸ ἐχόμενον τῶν ἡνιῶν, καὶ ἐκτείνεται δὲ καὶ συγκάμπτεται·
πρὸς δὲ τούτοις καὶ τὸ διαλεῖπον τοῦ θώρακος ὑπὸ τῇ
6 μασχάλῃ καλύπτει. τήν γε μὴν δεξιὰν ἐπαίρειν δεῖ, ἤν τε
ἀκοντίσαι ἤν τε πατάξαι βουληθῇ. τοῦ μὲν δὴ θώρακος τὸ
κωλῦον ταύτῃ ἀφαιρετέον· ἀντὶ δὲ τούτου πτέρυγας ἐν τοῖς 20
γιγγλύμοις προσθετέον ὅπως, ὅταν μὲν διαίρηται, ὁμοίως
7 ἀναπτύσσωνται, ὅταν δὲ καταίρηται, ἐπικλείωνται. τῷ γε
μὴν βραχίονι τὸ ὥσπερ κνημὶς παρατιθέμενον βέλτιον ἡμῖν
δοκεῖ εἶναι ἢ συνδεθὲν ⟨τῷ⟩ ὅπλῳ. τό γε μὴν ψιλούμενον αἰρο-
μένης τῆς δεξιᾶς στεγαστέον ἐγγὺς τοῦ θώρακος ἢ μοσχείῳ 25
ἢ χαλκείῳ· εἰ δὲ μή, ἐν τῷ ἐπικαιροτάτῳ ἀφύλακτον ἔσται.

2 καὶ om. B 10 κωλύειν A: κωλύῃ cet. τὰ A: τὸ cet. 11 καὶ τὰ del. Castalio τοιαῦται καὶ τοσαῦται M L O 12 στέγειν A B: ἄγειν cet. μέλη M 13 ἡ A B: om. cet. 14 εὑρημένον codd. 19 δὴ A: om. cet. 20 κωλῦον A: κωλύον cet. ταύτην Stephanus πτέρυγας A: πτέρυγες ὦσιν cet. (ὦσιν del. b) 21 προσθετέον A b: προσθεταὶ B cet. ὅπως A: om. cet. 22 καταίρηται Schneider: καθαίρηται codd.: καθιῆται Weiske 23 περιτιθέμενον Courier βέλτιον A: ἀρκεῖν βέλτιον cet.: ἀρκεῖν καὶ βέλτιον Schneider 24 τῷ add. Schneider 26 χαλκίῳ B ἀφύλακτον A: ἀφυλακτέον cet.

Ἐπεὶ δ' ἤνπερ τι πάσχῃ ὁ ἵππος, ἐν παντὶ κινδύνου καὶ ὁ 8
ἀναβάτης γίγνεται, ὁπλίζειν δεῖ καὶ τὸν ἵππον προμετωπιδίῳ
καὶ προστερνιδίῳ καὶ παραμηριδίοις· ταῦτα γὰρ ἅμα καὶ τῷ
ἀναβάτῃ παραμηρίδια γίγνεται. πάντων δὲ μάλιστα τοῦ ἵππου
5 τὸν κενεῶνα δεῖ σκεπάζειν· καιριώτατον γὰρ ὂν καὶ ἀφαυρότατόν
ἐστι· δυνατὸν δὲ σὺν τῷ ἐφιππίῳ καὶ αὐτὸν σκεπάσαι.
χρὴ δὲ καὶ τὸ ἔποχον τοιοῦτον ἐρράφθαι ὡς ἀσφαλέστερόν 9
τε τὸν ἱππέα καθῆσθαι καὶ τὴν ἕδραν τοῦ ἵππου μὴ σίνεσθαι.
καὶ τὰ μὲν δὴ ἄλλα οὕτω καὶ ὁ ἵππος καὶ ὁ ἱππεὺς ὡπλι-
10 σμένοι ἂν εἶεν. κνῆμαι δὲ καὶ πόδες ὑπερέχοιεν μὲν ἂν 10
εἰκότως τῶν παραμηριδίων, ὁπλισθείη δ' ἂν καὶ ταῦτα, εἰ
ἐμβάδες γένοιντο σκύτους, ἐξ οὗπερ αἱ κρηπῖδες ποιοῦνται·
οὕτω γὰρ ἂν ἅμα ὅπλον τε κνήμαις καὶ ποσὶν ὑποδήματ'
ἂν εἴη.

15 Ὡς μὲν δὴ μὴ βλάπτεσθαι θεῶν ἵλεων ὄντων ταῦτα 11
ὅπλα. ὡς δὲ τοὺς ἐναντίους βλάπτειν, μάχαιραν μὲν
μᾶλλον ἢ ξίφος ἐπαινοῦμεν· ἐφ' ὑψηλοῦ γὰρ ὄντι τῷ ἱππεῖ
κοπίδος μᾶλλον ἡ πληγὴ ἢ ξίφους ἀρκέσει. ἀντί γε μὴν 12
δόρατος καμακίνου, ἐπειδὴ καὶ ἀσθενὲς καὶ δύσφορόν ἐστι,
20 τὰ κρανέϊνα δύο παλτὰ μᾶλλον ἐπαινοῦμεν. καὶ γὰρ ἐξαφεῖναι
τὸ ἕτερον δυνατὸν τῷ ἐπισταμένῳ, καὶ τῷ λειπομένῳ
οἷόν τε χρῆσθαι καὶ εἰς τὸ ἀντίον καὶ εἰς τὰ πλάγια καὶ
εἰς τοὔπισθεν· καὶ ἅμα ἰσχυρότερά τε τοῦ δόρατος καὶ
εὐφορώτερά ἐστιν.

25 Ἀκόντισμά γε μὴν τὸ μακρότατον ἐπαινοῦμεν· καὶ γὰρ 13
ἀποστρέψαι καὶ μεταλαβεῖν παλτὸν οὕτω μᾶλλον ὁ χρόνος
ἐγχωρεῖ. γράψομεν δὲ ἐν βραχεῖ καὶ ὡς ἄν τις κράτιστα

1 ἐπεὶ δ' ἤνπερ A : ἐπείπερ δὲ ἦν det. : ἐπείπερ ἦν B M L O κινδύνῳ codd. : corr. Dind. 3 παραπλευριδίοις codd. : corr. Weiske ἅμα om. L ἀμβάτῃ M L 6 ante σὺν add. καὶ Rühl : post σὺν add. ταῖς πλευραῖς Tommasini ἐφιππίῳ det. : ἐφιππείῳ A B M L O καὶ A B : om. cet. : del. Rühl 9 ἄλλα A : ἄλλα τοῦ ἵππου cet. 11 δ' ἂν A : δὲ cet. 12 ἐμβάδες A : ἐμβάται cet. οὗπερ A B (errat Rühl) : οἵουπερ cet. 20 κρανάη̈να A : κρανάϊνα B : κραναΐνα M L O : corr. Leoncl. δύο παλτὰ A : εὖ παλτὰ L O : εὔπαλτα B M ἐξαφιέναι Leoncl. 21 δυνατὸν A : ἀδύνατον cet. 23 τοὔπισθεν A : τοὔμπροσθεν cet. ἅμα τὲ B 27–1 (p. seq.) δὲ . . . μὲν om. A

ἀκοντίζοι. ἢν γὰρ προβαλλόμενος μὲν τὰ ἀριστερά, ἐπανάγων δὲ τὰ δεξιά, ἐξανιστάμενος δὲ ἐκ τῶν μηρῶν, μικρὸν ἐπανακύπτουσαν τὴν λόγχην ἀφῇ, οὕτω σφοδρότατόν τε καὶ μακρότατον οἴσεται τὸ ἀκόντιον, εὐστοχώτατον μέντοι,
14 *ἐὰν κατὰ τὸν σκοπὸν ἀφιεμένη ἀεὶ ὁρᾷ ἡ λόγχη. καὶ* 5
ταῦτα μὲν δὴ ἰδιώτῃ καὶ ὑπομνήματα καὶ μαθήματα καὶ μελετήματα γεγράφθω ἡμῖν. ἃ δὲ ἱππάρχῳ προσῆκεν εἰδέναι τε καὶ πράττειν ἐν ἑτέρῳ λόγῳ δεδήλωται.

3 *ἐπανακάμπτουσαν* A : *ἐπανακύπτουσαν* B 5–8 *καὶ . . . δεδήλωται* om. A : del. Wilamowitz 8 *πράσσειν* codd.

CYNEGETICVS

PRAEFATIO

CYNEGETICI de aetate et fide post Fischerum et Valckenaerium ambigitur. Equidem hoc tantum sentio, libellum nostrum qualem nunc legimus non ab ipso Xenophonte scriptum esse. Sed, ut statim dicam id quod mihi veritatis aliquam speciem habere videtur, haud scio an *σύγγραμμα* reliquerit in quo regularum seriem in usum venatorum iuniorum, artis venatoriae et laudationem et defensionem contra Aristippum, *κατηγορίαν* sophistarum extemporalem litteris mandasset, compilata Antisthenis sapientia: id autem Diodorus filius, seu quisquis fuerit cuius in manus venerit, scribendi genere in suum morem immutato in lucem edere statuerit manente tamen nomine Xenophontis. Quamquam enim multi multa Xenophontis ipsius studiorum et doctrinae indicia in nostro libello detexerunt, nemo, opinor, gravissima illa Rademacheri argumenta ne conatus est quidem refellere, quibus demonstravit omnino alienum esse eius stilum a Xenophontis consuetudine. Et Herbertus Richards, qui ob verba et locutiones quasdam Xenophonti proprias, ad vindicandam totius libelli auctoritatem propensior fuit, vereor ut satis ponderaverit quot et quanta in contrariam partem adlata sint.

Nuperrime autem G. Koertius de ea parte Cynegetici quae technica dicitur lucubrationem instituit, quam priusquam ad finem perduxisset morte est interceptus. Primum exposuit non modo dispositionem incommodam esse, sed ipsam doctrinam adeo mancam et obscuram ut venatoribus vix utilis esse posset. Et id quidem iure eum contendisse fatendum est: sed confirmat coniecturam nostram de huiusce libelli origine. Xenophontis enim heres, homo studiorum certe rhetoricorum haud rudis, sed in scribendo parum habilis, rerum seriem, sicut in volumine sibi tradito perscriptam invenerat, integram servavit nec regulis ex sua scientia addere quidquam ausus est quod illustraret aut in ordinem idoneum redigeret.

At multa, inquit Koertius, in hac parte operis ita falsa sunt praecepta ut nullo modo a viro vere venandi perito conscripta esse potuerint. Quam sententiam quominus pleno exemplorum numero exponeret et stabiliret fatis est prohibitus. Sed nonnulla saltem quae vituperavit aut vituperaturus erat controversa potius quam falsa esse dixerim. Suadet enim Cynegetici scriptor ut leporem, ubi a catulis captus sit, iis discerpendum tradat venator. Quod consilium reprehendit Koertius tamquam plane absurdum. At id ipsum commendat Blanius, vir haud minus quam Koertius artis venatoriae gnarus. Quid? In libro de Re Equestri Simonem laudat Xenophon quod pedum bonitatem in equo sonitu prodi docuerit: id quod perspicue falsam esse declarant Bourgelatus et Berenger. De his talibusque rebus pugnant inter se viri doctissimi nec quisquam facile iudicaverit quid in quaque arte sit rectum aut verum. Non igitur

propterea Cynegeticum Xenophonti abiudicaverim quia praeceptorum partem impugnant aliqui qui nunc sunt venatores. Nec, si concedamus persaepe nugari Cynegetici auctorem, intellegi possit quamobrem Arrianus, cum praesertim haud raro dissentiat nihil tale ei obiecerit.

Ad textum omnium corruptissimum recensendum codices longe utilissimi sunt Vindobonensis A et Vaticanus B, de quibus vide sis ea quae ad librum de Re Equestri prefatus sum. Cum autem Vaticanus initio mutilus incipit a verbo παιδεύματα (ii. 1), et Vindobonensis multo plura in primo capite quam in ceteris peculiaria exhibeat, de proemio seorsum agendum est. Itaque, ut primum verbo παιδεύματα incipiamus:

A

I. *Additamenta ceterorum omittit*:

ἐν ἑκατέροις ii. 9; ἐστὶ iii. 1; πυκνοὺς iv. 21; ἢ οὐ κατεῖδε vi. 10; εἰς xiii. 7. (Multo plura falso omittit: nonnulla dubia sunt, e. g. τὰ ii. 9; τὰς vi. 7; ἰὼ κακός et καλῶς γε ὦ κύνες vi. 17; τοῦ x. 16.)

II. *Verba in ceteris omissa supplet*:

ἐν ii. 3; αἱ ii. 6; ἵνα et αἱ δὲ τῶν ἐνοδίων τὸν τῶν ii. 7; τὰ ἐνόδια καὶ ii. 9; καὶ iv. 3; καὶ εὔτρεχες iv. 6; οὐ vi. 8; τὸν vi. 10; τὰ vii. 4; ἐπεὶ vii. 10; δεομέναις et δὲ vii. 12; τὰ ix. 4; μὲν x. 20.

III. *Veram lectionem solus praebet*:

σκοποῦσιν iii. 7; ἑτέρως iii. 10; ψιλὰ cum Polluce et ὀσφῦς σαρκώδεις iv. 1; λείπωσι iv. 6; διαίρουσιν v. 4; ἔφευγεν et ὅμοιον v. 29; ὑπερβάλλεσθαι vi. 8; διωκομένου δὲ τοῦ vi. 10; ἀνίσχοντι vi. 13; προΐασιν vi. 15; ποιήσουσι vi. 16; ἐμβοάτω vi. 17; δ' ἐκεῖνον vi. 18;

ᾖ et ἀνιέναι vi. 19; αὐταῖς vi. 21; μελάγχιμα cum Poll. et νότ(ε)ιόν viii. 1; προσιέναι ix. 4; ὅτε ix. 8; δύναται ix. 10; ἀτρακτυλίδος ix. 15; ταύτης ix. 16; τραχεῖς ix. 18; ὅπου x. 4; ἀκολουθοῦντας x. 5; ἀποχωρῶν x. 8; ᾖ ἡ σφαγὴ x. 16; εἰσβολὰς x. 19; ἐφεστῶτι x. 21; ταῖς x. 22; μικρὰ x. 23; προσίῃ xi. 2; βαθέα xi. 4; μηδενὸς xii. 6; τούτῳ xii. 7; αὐτοῦ xiii. 4; παιδεύσειε xiii. 5. (Cetera quae solus habet aut dubia aut falsa sunt.)

IV. *Ordinem verborum solus rectum habet*:

χαροποὶ δὲ καὶ μυωποὶ iii. 3; εὔρινες καὶ εὔποδες iv. 6; ἐντὸς ἢ ἔξω vi. 24. (Dubia: iii. 1; v. 24; vi. 24.)

Nihil omnino fructuosum habet B quod non in A aut in aliis codicibus invenitur, nisi ἐλάττονι ii. 8 (ἐλαττόναν A: ἐλάττονα cet.). Multa autem in B inde a c. ii. 4 usque ad c. iv. 4 hodie legi non possunt: ubi incerta est lectio, siglum [B] in apparatu apposui.

I. *Vera lectio in* A B *exstat*:

Gravissima sunt περιδρόμους ii. 6 cum Poll.; ἐκ τῶν κυνηγεσίων om. iii. 3; μεγάλα καὶ om. iv. 1 cum Poll.; ἐπὶ γῆν iv. 1 cum Poll.; τὸ χρῶμα add. v. 22 cum Poll.; προσχῶσι vi. 21; ἡμέραι vii. 1; εἴδη vii. 7; τὰ δίκτυα viii. 2; πρότερον om. ix. 2; ἐφελκόμενον ix. 19 cum Poll.; ἐὰν δὲ . . . ποδοῖν add. ix. 20; σαφῶς add. x. 5; ἔχοντες add. x. 21; ἀλλὰ γὰρ καὶ τὰ add. xii. 8; παρασχόντες xii. 15; γεγραμμένα . . . ἑξῆς add. xiii. 6; εἶθ' . . . φίλους add. xiii. 12.

II. *Meliorem lectionem habent cet. quam* A B:

iii. 3 δὲ cet.: om. A B; iv. 4 ἀναβλεμμάτων cet. cum Poll.: ἀντιβλεμμάτων A B; iv. 8 μέτωπα M al. cum Poll.: πρόσωπα A B; v. 9 συνθεὶς cet. cum Poll.: ἐκθεὶς A B; v. 18 ἔνιον cet.: ἔνιοι A B; vi. 10 δὲ cet.: om. A B; vi. 25 κύνες cet.: κύκλῳ A B; vii. 5 Οἰνὰς et Σπουδὴ

cet.: om. A B[1]; viii. 8 τῇ cet.: om. A B; ix. 1 ποδώκεις cet.: om. A B; ix. 15 ἑκατέρου cet.: ἑκατέραν A B; ix. 16 περιοῦσαν cet.: οὖσαν A B; x. 1 τῷ θηρίῳ cet. cum Aristide: τὰ θηρία A B; x. 7 δικρὰ cet.: μικρὰ A B; x. 16 ἂν om. cet.; xii. 9 τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος ἀφαιροῦνται cet.: τοῦ σ. post ἀφ. A B; xii. 15 σωτηρίαν om. cet.; οἱ δὲ μὴ cet. cum Stob.: δ' οἱ μὴ A: δὲ μὴ B; xiii. 7 ποιῇ cet.: ποιεῖ A B; xiii. 13 ὑπερβάλ(λ)ωνται cet.: ὑποβάλλονται A B.

Quae cum ita sint, nolo delere ὅτι ad ix. 16.

Porro primi capitis, ubi deest B et longe a ceteris codicibus discrepat A, non assentiri possum Mewaldti sententiae, duas exstare editiones ab ipso scriptore excogitatas. Immo iure mihi credere videtur Ruehl *librarium exemplaris, ex quo A pendet, codicem ante oculos habuisse in primo folio etiam quam in ceteris exesum, ex quo exscriberet quae legere potuit.* Tum, profectus ab iis quae supererant litteris, de suo nonnulla audacius addidit. Sic *πρῶτον* invenit pro τ(ὸ μὲ)ν (§ 1), μεγάλων pro με(ιζόν)ων (§ 6), ἐπὶ σωφροσύνῃ κτλ. pro ἐπι(θυμίαν) κτλ. (§ 8), ἅπαντες μεστοί pro ἀ(θ)άν(α)τοί (§ 13), πάντες ᾄδουσι pro (φ)αν(ερα)ί (§ 10), ν εὐκλείας pro (τιμωρ)ίας (§ 11), νέστωρ pro νέστορος, quod per compendium scriptum erat, et ὡς ἀφ' ἑνὸς pro (ἡ) ἀ(ρ)ε(τή) (§ 7). Cum autem ubique sensum aliquem efficere vellet, γὰρ addidit post μὲν (§ 4), ἐκτήσατο scripsit pro κτησάμενος (§ 8), omissis quae omnino evanuerant.

Meliore textus recensione usum esse Pollucem quam

[1] Si ad Vaticani archetypum redeunt ceteri, ecquis non miretur eadem nomina casu transiliisse Vaticani librarium quae in Vindobonensi, in quo sane turbatus est ordo verborum, omissa sunt?

quae in nostris codicibus tradita est, cum in ceteris, tum maxime in duobus ultimis capitibus recensendis, a quibus nihil descripsit, in memoria est habendum. Ineptiarum enim quibus deformatur epilogus partem codicum nostrorum lacunis, alias mendis librariorum deberi veri simillimum est; neque omnia puto hodie coniectura sanari posse. Fateor me c. xii. 15 *αὐτοὶ* (cum Stob.) *μὲν μαθήσεις καὶ μελέτας ἐπιπόνους ἔχουσι, σωτηρίαν δὲ ταῖς ἑαυτῶν πόλεσι* ⟨*φέρουσι*⟩ praelaturum fuisse, nisi sententia sic conformata ab indole scriptoris abhorrere videretur: neque omnino placent ea quae c. xiii. 6 edidi.

Postremo, cum neque L neque O Cynegeticum contineat, nullos codices praeter A B M constanter adhibui. Recte addunt deteriores *δι'* i. 17: *εἰς* bis cum Aeliano iv. 9; *οἱ* cum Stobaeo xii. 15: et *ἀεννάους* vi. 5; *προσεῖναι* viii. 5 corrigunt.

SIGLA

A = Vindobonensis IV 37
B = Vaticanus 989
M = Marcianus 511
det. = ceterorum codicum unus pluresve
[B] = B exesus

ΚΥΝΗΓΕΤΙΚΟΣ

Τὸ μὲν εὕρημα θεῶν, Ἀπόλλωνος καὶ Ἀρτέμιδος, ἄγραι I
καὶ κύνες· ἔδοσαν δὲ καὶ ἐτίμησαν τούτῳ Χείρωνα διὰ
δικαιότητα. ὁ δὲ λαβὼν ἐχάρη τῷ δώρῳ καὶ ἐχρῆτο· καὶ 2
ἐγένοντο αὐτῷ μαθηταὶ κυνηγεσίων τε καὶ ἑτέρων καλῶν
5 Κέφαλος, Ἀσκληπιός, Μειλανίων, Νέστωρ, Ἀμφιάραος,
Πηλεύς, Τελαμών, Μελέαγρος, Θησεύς, Ἱππόλυτος, Παλα-
μήδης, Μενεσθεύς, Ὀδυσσεύς, Διομήδης, Κάστωρ, Πολυ-
δεύκης, Μαχάων, Ποδαλείριος, Ἀντίλοχος, Αἰνείας, Ἀχιλ-
λεύς, ὧν κατὰ χρόνον ἕκαστος ὑπὸ θεῶν ἐτιμήθη. θαυμα- 3
10 ζέτω δὲ μηδεὶς ὅτι οἱ πολλοὶ αὐτῶν ἀρέσκοντες θεοῖς ὅμως
ἐτελεύτησαν· τοῦτο μὲν γὰρ ἡ φύσις· ἀλλ' οἱ ἔπαινοι
αὐτῶν μεγάλοι ἐγένοντο· μηδὲ ὅτι οὐχ αἱ αὐταὶ ἡλικίαι
πᾶσι τούτοις· ὁ γὰρ Χείρωνος βίος πᾶσιν ἐξήρκει. Ζεὺς
γὰρ καὶ Χείρων ἀδελφοὶ πατρὸς μὲν τοῦ αὐτοῦ, μητρὸς δὲ
15 ὁ μὲν Ῥέας, ὁ δὲ Ναΐδος νύμφης· ὥστε ἐγεγόνει μὲν 4
Χείρων πρότερος τούτων, ἐτελεύτησε δὲ ὕστερος, ἐπεὶ
Ἀχιλλέα ἐπαίδευσεν. ἐκ δὲ τῆς ἐπιμελείας τῆς [ἐκ] τῶν 5
κυνῶν καὶ κυνηγεσίων καὶ ⟨ἐκ⟩ τῆς ἄλλης παιδείας πολὺ
διενεγκόντες τὰ κατὰ τὴν ἀρετὴν ἐθαυμάσθησαν. Κέφαλος 6
20 μὲν [καὶ] ὑπὸ θεᾶς ἡρπάσθη, Ἀσκληπιὸς δὲ ⟨καὶ⟩ μειζόνων

Κυνηγετικός B M Harpocratio s. v. ἀρκυωρός al. : Κυνηγετικά A
1 τὸ μὲν] πρῶτον A : τὸ μὲν πρῶτον Rühl 2 τούτῳ om. Aristid. 3. 7 et 6. 4 4 αὐτοῦ A 5 μειλανίων A hic et § 7 : μελανίων cet.
7 Ὀδυσσεύς, Μενεσθεύς, Διομήδης om. A : correxi ordinem coll. §§ 12, 13
9 ὧν . . . ἐτιμήθη om. A 10–12 οἱ . . . ὅτι om. A 12 οὐχ A : οὐ καὶ cet. 13 πᾶσι τούτοις A : om. cet. γὰρ] δὲ τοῦ A
13–15 Ζεὺς . . . ὥστε om. A 14 γὰρ] μὲν Aristid. 4. 5 15 μὲν] μὲν γὰρ A 16 Χείρων A : om. cet. ὕστερος A : ὕστερον cet.
ἐπεὶ A : ᾗ ὡς M : ᾗ det. 17–18 ἐκ τῶν κυνῶν καὶ om. A 17 ἐκ del. Schneider 18 ἐκ add. Schneider 20 prius καὶ del. Haupt post. καὶ add. Haupt μεγάλων A

ἔτυχεν, ἀνιστάναι μὲν τεθνεῶτας, νοσοῦντας δὲ ἰᾶσθαι·
διὰ δὲ ταῦτα θεὸς ὡς παρ' ἀνθρώποις ἀείμνηστον κλέος
7 ἔχει. Μειλανίων δὲ τοσοῦτον ὑπερέσχε φιλοπονίᾳ, ὥστε
ὧν αὐτῷ ἀντερασταὶ ἐγένοντο οἱ τότε ἄριστοι τῶν τότε
μεγίστων γάμων μόνος ἔτυχεν Ἀταλάντης. Νέστορος δὲ 5
προδιελήλυθεν ἡ ἀρετὴ τῶν Ἑλλήνων τὰς ἀκοάς, ὥστε
8 εἰδόσιν ἂν λέγοιμι. Ἀμφιάραος δὲ ὅτ' ἐπὶ Θήβας ἐστράτευσε, πλεῖστον κτησάμενος ἔπαινον ἔτυχε παρὰ θεῶν ἀείζως
τιμᾶσθαι. Πηλεὺς δ' ἐπιθυμίαν παρέσχε καὶ θεοῖς δοῦναι
τε Θέτιν αὐτῷ καὶ τὸν γάμον παρὰ Χείρωνι ὑμνῆσαι. 10
9 Τελαμὼν δὲ τοσοῦτος ἐγένετο, ὥστ' ἐκ μὲν πόλεως τῆς
μεγίστης ἣν αὐτὸς ἐβούλετο γῆμαι Περίβοιαν τὴν Ἀλκάθου·
ὅτε δὲ ὁ πρῶτος τῶν Ἑλλήνων ἐδίδου τἀριστεῖα Ἡρακλῆς
10 ὁ Διός, ἑλὼν Τροίαν, Ἡσιόνην αὐτῷ ἔδωκεν. Μελέαγρος
δὲ τὰς μὲν τιμὰς ἃς ἔλαβε φανεραί· πατρὸς δ' ἐν γήρᾳ 15
ἐπιλανθανομένου τῆς θεοῦ οὐχ ὑπὸ τῆς αὑτοῦ αἰτίας ἐδυστύχησε. Θησεὺς δὲ τοὺς μὲν τῆς Ἑλλάδος ἐχθροὺς
πάσης μόνος ἀπώλεσε· τὴν δ' αὑτοῦ πατρίδα πολὺ μείζω
11 ποιήσας ἔτι καὶ νῦν θαυμάζεται. Ἱππόλυτος δὲ ὑπὸ μὲν
τῆς Ἀρτέμιδος ἐτιμᾶτο καὶ ἐν λόγοις συνῆν, σωφροσύνῃ 20
δὲ καὶ ὁσιότητι μακαρισθεὶς ἐτελεύτησε. Παλαμήδης δὲ
ἕως μὲν περιῆν πάντων τῶν ἐφ' ἑαυτοῦ ὑπερέσχε σοφίᾳ.

1 *θνήσκοντας* A 2 *θεὸς ὡς* Valckenaer om. A: *θεὸς ὢν* cet. 3 *φιλοπονίᾳ* A: *φιλοπονίας* cet. 4 post. *τότε* A: *τε* cet.: del. Rühl 5 *νέστορ* A: *νέστωρ* A cor. 6 *παρελήλυθεν* A *ἡ ἀρετὴ*] *ὡς ἀφ' ἑνὸς* A: *εἷς τῶν ἀφελεστάτων* Diels: *ὡς φρόνιμος* olim conieci, sed *ὡς ἀφ' ἑνὸς* coniectura est *ὥστ' ἐν* Diels 7 *ἂν λέγοιμι*] *ἀφίην* A: *ἂν φαίην* Wiesenthal 8 *ἐκτήσατο* A *ἔτυχε . . . τιμᾶσθαι* om. A *ἀεὶ ζῶν* codd.: corr. Dind. 9 *δὲ προθυμίαν* Kaibel 9–10 *ἐπιθυμίαν . . . ὑμνῆσαι*] *ἐπὶ σωφροσύνῃ τε καὶ τῇ ἄλλῃ ἀρετῇ μάλιστα ἐθαυμάσθη* A 11 *τοσοῦτος* om. in textu A: *τοιοῦτος* A mg. 12 *ἐβουλεύετο* codd.: corr. Stephanus 13 *τοῖς πρώτοις* Dind. 14 *ὁ Διός* om. A *Ἡσιόνην*] *ἀριστεῖον* A 15 *φανεραί*] *πάντες ᾄδουσι* A 16 *ἐπιλαθομένου* Zeune *ὑπὸ τῆς* A: om. cet. *αὐτοῦ* A *αἰτίαις* codd.: corr. Pierleoni 18 *πολὺ* A: *πολλῷ* cet. 20 *τῆς* om. A *συνῆν* A: *ἦν* cet. *σωφροσύνης* vel *σωφροσύνην* Piccolomini 21 *ὁσιότητι*] *αὐτὸς* A: fort. *ὁσιότητος* 22 *περιῆν* A: *ἦν* cet. *πάντων* A: *πολὺ* cet.

ἀποθανὼν δὲ ἀδίκως τοσαύτης ἔτυχε τιμωρίας ὑπὸ θεῶν, ὅσης οὐδεὶς ἄλλος ἀνθρώπων. ἐτελεύτησε δὲ οὐχ ὑφ' ὧν οἴονταί τινες· οὐ γὰρ ἂν ἦν ὁ μὲν σχεδόν τι ἄριστος, ὁ δὲ ὅμοιος ἀγαθοῖς· κακοὶ δὲ ἔπραξαν τὸ ἔργον. Μενεσθεὺς 12
5 δὲ ἐκ τῆς ἐπιμελείας τῆς [ἐκ] τῶν κυνηγεσίων τοσοῦτον ὑπερέβαλε φιλοπονίᾳ, ὥστε ὁμολογεῖται τοὺς τῶν Ἑλλήνων πρώτους ὑστέρους εἶναι τὰ εἰς τὸν πόλεμον ἐκείνου πλὴν Νέστορος· καὶ οὗτος οὐ προέχειν λέγεται, ἀλλὰ ἐρίζειν. Ὀδυσσεὺς δὲ καὶ Διομήδης λαμπροὶ μὲν καὶ καθ' ἓν ἕκαστον, 13
10 τὸ δὲ ὅλον αἴτιοι τοῦ Τροίαν ἁλῶναι. Κάστωρ δὲ καὶ Πολυδεύκης ὅσα ἐπεδείξαντο ἐν τῇ Ἑλλάδι τῶν παρὰ Χείρωνος διὰ τὸ ἀξίωμα τὸ ἐκ τούτων ἀθάνατοί εἰσι. Μαχάων δὲ καὶ Ποδαλείριος παιδευθέντες τὰ αὐτὰ ἐγένοντο 14 καὶ τέχνας καὶ λόγους καὶ πολέμους ἀγαθοί. Ἀντίλοχος
15 δὲ τοῦ πατρὸς ὑπεραποθανὼν τοσαύτης ἔτυχεν εὐκλείας, ὥστε μόνος φιλοπάτωρ παρὰ τοῖς Ἕλλησιν ἀναγορευθῆναι. Αἰνείας δὲ σώσας μὲν τοὺς πατρῴους καὶ μητρῴους θεούς, 15 σώσας δὲ καὶ αὐτὸν τὸν πατέρα, δόξαν εὐσεβείας ἐξηνέγκατο, ὥστε καὶ οἱ πολέμιοι μόνῳ ἐκείνῳ ὧν ἐκράτησαν ἐν Τροίᾳ
20 ἔδοσαν μὴ συληθῆναι. Ἀχιλλεὺς δ' ἐν ταύτῃ τῇ παιδείᾳ 16 τραφεὶς οὕτω καλὰ καὶ μεγάλα μνημεῖα παρέδωκεν, ὥστε οὔτε λέγων οὔτ' ἀκούων περὶ ἐκείνου οὐδεὶς ἀπαγορεύει. οὗτοι δὲ τοιοῦτοι ἐγένοντο ἐκ τῆς ἐπιμελείας τῆς παρὰ 17 Χείρωνος, ἧς οἱ μὲν ἀγαθοὶ ἔτι καὶ νῦν ἐρῶσιν, οἱ δὲ
25 κακοὶ φθονοῦσιν, ὥστ' ἐν μὲν τῇ Ἑλλάδι εἴ τῳ συμφοραὶ ἐγίγνοντο ἢ πόλει ἢ βασιλεῖ, ἐλύοντο ⟨δι'⟩ αὐτούς· εἰ δὲ πρὸς τοὺς βαρβάρους πάντας πάσῃ τῇ Ἑλλάδι νεῖκος ἢ

1 τιμωρίας] εὐκλείας A 3 οἴονταί] ἔφασάν A τι] τοι A 4 ἀγαθῷ A 5 ἐκ del. Schneider 6 ὁμολογεῖται A : ὁμολογεῖν M 10 τοῦ A : om. cet. 12 ἀθάνατοι] ἅπαντες μεστοί A 13 αὐτὰ A : αὐτὰ πάντα cet. : αὐτὰ ταῦτα Dind. 16 ἀναρρηθῆναι Cobet 17–18 μὲν . . . δὲ om. A 18 αὐτὸς A post ἐξηνέγκατο add. τοσαύτην Richards 19 ἐκράτησεν Radermacher 21 μνήμη Schneider 23 δὲ A : om. cet. 24 ὧν m al. 26 δι' add. det. αὐτάς det.

πόλεμος ἦν, διὰ τούτους οἱ Ἕλληνες ἐκράτουν, ὥστε ἀνίκητον τὴν Ἑλλάδα παρέχεσθαι.

18 Ἐγὼ μὲν οὖν παραινῶ τοῖς νέοις μὴ καταφρονεῖν κυνηγεσίων μηδὲ τῆς ἄλλης παιδείας· ἐκ τούτων γὰρ γίγνονται τὰ εἰς τὸν πόλεμον ἀγαθοὶ καὶ [εἰς] τὰ ἄλλα ἐξ ὧν ἀνάγκη 5 καλῶς νοεῖν καὶ λέγειν καὶ πράττειν.

II Πρῶτον μὲν οὖν χρὴ ἐλθεῖν ἐπὶ τὸ ἐπιτήδευμα τὸ τῶν κυνηγεσίων τὸν ἤδη ἐκ παιδὸς ἀλλάττοντα τὴν ἡλικίαν, εἶτα δὲ καὶ ἐπὶ τὰ ἄλλα παιδεύματα, [τὸν μὲν ἔχοντα] σκεψάμενον τὴν οὐσίαν, ᾧ μὲν ἔστιν ἱκανή, ἀξίως τῆς αὑτοῦ 10 ὠφελείας, ᾧ δὲ μὴ ἔστιν, ἀλλ' οὖν τήν γε προθυμίαν παρε-2 χέσθω μηδὲν ἐλλείπων τῆς ἑαυτοῦ δυνάμεως. ὅσα δὲ καὶ οἷα δεῖ παρεσκευασμένον ἐλθεῖν ἐπ' αὐτὸ φράσω καὶ αὐτὰ καὶ τὴν ἐπιστήμην ἑκάστου, ἵνα προειδὼς ἐγχειρῇ τῷ ἔργῳ. καὶ μηδεὶς αὐτὰ φαῦλα νομισάτω εἶναι· ἄνευ γὰρ δὴ τούτων 15 3 οὐκ ἂν εἴη πρᾶξις. χρὴ δὲ τὸν μὲν ἀρκυωρὸν εἶναι ἐπιθυμοῦντα τοῦ ἔργου καὶ τὴν φωνὴν Ἕλληνα, τὴν δὲ ἡλικίαν περὶ ἔτη εἴκοσι, τὸ δὲ εἶδος ἐλαφρόν, ἰσχυρόν, ψυχὴν δὲ 4 ἱκανόν, ἵνα τῶν πόνων τούτοις κρατῶν χαίρῃ τῷ ἔργῳ· τὰς δὲ ἄρκυς Φασιανοῦ ἢ Καρχηδονίου λεπτοῦ λίνου καὶ τὰ 20 ἐνόδια καὶ τὰ δίκτυα. ἔστωσαν δὲ αἱ μὲν ἄρκυς ἐννεάλινοι ⟨ἐκ τριῶν τόνων, ἕκαστος δὲ τόνος ἐκ τριῶν λίνων⟩, τὸ δὲ μέγεθος

1 ἦν A : om. cet. 2 παρέχεσθαι A : παρέχειν cet. : παρασχέσθαι Rühl : παρασχεῖν Schneider 3 οὖν del. Sauppe ut hic incipiat genuinum Xenophontis opusc. 4 μηδὲ . . . παιδείας del. Dind. 5 καὶ εἰς Aristid. 3. 9 : εἴς τε codd. 8-9 εἶτα . . . παιδεύματα del. Radermacher 9 παιδεύματα] incipit B τὸν μὲν ἔχοντα del. Dind. : τὸν νοῦν ἔχοντα cit. Diels 10 αὐτοῦ codd. : corr. Gail 12 ἑαυτοῦ om. A 13–15 αὐτὰ . . . μηδεὶς om. A 16 τὸν μὲν ἀρκυωρὸν A B : τῶν μὲν ἀρκύων M ἁρκυωρὸν et sim. Dind. ubique εἶναι om. M 19 ἐν τούτοις A 21 ἄρκυες codd. 21–22 ἐκ . . . λίνων om. codd. ; sed cf. Poll. v. 27 δεῖ δὲ αὐτὰς (τὰς ἄρκυς) εἶναι κατὰ τὸν τοῦ Ξενοφῶντος λόγον, ἐννεαλίνους ἐκ τριῶν τόνων συμπεπλεγμένας. ὁ δὲ τόνος καὶ κῶλον καλεῖται· πέπλεκται δ' ἐκ λίνων ὁ τόνος τριῶν, unde Schneider ἐκ . . . λίνων inseruit

πεντεσπίθαμοι, διπάλαστοι δὲ τοὺς βρόχους, περικείσθωσαν
δὲ τοὺς περιδρόμους ἀναμμάτους, ἵνα εὔτροχοι ὦσι, τὰ δ' ἐνό- 5
δια δωδεκάλινα, ⟨τὰ δὲ δίκτυα ἑκκαιδεκάλινα⟩, τὸ δὲ μέγεθος
τὰ μὲν ἐνόδια διώρυγα, τριώρυγα, τετρώρυγα, πεντώρυγα, τὰ
5 δὲ δίκτυα δεκώρυγα, εἰκοσώρυγα, τριακοντώρυγα· ἐὰν δὲ
ᾖ μείζω, δυσμεταχείριστα ἔσται· ἀμφότερα δὲ τριακονθάμ-
ματα, καὶ τῶν βρόχων τὸ διάστημα ἴσον ταῖς ἄρκυσιν. ἐν 6
δὲ τοῖς ἀκρωλενίοις τὰ μὲν ἐνόδια ἐχέτω μαστούς, τὰ δὲ
δίκτυα δακτυλίους, τοὺς δὲ περιδρόμους ἀπὸ στροφείων.
10 αἱ δὲ σχαλίδες αἱ μὲν τῶν ἀρκύων τὸ μῆκος δέκα παλαιστῶν, 7
ἔστωσαν δὲ καὶ ἐλάττους· αἱ μὲν ἄνισοι αὐτῶν ἐν τοῖς
ἑτεροκλινέσι τῶν χωρίων, ἵνα ἴσα τὰ ὕψη ἐξαίρωσιν, ἐν δὲ
τοῖς ὁμαλέσιν αἱ ἴσαι· αὗται δ' εὐπερίσπαστοι τὰ ἄκρα καὶ
[αὗται] λεῖαι· αἱ δὲ τῶν ἐνοδίων τῶν ἀρκύων διπλάσιαι, αἱ
15 δὲ τῶν δικτύων τὸ μὲν μέγεθος πεντεσπίθαμοι, δίκρα ἔχουσαι
μικρά, τὰ ἐντμήματα μὴ βαθέα· εὐπαγεῖς δὲ πᾶσαι καὶ μὴ
ἀσύμμετροι τὰ πάχη πρὸς τὰ μήκη. τῷ δὲ πλήθει τῶν 8
σχαλίδων οἷόν τ' ἐστὶ χρῆσθαι πρὸς τὰ δίκτυα πολλῷ καὶ
ὀλίγῳ· ἐλάττονι μέν, ἂν σφόδρα τείνηται ἐν τῇ στάσει,
20 πλέονι δ', ἂν ἡσυχῇ. ἔστω δὲ καὶ ἐν ὅτῳ ἔσονται αἱ 9
ἄρκυς καὶ τὰ ἐνόδια καὶ ⟨τὰ⟩ δίκτυα κυνοῦχος μόσχειος, καὶ
τὰ δρέπανα, ἵνα ᾖ τῆς ὕλης τέμνοντα φράττειν τὰ δεόμενα.

1 *πενταςπίθαμοι* codd. : corr. Cobet *περικείσθωσαν* A : . . . *σθωσαν* B : *ὑφείστωσαν* cet. : *ὑφείσθωσαν* Castalio 3 *τὰ . . . ἑκκαιδεκάλινα* add. Weiske e Poll. v. 30 4 *τριώρυγα* A : . . . *υγα* B : om. cet. *τετρώρυγα* om. A B 6 *τριακοντάμματα* A : . . . *άμματα* B 9 *περιδρόμους* A B et Poll. v. 29 : *περιστρόφους* cet. 10 *αἱ μὲν τῶν* A : *μὲν τῶν* cet. : *τῶν μὲν* Dind. 12 *ἵνα* A : om. cet. 13–14 *αὗται . . . λεῖαι* om. A, del. H Schenkl 13 *αὗται*] fort. *πᾶσαι* 14 *καὶ αὗται* quae del. Radermacher in B legi non possunt *αὗται* delevi : *αὐταὶ* Sauppe *αἱ . . . ἐνοδίων* A : om. cet. *τῶν*] *τὸν τῶν* A : *τῶν δὲ* cet. : *τοῦ τῶν* Pierleoni *τῶν ἀρκύων* fort. delendum 15 *πεντασπίθαμοι* A B : *πεντασπίθαμον* cet. : corr. Cobet 16 *μὴ*] *οὐ* A [B] 17 *πάχη πρὸς τὰ* om. A 18 *σταλίδων* codd. : corr. Stephanus *πολλῶν καὶ ὀλίγων* codd. : corr. Schneider 19 *ἐλαττόναν* A : *ἐλάττονα* cet. : corr. Brodaeus 20 *πλέονι* M : *πλειόνων* A [B] 21 *τὰ ἐνόδια καὶ δίκτυα* A : *τὰ δίκτυα ἐν ἑκατέροις* cet. [B] 22 *τὰ δρέπανα* B M : *δρέπανα* A

III Τὰ δὲ γένη τῶν κυνῶν διττά, αἱ μὲν καστόριαι, αἱ δὲ ἀλωπεκίδες. ἔχουσι δ' αἱ μὲν καστόριαι τὴν ἐπωνυμίαν ταύτην ὅτι Κάστωρ ἡσθεὶς τῷ ἔργῳ μάλιστα αὐτὰς διεφύλαξεν· αἱ δ' ἀλωπεκίδες διότι ἐκ κυνῶν τε καὶ ἀλωπέκων ἐγένοντο· ἐν πολλῷ δὲ χρόνῳ συγκέκραται αὐτῶν ἡ φύσις. 5
2 χείρους δὲ καὶ πλείους αἱ τοιαίδε, μικραί, γρυπαί, χαροποί, μυωποί, ἄμορφοι, σκληραί, ἀσθενεῖς, ψιλαί, ὑψηλαί, ἀσύμ-
3 μετροι, ἄψυχοι, ἄρρινες, οὐκ εὔποδες. αἱ μὲν οὖν μικραὶ πολλάκις ἀποστεροῦνται τῆς ἐργασίας διὰ τὸ μικρόν· αἱ δὲ γρυπαὶ ἄστομοι καὶ διὰ τοῦτο οὐ κατέχουσι τὸν λαγῶ· ⟨αἱ⟩ 10 χαροποὶ δὲ καὶ μυωποὶ χείρω τὰ ὄμματα ἔχουσιν· ⟨αἱ⟩ ἄμορφοι δὲ καὶ αἰσχραὶ ὁρᾶσθαι· αἱ δὲ σκληραὶ τὰ εἴδη χαλεπῶς ἀπὸ τῶν κυνηγεσίων ἀπαλλάττουσι· πονεῖν δὲ ἀδύνατοι αἱ ἀσθενεῖς καὶ αἱ ψιλαί· αἱ δὲ ὑψηλαὶ καὶ αἱ ἀσύμμετροι ἀσύντακτα ἔχουσαι τὰ σώματα βαρέως διαφοιτῶσιν· αἱ ἄψυ- 15 χοι δὲ καὶ λείπουσι τὰ ἔργα καὶ ἀφίστανται ⟨καὶ ὑποφεύγουσι⟩ τὸν ἥλιον ὑπὸ τὰς σκιὰς καὶ κατακλίνονται· αἱ δὲ ἄρρινες μόλις καὶ ὀλιγάκις αἰσθάνονται τοῦ λαγῶ· αἱ δὲ ἄποδες οὐδ' ἂν ὦσιν εὔψυχοι τοὺς πόνους δύνανται ἀνέχεσθαι, ἀλλ' ἀπαγορεύουσι διὰ τὸ ἄλγος τῶν ποδῶν. 20

4 Εἰσὶ δὲ καὶ τῆς ἰχνεύσεως πολλοὶ τρόποι ἐκ τῶν αὐτῶν κυνῶν· αἱ μὲν γὰρ ἐπειδὰν λάβωσι τὰ ἴχνη, πορεύονται ἀσήμως ὥστε μὴ γιγνώσκεσθαι ὅτι ἰχνεύουσιν, αἱ δὲ τὰ ὦτα μόνον διακινοῦσι, τὴν δὲ οὐρὰν ἡσυχῇ ἔχουσιν, αἱ δὲ τὰ ὦτα μὲν ἀκίνητα ἔχουσιν, ἄκραν δὲ τὴν οὐρὰν σείουσιν. 25

1 δισσὰ A: ἐστὶ δισσὰ cet. [B] 3 μάλιστα] καθαρὰς A [B] 5 δὲ πολλῷ A 7 ἄμορφοι Rühl : αἰσχραὶ codd. quod del. Sauppe; cf. Polluce v. 62 sq. 8 ἄρρινες det. : ἄρρενοι A : om. B : ἄρινες M 9 πολλάκις A B : πολλάκις ἐκ τῶν κυνηγεσίων cet. 10 λαγὼν A semper αἱ add. Richards 11 μυωποὶ δὲ καὶ χαροποὶ B M αἱ addidi 14 αἱ δὲ Rühl : δὲ καὶ A B : καὶ M : καὶ αἱ det. ὑψηλαὶ μὲν det. αἱ ante ἀσύμμετροι om. M 15 σώματα det. : ὄμματα A B M : βήματα Herw. 16 δὲ om. A B prius καὶ om. M καὶ ὑποφεύγουσι addidi: alii alia 18 ἄρινοι codd.: corr. Dind. 19 εὔποδες A ἐὰν B M 20 ἄλγος] ἀσθενὲς A 21 ἐκ del. Schneider αὐτῶν] αὐτῶν διαφορῶν τῶν cet. Diels : τοιούτων cit. Pierleoni 24 μόνον] μὲν cit. Pierleoni 25 ἄκρᾳ δὲ τῇ οὐρᾷ codd. : corr. Leoncl. σαίνουσιν Stephanus

ἄλλαι δὲ συνάγουσι τὰ ὦτα καὶ ἐπισκυθρωπάσασαι διὰ τοῦ 5
ἴχνους, σχάσασαι τὴν οὐρὰν καὶ φράξασαι διατρέχουσι·
πολλαὶ δὲ τούτων μὲν οὐδὲν ποιοῦσι, μανικῶς δὲ περιφερό-
μεναι ὑλακτοῦσι περὶ τὰ ἴχνη, ὅτε δὲ εἰσπίπτουσιν εἰς αὐτά,
5 ἀφρόνως καταπατοῦσαι τὰς αἰσθήσεις. εἰσὶ δὲ αἳ κύκλοις 6
πολλοῖς χρώμεναι καὶ πλάνοις, ὑπολαμβάνουσαι ἐκ τοῦ
πρόσω τὰ ἴχνη παραλείπουσι τὸν λαγῶ, ὁσάκις δ' ἐπιτρέ-
χουσι τὰ ἴχνη, εἰκάζουσι, προορώμεναι δὲ τὸν λαγῶ τρέμουσι
καὶ οὐκ ἐπέρχονται πρὶν ⟨ἂν⟩ ἴδωσιν ὑποκινοῦντα. ὅσαι δὲ 7
10 τὰ τῶν ἄλλων κυνῶν εὑρήματα ἐν ταῖς ἰχνείαις καὶ μεταδρο-
μαῖς προθέουσαι θαμινὰ σκοποῦσιν, ἑαυταῖς ἀπίστως ἔχουσι·
θρασεῖαι δ' αἳ οὐκ ἐῶσι τῶν συνεργῶν τὰς σοφωτέρας εἰς
τὸ πρόσθεν προιέναι, ἀλλ' ἀνείργουσι θορυβοῦσαι· αἱ δὲ
ἀσπαζόμεναι τὰ ψευδῆ καὶ ὑπερλαμπρυνόμεναι ἐφ' ὅτῳ ἂν
15 τύχωσι προάγουσι συνειδυῖαι ἑαυταῖς ὅτι ἐξαπατῶσιν· αἱ
δ' οὐκ εἰδυῖαι τὸ αὐτὸ ποιοῦσι ταύταις· φαῦλαι δὲ αἳ οὐκ
ἀπαλλαττόμεναι ἐκ τῶν τριμμῶν τὰ ὀρθὰ οὐ γιγνώσκουσιν.
ὅσαι δὲ τῶν κυνῶν τὰ ἴχνη τὰ μὲν εὐναῖα ἀγνοοῦσι, τὰ δὲ 8
δρομαῖα ταχὺ διατρέχουσιν, οὐκ εἰσὶ γνήσιαι· διώκουσι
20 δὲ αἱ μὲν ἀρχόμεναι σφόδρα, διὰ δὲ μαλακίαν ἀνιᾶσιν,
αἱ δὲ ὑποθέουσιν, εἶτα ἁμαρτάνουσιν, ἕτεραι δὲ ἀνοήτως
ἐμπίπτουσαι εἰς τὰς ὁδοὺς ἁμαρτάνουσι, τὸ ἀνήκουστον πολὺ
ἔχουσαι. πολλαὶ δὲ τὰ διώγματα ἀφιεῖσαι ἐπανέρχονται 9
διὰ τὸ μισόθηρον, πολλαὶ δὲ διὰ τὸ φιλάνθρωπον· αἱ δ'
25 ἐκ τῶν ἰχνῶν κεκλαγγυῖαι ἐξαπατᾶν πειρῶνται, ἀληθῆ τὰ
ψευδῆ ποιούμεναι. εἰσὶ δὲ αἳ τοῦτο μὲν οὐ ποιοῦσι, μεταξὺ 10
δὲ θέουσαι ἄν ποθεν ἀκούσωσι κραυγῆς, καταλείπουσαι τὰ

4 ὁτὲ Pierleoni δὲ om. M 5 καταπατοῦσι cit. Rühl 7 πρόσθεν M [B] 8 τρέμουσι; cf. Poll. v. 64 ὑποτρεμούσας . . . ὑποτρέμους γινομένας: ἀτρεμοῦσι Brunck 9 ἂν add. Dind. 11 σκοποῦσαι B M 12 αἱ οὐκ ἐῶσαι Hermogenes σοφωτέρας A et Poll.: σοφὰς cet. et Hermog. 13 ἰέναι Hermog. 16 αἳ Dind.: αἱ codd. 17 ἐκ om. Poll. γιγνώσκουσιν Dind.: γιγνώσκουσαι codd. 18 et 19 ἀγνοοῦσι et ταχὺ διατρέχουσιν inter se mutari vult Richards; malim εὐναῖα et δρομαῖα sedem mutare 21-22 ἁμαρτάνουσιν . . . ὁδοὺς om. Λ 25 ἐκτὸς Herwerden κεκραγυῖαι M 27 θέουσιν M

αὐτῶν ἔργα ἀπρονοήτως ἐπὶ τοῦτο φέρονται· μεταθέουσι δὲ αἱ μὲν ἀσαφῶς, αἱ δὲ πολὺ ὑπολαμβάνουσαι, δοξάζουσαι δὲ ἑτέρως· αἱ δὲ πεπλασμένως, φθονερῶς δὲ ἄλλαι ἐκκυνοῦσι

11 παρὰ τὸ ἴχνος διὰ τέλους συμπεριφερόμεναι. τὰ μὲν οὖν πλεῖστα τούτων φύσει ἔχουσι, τὰ δὲ ἠγμέναι ἀνεπιστημόνως 5 δύσχρηστοί εἰσιν· αἱ τοιαῦται μὲν οὖν κύνες ἀποτρέψειαν ἂν τοὺς ἐπιθυμοῦντας κυνηγεσίων. οἵας δὲ δεῖ εἶναι τοῦ αὐτοῦ γένους τά τε εἴδη καὶ τὰ ἄλλα φράσω.

IV Πρῶτον μὲν οὖν χρὴ εἶναι μεγάλας, εἶτα ἐχούσας τὰς κεφαλὰς ἐλαφράς, σιμάς, ἀρθρώδεις, ἰνώδη τὰ κάτωθεν τῶν 10 μετώπων, ὄμματα μετέωρα, μέλανα, λαμπρά, μέτωπα πλατέα, τὰς διακρίσεις βαθείας, ὦτα μικρά, λεπτά, ψιλὰ ὄπισθεν, τραχήλους μακρούς, ὑγρούς, περιφερεῖς, στήθη πλατέα, μὴ ἄσαρκα ἀπὸ τῶν ὤμων, τὰς ὠμοπλάτας διεστώσας μικρόν, σκέλη τὰ πρόσθια μικρά, ὀρθά, στρογγύλα, στιφρά, ὀρθοὺς 15 τοὺς ἀγκῶνας, πλευρὰς μὴ ἐπὶ γῆν βαθείας, ἀλλ' εἰς τὸ πλάγιον παρηκούσας, ὀσφῦς σαρκώδεις, τὰ μεγέθη μεταξὺ μακρῶν ⟨καὶ⟩ βραχειῶν, μήτε ὑγρὰς λίαν μήτε σκληράς, λαγόνας μεταξὺ μεγάλων ⟨καὶ⟩ μικρῶν, ἰσχία στρογγύλα, ὄπισθεν σαρκώδη, ἄνωθεν δὲ μὴ συνδεδεμένα, ἔνδοθεν δὲ 20 προσεσταλμένα, τὰ κάτωθεν τῶν κενεώνων λαγαρὰ καὶ αὐτοὺς τοὺς κενεῶνας, οὐρὰς μακράς, ὀρθάς, λιγυράς, μηριαίας

1 αὐτῶν B M δὲ B : om. A : γὰρ M : γοῦν Schneider 2 ὑπολαμβάνουσι H Schenkl δοξάζουσι codd. : corr. Leoncl. 3 ἑτέρως A : ἕτεραι B M ἐκκυνοῦσαι M 4 περὶ A συμπαραφερόμεναι M 5 ἔχουσαι det. ἠγμένα B 6 δύσχρηστοί . . . κύνες] αἱ τοιαῦται μὲν οὖν κύνες δύσχρηστοί εἰσι καὶ Schneider 11 μεγάλα καὶ πλατέα M (μέτωπον πλατὺ Poll.) 12 fort. βαθείας ἔχοντα ; cf. Poll. v. 3 μικρά codd. et Poll. : μακρὰ Vlitius, coll. Arr. *de Ven.* v. 7 ὦτα μεγάλα ἔστω ψιλοῖς B M 14 comma post ὤμων Rühl, post ἄσαρκα codd. et Poll. ; cf. Arr. l. c. 16 τοὺς ἀγκῶνας ὀρθούς M ἐπὶ γῆν A B ; cf. Poll. v. 58 : ἐπίπαν M 17 ὀσφῦν σαρκώδη B M ante σαρκώδεις add. μὴ Schneider ex Arr. 17–18 τὰ . . . βραχειῶν del. Schneider 18 καὶ add. Stephanus βραχηῶν A : βραχέων B M : corr. Pierleoni μήτε ὑγρὰς λίαν om. A 19 καὶ add. Stephanus 20 post. δὲ om. A 21 προσεσταλμένα Dind. ex Poll. : προεσταλμένα codd. 22 τοὺς om. A [B] μακρὰς om. A ; sed cf. Poll. προμήκεις et Arr. l. c.

[μὴ] σκληράς, ὑποκώλια μακρά, περιφερῆ, εὐπαγῆ, σκέλη πολὺ μείζω τὰ ὄπισθεν τῶν ἔμπροσθεν καὶ ἐπίρρικνα, πόδας περιφερεῖς. καὶ ἐὰν ὦσι τοιαῦται αἱ κύνες, ἔσονται ἰσχυ- 2 ραὶ τὰ εἴδη, ἐλαφραί, σύμμετροι, ποδώκεις, καὶ ἀπὸ τῶν
5 προσώπων φαιδραὶ καὶ εὔστομοι. ἰχνευέτωσαν δὲ ἐκ τῶν 3 τριμμῶν ταχὺ ἀπαλλαττόμεναι, τιθεῖσαι τὰς κεφαλὰς ἐπὶ γῆν λεχρίας, ἐμμειδιῶσαι μὲν πρὸς τὰ ἴχνη, ἐπικαταβάλλουσαι δὲ τὰ ὦτα· καὶ τὰ μὲν ὄμματα πυκνὰ διακινοῦσαι, ταῖς δὲ οὐραῖς διασαίνουσαι κύκλους πολλοὺς ⟨ποιούμεναι⟩
10 πρὸς τὰς εὐνὰς προΐτωσαν ὁμοῦ διὰ τοῦ ἴχνους ἅπασαι. ὅταν 4 δὲ περὶ αὐτὸν ὦσι τὸν λαγῶ, δῆλον ποιείτωσαν τῷ κυνηγέτῃ θᾶττον φοιτῶσαι, μᾶλλον γνωρίζουσαι ἀπὸ τοῦ θυμοῦ, ἀπὸ τῆς κεφαλῆς, ἀπὸ τῶν ὀμμάτων, ἀπὸ τῆς μεταλλάξεως τῶν σχημάτων καὶ ἀπὸ τῶν ἀναβλεμμάτων καὶ ἐμβλεμμάτων
15 εἰς τὴν ὕλην καὶ ἀναστρεμμάτων τῶν ἐπὶ τὰς καθέδρας τοῦ λαγῶ, καὶ ἀπὸ τῶν εἰς τὸ πρόσθεν καὶ ὄπισθεν καὶ εἰς τὸ πλάγιον διαρριμμάτων, καὶ ἀπὸ τοῦ ἀληθῶς ἤδη αἰωρεῖσθαι τὴν ψυχὴν καὶ ὑπερχαίρειν ὅτι τοῦ λαγῶ ἐγγύς εἰσι. διωκέτωσαν δὲ ἐρρωμένως καὶ μὴ ἐπανιεῖσαι σὺν πολλῇ 5
20 κλαγγῇ καὶ ὑλαγμῷ, συνεκπερῶσαι μετὰ τοῦ λαγῶ πάντῃ. μεταθείτωσαν δὲ ταχὺ καὶ λαμπρῶς, πυκνὰ μεταφερόμεναι καὶ ἐπανακλαγγάνουσαι δικαίως· πρὸς δὲ τὸν κυνηγέτην μὴ ἐπανίτωσαν λιποῦσαι τὰ ἴχνη. μετὰ δὲ τοῦ εἴδους καὶ τοῦ 6 ἔργου τούτου εὔψυχοι ἔστωσαν καὶ εὔρινες καὶ εὔποδες καὶ
25 εὔτριχες. εὔψυχοι μὲν οὖν ἔσονται, ἐὰν μὴ λείπωσι τὰ

1 *μὴ* del. Iungermann coll. Poll. v. 59 *εὐπαγῆ* Poll.: *εὐπανῆ* A: *εὐπαχῆ* B M 2 *περικνά* codd.: corr. Schneider coll. Poll. 3 *καὶ ἐὰν* M: *ἂν* A [B] 5 *ἰχνευέτωσαν* M: *ἐνευέτωσαν* A [B] 7 *λεχρίας* Brodaeus: om. A: *δαχρείας* B: *λεχρείας* M *ἐπιμειδιῶσαι* cit. Pierleoni coll. Arr. *de Ven.* v. 3 8 *καὶ* om. B M *διακινοῦσαι* det.: *διακινούντων* A B M 9 *ποιούμεναι* addidi; cf. vi 21, viii. 3 10 *πλευρὰς* codd.: corr. Schneider 12 *θυμοῦ* susp. Richards 13–14 *τῆς . . . ἀπὸ* om. A 14 *σχημάτων* Leoncl.: *σωμάτων* M et ut vid. B: *ὀμμάτων* Poll. v. 61 *ἀναβλεμμάτων* M et Poll.: *ἀντιβλεμμάτων* A B 17 *καὶ ἀπὸ τοῦ* delere vult Richards *εὐδήλως* Herwerden 21 *μετατιθέτωσαν* codd.: corr. Stephanus 24 *εὔποδες καὶ εὔρινες* B M *καὶ εὔτριχες* om. B M 25 *λίπωσι* B M

κυνηγέσια ὅταν ᾖ πνίγη· εὔρινες δέ, ἐὰν τοῦ λαγῶ ὀσφραίνωνται ἐν τόποις ψιλοῖς, ξηροῖς, προσηλίοις τοῦ ἄστρου ἐπιόντος· εὔποδες δέ, ἐὰν τῇ αὐτῇ ὥρᾳ μὴ καταρρηγνύωνται αὐτῶν οἱ πόδες τὰ ὄρη θεουσῶν· εὔτριχες δέ, ἐὰν ἔχωσι 7 λεπτὴν καὶ πυκνὴν καὶ μαλακὴν τὴν τρίχα. τὰ δὲ χρώματα 5 οὐ χρὴ εἶναι τῶν κυνῶν οὔτε πυρρὰ οὔτε μέλανα οὔτε λευκὰ παντελῶς· ἔστι γὰρ οὐ γενναῖον τοῦτο, ἀλλ⟨ὰ τὸ⟩ ἁπλοῦν καὶ 8 θηριῶδες. αἱ μὲν οὖν πυρραὶ ἔχουσαι ἔστωσαν λευκὴν τρίχα ἐπανθοῦσαν περὶ τὰ μέτωπα καὶ αἱ μέλαιναι, αἱ δὲ λευκαὶ πυρράν· ἐπὶ δὲ ταῖς μηριαίαις ἄκραις τρίχας ὀρθάς, 10 βαθείας, καὶ ἐπὶ ταῖς ὀσφύσι καὶ ταῖς οὐραῖς κάτω, ἄνωθεν δὲ μετρίας.

9 Ἄγειν δὲ ἄμεινον τὰς κύνας ⟨εἰς⟩ τὰ ὄρη πολλάκις, τὰ δὲ ἔργα ἧττον· τὰ μὲν γὰρ ὄρη οἷόν τ' ἐστὶ καὶ ἰχνεύειν καὶ μεταθεῖν καθαρῶς, τὰ δὲ ἔργα οὐδέτερα διὰ τοὺς τριμμούς. 15 10 ἔστι δὲ καὶ ἄνευ τοῦ εὑρίσκειν τὸν λαγῶ ἀγαθὸν ἄγειν τὰς κύνας ⟨εἰς⟩ τὰ τραχέα· καὶ γὰρ εὔποδες γίγνονται καὶ τὰ σώματα διαπονοῦσαι ἐν τόποις τοιούτοις ὠφελοῦνται. 11 ἀγέσθωσαν δὲ θέρους μὲν μέχρι μεσημβρίας, χειμῶνος δὲ δι' ἡμέρας, μετοπώρου δ' ἔξω μεσημβρίας, ἐντὸς δὲ ἑσπέρας 20 τὸ ἔαρ. ταῦτα γὰρ μέτρια.

V Τὰ δὲ ἴχνη τοῦ λαγῶ τοῦ μὲν χειμῶνος μακρά ἐστι διὰ τὸ μῆκος τῶν νυκτῶν· τοῦ δὲ θέρους βραχέα διὰ τὸ ἐναντίον. χειμῶνος μὲν οὖν πρῳ οὐκ ὄζει αὐτῶν, ὅταν πάχνη ᾖ ἢ παγετός· ἡ μὲν γὰρ πάχνη τῇ αὑτῆς ἰσχύι ἀντισπάσασα τὸ 25 2 θερμὸν ἔχει ἐν ἑαυτῇ, ὁ δὲ παγετὸς ἐπιπήξας. καὶ αἱ κύνες μαλκίουσαι τὰς ῥῖνας οὐ δύνανται αἰσθάνεσθαι ὅταν ᾖ τοιαῦτα, πρὶν ἂν ὁ ἥλιος διαλύσῃ αὐτὰ ἢ προϊοῦσα ἡ ἡμέρα·

1 πνίγη ᾖ A: ᾖ πνῖγος Cobet 2 προσειλοις Cobet 3 τὴν αὐτὴν ὥραν Richards 7 τοῦτο τὸ ἁπλοῦν ἀλλὰ θηριῶδες Schneider ἀλλὰ τὸ Radermacher; cf. Arr. vi. 1 9 μέτωπα M; cf. Poll. v. 65: πρόσωπα A B 13 εἰς det. et Aelian *Hist. An.* xiii. 24: om. A B M 17 εἰς det. et Aelian: om. A B M 18 διαπονοῦντες A 25 αὐτῆς B M 27 μαλκίουσαι W Dind.: μαλακιῶσαι codd. et Poll. v. 49

τότε δὲ καὶ αἱ κύνες ὀσφραίνονται καὶ αὐτὰ ἐπαναφερόμενα ὄζει. ἀφανίζει δὲ καὶ ἡ πολλὴ δρόσος καταφέρουσα αὐτά, 3 καὶ οἱ ὄμβροι οἱ γιγνόμενοι διὰ χρόνου ὀσμὰς ἄγοντες τὴν γῆν ποιοῦσι δύσοσμον, ἕως ἂν ψυχθῇ· χείρω δὲ καὶ τὰ 5 νότια ποιεῖ· ὑγραίνοντα γὰρ διαχεῖ· τὰ δὲ βόρεια, ἐὰν ᾖ ἄλυτα, συνίστησι καὶ σῴζει. οἱ δὲ ὑετοὶ κατακλύζουσι καὶ 4 αἱ ψακάδες, καὶ ἡ σελήνη ἀμαυροῖ τῷ θερμῷ, μάλιστα δὲ ὅταν ᾖ πανσέληνος· καὶ μανότατα τότε· χαίροντες γὰρ τῷ φέγγει ἐπαναρριπτοῦντες μακρὰν διαίρουσιν ἀντιπαίζοντες· 10 ταραχώδη δὲ ὅταν ἀλώπεκες προδιεξέλθωσι γίγνεται. τὸ 5 δὲ ἔαρ κεκραμένον τῇ ὥρᾳ καλῶς παρέχει τὰ ἴχνη λαμπρά, πλὴν εἴ τι ἡ γῆ ἐξανθοῦσα βλάπτει τὰς κύνας, εἰς τὸ αὐτὸ συμμιγνύουσα τῶν ἀνθῶν τὰς ὀσμάς. λεπτὰ δὲ καὶ ἀσαφῆ τοῦ θέρους· διάπυρος γὰρ οὖσα ἡ γῆ ἀφανίζει τὸ θερμὸν ὃ 15 ἔχουσιν· ἔστι γὰρ λεπτόν· καὶ αἱ κύνες ἧττον ὀσφραίνονται τότε διὰ τὸ ἐκλελύσθαι τὰ σώματα. τοῦ δὲ μετοπώρου καθαρά· ὅσα γὰρ ἡ γῆ φέρει, τὰ μὲν ἥμερα συγκεκόμισται, τὰ δὲ ἄγρια γήρᾳ διαλέλυται· ὥστε οὐ παραλυποῦσι τῶν καρπῶν αἱ ὀσμαὶ εἰς ταὐτὰ φερόμεναι. ἔστι δὲ τοῦ χειμῶνος 6 20 καὶ τοῦ θέρους καὶ τοῦ μετοπώρου τὰ ἴχνη ὀρθὰ ἐπὶ πολύ, τοῦ δ' ἦρος συμπεπλεγμένα· τὸ γὰρ θηρίον συνδυάζεται μὲν ἀεί, μάλιστα δὲ ταύτην τὴν ὥραν· ὥστε διὰ τοῦτο ἐξ ἀνάγκης μετ' ἀλλήλων πλανώμενοι τοιαῦτα ποιοῦσιν. ὄζει 7 δὲ τῶν ἰχνῶν ἐπὶ πλείω χρόνον τῶν εὐναίων ἢ τῶν δρομαίων· 25 τὰ μὲν γὰρ εὐναῖα ⟨ποιῶν⟩ ὁ λαγῶς πορεύεται ἐφιστάμενος, τὰ δὲ δρομαῖα ταχύ· ἡ γῆ οὖν τῶν μὲν πυκνοῦται, τῶν δὲ οὐ πίμπλαται. ἐν δὲ τοῖς ὑλώδεσι μᾶλλον ἢ ἐν τοῖς ψιλοῖς ὄζει· διατρέχων γὰρ καὶ ἀνακαθίζων ἅπτεται πολλῶν.

3 τῆς γῆς codd. : corr. Richards 6 ἄλυπα B M 7 ψεκάδες codd. : corr. Dind. τὸ θερμόν Gesner 9 μακρὰν Pierleoni ex Poll. v. 67 : μακρὰ codd. διαίρουσιν (= διαβαίνουσιν) A et sic Radermacher : διαιροῦσιν B M 13 ἀνθέων Pollux δὲ om. A 18 τῶν om. A 19 ταῦτα codd. : corr. Schneider 20 ἐπὶ τὸ πολύ M 25 γὰρ om. M ποιῶν addidi ποιεῖται Leoncl. : ἐπιπορεύεται vel διαπορεύεται Stephanus 27 ἢ] καὶ B

8 Κατακλίνονται δ' εἰς ἃ ἡ γῆ φύει ἢ ἔχει ἐφ' ἑαυτῆς ὑπὸ παντί, ἐπ' αὐτῶν, ἐν αὐτοῖς, παρ' αὐτά, ἄπωθεν πολύ, μικρόν, μεταξὺ τούτων· ὁτὲ δὲ καὶ ἐν τῇ θαλάττῃ διαρριπτῶν ἐπὶ τὸ δυνατὸν καὶ ἐν ὕδατι, ἐάν τι ᾖ ὑπερέχον ἢ ἐμπεφυκὸς 9 ἐν τούτῳ· ὁ μὲν οὖν εὐναῖος ποιούμενος εὐνὴν ἐπὶ πολὺ 5 ὅταν μὲν ᾖ ψύχη, ἐν εὐδιεινοῖς, ὅταν δὲ καύματα, ἐν παλισκίοις, τὸ δὲ ἔαρ καὶ τὸ μετόπωρον ἐν προσηλίοις· οἱ δὲ δρομαῖοι οὐχ οὕτως διὰ τὸ ὑπὸ τῶν κυνῶν ἔκπληκτοι 10 γίγνεσθαι. κατακλίνεται δὲ ὑποθεὶς τὰ ὑποκώλια ὑπὸ τὰς λαγόνας, τὰ δὲ πρόσθεν σκέλη τὰ πλεῖστα συνθεὶς καὶ 10 ἐκτείνας, ἐπ' ἄκρους δὲ τοὺς πόδας τὴν γένυν καταθείς, τὰ δὲ ὦτα ἐπιπετάσας ἐπὶ τὰς ὠμοπλάτας· οὕτω δὲ ὑποστέγει τὰ ὑγρά· ἔχει δὲ καὶ τὴν τρίχα στεγανήν· πυκνὴ γὰρ καὶ 11 μαλακή. καὶ ὅταν μὲν ἐγρηγόρῃ, καταμύει τὰ βλέφαρα, ὅταν δὲ καθεύδῃ, τὰ μὲν βλέφαρα ἀναπέπταται ἀκίνητα, οἱ 15 δὲ ὀφθαλμοὶ ἀτρέμας ἔχουσι· τοὺς δὲ μυκτῆρας, ὅταν μὲν 12 εὕδῃ, κινεῖ πυκνά, ὅταν δὲ μή, ἧττον. ὅταν δὲ ἡ γῆ βρύῃ, μᾶλλον τὰ ἔργα ἢ τὰ ὄρη ἔχουσιν. ὑπομένει δὲ πανταχοῦ ἰχνευόμενος, ἐὰν μήτι περίφοβος τῆς νυκτὸς γένηται· παθὼν δὲ τοῦτο ὑποκινεῖ. 20

13 Πολύγονον δ' ἐστὶν οὕτως, ὥστε τὰ μὲν τέτοκε, τὰ δὲ τίκτει, τὰ δὲ κύει. τῶν δὲ μικρῶν λαγίων ὄζει μᾶλλον ἢ τῶν μεγάλων· ἔτι γὰρ ὑγρομελῆ ὄντα ἐπισύρεται ὅλα ἐπὶ 14 τῆς γῆς. τὰ μὲν οὖν λίαν νεογνὰ οἱ φιλοκυνηγέται ἀφιᾶσι τῇ θεῷ. οἱ δὲ ἤδη ἔτειοι τάχιστα θέουσι τὸν πρῶτον δρόμον, 25 τοὺς δ' ἄλλους οὐκέτι· εἰσὶ γὰρ ἐλαφροί, ἀδύνατοι δέ.

15 Λαμβάνειν δὲ τοῦ λαγῶ τὰ ἴχνη ὑπάγοντα τὰς κύνας ἐκ

1 fort. κατακλίνεται 2 ἄποθεν B 3 θαλάσσῃ A B 5 ποιούμενος . . . πολὺ del. Pierleoni ἐπὶ τὸ M 6 παλινσκίοις M 7 φθινόπωρον B M προσείλοις Cobet, coll. Poll. v. 66 8 οὕτω A ἔμπληκτοι M 10 συνθεὶς M et Poll. v. 72 : ἐκθεὶς A B 12 οὕτω scripsi : εἶτα codd. ἀποστέγει Radermacher 16 ἀτρέμα A : ἀτρέμως B §§ 13-14 post § 6 ποιοῦσιν transposuit Christian 21 πολύγονος cit. Richards : πολύγονόν ἐστιν . . . τὸ θηρίον Poll. v. 73 : πολύγονον δ' ἐστὶ τὸ ζῷον ὁ λαγώς Athen. ix. p. 400 e 22 κυεῖ Dind. 27 ἐπάγοντα Richards

τῶν ἔργων ἄνωθεν· ὅσοι δὲ μὴ ἔρχονται αὐτῶν εἰς τὰ ἐργά-
σιμα, . . . τοὺς λειμῶνας, τὰς νάπας, τὰ ῥεῖθρα, τοὺς λίθους,
τὰ ὑλώδη· καὶ ἐὰν ὑποκινῇ, μὴ ἀναβοᾶν, ἵνα μὴ αἱ κύνες
ἔκφρονες γιγνόμεναι χαλεπῶς τὰ ἴχνη γνωρίζωσιν. εὑρι- 16
5 σκόμενοι δὲ ὑπ' αὐτῶν καὶ διωκόμενοι ἔστιν ὅτε διαβαίνουσι
τὰ ῥεύματα καὶ ὑποκάμπτουσι καὶ καταδύονται εἰς φάραγ-
γας καὶ εἰς ἰλεούς· πεφόβηνται γὰρ οὐ μόνον τὰς κύνας
ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀετούς· ὑπερβάλλοντες γὰρ τὰ σιμὰ καὶ τὰ
ψιλὰ ἀναρπάζονται, ἕως ἂν ὦσιν ἔτειοι· τοὺς δὲ μείζους 17
10 ἐπιτρέχουσαι αἱ κύνες ἀναιροῦνται. ποδωκέστατοι μὲν οὖν
εἰσιν οἱ ὄρειοι, οἱ πεδινοὶ δὲ ἧττον, βραδύτατοι δὲ οἱ ἕλειοι·
οἱ δ' ἐπὶ πάντας τοὺς τόπους πλανῆται χαλεποὶ πρὸς τοὺς
δρόμους· τὰ γὰρ σύντομα ἴσασι· θέουσι γὰρ μάλιστα μὲν
τὰ ἀνάντη ἢ τὰ ὁμαλά, τὰ δὲ ἀνώμαλα ἀνομοίως, τὰ δὲ 18
15 κατάντη ἥκιστα. διωκώμενοι δέ εἰσι κατάδηλοι μάλιστα
μὲν διὰ γῆς κεκινημένης, ἐὰν ἔχωσιν ἔνιον ἐρύθημα, καὶ διὰ
καλάμης διὰ τὴν ἀνταύγειαν· κατάδηλοι δὲ καὶ ἐν τοῖς
τριμμοῖς καὶ ἐν ταῖς ὁδοῖς, ἐὰν ὦσιν ἰσόπεδοι· τὸ γὰρ
φανὸν τὸ ἐν αὐτοῖς ἐνὸν ἀντιλάμπει· ἄδηλοι δέ, ὅταν ⟨κατὰ⟩
20 τοὺς λίθους, τὰ ὄρη, τὰ φελλία, τὰ δασέα ἀποχωρῶσι, διὰ
τὴν ὁμόχροιαν. προλαμβάνοντες δὲ τὰς κύνας ἐφίστανται 19
καὶ ἀνακαθίζοντες ἐπαίρουσιν αὑτοὺς καὶ ἐπακούουσιν, εἴ
που πλησίον κλαγγὴ ἢ ψόφος τῶν κυνῶν· καὶ ὅθεν ἂν
ἀκούσωσιν ἀποτρέπονται. ὁτὲ δὲ καὶ οὐκ ἀκούσαντες, ἀλλὰ 20
25 δόξαντες ἢ πεισθέντες ὑφ' αὑτῶν, παρὰ τὰ αὐτά, διὰ τῶν

2 lac. indicavit Weiske, qui *ἐρευνᾶν* cit.: *εἰς* Diels: fort. *κατὰ* 6 *καὶ ὑποκάμπτουσι* om. A 7 *εἰς εἰλούς* A: *εἰς εἱλούς* B: *εἰσειλοῦσι* M (*ἰλεός* et *εἰλεός* agnoscit Hesych.: *ἰλεοί, ἰλαῖοι, ἐλεοί* Poll. v. 14 codd.) 8 *ὑπερβαλόντες* B M 9 *τοὺς . . . ἀφαιροῦνται* del. Rühl 10 *ἀναιροῦνται* Richards: *ἀφαιροῦνται* codd. 11 *πεδεινοὶ* A 11–12 *ἧττον . . . χαλεποὶ* om. A 12 *πλάνητες* Cobet 13 *γὰρ*] *δὲ* Herwerden: *γοῦν* cit. Rühl 14 *ἢ τὰ ὁμαλά* aut delendum aut *ἧττον δὲ τὰ ὁμαλά* scribendum putat Pierleoni *ἀνόμοια* M [B]: *σπανίως* Herwerden 16 *ἔνιον* M; cf. Gautier, *La langue de Xén.* p. 66 f.: *ἔνιοι* A B: *ἐνὸν* Diels 16–18 *καὶ . . . ταῖς* om. A 19 *κατὰ* add. Leoncl. 20 *φέλλεια* Dind. 22 *αὐτοὺς* codd. 24 *ὅτε* M 25 *ὑφ' αὐτῶν* Schneider: *ὑπ' αὐτῶν* B M: *ὑπ' αὐτὰ* A

αὐτῶν, ἐπαλλάττοντες ἅλματα, ἐμποιοῦντες ἴχνεσιν ἴχνη,
21 ἀποχωροῦσι. καί εἰσι μακροδρομώτατοι μὲν οἱ ἐκ τῶν
ψιλῶν εὑρισκόμενοι διὰ τὸ καταφανές, βραχυδρομώτατοι δὲ
οἱ ἐκ τῶν δασέων· ἐμποδὼν γὰρ τὸ σκοτεινόν.

22 Δύο δὲ τὰ γένη ἐστὶν αὐτῶν· οἱ μὲν γὰρ μεγάλοι τὸ 5
χρῶμα ἐπίπερκνοι καὶ τὸ λευκὸν τὸ ἐν τῷ μετώπῳ μέγα
ἔχουσιν, οἱ δ' ἐλάττους ἐπίξανθοι, μικρὸν τὸ λευκὸν ἔχοντες.
23 τὴν δὲ οὐρὰν οἱ μὲν κύκλῳ περιποίκιλον, οἱ δὲ παράσειρον,
καὶ τὰ ὄμματα οἱ μὲν χαροποί, οἱ δ' ὑπόγλαυκοι· καὶ τὰ
μέλανα τὰ περὶ τὰ ὦτα ἄκρα οἱ μὲν ἐπὶ πολύ, οἱ δ' ἐπὶ 10
24 μικρόν. ἔχουσι δὲ αὐτῶν αἱ πολλαὶ τῶν νήσων τοὺς
ἐλάττους, αἵ τ' ἔρημοι καὶ οἰκούμεναι· τὸ δὲ πλῆθος πλείους
ἐν αὐταῖς ἢ ἐν ταῖς ἠπείροις· οὐ γάρ εἰσιν οὔτ' ἀλώπεκες
ἐν ταῖς πολλαῖς αὐτῶν, αἵτινες καὶ αὐτοὺς καὶ τὰ τέκνα
ἐπιοῦσαι ἀναιροῦνται, οὔτε ἀετοί· τὰ μεγάλα γὰρ ὄρη ἔχουσι 15
μᾶλλον ἢ τὰ μικρά· ἐλάττω δὲ ἐπὶ τὸ πολὺ τὰ ἐν ταῖς
25 νήσοις. κυνηγέται δὲ εἰς μὲν τὰς ἐρήμους ὀλιγάκις ἀφ-
ικνοῦνται, ἐν δὲ ταῖς οἰκουμέναις ὀλίγοι γίγνονται καὶ οὐ
φιλόθηροι οἱ πολλοί· εἰς δὲ τὰς ἱερὰς τῶν νήσων οὐδὲ
διαβιβάζειν οἷόν τε κύνας. ὅταν οὖν τῶν τε ὑπαρχόντων 20
ὀλίγους ἐκθηρῶνται καὶ τῶν ἐπιγιγνομένων, ἀνάγκη ἀφθόνους
εἶναι.

26 Βλέπει δὲ οὐκ ὀξὺ διὰ πολλά· τά τε γὰρ ὄμματα ἔχει
ἔξω καὶ τὰ βλέφαρα ἐλλείποντα καὶ οὐκ ἔχοντα προβολὴν
ταῖς αὐγαῖς· ἡ ὄψις οὖν διὰ ταῦτα ἀμαυρά, ἐσκεδασμένη. 25
27 ἅμα δὲ τούτοις καὶ ἐν ὕπνῳ ὂν τὰ πολλὰ τὸ θηρίον οὐκ
ὠφελεῖται πρὸς τὸ ὁρᾶν· καὶ ἡ ποδώκεια πρὸς τὸ ἀμβλυώττειν

5 δὲ A : καὶ B : δὲ καὶ M τὸ χρῶμα A B Poll. v. 67 : om. M
6 ἐπίπερκνοι Poll. : ἐπίπερνοι A : ἐπίπερκοι B M post. τὸ om. A
8 παράσηρον M 9 ὑποχαροποί M 10 περὶ ὦτα τὰ M 12 αἱ
οἰκούμεναι cit. Schneider 15 γὰρ μεγάλα A 18 ὀλίγοι γίγνον-
ται scripsi : ὀλίγοι ὄντες codd. : ὀλιγοί εἰσι Dind. : ἁλιεύοντες Rader-
macher : ὀλιγωροῦσι . . . ὄντες cit. Richards 20 fort. ὅτε : οὗ ἂν
Herwerden 25 καὶ ἐσκεδασμένη Zeune 27 ποδωκία A B : ποδω-
κεία M : corr. Dind. ἀμβλυώττειν Dind. e Poll. v. 69 : ἀμβλυωπεῖν
codd.

αὐτῷ πολὺ συμβάλλεται· ταχὺ γὰρ ἑκάστου παραφέρει τὴν ὄψιν πρὶν νοῆσαι ὅ τι ἐστί. καὶ οἱ φόβοι τῶν κυνῶν ὅταν 28 διώκωνται, ἑπόμενοι μετὰ τούτων συνεξαιροῦνται τὸ προνοεῖσθαι. ὥστε διὰ ταῦτα προσπίπτων λανθάνει πρὸς πολλὰ 5 καὶ εἰς τὰς ἄρκυς ἐμπίπτων. εἰ δ' ἔφευγεν ὀρθόν, ὀλιγάκις 29 ἂν ἔπασχε τὸ τοιοῦτον· νῦν δὲ περιβάλλων καὶ ἀγαπῶν τοὺς τόπους ἐν οἷς ἐγένετο καὶ ἐτράφη ἁλίσκεται. κατὰ πόδας δὲ οὐ πολλάκις ὑπὸ τῶν κυνῶν διὰ ⟨τὸ⟩ τάχος κρατεῖται· ὅσοι δὲ ἁλίσκονται, παρὰ φύσιν τοῦ σώματος, 10 τύχῃ δὲ χρώμενοι· οὐδὲν γὰρ τῶν ὄντων ἰσομέγεθες τούτῳ ὅμοιόν ἐστι πρὸς ἁρμόν. σύγκειται γὰρ ἐκ τοιούτων τὸ σῶμα. ἔχει γὰρ κεφαλὴν κούφην, μικράν, κατωφερῆ, στενὴν ἐκ τοῦ 30 πρόσθεν, ⟨ὦτα ὑψηλά,⟩ τράχηλον λεπτόν, περιφερῆ, οὐ σκληρόν, μῆκος ἱκανόν, ὠμοπλάτας ὀρθάς, ἀσυνδέτους ἄνωθεν, 15 σκέλη τὰ ἐπ' αὐτῶν ἐλαφρά, σύγκωλα, στῆθος οὐ βαρύτονον, πλευρὰς ἐλαφράς, συμμέτρους, ὀσφῦν περιφερῆ, κωλῆν σαρκώδη, λαγόνας ὑγράς, λαπαρὰς ἱκανῶς, ἰσχία στρογγύλα, πλήρη κύκλῳ, ἄνωθεν δὲ ὡς χρὴ διεστῶτα, μηροὺς μικρούς, εὐπαγεῖς, ἔξωθεν μῦς ἐπιτεταμένους, ἔνδοθεν δὲ οὐκ ὀγκώδεις, 20 ὑποκώλια μακρά, στιφρά, πόδας τοὺς πρόσθεν ἄκρως ὑγρούς, στενούς, ὀρθούς, τοὺς δὲ ὄπισθεν στερεούς, πλατεῖς, πάντας δὲ οὐδενὸς τραχέος φροντίζοντας, σκέλη τὰ ὄπισθεν μείζω πολὺ τῶν ἔμπροσθεν καὶ ἐγκεκλιμένα μικρὸν ἔξω, τρίχωμα

1 παρ' ἕκαστον cit. Richards 3 εἱλλόμενοι (*dum urgentur*) cit. Diels: ἐπειγόμενοι Niemeyer 5 ἔφυγεν B M ὄρθιον codd.: corr. Dind. 7 ἐγίνετο B 8 τὸ add. Leoncl. 9 τοῦ om. Arrian. *de Ven.* ii. 2 et 3 10 χρησάμενοι Arrian. 11 ἀνόμοιον B M: ὃν ὅμοιον Richards ἁρμόν] δρόμον det. 12 γοῦν Rühl καταφερῆ B: κατω- et κατα- Poll. 12–13 στενὴν . . . πρόσθεν del. Lenz: εἰς στενὸν καταλήγουσαν post quae addit ὦτα ὑψηλά Poll. στενὴν . . . περιφερῆ om. M 16 κωλῆν Athen. ix. 368 e: κωλῆνα aut κωλὴν Poll.: κοίλην codd. 17 λαπάρας codd.: corr. Gesner ἱκανάς A 18 μικρούς Pierleoni coll. Poll. (βραχεῖς): μακροὺς codd. 19 εὐπαχεῖς A B: εὐπαχεῖς aut εὐπαγεῖς Poll. μὲν μῦς Pierleoni: fort. μυώδεις; cf. Poll. 20 μακρά Gesner ex Poll.: μικρά codd. 21 post πάντας deesse δασέας καὶ suspicatur Schneider coll. Aelian. xiii. 14 et Arrian. xvii. 4

31 βραχύ, κοῦφον. ἔστιν οὖν ἀδύνατον μὴ οὐκ εἶναι ἐκ τοιούτων συνηρμοσμένον ἰσχυρόν, ὑγρόν, ὑπερέλαφρον. τεκμήριον δὲ ὡς ἐλαφρόν ἐστιν· ὅταν ἀτρέμα διαπορεύηται, πηδᾷ—βαδίζοντα δὲ οὐδεὶς ἑώρακεν οὐδ᾽ ὄψεται—τιθεὶς εἰς τὸ ἐπέκεινα τῶν ἔμπροσθεν ποδῶν τοὺς ὄπισθεν καὶ ἔξω· 5
32 καὶ θεῖ οὕτως. δῆλον δὲ τοῦτο ἐν χιόνι. οὐρὰν δὲ οὐκ ἐπιτηδείαν ἔχει πρὸς δρόμον· ἐπευθύνειν γὰρ οὐχ ἱκανὴ τὸ σῶμα διὰ τὴν βραχύτητα· ἀλλὰ τῷ ὠτὶ ἑκατέρῳ τοῦτο ποιεῖ· καὶ ὅταν ἀνιστῆται ὑπὸ τῶν κυνῶν, καταβάλλων [γὰρ] καὶ παραβάλλων τὸ ἕτερον οὖς πλάγιον, ὁποτέρᾳ ἂν 10 λυπῆται, ἀπερειδόμενος [διὸ] δὴ εἰς τοῦτο ὑποστρέφεται
33 ταχύ, ἐν μικρῷ πολὺ καταλιπὼν τὸ ἐπιφερόμενον. οὕτω δὲ ἐπίχαρί ἐστι τὸ θέαμα, ὥστε οὐδεὶς ὅστις οὐκ ἂν ἰδὼν ἰχνευόμενον, εὑρισκόμενον, μεταθεόμενον, ἁλισκόμενον, ἐπιλάθοιτ᾽ ἂν εἴ του ἐρῴη. 15

34 Ἐν δὲ τοῖς ἔργοις κυνηγετοῦντα ἀπέχεσθαι ὧν ὧραι φέρουσι καὶ τὰ νάματα καὶ τὰ ῥεῖθρα ἐᾶν· τὸ γὰρ ἅπτεσθαι τούτων αἰσχρὸν καὶ κακόν, καὶ ἵνα μὴ τῷ νόμῳ ἐναντίοι ὦσιν οἱ ἰδόντες· καὶ ὅταν ἀναγρία ἐμπίπτῃ, ἀναλύειν χρὴ τὰ περὶ τὸ κυνηγέσιον πάντα. 20

VI Κυνῶν δὲ κόσμος δέραια, ἱμάντες, στελμονίαι· ἔστω δὲ τὰ μὲν δέραια μαλακά, πλατέα, ἵνα μὴ θραύῃ τὰς τρίχας τῶν κυνῶν, οἱ δὲ ἱμάντες ἔχοντες ἀγκύλας τῇ χειρί, ἄλλο δὲ μηδέν· οὐ γὰρ καλῶς τηροῦσι τὰς κύνας οἱ ἐξ αὐτῶν εἰργασμένοι τὰ δέραια· αἱ δὲ στελμονίαι πλατεῖς τοὺς 25

2 ὑγρόν om. A 4 καὶ τιθεὶς Schneider 5 ἔξω θεῖ Schneider 6 δῆλον . . . χιόνι om. A τοῦτο Leoncl. : τούτου τὸ codd. ἐν χροί B : ἔνχροι M : corr. Blane 9 ἀνιστῆται Pierleoni : ἁλίσκηται codd. 10 γὰρ del. Dind. 11 ἐπερειδόμενος Leoncl. διὸ del. Schneider 13 θέαμα Schneider ex Arrian. xvi. 6 et Hermog. περὶ ἰδεῶν iii, p. 319 : θηρίον codd. fort. ἰδὼν τὸ θηρίον ; cf. Arrian. l. c. 18-19 καὶ . . . ἰδόντες del. Dind. 18 καὶ ante ἵνα del. Schneider νόμῳ si sanum *institutum* significat : malim νομίμῳ 19 διιόντες Diels 20 τὸ om. M 21 στηλμονίαι M : τελαμωνίαι det. et cum v. l. τελμωνίαι Poll. v. 55 : τελμονίαι aut τελαμωνίαι Poll. x. 142 : στελμονίαι Hesych. 22 fort. θλίβῃ 24 ἐκ τῶν αὐτῶν Schneider : ἐξ ἱμάντων Pierleoni 25 στιλμονίαι B M : τελαμωνίαι det.

ἱμάντας, ἵνα μὴ τρίβωσι τὰς λαγόνας αὐτῶν· ἐγκατερραμ-
μέναι δὲ ἐγκεντρίδες, ἵνα τὰ γένη φυλάττωσιν. ἐξάγειν δ' 2
αὐτὰς οὐ χρὴ ἐπὶ τὰ κυνηγέσια, ὅταν μὴ τὰ προσφερόμενα
δέχωνται ἡδέως (τεκμήριον δὲ τοῦτο ὅτι οὐκ ἔρρωνται) μηδὲ
5 ὅταν ἄνεμος πνέῃ μέγας· διαρπάζει γὰρ τὰ ἴχνη καὶ οὐ
δύνανται ὀσφραίνεσθαι οὐδὲ αἱ ἄρκυς ἑστάναι οὐδὲ τὰ
δίκτυα. ὅταν δὲ τούτων μηδέτερον κωλύῃ, ἄγειν διὰ τρίτης 3
ἡμέρας. τὰς δὲ ἀλώπεκας μὴ ἐθίζειν τὰς κύνας διώκειν·
διαφθορὰ γὰρ μεγίστη καὶ ἐν τῷ δέοντι οὔποτε πάρεισιν.
10 εἰς δὲ τὰ κυνηγέσια μεταβάλλοντα ἄγειν, ἵνα ὦσιν ἔμπειροι 4
τῶν κυνηγεσίων, αὐτὸς δὲ τῆς χώρας. ἐξιέναι δὲ πρῴ, ἵνα
τῆς ἰχνεύσεως μὴ ἀποστερῶνται, ὡς οἱ ὀψιζόμενοι ἀφαι-
ροῦνται τὰς μὲν κύνας τοῦ εὑρεῖν τὸν λαγῶ, αὑτοὺς δὲ τῆς
ὠφελείας· οὐ γὰρ ἐπιμένει τοῦ ἴχνους ἡ φύσις λεπτὴ οὖσα
15 πᾶσαν ὥραν.

Τὴν δὲ στολὴν ὁ ἀρκυωρὸς ἐξίτω ἔχων ἐπὶ θήραν μὴ 5
ἔχουσαν βάρος. τὰς δὲ ἄρκυς ἱστάτω εἰς ἄγκη, δρυμῶνας
τραχείας, σιμάς, λαγαράς, σκοτεινάς, ῥοῦς, χαράδρας, χει-
μάρρους ἀενάους· εἰς ταῦτα γὰρ μάλιστα φεύγει· ⟨εἰς⟩ ὅσα 6
20 δὲ ἄλλα [εἰς] ἄπειρον εἰπεῖν· τούτων δὲ παρόδους, διόδους,
καταφανεῖς, λεπτὰς ⟨καταλιπών⟩, εἰς ὄρθρον καὶ μὴ πρῴ, ἵνα
ἐὰν ᾖ πλησίον τὸ ἀρκυστάσιον τῶν ζητησίμων, μὴ φοβῆται
ἀκούων ὁμοῦ τὸν ψόφον (ἐὰν δὲ ᾖ ἀπ' ἀλλήλων πολύ, ἧττον
κωλύει πρῴ), καθαρὰς ποιούμενος τὰς ἀρκυστασίας, ἵνα [δ'] 7
25 αὐτῶν μηδὲν ἀντέχεται. πηγνύειν ⟨δὲ⟩ τὰς σχαλίδας ὑπτίας,
ὅπως ἂν ἐπαγόμεναι ἔχωσι τὸ σύντονον· ἐπὶ δὲ ἄκρας ἴσους

1 *ἐγκατερραμένας δὲ ἐγκεντρίδας* Richards 8–9 *τὰς . . . πάρεισιν* om. A 8 *τὰς κύνας* del. Pierleoni 11 *αὐτὸς* Zeune : *αὐτοὶ* codd. 13 *αὑτοὺς* Weiske : *αὐτοὺς* codd. 16 *ἀρκύωρος* codd. *θήρᾳ* Stephanus 17 *εἰς* om. B M *ἄγκη, δρυμῶνας* scripsi : *ἀμφιδρόμους* codd. ; cf. Poll. v. 35 *ἐν πᾶσι τόποις ὁδοῖς τριμμοῖς* (cf. § 9) *δρυμῶσι* (aut *δρόμοις*) *ἕλεσι κτλ.* 19 *ἀενάους* det. : *ἀεννάους* A B M *εἰς* transposuit Schneider 21 lac. stat. Schneider, qui scripsit *καταλειπέτω. ἱστάτω δ'*, coll. Poll. l. c. *διαστήματα καταλιπὼν πρὸς τὰς διαδρομάς* *ἵνα* post *ζητησίμων* transp. Schneider 24 *ποιούμενον* Schneider *τὰς* om. A *δ'* del. Schneider 25 *ἀντέχεται* Zeune : *ἀντέχηται* codd. *δὲ* add. Schneider

τοὺς βρόχους ἐπιβαλλέτω καὶ ὁμοίως ἀντερειδέτω, ἐπαίρων
8 εἰς μέσον τὸν κεκρύφαλον. εἰς δὲ τὸν περίδρομον ἐναπτέτω
λίθον μακρὸν καὶ μέγαν, ἵνα ἡ ἄρκυς, ὅταν ἔχῃ τὸν λαγῶ,
μὴ ἀντιτείνῃ. στοιχιζέτω δὲ μακρά, ὑψηλά, ὅπως ἂν μὴ
ὑπερπηδᾷ. ἐν δὲ ταῖς ἰχνείαις μὴ ὑπερβάλλεσθαι· ἔστι γὰρ 5
θηρατικὸν μὲν οὔ, φιλόπονον δὲ τὸ ἐκ παντὸς τρόπου ἑλεῖν
9 ταχύ. τὰ δὲ δίκτυα τεινέτω ἐν ἀπέδοις, ἐμβαλλέτω δὲ τὰ
ἐνόδια εἰς τὰς ὁδούς, καὶ ἐκ τῶν τριμμῶν εἰς τὰ συμφέροντα,
καθάπτων τοὺς περιδρόμους ἐπὶ τὴν γῆν, τὰ ἀκρωλένια
συνάγων, πηγνύων τὰς σχαλίδας μεταξὺ τῶν σαρδόνων, 10
ἐπὶ ἄκρας ἐπιβάλλων τοὺς ἐπιδρόμους καὶ τὰ παράδρομα
10 συμφράττων. φυλαττέτω δὲ ἐκπεριών· ἐὰν δὲ ἐκκλίνῃ τὸν
στοῖχον ἡ ἄρκυς, ἀνιστάτω. διωκομένου δὲ τοῦ λαγῶ εἰς τὰς
ἄρκυς εἰς τὸ πρόσθεν προθείτω, καὶ ἐπιθέων μὲν ἐμβοάτω·
ἐμπεπτωκότος δὲ τὴν ὀργὴν τῶν κυνῶν παυέτω, μὴ ἁπτό- 15
μενος ἀλλὰ παραμυθούμενος· καὶ δηλούτω τῷ κυνηγέτῃ,
ὅτι ἑάλωκεν ἀναβοήσας ἢ ὅτι παραδεδράμηκε παρὰ τάδε ἢ
τάδε ἢ ὅτι οὐχ ἑώρακε.

11 Τὸν δὲ κυνηγέτην ἐξιέναι ἔχοντα ἠμελημένην ἐλαφρὰν
ἐσθῆτα ἐπὶ τὸ κυνηγέσιον καὶ ὑπόδεσιν, ἐν δὲ τῇ χειρὶ 20
ῥόπαλον, τὸν δὲ ἀρκυωρὸν ἕπεσθαι· πρὸς δὲ τὸ κυνηγέσιον
σιγῇ προσιέναι, ἵνα μὴ ὁ λαγῶς, ἐάν που ᾖ πλησίον, ὑποκινῇ
12 ἀκούων τῆς φωνῆς. δήσαντα δ' ἐκ τῆς ὕλης τὰς κύνας
ἑκάστην χωρίς, ὅπως ἂν εὔλυτοι ὦσιν, ἱστάναι τὰς ἄρκυς
καὶ τὰ δίκτυα, ὡς εἴρηται. μετὰ δὲ τοῦτο τὸν μὲν ἀρκυωρὸν 25

4 *μὴ* del. Herwerden 5–7 *ἐν . . . ταχύ* post *ἀνιστάτω* (13) transp. Diels 5 *ὑπερεμβάλλεσθαι* B : *ὑπερεμβαλέσθαι* M 6 *οὐ* A : om. cet. *τόπου* A 10 *σαρδόνων* Iungermann coll. Poll. v. 31 et Hesych. : *σαρδονιῶν* A : *σαρδονίων* B M 11 *τὰ* om. B M 12 *ἐκπεριών* A ; cf. *Hell.* iii. 2. 25 et Blass *ad Demosth.* 18. 44 : *ἐκπεριιών* B M *τὸν στίχον* A : *στοῖχος* B M : corr. Pierleoni 13 *διωκόμενον* et *τὸν λαγὼ* B M *δὲ* om. A B 14 *προθείτω* scripsi : *προϊέσθω* codd. : *προΐτω* vel *πορευέσθω* Richards *ἐκβοάτω* M 18 *ἑώρακεν ἢ οὐ* (*οὗ* Zeune) *κατεῖδε* B M 19 *ἠμελημένην*] *μέλαιναν* Herwerden coll. Poll. v. 17 *σκευὴ κυνηγέτου χιτὼν οὐ λευκὸς κτλ.* 22 *προιέναι* A 24 *ὦσιν ἱστάναι* Dind. : *ὦσι συνιστάναι* codd.

εἶναι ἐν φυλακῇ· αὐτὸν δὲ τὰς κύνας λαβόντα ἰέναι πρὸς
τὴν ὑπαγωγὴν τοῦ κυνηγεσίου, καὶ εὐξάμενον τῷ Ἀπόλλωνι 13
καὶ τῇ Ἀρτέμιδι τῇ Ἀγροτέρᾳ μεταδοῦναι τῆς θήρας λῦσαι
μίαν κύνα, ἥτις ἂν ᾖ σοφωτάτη ἰχνεύειν, ἐὰν μὲν ᾖ χειμών,
5 ἅμ᾽ ἡλίῳ ἀνίσχοντι, ἐὰν δὲ θέρος, πρὸ ἡμέρας, τὰς δὲ
ἄλλας ὥρας μεταξὺ τούτου. ἐπειδὰν δὲ ἡ κύων λάβῃ τὸ 14
ἴχνος ὀρθὸν ἐκ τῶν ἐπηλλαγμένων, παραλῦσαι καὶ ἑτέραν·
περαινομένου δὲ τοῦ ἴχνους διαλιπόντα μὴ πολὺ καὶ τὰς
ἄλλας ἀφιέναι κατὰ μίαν, καὶ ἕπεσθαι μὴ ἐγκείμενον,
10 ὀνομαστὶ ἑκάστην προσαγορεύοντα, μὴ πολλά, ἵνα μὴ
παροξύνωνται πρὸ τοῦ καιροῦ. αἱ δ᾽ ὑπὸ χαρᾶς καὶ μένους 15
προΐασιν ἐξίλλουσαι τὰ ἴχνη, ὡς πέφυκε, διπλᾶ, τριπλᾶ,
προφορούμεναι παρὰ τὰ αὐτά, διὰ τῶν αὐτῶν, ἐπηλλαγμένα,
περιφερῆ, ὀρθά, καμπύλα, πυκνά, μανά, γνώριμα, ἄγνωστα,
15 ἑαυτὰς παραθέουσαι, ταχὺ τὰς οὐρὰς διασείουσαι, καὶ
ἐπικλίνουσαι τὰ ὦτα καὶ ἀστράπτουσαι τοῖς ὄμμασιν.
ἐπειδὰν δὲ περὶ τὸν λαγῶ ὦσι, δῆλον ποιήσουσι τῷ κυνη- 16
γέτῃ σὺν ταῖς οὐραῖς τὰ σώματα ὅλα συνεπικραδαίνουσαι,
πολεμικῶς ἐπιφερόμεναι, φιλονίκως παραθέουσαι, συντρέ-
20 χουσαι φιλοπόνως, συνιστάμεναι ταχύ, διιστάμεναι, πάλιν
ἐπιφερόμεναι· τελευτῶσαι δὲ ἀφίξονται πρὸς τὴν εὐνὴν τοῦ
λαγῶ, καὶ ἐπιδραμοῦνται ἐπ᾽ αὐτόν. ὁ δ᾽ ἐξαίφνης ἀνᾴξας 17
[ἐφ᾽ αὐτὸν] ὑλαγμὸν ποιήσει τῶν κυνῶν καὶ κλαγγὴν φεύγων.
ἐμβοάτω δὲ αὐτῷ διωκομένῳ Ἰὼ κύνες, ἰώ, καλῶς, σοφῶς
25 γε ὦ κύνες. καὶ κυνοδρομεῖν περιελίξαντα ὃ ἀμπέχεται
περὶ τὴν χεῖρα καὶ τὸ ῥόπαλον ἀναλαβόντα κατὰ τὸν
λαγῶ, καὶ μὴ ὑπαντᾶν· ἄπορον γάρ. ὁ δὲ ὑποχωρῶν ταχὺ 18

2 εὐξάμενος A : εὐξάμενοι B M : corr. Castalio 5 ἀνέχοντι B M
6 τούτων Schneider 7 ὄθιον A : ὄρθιον B M : corr. Schneider
ἀπηλλαγμένων codd. : corr. Brodaeus 12 προϊᾶσιν B M
13 προφορούμεναι . . . αὐτῶν post ἄγνωστα (14) transp. Richards
14 ὄρθια codd. : corr. Leoncl. πυκνά, καμπύλα codd. : corr. Leoncl.
15 ταῖς οὐραῖς codd. : corr. Richards 17 ποιήσωσι B M 19 φιλο-
νείκως codd. 23 ἐφ᾽ αὐτὸν delendum 24 ἐμβοώντων B M
ἐμβοᾶν οὖν δεῖ αὐτῷ Rosenstiel αὐτῶν M ἰὼ καλῶς Falbe : om. A :
ἰὼ κακός B M σαφῶς codd. : corr. Gesner 25 post κύνες add.
καλῶς γε ὦ κύνες M ; cf Arr. 18 27 ἄπονον Richards

ἐκλείπων τὴν ὄψιν πάλιν περιβάλλει ὅθεν εὑρίσκεται ἐπὶ τὸ πολύ. ἀναβοᾶν δ᾽ ἐκεῖνον μὲν αὐτῷ Παισάτω παῖς· παῖ δή, παῖ δή. ὁ δέ, ἐάν τε ἑαλωκὼς ᾖ ἐάν τε μή, δηλούτω.
19 *καὶ ἐὰν μὲν ἑαλωκὼς ᾖ ἐν τῷ πρώτῳ δρόμῳ, ἀνακαλεσάμενον τὰς κύνας ζητεῖν ἄλλον· ἐὰν δὲ μή, κυνοδρομεῖν ὡς τάχιστα* 5 *καὶ μὴ ἀνιέναι, ἀλλ᾽ ἐκπερᾶν φιλοπόνως. καὶ ἐὰν πάλιν ἀπαντῶσι διώκουσαι αὐτόν, ἀναβοᾶν Εὖ γε, εὖ γε ὦ κύνες, ἕπεσθε ὦ κύνες· ἐὰν δὲ πολὺ προειληφυῖαι ὦσι καὶ μὴ οἷός τ᾽ ᾖ κυνοδρομῶν ἐπιγίγνεσθαι αὐταῖς, ἀλλὰ διημαρτηκὼς ᾖ τῶν δρόμων, ἢ καὶ πλησίον που φοιτώσας ἢ ἐπιστάσας ἢ* 10 *ἐχομένας τῶν ἰχνῶν μὴ δύνηται ἰδεῖν, πυνθάνεσθαι παρα-*
20 *θέοντα ἅμα ὅτῳ ἂν προσπελάζῃ ἀναβοῶντα Ἦ κατεῖδες ὠὴ τὰς κύνας; ἐπειδὰν δὲ πύθηται ἤδη, ἐὰν μὲν ἐν τῷ ἴχνει ὦσι, προσστάντα ἐγκελεύειν, τοὔνομα μεταβάλλοντα ἑκάστης τῆς κυνός, ὁποσαχῇ οἷόν τ᾽ ἂν ᾖ τοὺς τόνους τῆς φωνῆς* 15 *ποιούμενον, ὀξύ, βαρύ, μικρόν, μέγα· πρὸς δὲ τοῖς ἄλλοις κελεύσμασιν, ἐὰν ὦσιν ἐν ὄρει αἱ μεταδρομαί, ἐπικελεύειν τόδε, Εὖα κύνες, εὖ᾽ ὦ κύνες. ἐὰν δὲ μὴ πρὸς αὐτοῖς ὦσι τοῖς ἴχνεσιν, ἀλλ᾽ ὑπερβάλλωσι, καλεῖν αὐτάς, Οὐ πάλιν,*
21 *οὐ πάλιν ὦ κύνες; ἐπειδὰν δὲ προσσχῶσι τοῖς ἴχνεσι,* 20 *περιάγειν αὐτὰς κύκλους πολλοὺς ποιούμενον· ὅπου δ᾽ ἂν ᾖ αὐταῖς ἀμαυρὸν τὸ ἴχνος, σημεῖον θέσθαι στοῖχον ἑαυτῷ, καὶ ἀπὸ τούτου συνείρειν μέχρι ἂν σαφῶς γνωρίσωσιν*
22 *ἐγκελεύοντα καὶ θωπεύοντα. αἱ δ᾽ ἐπειδὰν λαμπρὰ ᾖ τὰ ἴχνη ἐπιρριπτοῦσαι, παραπηδῶσαι, κοινωνοῦσαι, ὑπολαμβά-* 25

1 *ἁλίσκεται* Richards 2 *δὲ κοινὸν* B M *παῖς· ατῳ* (*sic*) *παῖς* B : *παῖς αὐτῷ* M 3 *παῖε δή, παῖε δή* A 4 *ἀνακαλεσάμενος* codd. : corr. Schneider 6 *μὴ* om. B *ἀφιέναι* B M 9 *ἦν* B M *αὐτοῖς* codd. : corr. Brodaeus 10 *ἢ ἐπιστάσας* scripsi : *ἢ ἐπιβοώσας* codd. : del. Schneider 12 *ὠῆ* M 14 *προστάντα* codd. : corr. Schneider 15 prius *τῆς* om. A 16 *ὀξύν, βαρύν, μικρόν, μέγαν* Schneider 17 *ἐὰν . . . μεταδρομαί* om. A *αἱματοδρομαί* B 18 *εὖα* bis Gesner : *εἶα* bis Richards : *εὖ* bis codd. 19–20 *σοῦ* bis Weiske *προσσχῶσι* scripsi : *προσχῶσι* A B : *προστῶσι* M : *προσστῶσι* Schneider 21 *πολλοὺς* A : *πολλοὺς πυκνοὺς* B M : *πολλοὺς καὶ πυκνοὺς* Stephanus 22 *αὐτοῖς* B M 23 *μέχρις* A

νουσαι, ἐνσημαινόμεναι, ὅρους τιθέμεναι ἑαυταῖς γνωρίμους ταχὺ μεταθεύσονται· ὅταν δὲ οὕτω διὰ τοῦ ἴχνους πυκνῶς διάττωσι, μὴ κατέχοντα κυνοδρομεῖν, ἵνα μὴ ὑπὸ φιλοτιμίας ὑπερβάλλωσι τὰ ἴχνη. ἐπειδὰν δὲ περὶ τὸν λαγῶ ὦσι καὶ 23
5 τοῦτο ἐπιδεικνύωνται σαφῶς τῷ κυνηγέτῃ, προσέχειν, ὅπως ἂν μὴ ὑποκινῇ εἰς τὸ πρόσθεν πεφοβημένος τὰς κύνας· αἱ δὲ διαρριπτοῦσαι τὰς οὐρὰς καὶ ἑαυταῖς ἐμπίπτουσαι καὶ πολλὰ ὑπερπηδῶσαι καὶ ἐπανακλαγγάνουσαι, ἐπαναίρουσαι τὰς κεφαλάς, εἰσβλέπουσαι εἰς τὸν κυνηγέτην, ἐπιγνωρί-
10 ζουσαι ἀληθῆ ἤδη εἶναι ταῦτα, ὑφ' αὑτῶν ἀναστήσουσι τὸν λαγῶ καὶ ἐπίασι κεκλαγγυῖαι. ἐὰν δὲ εἰς τὰς ἄρκυς 24 ἐμπίπτῃ ἢ ἐντὸς ἢ ἔξω παρενεχθῇ, καθ' ἓν ἕκαστον τούτων ὁ ἀρκυωρὸς γεγωνείτω. καὶ ἐὰν μὲν ᾖ ἑαλωκώς, ἕτερον ἐπιζητεῖν· ἐὰν δὲ μή, μεταθεῖν χρώμενον τοῖς αὐτοῖς
15 ἐγκελεύσμασιν. ἐπειδὰν δὲ μεταθέουσαι αἱ κύνες ἤδη 25 ὑπόκοποι ὦσι καὶ ᾖ ὀψὲ ἤδη τῆς ἡμέρας, τότε δεῖ τὸν κυνηγέτην τὸν λαγῶ ἀπειρηκότα ζητεῖν, μὴ παραλείποντα μηδὲν ὧν ἡ γῆ ἀνίησιν ἢ ἔχει ἐφ' αὑτῆς, τὰς ἀναστροφὰς ποιούμενον πυκνάς, ὅπως ἂν μὴ παραλειφθῇ (κατακλίνεται
20 γὰρ ἐν μικρῷ τὸ θηρίον καὶ οὐκ ἀνίσταται ὑπὸ κόπου καὶ φόβου), τὰς κύνας ἐπαγόμενον, ἐγκελεύοντα, παραμυθούμενον τὴν φιλάνθρωπον πολλά, τὴν αὐθάδη ὀλίγα, τὴν μέσην μέτρια, ἕως ἂν ἢ ἀποκτείνῃ αὐτὸν κατὰ πόδας ἢ εἰς τὰς ἄρκυς ἐμβάλῃ. μετὰ δὲ ταῦτα ἀνελόντα τὰς ἄρκυς καὶ τὰ 26
25 δίκτυα, ἀνατρίψαντα τὰς κύνας ἀπιέναι ἐκ τοῦ κυνηγεσίου, ἐπιμείναντα, ἐὰν ᾖ θερινὴ μεσημβρία, ὅπως ἂν τῶν κυνῶν οἱ πόδες μὴ καίωνται ἐν τῇ πορείᾳ.

Σκυλακεύειν δὲ αὐτὰς ἐπανιέντα τῶν πόνων τοῦ χειμῶνος, VII ἵνα ἔχουσαι τὴν ἡσυχίαν πρὸς τὸ ἔαρ ἐπάγωνται τὴν φύσιν

2 οὕτως B M 3 μὴ del. Gesner 7 ταῖς οὐραῖς codd. : corr Richards 10 εἶναι ἤδη B M ὑφ' αὑτῶν] ὑλαγμῷ Pierleoni 11 ἐπιᾶσι B 12 ἢ ἔξω ἢ ἐντὸς B M 15 αἱ κύνες M : κύκλῳ A : αἱ κύκλῳ B 16 δεῖ] δὴ det. 18 ἑαυτῆς B M 28 δὲ χρὴ αὐτὰς cit. Schneider coll. Poll. v. 51 29 post. τὴν del. Dind.

γενναίαν· ἡ γὰρ ὥρα πρὸς τὰς αὐξήσεις τῶν κυνῶν κρατίστη
αὕτη· εἰσὶ δὲ τέτταρες καὶ δέκα ἡμέραι ἐν αἷς ἡ ἀνάγκη
2 αὕτη ἔχει. ἄγειν δὲ καταπαυομένας, ἵνα θᾶττον ἐγκύμονες
γίγνωνται, πρὸς κύνας ἀγαθούς· ἐπειδὰν δὲ ὦσιν ἐπίφοροι,
μὴ ἐξάγειν ἐπὶ κυνηγέσιον ἐνδελεχῶς, ἀλλὰ διαλείπειν, 5
ἵνα μὴ φιλοπονίᾳ διαφθείρωσι. κύουσι δ' ἑξήκονθ' ἡμέρας.
3 ἐπειδὰν δὲ γένηται τὰ σκυλάκια, ὑπὸ τῇ τεκούσῃ ἐᾶν καὶ
μὴ ὑποβάλλειν ὑφ' ἑτέραν κύνα· αἱ γὰρ θεραπεῖαι αἱ
ἀλλότριαι οὐκ εἰσὶν αὔξιμοι· τὸ δὲ τῶν μητέρων καὶ τὸ
γάλα ἀγαθὸν καὶ τὸ πνεῦμα καὶ φίλαι αἱ περιβολαί. 10
4 ἐπειδὰν δὲ πλανᾶται τὰ σκυλάκια ἤδη, διδόναι γάλα μέχρι
ἐνιαυτοῦ καὶ οἷς μέλλει τὸν ἅπαντα χρόνον βιώσεσθαι,
ἄλλο δὲ μηδέν· αἱ γὰρ βαρεῖαι πλησμοναὶ τῶν σκυλακίων
διαστρέφουσι τὰ σκέλη, ⟨τοῖς⟩ σώμασι νόσους ἐμποιοῦσι,
καὶ τὰ ἐντὸς ἄδικα γίγνεται. 15

5 Τὰ δ' ὀνόματα αὐταῖς τίθεσθαι βραχέα, ἵνα εὐανάκλητα
ᾖ. εἶναι δὲ χρὴ τοιάδε· Ψυχή, Θυμός, Πόρπαξ, Στύραξ,
Λογχή, Λόχος, Φρουρά, Φύλαξ, Τάξις, Ξίφων, Φόναξ,
Φλέγων, Ἀλκή, Τεύχων, Ὑλεύς, Μήδας, Πόρθων, Σπέρχων,
Ὀργή, Βρέμων, Ὕβρις, Θάλλων, Ῥώμη, Ἀνθεύς, Ἥβα, 20
Γηθεύς, Χαρά, Λεύσων, Αὐγώ, Πολεύς, Βία, Στίχων,
Σπουδή, Βρύας, Οἰνάς, Στέρρος, Κραύγη, Καίνων, Τύρβας,
6 Σθένων, Αἰθήρ, Ἀκτίς, Αἰχμή, Νόης, Γνώμη, Στίβων,

2 ἡμέραι] αὗται M : ἡμέραι αὗται Stephanus 3 αὕτη αὐτὰς Weiske coll. Arr. xxxi. 3 ἐπειδὰν τῇ ἀνάγκῃ ταύτῃ ἔχωνται 6 φιλοπονίαν B M κύουσι δ' A B : κύουσιν M 9 ἐκ τῶν Weiske, coll. Poll. v. 50 10 ἀγαθὸν post γάλα codd. et Arr. xxx. 2 : post μητέρων transp. Weiske αἱ περιβολαὶ φίλαι M 11 ἤδη post δὲ M et Arr. μέχρις A B 14 τὰ om. B M τοῖς add. Schneider ex Arr. ἐμποιοῦσαι A, sed cf. Arr. xxxi. 1 16 ὀνόματ' B M 17–1 (p. seq.) Ψυχή ... Ὁρμή) θυμὸς φύλαξ ψυχη (*sic*) λόχος φλέγων λόγχη ξίφων φόναξ τάξις θάλλων τεύχων ἀλκὴ μήδας πόρθων φρουρὰ σπέρχων βρέμων ὕβρις ἀνθεὺς γηθεὺς ῥώμη λεύπων πολὺς ἥβα στερρὸς βρύας κραυγὴ καίνων τύρβας ὀργὴ πόρπαξ στύραξ αἰχμὴ ὑλεὺς στίχων ἀγὼ (*sic*) lac. circa 6 litt. αἰθὴρ ἀκτὶς χαίρων νόης βία γνώμων στίβων ὁρμή A 18 Λογχή Dind. : λόγχη codd. 21 Λεύσσων Dind. ; sed cf. Herodian. i. 37 Lentz Πολεύς scripsi : πολὺς codd. : Πόλος Weiske : Ποδῆς Radermacher coll. *C. I. G.* 8139 22 Σπουδή om. B ; cf. A Οἰνάς om. B ; cf. A Στέρρος] cf. Herodian i. 204 Lentz : στερρὸς B M Κραύγη Herodian. : κραυγὴ codd.

Ὁρμή. ἄγειν δὲ τὰς σκύλακας ἐπὶ τὸ κυνηγέσιον, τὰς μὲν θηλείας ὀκταμήνους, τοὺς δὲ ἄρρενας δεκαμήνους· πρὸς δὲ τὰ ἴχνη τὰ εὐναῖα μὴ λύειν, ἀλλ' ἔχοντα ὑφημμένας μακροῖς ἱμᾶσιν ἀκολουθεῖν ταῖς κυσὶν ἰχνευούσαις, ἐῶντα
5 αὐτὰς διαθεῖν τὰ ἴχνη. καὶ ἐπειδὰν ὁ λαγῶς εὑρίσκηται, 7 ἐὰν μὲν καλαὶ ὦσι πρὸς τὸν δρόμον τὰ εἴδη, μὴ ἀνιέναι εὐθύς· ἐπειδὰν δὲ προλάβῃ ὁ λαγῶς τῷ δρόμῳ, ὥστε μὴ ἐφορᾶν ἔτι αὐτόν, τὰς σκύλακας ἱέναι. ἐὰν γὰρ ὁμόθεν 8 καλὰς τὰ εἴδη οὔσας καὶ εὐψύχους πρὸς τὸν δρόμον ἐπιλύῃ,
10 ὁρῶσαι τὸν λαγῶ ἐντεινόμεναι ῥήγνυνται, οὔπω ἔχουσαι συνεστῶτα τὰ σώματα· διαφυλάττειν οὖν δεῖ τοῦτο τὸν κυνηγέτην. ἐὰν δὲ αἰσχίους ὦσι ⟨καὶ ἄψυχοι⟩ πρὸς τὸν δρόμον, οὐδὲν 9 κωλύει ἱέναι· εὐθὺς γὰρ δὴ ἀνέλπιστοι οὖσαι τοῦ ἑλεῖν οὐ πείσονται τοῦτο. τὰ δὲ δρομαῖα, ἕως ἂν ἕλωσι [τῷ ἴχνει],
15 μεταθεῖν ἐᾶν· ἁλισκομένου δὲ τοῦ λαγῶ διδόναι αὐταῖς ἀναρρηγνύναι. ἐπειδὰν δὲ μηκέτι θέλωσι προσμένειν τοῖς 10 ἴχνεσιν, ἀλλ' ἀποσκεδαννύωνται, ἀναλαμβάνειν, ἕως ἂν ἐθισθῶσιν εὑρίσκειν προσθέουσαι τὸν λαγῶ, ἐπεὶ μὴ ἐν κόσμῳ ἀεὶ τοῦτον ζητοῦσαι τελευτῶσαι γίγνονται ἔκκυνοι,
20 πονηρὸν μάθημα. πρὸς δὲ ταῖς ἄρκυσι διδόναι τὰ σιτία 11 αὐταῖς, ἕως ἂν νέαι ὦσιν, ὅταν ἀναιρῶνται, ἵν' ἐὰν πλανηθῶσιν ἐν τῷ κυνηγεσίῳ δι' ἀπειρίαν, πρὸς τοῦτο ἐπανιοῦσαι σῴζωνται. ἀφεθήσονται δὲ τούτου, ὅταν ἤδη τῷ θηρίῳ ἔχωσι πολεμίως, ἐπιμέλειαν δὲ ποιήσονται τούτου μᾶλλον
25 ἢ ἐκείνου φροντίζειν. χρὴ δὲ καὶ ὡς τὰ πολλὰ δεομέναις 12 διδόναι τὰ ἐπιτήδεια ταῖς κυσὶν αὐτόν· ὅταν μὲν γὰρ

2 ὀκτωμήνους Cobet 3 τὰ ἴχνη del. Pierleoni ὑφημμένας Schneider coll. Poll. v. 54: ὑφειμένας codd. 5 διατρέχειν M 6 καλοὶ codd.: corr. Gesner εἴδη] ἴχνη M 8 ἱέναι B 14 ἕλθωσι B M: ἐπῶσι Schönbrunn τῷ ἴχνει] τῶν ἰχνῶν post δρομαῖα Leoncl.: del. Dind. 16 § 10 post § 11 transp. Schneider 16–17 τοῖς ἴχνεσιν Richards: ταῖς ἄρκυσιν codd. καὶ ἄψυχοι add. Herwerden 18 προθέουσαι det. ἐπεὶ μὴ A: μὴ B M: μὴ οὐκ Stephanus: ἐπεὶ μὴ οὐκ Diels: μὴ ἀκόσμως Leoncl. 19 τοῦτο codd.: corr. Leoncl. γίγνωνται Stephanus 20 πάθημα Cobet 23 σώζονται A B 24 δὲ] γὰρ Richards 25 ὡς] εἰς B δεομέναις om. B M

⟨μὴ⟩ ἐνδεεῖς ὦσι, τούτου τὸν αἴτιον οὐκ ἴσασιν, ὅταν δὲ ἐπιθυμοῦσαι λάβωσι, τὸν διδόντα στέργουσιν.

VIII 'Ιχνεύεσθαι δὲ τὸν λαγῶ ὅταν νίφῃ ὁ θεὸς ὥστε ἠφανίσθαι τὴν γῆν· εἰ δ' ἐνέσται μελάγχιμα, δυσζήτητος ἔσται. ἔστι δέ, ὅταν μὲν ἐπινεφῇ καὶ ᾖ βόρειον, τὰ ἴχνη ἔξω πολὺν 5 χρόνον δῆλα· οὐ γὰρ ταχὺ συντήκεται· ἐὰν δὲ νότιόν τε ᾖ καὶ ἥλιος ἐπιλάμπῃ, ὀλίγον χρόνον· ταχὺ γὰρ διαχεῖται. ὅταν δ' ἐπινίφῃ συνεχῶς, οὐδὲν δεῖ· ἐπικαλύπτει γάρ· οὐδὲ ἂν πνεῦμα ᾖ μέγα· συμφοροῦν γὰρ τὴν χιόνα ἀφανίζει.

2 κύνας μὲν οὖν οὐδὲν δεῖ ἔχοντα ἐξιέναι ἐπὶ τὴν θήραν 10 ταύτην· ἡ γὰρ χιὼν καίει τῶν κυνῶν τὰς ῥῖνας, ⟨ῥήγνυσι⟩ τοὺς πόδας, τὴν ὀσμὴν τοῦ λαγῶ ἀφανίζει διὰ τὸ ὑπερπαγές· λαβόντα δὲ τὰ δίκτυα μετ' ἄλλου ἐλθόντα πρὸς τὰ ὄρη παριέναι ἀπὸ τῶν ἔργων, καὶ ἐπειδὰν λάβῃ τὰ ἴχνη,

3 πορεύεσθαι κατὰ ταῦτα. ἐὰν δ' ἐπηλλαγμένα ᾖ, ἐκ τῶν 15 αὐτῶν πάλιν εἰς τὸ αὐτὸ ἥκοντα κύκλους ποιούμενον ἐκπεριιέναι τὰ τοιαῦτα ζητοῦντα ὁποῖα ἔξεισι. πολλὰ δὲ πλανᾶται ὁ λαγῶς ἀπορούμενος ὅπου κατακλινῇ, ἅμα δὲ καὶ

4 εἴθισται τεχνάζειν τῇ βαδίσει διὰ τὸ διώκεσθαι ἀεὶ ἀπὸ τῶν τοιούτων. ἐπειδὰν ⟨δὲ⟩ φανῇ τὸ ἴχνος, προϊέναι εἰς τὸ 20 πρόσθεν. ἄξει δὲ ἢ πρὸς σύσκιον τόπον ἢ πρὸς ἀπόκρημνον· τὰ γὰρ πνεύματα ὑπερφορεῖ τὴν χιόνα ὑπὲρ τῶν τοιούτων. παραλείπεται οὖν εὐνάσιμα πολλά· ζητεῖ δὲ

5 τοῦτο. ἐπειδὰν δὲ τὰ ἴχνη πρὸς τοιαῦτα φέρῃ, μὴ προσιέναι

1 μὴ add. Gesner δὲ om. B M 3 τὸν λαγὼν A : τοῦ λαγὼ B : τοὺς λαγὼς M fort. καὶ post λαγῶ addendum 4 μελάγχιμα Poll. v. 66 : μελάγχειμα A M : μελέγχειμα B 5 ἐπινίφῃ codd. : corr. van Leeuwen fort. ἔξω τούτων 6 νότιόν Dind. : νότειόν A : νότιός B M 8 οὐδ' ἐὰν Dind. 10 ἔχοντα Wells : ἔχοντας codd. 11 post καίει add. μὲν Schneider ῥήγνυσι addidi coll. Arr. xiv. 5 ἐν τῷ κρυστάλλῳ . . . τὰ νέρθεν τῶν ποδῶν αὐταῖς ῥήγνυται : καὶ πήγνυσι Rühl : καὶ Weiske 12 τὴν δ' ὀσμὴν Weiske 13 τὰ δίκτυα M : τὸν διώκοντα A B : τὸν διώκοντα τὰ δίκτυα Pierleoni 16 τὰ αὐτὰ Leoncl. 17 ὅποι Stephanus 18 κατακλιθῇ codd. : corr. Dind. 19 ἀπὸ δὲ τῶν A 20 δὲ add. Stephanus 23 ζητεῖν A 24 προσιέναι det. : προσεῖναι A B M

ἐγγύς, ἵνα μὴ ὑποκινῇ, ἀλλὰ κύκλῳ ἐκπεριιέναι· ἐλπὶς γὰρ αὐτοῦ εἶναι. δῆλον δ' ἔσται· τὰ γὰρ ἴχνη ἀπὸ τῶν τοιούτων οὐδαμοῦ περάσει. ἐπειδὰν δὲ ᾖ σαφὲς ὅτι αὐτοῦ ἐστιν, ἐᾶν· 6 μενεῖ γάρ· ἕτερον δὲ ζητεῖν πρὶν τὰ ἴχνη ἄδηλα γενέσθαι,
5 τῆς ὥρας ἐνθυμούμενον, ὅπως, ἂν καὶ ἑτέρους εὑρίσκῃ, ἔσται ἡ λειπομένη ἱκανὴ περιστήσασθαι. ἥκοντος δὲ τούτου 7 περιτείνειν αὐτῶν ἑκάστῳ τὰ δίκτυα τὸν αὐτὸν τρόπον ὅνπερ ἐν τοῖς μελαγχίμοις, περιλαμβάνοντα ἐντὸς πρὸς ὅτῳ ἂν ᾖ, καὶ ἐπειδὰν ἑστηκότα ᾖ, προσελθόντα κινεῖν. ἐὰν δὲ 8
10 ἐκκυλισθῇ ἐκ τῶν δικτύων, μεταθεῖν κατὰ τὰ ἴχνη· ὁ δὲ ἀφίξεται πρὸς ἕτερα τοιαῦτα χωρία, ἐὰν μὴ ἄρα ἐν αὐτῇ τῇ χιόνι πιέσῃ ἑαυτόν. σκεψάμενον οὖν δεῖ ὅπου ἂν ᾖ περιίστασθαι. ἐὰν δὲ μὴ ὑπομένῃ, μεταθεῖν· ἁλώσεται γὰρ καὶ ἄνευ τῶν δικτύων· ταχὺ γὰρ ἀπαγορεύει διὰ τὸ
15 βάθος τῆς χιόνος καὶ διὰ τὸ κάτωθεν τῶν ποδῶν λασίων ὄντων προσέχεσθαι αὐτῷ ὄγκον πολύν.

Ἐπὶ δὲ τοὺς νεβροὺς καὶ τὰς ἐλάφους κύνας εἶναι Ἰνδικάς· **IX** εἰσὶ γὰρ ἰσχυραί, μεγάλαι, ποδώκεις, οὐκ ἄψυχοι· ἔχουσαι δὲ ταῦτα ἱκαναὶ γίγνονται πονεῖν. τοὺς μὲν οὖν νεογνοὺς
20 τῶν νεβρῶν τοῦ ἦρος θηρᾶν· ταύτην γὰρ τὴν ὥραν γίγνονται. κατασκέψασθαι δὲ προελθόντα εἰς τὰς ὀργάδας, οὗ εἰσιν 2 ἔλαφοι πλεῖσται· ὅπου δ' ἂν ὦσιν, ἔχοντα τὸν κυναγωγὸν τὰς κύνας καὶ ἀκόντια πρὸ ἡμέρας ἐλθόντα εἰς τὸν τόπον τοῦτον τὰς μὲν κύνας δῆσαι ἄπωθεν ἐκ τῆς ὕλης, ὅπως μή,
25 ἂν ἴδωσι τὰς ἐλάφους, ὑλακτῶσιν, αὐτὸν δὲ σκοπιωρεῖσθαι. ἅμα δὲ τῇ ἡμέρᾳ ὄψεται ἀγούσας τοὺς νεβροὺς πρὸς τὸν 3 τόπον οὗ ἂν μέλλῃ ἑκάστη τὸν ἑαυτῆς εὐνάσειν. κατακλίνασαι δὲ καὶ γάλα δοῦσαι καὶ διασκεψάμεναι μὴ ὁρῶνται ὑπό τινος, φυλάττει τὸν αὑτῆς ἑκάστη ἀπελθοῦσα εἰς τὸ

3 οὐδαμοῖ Dind. 4 μένει codd.: corr. Castalio 5 ἐὰν Dind. 8 μελαγχείμοις codd.: corr. Dind. 11 τῇ om. A B 18 ποδώκεις om. A B 20 τοῦ A B: τὸ M 21 πρότερον προελθόντα M 22 πλεῖστοι M 24 ἄποθεν A B 25 ἐὰν Dind. 27 αὐτῆς A 29 φυλάσσει codd. αὐτῆς codd.

4 ἀντιπέραν. ἰδόντα δὲ ταῦτα τὰς μὲν κύνας λῦσαι, τὸν δὲ λαβόντα τὰ ἀκόντια προσιέναι ἐπὶ τὸν νεβρὸν τὸν πρῶτον, ὅπου εἶδεν εὐνασθέντα, τῶν τόπων ἐνθυμούμενον, ὅπως μὴ διαμαρτήσεται· πολὺ γὰρ ἀλλοιοῦνται τῇ ὄψει ἐγγὺς
5 προσιόντι ἢ οἷ πόρρωθεν ἔδοξαν εἶναι. ἐπειδὰν δὲ ἴδῃ 5 αὐτόν, προσιέναι ἐγγύς. ὁ δ' ἕξει ἀτρέμα πιέσας ἑαυτὸν ἐπὶ γῆν καὶ ἐάσει ἀνελέσθαι, ἐὰν μὴ ἐφυσμένος ᾖ, βοῶν μέγα. τούτου δὲ γενομένου οὐ μενεῖ· ταχὺ γὰρ τὸ ὑγρόν, ὃ ἔχει ἐν ἑαυτῷ, ὑπὸ τοῦ ψυχροῦ συνιστάμενον ποιεῖ
6 ἀποχωρεῖν αὐτόν. ἁλώσεται δὲ ὑπὸ τῶν κυνῶν σὺν πόνῳ 10 διωκόμενος· λαβόντα δὲ δοῦναι τῷ ἀρκυωρῷ· ὁ δὲ βοήσεται· ἡ δ' ἔλαφος τὰ μὲν ἰδοῦσα, τὰ δ' ἀκούσασα, ἐπιδραμεῖται
7 τῷ ἔχοντι αὐτὸν ζητοῦσα ἀφελέσθαι. ἐν δὲ τούτῳ τῷ καιρῷ ἐγκελεύειν ταῖς κυσὶ καὶ χρῆσθαι τοῖς ἀκοντίοις. κρατήσαντα δὲ τούτου πορεύεσθαι καὶ ἐπὶ τοὺς ἄλλους καὶ 15 τῷ αὐτῷ εἴδει πρὸς αὐτοὺς χρῆσθαι τῆς θήρας. καὶ οἱ μὲν
8 νέοι τῶν νεβρῶν οὕτως ἁλίσκονται· οἱ δὲ ἤδη μεγάλοι χαλεπῶς· νέμονται γὰρ μετὰ τῶν μητέρων καὶ ἑτέρων ἐλάφων· καὶ ἀποχωροῦσιν, ὅταν διώκωνται, ἐν μέσαις, ὁτὲ
9 δὲ πρόσθεν, ἐν δὲ τῷ ὄπισθεν ὀλιγάκις. αἱ δ' ἔλαφοι τὰς 20 κύνας ὑπὲρ αὐτῶν ἀμυνόμεναι καταπατοῦσιν, ὥστ' οὐκ εὐάλωτοί εἰσιν, ἐὰν μὴ προσμείξας τις εὐθὺς διασκεδάσῃ
10 αὐτὰς ἀπ' ἀλλήλων, ὥστε μονωθῆναί τινα αὐτῶν. βιασθεῖσαι δὲ τοῦτο, τὸν μὲν πρῶτον δρόμον αἱ κύνες ἀπολείπονται· ἥ τε γὰρ ἀπουσία τῶν ἐλάφων ποιεῖ αὐτὸν περίφοβον, 25 τό τε τάχος οὐδενὶ ἐοικός ἐστι τῶν τηλικούτων νεβρῶν· δευτέρῳ δὲ καὶ τρίτῳ δρόμῳ ταχὺ ἁλίσκονται· τὰ γὰρ σώματα αὐτῶν διὰ τὸ ἔτι νεαρὰ εἶναι τῷ πόνῳ οὐ δύναται ἀντέχειν.

1 ἀντιπέρας B M 2 τὰ om. B M προιέναι B M 4 ἀλλοιοῦται A 5 προιόντι B οἷ Keller : οἶ A B M : οἷοι Castalio 6 πτήξας Richards ἑαυτὸν Schneider : ὡς codd. 7 ἐψυγμένος Brodaeus 16 καὶ πρὸς A 19 ὁτὲ μὲν ἐν Stephanus ὅτε B M 26 ἐοικός A : εἰκός B M τὸ τῶν Radermacher 28 δύνανται B M

Ἵστανται δὲ καὶ ποδοστράβαι ταῖς ἐλάφοις ἐν τοῖς ὄρεσι, 11
περὶ τοὺς λειμῶνας καὶ τὰ ῥεῖθρα καὶ τὰς νάπας, ἐν ταῖς
διόδοις καὶ τοῖς ἔργοις πρὸς ὅ τι ἂν προσίῃ. χρὴ δὲ εἶναι 12
τὰς ποδοστράβας σμίλακος πεπλεγμένας, μὴ περιφλοίους,
5 ἵνα μὴ σήπωνται, τὰς δὲ στεφάνας εὐκύκλους ἐχούσας, καὶ
τοὺς ἥλους ἐναλλὰξ σιδηροῦς τε καὶ ξυλίνους ἐγκαταπε-
πλεγμένους ἐν τῷ πλοκάνῳ· μείζους δὲ τοὺς σιδηροῦς, ὅπως
ἂν οἱ μὲν ξύλινοι ὑπείκωσι τῷ ποδί, οἱ δὲ πιέζωσι. τὸν 13
δὲ βρόχον τῆς σειρίδος τὸν ἐπὶ τὴν στεφάνην ἐπιτεθησό-
10 μενον πεπλεγμένον σπάρτου καὶ αὐτὴν τὴν σειρίδα· ἔστι
γὰρ ἀσηπτότατον τοῦτο. ὁ δὲ βρόχος αὐτὸς ἔστω στιφρὸς
καὶ ἡ σειρίς· τὸ δὲ ξύλον τὸ ἐξαπτόμενον ἔστω μὲν δρυὸς ἢ
πρίνου, μέγεθος τρισπίθαμον, περίφλοιον, πάχος παλαιστῆς.
ἱστάναι δὲ τὰς ποδοστράβας διελόντα τῆς γῆς βάθος πεντε- 14
15 πάλαστον, περιφερὲς δὲ τοῦτο, καὶ ἄνωθεν ἴσον ταῖς
στεφάναις τῶν ποδοστραβῶν, εἰς δὲ τὸ κάτω ἀμειβόμενον
στενότητι· διελεῖν δὲ καὶ τῇ σειρίδι καὶ τῷ ξύλῳ τῆς γῆς
ὅσον ἵζεσθαι ἀμφοῖν. ποιήσαντα δὲ ταῦτα ἐπὶ μὲν τὸ 15
βάθος τὴν ποδοστράβην ἐπιθεῖναι κατωτέρω ἰσόπεδον, περὶ
20 δὲ τὴν στέγην τὸν βρόχον τῆς σειρίδος· καὶ αὐτὴν καὶ τὸ
ξύλον καθέντα εἰς τὴν χώραν τὴν ἑκατέρου, τῇ στέγῃ
ἐπιθεῖναι δοκίδας ἀτρακτυλίδος μὴ ὑπερτεινούσας εἰς τὸ
ἔξω, ἐπὶ δὲ τούτων πέταλα λεπτά, ὧν ἂν ἡ ὥρα ᾖ. μετὰ 16
δὲ τοῦτο τῆς γῆς ἐπιβαλεῖν ἐπ' αὐτὰ πρῶτον μὲν τὴν
25 ἐπιπολῆς ἐξαιρεθεῖσαν ἐκ τῶν ὀρυγμάτων, ἄνωθεν δὲ ταύτης
γῆς στερεᾶς τῆς ἄπωθεν, ἵνα ᾖ τῇ ἐλάφῳ ὅτι μάλιστα ἄδηλος
ἡ στάσις· τὴν δὲ περιοῦσαν τῆς γῆς ἀποφέρειν πόρρω ἀπὸ

7 *πλοκάνῳ* Schneider ex Poll. v. 32: *πλοκάμῳ* codd. 9 *ἐπὶ τὴν στεφάνην* M: *ἐπὶ τῇ στεφάνῃ* A B: *περὶ τῇ στεφάνῃ* Poll. 11 *αὐτὸς* Stephanus: *αὐτοῦ* codd. 14 *πενταπάλαιστον* codd.: corr. Herwerden 16 *τῆς ποδοστράβης* codd.: corr. Leoncl. 20 *στεγην* A et ut vid. B: *στεφάνην* M 21 *ἑκατέραν* A B *στέγῃ* A et ut vid. B: *στεφάνῃ* M 22 *ἀστρακτυλλίδος* B: *ἀστρακτυλίδος* M 25 *ταύτης* A: *ταῦτα* B M 26 *ἄποθεν* B M *ὅτι* om. A B 27 *δὲ* Dind.: *τε* codd. *οὖσαν* A B

τῆς ποδοστράβης· ἐὰν γὰρ ὀσφραίνηται νεωστὶ κεκινημένης,
17 δυσωπεῖται· ταχὺ δὲ ποιεῖ τοῦτο. ἐπισκοπεῖν δὲ ἔχοντα
τὰς κύνας τὰς μὲν ἐν τοῖς ὄρεσιν ἑστώσας, μάλιστα μὲν
ἕωθεν, χρὴ δὲ καὶ τῆς ἄλλης ἡμέρας, ἐν δὲ τοῖς ἔργοις
πρῴ. ἐν μὲν γὰρ τοῖς ὄρεσιν οὐ μόνον τῆς νυκτὸς ἁλίσκονται 5
ἀλλὰ καὶ μεθ' ἡμέραν διὰ τὴν ἐρημίαν· ἐν δὲ τοῖς ἔργοις
τῆς νυκτὸς διὰ τὸ μεθ' ἡμέραν πεφοβῆσθαι τοὺς ἀνθρώπους.
18 ἐπειδὰν δὲ εὕρῃ ἀνεστραμμένην τὴν ποδοστράβην, μεταθεῖν
ἐπιλύσαντα τὰς κύνας καὶ ἐπικελεύσαντα κατὰ τὸν ὁλκὸν
τοῦ ξύλου, σκοπούμενον ὅποι ἂν φέρηται. ἔσται δὲ οὐκ 10
ἄδηλον ἐπὶ τὸ πολύ· οἵ τε γὰρ λίθοι ἔσονται κεκινημένοι
τά τ' ἐπισύρματα τοῦ ξύλου καταφανῆ ἐν τοῖς ἔργοις· ἐὰν
δὲ τραχεῖς τόπους διαπερᾷ, αἱ πέτραι ἕξουσι τὸν φλοιὸν τοῦ
ξύλου ἀφηρπασμένον καὶ κατὰ τοῦτο ῥᾴους αἱ μεταδρομαὶ
19 ἔσονται. ἐὰν μὲν οὖν τοῦ προσθίου ποδὸς ἁλῷ, ταχὺ 15
ληφθήσεται· ἐν γὰρ τῷ δρόμῳ πᾶν τὸ σῶμα τύπτει καὶ
τὸ πρόσωπον· ἐὰν δὲ τοῦ ὄπισθεν, ἐφελκόμενον τὸ ξύλον
ἐμποδὼν ὅλῳ ἐστὶ τῷ σώματι, ἐνίοτε δὲ καὶ εἰς δίκρας
τῆς ὕλης ἐμπίπτει φερόμενον, καὶ ἐὰν μὴ ἀπορρήξῃ τὴν
20 σειρίδα, καταλαμβάνεται αὐτοῦ. χρὴ δέ, ἐὰν οὕτως ἑλῃ 20
ἢ περιγενόμενος πόνῳ, [ἐὰν μὲν ᾖ ἄρρην,] μὴ προσιέναι
ἐγγύς· τοῖς γὰρ κέρασι παίει, ⟨ἐὰν μὲν ᾖ ἄρρην,⟩ καὶ τοῖν
ποδοῖν· ἐὰν δὲ θήλεια, τοῖν ποδοῖν· ἄπωθεν οὖν ἀκοντίζειν.
ἁλίσκονται δὲ καὶ ἄνευ ποδοστράβης διωκόμεναι, ὅταν ᾖ ἡ
ὥρα θερινή· ἀπαγορεύουσι γὰρ σφόδρα, ὥστε ἑστῶσαι 25
ἀκοντίζονται· ῥιπτοῦσι δὲ καὶ εἰς τὴν θάλατταν, ἐὰν κατέ-
χωνται, καὶ εἰς τὰ ὕδατα ἀπορούμεναι· ὁτὲ δὲ διὰ δύσπνοιαν
πίπτουσι.

X Πρὸς δὲ τὸν ὗν τὸν ἄγριον κεκτῆσθαι κύνας Ἰνδικάς,

7 περιφοβεῖσθαι M 10 ὅπου codd.: corr. Dind. 12 ἀποσύρματα Diels ex Poll. v. 34 13 τραχέας B M 14 αἱματοδρομαὶ B 17 ἐφελκόμενον A B et Poll.: ἀφελκόμενον M 18 δίκρας scripsi: δικρόας codd. 21 ἐὰν . . . ἄρρην transp. Diels προιέναι B 22 τοῖς ποσίν M 23 ἐὰν . . . ποδοῖν om. M ἄποθεν B M 26 θάλασσαν codd.

Κρητικάς, Λοκρίδας, Λακαίνας, ἄρκυς, ἀκόντια, προβόλια, ποδοστράβας. πρῶτον μὲν οὖν χρὴ εἶναι τὰς κύνας ἑκάστου γένους μὴ τὰς ἐπιτυχούσας, ἵνα ἕτοιμαι ὦσι πολεμεῖν τῷ θηρίῳ. αἱ δὲ ἄρκυς λίνων μὲν τῶν αὐτῶν ὧνπερ αἱ τῶν λαγῶν, 2
5 ⟨ἔστωσαν δὲ⟩ πεντεκαιτετταρακοντάλινοι ἐκ τριῶν τόνων, ἕκαστος δὲ τόνος ἐκ πεντεκαίδεκα λίνων, ἀπὸ δὲ τοῦ κορυφαίου τὸ μέγεθος δεχάμματοι, τὸ δὲ βάθος τῶν βρόχων πυγόνος· οἱ δὲ περίδρομοι ἡμιόλιοι τοῦ τῶν ἀρκύων πάχους· ἐπ' ἄκροις δὲ δακτυλίους ἐχέτωσαν, ὑφείσθωσαν δ' ὑπὸ τοὺς
10 βρόχους, τὸ δὲ ἄκρον αὐτῶν ἐκπεράτω ἔξω διὰ τῶν δακτυλίων· ἱκανὰ δὲ πεντεκαίδεκα. τὰ δ' ἀκόντια ἔστω παντοδαπά, 3 ἔχοντα τὰς λόγχας εὐπλατεῖς καὶ ξυρήκεις, ῥάβδους δὲ στιφράς. τὰ δὲ προβόλια πρῶτον μὲν λόγχας ἔχοντα τὸ μὲν μέγεθος πεντεπαλάστους, κατὰ δὲ μέσον τὸν αὐλὸν
15 κνώδοντας ἀποκεχαλκευμένους, στιφρούς, καὶ τὰς ῥάβδους κρανείας δορατοπαχεῖς. αἱ δὲ ποδοστράβαι ὅμοιαι ταῖς τῶν ἐλάφων. συγκυνηγέται δ' ἔστωσαν· τὸ γὰρ θηρίον μόλις καὶ ὑπὸ πολλῶν ἁλίσκεται. ὅπως δὲ δεῖ τούτων ἑκάστῳ πρὸς θήραν χρῆσθαι διδάξω. πρῶτον μὲν οὖν χρὴ ἐλθόντας 4
20 ὅπου ἂν οἴωνται [εἶναι] ὑπάγειν τὸ κυνηγέσιον, λύσαντας μίαν τῶν κυνῶν τῶν Λακαινῶν, τὰς δ' ἄλλας ἔχοντας δεδεμένας, συμπεριιέναι τῇ κυνί. ἐπειδὰν δὲ λάβῃ αὐτοῦ τὰ 5 ἴχνη, ἕπεσθαι ἑξῆς τῇ ἰχνεύσει ἡγουμένῃ ⟨τοὺς⟩ ἀκολουθοῦντας σαφῶς. ἔσται δὲ καὶ τοῖς κυνηγέταις πολλὰ δῆλα
25 αὐτοῦ, ἐν μὲν τοῖς μαλακοῖς τῶν χωρίων τὰ ἴχνη, ἐν δὲ τοῖς

2 ἑκάστου γένους Aristid. 6. 3 : ἐκ τούτου τοῦ codd. : ἐκ τούτων τοῦ Diels : ἐκ τούτων τῶν γενῶν aut ἐκ . . . γένους del. Herwerden 3 τῷ θηρίῳ M et Aristid. : τὰ θηρία A B 4 ὧνπερ om. A λαγωῶν codd. : corr. Dind. 5 ἔστωσαν δὲ add. Stephanus 8 οἱ . . . πάχους post ἐχέτωσαν transponere voluit Schneider coll. c. 2. 5 11 ἱκανοὶ A 12 ξυρήκεις Iungermann ex Poll. v. 20 : ξυηρὰς codd. 14 πενταπαλαίστους codd. : corr. Herwerden 19 χρῆσθαι πρὸς θήραν M χρὴ om. A 20 ὅπου A : οὕτως B : οὗ M οἴωνται det. : οἴκονται A : οἴονται B M εἶναι del. Pierleoni ὑπάγον Richards 23 ἰχνευούσῃ Schneider τοὺς add. Pierleoni ἀκολουθοῦντας A : ἀκολουθίᾳ B : ἀκολουθίαν M : τὴν ἀκολουθίαν Schneider 24 σοφῶς Pierleoni : om. M

λασίοις τῆς ὕλης κλάσματα· ὅπου δ' ἂν δένδρα ᾖ, πληγαὶ
6 τῶν ὀδόντων. ἡ δὲ κύων ἐπὶ τὸ πολὺ ἀφίξεται ⟨ἐπὶ⟩ τόπον
ὑλώδη ἰχνεύουσα. κατακλίνεται γὰρ τὸ θηρίον ὡς ἐπὶ τὸ
πολὺ εἰς τοιαῦτα· τοῦ μὲν γὰρ χειμῶνός ἐστιν ἀλεεινά, τοῦ
δὲ θέρους ψυχεινά. ἐπειδὰν δ' ἀφίκηται ἐπὶ τὴν εὐνήν, 5
7 ὑλακτεῖ· ὁ δ' οὐκ ἀνίσταται ὡς τὰ πολλά. λαβόντα οὖν
τὴν κύνα καὶ ταύτην μετὰ τῶν ἄλλων δῆσαι ἄπωθεν ἀπὸ τῆς
εὐνῆς πολὺ καὶ εἰς τοὺς ὅρμους ἐμβαλέσθαι τὰς ἄρκυς,
ἐπιβάλλοντα τοὺς βρόχους ἐπὶ ἀποσχαλιδώματα τῆς ὕλης
δίκρα τῆς δὲ ἄρκυος αὐτῆς μακρὸν προήκοντα κόλπον 10
ποιεῖν, ἀντηρίδας ἔνδοθεν ἑκατέρωθεν ὑφιστάντα κλῶνας,
ὅπως ἂν εἰς τὸν κόλπον διὰ τῶν βρόχων αἱ αὐγαὶ τοῦ φέγγους
ὡς μάλιστα ἐνέχωσιν, ἵνα προσθέοντι ὡς φανότατον ᾖ τὸ
ἔσω· καὶ τὸν περίδρομον ἐξάπτειν ἀπὸ δένδρου ἰσχυροῦ, καὶ
μὴ ἐκ ῥάχου· οὐκ ἰσχυραὶ γὰρ ἐν τοῖς ψιλοῖς αἱ ῥᾶχοι. 15
ὑπὲρ δὲ ἑκάστην ἐμφράττειν τῇ ὕλῃ καὶ τὰ δύσορμα, ἵνα
8 εἰς τὰς ἄρκυς ποιῆται τὸν δρόμον καὶ μὴ ἐξαλλάττῃ. ἐπειδὰν
δ' ἑστῶσιν, ἐλθόντας πρὸς τὰς κύνας λῦσαι ἁπάσας καὶ
λαβόντας τὰ ἀκόντια καὶ τὰ προβόλια προιέναι. ἐγκελεύειν
δὲ ταῖς κυσὶν ἕνα τὸν ἐμπειρότατον, τοὺς δ' ἄλλους ἕπεσθαι 20
κοσμίως ἀπολείποντας ἀπ' ἀλλήλων πολύ, ὅπως ἂν ᾖ αὐτῷ
ἱκανὴ διαδρομή· ἐὰν γὰρ ὑποχωρῶν ἐμπέσῃ εἰς πυκνούς,
κίνδυνος πληγῆναι· ᾧ γὰρ ἂν προσπέσῃ, εἰς τοῦτον τὴν
9 ὀργὴν κατέθετο. ἐπειδὰν δ' αἱ κύνες ἐγγὺς ὦσι τῆς εὐνῆς,
ἐπεισίασι· θορυβούμενος δὲ ἐξαναστήσεται, καὶ ἥτις ἂν τῶν 25

2 ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ Richards 2–4 ἀφίξεται . . . πολὺ om. A 2 ἐπὶ addidi : εἰς Richards 6 λαβόντας codd. : corr. Zeune 7 ἄποθεν B M ἀπὸ del. Stephanus 8 ἐμβάλλεσθαι det. 9 ἐπιβαλόντα A ἀποσχαλιδήματα A : ἀποσχαλιδύματα B 10 δικρά M : μικρά A B 12 αἱ om. A 15 οὐκ ἰσχυραὶ γὰρ scripsi : συνέχονται γὰρ codd. : συνέλκονται γὰρ Schneider : συνάγονται δὲ Pierleoni ῥάχοι A B 16 ἑκάστην scripsi : ἑκάστης codd. 17 καὶ del. Leoncl. ἐξαλλάττῃ Diels : ἐξαλλάττων codd. 18 δὲ στῶσιν codd. : corr. Radermacher 19 προσιέναι A 22 ἀποχωρῶν A 25 ἐξανίσταται A

κυνῶν προσφέρηται αὐτῷ πρὸς τὸ πρόσωπον, ἀναρρίψει· θέων δ' ἐμπεσεῖται· ἐὰν δὲ μή, μεταθεῖν ἀνάγκη. καὶ ἐὰν μὲν ᾖ τὸ χωρίον κατωφερὲς ἐν ᾧ ἂν ἔχῃ αὐτὸν ἡ ἄρκυς, ταχὺ ἐξαναστήσεται· ἐὰν δὲ ἄπεδον, εὐθὺς ἑστήξει περὶ αὐτὸν
5 ἔχων. ἐν τούτῳ δὲ τῷ καιρῷ αἱ μὲν κύνες προσκείσονται· 10 αὐτοὺς δὲ χρὴ φυλαττομένους αὐτὸν ἀκοντίζειν, καὶ βάλλειν λίθοις, περιισταμένους ὄπισθεν καὶ πολὺ ἄπωθεν, ἕως ἂν κατατείνῃ προωθῶν αὐτὸν τῆς ἄρκυος τὸν περίδρομον. εἶτα ὅστις ἂν ᾖ τῶν παρόντων ἐμπειρότατος καὶ ἐγκρατέστατος
10 προσελθόντα ἐκ τοῦ πρόσθεν τῷ προβολίῳ παίειν. ἐὰν δὲ 11 μὴ βούληται ἀκοντιζόμενος καὶ βαλλόμενος κατατεῖναι τὸν περίδρομον, ἀλλ' ἐπανιεὶς ἔχῃ πρὸς τὸν προσιόντα περιδρομὴν ποιούμενος, ἀνάγκη, ὅταν οὕτως ἔχῃ, λαβόντα τὸ προβόλιον προσιέναι, ἔχεσθαι δ' αὐτοῦ τῇ μὲν χειρὶ τῇ
15 ἀριστερᾷ πρόσθεν, τῇ δ' ἑτέρᾳ ὄπισθεν· κατορθοῖ γὰρ ἡ μὲν ἀριστερὰ αὐτό, ἡ δὲ δεξιὰ ἐπεμβάλλει· ἔμπροσθεν δὲ ὁ πους ὁ μὲν ἀριστερὸς ἑπέσθω τῇ χειρὶ τῇ ὁμωνύμῳ, ὁ δὲ δεξιὸς τῇ ἑτέρᾳ. προσιόντα δὲ προβάλλεσθαι τὸ προβόλιον, μὴ 12 πολλῷ μείζω διαβάντα ἢ ἐν πάλῃ, ἐπιστρέφοντα τὰς πλευ-
20 ρὰς τὰς εὐωνύμους ἐπὶ τὴν χεῖρα τὴν εὐώνυμον, εἶτα εἰσβλέποντα εἰς τὸ ὄμμα τοῦ θηρίου ἐνθυμούμενον τὴν κίνησιν τὴν ἀπὸ τῆς κεφαλῆς τῆς ἐκείνου. προσφέρειν δὲ τὸ προβόλιον φυλαττόμενον μὴ ἐκκρούσῃ ἐκ τῶν χειρῶν τῇ κεφαλῇ ἐκνεύσας· τῇ γὰρ ῥύμῃ τῆς ἐκκρούσεως ἕπεται.
25 παθόντα δὲ τοῦτο πίπτειν δεῖ ἐπὶ στόμα καὶ ἔχεσθαι τῆς 13 ὕλης κάτωθεν· τὸ γὰρ θηρίον ἐὰν μὲν οὕτως ἔχοντι προσπέσῃ, διὰ τὴν σιμότητα τῶν ὀδόντων τὸ σῶμα οὐ δύναται ὑπολαβεῖν· ἐὰν δὲ μετεώρῳ, ἀνάγκη πληγῆναι. πειρᾶται μὲν οὖν μετεωρίζειν· ἐὰν δὲ μὴ δύνηται, ἀμφιβὰς πατεῖ.

3 *καταφερὲς* M 4 *ἑστήξεται* codd.: corr. Elmsley *αὑτὸν* codd.: corr. Leoncl. 5 *βλέπων* Herwerden 6 *αὐτὸν* Stephanus: *αὐτῷ* codd. *λίθοις βάλλειν* M 7 *ἄποθεν* B M 8 *αὐτὸν* Stephanus: *αὑτὸν* codd. 16 *αὐτό* Stephanus: *αὐτοῦ* codd. 17 *ἀπτέσθω* M 19 *μεῖζον* A *ἐν πάλῃ* Portus ex Poll. v. 23: *ἔπαλιν* A: *ἔμπαλιν* B M 24 *ἡ γὰρ ῥύμη* codd.: corr. Leoncl.: *ἡ γὰρ ῥύμη ἐκ* Zeune 26 *ἔχον* B M

14 ἀπαλλαγὴ δὲ τούτων μία ἐστὶ μόνη, ὅταν ἐν τῇ ἀνάγκῃ ταύτῃ ἔχηται, προσελθόντα ἐγγὺς τῶν συγκυνηγετῶν ἕνα ἔχοντα προβόλιον ἐρεθίζειν ὡς ἀφήσοντα· ἀφιέναι δὲ οὐ
15 χρή, μὴ τύχῃ τοῦ πεπτωκότος. ὅταν δὲ ἴδῃ τοῦτο, καταλιπὼν ὃν ἂν ἔχῃ ὑφ' αὑτῷ ἐπὶ τὸν ἐρεθίζοντα ὑπ' ὀργῆς καὶ 5 θυμοῦ ἐπιστρέψει. τὸν δὲ ταχὺ ἀναπηδᾶν, τὸ δὲ προβόλιον μεμνῆσθαι ἔχοντα ἀνίστασθαι· οὐ γὰρ καλὴ ἡ σωτηρία
16 ἄλλως ἢ κρατήσαντι. προσφέρειν δὲ πάλιν τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ προτεῖναι ἐντὸς τῆς ὠμοπλάτης ᾗ ἡ σφαγή, καὶ ἀντερείσαντα ἔχειν ἐρρωμένως· ὁ δ' ὑπὸ τοῦ μένους πρόσεισι, 10 καὶ εἰ μὴ κωλύοιεν οἱ κνώδοντες τῆς λόγχης, ἀφίκοιτ' ἂν διὰ τῆς ῥάβδου προωθῶν αὑτὸν πρὸς τὸν τὸ προβόλιον ἔχοντα.
17 οὕτω δὲ πολλὴ ἡ δύναμίς ἐστιν αὐτοῦ ὥστε καὶ ἃ οὐκ ἂν οἴοιτό τις πρόσεστιν αὐτῷ· τεθνεῶτος γὰρ εὐθὺς ἐάν τις ἐπὶ τὸν ὀδόντα ἐπιθῇ τρίχας, συντρέχουσιν· οὕτως εἰσὶ θερμοί· 15 ζῶντι δὲ διάπυροι, ὅταν ἐρεθίζηται· οὐ γὰρ ἂν τῶν κυνῶν ἁμαρτάνων τῇ πληγῇ τοῦ σώματος ἄκρα τὰ τριχώματα
18 περιεπίμπρη. ὁ μὲν οὖν ἄρρην τοσαῦτα καὶ ἔτι πλείω πράγματα παρασχὼν ἁλίσκεται.

Ἐὰν δὲ θήλεια ᾖ ἡ ἐμπεσοῦσα, ἐπιθέοντα παίειν φυλαττόμενον μὴ ὠσθεὶς πέσῃ· παθόντα δὲ τοῦτο πατεῖσθαι ἀνάγκη καὶ δάκνεσθαι. ἑκόντα οὖν οὐ χρὴ ὑποπίπτειν· ἐὰν δ' ἄκων ἔλθῃ εἰς τοῦτο, διαναστάσεις γίγνονται αἱ αὐταὶ ὥσπερ ὑπὸ τοῦ ἄρρενος· ἐξαναστάντα δὲ δεῖ παίειν τῷ προβολίῳ, ἕως ἂν ἀποκτείνῃ. 25

19 Ἁλίσκονται δὲ καὶ ὧδε. ἵστανται μὲν αὐτοῖς αἱ ἄρκυς ἐπὶ τὰς διαβάσεις τῶν ναπῶν εἰς τοὺς δρυμούς, τὰ ἄγκη, τὰ τραχέα, εἰσβολὰς δὲ εἰς τὰς ὀργάδας καὶ τὰ ἕλη καὶ τὰ ὕδατα. ὁ δὲ τεταγμένος ἔχων τὸ προβόλιον φυλάττει τὰς ἄρκυς. οἱ δὲ τὰς κύνας ἐπάγουσι τοὺς τόπους ζητοῦντες 30

5 ὑπ' αὐτῷ codd. : corr. Dind. 8 αὐτὸν ἂν A B 9 προθεῖναι codd. : corr. Stephanus ᾗ ἐσφάγη B M 10 τοῦ om. A πρόεισι B M 12 αὐτὸν codd. : corr. Stephanus 18 περιεπίμπρη Cobet : περιεπίμπρα codd. 28 εἰσβολὰς A : εἰσβολαὶ B M : ἐπ' εἰσβολὰς Christian : εἰσβολὰς δὲ ἐνθένδε Diels

τοὺς καλλίστους· ἐπειδὰν δὲ εὑρεθῇ, διώκεται. ἐὰν μὲν 20
οὖν εἰς τὴν ἄρκυν ἐμπίπτῃ, τὸν ἀρκυωρὸν ἀναλαβόντα τὸ
προβόλιον προσιέναι καὶ χρῆσθαι ὡς εἴρηκα· ἐὰν δὲ μὴ
ἐμπέσῃ, μεταθεῖν. ἁλίσκεται δὲ καὶ ὅταν ᾖ πνίγη, διωκό-
5 μενος ὑπὸ τῶν κυνῶν· τὸ γὰρ θηρίον καίπερ ὑπερβάλλον
δυνάμει ἀπαγορεύει ὑπέρασθμον γιγνόμενον. ἀποθνῄσκουσι 21
δὲ κύνες πολλαὶ ἐν τῇ τοιαύτῃ θήρᾳ καὶ αὐτοὶ οἱ κυνηγέται
κινδυνεύουσιν, ὅταν γε ἐν ταῖς μεταδρομαῖς ἀπειρηκότι
ἀναγκάζωνται προσιέναι ἔχοντες τὰ προβόλια ἢ ἐν ὕδατι
10 ὄντι ἢ ἐφεστῶτι πρὸς ἀποκρήμνῳ ἢ ἐκ δασέος μὴ θέλοντι
ἐξιέναι· οὐ γὰρ κωλύει αὐτὸν οὔτε ἄρκυς οὔτε ἄλλο οὐδὲν
φέρεσθαι ὁμόσε τῷ πλησιάζοντι· ὅμως μέντοι προσιτέον,
ὅταν ἔχῃ οὕτως, καὶ ἐπιδεικτέον τὴν εὐψυχίαν, δι' ἣν
εἵλοντο ἐκπονεῖν τὴν ἐπιθυμίαν ταύτην. χρηστέον δὲ τῷ 22
15 προβολίῳ καὶ ταῖς προβολαῖς τοῦ σώματος ὡς εἴρηται· εἰ
γάρ τι καὶ πάσχοι, οὐκ ἂν διά γε τὸ μὴ ὀρθῶς ποιεῖν
πάσχοι.

Ἵστανται δὲ αἱ ποδοστράβαι αὐτοῖς ὥσπερ ταῖς ἐλάφοις
ἐν τοῖς αὐτοῖς τόποις, καὶ ἐπισκέψεις αἱ αὐταὶ καὶ μετα-
20 δρομαὶ καὶ αἱ πρόσοδοι καὶ αἱ χρεῖαι τοῦ προβολίου.

Τὰ δὲ νεογενῆ αὐτῶν ὅταν ἁλίσκηται, χαλεπῶς τοῦτο 23
πάσχει· οὔτε γὰρ μονοῦται, ἕως ἂν μικρὰ ᾖ, ὅταν τε αἱ
κύνες εὕρωσιν ἢ προΐδῃ τι, ταχὺ εἰς τὴν ὕλην ἀφανίζεται,
ἕπονταί τε ἐπὶ πολὺ ἄμφω ὧν ἂν ὦσι, χαλεποὶ ὄντες τότε
25 καὶ μᾶλλον μαχόμενοι ὑπὲρ ἐκείνων ἢ ὑπὲρ αὐτῶν.

Λέοντες δὲ καὶ παρδάλεις, λύγκες, πάνθηρες, ἄρκτοι καὶ XI
τἆλλα ὅσα ἐστὶ τοιαῦτα θηρία ἁλίσκεται ἐν ξέναις χώραις
περὶ τὸ Πάγγαιον ὄρος καὶ τὸν Κίττον τὸν ὑπὲρ τῆς Μακε-

1 μὲν om. B M 2 ἀρκύωρον A B 8 γε Piccolomini : δὲ codd. : del. Schneider 9 ἔχοντες om. M 10 ἀφεστῶτι B M ἀπόκρημνον Schneider τοῦ δασέος Schneider 16 πάσχει A 16–17 οὐκ . . . πάσχοι om. M 18 ταῖς] τοῖς B M 21 ὅσα ἁλίσκεται Schneider 22 μακρὰ B M 24 τε] δὲ Sauppe ἐπὶ τὸ πολὺ M (non B) ὧν ἂν ὦσιν ἄμφω M 25 αὐτῶν B M 26 prius καὶ om. M 28 τὰ μὲν περὶ Stephanus κιττὸν codd. : corr. Dind.

δονίας, τὰ δ' ἐν τῷ Ὀλύμπῳ τῷ Μυσίῳ καὶ ἐν Πίνδῳ, τὰ δ' ἐν τῇ Νύσῃ τῇ ὑπὲρ τῆς Συρίας, καὶ πρὸς τοῖς ἄλλοις ὄρεσιν
2 ὅσα οἷά τ' ἐστὶ τρέφειν τοιαῦτα. ἁλίσκεται δὲ τὰ μὲν ἐν τοῖς ὄρεσι φαρμάκῳ διὰ δυσχωρίαν ἀκονιτικῷ· παραβάλλουσι δὲ τοῦτο οἱ θηρώμενοι, συμμιγνύντες εἰς τὸ αὐτὸ ὅτῳ ἂν 5 ἕκαστον χαίρῃ περὶ τὰ ὕδατα καὶ πρὸς ὅ τι ἂν ἄλλο προσίῃ.
3 τὰ δὲ αὐτῶν καταβαίνοντα εἰς τὸ πεδίον τῆς νυκτὸς ἀποκλεισθέντα μετὰ ἵππων καὶ ὅπλων ἁλίσκεται, εἰς κίνδυνον
4 καθιστάντα τοὺς αἱροῦντας. ἔστι δὲ οἷς αὐτῶν καὶ ὀρύγματα ποιοῦσι περιφερῆ μεγάλα βαθέα, ἐν μέσῳ λείποντες κίονα 10 τῆς γῆς. ἐπὶ δὲ τοῦτον εἰς νύκτα ἐπέθεσαν δήσαντες αἶγα, καὶ ἔφραξαν κύκλῳ τὸ ὄρυγμα ὕλῃ ὥστε μὴ προορᾶν, εἴσοδον οὐ λείποντες. τὰ δὲ ἀκούοντα τῆς φωνῆς ἐν τῇ νυκτὶ κύκλῳ τὸν φραγμὸν περιθέουσι, καὶ ἐπειδὰν μὴ εὑρίσκῃ δίοδον, ὑπερπηδᾷ καὶ ἁλίσκεται. 15

XII Περὶ μὲν αὐτῶν τῶν πράξεων τῶν ἐν τοῖς κυνηγεσίοις εἴρηται. ὠφελήσονται δ' οἱ ἐπιθυμήσαντες τούτου τοῦ ἔργου πολλά· ὑγίειάν τε γὰρ τοῖς σώμασι παρασκευάζει καὶ ὁρᾶν καὶ ἀκούειν μᾶλλον, γηράσκειν δὲ ἧττον, τὰ δὲ πρὸς τὸν πόλεμον
2 μάλιστα παιδεύει. πρῶτον μὲν γὰρ τὰ ὅπλα ὅταν ἔχοντες 20 πορεύωνται ὁδοὺς χαλεπάς, οὐκ ἀπεροῦσιν· ἀνέξονται γὰρ τοὺς πόνους διὰ τὸ εἰθίσθαι μετὰ τούτων αἱρεῖν τὰ θηρία. ἔπειτα εὐνάζεσθαί τε σκληρῶς δυνατοὶ ἔσονται καὶ φύλακες
3 εἶναι ἀγαθοὶ τοῦ ἐπιταττομένου. ἐν δὲ ταῖς προσόδοις ταῖς πρὸς τοὺς πολεμίους ἅμα οἷοί τε ἔσονται ἐπιέναι καὶ τὰ παραγ- 25 γελλόμενα ποιεῖν διὰ τὸ οὕτω καὶ αὐτοὶ αἱρεῖν τὰς ἄγρας.

1 πινδῷ M 2 τῇ Νύσῃ om. A 4 φαρμάκῳ . . . παραβάλλουσι om. A διὰ δυσχωρίαν ante φαρμάκῳ transponendum aut delendum censet Herwerden : διὰ διάρροιαν videtur legisse Poll. v. 82 6 προσῇ B M 10 βαθείαν B : βαθεῖαν M 12 περιορᾶν codd. : corr. Dind. 14 περιθεῖ cit. Dind. εὑρίσει (*sic*) B εἴσοδον A 16–12 (p. seq.) περὶ μὲν . . . εὐτυχῆσαι = Stob. *Fl.* 29. 76 (iii, p. 646 Hense) 16 μὲν οὖν Richards 18 παρασκευάζει Stob. : παρασκευάζουσι codd. 20 γὰρ Stob. : om. codd. 21 ἀπεροῦσιν A M : ἀποροῦσιν B et Stob.

τεταγμένοι δὲ ἐν τῷ πρόσθεν οὐ λείψουσι τὰς τάξεις διὰ τὸ
καρτερεῖν δύνασθαι. ἐν φυγῇ δὲ τῶν πολεμίων ὀρθῶς καὶ 4
ἀσφαλῶς διώξονται τοὺς ἐναντίους ἐν παντὶ χωρίῳ διὰ
συνήθειαν. δυστυχήσαντος δὲ οἰκείου στρατοπέδου ἐν
5 χωρίοις ὑλώδεσι καὶ ἀποκρήμνοις ἢ ἄλλως χαλεποῖς οἷοί τ'
ἔσονται καὶ αὐτοὶ σῴζεσθαι μὴ αἰσχρῶς καὶ ἑτέρους σῴζειν·
ἡ γὰρ συνήθεια τοῦ ἔργου παρέξει αὐτοῖς πλέον τι εἰδέναι.
καὶ ἤδη τινὲς τῶν τοιούτων πολλοῦ ὄχλου συμμάχων 5
τρεφθέντος τῇ αὑτῶν εὐταξίᾳ καὶ θράσει διὰ δυσχωρίαν
10 ἁμαρτόντας τοὺς πολεμίους νενικηκότας ἀναμαχόμενοι
ἐτρέψαντο· ἀεὶ γὰρ ἔστι τοῖς τὰ σώματα καὶ τὰς ψυχὰς
εὖ ἔχουσιν ἐγγὺς εἶναι τοῦ εὐτυχῆσαι. εἰδότες δὲ καὶ οἱ 6
πρόγονοι ἡμῶν ὅτι ἐντεῦθεν ηὐτύχουν πρὸς τοὺς πολεμίους,
ἐπιμέλειαν τῶν νέων ἐποιήσαντο· σπανίζοντες γὰρ καρπῶν
15 τὸ ἐξ ἀρχῆς ἐνόμισαν ὅμως τοὺς κυνηγέτας μὴ κωλύειν
διὰ μηδενὸς τῶν ἐπὶ τῇ γῇ φυομένων ἀγρεύειν· πρὸς 7
δὲ τούτῳ μὴ νυκτερεύειν ἐντὸς πολλῶν σταδίων, ἵνα μὴ
ἀφαιροῖντο τὰς θήρας αὐτῶν οἱ ἔχοντες ταύτην τὴν τέχνην.
ἑώρων γὰρ ὅτι τῶν νεωτέρων ἡ ἡδονὴ μόνη αὕτη πλεῖστα
20 ἀγαθὰ παρασκευάζει. σώφρονάς τε γὰρ ποιεῖ καὶ δικαίους
διὰ τὸ ἐν τῇ ἀληθείᾳ παιδεύεσθαι. τά τε ἄλλα γὰρ καὶ τὰ 8
τοῦ πολέμου διὰ τούτων εὐτυχοῦντες ᾐσθάνοντο· καὶ τῶν
ἄλλων εἴ τι βούλονται ἐπιτηδεύειν καλῶν οὐδενὸς ἀποστερεῖ
ὥσπερ ἕτεραι κακαὶ ἡδοναί, ἃς οὐ χρὴ μανθάνειν. ἐκ τῶν
25 τοιούτων οὖν στρατιῶταί τε ἀγαθοὶ καὶ στρατηγοὶ γίγνονται.
ὧν γὰρ οἱ πόνοι τὰ μὲν αἰσχρὰ καὶ ὑβριστικὰ ἐκ τῆς ψυχῆς 9
καὶ τοῦ σώματος ἀφαιροῦνται, ἐπιθυμίαν δ' ἀρετῆς ἐνηύξησαν,

1 λείπουσι A 5 ἄλλως Stob. : ἄλλοις codd. 9 αὐτῶν codd. et Stob. εὐταξίᾳ Stob. : εὐεξίᾳ codd. θάρσει A 11 αἰεὶ Stob. 12 εἶναι τοῦ] τὸ Stob. εὐτύχουν codd. et Stob. 14 νέων] νεται A : κυνηγετῶν cit. Rühl 16 διὰ μηδενὸς A : διὰ τὸ μηδὲν B M : διατομηδὸν Jackson : διὰ μηδὲν Lenz 17 τοῦτο B M 21 ἀληθείᾳ] εὐτελείᾳ Richards ; sed cf. *Inst.* I. ii. 10; vox Cynica 21–22 τὰ . . . ᾐσθάνοντο del. Schneider 21 ἄλλα . . . ἃ om. M 22 τούτων] τῶν τοιούτων M καὶ τῶν] τῶν τε M 27 καὶ τοῦ σώματος del. Falbe ἀφαιροῦνται post ψυχῆς A B

οὗτοι ἄριστοι· οὐ γὰρ ἂν περιίδοιεν οὔτε τὴν πόλιν τὴν ἑαυτῶν ἀδικουμένην οὔτε τὴν χώραν πάσχουσαν κακῶς.

10 Λέγουσι δέ τινες ὡς οὐ χρὴ ἐρᾶν κυνηγεσίων, ἵνα μὴ τῶν οἰκείων ἀμελῶσιν, οὐκ εἰδότες ὅτι οἱ τὰς πόλεις καὶ τοὺς φίλους εὖ ποιοῦντες πάντες τῶν οἰκείων ἐπιμελέστεροί 5 11 εἰσιν. εἰ οὖν οἱ φιλοκυνηγέται παρασκευάζουσιν αὑτοὺς τῇ πατρίδι χρησίμους εἶναι εἰς τὰ μέγιστα, οὐδ' ἂν τὰ ἴδια ἀργοῖτο· σὺν γὰρ τῇ πόλει καὶ σῴζεται καὶ ἀπόλλυται τὰ οἰκεῖα ἑκάστου. ὥστε πρὸς τοῖς αὑτῶν καὶ τὰ τῶν ἄλλων 12 ἰδιωτῶν οἱ τοιοῦτοι σῴζουσι. πολλοὶ δὲ ὑπὸ φθόνου ἀλό- 10 γιστοι τῶν ταῦτα λεγόντων αἱροῦνται διὰ τὴν αὑτῶν κακίαν ἀπολέσθαι μᾶλλον ἢ ἑτέρων ἀρετῇ σῴζεσθαι· αἱ γὰρ ἡδοναὶ αἱ πολλαὶ καὶ κακαί· ὧν ἡττώμενοι ἢ λέγειν ἢ πράττειν 13 ἐπαίρονται τὰ χείρω. εἶτα ἐκ μὲν τῶν ματαίων λόγων ἔχθρας ἀναιροῦνται, ἐκ δὲ τῶν κακῶν ἔργων νόσους καὶ 15 ζημίας καὶ θανάτους καὶ αὑτῶν καὶ παίδων καὶ φίλων, ἀναισθήτως μὲν τῶν κακῶν ἔχοντες, τῶν δὲ ἡδονῶν πλέον τῶν ἄλλων αἰσθανόμενοι, οἷς τίς ἂν χρήσαιτο εἰς πόλεως 14 σωτηρίαν; τούτων μέντοι τῶν κακῶν οὐδεὶς ὅστις οὐκ ἀφέξεται ἐρασθεὶς ὧν ἐγὼ παραινῶ· παίδευσις γὰρ καλὴ 20 διδάσκει χρῆσθαι νόμοις καὶ λέγειν περὶ τῶν δικαίων καὶ 15 ἀκούειν. οἱ μὲν οὖν παρασχόντες αὑτοὺς ἐπὶ τὸ ἀεί τι μοχθεῖν τε καὶ διδάσκεσθαι ἑαυτοῖς μὲν μαθήσεις καὶ μελέτας ἐπιπόνους ἔχουσι, σωτηρίαν δὲ ταῖς ἑαυτῶν πόλεσιν· οἱ δὲ

3–18 λέγουσι . . . αἰσθανόμενοι = Stob. *Fl.* 29. 77 (iii, p. 647 Hense) 6 οὖν] γὰρ Weiske : δ' οὖν Sauppe αὐτοὺς B 8 ἀργοῖτο Dind. : πρόοιντο codd. : ἀργοί εἰσιν Stob. καὶ ἀπόλλυται om. A 9 πρὸς τοῖς τῶν ἄλλων ἰδιωτῶν καὶ τὰ αὑτῶν cit. Rühl αὑτῶν Stob. : αὐτῶν codd. 10 ἀπὸ M φόβου Stob. 11 αὐτῶν codd. et Stob.: corr. Stephanus 12 ἀπόλλυσθαι Cobet 13 αἱ om. Stob. prius ἢ om. Stob. 16 αὑτῶν Stob. ut vid. 18 ἄλλων] πολλῶν Stob. τί τις A 20–8 (p. seq.) παίδευσις . . . πονεῖν = Stob. *Ecl.* ii. 31. 130 (ii, p. 254 Wachsmuth) 22 πάσχοντες M : πάρασκευάζοντες Richards αὐτοὺς B M : ἑαυτοὺς Stob. ἀεί τι om. Stob. 23 τε Stob. : om. codd. ἑαυτοῖς A B cor. : αὐτοῖς B : αὐτοὶ Stob. 24 ἑαυτῶν A B : αὐτῶν M et Stob. πόλεσυ A B οἱ δὲ μὴ M et Stob. : σωτηρίαν δ' οἱ μὴ A : σωτηρίαν δὲ μὴ B

μὴ θέλοντες διὰ τὸ ἐπίπονον διδάσκεσθαι, ἀλλὰ ἐν ἡδοναῖς
ἀκαίροις διάγειν, φύσει οὗτοι κάκιστοι. οὔτε γὰρ νόμοις 16
οὔτε λόγοις ἀγαθοῖς πείθονται· οὐ γὰρ εὑρίσκουσι διὰ τὸ
μὴ πονεῖν οἷον χρὴ τὸν ἀγαθὸν εἶναι· ὥστε οὔτε θεοσεβεῖς
5 δύνανται εἶναι οὔτε σοφοί· τῷ δὲ ἀπαιδεύτῳ χρώμενοι πολλὰ
ἐπιτιμῶσι τοῖς πεπαιδευμένοις. διὰ μὲν οὖν τούτων οὐδὲν 17
ἂν καλῶς ἔχοι· διὰ δὲ τῶν πονούντων ἅπασαι αἱ ὠφέλειαι
τοῖς ἀνθρώποις ηὕρηνται· ἀμείνους οὖν οἱ θέλοντες πονεῖν.
καὶ τοῦτο ἐπιδέδεικται μεγάλῳ παραδείγματι· τῶν γὰρ 18
10 παλαιοτέρων οἱ παρὰ Χείρωνι ὧν ἐπεμνήσθην νέοι ὄντες
ἀρξάμενοι ἀπὸ τῶν κυνηγεσίων πολλὰ καὶ καλὰ ἔμαθον· ἐξ
ὧν ἐγένετο αὐτοῖς μεγάλη ἀρετή, δι' ἣν καὶ νῦν θαυμάζονται·
ἧς ὅτι μὲν ἐρῶσιν ἅπαντες εὔδηλον, ὅτι δὲ διὰ πόνων ἔστι
τυχεῖν αὐτῆς, οἱ πολλοὶ ἀφίστανται. τὸ μὲν γὰρ κατεργά- 19
15 σασθαι αὐτὴν ἄδηλον, οἱ δὲ πόνοι οἱ ἐν αὐτῇ ἐνόντες
φανεροί. ἴσως μὲν οὖν, εἰ ἦν τὸ σῶμα αὐτῆς δῆλον,
ἧττον ἂν ἠμέλουν οἱ ἄνθρωποι ἀρετῆς, εἰδότες ὅτι ὥσπερ
αὐτοῖς ἐκείνη ἐμφανής ἐστιν, οὕτω καὶ αὐτοὶ ὑπ' ἐκείνης
ὁρῶνται. ὅταν μὲν γάρ τις ὁρᾶται ὑπὸ τοῦ ἐρωμένου, ἅπας 20
20 ἑαυτοῦ ἐστι βελτίων καὶ οὔτε λέγει οὔτε ποιεῖ αἰσχρὰ οὐδὲ
κακά, ἵνα μὴ ὀφθῇ ὑπ' ἐκείνου. ὑπὸ δὲ τῆς ἀρετῆς οὐκ 21
οἰόμενοι ἐπισκοπεῖσθαι πολλὰ κακὰ καὶ αἰσχρὰ ἐναντίον
ποιοῦσιν, ὅτι αὐτοὶ ἐκείνην οὐχ ὁρῶσιν· ἡ δὲ πανταχοῦ
πάρεστι διὰ τὸ εἶναι ἀθάνατος καὶ τιμᾷ τοὺς περὶ αὐτὴν
25 ἀγαθούς, τοὺς δὲ κακοὺς ἀτιμάζει. εἰ οὖν εἰδεῖεν τοῦτο,
ὅτι θεᾶται αὐτούς, ἵειντο ἂν ἐπὶ τοὺς πόνους καὶ τὰς παι-
δεύσεις αἷς ἁλίσκεται μόλις, καὶ κατεργάζοιντο ἂν αὐτήν.

1 ἀλλ' M 5 δύναιντ' ἂν Stob. δὲ] τε Stob. 7 πονούντων scripsi: ἀμεινόνων codd. et Stob. αἱ om. Stob. 8 εὕρηνται codd. et Stob. οὖν] δὲ Stob. 10 ὧν ἐπεμνήσθην del. Brennecke 12 ἐγίγνετο A: ἐγίνετο B 13 ἐρῶσι πάντες M διὰ πόνων μόνων Herwerden; sed. cf. Epicharmi versum in *Comm.* II. i. 20 laudatum 14 γὰρ om. B κατεργάσθαι A: κατεργάσεσθαι Leoncl. 17 ἧττον] οὐκ A 22 κακὰ del. Dind. αἰσχρὰ καὶ κακὰ M 23 αὐτὴν ἐκεῖνοι codd.: corr. Richards 25 εἰδοῖεν A: εἴδοιεν B M: corr. Stephanus 26 ἵειντο scripsi: ἵεντο Schneider: εἶντο cit. Richards: ἴεντο B M 26–27 ἐπὶ . . . ἂν om. A 27 κατειργάζοντο Pierleoni

XIII Θαυμάζω δὲ τῶν σοφιστῶν καλουμένων ὅτι φασὶ μὲν ἐπ' ἀρετὴν ἄγειν οἱ πολλοὶ τοὺς νέους, ἄγουσι δ' ἐπὶ τοὐναντίον· οὔτε γὰρ [ἄν] ἄνδρα που ἑωράκαμεν ὅντιν' οἱ νῦν σοφισταὶ ἀγαθὸν ἐποίησαν, οὔτε γράμματα παρέχονται
2 ἐξ ὧν χρὴ ἀγαθοὺς γίγνεσθαι, ἀλλὰ περὶ μὲν τῶν ματαίων 5
πολλὰ αὐτοῖς γέγραπται, ἀφ' ὧν τοῖς νέοις αἱ μὲν ἡδοναὶ κεναί, ἀρετὴ δ' οὐκ ἔνι· διατρίβειν δ' ἄλλως παρέχει τοῖς ἐλπίσασί τι ἐξ αὐτῶν μαθήσεσθαι [μάτην] καὶ ἑτέρων κωλύει
3 χρησίμων καὶ διδάσκει κακά. μέμφομαι οὖν αὐτοῖς τὰ μὲν μεγάλα μειζόνως· περὶ δὲ ὧν γράφουσιν, ὅτι τὰ μὲν ῥήματα 10
αὐτοῖς ἐζήτηται, γνῶμαι δὲ ὀρθῶς ἔχουσαι, αἷς ἂν παι-
4 δεύοιντο οἱ νεώτεροι ἐπ' ἀρετήν, οὐδαμοῦ. ἐγὼ δὲ ἰδιώτης μέν εἰμι, οἶδα δὲ ὅτι κράτιστον μέν ἐστι παρὰ τῆς αὐτοῦ φύσεως τὸ ἀγαθὸν διδάσκεσθαι, δεύτερον δὲ παρὰ τῶν ἀληθῶς ἀγαθόν τι ἐπισταμένων μᾶλλον ἢ ὑπὸ τῶν ἐξαπατᾶν 15
5 τέχνην ἐχόντων. ἴσως οὖν τοῖς μὲν ὀνόμασιν οὐ σεσοφισμένως λέγω· οὐδὲ γὰρ ζητῶ τοῦτο· ὧν δὲ δέονται εἰς ἀρετὴν οἱ καλῶς πεπαιδευμένοι ὀρθῶς ἐγνωσμένα ζητῶ λέγειν· ὀνόματα μὲν γὰρ οὐκ ἂν παιδεύσειε, γνῶμαι δέ,
6 εἰ καλῶς ἔχοιεν. ψέγουσι δὲ καὶ ἄλλοι πολλοὶ τοὺς νῦν 20
σοφιστὰς καὶ οὐ [τοὺς] φιλοσόφους, ὅτι ἐν τοῖς ὀνόμασι σοφίζονται, οὐκ ἐν τοῖς νοήμασιν. οὐ λανθάνει δέ με ὅτι ⟨τὰ μὴ⟩ καλῶς καὶ ἑξῆς γεγραμμένα φήσει τις ἴσως τῶν τοιούτων οὐ καλῶς οὐδ' ἑξῆς γεγράφθαι· ῥᾴδιον γὰρ ἔσται αὐτοῖς
7 ⟨τὸ⟩ ταχὺ μὴ ὀρθῶς μέμψασθαι· καίτοι γέγραπταί γε οὕτως, 25
ἵνα ὀρθῶς ἔχῃ, καὶ μὴ σοφιστικοὺς ποιῇ ἀλλὰ σοφοὺς καὶ

3 ἂν del. Dind. 7 καιναὶ M διατριβὴν Castalio 8 μάτην del. Dind. 13 αὐτοῦ A: αὐτῆς B M: ἑαυτοῦ Stob. *Ec.* ii. 31. 70 14 τὸ Stob.: τὸν codd. 15–16 ἀγαθόν . . . ἐχόντων] ἀγαθῶν cett. om. Stob. 16 οὖν τοῖς μὲν οὖν B σεσοφισμένους A: σεσοφισμένοις Dind. 19 παιδεύσειαν B M 20–22 ψέγουσι . . . νοήμασιν del. Weiske 21 καὶ . . . φιλοσόφους del. Pierleoni τοὺς del. Robert: fort. οὔτι 22 καὶ οὐκ M τὰ μὴ addidi 23 καλῶς . . . γεγραμμένα del. Richards 23–24 γεγραμμένα . . . ἑξῆς om. M post τοιούτων lac. stat. Rühl 24 οὐκ ἄλλως B 24–25 ῥᾷον γὰρ ἔσται αὐτοῖς ταχὺ ἢ ὀρθῶς Coraes 25 τὸ addidi ταχὺ | τὰ χυδὴν Kaibel: τά γε Diels: ταχὺ μὴ καλῶς καὶ ἑξῆς γεγραμμένα ὀρθῶς Richards μὴ ὀρθῶς fort. delendum 26 ποιεῖ A B

ἀγαθούς· οὐ γὰρ δοκεῖν αὐτὰ βούλομαι μᾶλλον ἢ εἶναι
χρήσιμα, ἵνα ἀνεξέλεγκτα ᾖ εἰς ἀεί. οἱ σοφισταὶ δ' ἐπὶ 8
τῷ ἐξαπατᾶν λέγουσι καὶ γράφουσιν ἐπὶ τῷ ἑαυτῶν κέρδει,
καὶ οὐδένα οὐδὲν ὠφελοῦσιν· οὐδὲ γὰρ σοφὸς αὐτῶν ἐγένετο
5 οὐδεὶς οὐδ' ἔστιν, ἀλλὰ καὶ ἀρκεῖ ἑκάστῳ σοφιστὴν κληθῆναι,
ὅ ἐστιν ὄνειδος παρά γε εὖ φρονοῦσι. τὰ μὲν οὖν τῶν 9
σοφιστῶν παραγγέλματα παραινῶ φυλάττεσθαι, τὰ δὲ τῶν
φιλοσόφων ἐνθυμήματα μὴ ἀτιμάζειν· οἱ μὲν γὰρ σοφισταὶ
πλουσίους καὶ νέους θηρῶνται, οἱ δὲ φιλόσοφοι πᾶσι κοινοὶ
10 καὶ φίλοι· τύχας δὲ ἀνδρῶν οὔτε τιμῶσιν οὔτε ἀτιμάζουσι.

Μὴ ζηλοῦν δὲ μηδὲ τοὺς ἐπὶ τὰς πλεονεξίας εἰκῇ ἰόντας, 10
μήτ' ἐπὶ τὰς ἰδίας μήτ' ἐπὶ τὰς δημοσίας, ἐνθυμηθέντα ὅτι
οἱ μὲν ἄριστοι αὐτῶν γιγνώσκονται μὲν ἐπὶ τὰ βελτίω
ἐπίπονοι δέ εἰσιν, οἱ δὲ κακοὶ πάσχουσί τε κακῶς καὶ
15 γιγνώσκονται ἐπὶ τὰ χείρω. τάς τε γὰρ τῶν ἰδιωτῶν οὐσίας 11
ἀφαιρούμενοι καὶ τὰ τῆς πόλεως εἰς τὰς κοινὰς σωτηρίας
ἀνωφελέστεροί εἰσι τῶν ἰδιωτῶν, τά τε σώματα πρὸς τὸν
πόλεμον κάκιστα καὶ αἴσχιστα ἔχουσι πονεῖν οὐ δυνάμενοι.
οἱ δὲ κυνηγέται εἰς τὸ κοινὸν τοῖς πολίταις καὶ τὰ σώματα
20 καὶ τὰ κτήματα καλῶς ἔχοντα παρέχουσιν. ἔρχονται δὲ 12
οἱ μὲν ἐπὶ τὰ θηρία, οἱ δ' ἐπὶ τοὺς φίλους. εἶθ' οἱ μὲν
ἐπὶ τοὺς φίλους ἰόντες δύσκλειαν ἔχουσι παρὰ πᾶσιν, οἱ δὲ
κυνηγέται ἐπὶ τὰ θηρία ἰόντες εὔκλειαν· ἑλόντες μὲν γὰρ
πολέμια νικῶσι, μὴ ἑλόντες δὲ πρῶτον μὲν ὅτι πάσης τῆς
25 πόλεως ἐχθροῖς ἐπιχειροῦσιν ἔπαινον ἔχουσιν, ἔπειτα ὅτι
οὔτ' ἐπ' ἀνδρὸς βλάβῃ οὔτε φιλοκερδείᾳ ἔρχονται. ἔπειτα ἐξ 13
αὐτοῦ τοῦ ἐπιχειρήματος βελτίους γίγνονται πρὸς πολλὰ
καὶ σοφώτεροι δι' οὗ διδάξομεν. ἐὰν γὰρ μὴ πόνοις καὶ
ἐνθυμήμασι καὶ ἐπιμελείαις πολλαῖς ὑπερβάλλωνται, οὐκ

3 prius τῷ] τὸ M 6 τοῖς εὖ Iuntina 11 post μηδὲ add. τῶν πολιτευομένων Weiske : lac. stat. Rühl 13 αὐτῶν Diels : τῶν ἀστῶν Schneider 14 fort. πολύπονοι : ἄπονοι Voigtländer δέ Kaibel : τέ codd. 16 τὰ] τὰς Stephanus τὰς] τὰ τῆς κοινῆς Kaibel 17 σώματα τὰ B 20 κτήματα om. A 21–22 εἶθ' . . . φίλους om. M 24 μὲν om. A 25 ἐχθροῖς om. A ἔχουσιν Rühl : ἔσχον codd. 29 ὑποβάλλονται A B : ὑπερβάλωνται M

14 ἂν ἕλοιεν ἄγρας. τὰ γὰρ ἀντίπαλα αὐτῶν ὑπὲρ τῆς ψυχῆς ἀγωνιζόμενα καὶ ἐν τῇ αὑτῶν οἰκήσει ἐν ἰσχύι πολλῇ ἐστιν· ὥστε τῷ κυνηγέτῃ μάτην οἱ πόνοι γίγνονται, ἐὰν μὴ μείζονι 15 φιλοπονίᾳ καὶ πολλῇ συνέσει κρατήσῃ αὐτῶν. οἱ μὲν οὖν κατὰ πόλιν βουλόμενοι πλεονεκτεῖν μελετῶσι νικᾶν φίλους, 5 οἱ δὲ κυνηγέται κοινοὺς ἐχθρούς· καὶ τοὺς μὲν ἡ μελέτη αὕτη ποιεῖ πρὸς τοὺς ἄλλους πολεμίους ἀμείνους, τοὺς δὲ πολὺ χείρους· καὶ τοῖς μὲν ἡ ἄγρα μετὰ σωφροσύνης, τοῖς 16 δὲ μετὰ αἰσχροῦ θράσους. κακοηθείας δὲ καὶ αἰσχροκερδείας οἱ μὲν δύνανται καταφρονεῖν, οἱ δ' οὐ δύνανται· φωνὴν δὲ 10 οἱ μὲν εὐεπῆ ἱᾶσιν, οἱ δ' αἰσχράν· πρὸς δὲ τὰ θεῖα τοῖς 17 μὲν οὐδὲν ἐμποδὼν ἀσεβεῖν, οἱ δ' εὐσεβέστατοι. λόγοι γὰρ παλαιοὶ κατέχουσιν ὡς καὶ θεοὶ τούτῳ τῷ ἔργῳ χαίρουσι καὶ πράττοντες καὶ ὁρῶντες· ὥστε ὑπάρχειν ἐνθυμουμένους τούτων θεοφιλεῖς τ' εἶναι καὶ εὐσεβεῖς τοὺς νέους τοὺς 15 ποιοῦντας ἃ ἐγὼ παραινῶ, οἰομένους ὑπὸ θεῶν του ὁρᾶσθαι ταῦτα. οὗτοι δ' ἂν εἶεν καὶ τοκεῦσιν ἀγαθοὶ καὶ πάσῃ τῇ 18 ἑαυτῶν πόλει καὶ ἑνὶ ἑκάστῳ τῶν φίλων καὶ πολιτῶν. οὐ μόνον δὲ ὅσοι ἄνδρες κυνηγεσίων ἠράσθησαν ἐγένοντο ἀγαθοί, ἀλλὰ καὶ αἱ γυναῖκες αἷς ἔδωκεν ἡ θεὸς ταῦτα 20 [Ἄρτεμις], Ἀταλάντη καὶ Πρόκρις καὶ ἥτις ἄλλη.

1 ὑπὸ B 2 αὑτῶν Schneider: αὐτῶν codd. 9 αἰσχροκερδίας B 11 ἴᾶσιν A 12 ἐμποδῶν B M 15 εὐσεβεῖς εἰς B M 16 του Stephanus: τοῦ codd. 18 πολιτῶν καὶ φίλων M 21 Ἄρτεμις del. Weiske εἴτις M

ATHENIENSIVM RESPVBLICA

PRAEFATIO

ASPERAM hanc et incomptam Catonis cuiusdam Atheniensis orationem, quamquam in codicibus Lacedaemoniorum Rempublicam sequitur, ultimum in locum relegare commodius est visum. Vnde factum sit ut in corpore Xenophonteo includeretur nescimus: Xenophontis nomen procul dubio appositum erat priusquam in bibliothecam Alexandrinam venisset. Quoniam eo erat tempore scripta cum metus esset ne valde displicerent populo hominis sententiae minime populares (ii. 18), primo sine nomine auctoris inter paucos Athenienses circumlatam esse crediderim. Forsitan Xenophontis heres cum inter libros eius invenisset, ab eo ipso scriptam esse temere ratus sit.

Ne obturbaret potius quam adiuvaret lectorem editio nostra, textum exhibui, quoad fieri potuit, qualis in tribus codicibus (B C M) legitur, qui soli sunt ad recensendum utiles. Neque apparatum criticum magno coniecturarum acervo oneravi. Namque eorum, quibus cum hoc libello res fuit, tota fere opera in eo est versata ut explerent lacunas et orationem in pristinam quam dicunt formam restituerent. Quod si scriptoris consilium atque indolem respicimus, neque eloquentiae suavitatem neque artam cogitationum cohaerentiam efflagitare debemus.

SIGLA

B = Vaticanus 1950
a = Vaticanus 1335 s. xiv vel xv
C = Mutinensis 145
M = Marcianus 511

ΑΘΗΝΑΙΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑ

Περὶ δὲ τῆς Ἀθηναίων πολιτείας, ὅτι μὲν εἵλοντο τοῦτον I
τὸν τρόπον τῆς πολιτείας οὐκ ἐπαινῶ διὰ τόδε, ὅτι ταῦθ'
ἑλόμενοι εἵλοντο τοὺς πονηροὺς ἄμεινον πράττειν ἢ τοὺς
χρηστούς· διὰ μὲν οὖν τοῦτο οὐκ ἐπαινῶ. ἐπεὶ δὲ ταῦτα
5 ἔδοξεν οὕτως αὐτοῖς, ὡς εὖ διασῴζονται τὴν πολιτείαν καὶ
τἆλλα διαπράττονται ἃ δοκοῦσιν ἁμαρτάνειν τοῖς ἄλλοις
Ἕλλησι, τοῦτ' ἀποδείξω.

Πρῶτον μὲν οὖν τοῦτο ἐρῶ, ὅτι δικαίως ⟨δοκοῦσιν⟩ αὐτόθι 2
[καὶ] οἱ πένητες καὶ ὁ δῆμος πλέον ἔχειν τῶν γενναίων καὶ
10 τῶν πλουσίων διὰ τόδε, ὅτι ὁ δῆμός ἐστιν ὁ ἐλαύνων τὰς
ναῦς καὶ ὁ τὴν δύναμιν περιτιθεὶς τῇ πόλει, καὶ οἱ κυβερνῆται
καὶ οἱ κελευσταὶ καὶ οἱ πεντηκόνταρχοι καὶ οἱ πρῳρᾶται καὶ
οἱ ναυπηγοί,—οὗτοί εἰσιν οἱ τὴν δύναμιν περιτιθέντες τῇ
πόλει πολὺ μᾶλλον ἢ οἱ ὁπλῖται καὶ οἱ γενναῖοι καὶ οἱ χρηστοί.
15 ἐπειδὴ οὖν ταῦτα οὕτως ἔχει, δοκεῖ δίκαιον εἶναι πᾶσι τῶν
ἀρχῶν μετεῖναι ἔν τε τῷ κλήρῳ καὶ ἐν τῇ χειροτονίᾳ, καὶ λέγειν
ἐξεῖναι τῷ βουλομένῳ τῶν πολιτῶν. ἔπειτα ὁπόσαι μὲν 3
σωτηρίαν φέρουσι τῶν ἀρχῶν χρησταὶ οὖσαι καὶ μὴ χρησταὶ
κίνδυνον τῷ δήμῳ ἅπαντι, τούτων μὲν τῶν ἀρχῶν οὐδὲν
20 δεῖται ὁ δῆμος μετεῖναι·—οὔτε τῶν στρατηγιῶν κλήρῳ οἴονταί

5 *οὕτως ἔδοξεν* M *τε τὴν* Cobet 6 *τἆλλα εὖ* Müller-Strübing 8 *δίκαιος αὐτόθι ὁ δῆμος καὶ οἱ πένητες* Bergk *δοκοῦσιν* add. Kirchhoff 9 *καὶ* del. Kirchhoff: *οἱ πονηροὶ καὶ* Müller-Strübing: *δίκαιοι* Kalinka *ἔχει* M *τῶν χρηστῶν καὶ τῶν γενναίων* Faltin 14 *πολῖται* codd.: corr. Krüger 16 *τῷ νῦν κλήρῳ* (sed *ῦν κ* in ras.; cf. *ναυκλήρῳ* det.) M *ἐν* om. B C 19 *ἢ κίνδυνον* M 20 *μετεῖναι* del. Dind.: *μετεῖναι οἱ* Müller-Strübing *οἷον οὔτε* Kirchhoff: *οὔτε γὰρ* Heindorf *στρατηγιῶν* M: *στρατηγικῶν* B C *κλήρων* B M: om. C: corr. Wachsmuth: *στρατηγικῶν ἀρχῶν* Droysen: *στρατηγιῶν κλῆρον* Faltin: *ἀπὸ κλήρων* M Schmidt *οἴονταί*] *οἷον τε* B

σφισι χρῆναι μετεῖναι οὔτε τῶν ἱππαρχιῶν·—γιγνώσκει γὰρ ὁ δῆμος ὅτι πλείω ὠφελεῖται ἐν τῷ μὴ αὐτὸς ἄρχειν ταύτας τὰς ἀρχάς, ἀλλ' ἐᾶν τοὺς δυνατωτάτους ἄρχειν· ὁπόσαι δ' εἰσὶν ἀρχαὶ μισθοφορίας ἕνεκα καὶ ὠφελείας εἰς τὸν οἶκον, 4 ταύτας ζητεῖ ὁ δῆμος ἄρχειν. ἔπειτα δὲ ὃ ἔνιοι θαυμάζουσιν 5 ὅτι πανταχοῦ πλέον νέμουσι τοῖς πονηροῖς καὶ πένησι καὶ δημοτικοῖς ἢ τοῖς χρηστοῖς, ἐν αὐτῷ τούτῳ φανοῦνται τὴν δημοκρατίαν διασῴζοντες. οἱ μὲν γὰρ πένητες καὶ οἱ δημόται καὶ οἱ χείρους εὖ πράττοντες καὶ πολλοὶ οἱ τοιοῦτοι γιγνόμενοι τὴν δημοκρατίαν αὔξουσιν· ἐὰν δὲ εὖ πράττωσιν οἱ 10 πλούσιοι καὶ οἱ χρηστοί, ἰσχυρὸν τὸ ἐναντίον σφίσιν αὐτοῖς 5 καθιστᾶσιν οἱ δημοτικοί. ἔστι δὲ πάσῃ γῇ τὸ βέλτιστον ἐναντίον τῇ δημοκρατίᾳ· ἐν γὰρ τοῖς βελτίστοις ἔνι ἀκολασία τε ὀλιγίστη καὶ ἀδικία, ἀκρίβεια δὲ πλείστη εἰς τὰ χρηστά, ἐν δὲ τῷ δήμῳ ἀμαθία τε πλείστη καὶ ἀταξία καὶ πονηρία· 15 ἥ τε γὰρ πενία αὐτοὺς μᾶλλον ἄγει ἐπὶ τὰ αἰσχρὰ καὶ ἡ ἀπαιδευσία καὶ ἡ ἀμαθία ⟨ἡ⟩ δι' ἔνδειαν χρημάτων ἐνίοις τῶν 6 ἀνθρώπων.—εἴποι δ' ἄν τις ὡς ἐχρῆν αὐτοὺς μὴ ἐᾶν λέγειν πάντας ἑξῆς μηδὲ βουλεύειν, ἀλλὰ τοὺς δεξιωτάτους καὶ ἄνδρας ἀρίστους. οἱ δὲ καὶ ἐν τούτῳ ἄριστα βουλεύονται 20 ἐῶντες καὶ τοὺς πονηροὺς λέγειν. εἰ μὲν γὰρ οἱ χρηστοὶ ἔλεγον καὶ ἐβουλεύοντο, τοῖς ὁμοίοις σφίσιν αὐτοῖς ἦν ἀγαθά, τοῖς δὲ δημοτικοῖς οὐκ ἀγαθά· νῦν δὲ λέγων ὁ βουλόμενος ἀναστάς, ἄνθρωπος πονηρός, ἐξευρίσκει τὸ ἀγαθὸν αὐτῷ τε 7 καὶ τοῖς ὁμοίοις αὐτῷ. εἴποι τις ἄν, Τί ἂν οὖν γνοίη ἀγαθὸν 25 αὐτῷ ἢ τῷ δήμῳ τοιοῦτος ἄνθρωπος; οἱ δὲ γιγνώσκουσιν ὅτι ἡ τούτου ἀμαθία καὶ πονηρία καὶ εὔνοια μᾶλλον λυσιτελεῖ ἢ

1 ἱππαρχικῶν C cor. 3 ὁπόσας δ' ἔστιν ἄρχειν Faltin 4 post ἀρχαὶ lac. stat. Cobet ἕνεκα] ἔχουσαι Kirchhoff ὠφελίας Kalinka 8 οἱ δημόται M : ἰδιῶται B C 12 ἐν πάσῃ Stephanus 13 ἐν μὲν Richards 17 ἡ add. Rühl : καὶ ἀμαθία ἡ Kalinka ἐνίους B cor. 19 ἑξῆς] ἐξ ἴσου Schömann : ἐξ ἴσης Bergk 22 ἐβουλεύοντο] ἐβούλευον μόνοι Müller-Strübing αὐτοῖς] αὐτοῖς καὶ αὐτοῖς Müller-Strübing ἦν B M : ἦν ἂν C : ἔλεγον ἂν Gutschmid 23 λέγων del. Cobet : λέγειν m 24 αὐτῷ B M 25 αὐτῷ B M 26 αὐτῷ B M

ἡ τοῦ χρηστοῦ ἀρετὴ καὶ σοφία καὶ κακόνοια. εἴη μὲν οὖν 8
ἂν πόλις οὐκ ἀπὸ τοιούτων διαιτημάτων ἡ βελτίστη, ἀλλ' ἡ
δημοκρατία μάλιστ' ἂν σῴζοιτο οὕτως. ὁ γὰρ δῆμος βού-
λεται οὐκ εὐνομουμένης τῆς πόλεως αὐτὸς δουλεύειν, ἀλλ'
5 ἐλεύθερος εἶναι καὶ ἄρχειν, τῆς δὲ κακονομίας αὐτῷ ὀλίγον
μέλει· ὃ γὰρ σὺ νομίζεις οὐκ εὐνομεῖσθαι, αὐτὸς ἀπὸ τούτου
ἰσχύει ὁ δῆμος καὶ ἐλεύθερός ἐστιν. εἰ δ' εὐνομίαν ζητεῖς, 9
πρῶτα μὲν ὄψει τοὺς δεξιωτάτους αὐτοῖς τοὺς νόμους τιθέντας·
ἔπειτα κολάσουσιν οἱ χρηστοὶ τοὺς πονηροὺς καὶ βουλεύ-
10 σουσιν οἱ χρηστοὶ περὶ τῆς πόλεως καὶ οὐκ ἐάσουσι μαινο-
μένους ἀνθρώπους βουλεύειν οὐδὲ λέγειν οὐδὲ ἐκκλησιάζειν.
ἀπὸ τούτων τοίνυν τῶν ἀγαθῶν τάχιστ' ἂν ὁ δῆμος εἰς
δουλείαν καταπέσοι.

Τῶν δούλων δ' αὖ καὶ τῶν μετοίκων πλείστη ἐστὶν 10
15 Ἀθήνησιν ἀκολασία, καὶ οὔτε πατάξαι ἔξεστιν αὐτόθι οὔτε
ὑπεκστήσεταί σοι ὁ δοῦλος. οὗ δ' ἕνεκέν ἐστι τοῦτο ἐπι-
χώριον ἐγὼ φράσω. εἰ νόμος ἦν τὸν δοῦλον ὑπὸ τοῦ ἐλευθέρου
τύπτεσθαι ἢ τὸν μέτοικον ἢ τὸν ἀπελεύθερον, πολλάκις ἂν
οἰηθεὶς εἶναι τὸν Ἀθηναῖον δοῦλον ἐπάταξεν ἄν· ἐσθῆτά τε
20 γὰρ οὐδὲν βελτίων ὁ δῆμος αὐτόθι ἢ οἱ δοῦλοι καὶ οἱ
μέτοικοι καὶ τὰ εἴδη οὐδὲν βελτίους εἰσίν. εἰ δέ τις καὶ 11
τοῦτο θαυμάζει, ὅτι ἐῶσι τοὺς δούλους τρυφᾶν αὐτόθι καὶ
μεγαλοπρεπῶς διαιτᾶσθαι ἐνίους, καὶ τοῦτο γνώμῃ φανεῖεν
ἂν ποιοῦντες. ὅπου γὰρ ναυτικὴ δύναμίς ἐστιν, ἀπὸ χρη-
25 μάτων ἀνάγκη τοῖς ἀνδραπόδοις δουλεύειν, ἵνα λαμβάνωμεν
⟨ὧν⟩ πράττῃ τὰς ἀποφοράς, καὶ ἐλευθέρους ἀφιέναι. ὅπου

5 κακονοίας M 6 αὐτοῦ Bake 8 αὐτοῖς Müller-Strübing: αὐτοῦ Faltin: fort. αὐτοὺς 9–10 καὶ . . . πόλεως om. C 12 ὑπὸ Cobet 16 ὁ ἐμὸς Müller-Strübing 18 ἢ τὸν ἀπελεύθερον] ὑπὸ τοῦ ἀστοῦ Lange, quod post ἀπελεύθερον add. Kirchhoff ἄν τις Morus 19 οἰηθείς τις μέτοικον εἶναι τὸν Ἀθηναῖον ἢ Kirchhoff ἤσθηταί Dind. τε om. C 20 βελτίων Brodaeus: βέλτιον codd. 22 θαυμάζοι C 24 ἐστιν ἀπὸ χρημάτων, ἀνάγκῃ codd.: corr. Camerarius 25 λαμβάνωμεν Leoncl.: λαμβάνων μὲν codd. 25–6 λαμβάνω ὧν ἂν πράττῃ Bake: λαμβάνω ὧν μὲν πράττῃ Kalinka 26 ὧν πράττει Schneider: πράττῃ B C M: πράττει det. ἀφίεσθαι Wachsmuth

δ' εἰσὶ πλούσιοι δοῦλοι, οὐκέτι ἐνταῦθα λυσιτελεῖ τὸν ἐμὸν δοῦλον σὲ δεδιέναι· ἐν δὲ τῇ Λακεδαίμονι ὁ ἐμὸς δοῦλος σ' ἐδεδοίκει· ἐὰν δὲ δεδίῃ ὁ σὸς δοῦλος ἐμέ, κινδυνεύσει καὶ τὰ χρήματα διδόναι τὰ ἑαυτοῦ ὥστε μὴ κινδυνεύειν περὶ

12 *ἑαυτοῦ. διὰ τοῦτ' οὖν ἰσηγορίαν καὶ τοῖς δούλοις πρὸς τοὺς* 5 *ἐλευθέρους ἐποιήσαμεν—καὶ τοῖς μετοίκοις πρὸς τοὺς ἀστούς, διότι δεῖται ἡ πόλις μετοίκων διά τε τὸ πλῆθος τῶν τεχνῶν καὶ διὰ τὸ ναυτικόν· διὰ τοῦτο οὖν καὶ τοῖς μετοίκοις εἰκότως τὴν ἰσηγορίαν ἐποιήσαμεν.*

13 Τοὺς *δὲ γυμναζομένους αὐτόθι καὶ τὴν μουσικὴν ἐπιτη-* 10 *δεύοντας καταλέλυκεν ὁ δῆμος, νομίζων τοῦτο οὐ καλὸν εἶναι, γνοὺς ὅτι οὐ δυνατὸς ταῦτά ἐστιν ἐπιτηδεύειν. ἐν ταῖς χορηγίαις αὖ καὶ γυμνασιαρχίαις καὶ τριηραρχίαις γιγνώσκουσιν ὅτι χορηγοῦσι μὲν οἱ πλούσιοι, χορηγεῖται δὲ ὁ δῆμος, καὶ γυμνασιαρχοῦσιν οἱ πλούσιοι καὶ τριηραρχοῦσιν, ὁ δὲ δῆμος* 15 *τριηραρχεῖται καὶ γυμνασιαρχεῖται. ἀξιοῖ γοῦν ἀργύριον λαμβάνειν ὁ δῆμος καὶ ᾄδων καὶ τρέχων καὶ ὀρχούμενος καὶ πλέων ἐν ταῖς ναυσίν, ἵνα αὐτός τε ἔχῃ καὶ οἱ πλούσιοι πενέστεροι γίγνωνται. ἔν τε τοῖς δικαστηρίοις οὐ τοῦ δικαίου αὐτοῖς μᾶλλον μέλει ἢ τοῦ αὑτοῖς συμφόρου.* 20

14 Περὶ *δὲ τῶν συμμάχων, ὅτι ἐκπλέοντες συκοφαντοῦσιν ὡς δοκοῦσι καὶ μισοῦσι τοὺς χρηστούς,—γιγνώσκοντες ὅτι μισεῖσθαι μὲν ἀνάγκη τὸν ἄρχοντα ὑπὸ τοῦ ἀρχομένου, εἰ*

1 *οἱ δοῦλοι* Heindorf 3 *σ' ἐδεδοίκει* Elter : *σε δεδοίκει* B M : *σὲ δεδοικεν* C *ἐὰν* B C l : *ἂν* m : *ἐν* M 4 *τὰ περὶ* B 7 *καὶ μετοίκων* Faltin 10 *γυμνάζοντας* Bücheler *αὐτόθι*] *αὐτῶν* Müller-Strübing *τὴν*] *τοὺς* Cobet 11 *οὐ νομίζων* Orelli 12 *γνοὺς δὲ* Orelli *οὐ* del. Hermann : *αὐτὸς* Lange *οὐ δυνατός ἐστιν αὐτὸς* Cobet *δυνατὸς* C : *δυνατὰ* B M *ταὐτά* Weiske *ἐν δὲ* Kirchhoff 14 post *δῆμος* add. *καὶ τριηραρχοῦσι* Leoncl. : *καὶ τριηραρχοῦσι μὲν* Zeune 15 *καὶ τριηραρχοῦσιν* C : om. B M 16 *ἀξιοῦσι* C *οὖν* M 17 *ὀρχούμενος καὶ τρέχων* cit. Dind. 19 *γίγνονται* B 20 *μᾶλλον μέλει* C : *μᾶλλον μέλλει* B : *μέλει μᾶλλον* M *αὐτοῖς* B M 21 *ὅτι* del. Morus *ἐκπλέοντες*] *οἱ πλέονες*, sc. *τῶν συμμάχων*, Kalinka 22 *ὡς δοκοῦσι*] *καὶ διώκουσι* Zurborg post *χρηστοὺς* add. *γνώμῃ καὶ τοῦτο ποιοῦσι* Müller-Strübing *γιγνώσκουσιν* Hofmann 22–5 (p. seq.) *ὅτι . . . αὔξουσιν* = Stob. *Fl.* xliii. 50 (iv, p. 16 Hense)

δὲ ἰσχύσουσιν οἱ πλούσιοι καὶ οἱ χρηστοὶ ἐν ταῖς πόλεσιν, ὀλίγιστον χρόνον ἡ ἀρχὴ ἔσται τοῦ δήμου τοῦ Ἀθήνησι, διὰ ταῦτα οὖν τοὺς μὲν χρηστοὺς ἀτιμοῦσι καὶ χρήματα ἀφαιροῦνται καὶ ἐξελαύνονται καὶ ἀποκτείνουσι, τοὺς δὲ 5 πονηροὺς αὔξουσιν. οἱ δὲ χρηστοὶ Ἀθηναίων τοὺς χρηστοὺς ἐν ταῖς συμμαχίσι πόλεσι σῴζουσι, γιγνώσκοντες ὅτι σφίσιν ἀγαθόν ἐστι τοὺς βελτίστους σῴζειν ἀεὶ ἐν ταῖς πόλεσιν. 15 εἴποι δέ τις ἂν ὅτι ἰσχύς ἐστιν αὕτη Ἀθηναίων, ἐὰν οἱ σύμμαχοι δυνατοὶ ὦσι χρήματα εἰσφέρειν. τοῖς δὲ δημοτικοῖς 10 δοκεῖ μεῖζον ἀγαθὸν εἶναι τὰ τῶν συμμάχων χρήματα ἕνα ἕκαστον Ἀθηναίων ἔχειν, ἐκείνους δὲ ὅσον ζῆν, καὶ ἐργάζεσθαι ἀδυνάτους ὄντας ἐπιβουλεύειν.

16 Δοκεῖ δὲ ὁ δῆμος ὁ Ἀθηναίων καὶ ἐν τῷδε κακῶς βουλεύεσθαι, ὅτι τοὺς συμμάχους ἀναγκάζουσι πλεῖν ἐπὶ δίκας 15 Ἀθήναζε. οἱ δὲ ἀντιλογίζονται ὅσα ἐν τούτῳ ἔνι ἀγαθὰ τῷ δήμῳ τῷ Ἀθηναίων· πρῶτον μὲν ἀπὸ τῶν πρυτανείων τὸν μισθὸν δι' ἐνιαυτοῦ λαμβάνειν· εἶτ' οἴκοι καθήμενοι ἄνευ νεῶν ἔκπλου διοικοῦσι τὰς πόλεις τὰς συμμαχίδας, καὶ τοὺς μὲν τοῦ δήμου σῴζουσι, τοὺς δ' ἐναντίους ἀπολλύουσιν ἐν 20 τοῖς δικαστηρίοις· εἰ δὲ οἴκοι εἶχον ἕκαστοι τὰς δίκας, ἅτε ἀχθόμενοι Ἀθηναίοις τούτους ἂν σφῶν αὐτῶν ἀπώλλυσαν οἵτινες φίλοι μάλιστα ἦσαν Ἀθηναίων τῷ δήμῳ. 17 πρὸς δὲ τούτοις ὁ δῆμος τῶν Ἀθηναίων τάδε κερδαίνει τῶν δικῶν Ἀθήνησιν οὐσῶν τοῖς συμμάχοις. πρῶτον μὲν γὰρ ἡ ἑκατοστὴ 25 τῇ πόλει πλείων ἡ ἐν Πειραιεῖ· 18 ἔπειτα εἴ τῳ συνοικία ἐστίν, ἄμεινον πράττει· ἔπειτα εἴ τῳ ζεῦγός ἐστιν ἢ ἀνδράποδον μισθοφοροῦν· ἔπειτα οἱ κήρυκες ἄμεινον πράττουσι διὰ τὰς ἐπιδημίας τὰς τῶν συμμάχων. πρὸς δὲ τούτοις, εἰ μὲν μὴ ἐπὶ δίκας ᾔεσαν οἱ σύμμαχοι, τοὺς ἐκπλέοντας Ἀθηναίων

1 χρηστοὶ Heinrich : ἰσχυροὶ codd. et Stob. 2 τοῦ Ἀθήνησι om. Stob. 3 οὖν om. Stob. ἀτιμῶσι M 4 ἀφαιρῶνται M ἐξελαύνουσι Stob. *cod. Trincav.* 7 ἐστιν B 11 ἔχειν Ἀθηναίων M ἀποζῆν Cobet 13 ὁ δῆμος Ἀθηναίων B C 16 τῶν Ἀθηναίων det. post πρυτανείων lac. stat. Lange 26 ἄμεινον . . . ἐστιν om. M πράττει Schneider : πράττειν codd. 28 ἀποδημίας C 29 τῶν ἐκπλεόντων Müller-Strübing

ἐτίμων ἂν μόνους, τούς τε στρατηγοὺς καὶ τοὺς τριηράρχους καὶ πρέσβεις· νῦν δ' ἠνάγκασται τὸν δῆμον κολακεύειν τὸν Ἀθηναίων εἷς ἕκαστος τῶν συμμάχων, γιγνώσκων ὅτι δεῖ [μὲν] ἀφικόμενον Ἀθήναζε δίκην δοῦναι καὶ λαβεῖν οὐκ ἐν ἄλλοις τισὶν ἀλλ' ἐν τῷ δήμῳ, ὅς ἐστι δὴ νόμος Ἀθήνησι· 5 καὶ ἀντιβολῆσαι ἀναγκάζεται ἐν τοῖς δικαστηρίοις καὶ εἰσιόντος του ἐπιλαμβάνεσθαι τῆς χειρός. διὰ τοῦτο οὖν οἱ σύμμαχοι δοῦλοι τοῦ δήμου τῶν Ἀθηναίων καθεστᾶσι μᾶλλον.

19 Πρὸς δὲ τούτοις διὰ τὴν κτῆσιν τὴν ἐν τοῖς ὑπερορίοις 10 καὶ διὰ τὰς ἀρχὰς τὰς εἰς τὴν ὑπερορίαν λελήθασι μανθάνοντες ἐλαύνειν τῇ κώπῃ αὐτοί τε καὶ οἱ ἀκόλουθοι· ἀνάγκη γὰρ ἄνθρωπον πολλάκις πλέοντα κώπην λαβεῖν καὶ αὐτὸν καὶ τὸν οἰκέτην, καὶ ὀνόματα μαθεῖν τὰ ἐν τῇ ναυτικῇ· 20 καὶ κυβερνῆται ἀγαθοὶ γίγνονται δι' ἐμπειρίαν τε τῶν πλόων 15 καὶ διὰ μελέτην· ἐμελέτησαν δὲ οἱ μὲν πλοῖον κυβερνῶντες, οἱ δὲ ὁλκάδα, οἱ δ' ἐντεῦθεν ἐπὶ τριήρεσι κατέστησαν· οἱ δὲ πολλοὶ ἐλαύνειν εὐθὺς [ὡς] οἷοί τε εἰσβάντες εἰς ναῦς, ἅτε ἐν παντὶ τῷ βίῳ προμεμελετηκότες.

II Τὸ δὲ ὁπλιτικὸν αὐτοῖς, ὃ ἥκιστα δοκεῖ εὖ ἔχειν Ἀθήνησιν, οὕτω καθέστηκεν, καὶ τῶν μὲν πολεμίων ἥττους τε σφᾶς 20 αὐτοὺς ἡγοῦνται εἶναι καὶ ὀλείζους, τῶν δὲ συμμάχων, οἳ φέρουσι τὸν φόρον, καὶ κατὰ γῆν κρατιστεύουσι, καὶ νομίζουσι τὸ ὁπλιτικὸν ἀρκεῖν, εἰ τῶν συμμάχων κρείττονές εἰσι. 2 πρὸς δὲ καὶ κατὰ τύχην τι αὐτοῖς τοιοῦτον καθέστηκε· τοῖς 25 μὲν κατὰ γῆν ἀρχομένοις οἷόν τ' ἐστὶν ἐκ μικρῶν πόλεων

1 τριηράρ (χ s.scr.) B: τριηράρχας C: φρουράρχους olim Wilamowitz 2 τοὺς πρέσβεις Cobet 2–3 τῶν Ἀθηναίων M 4 μὲν del. Hermann 8 τοῦ δήμου om. C τῶν] τοῦ Kirchhoff 10 κλῆσιν Müller-Strübing 15 πλοίων M: πλῶν Cobet 16 ἐμελέτησαν . . . κυβερνῶντες om. B C 17 οἱ δ'] καὶ Wachsmuth τριήρη M 18 εὐθὺς Leoncl.: εὐθὺς ὡς codd.: εὐθέως Wells τ' εἰσὶν Wells ἐσβάντες C 19 τῶ παντὶ C προσμεμελετηκότες B C 21 γνώμῃ οὕτω Kirchhoff οὕτως B καὶ del. Leoncl. 22 ὀλείζους Wilamowitz: μείζους codd.: μείους Heinrich 23 κρατιστεύουσι Nitsche: κράτιστοί εἰσι codd. 24 ἄρχειν codd.: corr. Courier

συνοικισθέντας ἀθρόους μάχεσθαι, τοῖς δὲ κατὰ θάλατταν
ἀρχομένοις, ὅσοι νησιῶταί εἰσιν, οὐχ οἷόν τε συνάρασθαι
εἰς τὸ αὐτὸ τὰς πόλεις· ἡ γὰρ θάλαττα ἐν τῷ μέσῳ, οἱ δὲ
κρατοῦντες θαλασσοκράτορές εἰσιν· εἰ δ' οἷόν τε καὶ λαθεῖν
5 συνελθοῦσιν εἰς ταὐτὸ τοῖς νησιώταις εἰς μίαν νῆσον,
ἀπολοῦνται λιμῷ· ὁπόσαι δ' ἐν τῇ ἠπείρῳ εἰσὶ πόλεις ὑπὸ 3
τῶν Ἀθηναίων ἀρχόμεναι, αἱ μὲν μεγάλαι διὰ δέος ἄρχονται,
αἱ δὲ μικραὶ πάνυ διὰ χρείαν· οὐ γὰρ ἔστι πόλις οὐδεμία
ἥτις οὐ δεῖται εἰσάγεσθαί τι ἢ ἐξάγεσθαι. ταῦτα τοίνυν
10 οὐκ ἔσται αὐτῇ, ἐὰν μὴ ὑπήκοος ᾖ τῶν ἀρχόντων τῆς
θαλάττης. ἔπειτα δὲ τοῖς ἄρχουσι τῆς θαλάττης οἷόν τ' 4
ἐστὶ ποιεῖν ἅπερ τοῖς τῆς γῆς ἐνίοτε, τέμνειν τὴν γῆν τῶν
κρειττόνων· παραπλεῖν γὰρ ἔξεστιν ὅπου ἂν μηδεὶς ᾖ
πολέμιος ἢ ὅπου ἂν ὀλίγοι, ἐὰν δὲ προσίωσιν, ἀναβάντα
15 ἀποπλεῖν· καὶ τοῦτο ποιῶν ἧττον ἀπορεῖ ἢ ὁ πεζῇ παρα-
βοηθῶν. ἔπειτα δὲ τοῖς μὲν κατὰ θάλατταν ἄρχουσιν οἷόν 5
τ' ἀποπλεῦσαι ἀπὸ τῆς σφετέρας αὐτῶν ὁπόσον βούλει
πλοῦν, τοῖς δὲ κατὰ γῆν οὐχ οἷόν τε ἀπὸ τῆς σφετέρας
αὐτῶν ἀπελθεῖν πολλῶν ἡμερῶν ὁδόν· βραδεῖαί τε γὰρ αἱ
20 πορεῖαι καὶ σῖτον οὐχ οἷόν τε ἔχειν πολλοῦ χρόνου πεζῇ
ἰόντα. καὶ τὸν μὲν πεζῇ ἰόντα δεῖ διὰ φιλίας ἰέναι ἢ νικᾶν
μαχόμενον, τὸν δὲ πλέοντα, οὗ μὲν ἂν ᾖ κρείττων, ἔξεστιν
ἀποβῆναι, ⟨οὗ δ' ἂν μὴ ᾖ, μὴ ἀποβῆναι⟩ ταύτῃ τῆς γῆς,
ἀλλὰ παραπλεῦσαι, ἕως ἂν ἐπὶ φιλίαν χώραν ἀφίκηται
25 ἢ ἐπὶ ἥττους αὑτοῦ. ἔπειτα νόσους τῶν καρπῶν αἳ ἐκ 6
Διός εἰσιν οἱ μὲν κατὰ γῆν κράτιστοι χαλεπῶς φέρουσιν,
οἱ δὲ κατὰ θάλατταν ῥᾳδίως. οὐ γὰρ ἅμα πᾶσα γῆ νοσεῖ·

1 θάλασσαν C 6 δ' ἐν] δὲ C 7 μεγάλαι] μικραὶ πάνυ Weiske
8 μικραὶ πάνυ] μεγάλαι Weiske post μικραὶ lac. stat. Müller-Strübing
πάνυ] πάνυ καὶ Cobet : πᾶσαι δὲ post lacunam Rühl 11 θαλάσσης C
ἀεὶ οἷόν τ' Lange 13 προσπλεῖν Wachsmuth : καταπλεῖν Belot
14 πλείους προσίωσιν Kirchhoff 15 τοῦθ' ὁ Kirchhoff παραποήσων
Kalinka 23 οὗ δ' ἂν μὴ ᾖ, μὴ ἀποβῆναι quod post γῆς add. C huc
transp. Kalinka οὗ δ' ἂν ἥττων Bake μὴ ἐπιβῆναι Lange
ταύτῃ Hermann : ταύτης B M : ἐνταῦθα C 24 ἄλα M 25 αὑτοῦ
C : αὐτοῦ B M

ὥστε ἐκ τῆς εὐθενούσης ἀφικνεῖται τοῖς τῆς θαλάττης ἄρχουσιν.

7 *Εἰ δὲ δεῖ καὶ σμικροτέρων μνησθῆναι, διὰ τὴν ἀρχὴν τῆς θαλάττης πρῶτον μὲν τρόπους εὐωχιῶν ἐξηῦρον ἐπιμισγόμενοι ἄλλῃ ἄλλοις· ⟨ὥστε⟩ ὅ τι ἐν Σικελίᾳ ἡδὺ ἢ ἐν Ἰταλίᾳ* 5 *ἢ ἐν Κύπρῳ ἢ ἐν Αἰγύπτῳ ἢ ἐν Λυδίᾳ ἢ ἐν τῷ Πόντῳ ἢ ἐν Πελοποννήσῳ ἢ ἄλλοθί που, ταῦτα πάντα εἰς ἓν ἤθροισται διὰ τὴν ἀρχὴν τῆς θαλάττης.* 8 *ἔπειτα φωνὴν πᾶσαν ἀκούοντες ἐξελέξαντο τοῦτο μὲν ἐκ τῆς, τοῦτο δὲ ἐκ τῆς· καὶ οἱ μὲν Ἕλληνες ἰδίᾳ μᾶλλον καὶ φωνῇ καὶ διαίτῃ καὶ* 10 *σχήματι χρῶνται, Ἀθηναῖοι δὲ κεκραμένῃ ἐξ ἁπάντων τῶν Ἑλλήνων καὶ βαρβάρων.*

9 *Θυσίας δὲ καὶ ἱερὰ καὶ ἑορτὰς καὶ τεμένη γνοὺς ὁ δῆμος ὅτι οὐχ οἷόν τέ ἐστιν ἑκάστῳ τῶν πενήτων θύειν καὶ εὐωχεῖσθαι καὶ ἵστασθαι ἱερὰ καὶ πόλιν οἰκεῖν καλὴν καὶ μεγάλην,* 15 *ἐξηῦρεν ὅτῳ τρόπῳ ἔσται ταῦτα. θύουσιν οὖν δημοσίᾳ μὲν ἡ πόλις ἱερεῖα πολλά· ἔστι δὲ ὁ δῆμος ὁ εὐωχούμενος καὶ διαλαγχάνων τὰ ἱερεῖα.* 10 *καὶ γυμνάσια καὶ λουτρὰ καὶ ἀποδυτήρια τοῖς μὲν πλουσίοις ἔστιν ἰδίᾳ ἐνίοις, ὁ δὲ δῆμος αὐτὸς αὑτῷ οἰκοδομεῖται ἰδίᾳ παλαίστρας πολλάς, ἀπο-* 20 *δυτήρια, λουτρῶνας· καὶ πλείω τούτων ἀπολαύει ὁ ὄχλος ἢ οἱ ὀλίγοι καὶ οἱ εὐδαίμονες.*

11 *Τὸν δὲ πλοῦτον μόνοι οἷοί τ᾽ εἰσὶν ἔχειν τῶν Ἑλλήνων*

1 *εὐθηνούσης* codd.: corr. Dind. *ἀφθονία ὧν δέονται* vel *ἄφθονα τὰ ἐπιτήδεια ἀφικνεῖται* Müller-Strübing *ἀφικνεῖται* post *ἄρχουσιν* C *ἀφικνεῖται ὧν ἡ νοσοῦσα δεῖται* Kalinka *θαλάσσης* C M 3 *δεῖ*] *δὴ* B 4 *θαλάσσης* C *τρόπους*] *πόρους πολυτρόπους* Herwerden: *τρόπους παντοίους* Müller-Strübing: *πολλοὺς τρόπους* Richards *ἐξεῦρον* codd. 5 *ἄλλῃ ἄλλοις* Kirchhoff: *ἀλλήλοις* codd. post *ἄλλοις* *ὡς* vel *ὥστε* add. Zeune *ὅ τι τ᾽* Kalinka 6 *Λυδίᾳ*] *Λιβύῃ* Wilamowitz 7 *Χερσονήσῳ* Wachsmuth *ἤθροισται* Bake: *ἠθροίσθη* Leoncl.: *ἠθροῖσθαι* codd. 8 *τὴν πᾶσαν* M 10 *ἄλλοι Ἕλληνες* Dind. 13 *καὶ ἱερὰ* del. Sauppe: *καὶ ἱερεῖα* Schmidt 14 *δεῖ εὐωχεῖσθαι* Gutschmid 15 *ἵστασθαι* Kirchhoff: *κτᾶσθαι* codd. *ἱερεῖα* Müller-Strübing ante *πόλιν* add. *δεῖ* Müller-Strübing, *βουλόμενος* Lange *οἰκεῖν*] fort. *κοσμεῖν*: *οἰκοδομεῖν* Hofmann 16 *ἐξεῦρεν* codd. *θύει* Brodaeus 17 *ἡ πόλις* del. Lange 18 post *ἱερεῖα* lac. stat. Kirchhoff 20 *αὐτῷ* B *ἰδίᾳ* del. Heinrich: *δημοσίᾳ* Kirchhoff

καὶ τῶν βαρβάρων. εἰ γάρ τις πόλις πλουτεῖ ξύλοις ναυ-
πηγησίμοις, ποῖ διαθήσεται, ἐὰν μὴ πείσῃ τὸν ἄρχοντα τῆς
θαλάττης; τί δ' εἴ τις σιδήρῳ ἢ χαλκῷ ἢ λίνῳ πλουτεῖ
πόλις, ποῖ διαθήσεται, ἐὰν μὴ πείσῃ τὸν ἄρχοντα τῆς
5 θαλάττης; ἐξ αὐτῶν μέντοι τούτων καὶ δὴ νῆές μοί εἰσι,
παρὰ μὲν τοῦ ξύλα, παρὰ δὲ τοῦ σίδηρος, παρὰ δὲ τοῦ
χαλκός, παρὰ δὲ τοῦ λίνον, παρὰ δὲ τοῦ κηρός. πρὸς δὲ 12
τούτοις ἄλλοσε ἄγειν οὐκ ἐάσουσιν οἵτινες ἀντίπαλοι ἡμῖν
εἰσιν ἢ οὐ χρήσονται τῇ θαλάττῃ. καὶ ἐγὼ μὲν οὐδὲν ποιῶν
10 ἐκ τῆς γῆς πάντα ταῦτα ἔχω διὰ τὴν θάλατταν, ἄλλη
δ' οὐδεμία πόλις δύο τούτων ἔχει, οὐδ' ἔστι τῇ αὐτῇ ξύλα
καὶ λίνον, ἀλλ' ὅπου λίνον ἐστὶ πλεῖστον, λεία χώρα καὶ
ἄξυλος· οὐδὲ χαλκὸς καὶ σίδηρος ἐκ τῆς αὐτῆς πόλεως οὐδὲ
τἆλλα δύο ἢ τρία μιᾷ πόλει, ἀλλὰ τὸ μὲν τῇ, τὸ δὲ τῇ.

15 Ἔτι δὲ πρὸς τούτοις παρὰ πᾶσαν ἤπειρόν ἐστιν ἢ ἀκτὴ 13
προύχουσα ἢ νῆσος προκειμένη ἢ στενόπορόν τι· ὥστε
ἔξεστιν ἐνταῦθα ἐφορμοῦσι τοῖς τῆς θαλάττης ἄρχουσι
λωβᾶσθαι τοὺς τὴν ἤπειρον οἰκοῦντας. ἑνὸς δὲ ἐνδεεῖς 14
εἰσιν· εἰ γὰρ νῆσον οἰκοῦντες θαλασσοκράτορες ἦσαν
20 Ἀθηναῖοι, ὑπῆρχεν ἂν αὐτοῖς ποιεῖν μὲν κακῶς, εἰ ἐβούλοντο,
πάσχειν δὲ μηδέν, ἕως τῆς θαλάττης ἦρχον, μηδὲ τμηθῆναι
τὴν ἑαυτῶν γῆν μηδὲ προσδέχεσθαι τοὺς πολεμίους· νῦν δὲ
οἱ γεωργοῦντες καὶ οἱ πλούσιοι Ἀθηναίων ὑπέρχονται τοὺς
πολεμίους μᾶλλον, ὁ δὲ δῆμος, ἅτε εὖ εἰδὼς ὅτι οὐδὲν τῶν
25 σφῶν ἐμπρήσουσιν οὐδὲ τεμοῦσιν, ἀδεῶς ζῇ καὶ οὐχ ὑπερ-
χόμενος αὐτούς. πρὸς δὲ τούτοις καὶ ἑτέρου δέους ἀπηλ- 15

2 πείσῃ] πρὸς C τοὺς ἄρχοντας BC 3 θαλάσσης CM λίνῳ ἢ κηρῷ Kirchhoff 3–5 πλουτεῖ . . . θαλάττης del. Gutschmid 4 πείσῃ] πρὸς C 8 post ἐάσουσιν lac. stat. Schmidt : ἐάσονται Belot : ἐάσομεν Schneider : ἐάσουσι πρὸς τούτους Hofmann 9 post εἰσιν lac. stat. Kirchhoff ἢ ante οἵτινες transp. Kalinka (intellego: *ei qui nobis aemulantes alium in portum has merces transvehere conantur, ab Atheniensibus vetabuntur, simul interdicto mari ni desistant*) πονῶν Schneider 10 τῆς] πάσης Müller-Strübing post τὴν add. ἀρχὴν τὴν κατὰ Kirchhoff 11 οὐδὲ δύο Lehmann 12 χώρα post ἄξυλος C 16 προέχουσα BM 20 ἠβούλοντο BM 22 αὑτῶν Dind. post δὲ lac. stat. Kirchhoff 25 σφετέρων cit. Richards

λαγμένοι ἂν ἦσαν, εἰ νῆσον ᾤκουν, μηδέποτε προδοθῆναι τὴν πόλιν ὑπ᾽ ὀλίγων μηδὲ πύλας ἀνοιχθῆναι μηδὲ πολεμίους ἐπεισπεσεῖν· πῶς γὰρ νῆσον οἰκούντων ταῦτ᾽ ἂν ἐγίγνετο; μηδ᾽ αὖ στασιάσαι τῷ δήμῳ μηδέν, εἰ νῆσον ᾤκουν· νῦν μὲν γὰρ εἰ στασιάσαιεν, ἐλπίδα ἂν ἔχοντες ἐν 5 τοῖς πολεμίοις στασιάσειαν, ὡς κατὰ γῆν ἐπαξόμενοι· εἰ δὲ 16 νῆσον ᾤκουν, καὶ ταῦτ᾽ ἂν ἀδεῶς εἶχεν αὐτοῖς. ἐπειδὴ οὖν ἐξ ἀρχῆς οὐκ ἔτυχον οἰκήσαντες νῆσον, νῦν τάδε ποιοῦσι· τὴν μὲν οὐσίαν ταῖς νήσοις παρατίθενται, πιστεύοντες τῇ ἀρχῇ τῇ κατὰ θάλατταν, τὴν δὲ Ἀττικὴν γῆν περιορῶσι 10 τεμνομένην, γιγνώσκοντες ὅτι εἰ αὐτὴν ἐλεήσουσιν, ἑτέρων ἀγαθῶν μειζόνων στερήσονται.

17 Ἔτι δὲ συμμαχίας καὶ τοὺς ὅρκους ταῖς μὲν ὀλιγαρχουμέναις πόλεσιν ἀνάγκη ἐμπεδοῦν· ἢν δὲ μὴ ἐμμένωσι ταῖς συνθήκαις, †ἢ ὑφ᾽ ὅτου ἀδικεῖ† ὀνόματα ἀπὸ τῶν ὀλίγων οἳ 15 συνέθεντο· ἅσσα δ᾽ ἂν ὁ δῆμος σύνθηται, ἔξεστιν αὐτῷ ἐνὶ ἀνατιθέντι τὴν αἰτίαν τῷ λέγοντι καὶ τῷ ἐπιψηφίσαντι ἀρνεῖσθαι τοῖς ἄλλοις ὅτι Οὐ παρῆν οὐδὲ ἀρέσκει ἔμοιγε, ἃ συγκείμενα πυνθάνονται ἐν πλήρει τῷ δήμῳ, καὶ εἰ μὴ δόξαι εἶναι ταῦτα, προφάσεις μυρίας ἐξηύρηκε τοῦ μὴ ποιεῖν 20 ὅσα ἂν μὴ βούλωνται. καὶ ἂν μέν τι κακὸν ἀναβαίνῃ ἀπὸ ὧν ὁ δῆμος ἐβούλευσεν, αἰτιᾶται ὁ δῆμος ὡς ὀλίγοι ἄνθρωποι αὐτῷ ἀντιπράττοντες διέφθειραν, ἐὰν δέ τι ἀγαθόν σφίσιν αὐτοῖς τὴν αἰτίαν ἀνατιθέασι.

3 ἂν om. M 4 τοῦ δήμου Morus: ἐν τῷ δήμῳ Schneider μηδένας Weiske 5 γὰρ ἂν εἰ M εἴ τινες Kirchhoff ἐν om. M 7 εἶχεν αὐτοῖς B: αὐτοῖς εἶχεν M: ὑπῆρχεν αὐτοῖς C: ἔχειν ὑπῆρχεν αὐτοῖς Blass 9 ἐν ταῖς Wachsmuth παρακατίθενται Zeune πιστεύσαντες C 13 τὰς συμμαχίας Cobet 15 ἢ . . . ὀνόματα] loci lacunosi relliquiae: εἴσῃ ὑφ᾽ ὅτου ἀ. ὀνόματι, ὑπὸ Blass 16 τῷ ἑνὶ Kirchhoff: ἑνί τινι Müller-Strübing 17 καὶ] ἢ Kirchhoff τῷ om. C 18 ἐν τοῖς Schmidt παρῆσαν Zeune ἔμοιγε Kirchhoff: οἵ γε B M: εἴ γε a: εἴ γε μὴν C: οἷ γε Stephanus: οἱ, εἴ γε μὴ Kalinka 19 ἃ Müller: τὰ codd.: del. Kalinka πυνθάνομαι Müller-Strübing: πυνθάνεται Wachsmuth ἐν . . . δήμῳ fort. post καὶ εἰ μὴ transponendum ἐν οὐ πλήρει Müller-Strübing 20 ταῦτα πρόσφορα Müller-Strübing ἐξεύρηκε codd. 21 ἀποβαίνῃ Voss

Κωμῳδεῖν δ' αὖ καὶ κακῶς λέγειν τὸν μὲν δῆμον οὐκ 18
ἐῶσιν, ἵνα μὴ αὐτοὶ ἀκούωσι κακῶς, ἰδίᾳ δὲ κελεύουσιν, εἴ
τίς τινα βούλεται, εὖ εἰδότες ὅτι οὐχὶ τοῦ δήμου ἐστὶν οὐδὲ
τοῦ πλήθους ὁ κωμῳδούμενος ὡς ἐπὶ τὸ πολύ, ἀλλ' ἢ πλούσιος
5 ἢ γενναῖος ἢ δυνάμενος, ὀλίγοι δέ τινες τῶν πενήτων καὶ
τῶν δημοτικῶν κωμῳδοῦνται, καὶ οὐδ' οὗτοι ἐὰν μὴ διὰ
πολυπραγμοσύνην καὶ διὰ τὸ ζητεῖν πλέον τι ἔχειν τοῦ
δήμου· ὥστε οὐδὲ τοὺς τοιούτους ἄχθονται κωμῳδουμένους.
φημὶ οὖν ἔγωγε τὸν δῆμον τὸν Ἀθήνησι γιγνώσκειν οἵτινες 19
10 χρηστοί εἰσι τῶν πολιτῶν καὶ οἵτινες πονηροί· γιγνώσκοντες
δὲ τοὺς μὲν σφίσιν αὐτοῖς ἐπιτηδείους καὶ συμφόρους φιλοῦσι,
κἂν πονηροὶ ὦσι, τοὺς δὲ χρηστοὺς μισοῦσι μᾶλλον· οὐ γὰρ
νομίζουσι τὴν ἀρετὴν αὐτοῖς πρὸς τῷ σφετέρῳ ἀγαθῷ πεφυ-
κέναι, ἀλλ' ἐπὶ τῷ κακῷ· καὶ τοὐναντίον γε τούτου ἔνιοι,
15 ὄντες ὡς ἀληθῶς τοῦ δήμου, τὴν φύσιν οὐ δημοτικοί εἰσι.
δημοκρατίαν δ' ἐγὼ μὲν αὐτῷ τῷ δήμῳ συγγιγνώσκω· αὑτὸν 20
μὲν γὰρ εὖ ποιεῖν παντὶ συγγνώμη ἐστίν· ὅστις δὲ μὴ ὢν
τοῦ δήμου εἵλετο ἐν δημοκρατουμένῃ πόλει οἰκεῖν μᾶλλον
ἢ ἐν ὀλιγαρχουμένῃ, ἀδικεῖν παρεσκευάσατο καὶ ἔγνω ὅτι
20 μᾶλλον οἷόν τε διαλαθεῖν κακῷ ὄντι ἐν δημοκρατουμένῃ
πόλει μᾶλλον ἢ ἐν ὀλιγαρχουμένῃ. καὶ περὶ τῆς Ἀθηναίων **III**
πολιτείας, τὸν μὲν τρόπον οὐκ ἐπαινῶ· ἐπειδήπερ δ' ἔδοξεν
αὐτοῖς δημοκρατεῖσθαι, εὖ μοι δοκοῦσι διασῴζεσθαι τὴν δημο-
κρατίαν τούτῳ τῷ τρόπῳ χρώμενοι ᾧ ἐγὼ ἐπέδειξα.
25 Ἔτι δὲ καὶ τάδε τινὰς ὁρῶ μεμφομένους Ἀθηναίους, ὅτι
ἐνίοτε οὐκ ἔστιν αὐτόθι χρηματίσαι τῇ βουλῇ οὐδὲ τῷ δήμῳ
ἐνιαυτὸν καθημένῳ ἀνθρώπῳ. καὶ τοῦτο Ἀθήνησι γίγνεται

2 *κελεύουσιν*] *οὐ κωλύουσιν* Orelli 4 *πλούσιός τις* Kirchhoff
5 *μέγα δυνάμενος* Cobet 9 *μὲν οὖν* M *γιγνώσκειν μὲν* Schneider
13 *πρὸς*] *ἐπὶ* Kirchhoff *τοῦ σφετέρου ἀγαθοῦ* Hertlein 14 *ἔνιον*
B 16–21 *δημοκρατίαν . . . ὀλιγαρχουμένῃ* = Stob. *Fl.* xliii. 51
16 *μὲν αὐτῷ*] *αὐτῷ μὲν* Stob. *αὑτὸν* C : *αὐτὸν* B M : *ἑαυτὸν* Stob.
17 *μὲν* del. Cobet *πάντη* Stob. 21 *μᾶλλον* om. Stob. 22 *ἐπει-
δήπερ δὲ* m : *ἐπειδήπερ* B M : *ἐπειδὴ δ'* C 24 *ἀπέδειξα* H Sauppe
25 *Ἀθηναίοις* Voss

2 οὐδὲν δι' ἄλλο ἢ διὰ τὸ πλῆθος τῶν πραγμάτων οὐχ οἷοί τε
πάντας ἀποπέμπειν εἰσὶ χρηματίσαντες. πῶς γὰρ ἂν καὶ
οἷοί τε εἶεν, οὕστινας πρῶτον μὲν δεῖ ἑορτάσαι ἑορτὰς ὅσας
οὐδεμία τῶν Ἑλληνίδων πόλεων (ἐν δὲ ταύταις ἧττόν τινα
δυνατόν ἐστι διαπράττεσθαι τῶν τῆς πόλεως), ἔπειτα δὲ δίκας 5
καὶ γραφὰς καὶ εὐθύνας ἐκδικάζειν ὅσας οὐδ' οἱ σύμπαντες
ἄνθρωποι ἐκδικάζουσι, τὴν δὲ βουλὴν βουλεύεσθαι πολλὰ
μὲν περὶ τοῦ πολέμου, πολλὰ δὲ περὶ πόρου χρημάτων, πολλὰ
δὲ περὶ νόμων θέσεως, πολλὰ δὲ περὶ τῶν κατὰ πόλιν ἀεὶ
γιγνομένων, πολλὰ δὲ καὶ ⟨περὶ τῶν ἐν⟩ τοῖς συμμάχοις, καὶ 10
φόρον δέξασθαι καὶ νεωρίων ἐπιμεληθῆναι καὶ ἱερῶν; ἆρα
δή τι θαυμαστόν ἐστιν, εἰ τοσούτων ὑπαρχόντων πραγμάτων
μὴ οἷοί τ' εἰσὶ πᾶσιν ἀνθρώποις χρηματίσαι; λέγουσι δέ
3 τινες, Ἤν τις ἀργύριον ἔχων προσίῃ πρὸς βουλὴν ἢ δῆμον,
χρηματιεῖται. ἐγὼ δὲ τούτοις ὁμολογήσαιμ' ἂν ἀπὸ χρη- 15
μάτων πολλὰ διαπράττεσθαι Ἀθήνησι, καὶ ἔτι ἂν πλείω δια-
πράττεσθαι, εἰ πλείους ἔτι ἐδίδοσαν ἀργύριον· τοῦτο μέντοι
εὖ οἶδα, διότι πᾶσι διαπρᾶξαι ἡ πόλις . . . τῶν δεομένων οὐχ
ἱκανή, οὐδ' εἰ ὁποσονοῦν χρυσίον καὶ ἀργύριον διδοίη τις
4 αὐτοῖς. δεῖ δὲ καὶ τάδε διαδικάζειν, εἴ τις τὴν ναῦν μὴ ἐπι- 20
σκευάζει ἢ κατοικοδομεῖ τι δημόσιον· πρὸς δὲ τούτοις χορηγοῖς
διαδικάσαι εἰς Διονύσια καὶ Θαργήλια καὶ Παναθήναια καὶ
Προμήθια καὶ Ἡφαίστια ὅσα ἔτη· καὶ τριήραρχοι καθίστανται
τετρακόσιοι ἑκάστου ἐνιαυτοῦ, καὶ τούτων τοῖς βουλομένοις
⟨δεῖ⟩ διαδικάσαι ὅσα ἔτη· πρὸς δὲ τούτοις ἀρχὰς δοκιμάσαι 25
καὶ διαδικάσαι καὶ ὀρφανοὺς δοκιμάσαι καὶ φύλακας δεσμω-
5 τῶν καταστῆσαι. ταῦτα μὲν οὖν ὅσα ἔτη· διὰ χρόνου δὲ

1 ἢ διότι διὰ Kirchhoff   2 πάντας C m : πάντες B M   9 τὴν πόλιν Kirchhoff   10 περὶ τῶν ἐν add. Schneider   12 δή τι] δῆτα Cobet   14 τινες ὅτι Cobet   16 πολλῷ πλείω C   17 ἔτι ἐδίδοσαν Cobet : ἐπεδίδοσαν codd.   18 ὅτι Castalio   lac. stat. Dind. τοσούτων ὄντων citans : fort. διὰ τὸ πλῆθος : πολλῶν ὄντων Kirchhoff   21 τι τὸ M   22 post Παναθήναια add. ὅσα ἔτη· καὶ γυμνασιάρχοις διαδικάσαι εἰς Παναθήναια Kirchhoff   23 Προμήθια Kalinka : Προμήθεια codd. τριήραρχοι] τριηράρχοις οἳ Kirchhoff   25 δεῖ add. Morus   26 φυλακὰς C   27–1 (p. seq.) δὲ δικάσαι Kirchhoff : διαδικάσαι codd.

δικάσαι δεῖ †στρατιᾶς καὶ ἐάν τι ἄλλο ἐξαπιναῖον ἀδίκημα
γίγνηται, ἐάν τε ὑβρίζωσί τινες ἄηθες ὕβρισμα ἐάν τε
ἀσεβήσωσι. πολλὰ ἔτι πάνυ παραλείπω· τὸ δὲ μέγιστον
εἴρηται πλὴν αἱ τάξεις τοῦ φόρου· τοῦτο δὲ γίγνεται ὡς τὰ
5 πολλὰ δι' ἔτους πέμπτου. φέρε δὴ τοίνυν, ταῦτα οὐκ οἴεσθαι
⟨χρὴ⟩ χρῆναι διαδικάζειν ἅπαντα; εἰπάτω γάρ τις ὅ τι οὐ 6
χρῆν αὐτόθι διαδικάζεσθαι. εἰ δ' αὖ ὁμολογεῖν δεῖ ἅπαντα
χρῆναι διαδικάζειν, ἀνάγκη δι' ἐνιαυτοῦ· ὡς οὐδὲ νῦν δι'
ἐνιαυτοῦ δικάζοντες ὑπάρχουσιν ὥστε παύειν τοὺς ἀδικοῦντας
10 ὑπὸ τοῦ πλήθους τῶν ἀνθρώπων. φέρε δή, ἀλλὰ φήσει τις 7
χρῆναι δικάζειν μέν, ἐλάττους δὲ δικάζειν. ἀνάγκῃ τοίνυν,
ἐὰν μὴ ὀλίγα ποιῶνται δικαστήρια, ὀλίγοι ἐν ἑκάστῳ ἔσονται
τῷ δικαστηρίῳ· ὥστε καὶ διασκευάσασθαι ῥᾴδιον ἔσται πρὸς
ὀλίγους δικαστὰς καὶ συνδεκάσαι πολὺ ἧττον δικαίως δικάζειν.
15 πρὸς δὲ τούτοις οἴεσθαι χρὴ καὶ ἑορτὰς ἄγειν χρῆναι Ἀθη- 8
ναίους, ἐν αἷς οὐχ οἷόν τε δικάζειν. καὶ ἄγουσι μὲν ἑορτὰς
διπλασίους ἢ οἱ ἄλλοι· ἀλλ' ἐγὼ μὲν τίθημι ἴσας τῇ ὀλιγίστας
ἀγούσῃ πόλει.

Τούτων τοίνυν τοιούτων ὄντων οὔ φημι οἷόν τ' εἶναι ἄλλως
20 ἔχειν τὰ πράγματα Ἀθήνησιν ἢ ὥσπερ νῦν ἔχει, πλὴν ἢ κατὰ
μικρόν τι οἷόν τε τὸ μὲν ἀφελεῖν τὸ δὲ προσθεῖναι· πολὺ δ' οὐχ
οἷόν τε μετακινεῖν, ὥστε μὴ οὐχὶ τῆς δημοκρατίας ἀφαιρεῖν τι.
ὥστε μὲν γὰρ βέλτιον ἔχειν τὴν πολιτείαν, οἷόν τε πολλὰ ἐξευ- 9
ρεῖν, ὥστε μέντοι ὑπάρχειν μὲν δημοκρατίαν εἶναι, ἀρκούντως
25 δὲ τοῦτο ἐξευρεῖν, ὅπως βέλτιον πολιτεύσονται, οὐ ῥᾴδιον,
πλήν, ὅπερ ἄρτι εἶπον, κατὰ μικρόν τι προσθέντα ἢ ἀφελόντα.

1 στρατιᾶς B C : στρατιὰς M : παραστρατηγίας Kalinka : στρατηγικὰς Lipsius : ἀστρατείας Brodaeus ἐξαπιναίου C 2 γένηται et ὑβρίσωσι Schneider 3 πάνυ om. C τὰ δὲ μέγιστα Richards 6 χρὴ add. Wachsmuth δικάζειν Kirchhoff 7 δικάζεσθαι Kirchhoff ὁμολογεῖ δεῖν codd. : corr. Leoncl. 9 ἐπαρκοῦσιν Leoncl. : ἀπαρκοῦσιν Richards 10 φησί M 11 ἀνάγκη codd. 12 μὴ det. : μὲν codd. ὀλίγα] πολλὰ Weiske 14 συνδικάσαι codd. : corr. Matthiae ὥστε πολὺ Schneider : fort. καὶ παρασκευάσαι πολὺ ἧττον δὲ Kalinka 17 μὲν del. Kirchhoff 20 post. ἢ Kalinka : εἰ codd. 23 οἷόν τε det. : οἴονται B C M 24 μὲν δημοκρατίαν B C : δημοκρατίαν μὲν M : μέν del. Schmidt 25 δὲ del. Madvig ὅπως C : ὅπως δὲ B M

10 Δοκοῦσι δὲ Ἀθηναῖοι καὶ τοῦτό μοι οὐκ ὀρθῶς βουλεύεσθαι, ὅτι τοὺς χείρους αἱροῦνται ἐν ταῖς πόλεσι ταῖς στασιαζούσαις. οἱ δὲ τοῦτο γνώμῃ ποιοῦσιν. εἰ μὲν γὰρ ᾑροῦντο τοὺς βελτίους, ᾑροῦντ' ἂν οὐχὶ τοὺς ταὐτὰ γιγνώσκοντας σφίσιν αὐτοῖς· ἐν οὐδεμιᾷ γὰρ πόλει τὸ βέλτιστον εὔνουν 5 ἐστὶ τῷ δήμῳ, ἀλλὰ τὸ κάκιστον ἐν ἑκάστῃ ἐστὶ πόλει εὔνουν τῷ δήμῳ· οἱ γὰρ ὅμοιοι τοῖς ὁμοίοις εὖνοί εἰσι. διὰ ταῦτα οὖν Ἀθηναῖοι τὰ σφίσιν αὐτοῖς προσήκοντα αἱροῦνται.
11 ὁποσάκις δ' ἐπεχείρησαν αἱρεῖσθαι τοὺς βελτίστους, οὐ συνήνεγκεν αὐτοῖς, ἀλλ' ἐντὸς ὀλίγου χρόνου ὁ δῆμος ἐδούλευσεν 10 ὁ ἐν Βοιωτοῖς· τοῦτο δὲ ὅτε Μιλησίων εἵλοντο τοὺς βελτίστους, ἐντὸς ὀλίγου χρόνου ἀποστάντες τὸν δῆμον κατέκοψαν· τοῦτο δὲ ὅτε εἵλοντο Λακεδαιμονίους ἀντὶ Μεσσηνίων, ἐντὸς ὀλίγου χρόνου Λακεδαιμόνιοι καταστρεψάμενοι Μεσσηνίους ἐπολέμουν Ἀθηναίοις. 15

12 Ὑπολάβοι δέ τις ἂν ὡς οὐδεὶς ἄρα ἀδίκως ἠτίμωται Ἀθήνησιν. ἐγὼ δέ φημί τινας εἶναι οἳ ἀδίκως ἠτίμωνται. ὀλίγοι μέντοι τινές ⟨εἰσιν⟩· ἀλλ' οὐκ ὀλίγων δεῖ τῶν ἐπιθησομένων
13 τῇ δημοκρατίᾳ τῇ Ἀθήνησιν, ἐπεί τοι καὶ οὕτως ἔχει, οὐδὲν ἐνθυμεῖσθαι ἀνθρώπους οἵτινες δικαίως ἠτίμωνται, ἀλλ' 20 εἴ τινες ἀδίκως. πῶς ἂν οὖν ἀδίκως οἴοιτό τις ἂν τοὺς πολλοὺς ἠτιμῶσθαι Ἀθήνησιν, ὅπου ὁ δῆμός ἐστιν ὁ ἄρχων τὰς ἀρχάς; ἐκ δὲ τοῦ μὴ δικαίως ἄρχειν μηδὲ λέγειν τὰ δίκαια ⟨μηδὲ⟩ πράττειν, ἐκ τοιούτων ἄτιμοί εἰσιν Ἀθήνησι. ταῦτα χρὴ λογιζόμενον μὴ νομίζειν εἶναί τι δεινὸν ἀπὸ τῶν 25 ἀτίμων Ἀθήνησιν.

1 τοῦτό μοι] fort. τοῦτ' ἐνίοις μοι del. Morus 6 τῷ δήμῳ τῷ Ἀθηναίων Kirchhoff 6–7 ἀλλὰ . . . δήμῳ om. B C 6 post. ἐστὶ del. Castalio 7 εὔνοοι B C 8 post αὐτοῖς lac. stat. Kirchhoff 10 post ἀλλ' lac. stat. Madvig 11 ὁ ἐν Madvig: ὁ μὲν B M: τοῦτο μὲν C 12 χρόνου οὗτοι Weiske 15 post Ἀθηναίοις lac. stat. Schneider 16 ὑποβάλοι Heinrich 17 τινας εἶναι] μὲν ὅτι ἔστιν Cobet: ὅτι τινές εἰσιν Wachsmuth ὀλίγους μέντοι τινάς Kirchhoff 18 εἰσιν addidi 20 οὐδὲν νεώτερον Morus: οὐδὲν δεινὸν Cobet τιμῶνται codd.: corr. Elmsley 21 οἵτινες Stephanus τοὺς del. Schneider 24 ἢ add. Castalio: μηδὲ τὰ δίκαια add. Kalinka

SCHOLIA

Excerptum ex Stobaeo (*Fl.* iv. 29. 53; iv, p. 74 Hense) quod falso Xenophonti tributum revera scholium esse ad *Comm.* I. ii. 20 demonstravit A. W. Persson.

Stobaei codd.: S = *Vindobonensis* saec. xi, M = *Escorialensis* saec. xii, A = *Parisinus* 1984, saec. xiv.

Θεόγνιδός ἐστιν ἔπη τοῦ Μεγαρέως. οὗτος δὲ ὁ ποιητὴς περὶ οὐδενὸς ἄλλου λόγον πεποίηται ἢ περὶ ἀρετῆς καὶ κακίας ἀνθρώπων καὶ ἔστιν ἡ ποίησις σύγγραμμα περὶ ἀνθρώπων, ὥσπερ εἴ τις ἱππικὸς ὢν συγγράψειεν περὶ ἱππικῆς. ἡ οὖν 5 ἀρχή μοι δοκεῖ τῆς ποιήσεως ὀρθῶς ἔχειν. ἄρχεται γὰρ πρῶτον ἀπὸ τοῦ εὖ γενέσθαι. ᾤετο γὰρ οὔτ' ἄνθρωπον οὔτε τῶν ἄλλων οὐδὲν ἂν ἀγαθὸν εἶναι, εἰ μὴ τὰ γεννήσαντα ἀγαθὰ εἴη. ἔδοξεν οὖν αὐτῷ παραδείγμασι τοῖς ἄλλοις ζῴοις χρήσασθαι, ὅσα μὴ εἰκῇ τρέφεται, ἀλλὰ μετὰ τέχνης 10 ἕκαστα θεραπεύεται, ὅπως γενναιότατα ἔσονται. δηλοῖ δ' ἐν τοῖσδε τοῖς ἔπεσι·

Κριοὺς μὲν καὶ ὄνους διζήμεθα, Κύρνε, καὶ ἵππους
εὐγενέας, καί τις βούλεται ἐξ ἀγαθῶν
κτήσασθαι, γῆμαι δὲ κακὴν κακοῦ οὐ μελεδαίνει
15 ἐσθλὸς ἀνήρ, ἤν τις χρήματα πολλὰ διδῷ.
οὐδὲ γυνὴ κακοῦ ἀνδρὸς ἀναίνεται εἶναι ἄκοιτις
πλουσίου, ἀλλ' ἀφνεὸν βούλεται ἀντ' ἀγαθοῦ.
χρήματα γὰρ τιμῶσι, καὶ ἐκ κακοῦ ἐσθλὸς ἔγημε
καὶ κακὸς ἐξ ἀγαθοῦ. πλοῦτος ἔμιξε γένος.

lemma Θεόγνιδος omissis ceteris S, qui nil nisi versus Theognidis κριοὺς . . . γένος apponit 1 = Theognis 22–23 εἰσὶν A 3 ἡ ποίησις A: ὁ ποιητὴς M 10 post ὅπως add. ὡς Meineke ἔσονται sed ω s.v. A: ἔσωνται M 12–19 = Theog. 183 f. = Stob. (1) lxx., 9 (iv, p. 732); 13–16 = Stob. *l. c.* (2) (p. 534) 12 διζοίμεθα A 13 ἀγαθῶν Theog. et Stob. *l. c.* (2): ἀγαθοῦ hic S M A 14 βήσεσθαι Stob. (2): βήθεσθαι Theog. codd. nonnulli 15 τις] οἱ Stob. (2) διδῷ] φέρῃ Stob. (2) 17 ἀφνεὸν Theog.: ἀφνειὸν S M A

Ταῦτα τὰ ἔπη λέγει τοὺς ἀνθρώπους οὐκ ἐπίστασθαι γεννᾶν ἐξ ἀλλήλων, κᾆτα γίγνεσθαι τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων κάκιον ἀεὶ μιγνύμενον τὸ χεῖρον τῷ βελτίονι. οἱ δὲ πολλοὶ ἐκ τούτων τῶν ἐπῶν οἴονται τὸν ποιητὴν πολυχρημοσύνην τῶν ἀνθρώπων κατηγορεῖν καὶ ἀντὶ χρημάτων ἀγένειαν καὶ κακίαν 5 *ἀντικαταλλάττεσθαι εἰδότας. ἐμοὶ δὲ δοκεῖ ἄγνοιαν κατηγορεῖν περὶ τὸν αὐτῶν βίον.*

1 *οὐκ εὖ* cit. Hense 2 *καταγίγνεσθαι* M A: corr. Gaisford 3 *μιγνυμένου τοῦ χείρονος* Bergk 4 *πολυχρημοσύνην* M: *πολυπραγμοσύνην* A: *φιλοχρημοσύνην* Bergk 5 prius *καὶ*] *ὡς* cit. Bergk 6 *εἰωθότας* cit. Bergk

Alterius scholii vestigia agnovit idem vir doctus in Stobaei *Fl.* ii. 1. 33 (ii, p. 15 Wachsmuth).

Δαίμονες οἱ τὰ μέγιστα διαπρασσόμενοι ἥκιστα ἀνθρώποισιν ἐπιφαίνονται. ὁ γοῦν πάντα σείων καὶ ἀτρεμίζων ὡς μὲν μέγας τις καὶ δυνατός, φανερός· ὁποῖος δὲ τὴν μορφήν, ἀφανής· οὐδὲ μὴν ὁ παμφαὴς δοκῶν εἶναι ἥλιος οὐδ' οὗτος ἔοικεν ὁρᾶν αὐτὸν ἐπιτρέπειν, ἀλλ' ἤν τις ἀναιδῶς αὐτὸν θεάσηται τὴν ὄψιν ἀφαιρεῖται (Cf. *Comm* IV. iii. 13.)

INDEX NOMINVM

A = Agesilaus
a = Atheniensium respublica
C = Cynegeticus
E = de re Equestri
Ho = Hiero
Hs = Hipparchicus
L = Lacedaemoniorum respublica
V = de Vectigalibus